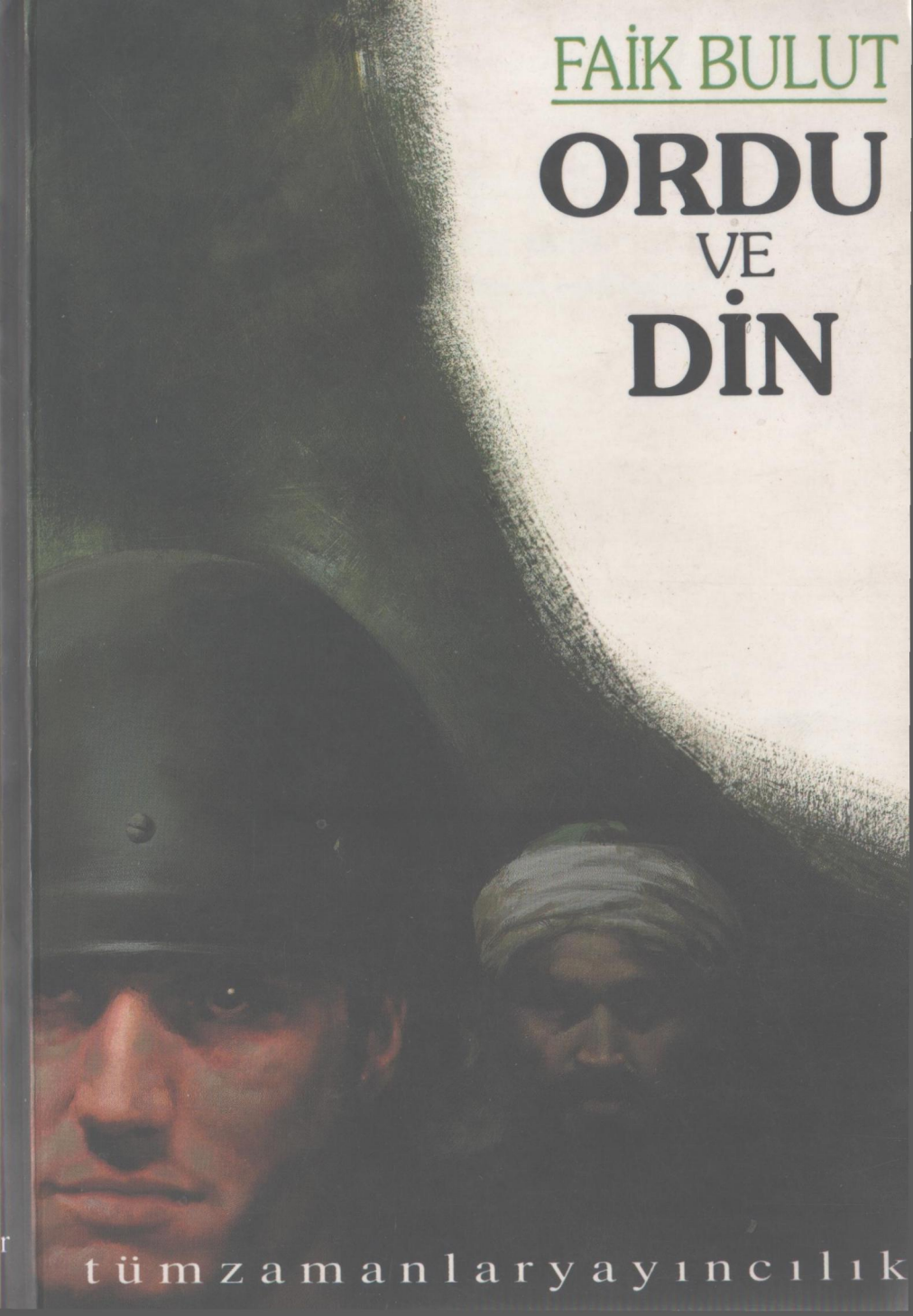
FAİK BULUT

ORDU VE DİN

tümzamanlaryayıncılık

tümzamanlaryayıncılık
KARINCA YAY. DAĞ. PAZ. SANAYİ ve TİC.LTD.ŞTİ. Neşat Ömer Sok.
Gül Apt.No:13/2 Kadıköy/İSTANBUL Tel:3369081-3494314
ORDU VE DİN, FAİK BULUT
Baskı: Gökhan Matbaacılık Tel:5012609
Birinci Basım: Şubat 1995
Kapak Resmi: Şahin Karakoç
ISBN 975-7350-42-7

t ü m z a m a n l a r y a y ı n c ı l ı k

FAİK BULUT

ORDU VE DİN

Asker Gözüyle İslamcı Faaliyetler

tümzamanlaryayıncılık

İÇİNDEKİLER

Biyografi 7
Önsöz 9
Giriş 15
Süleymancılar 83
- Süleymancılar I 83
- Süleymancılar II 106
Başbakanlık ve Diyanet Raporu 134
Yehova Şahitleri 147
İrticai Örgütler 150
- Aşırı Sağ Akımlar 150
- İrticai Faaliyetler I 171
- İrticai Faaliyetler II 180
- İrticai Faaliyetler III 183
- Aşırı Sağ Akımlar ve İrticai Faaliyetler IV 217
Nurculuk Davası 233
Fethullahçılar 263
- Polis Koleji Davası 263
- İzmir Davası 280
Hizbullah 338
- Hizbullah I 338
- Hizbullah II 388
- Menzil ve İlim Grubu 395
Tarikatlar-Cemaat-Örgütler 399
- Tarikatlar 399
- Hizb-üt Tahrir Cemiyeti 431
- Devlet Şemalarında İslamcı Örgütler 437

Muhtelif Raporlar **452**
- Şeyh Raşid 452
- SHP Din Raporu 460
- Türk Hava Kurumu Raporları 465
- Ordu Genelgesi. 471
- Cumhuriyet Üniversitesi 473
- Gümüşhane Raporu 475
- Diyanet İşleri Başkanlığı 477
- Mahmudiye Kaymakamlığı 478

Askerin Din Bilgisi **480**

FAİK BULUT

Kars doğumlu olup, ilköğretimini doğduğu köyde, orta öğretiminin birinci bölümünü Kağızman, ikinci bölümünü Rize Öğretmen Okulu'nda tamamladı. 1970 başında Ankara'daki Gazi Eğitim Enstitüsü'nde Resim-İş Bölümü'ne devam ederken, 12 Mart Askeri Rejimi yüzünden yurtdışına gitti. Suriye ve Lübnan'daki Filistin kamplarında bir süre kalan Bulut, 1973 Şubat ayında bu kamplardan birine karşı yapılan İsrail hava, deniz ve kara operasyonunda Filistin direniş güçlerinin yanında çarpıştı. Çatışmalarda yaralandıktan sonra İsrail askerlerince tutsak edilip işgal altındaki Filistin topraklarına götürüldü. Hukuka aykırı biçimde yargılanıp 7 yıl hapis cezasına mahkum edildi. Tutsak Filistinlilerin yanında kalan Bulut, bu süre zarfından Arapça ve İbranice'yi öğrendi. Arap dünyası ve İslam dünyası üzerinde araştırmalar yaptı. Aynı zamanda İsrail cezaevlerinde Filistinli İslamcıların öncüleriyle birlikte yaşayan Bulut, 1980 baharında Türkiye'ye dönüşte Ortadoğu'daki sorunlara ilgi duyup araştırmalar yaptı. 10 yıllık gazetecilik hayatı olan Bulut, 1968'den beri sosyalist hareket içinde yer alıyor. Özellikle Filistin, Arap dünyası, İslam alemi ve Kürt meselesi üzerine yazı ve incelemeleriyle tanınıyor. Şimdiye kadar elinizdeki kitabından başka; **Filistin İntifada Dersleri, Filistin Rüyası** (anı), **Devletin Gözüyle Kürt İsyanları, Dersim Raporları, Kürdistan'da Etnik Çatışmalar (Dar Üçgende Üç İsyan), Türk Basınında Kürtler, Ortadoğu'da İslamcı Örgütler** ve bu kitabın genişletilmiş 2. basımı olan **İslamcı Örgütler, Kürt Dilinin Tarihçesi,** 1993 Turan Dursun İnceleme ve Araştırma ödülü kazanan **Allah Devletinde Demokrasi, Şeriatın Gölgesinde Cezayir** ve **Tarikat Sermayesinin Yükselişi** adlı kitapları yazdı. Bulut, anadili olan Kürtçe'nin yanı sıra Türkçe, Arapça, İngilizce, Fransızca, Farsça ve İbranice biliyor.

ÖNSÖZ

Türkiye toplumunda büyük bir parçalanmışlık var. Merkezkaç kuvvetleri, ana akım haline geldi: En başta Kürtler olmak üzere, Aleviler, İslamcılar, demokratlar, sosyalistler, egemen sınıflar ve ordu kendi içinde ve hemen her biri diğeriyle ya da birkaçıyla hesaplaşma mecrasına giriyor. Suyun görünen yüzünde; Kürtler ile devlet (ve ordu), İslamcılar ile devlet (ve ordu), sosyalistler ile devlet (ve ordu), emekçiler ile devlet (ve ordu) karşı karşıya gelmiş durumda. Kürtler ile devlet arasındaki ilişkide hakim unsur, silah, yani savaş olgusuna dayanıyor. Taraflar çarpışıyor, habire kan dökülüyor. Ancak İslamcılar ile devlet arasındaki ilişki, henüz bir sıcak çatışma zeminine oturmuş değil. Belki, bu yöne doğru bir kayış gözleniyordur. Buna savaş demek, fazla abartı olur. Pat durumu sözkonusu. Ordu mevzide; silahına güveniyor. İslamcılar temkinli; hamle halinde.

Bununla birlikte, Türkiye toplumu, kendi iç çelişkilerini ve iç hesaplaşmasını yapmaksızın demokratikleşme meselesini çözemez. Anılan hesaplaşmanın sacayaklarından biri de devlet (ve ordu) ile İslami çevreler arasında olanıdır. Önümüzdeki yıllar, ordu-İslamcılar hesaplaşmasına gebedir.

Bu nedenle, Türkiye'deki İslamcı faaliyetleri ordunun aynasında göstermeyi amaçladık. Şimdiye kadar ordu ve politika, ordu ve rejim üzerine çokça yazılıp çizildi. Ancak Osmanlı'dan günümüze ordu (devletin bir aracı olarak) ile İslamcılar arasındaki ilişkinin ve hesaplaşmanın tarihine çok az ışık tutuldu. Bu konuda yazılan ciddi bir eser var mı, bilemiyoruz.

Gerek İslami gerekse demokrat-sosyalist çevrelerde pek konuşulan ordu ve din meselesine ilişkin herhangi bir çalışmanın yapılamaması, ciddi bir eksikliktir. Böyle bir araştırmaya acilen ihtiyaç olduğu da çok açık. "Devlet, bizi, şöyle ezdi. Ordu, bize şöyle zulüm yaptı. Bütün hareketlerimiz, Silahlı Kuvvetler tarafından yasaklanıyor" şeklinde şikayet edip duran İslamcı kesimin böyle bir çalışma yapmaması veya buna ihtiyaç duymaması da ayrıca dikkate

değer. İşte, böylesine yakıcı bir soruna parmak basıyoruz. Alanında ilk olması nedeniyle eksiklikler taşıyan bu çalışmanın, bir girişimi başlatması ve yolu açması önemlidir.

Bu çalışmayla, İslamcılar, "bakınız ordu bizim hakkımızda neler düşünüyormuş, neler yazıyormuş" derken; demokrat, sosyalist çevreler de "ha, ordunun şimdiye kadar irticai faaliyetler dediğimiz şeyleri bunlarmış" kanaatine varacaklar. Ordu mensupları da, "kendi adına yapılan bu etüdleri, tarihin prizmasından geçirme" fırsatını yakalamış olacaklar.

Amacımız, ne "İslamcıların mazlum, ordunun zalim olduğunu" kanıtlamak, ne de "İslamcılar nasıl hinoğlu hinlermiş; meğer saman altından su yürütüp sinsi gerici faaliyetlerde bulunuyorlarmış" saptamasını yapmaktır. İslamcı faaliyetleri, resmi görüşün aynasından görüp, "topyekün irticai çabalar" olarak damgalayamayacağımız gibi; "mürtecilerin bu faaliyetlerine karşı, Atatürkçü ilerici zinde Silahlı Kuvvetleri" de, "Cumhuriyeti koruyup kollama" gibi bir göreve çağıramayacağımız açıktır.

İki nedenden;

Bir; burada tarihi belgelere dayanarak akademik-siyasi bir araştırma yapıyoruz. Orduyu "göreve çağırma" diye bir zihniyetin karşısındayız.

İki; biz, ordu-din hesaplaşmasında, daha doğrusu Türkiye toplumunun kendisiyle hesaplaşması olayına, ne İslamcı penceresinden ne de militarist gözlüklerden bakarız. Bilimsel sosyalistler olarak, Ortaçağ feodalizminin ideolojisi İslamiyet ile hemen her dönem hakim sınıfların diktatörce mantığının ürünü olan militarizmin, toplumları kurtaramayacağı kanısındayız. Her ikisi de, demokrasiye varmazlar. Tersine, her ikisinin mayasında zorbalık, halka baskı ve zulüm, özgürlükleri yok etme olduğunu vurgularız. Bize göre demokrasi; halkın insiyatifini kullanarak yönetim mekanizmasında söz ve karar sahibi olması, doğrudan demokrasiyi gerçekleştirerek yarının özgürlükçü büyük uyum toplumuna varmasıdır. Demokrasinin güvencesi, devrimci yığınların inisiyatifi, örgütlenişi ve bilinçle donatılmasıdır.

Toplumların özgürlükçü düşüncelerinin Camii ile Kışla arasına sıkışmaması gerektiğini özellikle vurgulama ihtiyacı duyuyoruz.

Bu bakımdan, belgeleri sergilerken, özellikle bunların resmi çevrelerce yazıldığını da gözönünde bulundurarak hemen hiç değişiklik yapmadık. Kimi belgelerde özetlemeye ve kısaltmaya gidildi. Ancak esasa ilişkin bir değişiklik değildir bu.

Resmi belgelerin çoğu, bir şekilde, ordu çevrelerince veya kimi yetkili askeri görevlilerce kaleme alınmıştır. Bunların önemli kısmı, şu ya da bu biçimde, günlük basın ile medyaya (gazete, dergi, TV, radyo vs.) yansımış; bazısı da köşe yazılarında veya kitaplarda pasajlar halinde verilmiştir. Bu nedenle, "devletin sırlarını ifşa" kapsamından çıkmışlardır. Çünkü yayın yoluyla kamuoyuna maledilmişlerdir. Sözgelimi **Kenan Evren, Muhsin Batur, Nevzat Bölügiray** gibi generallerin anılarında bunlara ilişkin bölümler vardır. Yine, her yıl, **Genelkurmay Başkanlığı** veya **Milli Güvenlik Kurulu** gibi askeri kuruluşlarca basılıp, özellikle basın mensuplarına verilen (elden teslim veya posta yoluyla) kitap, broşürler de bu bağlamda ele alınmalıdır. Ayrıca M.Ali Birand, Cüneyt Arcayürek, Uğur Mumcu, Soner Yalçın, Erbil Tuşalp ve Halil Nebiler'in bu konulara ilişkin belge dolu çalışmaları yayınlanıp duruyor.

Bunlara, DGM savcılıklarının iddianamelerinde ve dava dosyalarında kullanıp zaman zaman basın mensuplarına verdikleri belgeleri (sözgelimi İslami Hareket Davası'ndaki İstanbul DGM Savcılığı'nın Emniyet Müdürlüğü'nden istediği Hizbullah ve Tarikatlar'a ilişkin olanları) eklemek gerek.

Anılan raporların çok azı, kimi sivil şahıslar tarafından hazırlanıp yetkili devlet memurlarına da sunulmuştur. Bunu da aldık. Burada hazırlayan önemli değil, nereye ve kime, ne amaçla gittiği önemlidir raporların.

Ordu belgelerinde İslamcı örgüt faaliyetlerinin doğruluğu ve yanlışlığı ayrıca tartışılır. Bize göre, baştan savma yapılanları olduğu gibi, gerçek dışı şeyler ve tümüyle doğru

olanları da bulunuyor. Hatta aynı raporda, gerçek ile gerçek dışı bilgiler birarada mevcuttur. Bunları özellikle yayımlıyoruz ki; okuyucu, neyin ne olduğunu da kavrayabilsin.

Resmi raporların çoğunluğu oluşturması, okuyucu nezdinde, "İslamcıların gerçekten mazlum veya vahşi olduğu" yolunda bir kanaat uyandırabilir. Ancak bu, bizim değil, hazırlayanların meselesidir. Onların görüşlerini paylaşmadığımızı, tarafsız ve nesnel davrandığımızı zaten bildirdik.

Devlet, elinde kılıcıyla, böylesine uluorta dolaşırken İslamcıların hiç mi saldırgan hamleleri yok? Mahmudiye Kaymakamı'na gönderilen tehdit dolu İslami bir mektup örneğini de bu yüzden yayımladık. Aşağıdaki "**Kur'an Kursu Andı**" da başka bir örnektir:

"Ben, Muhammed Müslüman ümmetindenim. Türkiye, dinsiz ve laik bir hale gelmiştir. Hayatımı Mustafa Kemal dinsizliği ile savaşa adayacağıma, Türkiye'yi din ve Şeriat devleti haline getirmek için mücadele edeceğime, Kemal Paşa zamanında çıkartılan dinsiz kanunların tatbikini önleyeceğime, kısa zamanda Ümmet esasına dayalı Şeriat Devleti'nin kurulması için devlet idaresinde söz sahibi olacak mevkilere gelmek için çalışacağıma, dinim, Allah'ım ve bütün mukaddesatım üzerine yemin ve kasem ederim..."(*)

Şunu da belirtmekte yarar var: Dinci-İslamcı çevreler, sistem,devlet ve onun aygıtı olan orduya sahip çıkma konusunda kapitalist sistemin siyasi kurumlarından aşağı kalmamaktadırlar. Örneğin MNP,MSP,RP çevreleri ile birçok dini cemaat ve tarikatlar, 12 Mart ve 12 Eylül darbelerini "vatan,millet, düzen ve asayiş" adına desteklediler. En iyi olanı, bu tür darbeleri suskunlukla geçiştirdi. RP lideri Necmeddin Erbakan, "Atatürk ile Türk Ordusu'nun gerçek emanetlerinin Partisi tarafından korunduğunu" ileri sürdü.

Ordu'nun "irtica ile mücadele" adı atlında kaleme aldığı

---

* Yeni Levent (İstanbul) Harp Akademileri Komutanlığı'nın 31 Ekim 1990 tarih ve 3500-23-91 sayılı yazışması.

resmi din kitaplarının, gerçekte İslami çevrelerin veya o çok karşı çıkılan **"tarikat-cemaat-şeyh mürteci güruhunun"** söylediklerinden farklı hiçbir yanı yoktur. Sözgelimi çalışmaya eklediğimiz "**Askerin Din Bilgisi**" kitabı, tam tamına "İslamcı/dinci mürtecilerin" söz ve bilgilerini taklit ve tekrar etmektedir. Bir örnek: Kitap'ta "dünya yaratılalıdan beri, her toplum bir dine inanmış ve bir tapınağa devam etmiştir" deniliyor ki; bu tarih ve toplum bilimine aykırıdır. Aynı kitapta, tıpkı İslamcılar gibi, "Semavi (Yahudilik, Hıristiyanlık ve İslamiyet) dinlerin ilahi ve gerçek dinler olduğu" yazılmakta, "Tevrat ile İncil'in sonradan bozulup tahrif edildiği" ileri sürülmektedir ki; bu da tarihi gerçeklerle bağdaşmıyor. Demek ki, din bilgisi adı altında İslami görüş benimsenmiş oluyor. Üstelik anılan kitapta, İslamiyetin ruhuna aykırı biçimde, Muhammed Peygamber ile Mustafa Kemal Atatürk eşleştirilip özdeşleştirilmekte; aynı hamurdan yoğrulan benzer düşüncenin adamları oldukları ileri sürülmektedir. Bu da yanlıştır: Eğer dini açıdan bakılırsa, Atatürk'ün, "bütün İslam Alemi'nin yüce önderi Allah'ın biricik Resulu ve Peygamberlerin sonuncusu Hz. Muhammed" ile eşleşmesi İslami norm ve ahlak kurallarına aykırıdır. Yok eğer dünyevi, yani bilimsel açıdan bakılacak olunursa, feodal toplumun devrimci önderi Muhammed Peygamber ile O'ndan yaklaşık 1300 yıl sonra yaşayan Türkiye'deki milli burjuvazinin önderi Atatürk'ün aynı hamurdan olmaları, benzer düşünceleri benimsemeleri mümkün değil.

"**Nurcular, Süleymancılar, Fethullahçılar**" gibi niteleme ve isimlendirmeler de bize değil, raporları hazırlayanlara aittir. Kamuoyunda böyle bilinmeleri yüzünden Fethullahçı, Nurcu, Hizbullahçı nitelemeleri yazının akışı içinde kullanılmıştır. Amaç; damgalamaktan çok, okuyucunun kafasında bulunan kavramlara denk düşürülüp algılama olayının kolaylaştırılmasıdır. Yoksa teşhir etme yönünde bir gayemiz yok. Esasen, bir tarikat veya cemaat, kendini nasıl tanımlıyorsa, o tanıma uymak genel ahlaki kural olmalıdır.

Raporlarda "**Nurcu, Fethullahçı, Süleymancı**" suçlamasıyla

tutuklanan ve yargılanan insanların mahkum olup olmaması da bizi fazla ilgilendirmiyor. Gerçekte, "**Fethullahçı**" olarak nitelenen bazı şahısların, İzmir Sıkıyönetim Mahkemesi'nde yargılananların çoğu beraat etmiştir. Mesele şudur: Bu tür suçlamalarla, yakalanıp derdest edilen kimselerin, bir dizi eziyet, işkence, maddi/manevi zarardan sonra, hiçbir şey olmamış gibi, "kusura bakmayın yanlışlık olmuş" denilerek salıverilmeleridir. Bu, devletin, "istihbarat, izleme, gözetleme, gözaltına alma, sorgulama ve yargılamada" işini ciddiye almadığının bir kanıtıdır. Açıkçası; kendi itibarını kurtarmak için, "el altında suçlu bulundurma" taktiğidir.

Son olarak; bu kitabın yazılması fikrini veren meslektaşım **Rafet Ballı**'ya, bu alanda çok sayıda belgeyi hiç tereddütsüz Ankara'dan sunan **Erbil Tuşalp** ile benzer bir yardımı veren **Halil Nebiler, Soner Yalçın ve Erdem Anılan**'a, bu arada bazı kaynaklar ve saptamalar için bize vaktini ayıran **Doğu Perinçek**'e teşekkürü bir borç bilirim.

ANKARA
18 Aralık 1994

GİRİŞ

Günümüze kadar gelen **din** ve **devlet**, siyam ikizleri gibidirler. İkisinin de **ezeli** ve **ebedi**, yani başı ve sonu olmayan bir nitelik taşıdığı iddia edilir. Oysa her ikisinin de ortaya çıkış tarihi bellidir, son bulacakları bir zaman dilimini de kestirebiliriz.

Hem din hem de devlet; çalışan-çalıştırılan, yönetenyönetilen, köylü-şehirli arasındaki farklılaşmanın diğer bir ifadeyle toplumların barbarlık döneminden uygarlık aşamasına geçişleri sırasında ortaya çıktılar. Sümer mitolojilerindeki ünlü **Yaradılış Destanı**, bir yandan tanrıların ayak işlerini görecek ve onlara hizmet edecek "kul" kavramının ortaya çıkmasının başlangıcıdır, öte yandan özgür insanın idam fermanı niteliğindedir. **Tanrı-kul** ilişkisi, **efendi-köle** ilişkisinin yansımasıdır. Sınıflı uygar toplumdaki çalışan-çalıştıran, efendi-köle, yöneten-yönetilen ilişkilerinin, insan-doğa, bireytoplum, kenttaş-devlet ilişkilerine uzatılmasıdır.(1)

Böylece **din**, sınıflara bölünmüş bir toplumun ideolojisi olarak ortaya çıkıyor. Toplumun çatlaklarını (Gramsci'nin deyişiyle) örten sıvadır din. Dine paralel biçimde gelişen **devlet** ise, sınıflı toplumun kamuyönetsel örgütüdür. Her iki örgüt (veya kurum) ilkin Sümerli din adamları (rahipler) tarafından kurulmuştur; rahipler, din kurumunun olduğu kadar devlet kurumunun da içini ilk dolduran kişiler olarak tarihe geçerler. Bu demektir ki; devlet gibi din de, tümüyle **budünyacı** işler için düşünülmüş bir kurumdur. **Ötedünya** kavramı ise, ideolojik savaş koşulları içinde, neden sonra geliştirilmiştir. **Madde**'den soyutlanmış tek tanrı kavramı da öyle. **Devlet**, sınıflı toplumun baskıcı (kaba güç) aygıtını; **din**, ikna (iman gücü) aygıtını temsil etmektedir. Arada bir, birbirlerinin silahını kullanabilmektedirler.(2)

---

1) Alâeddin Şenel, "Dine ve Laikliğe Aykırı Düşünceler", Pir Sultan Abdal dergisi, Haziran 1994 (Ankara), s. 17

2) agy.

Orduya gelince; siyasal otoritenin emrinde savaşa hazırlanmak, savaşmak ve muhtemel saldırı ya da tehditlere karşı caydırıcı olmak, bu arada iç düzeni korumak ve siyasal iktidara muhafızlık yapmak gibi temel ve ikincil işlevi olan bir kurumdur. Gerçek bu olmasına rağmen, geçmişte olduğu gibi günümüzdeki silahlı kuvvetler de, siyaset sahnesinde boy gösterirler. Sözgelimi ordunun darbecilik tarihi M.Ö. 6. yüzyıla kadar uzanır. İlk girişim, Atina sitesinde olmuştur.

Din Adamlarıyla Askerlerin İlk Kapışması

Din ile **devlet**'in, daha doğrusu **rahipler** ile **askerler**'in birbirleriyle kapıştıkları ve birbirlerine silah çektikleri zamanlar da olmuştur. Bunun da başlangıcı Sümer'deki kent devletlere (site-devlet) kadar uzanır. Kent devletleri teokrasilerinin başında, "**tanrı vekili**" anlamına gelen ünvanı ile, başrahip "**ensi**" bulunuyordu. Çevresi barbar halklar okyanusu ile çevrili bu uygarlık adasında, üretici güçleri, din adamları geliştirmişti. Ama barbarların akınlarına karşı uygar kent devletlerin (dolayısıyla üretici güçlerin) korunması son derece hayati bir meseleydi. **Üretici güçlerin korunması öncelik kazanınca, askerlerin önemi arttı.** Askerler erk (güç) kazandı. Rahiplerin gücü biraz geriledi. Askerler, tapınak denetiminden kurtuldular ve toplumun denetimini (dolayısıyla rahiplerin içini doldurdukları devlet kurumunun da) ele geçirdiler. Bunu, tapınakların karşısında sarayların yükselmesinden çıkarabiliriz.(3) Yani bir yanda dini gücü simgeleyen **tapınak** (ibadethaneler), diğer yanda dünyevi gücü temsil eden kral (tanrı kral/tanrı vekili kral) **saray**'ı vardı orta yerde. Ayrıca Sümer toplumunda yöneticiye o zamana kadar "**ensi**" (başrahip) denilirken, o tarihten sonra askeri bir deyim olan "**lugal**" denmeye başlandı.(4) **Yönetimin din adamlarından askerin eline geçmesiyle**, tarihte **laiklik** sorunu başlamış oldu.

3) agy. Ayrıca bkz: Prof. Dr. Çetin Özek, Devlet ve Din, s. 19-21, Ada yay. İst; Halil Berktay, Kabileden Feodalizme, s. 157-180, Kaynak yay., İst.

4) Şenel, agy, s.19; Ç.Özek, age.

Bu düzlemde laiklik, gerçekte iktidarın kimde olacağı sorunudur. O tarihten itibaren yapışık ikizler olan **din** ile **devlet** birbirinden ayrılmış oldu. Din, mümkün olduğunca siyasal alandan sürülmüş oldu. Ama onun, toplumsal ilişkileri düzenleme yetkisine pek dokunulmadı.

Eski Çin, Hint, Mısır, Babil ve İbrani toplumlarında da aşağı yukarı benzer şeyi gözlemlemek mümkün. Öncelikle siyasal iktidar ile dinsel yapı birbirleriyle kaynaşmış durumdadırlar. Kesin bir **teokratik** yapı sözkonusudur. (5) Ama savaşçılığın ve askerliğin önplana çıkmasıyla birlikte devleti ve dini kuran "**başrahipler**" tahttan indirilmiş, onun yerini savaşı yöneten ordu komutanı **asker/krallar** almıştır.

Eski Yunan toplumunda "**akılcı felsefe**"nin varlığına karşın, tekelleşmiş siyasal iktidara dayanan bir devlet sisteminin kurulamamış olması, dolaylı biçimde **teokratik** ve **hoşgörüsüz** siyasal yapıların belirmesine yol açmıştır. Yunan'daki **site**; toplumsal, siyasal ve ekonomik bir yapıyı olduğu kadar dinsel bir bütünü de belirtir. **Kesin bir teokratik** (din egemenliği) yapı, tüm Yunan siteleri için geçerlidir. Yunan siteleri diğer dinleri hoşgörüyle karşılamaz, onları horgörürlerdi; onlara hayat hakkı bile tanımazlardı.(6)

Roma hukuku ve siyasal yapısı açısından soruna yaklaşıldığında, Roma tarihinin değişik dönemlerinde, **siyasal iktidar-din ilişkilerinin** hoşgörü temeline dayandığını görmek mümkün. Çokuluslu ve çokdinli Roma imparatorluğundaki bu hoşgörü, Roma'nın Hıristiyanlığı kabul edip, Kilise egemenliğinin kurulmasına kadar sürdü. Başka bir deyişle, Roma tarihi, uzun yüzyıllar boyunca dinsel hoşgörüye tanık olmuş, **otoriter teokratik yapı**, Kilise'nin kesin egemenliğinin bir ürünü olarak çok sonraları ortaya çıkmıştır.(7)

Krallık döneminde kralı, "**Comitata curiata**", yani asiller meclise seçer ve seçimden sonra, krala siyasal dinsel vb. yet-

---

5) Özek, age, s.19-21.
6) Özek, age, s.23-24.
7) age, s.24-25.

kileri "**lex curiata de emperio**" denilen bir "**imperium**" ile verirdi. Krala, **doğaüstü ve kişiliğine bağlı dinsel, siyasal bir nitelik, bir üstünlük sağlanmış değildir.** Bu dönemde kral, siyasal ve dinsel bir organ olarak kesin yetkiler taşımakla birlikte, gerçek iktidarın halktan olduğu kuralı da benimsenmiştir. **Siyasal iktidar-din ilişkileri,** MÖ 510 yıllarında monarşinin yıkılarak yerine cumhuriyetin kurulmasından sonra da süregelmiş. Siyasal iktidar; **imperium** temelde **particii**'lerde görülmüş ve bu iktidar kısa süreler için seçilen **magistratus**'lar, **comitia centuriata, comitia curiata** ve **setus** tarafından kullanılmıştır. Bu organlar, siyasal, yasal ve askeri yetkilere sahip olarak belirlenmiş, dinsel nitelik ve temelleri sözkonusu olmamıştır.(8)

Roma İmparatorluğu'nda **bağnazlığın** ve **teokrasinin** egemen olmaya başladığı dönem, **ortaçağa** girişi göstermektedir. Özellikle Hıristiyanlık, Roma İmparatorluğu'nda ve Avrupa'da yaygınlaşıp, **papalık dinsel bir iktidar** olarak belirdikten sonra, tüm Avrupa'da Hıristiyanlığın siyasal iktidar üzerinde egemen olma savaşı kendini göstermiştir. Burada en önemli sorun, **siyasal iktidar ile dinsel iktidar** arasındaki ilişki olmuştur.

Orta Asya Askerciliğinden Osmanlıya

Orta Asya'daki eski Türk toplumuna bakıldığında, **savaşın ekonomik bir işlev** olduğu görülüyor. Savaş, o günün inanç sisteminde, "ün ve şeref" getirmektedir. Fakat esas amaç, **Orhun Yazıtları**'nda çok açık belirtildiği gibi, "komşu kabilelerin koyununu, davarını, kadınını çevirip getirmek" ya da "komşu halkların işlerini güçlerini vermeleri" ve düzenli bir haraca bağlanmalarıdır.(9)

Bu nedenle o dönemde, **askerlik** ile **din** arasında, **askerliğin belirleyici olmasına şaşmamak gerekir.** Çünkü **askerlik, eko-**

8) age, s.26 (A. Mendizabal, Catholicism and politics, in Gross, European İdeologies, New York 1948, s. 502-511)

9) Doğu Perinçek, Osmanlıdan Bugüne Toplum ve Devlet, s. 92-93, Kaynak yay., Birinci Baskı 1986, İstanbul

nomik bir işlev görmektedir, toplumun ihtiyaçlarını karşılamanın bir yoludur. Aslında **inanç sistemini** ve yeni doğmakta olan **ideolojiyi belirleyen de askerliktir.** Ancak bunu, Türklere has bir toplumsal özellik olarak düşünmemek gerekir.(10)

Orta Asya Türkleri, "ilişkiye geçtikleri dost düşman bütün halkların dinlerini" de benimsemişlerdir. Çünkü toplumsal açıdan uygarlığa sıçramanın eşiğindeki kabile aristokrasisi (aynı zamanda onun savaşçıları, yani ordu), **meta üretimini temsil eden dinleri benimsemeye** eğilimlidir. Çünkü sınıflararası farkları derinleştirecek ticareti ve özel mülkiyeti meşrulaştırma aracı ve güvencesi bu **dinlerdir.** Nitekim Budizm, Maniheizm, İslamiyet, Hıristiyanlık ve hatta Yahudilik gibi dinleri, hep zenginleşerek diğer kabile üyelerinden farklılaşan kabile aristokrasisi benimsemiş ve yukarıdan aşağı topluma yayarak ideolojik hegemonyasını kurmuştur.(11)

Burada işaret etmek istediğimiz şey şudur: Hemen diğer tüm toplumlarda olduğu gibi, Türk toplumundaki **din-ordu** ilişkisi de bir hayli karmaşıktır. Hem yapışık ikizler sözkonusudur hem de çatışmalar. Son örnekte de görüleceği gibi Türk toplumundaki aristokratlar (ve onlara sıkı sıkıya bağlı savaşçılar, askerler), **meta üretimine yarayan dinleri** benimseyip halka dayatmaktan çekinmemişlerdir. Ama aynı zamanda bu dinlerin, siyasal iktidarı almalarına da tahammül edememişlerdir.

Meta ekonomisi merkeziyetçiliği mümkün kıldıkça, askerin/ordunun gücü artmış; din ise ona yardımcı bir **erk** oluvermiştir. Mesela Hun ve Göktürklerdeki kabile konfederasyonlarında, merkeziyetçi bir devlet geleneğine temel olabilecek bir meta ekonomisi yoktur. Türklerin ve Moğolların yüzbinlerden oluşan askeri kuvvetleri örgütleme ve komşu uygarlıklara yöneltmede gösterdikleri başarı büyüktür. Türkler, tarihsel koşulların yarattığı (Tanrı vergisi değil) bu yeteneklerini, Yakın Doğu'da merkezi-feodal bir toprak sistemi

10) age.
11) age, s.97

üzerine oturtarak daha da geliştirmişlerdir. Türklerdeki **merkeziyetçiliği** de bu olaydan başlatabiliriz. Merkeziyetçilik, esas olarak Selçuklularda bile değil, Osmanlı devletinde doğmuştur. Çünkü uygarlık sahnesine çıkan Türkler, Orta Asya'daki gelişmelerini İslam, İran ve Bizans mirasıyla bütünleştirmişlerdir.(12)

Osmanlı ordusu, Orta Asya askeri geleneğinin (kabile savaşçılığının) devamı değil, inkarıdır. Bu kez savaşın nedeni yağma değil, talanı arkada bırakan, toprakları işgal ederek üzerinde yaşayan halkları düzenli vergi ve hizmet vermeye mecbur eden **fetihçiliktir.** Merkezileşmiş feodal Osmanlı devletinde ordu, **kapıkulu**'dur. Profesyonel niteliği ön plana çıkan paralı askerdir o. Bu yüzden merkezi devletin Sünni-İslam ideolojisini (Bektaşilik burada içi kof bir kabuktur) benimsemeleri,(13) aynı zamanda İslamın fetihçi kılıcı anlamına gelir. Sünni-İslamın emrindeki zor ve şiddetin temsilcisi **ordu**'nun, din adamlarının emrinde (dolayısıyla Şeriat'ın emrinde) olmaları meselesi teorik bir meseledir. Pratikte din (İslamiyet) ve din adamları (Ulema), "zilullahı fil ard" veya "halifeyi ruyi zemin" (Allah'ın yeryüzündeki gölgesi) ünvanını alan ve fetihçi orduya dayanan Padişah'ın emrindeydiler.

Bu, Osmanlıdaki **Örfi Hukuk**'ta somutlaşmıştı.

Moğol istilası önünden kaçıp Anadolu'nun Batı kesimlerine dayanan **feodal beyler, medreseli ulema, tüccarlar, esnaf ve zanaatkarlar** da Bizans'ın burnu dibinde yeni bir devletin tohumlarını (Osmanlı) atıyorlardı. Osman Bey'in emrinde, **Sunni Ulema**'dan oluşan bir divan, İslam hukukunu uygulayan **kadılar** ve küçük bir **hassa ordusu** vardı.(14) Askerler, Anadolu'daki diğer beylikleri ortadan kaldırırken veya Bizans'a akın yaparken, ideolojik gıdalarını İslam fetihçiliğinden alıyorlardı. Din adamları, askerlere "**gazi**" ünvanı verip, bu

---

12) age, s.99-101; Dr.Davut Dursun, Osmanlı Devletinde Siyaset ve Din, s.126-127, İşaret yay. 1989, İstanbul

13) age, s.105-106

14) Savunma (Türkiye İhtilalci İşçi Köylü Partisi Davası-1972), s.106; Dursun, age, s.165

mertebeyi (şehitlik dahil) kutsallaştırıyorlardı.[15]

İslam geleneği içinde kurulan dini **vakıflarda,** halkın sırtından yiyici bir zümre besleniyordu. Bunların işi gücü, büyük feodallerin (fetihçi ordunun) ruhları için dua etmekten ibaretti. Feodaller ile ordu, bu kadar sahte duacıyı parayla çalıştırmaya mecburdular.[16] Çünkü devletin yaptıklarını, dinin ikna gücü gerekçelendirebilirdi. "**Kadılar** ise, köylüyü sürekli sömüren ve ezen hakim sınıfların (bu arada bu işi yapan ordunun) birer parçasıydılar."[17] Din adamları, Osmanlı beylerinin iktidara gelmelerinde de etkindirler. Ordu, zafer kazandıkça din seçkinlerinin çekim merkezi olmuştur.

İslam hukukunun uygulanmasıyla bağlantılı olarak doğmuş olan **İlmiyye sınıfı,** devlet ve ordu aracılığıyla, halka İslami ideolojiyi zorla kabul ettiren bir işlev görüyordu.[18] Gerçekte Osmanlı Devletinde; sivil iş, askeri iş ayrımı pek gözlemlenmiyordu.

Osmanlıda Devlet ve Din

II. Mehmet'in (Fatih Sultan) 1451'de başa geçmesi ve iki yıl sonra İstanbul'un fethedilmesiyle başlayan yüzyıllık bir dönemde sırasıyla devleti yöneten II. Bayezid, I.Selim (Yavuz Sultan) ve Kanuni Sultan Süleyman, fetihçilikle birlikte siyasi ve askeri genişlemeye devam ettiler. Sultan I.Murad'ın önayak olduğu "**devşirme-kul**" ordusu modelini, bütün bir devlet mekanizmasına yayarak "**devşirme-kul bürokrasisi**"ni oluşturdular. Osmanlı Devleti böylece klasik çizgisine otururken, eski Türk geleneklerinin egemenliğini simgeleyen "**Ülüş Sistemi**" de I. Murad zamanında kaldırıldı. Yerine, İslamın egemenliğini simgeleyen "**egemenliğin bölünmezliği**",

---

15) Davut Dursun, age, s.163-164: Sözgelimi Osmanlı beyi Orhan için "Emir-ül Kebir, el muazzam-ül Mücahid, Sultan-ul Guzzat, gazi İbn-ül gazi" deniliyordu.
16) Savunma, s.111
17) age, s.112
18) age, s.112

yani bütün iktidarın tek elde toplanması sistemi konuldu.[19] Ancak din-devlet ilişkileri, Şeriat ve Hilafet gibi iki önemli İslami kurumun Osmanlı'ya özgü çerçevesinde gelişti. Sözgelimi Hilafet ünvanının alınması ve Şeriat'ın da bu devletin temeltaşı olduğunun ilan edilmesiyle, Osmanlı'daki sistemin daha da katılaştığına ilişkin işaretler yoktur. Bu, tek tip bir İslam Şeriatı uygulanmadığının özel ve güzel bir kanıtıdır. Çünkü **Şer'i** (dini hukuk) hukukun yanında ve ondan daha geniş bir uygulama alanı bulan **Örfi Hukuk**, gerçekte toplumsal geleneklerin bir ürünü olarak, yöneticilerin deney ve yönelişlerinin gereksinimlerine cevap verir bir biçimde var olmuş, gelişmiştir. Devletin (bu arada ordunun) özellikle genişleme yönelişinin gereği olarak beliren **emir** ve **fermanlar**, bir zaman sonra toplanarak "**kanunnameler**" gerçekleştirilmiştir. Osmanlıda Sultan, yasama yetkisini kullanmış, "kanunnameler" oluşturmuştur. Devlet ve kamu kuruluşlarıyla ilgili alanlarda "kanunnameleri" geçerli/egemen kılmış[20] fakat bunları İslami cilayla cilalamaktan geri durmamışlardır. Zaten devlet yönetiminde (divanda) önemli yerleri olan din seçkinleri (Şeyhülislam, kazasker vs.), devlet yönetimine katılmaktan kaçınmış ve verdikleri fetvalarda "Şer'i maslahat değildir, nasıl emredilmiş ise öyle hareket edilmek lazım gelir"[21] (yani Padişah ferman ve yasalarına biz karışamayız) görüşünü benimsemişlerdir. Sözgelimi kanunlarıyla ünlü ve bu yüzden Kanuni adını alan Sultan Süleyman zamanındaki Şeyhülislam **Ebussuûd Efendi**, padişahların Örfi Hukuk yetkileri

---

19) D.Dursun, age, s.178-191.

20) Özek, age, s.362-365 (Ömer Lütfi Barkan, Türkiye'de Din ve Devlet İlişkileri, s.52 vd.); Niyazi Berkes, Teokrasi ve Laiklik, 28, Adam yay.1984, İstanbul.

Öte yandan Sadri Maksudi Arsal "Teokratik Devlet ve Laik Devlet", Tanzimat-1, MEB 1940 adlı eserinde Osmanlıyı "Nim Teokrasi" yani Yarı Dini Sistem olarak adlandırır. Ali Fuat Başgil ile Davut Dursun (İslami kesimden) bu tanımı benimsemiş görünüyorlar.

21) age, s.365 (Niyazi Berkes, Türkiye'de Çağdaşlaşma, s.22-24, Ankara, 1973); Dursun, age, s.216

çerçevesinde çıkardıkları **"Kanunnameler"**e fetva'lar ekleyerek Şer'i Hukuk ile Örfi Hukuk'u bütünleştirme çabasındadır.[22] Dini bürokrasinin yönetimde en etkin olduğu ve adeta Osmanlı toplumunun günlük hayatını en ayrıntılı biçimde denetlediği Kanuni dönemindeki Şeyhülislâm **Ebussuûd Efendi**'nin rolü artmış,[23] ancak ordu ile Sultan'ın önüne geçememiştir.

Padişah'a rağmen, özellikle dini alanlarda, Şeyhülislamlık, siyasi ve dini görüş ayrılıkları yoluyla onlarca İslam din adamı ve Alevi/Kızılbaş hakkında ölüm fermanı çıkartıp (*siyaseten katl*),[24] bunları ordunun eliyle uygulatmıştır. Burada **ordu ile din arasında hem rekabet hem de işbirliği gözleniyor.**

Osmanlı'da şöyle bir ikilik göze çarpmaktadır: **Bir; Şeriat** ilkesi benimsenmiş ve **Hilafet** getirilmiştir. Ancak **Şer'i Hukuk** (İslam kuralları) yanında **Örfi Hukuk** (hem toplumdaki geleneksellik hem de padişah ile ordunun dayattığı kanunlar, nizamlar vs.) birarada yaşamaktadır. Siyasi alanda, daha doğrusu devlet yönetiminde Örfi Hukuk egemendir. İdeolojik ve toplumsal alana hakim olan ise, (medeni kanun, ceza hukuku, muamelet, maslahat, eğitim vs.) **Şer'i Hukuk**'tur.[25] Böylece Osmanlılık şanı ilkesi, bir yanda **dünyevi** (bu anlamda laik) diğer yanda **metafizik** bir iktidar kuramı çerçevesine oturtulmaya çalışılmıştır.[26]

İki; Osmanlılar, 14. yüzyılda etkin rol oynayan Sufi din seçkinlerinin işlevlerine son verdiler. Çünkü Sünni-İslami norm ve kurumlara göre örgütlenmek gerekiyordu. Böylece 15. yüzyıldan itibaren, **Sunni-İslam** anlayışındaki **Ulema**'nın devlet yönetimindeki önemi artmıştır. Medreseli din adamlarının İslam anlayışı benimsenince (devlet din anlayışı olarak), Med-

---

22) Dursun, age, s.186

23) age, s.214.

24) Bkz: Rıza Zelyut, Osmanlıda Karşı Düşünce ve İdam Edilenler, Alan yay; Faik Bulut, Allah Devletinde Demokrasi, Tümzamanlar yay., 1994, İstanbul.

25) Dursun, age, s.215-217.

26) Özek, age, s.369.

rese Uleması, tarikat bölünmelerini önleyerek kendilerine nüfus sağladılar.[27] Osmanlı yönetiminin erken döneminde tesis edilen medreseler (sözgelimi devletin başkenti Edirne'ye taşınınca orada kurulan **Dar-ül Hadis** Medresesi) ile İstanbul'un fethinden sonra kuruan **Sahn-ı Seman** medreseleri), toplumda bir **"seçkinler zümresi"** oluşturacak **"müderrisler"** tabakasını da ortaya çıkardılar. Kadı, müftü ve bürokrasinin çeşitli kademelerinde görevli **"kalem efendileri"**ni yetiştiren müderrisler,[28] Osmanlı toplumuna ve yönetimine şekil veren bir seçkinler zümresi olarak görülebilir.

Klasik Osmanlı Yönetim Sistemi'nin merkeziyetçiliğinin dışındaki en belirgin özelliklerinden biri de, **ordu**'nun örgütlenmesiyle **yönetimin** örgütlenmesinin iyice **iç içe girmiş** olmasıdır. **Ordu**'nun örgütlenmesi, sadece dış tehlikeye karşı koymak veya toprak fethetmek olmayıp, aynı zamanda ülkeyi yönetmek amacına da yönelikti. Bu nedenle, **askerlik ile kamu yöneticiliği** görevi, aynı şahısların elinde toplanmıştır. Osmanlı toplumunda yöneticilere **Askeri** denmesi bu yüzdendir. Kendilerine dirlikler tahsis edilerek askeri ve idari görevler verilen **Ehl-i Örf, Askeriler** adıyla anılan toplumsal kategoriyi oluştururlar.[29]

Osmanlı'daki yapıların iç içe bulunması, sadece **askeri** ve **idari** alanlar için değil, **dini kurumlar ile idari kurumlar** için de sözkonusudur. İslam hukukunu uygulamakla mükellef **kadı,** adalet hizmetlerinin yanı sıra bulunduğu bölgenin **idare** ve **belediye** işlerinde de yetkili/görevli kişidir. Bundan ötürü, Osmanlı'da **Harem-Kul Bürokrasisi**'ne ek olarak **Din Bürokrasisi**'nin yönetimde etkin olduğu söylenebilir. Özellikle de merkez-çevre arasındaki sınır çizgisinde yer alırdı Din Bürokrasisi.[30]

---

28) Dursun, age, s.200-202; Ord.Prof.İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilatı, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1988, Üçüncü baskı.

29)Dursun, age, s.206 (Muzaffer Sencer, Tanzimata Kadar Osmanlı Yönetim Sistemi, AİD, Eylül 1984, s.22)

30) Dursun, age, s.207.

Padişah-Ulema (veya İlmiyye Sınıfı) ilişkisini üç noktada toplamak mümkün: Şeriat/Hilafet, Şeyhülislamlık/ Kazaskerlik, Saray Hocalığı.

a) Şeriat-Hilafet: Teorik bakıldığında Osmanlı devletinin başı Sultan, toplumda egemen olan İslam Hukuku'na (Şer'iat) uymak ya da uyuyor gibi görünmek zorunda idi. Bu bakımdan İslam (din), Padişah'ın sınırsız gibi görünen egemenliğini sınırlandıran bir unsurdu. Padişah, şeriatı tatbik ve korumakla görevli olup, egemenliği Şeriat sınırları içinde idi. Ama yukarıda da değindiğimiz **Örfi Hukuk,** pratikte öndeydi. Padişah'ın mutlak iradesi sözkonusuydu. Çünkü Padişah "hüküm, irade, ferman ve Hatt-ı Hümayun" adı verilen belgeler yoluyla **"buyurdum ki..."** ibaresiyle başlıyordu...[31] Bu **ferman**'a eklenecek herhangi bir dinsel **fetva,** destekleyici/ onaylayıcı olmaktan öteye gitmezdi. Yine de Şeriat'ın teoride benimsenmesi, Ulema denen dini "seçkin zümrenin" **kültürel** ve **dinsel,** hatta toplumsal alandaki etkinliğini gösteriyordu. Buna karşılık siyasal alan, devlete (dünyevi Sultan ile orduya) terkedilmişti.

Padişah **siyasal,** Ulema da **kültürel** ve **dini sistemi** temsil ederken, her iki tarafın etkileşiminden söz edilebilir. Toplumsal sistem içerisinde sözü olan **din'in** (İslam) siyasi sistemden etkilenmesi kaçınılmazdır, buna karşılık İslamın siyasete damgasını vurması da çok doğaldır. O halde Padişah-Ulema ilişkisinde etkileme ve etkilenme sözkonusudur. Örneğin Osmanlı'da 16. yüzyıldan itibaren artan bir dini etkinlik, giderek **Kemal Paşazade** ve **Ebussuûd Efendi** gibi din adamlarının şahsında zirveye ulaşabilmiştir.[32]

b) Şeyhülislamlık/Kazaskerlik: Askeriler sınıfı içinde özel bir yeri olan **Ulema,** yönetimi iki yönden etkilerdi. Birinci olarak **askeriyenin** (ordu) hukuki ve dini işlerine bakan Kazaskerler aracılığıyla **Divan-ı Humayun** (günümüzdeki Bakanlar Kurulu) toplantılarına katılırdı. İkinci olarak sonradan Kazaskerlik makamının da üstünde yer alan **Şeyhülislamlık**

31) age, s.213-214.
32) age.

aracılığıyla birinci elde toplumsal, ikinci elde ise siyasi hayata yön verebilirdi.(33) 16. yüzyıldan itibaren önemleri giderek artan Şeyhülislamlar ile Sadrazamlar (günümüz başbakanlık makamı) arasında ilişkiler kurulmuş, 1584 yılında Padişah emriyle Sadrazam Şeyhülislam'ı ziyaret eder hale gelmişti. Şeyhülislamlık, neredeyse Sadrazamlık üzerinde bir mevki ve itibara sahipti. Şeyhülislamlar, sadece vezirüazam, sadrazamlar değiştiğinde tebrik etmeye giderlerdi. Devletin mühim işlerinde görüşme ve temas dışında (Ramazan, bayram gibi dini münasebetler hariç), ikili temaslar pek olmazdı. Ancak Şeyhülislamlık önemi ve etkinliği arttıkça, devletin **ruhani makamındaki** zatın fikir ve mütalaalarının alınması bir gelenek halini aldı. Böylece din, dünya işlerinde de yadsınamayan bir etkiye sahip oldu. Hele hele 1579'da Sokullu Mehmet Paşa'nın ölümünden sonra devlet idare ve siyasetinde yeralanların onun derecesinde olamamaları gibi etkenler de Şeyhülislamların, siyasete giderek daha fazla müdahale etmelerine yol açmıştır.(34)

c) **Saray Hocalığı:** Osmanlıyı ideolojik yönden etkileyen İslamiyet, daha özelde Saray Hocalığı aracılığıyla, geleceğin padişah, vezirazam gibi kişilerini de etkileyip/yönlendirebiliyordu. Bu da, devlete müdahalenin başka bir yolu ve yordamı olarak kabul edilebilir.(35)

Her üç ilişki temelinde daha özel bir düzleme inelim: Padişah-Ulema ilişkisinde kişilik yapısı üzerinde önemle durmak gerek. Şeyhülislamlar, dini bürokrasinin başı olarak, kişilik itibariyla güçlü ve ilmi (dini) bakımdan otorite sahibi oldukları zamanlarda Padişahlar üzerinde etkilerini sürdürmeyi başarmış, devlet idaresine belli nizam verebilmişlerdir. Sözgelimi II. Bayezid, Cem Sultan'a arka çıkan Memluklara karşı savaş açmak amacıyla fetva istemiş, ancak zamanın Şeyhülislamı **Mevlana Zeyn-el Arabi** bu isteği red-

33) İ.Hakkı Uzunçarşılı, Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilatı, s.153-157, 173-190.
34) age, s.188-189.
35) age, s.145-151; Dursun, age, s.231-236.

detmiştir.[36] Hz. İsa'nın Hz.Muhammed'den üstün olduğunu savunan **Molla Kaabız,** kazaskerler ve Ulema tarafından yargılanmış, mahkemeyi kafes arkasından izleyen Padişah Süleyman'ın itirazına ve birinci duruşmayı bozmasına rağmen 1527 yılında boynu vurulmuştur. Keza **Karamanlı Şeyh,** dönemin Şeyhülislamı **Ebussuûd Efendi**'nin özel yorumları ve yargıyı hiçe sayan tutumları sonucunda keyfi biçimde ölüme gönderilmiştir.[37]

Öte yandan güçlü ve otoriter kişiliği olan padişahlar zamanında da, kimi din adamları, ya cezalandırılmış ya sürgüne gönderilmiş ya da öldürülmüşlerdir. Yıldırım Bayezid döneminde "irtikap ve irtişaya" kalkışan din adamları, Yenişehir'deki bir eve kapatılarak padişah emriyle diri diri yakılmışlardır.[38]

Zayıf iradeli ve küçük yaşta tecrübesiz padişahlar zamanında özellikle de Osmanlı'nın gerileme ve bunalım dönemlerinde, İslamiyetin siyaset/idare üzerindeki etkisi artmıştır. Neredeyse günlük yaşamda belirleyicilik kazanmıştır. Kanuni Sultan Süleyman devrinden başlayarak[39] IV.Murad yönetimine kadar süren, bundan sonra da zaman zaman inişli çıkışlı bir çizgi izleyen dinin etkinliği göze çarpmaktadır.

Şeyhülislamlar, kimi zaman sadrazamların kimi zaman da padişahların azlinde veya tayininde söz sahibi olacak kadar güçlenmişlerdir. Gerçi tersi de olmuş; birçok şeyhülislam, ya Padişah ya da sadrazam emriyle azledilmiş veya sürgüne gönderilmiştir.[40] Biz, birincisine ilişkin örnekler verelim ki, dinin, devlet işlerine müdahale boyutlarını gözönüne serebilelim:

---

36) Dursun, age, s.220 (Ahmet Mumcu, Siyaseten Katl, s.110)
37) R.Zelyut, age, s.162-201.
38) Dursun, age, s.217-219.
39) Özellikle bkz; İ.Hakkı Uzunçarşılı, age; M.Ertuğrul Düzdağ, Şeyhülislam Ebusuûd Efendi Fetvaları Işığında 16. Asır Türk Hayatı, Enderun Kitabevi; 1972, İstanbul.
40) İ.H.Uzunçarşılı, age, s.188-189.

I. Ahmet zamanında (1603-1617), İran seferi öncesinde Kapıkulu ocaklarının hareketlerinin tehir (ertelenme) edilip edilmemesi konuşulmuş, Şeyhülislam **Sunullah Efendi** ile Padişah tartışmıştır. Aynı dönemde azledilen sadrazamın yerine kimin (Murad Paşa) tayin edileceği meselesinde Şeyhülislam **Ebul Meyamin**'in görüşünü almıştır.

II.Osman'ın (Genç), Yeniçeri Ordusu'nda ıslahat yapma ve Şeyhülislamlığın devletteki rolünü azaltma düşüncesi üzerine birleşen **Askeriye** ile **İlmiye** sınıfı (ordu ile din adamları), 1622'de padişahı Yedikule Zindanları'nda boğdular. Bu tarihten itibaren **"Hailei Osmaniye"** olayları başlamıştır. 1648 yılında Sultan İbrahim'in tahttan indirilmesi ve öldürülmesinde Şeyhülislam **Abdürrahim Efendi**'nin önemli rolü olmuştur. IV.Mehmet (1648-87) devrinde ise, bizzat Şeyhülislam **Ebu Said Efendi**'nin tavsiyesiyle İpşir Mustafa Paşa, sadrazamlığa getirilmiştir.(41)

Osmanlı tarihi, tersi gelişmelerle, yani sadrazam ve padişahların Şeyhülislamları azletmek veya katletmek gibi olaylarla doludur. İslam "hükümdarlarının mutlak otoritesine dayanarak verdiği en ağır ceza" olan(42) **"siyaseten katl"**, askeriler içinde özel bir yeri bulunan **Ulema** (din adamları) sınıfına da uygulanmıştır.(43) **Ulema**, devletin selametine (yani iktidarı almayı hedefleyen) karşı ağır hareketlere giriştiğinde ölümle cezalandırılmıştır. Belirgin örneği Simavna Kadısı **Şeyh Bedreddin**'dir. Köylü ayaklanmalarına önderlik ederken yakalanıp yargılandıktan sonra 1420'de asılarak idam edilmiştir.(44) Gerekli **fetva**, Şeyhülislamlıktan alınmıştır. Keza IV.Murad (1612-1640) devrinde, İznik kadısını astıran Padişahı eleştiren Şeyhülislam **Ahizade Hüseyin Efendi** boğdurulmuştur.(45)

---

41) age, s.188-189; Dursun, s.332.

42) Ahmet Mumcu, Siyaseten Katl, s.2.

43) D.Dursun, age, s.221-222.

44) Dursun, age, s.223; İ.H.Uzunçarşılı, age, s.228; R.Zelyut, Osmanlı'da Karşı Düşünce ve İdam Edilenler.

45) İ.H. Uzunçarşılı, age, s.223; Mustafa İslamoğlu, İslami Hareket/ Anadolu-I, s.110; A.Mumcu, Siyaseten Katl, s.127.

Bilgisi ve saraydaki tecrübeleri nedeniyle yükselerek Valide Sultan'ın teveccühünü kazandıktan sonra .Anadolu Kazaskerliği yapan, ardından Yeniçeriler'in isteği üzerine Şeyhülislam olan **Hocazade Mesud Efendi** (1656), bu makamda olduğu sıralarda devlet işlerine tümüyle karıştı; istediğini sadrazam yapan, istemediğni azlettiren bir tavır içine girdi. Valide Sultan ile görüş ayrılığına düşünce Diyarbakır Kazaskerliği'ne tayin edildi, fakat ordu ile birlikte Saray'a karşı bir ayaklanma hazırlığı yaparken bir evde bastırılıp öldürüldü.(46) II.Süleyman'ın Saray Hocası olan **Seyyid Feyzullah Efendi,** 1688'de yirmi gün kadar Şeyhülislamlık yapmış; padişahın devrilmesiyle birlikte makamından azledilerek Erzurum'a gönderilmişti (1695). II.Mustafa padişah olunca, yeniden Şeyhülislamlık alınca, kendi yakınlarını koruyup kollamış; **İlmiye Teşkilatı'nı** yandaşları ve akrabalarıyla doldurmuştur. Oğlunu bile Şeyhülislamlık için hazırlamıştı. Bu durum, iktidarın çeşitli kesimleri arasında rekabete neden olmuş, **Ulema** ile **Yeniçeriler** (ordu ile din adamları) el ele vererek, hem padişah II.Mustafa hem de onun Hocası Feyzullah Efendi'yi azletmişlerdi. 1703'teki bu olaya **"Edirne Vakası"** denir.(47) İlginç olan yanı şudur: Eski padişah II.Mustafa ile Hocası Feyzullah Efendi'nin azledilmesi ve öldürülmesi yolundaki fetva'yı veren **İmam Mehmed Efendi** (1703) adlı Şeyhülislam olup, aynı zamanda III. Ahmed'in padişahlığı için de fetva çıkarmıştı. Diğer ikinci nokta ise, bir Şeyhülislam ile Padişah'a karşı ayaklanmak için, **Ulema** ile **Askeriye'nin** ittifak yapmalarıdır.

Burada saptamamız gereken konular önemli olsa gerek: **Bir;** Siyaseten katl, yani padişah emriyle devlet idaresinden veya halktan insanların öldürülmesi olayında, "imtiyazlı olan sınıf yine **Ulema**" idi.(48) Sözgelimi Sadrazamlar bile, daha kolay az-

46) Uzunçarşılı, age, s.224-225; D.Dursun, age, s.224; A.Mumcu, age, s.127

47) Orhan Köprülü, "Feyzullah Efendi" İ.A.Cilt:IV, s.596-597'den aktaran D.Dursun, age, s.343-346; Uzunçarşılı, age, s.225-226.

48) D.Dursun, age, s.222.

ledilip katlediliyordu. **İki;** Osmanlı yönetimindeki **Ulema** etkisi, 1600'lerden itibaren giderek artmıştır. Şeyhülislamlık, Osmanlı'daki hemen bütün toplumsal ve siyasal karşıklıklarda taraf olmuş; [49] esas olarak devletin yanında yer almış, kimi zaman da **siyaseten katl** kuralını, sadrazam ve padişahların öldürülmesinde kullanarak Örfi Hukuk'un silahını da Şer'i Hukuk hizmetine sokabilmiştir.

Üç; Osmanlı yönetimi, meşruiyet temelini "doğal yasalara" dayayamadığından (çünkü feodal düzenin ideolojisi din idi), ister istemez gücünü ve yasallığını Şeriattan alıyordu.[50] Gerileyen Osmanlı yönetiminde ise Şeyhülislamlık, toplumdaki sınıfsal/ideolojik kutuplardan biriydi. Gücünün sırrı şu ya da bu zatın Şeyhülislamlık makamına oturmasında değil, direkt olarak "fetva" kurumunda gizliydi. Bir kere dini otoriteyi temsil ediyordu. İkinci olarak toplumda egemen oldukları İslam ideolojisi kanalıyla büyük bir itibara sahiptiler. Halkın zihniyet dünyasında adeta taht kurmuş bir **İlmiye Teşkilatı**'nın siyasi sistemin dışında olması düşünülemezdi.[51]

Osmanlının merkezlerinde (Edirne, Bursa, Manisa, Amasya) görülen 16. yüzyıl **Suhte İsyanları,** esas olarak medrese talebelerinden oluştuğundan, Şeyhülislamlık makamının buralara karıştığına ilişkin kesin kanıtlar bulunabilmiş değildir. 16. yüzyıldaki büyük ekonomik-toplumsal bunalıma bir tepki (kimi yerde dini söylemlerle) olarak gelişen Suhte İsyanları'ndan yararlanan taşralı Kadılar, **Ehl-i Örf**'e (yani yönetimin askeri ve sivil kesimine) karşı şiarlar yükseltmişlerdir.[52]

17. yüzyıl Kapıkulu isyanlarında ise Şeyhülislamlık makamının etkisi ve rolü, inkar edilemeyecek kadar göze çarpar. Şu ya da bu padişah veya sadrazamın azledilmesi veya katledilmesi hakkındaki fetvalar, hep bu makamdan çıkmıştır.[53]

---

49) age, s.313-335; Ç.Özek, s.371.
50) Niyazi Berkes, Teokrasi ve Laiklik, s.29, Adam yay. 1984, İstanbul.
51) D.Dursun, age, s.328-333.
52) Dursun, age, s.342.
53) Uzunçarşılı, age, s.188-189.

Askeriye sınıfını bu işe teşvik etmek, onlarla siyasi ittifaklar kurmak da yapılan faaliyetler arasındadır.

Laikleşmeye Doğru İlk Eğilim

Osmanlı toplumundaki değişmelerin tarihini, 17. yüzyıla kadar uzatmak mümkün;[54] **Islahat, Nizamı Cedit** gibi reformcu (veya Batı taklitçisi) düzenlemeler 19. yüzyılda hızlanır; 20. yüzyıl başlarından sonra radikal bir nitelik kazanır.

1630 yılında yazılan ünlü **Koçi Bey Risalesi,** çağına göre Osmanlı sisteminin üstünlüğünü açıkça vurgulamakla birlikte, zımmen (üstü kapalı biçimde) geleneksel düzenle uzlaşmazlık noktalarını da içeren bir rapor niteliğindedir.[55]

Bu bilincin ilk görüşünü 1717'de yazılmış bulunan **Esat Mehmet Efendi Vekayinamesi**'nde bulmak mümkün.[56] Ruslar karşısındaki bozgundan sonra imzalanan ünlü Karlofça Anlaşması, artık Osmanlı'nın askeri açıdan gerilediğinin kesin kanıtı gibidir. Bu yüzden Karlofça, bir **"bozgun onayı"** anlaşması sayılmaktadır. Pasarofça (1718) anlaşması ise, bunun pekiştirilmiş halidir. "Osmanlı önderleri, bundan böyle, kendi sistemlerinin yetersiz yanlarının bulunduğunu kabul etmekle kalmıyor; aynı zamanda **başka uygarlıkların** (İslam uygarlığının dışındaki) ve **başka dinden** olanların (gavurlar) üstün başarılarından yararlanılması gereğini ciddi biçimde düşünüyorlardı."[57]

Buradan hareketle Rus Çarı (Deli) Petro'nun başarıları konuşuluyor, 1720'de ise **Yirmisekiz Çelebi Mehmet Efendi,** özel elçi olarak Fransa'daki askeri/teknolojik gelişmeleri izlemekle görevlendiriliyordu. Bu olağanüstü elçi, Avrupa'daki uygarlığın yeni haberlerini getirmekle kalmayıp, İslam dünyasında ilk kez matbaacılığın başlamasına da yol açmıştır. Sonradan müslüman olan **İbrahim Müteferrika,** padişahın emriyle ilk basımevini açmış; Şeyhülislam'ın da **fetva**'sını

---

54) Berkes, age, s.24.
55) age, s.29-30.
56) age, s.30.
57) age, s.30; Ç.Özek, s.384-385.

almıştır.[58] Şeyhülislam **fetvası,** o zamana kadar ilk kez, din alanı dışında bir **bilim** ve **düşün alanının** bulunduğunu kabul eden tarihi belge niteliğindedir. Bu belge, bir yandan her yeniliğe karşı, dinin teorik ve ideolojik üstünlüğünü kabul ettiriyor (çünkü fetva zorunluluğu ve koşulan şartlar var), diğer yandan **devlet işlerinin** Şeriat hukuku dışında seyredebileceğini benimseyerek, Şeyhülislamlık makamının **siyasal alandan** bir adım da olsa geri çekilmesine razı oluyordu. Üçüncü yandan din ile dünya işleri ayırımında, sahayı, biraz daha dünya işleri lehine genişletiyordu.[59]

Matbaanın Osmanlıya gelişiyle birlikte, din hukuku bilgini olan Ulema'nın okuduğu klasik dini medreseler ile, ondan apayrı bir mekanda (mektep) görece dünyevi/laik eğitim gören, dini eserlerin neshedilmesinin dışında matbaada basılı kitapları okuyan bir kesim (aydın) de yetişmiş oluyordu.[60]

Ama hepsinden önemli bir nokta daha var: Başka uygarlık ve dinlerden alınacak yenilikler, Osmanlı'nın en **fazla bozulmuş kurumu olan askeriye** için lazımdı. Osmanlı askeriyesi, bugünkü anlamda bilinen savaş araç ve yöntemleri üzerinde eğitim gören bir kurum olmanın yarusıra; **siyasal, mali ve dinsel** kurumlarla da sıkı bağları olan bir temele oturtulmuştu. Bağlantıları nedeniyle, **Osmanlı askeriyesi,** bütün sistemi ayakta tutan **"temel kurum"** niteliğindeydi. Bundan ötürü, **ordu sorunu,** reform yanlılarının olduğu kadar karşıt görüştekileri de ilgilendiriyordu.[61] Osmanlı toplumunda reformları istemeyen **muhafazakarlar** ile onu isteyen **ıslahatçılar** arasındaki bölünmenin püf noktalarından birisi de budur.

Burada önemli olan şey, muhafazakar denen ve dini yönü ağır basan kesimin şunu anlamış olmasıydı: "Avrupa'daki askeri ve teknolojik yenilikler, toplumun eski yapısına yamanamazdı. Yenilik yapılmak isteniyorsa, toplumsal ve siyasal

---

58) age, s.31 vd.
59) age, s.31 vd.
60) age.
61) age, s.30-32; Ç.Özek, s.384.

sistemin topyekün değişmesi gerekliydi."[62]

Bu doğru algılayış içindeki muhafazakarlar, dayandıkları Şeriat sisteminin de ellerinden kayacağının veya daha doğru bir tanımla, "Batı'ya açılmanın ve ona aşırı hayranlığın, Osmanlı toplumunda **yaklaşan fırtınanın baş müsebbibi** olacağının farkındaydılar."[63] Islahatçı ve Batı taklitçisi kesim ise, bunu bir türlü algılayamıyordu.

Yenilgiler ve bozgunlar; Osmanlının **"din û devlet"** (dine dayalı devlet) temelinde sarsıntılar yaratmıştı. Ayrıca fetihçilik döneminin **"gazavat"** kutsaması da kalkmış, yerine **"sulh û salah"** (barış ve sükun) ilkesi benimsenir olmuştu. Rus Çarı Petro'nun teknolojik alandaki yenilikleri örnek alınarak **ordu, teknik** ve **devlet** yönetimindeki yeniliklere hız verilmişti. 18. yüzyıl reform (ıslahat) çabalarında her değişme, en çok askeri teknikler alanında olmuştur.[64] I.Mahmut (1730-54) zamanında orduda; bölük, tabur ve alay teşkilatları kuruldu. Subay ihtiyacı için **Mühendishane Okulu** açıldı. III. Mustafa (1757-74) zamanında **Topçu** sınıfı güçlendirilmeye çalışıldı. Yabancı askeri uzmanlar getirtildi. **Deniz Mühendishanesi** açıldı. I.Abdülhamit (1774-89) devrinde askeri ıslahata devam edilirken **İstihkam Okulu** kuruldu. Avrupa'dan uzmanlar getirtildi.

Padişah III. Selim (1789-1807) daha ileri giderek, tümüyle bozulup yozlaşmış Yeniçeri ordusuna alternatif bir ordu olan **Nizam-ı Cedit'i** kurdu. Amaç, padişaha bağlı ve mutlak denetim yetkisine sahip yeni bir askeri güç yaratmaktır. Askeri alandaki yeniliklerin masrafını karşılamak üzere **İrad-ı Cedit** adıyla özel bir hazine oluşturuldu. Ancak ıslahatları maslahata (çıkarlara) uygun bulmayan kimi devlet adamlarıyla din adamları, ittifak halinde İstanbul'da ayaklanma çıkardılar. Padişah'ı tahttan indirip, yerine IV.Mustafa'yı seçtiler. **Nizam-ı Cedit** ordusunu dağıttılar. Burada dikkat edilmesi gereken şey, **İlmiye**

---

62) age, s.32.

63) age, s.36 (Asım Tarihi, s.375 vd. bkz. İslam Ansiklopedisi, Asım Maddesi)

64) age, s.54-55.

(din adamları), **Yeniçeri** (ordu) ve kimi devlet adamlarının bir padişaha karşı işbirliğidir. Çünkü III. Selim, "Islahat işinin sadece bir askeri düzenleme işi değil, din kurulunu bile içine alacak bir sivil reform sorunu"[65] olduğunu kavramış, bu düzenlemede yöneticiler arasında büyük bir tartışma başlatmıştı.

IV.Mustafa'ya imzalattırılan (Yeniçeri ve Ulema tarafından) **Şer'i Sözleşme,** Osmanlıda ayrışmaya başlayan din ve devlet kurumlarının yeniden din temelinde zaptü rapt altına alınmasını gösterir.[66]

II.Mahmut (1808-1839) başa geçince, III. Selim yandaşı Alemdar Mustafa Paşa'nın desteğiyle ayakta kaldı. Bu arada hem **Ayan**'ın (taşra hakim sınıflarının) padişah karşısında güçlenmesini hem de Taşra Uleması'nın dini isteklerinin ön plana çıkmasını sağlayan **Sened-i İttifak** imzalandı. II.Mahmut, padişah IV.Mustafa'yı boğdurmak için devrin Şeyhülislamı **Salihzade Esad Efendi**'den fetva almıştır. Dini otorite yeniden pekişmiştir.[67]

II.Mahmut, başlangıçta **Sekban-ı Cedit** adında yeni bir ordu kurdu. Çok ihtiyatlı davranarak yeniçerilerin ayaklanmasına fırsat vermeksizin bu ocağı (1826) kaldırdı. Bunun için gerekli fetvayı yine devrin Şeyhülislamından aldı. **Vakayı Hayriye** diye bilinen olaydan sonra kurulan ordunun adı da ilginçtir: **"Asakir-i Mansure-i Muhammediye"** (Muhammed Yandaşı Askerler). Görüldüğü gibi burada da **askeri** ve **dini** kavramlar iç içedir. Padişah, ordu kurumunu tasfiye ederken, ister istemez din kurumuna taviz vermiştir. "Yeniçerileri ezen Padişah, Medrese'nin gücü karşısında aynı iradeyi

---

65) age, s.35-36; Dr. Osman Metin Öztürk, Ordu ve Politika, s.35. (Bahri Savcı, Osmanlı Türk Reformlarının Bir Batı Demokrasisi Doğurma Çabaları, Ank. Ünv. SBFD, C.XXI. -No:1, s.111-112, Mart 1966), Gündoğan yay. Ank.1963)

66) Halil Nebiler, Türkiye'de Şeriatın Kısa Tarihi, s.9, Ütay yay. 1994, İstanbul.

67) age, s.9; D.Dursun, age, s.335; A.Mumcu, Siyaseten Katl, s.200; Özek, age, s.399; O.Metin Öztürk, age, s.36.

gösterememiştir. Medrese yönetiminde ıslahat olamadığı gibi bunu isteyen de çıkmamıştır."[68]

Fakat laikliğe dönük yan, geleneksel sistemden yeni ödünler ve veriler istemeye başlamıştır. Bir kere, **Sadrazam** ile **Şeyhülislam** gibi devlet yönetiminde en üst iki makamla sürdürülen devlet işleri, Padişah'ın mutlak delegesi olmayan **bakanlar** (nazırlar) eliyle yönetilmeye başlanmıştır. Modern ordunun temeli atılmıştır. Medrese olduğu gibi bırakılırken, devlet için gerekli subay, memur, hukukçu, mühendis ve doktorları yetiştirecek modern okullar açılmıştır.[69] **Cezaname Yasası** ile yedi kişiden oluşan **Divan-ı Harpler** kurulmuş, sivilleri de yargılayan bir Askeri Mahkeme oluşmuştu. Buna kadılar değil, askerler bakıyorlardı.[70]

Özellikle Gülhane Hattı Humayunu (Tanzimat) ile başlayan ıslahatlardan sonra Osmanlı toplumunda değişim/ dönüşümlerle birlikte, ilk kez **ayrışımlar** da belirginleşiyor. Hemen her alanda **"değişmez"** ile **"değişebilir"** arası bölümlemeler yapılıyor. Değişenler **laik**, değişmezler ise **dinsel** alan içinde değerlendiriliyor. Örneğin padişah; hem bütün tebaanın (o zamanki anlamda Osmanlı uyruğundakilerin) **imparatoru**, hem de İslami anlamda müslümanların **halifesi**'dir. Müslüman olmayan halkın hukuksal meseleleri kısmen **Adliye** kısmen **Kilise** tarafından çözümleniyor. İslam hukukunun ilk kez **Mecelle** (kanunlar kodu/ kanunlar kitabı) haline getirilmesi yaşanıyor. 1837'de din hukuku işlerinin denetimi, Şeriat hukukunun en üst makamı durumundaki Şeyhülislamlığa veriliyor. Böylece bir yandan ilk kez Hıristiyan uyruk hem Kilise hem de devlet hukukuna bağlı kalırken, müslümanlar da Mecelle ile Şeriat yasalarına bağlanmış oluyorlardı.[71]

---

68) Berkes, age, s.40.

69) age, s.38-39.

70) Ahmet Hür, Türk Hukuku Mevzuatında Askeri Yargı, s.6-7 (A.Mumcu, Siyaseten Katl), Çağdaş Hukukçular Derneği İzmir Şubesi, 1994.

71) Berkes, age, s.54-55.

Eğitim alanında **medrese** ile **mektep** ayrımı yapılmıştı. Medrese dini alandaki eğitimle, mektep ise dünyevi (o oranda laik) eğitimle yürütülüyordu. Tanzimat Fermanıyla birlikte 1860 yılında kurulan **Osmanlı Bilim Kurumu** (Cemiyet-i İlmiye-i Osmaniye) ve onun 1862'de yayımlamaya başladığı **Bilimler Dergisi** (Mecmua-i Fünun) çevrelerinde çalışanların gösterdiği düşün aydınlığı ve laikliği, günümüzdeki fikir ve bilimsel tartışmaları hemen hemen yakalayacak düzeydedir.(72)

Atatürk reformları (inkılapları) kapsamında anılan kılık kıyafetin de, gerçekte o dönemden itibaren değişime uğradığını gösteren kanıtlar vardır: "Türklerin pantolon giymesi o sırada başladı. Sarık, başa giyilen dinsel sembol gücünü o dönemde yitirdi. Sakalsız bir Türk, artık saygın bir mevkide yer alabiliyordu. Devlet adamları, padişah önünde oturabilirlerdi. İnsan çehresini resimde çizerek göstermek serbestti. Batı müziği notaları İstanbul sokaklarında duyulabiliyordu."(73)

"Bir günde her şey değiştirilemez. Çok köklü inançlar ve geleneklerle uğraştığımızı anlamalısınız"(74) diyerek temkinli bir ıslahat politikası izleyen II.Mahmut'un ölümünden sonra ilan edilen Tanzimat devrinde, hükümet, yönetim, yasama, adliye ve eğitim alanlarındaki yeniliklerin hepsi devlet eliyle gerçekleştirilmiştir. Devletin o dönemdeki dışişleri görevlisi **Ahmet Resmi**'nin ifadesiyle, "bundan sonraki siyaset, din görüşlerine göre değil devletin maddi çıkarlarına uygun olarak yürütülecektir."(75)

Bu saptama doğrudur; çünkü devlet, alttan gelecek dalganın ve tepkinin farkındadır. Bu bir. İkincisi, ıslahatları Batılı sömürgeci ülkeler (ve Batı uygarlığının nesnel koşulları) bizzat dayatmaktadırlar. Bu nedenle Osmanlıdaki din kavramı, "ıslahatlarla birlikte yeni bir anlam kazanmış"(76) oldu.

---

72) age, s.40-54.
73) age, s.40.
74) age, s.41.
75) age, s.54.
76) age, s.56; ayrıca bkz. Şerif Mardin, Bediüzzaman Said Nursi Olayı, s.165-186, İletişim ya'y.

19. yüzyıl ortasından itibaren Osmanlı toplumunda yaşanan **ikiye bölünme** olgusu giderek derinleşti. Ayrışma, çatışkı ve çelişkilere dönüşerek ilerledi. Osmanlı Adliyesi, bu çelişkilerin yoğun biçimde yaşandığı yerlerden biriydi. Sözgelimi üç ayrı yasa biçimiyle yürütülüyordu: **Bir;** Avrupa'dan alınan yasaların uygulandığı alan. **İki;** geleneksel Şeriat alanı. **Üç;** Şeriat yasalarının Mecelle haline getirilmiş (yazılı kanun) alanı.(77)

Kuşkusuz Batıcılık/Batılılık veya Batı taklitçiliği yoluyla yapılan ıslahatların Şeriat bünyesinde açtığı gedikler ile dünyevileşmeye doğru gidişatın hızlanarak laik bir zemine doğru kayması, "Avrupa'daki gibi bir seyir izlemeyip, Osmanlı toplumunun kendine özgü niteliklerini alacaktı."(78)

1858-78 arasında süren **anayasa** sorunu (Kanuni Esasi), Osmanlının hem çok bunalımlı üçüncü dönemini hem de dünyevileşmeye yönelik temel adımı simgeler. Çünkü bizzat **Kanuni Esasi** denilen anayasa ile idare edilecek bir devlet, **evrensel ve dünyevi bir sorunun özünü oluşturur.** Onun herhangi bir dinle ilişkisi yoktur. Burada **devlet** Şeriat kesiminin uygulayıcısı olmaktan, eğitim alanı da **Ulema**'nın denetiminden çıktı. Böylece . 1600'lerden itibaren devlet yönetiminde giderek artan bir rol oynayan **Ulema** (dini bürokrasi), Tanzimat'la birlikte gerileme sürecine girdi. Devletin çağdaşlaşma (Batılılaşma) sürecinde, en büyük darbeyi medrese yedi.(79)

Ek olarak, toplumdaki değişimlerden etkilenenler arasında **Tasavvuf** kesimi de vardır. **Sufi** tarikatların başlıca temelleri olan **esnaf, asker** ve **okumuş** tabakalar, Batılılaşma (laikleşme) sürecindeki gelişmelerden nasiplerini alan toplumsal katmanlar arasında sayılırlar. Bir zamanların kentteki popülist karakterli tarikatları, sıkça şu çevrelerden destek (siyasi-ekonomik-askeri) alırlardı: **Ulema, devlet adamı, sipahi, ye-**

77) age, s.56-57; Mardin, age, s.183-185.

78) age, s.57.

79) age, s.56-61; Dursun, age, s.410-411; Şerif Mardin, Bediüzzaman Said Nursi Olayı, s.171-172.

niçeri ve esnaf. Ancak toplumdaki dönüşüm ve değişimler nedeniyle tahribata uğrayan anılan çevreler, sözkonusu tarikatlara gerekli desteği veremeyince burada da yıkım ve çöküş başladı: Görece halkçı karakteri olan tarikatlar giderek **tutuculaşmaya, sağcılaşmaya ve gizli muhalif politik gruplar oluşturmaya** başladılar.[80]

Askerin Siyasileşmesi ve Darbelerin Başlangıcı

Yeniçeri ocağının kaldırılmasıyla (1826) birlikte Osmanlı sisteminin temel taşlarından biri olan **ordunun** durumu şöyleydi: Yeni kurulan **Asakir-i Mansure-i Muhammediye,** her ne kadar **Sancak-ı Şerif** açılarak fetva eşliğinde ilan[81] edilmişse de, ordunun eğitiminde izlenen yöntem Avrupa damgasını taşıyordu. İlk kez, ordudaki subaylar, **toplumdışı tutsaklardan** (devşirme) değil, doğrudan doğruya halk katmanlarından alınıyordu. Batılı bilim ve yönteme göre eğitimden geçiriliyordu.[82] Osmanlı burjuvazisinin taşra askeri yapısı içinden çıkabileceği düşünülürse, orduda yapılan reformlar sonucunda askeri kadroların (subayların) **siyasileşmesi;** bunlar arasında siyasi **bilincin yayılması,** Batılı laik, pozitif ve rasyonel (akılcı) bilimle yüz yüze gelmeleri çok olağan sayılabilir.[83]

Kuşkusuz her ordu şu ya da bu oranda siyasete karışır. Bizzat ordunun varlığı ve kuruluş amacı siyaset demektir. Osmanlı askeriye sınıfı da hiçbir zaman siyaset dışında kalmış değildi. Tersine, onun siyasete nasıl karıştığına ilişkin örnekler pek çoktur. Biz, bir kısmını sergilemekle yetindik.

Tanzimat sonrasında ordunun siyasi yönetime **açık müdahalesi,** 1859 yılında gerçekleşti. Kimileri, bunu, **"Tanzimat'ın ilk cuntası"**[84] olarak nitelerken, bazıları da bu tarihi,

80) age, s.61.

81) 62-67. Erol Toy, Ordu ve Politika, 1989, İstanbul, s.93.

82) Mevlüt Bozdemir, Türk Ordusunun Tarihsel Kaynakları, Ankara Ünv. SBF yay, 1982, s.67 (Şerif Mardin, The Genesis of Young Ottoman Thought, s.213)

83) age, s.62-67.

84) Erol Toy, Ordu ve Politika, s.102-112.

"ordunun siyasi hayata müdahale geleneğinin başlangıcı"[85] şeklinde kaydediyor.

Tanzimat Ordusu'nun darbe girişiminin adı, **Kuleli Vakası** olarak geçer. Sultan Abdülmecit (1839-61), Batılıların baskısıyla ıslahatların kapsamını genişletmek zorunda kalır. Gayri müslimlere tanınan haklar, müslüman (özellikle de din adamlarından oluşan İlmiye Teşkilatı) çevreleri rahatsız eder. Ordu saflarındaki reformlar da bir kısım Osmanlı paşası ve devlet ricalinin uykusunu kaçırır. Bunun üzerine İstanbul Beyazıt Medresesi hocalarından Süleymaniyeli Şeyh Ahmet, Hezargratlı Şeyh Feyzullah ve Kütahyalı Şeyh İsmail ile Ferik (general) Hüseyin Daim Paşa, Arnavut Cafer Dem Paşa, Tophane katiplerinden Arif Bey, Binbaşı Rasim saray darbesi yapmak amacıyla bir dernek kurarlar. Hüseyin Daim Paşa, dönemin Sadrazamı Ali Paşa'dan işaret alınca, yanına yöresine topladığı birtakım general (paşa) ve hocalar (din adamları, müderrisleri) ile birlikte darbe planı yapar. Plana göre; ordu birlikleri bir yandan, Fatih Medresesi dini öğrencileri (Talebe-i Umum) diğer yandan, Şeyh Ahmet'in emrindeki "Tekke ve Zaviye" mensupları üçüncü yandan harekete geçeceklerdi. Fakat yapılan bir ihbar üzerine, plan başarısızlığa uğrar.[86]

Bu örnek; ordu ile dinci çevrelerin, gerektiğinde iktidar için ittifak kurabileceklerinin somut kanıtlarındandır. Benzer bir askeri müdahaleyi de, 1867 yılında Süleyman Paşa (asker), Mithat Paşa (sivil siyasi şahsiyet) ve Şeyhülislam ile ittifak halinde Sultan Abdülaziz'in tahttan indirilip yerine Sultan Abdülhamit'in geçirilmesi olayında görüyoruz. Sultan Abdülhamit, gerek amcası padişah Abdülaziz'in azledilmesi gerekse kendisinin tahta çıkması için gerekli **fetva**'yı, zamanın Şeyhülislamı **Hayrullah Efendi**'den alır.[87]

İki askeri müdahale de, bir yandan sivil ve dini

85) M.Bozdemir, age, s.70-71.

86) E.Toy, age, s.110-112; M. Bozdemir, age, s.70; Ş. Mardin, age, s.168-180; Ç.Özek, age, s.417; değişik bir yorum için bkz. M. İslamoğlu, İslami Hareket, Anadolu-II.

87) Bozdemir, age, s.70; D.Dursun, age, s.352; Ş.Mardin, age, s.197.

bürokrasinin desteğinde yapılmak üzere planlanmıştır. Her iki müdahalenin sonuçlarına bakıldığında, Osmanlı başkentinde yeniden bir **"İslamileşme dalgası"** görülür. Hatta, tepeden gelen Batılılaşma çabaları ile ıslahat hareketlerine, özel bir dini tepki olarak nitelendirilebilir.

Ordunun zaman zaman dini ve sivil temaları kullanarak iktidara müdahale etme geleneği, Yeni Osmanlılar'dan başlayıp İttihad ve Terakki üzerinden günümüze kadar süregelmiştir. Ancak ilk askeri müdahaleler **Osmanlılık** (anayasal haklar istemekle birlikte) teması üzerine yoğunlaşırken, İttihat ve Terakki müdahalesinin damgası **Osmanlılık-Türklük** idi. Kemalist ordu müdahalesi ise başlangıçta cumhuriyetçi-Türk iken,(88) sonradan karmaşık (zaman zaman faşist diktatörlük, Türk-İslam sentezi, sağcı diktatörlük) bir hal almıştır.

İslamcı Muhalefetin Kaynağı

III. Selim'in **Nizam-ı Cedit** ordusu, geleneksel Osmanlı askeri sisteminden kopuş değildir. Padişaha "kul" ve "reayaya baş" olarak yapılan ordudaki yöneticilik sistemi olduğu gibi devam etmekte, ayrıca "Nizam-ı Cedit ve onu yaşatmak için icat edilen İrad-ı Cedit, yoksul halk kitlelerine ek vergiler ve angaryalar" anlamına gelmektedir.(89) II.Mahmut'un yeniçeri ordusunu kaldırması ve bürokrasideki ıshalatları, esas olarak **Ulema'ya dayandırılmış;** gücünü Şeriat'tan alan **mutlak monarşi**'nin tesis edilmesini ve pekiştirilmesini hedeflemiştir.(90) Her iki durum, Batı taklitçiliği konumundaki ıslahatların, **"gavurluk"** olarak algılanmasına neden olmuştur. Din ve devlet kesin biçimde ayrılmamış; ancak "kültür" ve "kurumlarda" ikilik doğmuştur.(91)

Bir yandan **tefeci-tüccar** sermayesi, diğer yandan **eşraf ve ayan** sömürüsü, üçüncü taraftan başta saray erkanı olmak üzere egemen sınıfların (Paşa ve Ulema takımı) ağır baskı ve

88) Bozdemir, age, s.71.
89) Ç.Özek, age, s.390-391.
90) age, s.400-405.
91) age, s.404.

vergileri altında ezilen halk yığınları, Batılılar tarafından dayatılan ıslahat hareketlerini "bütün bu musibet ve belaların esas kaynağı" gibi algılıyorlardı. Ekonomik bunalım ile toplumsal ve siyasal yozlaşmaya tepki olarak doğan halk hareketleri, başka bir ideolojinin yokluğunda ister istemez "dinsel şiarlar etrafında" toplanıp, gerçek çare ve çözümü, yine **"Şeriata sarılmakta"** bulmuş oluyorlardı.(92)

O ortamı iyi kullanan din adamları (Ulema ve taşradaki kadılar), halk yığınlarını ve siyasi tepkileri, kendi istedikleri mecraya kanalize edebiliyorlardı. Nitekim **Lale Devri**'ndeki zevk ve sefahata karşı örgütlenen **Serdengeçtiler** hareketi böyledir. Patrona Halil, Muslu Beşe ve Emir Ali ağaların oluşturduğu bu hareket içinde Derviş Mehmet, Salih Ağa ve Kutucu Hüseyin gibi din adamları da yer aldı. Saray Ağaları'nı da kapsayan hareket, **Sancak-ı Şerif** ile **Hırka-i Saadet**'i de alarak, İstanbul kadılarından İbrahim Efendi ile Zülali Hasan Efendi'nin dini fetvaları uyarınca ayaklandılar.(93) Tam da o sırada Sadrazam ile çıkarları uyuşmayan Şeyhülislam **Abdullah Efendi,** ayaklanmayı destekler bir tutum alarak talepleri padişaha iletmiştir. Ancak İstanbul kadıları ile Şeyhülislam arasında da çelişki olduğundan, bu kez ayaklanma elebaşıları, **Abdullah Efendi**'yi azletmek için İlmiye (din adamları) Teşkilatı'ndan fiili yardım görmüşlerdir.(94)

Bizzat bu olay, dinin siyasete müdahalesinde yeni bir döneme işaret eder. **Ulema,** gerileyen konumunu düzeltmek, bozulan çıkarlarını korumak ve siyasi alanda söz sahibi olmak istediğinde, halk hareketlerini kışkırtırdı. Bu amaçla, zaman zaman kitlelere dayandırdı, kimi zaman da ordu ile ittifak kurarak saray darbelerine yeltenirdi. Çoğunlukla sultanları ve sadrazamları canından eden bu kitlesel başkaldırılar, Kabakçı Mustafa olayında da kendini gösterdi. III.Selim'in kurduğu Nizam-ı Cedit ordusuna karşı ayaklanan yeniçeri yamakları, Kabakçı Mustafa önderliğinde, Sadaret Kaymakamı Köse Musa

92) age, s.387.
93) M.İslamoğlu, İslami Hareket/ Anadolu-I; D.Dursun, age, s.345-346.
94) Dursun, age, s.347-350.

Paşa ve Şeyhülislam **Ataullah Efendi**'nin desteğine mazhar oldular. Padişahı tahttan indirdiler.

1859'daki **Kuleli Vakası**'nda bir Nakşi şeyhi, gerek camilerde vaaz veriyor gerekse o döneme göre modern iletişim araçlarından (matbaa bildirileri, gazete vs. gibi) yararlanarak halkı, yönetim aleyhine kışkırtabiliyordu. Aynı tarihte kurulan **Fedailer Cemiyeti**'ni, 1865 yılında oluşturulan **İttifak-ı Hamiyet** cemiyeti izledi. Her iki örgütün ilham aldığı görüş, kuşkusuz **İslamcılık** idi. Bu görünüş adı altında, gerçekte bürokrat despotizmine ve bunu simgeleyen Ali Paşa'ya karşı çıkış sözkonusudur.(95) Yarı sömürge bir ülke durumuna düşürülen Osmanlı diktatörlüğünden kurtuluş için, tek çare ve tek çıkar yol **"Şeriata ve İslama dönüş"**tür. Muhafazai Şeriat Cemiyeti, aynı zamanda Osmanlıda "ilk örgütlü" İslamcı muhalefetin doğup, giderek siyasileşmesi anlamına gelmektedir.

Namık Kemal ve Ali Suavi'lerin sergiledikleri İslami fikirleri de bu çerçevede değerlendirmek gerek: **Basiret** gazetesi ve camilerde verdiği vaazler aracılığıyla Osmanlı'nın içinde bulunduğu bunalımdan hoşnutsuz göçmen kitleleri çevresine toplayan **Ali Suavi**, 1878'de Ortaköy ve Kuzguncuk'tan hareketle Sultan II.Abdülhamit'i devirmek istedi. Ancak **Çırağan Vakası** denilen bu ayaklanma girişimi, Suavi'nin başına vurularak öldürülmesiyle son buldu.

19. yüzyıl boyunca Osmanlıda meydana gelen pek çok siyasi ve toplumsal olayın, **Softalar** (dini medreselerdeki öğrenciler) **İsyanı** veya **Softalar Kıyamı** damgasını taşıdığı, esas olarak İslamcı muhalefeti güçlendirip zaman zaman iktidar değişikliğine yol açtığı bilinmektedir.(96) Genelde III.Selim, IV.Mustafa, II.Mahmut, Abdülaziz gibi padişahların Batı taklitçisi ıslahat hareketlerinden çıkarları zedelenen Şeyhülislamlık ve Ulema kurumu, (artık yarı sömürgeleşmiş Tanzimat) yönetimine karşı toplumsal hareketleri yönlendirdiler.(97)

---

95) Özellikle bkz: Ç.Özek, age; Ş.Mardin, age; M.İslamoğlu, age, II.

96) Dursun, age, s.350.

97) Halil İnalcık, "Tanzimat'ın Uygulanması ve Sosyal Tepkileri", Belleten, 28(112), Ekim 1964, s.623-624.

Softalar Ayaklanması bir tane değildir. Birçok yerde çeşitli tarihlerde olagelmiştir. En bilineni ise 1856 ve 1876 arasındaki **Softalar İsyanı**'dır. Olaya adını veren 1876'daki İstanbul Fatih, Bayezid ve Süleymaniye medrese öğrencilerinin ilk gün dersleri bırakmalarıyla başlamış, ardından meydanlarda gösteri yapmalarıyla devam etmiş, İlmiye Sınıfı ile halktan bazı şahsiyetlerin desteğini alınıştı. Medrese öğrencileri, daha çok devlet adına çalışan **Şeyhülislam** ile hükümet aleyhine başkaldırmış, silahlanarak meydanlara dökülmüş, Şeyhülislam ile çelişkileri olan birçok din adamını (Ulema/İlmiye sınıfı) yanında bulmuş, bu arada tahta yükselmek isteyen Şehzade Murad ile sivil bürokrasinin önemli isimlerinden **Mithad Paşa**'nın güvenini kazanmıştır. Softalar'ın talepleri şöyleydi: "Devlet ve memleketin haklarının bağımsızlık düşmanlarınca çiğnendiği bir ortamda, sadece derslerle uğraşmak, dindarlık ve yiğitliğe uygun değildir. Her taraftaki müslümanlar, hıristiyanların hakaret ve kıyamları altında eziliyor. Buna yol açan devlet büyüklerini ortadan kaldırmak, Şeriatça hepimize düşen bir vazifedir..."(98)

Görüldüğü üzere İslamcı muhalefet kitlesellik kazanmış; sokağa dökülmek, o tarihten beri gelenek halini almıştır. 31 Mart Vakası, 1930 Menemen, 1969 Kanlı Pazar, 1978-80 arasındaki Sivas-Çorum-Kahramanmaraş olayları ile 1933 yılındaki Sivas Katliamı, işte bu İslami muhalefetin kitleselleşerek sokağa dökülmesinin günümüze kadar gelen kanlı halkalarıdır.

Kuşkusuz; her İslamcı başkaldırıda, bundan yararlanmak isteyen yerli ve yabancı çıkar çevreleri vardır. Nitekim **Softalar Kıyamı**'ndan tahta çıkmak isteyen **Şehzade Murad**, bürokraside önemli bir yer edinmek isteyen **Mithad Paşa**, Şeyhülislam'a karşı makamını sağlama almak isteyen Ulema, Yeni Osmanlılar ile ilişkide olup, bu amaçla Softalar Kıyamı için para harcayan Rum ve Ermeni (Sarraf Hıristaki, doktor Kapolyon vs.) zenginleri de bulunuyordu.(99) Ama bu, meselenin özünü değiştirmiyor.

98) Dursun, age, s.352-353(M.Celaleddin Paşa, Mirat-ı Hakikat, s.92-93-106.

99) M.Celaleddin Paşa, Mirat-ı Hakikat (hazırlayan İsmet Miroğlu, Berekat yay. 1983, s.157, İstanbul.)

Meşrutiyet'ten Cumhuriyete Ordu ve Din

Ordudaki ıslahat hareketlerinin subaylar arasında siyasi bilinçlenmeye ve giderek askeri müdahaleye yol açtığını yukarıda belirttik. Ayrıntılı örnek sunalım: "Askeri okullardaki siyasi bilinçlenme üç ana çerçevede yürüyordu; **1)** Yüksek okullarda dernekleşme: Harp Okulu Komutanı Süleyman Paşa'nın Sultan Abdülhamid'e karşı olanları biraraya getirmesi; öğrencilerle subayları tanıştırıp birleştirmesi böyledir. **2)** İtalyan **Mazzini-Karbonari** örgütlerinden (ki bu örgütler, dönemine göre ilerici nitelikler taşıyan masonik kuruluşlardı) esinlenerek 1865 yılında **İttifak-ı Hamiyet** adıyla kurulup; Makedonya'ya askeri ted'ib harekatına giderken **Narodnik** düşünceli gerillalardan komitacılık öğrenen ve daha da radikalleşenler bu tasnife girerler. **3)** 1867'de Paris'te **Parti de la Jeune Turc** (Jön Türk/Yeni Osmanlılar) kuranlar da bu sınıflandırma içinde sayılırlar.(100)

Ordu içinde iki akım, iki damar ve iki kol halinde sürecek olan bu siyasetten biri **uzlaşmacı**'dır; Meşrutiyet'i istemektedir ve bununla yetinmektedir. Anayasal monarşi çerçevesinde kalmayı tercih etmekte olan bu akımın Kemalist dönemdeki temsilcileri Mareşal **Fevzi Çakmak, Kazım Karabekir, Rauf Orbay** gibilerider.

Uzlaşmacı olmayıp, Meşrutiyeti de aşarak radikal biçimde ileriye doğru gitmek ve daha fazla reform yapmak isteyen kanadın içinde Mustafa Kemal, İsmet İnönü gibileri vardır ki sonradan Hilafeti kaldırıp Cumhuriyeti ilan etmek de bu kadronun işi olmuştur. Nitekim **Ali Fuat Cebesoy,** anılarında, Harp Okulu öğrencileri arasında, dini duyguların giderek nasıl zayıfladığını ve yerini, ulusal (milli) arayışlar ile Batı po-

---

100) M.Bozdemir, age, s.68-69(Halil İnalcık, The Notice of Traditional Society, s.413.)

101) Doğu Perinçek'in yazarla konuşmasındaki bu saptama, şu kaynaklarda da doğrulanıyor: Kazım Karabekir, Paşaların Kavgası (s.63-73) ve Paşaların Hesaplaşması (s.70-72), Emre yay. 1991-93, İstanbul; Mustafa Kemal Atatürk, Nutuk, s.542-559. Sabah Gazetesi yay.

zitivizmine nasıl bıraktığını canlı biçimde anlatır.[102]

Burada **Genç Osmanlılar**'ın fikriyatı ve yönelişleri üzerinde biraz duralım: Osmanlı-İslam sentezinin, Tanzimat'a muhalif akımlar içinde etkin olmasıyla birlikte ortaya çıkan **Genç Osmanlılar,** değişerek II.Meşrutiyet'e kadar varan bir akımın başlangıcını oluştururlar. Namık Kemal, Şinasi, Ziya Paşa gibi kişilerin yer aldığı bu akım, **İttifak-ı Hamiyet** örgütünün isim değiştirerek **Genç Osmanlılar**'a dönüştürülmesi biçiminde somutlaşmıştır. Anayasal Monarşi (meşruti monarşi) hakkında görüşleri, **İslam-Osmanlı** zeminine oturur. Hareket, büyük ve yeni sınıflarla işbirliği halindeki devlet bürokrasisine karşıt bir **"aydın bürokrasisi"** niteliğindedir. Bürokrat despotizmini sınırlamaya yönelik bu akım, siyasal iktidarın tek elde toplanmasına itiraz ederken, **"Şuray-ı Ümmet, Şuray-ı Devlet, Meclis-i Ayan"** türünden kuvvetler ayrımına dayalı yönetimi öngörmekte. Amaç; "İslam milliyetçiliği, Osmanlı birliği ve hakim milletin egemenliğinin Şeriat ve Osmanlılık" temelinde sürmesidir.[103] İlerici ve toplumsal değişime yönelik bir akım olmayan **Genç Osmanlılar;** padişahlığa, Osmanlılığa ve İslamcılığa vurgu yaparlar.[104] Özellikle Namık Kemal'in öngördüğü Anayasacılık; özgürlüğü değil **despotizmi,** halkı değil **Ümmet**'i, demokrasiyi değil **meşveret**'i, halk iradesini değil Sultan veya Padişah **biat**'ı, halkoylaması ve rızasını değil **İcma**'ı simgeleyen **fetva**'yı savunmuştur.[105] Açıkçası **Genç Osmanlılar,** siyaseti ve muhalefeti İslami deyim ve kavramlarla yapmış; toplumsal çözümleri de İslami ahlak, öğreti ve ku-

---

102) Özellikle bkz: Doğu Perinçek, Osmanlı'dan Bugüne Toplum ve Devlet; Kemalist Devrim-2/Din ve Allah, Kaynak yay., İstanbul; Ş.Mardin, Bediüzzaman Said Nursi Olayı, İletişim yay.

103) Ç.Özek, age, s.417-422.

104) age, s.419. Oysa Mümtaz'er Türköne (Siyasi İdeoloji Olarak Siyasal İslamın Doğuşu) eserinde Yeni Osmanlılar, "devrimci-demokrat" olarak niteler (s.93).

105) Özek, age, s.420 (T.Zafer Tunaya, Batılılaşma Hareketleri, s.65-68)

rumlar içinde arayıp yeniden tefsir etmişlerdir.[106] Dünyadaki gelişme ve dönüşümleri (fikirsel açıdan burjuvalıktan sosyalist akımlara yöneliş gibi) yakalayamayan, belki de bunlardan pek haberdar olmayan Genç Osmanlılar, bozuk Osmanlı toplumunu, sadece ve sadece İslama dayanarak çözme yanlışlığına düşmüş; bu sanı, onları, tepeden inmeci "aydın bürokrat" hareketlerle ilerleme sağlanacağı gibi bir geleneğe sürüklemiştir. Kemalist döneme de miras kalan şu ünlü "bürokrat devrimcilik" ile Namık Kemal'in "romantik vatanseverliği", 1876 Anayasası'nın gerçekleştirilmesinde önemli bir rol oynamıştır. Genç Osmanlıların önerdikleri "liberal İslamcı anayasacılık" gerçekte Batılı anlamda liberal, cumhuriyetçi, laik ve ulusçu olmaktan uzaktı. Dahası, bu akım, çok eleştirdiği Tanzimatçıların Batı taklitçiliği tuzağına da düşmüştür.[107]

Gerçekte Genç Osmanlılar, içinde her yöne gidebilecek kolların olduğu büyük bir ağaç gibiydi: İslamlık, millicilik, Batıcılık, devrimcilik, demokratlık, Osmanlılık ve Türklük iç içe ve yan yanaydı.

Buradan İslamcı akıma dönüyoruz: II.Mahmut zamanında ortaya çıkan, Tanzimat ricalinden Ali ve Fuat paşaların sahiplendikleri "İttihadı Anasır" (çeşitli kavimlerden oluşan Osmanlı Milleti) kavramı yerine geçmek üzere İttihadı İslam (İslam Birliği/panislamizm)[108] siyaseti, aynı zamanda klasik İslamı, siyasal İslamcılıktan ayıran bir ayraçtır.[109] Geleneksel İslamdan kopan İslamcılık, Batı'dan gelen akültürasyon (farklı

---

106) Özek, age, s.418-420; Mümtaz'er Türköne, İslamcılığın Doğuşu, s.271-274. Türköne, Yeni Osmanlıların tartışılmaz biçimde "hürriyetçi" olduğunu (age, s.96) vurgulamaktadır. Ona göre değerlendirmede ölçüt bugün değil, o günkü koşullardır.

107) Özek, age, s.421-422; Berkes (Türkiye'de Çağdaşlaşma) ile Türköne, bu konuda farklı düşünceler öne sürerler. Şerif Mardin ise, dini yöne ağırlık vermekle birlikte, fazla bir şey söylemiyor (age, s.194-196)

108) İsmail Kara, Türkiye'de İslamcılık düşüncesi, s.XXVII, Risale yay.1986-İstanbul.

109) Mümtaz'er Türköne, age, s.26

kültür kalıplarının temasından doğan fikirsel değişim/ dönüşüm) sürecinde, dinin kendini doğrulama-meşrulaştırma biçimini değiştirmesidir. Buradaki İslamcılık, geleneksel İslamdan şu noktada farklıdır: Eski İslamın rakipleri, diğer dinlerdir. Modern İslamcılık ise, diğer dinleri değil, 19. yüzyıl siyaset ve fikirsel (felsefi) akımlarını kendine rakip görür.(110) Pozitivizm, milliyetçilik, çağdaşlık, panslavizm vs. İslamcılığın hem uğraştığı hem de öykünmeye çalıştığı şeylerdir. Çünkü "19. yüzyıl Batılı ideolojileri, Osmanlı ve İslam toplumlarında bir meşruiyet krizine neden olmuş";(111) "acaba Batılı ülkeler gibi kalkınamayışımızın nedeni İslam dini midir?" sorusunun sorulmasına yol açmıştır.

Bu yanıyla Osmanlı'da İslamcılık akımı (dolayısıyla İslamcı muhalefetein) doğuşu, 1867-73 yıllarıyla başlatılmaktadır.(112) Kimi de bu kavramın açıkça kullanımını, Cemaleddin Afgani'nin İstanbul'a geliş tarihi olan 1870'ten veya Sultan Abdülaziz'in son dönemlerinden (1872) itibaren geçerli saymaktadır.(113)

İslamcılık akımının, giderek **İttihad-ı İslam** (İslam Birliği) çerçevesinde toplandığı gözleniyor. Kimi araştırmacılara bakılırsa, **İttihad-ı İslam** siyasetini dış politikada ilk uygulayan kişi, Sultan Abdülaziz'dir.(114) Kimi de bunu Sultan Abdülhamit'e maletmektedir.(115) Her durumda bu akım şu geniş kesimleri kapsamaktadır: Abdülhamit (1876-1909), Namık Kemal, Ziya Paşa, Cevdet Paşa, Ali Suavi, Cemaleddin Afgani, İttihad-ı Muhammedi Cemiyeti ile adını duyuracak olan Said-i Nursi, 31 Mart Vakası önderi Derviş Vahdeti, Mehmet Akif Ersoy...(116)

---

110) age, s.26-29.
111) age, s.30.
112) age, s.32.
113) İsmail Kara, age, s.XXVIII.
114) Türköne, age, s.33.
115) Kara, age, s.XXVIII; T.Zafer Tunaya, İslamcılık Cereyanı, 1962; M.İslamoğlu, İslami Hareket-II.
116) İslamoğlu, age, s.147-148.

Yeni Osmanlıların, İslama asgari düzeyde, Durkheimci manada vazgeçilemeyecek sosyal bir pekiştirici olarak baktıklarını[117] söyleyebiliriz. **Namık Kemal** gibi İslamcılar, devlet için **İttihad-ı İslam** düşüncesini savunurken, Mısırlı İslamcılar da "milliyet/millet için İslam Birliği" düşüncesine sarıldılar (el Kevakibi gibiler)[118]. Bu kavram, 10 Mayıs 1896 tarihli **Hürriyet** gazetesinde çıktı. İstanbul basınındaki tartışılma tarihi 1873'tür. 9 Nisan 1872 tarihli **Basiret** gazetesinde çıkan bir makalede, Slav tehdidine karşı **İttihad-ı İslam** siyasetinin bir silah olarak kullanılması düşüncesi önerilmiş, bu fikir pek tutulmuştur. Sonradan kitap halinde yüzbinlerce bastırılıp sadece Osmanlı uyruğundaki topraklara değil, aynı zamanda sömürgeleşme sürecine girmiş diğer müslüman diyarlara da gönderilmiştir.[119] İlk pratik sonuç: **İhya-i İslam Cemiyeti** adıyla bir örgüt kuruldu. **İhya-i İslam,** klasik literatürde önemli bir kavramdır. Dinin yenilenmesi, yeniden canlandırılarak hayata kazandırılması anlamı taşır ki, günümüz İslamcı hareketlere miras kalan "İhyacılık"tır bu.[120]

Sultan Abdülhamit, **İttihad-i İslam** fikrini, bizzat benimseyip Osmanlının ve ordunun resmi politikası haline getirmiştir. Bu nokta dikkate değer. Çünkü Abdülhamit, muhaliflerini (liberal Batıcı veya devrimci İslamcı) bu siyaset aracılığıyla bertaraf etmek istiyordu. Örneğin liberal Mithad Paşa'nın hazırladığı 1876 Anayasası, ilk taslakta şeyhülislamlık veya devletin resmi dininden söz etmiyordu. İkinci taslakta ise, devlet ile dinin birbirlerine göre yerlerini belirleyen hükümleri içeriyordu. Böylece Sultan **Abdülhamit, Şeriat'ın yanı sıra, laik yasaların uygulanmasında da yürütme yetkilerine sahip oluyordu.** Şeyhülislam, Bakanlar Kurulu'nda bulunabiliyordu. Bütün bunlar, Abdülhamit'i hoşnut eden

---

117) Türköne, age, s.99.
118) İslamoğlu, age, s.329-355.
119) Türköne, age, s.204-236.
120) age, s.220.

şeylerdi. Sultan, bu yoldan yürüyerek, din kuruluşlarını da denetlemeyi amaçlamıştı.[121]

Abdülhamit, bir yandan liberal akımın temsilcilerini (Mithad Paşa vs.) öte yandan dini şahsiyetleri yeri geldikçe tasfiyeden çekinmedi. Sözgelimi Sultan Abdülaziz'in tahttan indirilmesine **fetva** veren Şeyhülislam **Hayrullah Efendi**'yi, bir yolunu bularak, sürgüne gönderdi. Hanedanlıktan olan tarikat üyesi şehzade veya veliahtlar da denetim altında tutuyordu.[122] Panislamist siyasete dayanarak, İslamcı muhalefeti (Namık Kemal, Ali Suavi gibi) sindirmek ve susturmak hedeflenirken, aynı siyaset sayesinde "Abdülhamit'e karşıt sivil-asker bürokrasiyi silmek, ona bağlı kişilerle devlet kadroları doldurulmak"[123] isteniyordu.

Abdülhamid dönemi, **Şeriat'ın bağnaz siyasetlerine ve uygulamalarına dönüştür.**[124] Dinsel katılık ile sultan despotizminin iç içe geçmesidir. Bu yüzden de toplumsal/siyasal bir yararı olmuştur: Genç Osmanlılar, bu "ara-parantez" döneminde, **görüşlerini dinsel öğlerden arındırmış;** her **fikir ve düşüncenin** (şeriat yanlısı Mehmet Murat ile Auguste Comte hümanizmini ve kaderciliğini benimseyen Ahmet Rıza, Fredirik Le Play'in İlmi İçtimai görüşüne inanan Prens Sabahattin'in) Abdülhamit karşıtlığında, **Jön Türk** adı altında birleşmelerini sağlamıştır.[125]

Jön Türkler, Genç Osmanlılara oranla daha kapsayıcı Batı yanlısıdırlar. İslamcı tez ve görüşlerden uzaklaşmaktadırlar. Millici/Türkçü düşünceler uç vermektedir. Pozitivist ve elitist görüşler ağırlık kazanmaktadır. **Jön Türk** hareketi, artık dinamik olmayan İslam kültürüyle toplumun kalkındırılamayacağı noktasına gelip dayanmıştır. Batı'nın sadece teknik olarak değil, aynı zamanda düşünce olarak

---

121) Ş.Mardin, age, s.197.
122) age, s.197-198.
123) Özek, age, s.429.
124) age, s.431; ayrıca Ş.Mardin ve M.Türköne.
125) age, s.431.

alınması baskın görüş olmuştur.(126)

Abdülhamit'i yıkmak amacıyla hareket edip birleşen **Jön Türkler,** devletin kurtuluşunu, kendilerine özgü bir **"aydın kadro"** hareketinde görüyorlar. Ancak toplumdaki sınıf, mülkiyet ve sosyal altyapıda düzenlemelerin gerekliliğini kavramıyorlar. Yani toplumsal/siyasal kurtuluşun yolu ve yordamında tıkanıklık başgösterince, **"aydın kadro"** ile müdahale ederek "halka rağmen halk için" bir şeyler yapma ruhu hakimdir. Çünkü kendilerini anlamaktan uzak olan halk, **"avam ve cahiller yığını"**ndan ibarettir. Dolayısıyla "siyasal düzenin, halka veya kamuoyuna teslim edilmesi, devleti celladın eline teslim etmek" gibidir onların nazarında.(127)

İttihat ve Terakkicilik zihniyetini doğuran bu düşünce tarzı, günümüzdeki ordu saflarında bir hayli yaygındır.(128)

Plansız programsız harekete geçip, "hele bir devirelim gerisi kolay"(129) diyen **İttihat ve Terakki** cemiyeti, muhalefette iken **"Uhuvvet, Müsavvat, Hürriyet"** (Kardeşlik, Eşitlik, Özgürlük) sloganıyla çevresinde hem İslamcılar hem Batıcı liberalleri (saray mensubu egemenlerin uzantıları) hem de asker ve sivil aydınları toplamıştı.(130) Böylece, Osmanlı tarihinde ilk kez bürokrasi, Sultan'ın iktidarını sınırlamakta, bir süre sonra da Sultan'ı tamamen safdışı bırakarak kendi iktidarını kurmaktadır. İster Abdülhamit'i **"denetleme"** isterse **"doğrudan iktidar"** dönemlerinde olsun, Osmanlı siyasal yaşamı fiilen son bulmuş oluyor.(131)

Abdülhamit istibdatına karşı çıkan **İttihat ve Terakki,** iktidara oturdukça **"fırka despotizmini"**(132) kurmaya başladı.

126) age, s.431-432.

127) age, s.432.

128) Naci Kutlay, İttihad Terakki ve Kürtler, s.3, Stockholm 1983; Perinçek, Osmanlıdan Bugüne... s.113; Feroz Ahmad, İttihatçılıktan Kemalizme, s.34 vd, Kaynak yay. 1985; Ç.Özek, age, 438.

129) Özek, age, s.432.

130) Bkz: Naci Kutlay, age, s.40; Özek, age, s.432-436; F.Ahmad, age, s.14-24.

131) Özek, s.435-436.

132) age, s.436.

Siyasi parti halini aldıkça, hem İslamcı öğelerden arındı hem de liberal (aristokrat Batıcılar) çevrelerle arasını açtı.[133] Her iki kesimin de sert siyasi/ideolojik mücadelesiyle karşılaştı. **31 Mart Vakası,** bunun doruk noktasıdır. Burada **İttihat ve Terakki,** esas olarak **ordu** kesimine, daha doğru bir tanımla askersivil bürokrasinin gücüne dayanmıştır. Bu arada yeni doğmakta olan Osmanlı (Türk) burjuvazisinin temsilcisi gibi davranmaya başlamıştır.

Siyasete daha fazla müdahale edip, Abdülhamit'i tahttan indiren **İttihat ve Terakki'nin** önünde iki yol vardı: "Ya eski iktidar kaynaklarını ve kurumlarını yıkacak ya da varolanlara dokunmayarak bunları kendi yararına kullanacaktı. Oysa İttihat ve Terakkiciler, eski düzeni yıkamayacak kadar tutucu ve gelenekçiydiler; dolayısıyla kendi devrimlerini, devlet iktidarını yıkmak için değil, onunla (eski sistem/*ancient régime*) birlikte gerçekleştirmeye çalıştılar ve iktidarı ele geçirdikten sonra reformlara başlayabileceklerini umdular."[134]

Fakat başarılı olamadılar.Önlerinde yüzyılların gelenekleri, İslami ideolojinin egemenliği, saray aristokrat direnişi, Batıcılık düşüncesinin kırılganlığı vb. engeller vardı.

Din alanında da böyle davrandılar:[135] **Bir kere,** cemiyetin kuruluşundaki amblem (tabanca, **Kuran** ve bayrak) iktidarın üçlü sacayağında **din'in** (İslam) gerekliliğini vurguluyordu. **İkinci olarak,** İttihat ve Terakki, Abdülhamit'in azledilmesinde Şeyhülislam fetvası almıştı. Hatta bu işe yanaşmayan Şeyhülislam'ı, tabanca tehdidi ve zoruyla evinden alarak fetvayı imzalattırmıştı. Bu, ordu ve din ilişkilerinin çelişkili

---

133) Kazım Karabekir, İttihat ve Terakki Cemiyeti, s.22-24, Emre yay. 1993-İstanbul

134) F.Ahmad, age, s.30-31.

135) Ayrıntılar için bkz: F.Ahmad, İttihad ve Terakki, İttihatçılıktan Kemalizme; D.Dursun, Osmanlı Devletinde Din ve Siyaset; Ş. Mardin, Bediüzzaman Said Nursi Olayı; Kazım Karabekir, İttihad ve Terakki Cemiyeti; Cevat Rıfat Atilhan, 31 Mart Faciası; Nejat Birdoğan, İttihad-Terakki'nin Alevilik-Bektaşilik Araştırması; Sadık Albayrak, 31 Mart Vakası Gerici Bir Hareket mi? Türk'iye'de Din Kavgası; Meşihat, Şeriat, Tarikat Kavgası.

doğası açısından ilginç bir noktadır. **Üçüncü olarak,** aynı örgüt, birçok din adamı ile İlmiye Sınıfı'nın ileri gelenlerini (Musa Kazım, Mustafa Asım, Elmalılı Hamdi Yazır, Mustafa Sabri) cemiyete kaydettirmiş, İttihat ve Terakki'nin dini şubesini kurdurtmuştur. **Dördüncü olarak,** Said-i Nursi gibi dönemin en önemli dini şahsiyetlerinden birini **Teşkilat-ı Mahsusa**'ya (İstahbarat) alabilmiştir.(136) **Beşinci olarak,** Birinci Dünya Harbi'nde **Cihad-ı Ekber** (Büyük Cihad) fetvasını yayınlatıp, bütün İslam alemini yanına çağırmıştı. **Altıncı olarak;** Meşihat (Şeyhülislamlık) makamına seçtiği yandaşı din adamlarından **fetva**'lar alarak, Osmanlının bütün il ve ilçelerindeki din görevlilerine "Meşrutiyet yönetiminin övülmesi" yolunda talimat verilmişti. **Yedinci olarak,** Cemiyet üyesi olmayan din adamlarına, işe başlamadan önce, dini mahalefette bulunmayacaklarına ilişkin yemin **(ahitname)** imzalattırılmıştı. **Sekizinci** olarak, 31 Mart Vakası gibi iktidarı tehdit eden kitlesel/dini ayaklanmalardan ötürü çok güvendiği din adamlarından Şeyhülislam Musa Kazım gibilerinin bile **Divan-ı Örfi**'de (Sıkıyönetim Mahkemeleri) yargılanmalarına izin vermişti. **Son olarak,** Alevi-Bektaşi mecrasında yürüyor gözükmüştü.

Örnekler, ordu ve din ilişkisinin boyutlarını inceleme bakımından ibretliktir. Çünkü bu zihniyet ve davranışlar, 12 Mart 1971 ve 12 Eylül 1980 askeri darbelerine kadar uzanmıştır.

Fikirlerin Ayrışması Noktasında İslamcılık

Osmanlı'daki fikirsel (entellektüel) faaliyetlerin 1880'lerde başlayıp hız kazandığı söylenebilir. Osmanlı kültürünün İslamlaştırılmasına katkıda bulunanların başında İbrahim Efendi ile **Muallim Naci** gelir. Buna karşılık Batılı düşünceleri savunan **Beşir Fuad,** 1886'da **Beşer** adlı bir kitap yayınlayarak, modern bilimlerin zorunluluğuna vurgu yaptı. 1890'larda görece bir fikri durgunluk yaşanırken (ilk heveslerin dur-

136) Kimi Nur Talebeleri, bunu yalanlıyorlar.

gunlaşması ve sansür nedeniyle) 1860'lardan itibaren İslamın savunulmasına yönelik bir edebiyatın ortaya çıkması, modernist akımı da harekete geçirdi. Özellikle **Hüseyin Cahit Yalçın** ve İttihat ve Terakki Cemiyetinin fikirbabalarından ve kurucularından Kürt **Abdullah Cevdet,** bir yandan Batılılaşmayı kararlı biçimde savunurken, öte yandan **İçtihad** dergisinde "İslam dinini hemen her yönden eleştiri yağmuruna, hatta topa tutuyorlardı."(137) Bu cephede olanlar arasında Abdülhak Hamit Tarhan, Cenap Şahabettin, Şinasi, Celal Nuri, Baha Tevfik, Falih Rıfkı, Ahmet Emin Yalman gibilerinin saymak gerekir. O kadar ki; **Abdullah Cevdet,** İtalyan bir araştırmacının **Tarih-i İslam** adlı eserini çevirmiş; İslamiyeti ciddi biçimde eleştiren ve materyalist yönden ele alan bu eser, İslamcı/dinci çevrelerce mahkemeye verilmiş, Galata köprüsünde bazı nüshaları yakılarak denize atılmıştır.(138)

Karşıt cephede bulunanlar ise şu isimlerden oluşuyordu: Devrin Şeyhülislamı Mustafa Sabri, İskilipli Atıf Hoca, Muhammed Hamdi Yazır, Ermenekli Mustafa Saffet Efendi, Ömer Nasuhi Bilmen, Babanzade Ahmet Naim, Arapgirli Hüseyin Efendi, Ömer Ferid Bey, Ahmed Rasim Efendi, Mehmet Şevket Efendi, Vanlı Abdülhakim Arvasi, Süleyman Hilmi Tunahan, Hocazade Mustafa Asım Efendi, Dursun Feyzi Efendi, Serezli Eşref Edib Bey, Mahmut Celaleddin Öktem, Mehmet Akif Ersoy, Ahmed Hamdi Akseki, Erbilli Şeyh Mehmed Esad Efendi, Hasan Basri,...(139)

İslamcı düşünürler, daha çok **Sebilürreşad** (Sırat-ı

---

137) Ş.Mardin, age, s.215-231; S.Albayrak, Türkiye'de Din Kavgası, s.17-27, Şamil yay., Dördüncü baskı, 1984-İstanbul; Z.Tarık Tunaya, İslamcılık Cereyanı, s.74-75.

138) Özellikle bkz: S.Albayrak, Türkiye'de Din Kavgası (Şamil yay), Devrimin Çakıl Taşları, Timaş yay, 1991-İstanbul; Z.Tunaya, İslamcılık Cereyanı, Ş.Mardin, Bediüzzaman Said Nursi Olayı; Ç.Özek, Devlet ve Din.

139) Özellikle bkz: S.Albayrak, Yürüyenler ve Sürünenler (Timaş yay), Meşrutiyetten Cumhuriyete Meşihat-Şeriat-Tarikat Kavgası, Mizan yay, 1994-İstanbul; Ş.Mardin, B.Said Nursi Olayı.

Müstakim), **Mekatip Medaris, Beyanülhak, Livayi İslam, Mahfel** gibi dergilerde yazarak; materyalist düşüncedekilere karşı hem İslamın gerekliliğini savunuyor, hem de kadın, çok kadınla evlenme, kadınlara özgürlük, milliyetçilik, İslamiyetin devrimci özü, ilerlemeciliği vs. konularında cevap yetiştiriyorlardı.(140)

İslam Mecmuası çevresindekiler ise, sonradan **Türkçülük** akımının sözcüsü(141) olmuştur. Musa Carullah, Yusuf Akçura, Ziya Gökalp, Süleyman Paşa, İsmail Gaspıralı, Cevdet Paşa, Ali Hüseyinzade vs. bu akımdandı.

Dikkat çekicidir; her üç akımının izleri Cumhuriyet'in kuruluşunun ilk yıllarına kadar canlı biçimde canlı biçimde taşınmıştır.(142) 1924'lerden itibaren İslamcı akım, asker/sivil hükümetin (Kemalist yönetim) siyasi darbesiyle gerilerken, Türkçü/Batıcı akım ilerleme göstermiştir. Osmanlılık ise, ikiye bölünerek biri İslamcıların yanına geçmiş (Fevzi Çakmak, Kazım Karabekir, Rauf Orbay, Ahmed Naim, Mehmet Akif, vd.) diğeri ise Cumhuriyetçi ekiple birlikte yürümüştür. (İsmail Hakkı, Şemsettin Günaltay gibi.)(143)

İslamcılık, İkinci Meşrutiyet düşüncesine egemen olan siyasi ve ideolojik akımlarının en etkilisi ve güçlüsü olmuştur. **Batıcılık, Türkçülük** ve **Ademi Merkeziyetçilik** (aristokrat liberallerin savunduğu ve Prens Sabahattin ile İtilaf Fırkası'nın kişiliklerinde somutlaşan program) ikinci planda kalmışlardır.(144)

Devlet-din ayrımının yapıldığı, İttihat ve Terakki'nin giderek İslamcı öğelerden ayrıldığı, hatta İslami kesimleri safdışı bıraktığı bir ortamda **Dar-ül Hikme**'nin kurulması,

---

140) Bkz: Z.T.Tunaya, İslamcılık Cereyanı; S.Albayrak, Türkiye'de Din Kavgası; Yürüyenler ve Sürünenler, Devrimin Çakıl Taşları...

141) Z.T.Tunaya, age; Ç.Özek, age; S.Albayrak, Devrimin Çakıl Taşları.

142) Özellikle bkz: S.Albayrak, Devrimin Çakıl Taşları ile Yürüyenler ve Sürünenler adlı araştırması.

143) Bkz: Faik Bulut, İslamcı Örgütler/Türkiye bölümü, Tümzamanlar yay.1994.

144) Z.T.Tunaya, İslamcılık Cereyanı, s.1.

İslamcıları tatmin etmeye yönelikti. Ancak İslamcılar bununla yetinmeyip, birçok kavmiyetçi ve Batı tarzı sivil kurum ile kuruluşlarına bir tepki olarak şu dernekleri oluşturdular: **İttihad-ı Muhammediye, Tarik-i Salah Cemiyeti, Cemiyet-i Müderrisin, Cemaati İslamiye İhzar Cemiyeti, Cemiyeti İlmiye İslamiye, Cemiyeti Sufiye, Hürriyet ve İtilaf Fırkası...**(145)

Siyasi açıdan **Hürriyet** ve **İtilaf Fırkası**'nda toplanan liberal ve İslamcı çevreler, **İttihat ve Terakki**'nin siyasi tekelciliğine karşı, ünlü 31 Mart Vakası'nı düzenlediler. Ayaklanmaya kışladaki askerlerin yanısıra, çok sayıda medrese öğrencisi ve din adamı, halktan insanlar katıldı. Saray kuşatıldı, ortalık tahrip edildi. Ayaklanmacılar, **Volkan** gibi İslamcı bir gazetenin kararlı ve yol göstericiliği ile **Derviş Vahdeti**'nin önderliğinde taleplerini Abdülhamit'e ilettiler. İstenmeyen yöneticiler azledildi. **İttihat ve Terakki** iktidarı sona erdi, yerini İtilaf Fırkası iktidarı aldı. Ancak **İttihat ve Terakki,** birkaç hafta sonra **ordu** içindeki etkisini ve Makedonya kökenli Narodnizm/ komitacılık deneyimini harekete geçirdi. **Harekat Ordusu,** İstanbul'a kadar gelip, yeniden iktidar dengesini İttihad ve Terakki lehine çevirdi.(146) Bu olaydan sonra İttihat ve Terakki Cemiyeti'ne yüksek rütbeli subayların da üye olması ilginçtir.

Burada önemli olan, 31 Mart Vakası'nın dinsel, askersel, siyasal ve kitlesel karakteridir. Kimilerine göre bu gerici ve yobaz bir harekettir.(147) Çünkü ayaklanmacılar, "Şeriat" istemişlerdir. Kimileri, bunun, ne gerici ne de ilerici bir yanının olmadığını; olayın böyle değerlendirelemeyeceğini, Abdülhamit komplosu olduğuna ilişkin henüz kesin bir kanıt bulunamadığını belirtiyorlar.(148) İslamcıların bir kısmına

145) F.Bulut, age.

146) Bkz: S.Albayrak, 31 Mart Vakası ..; F.Ahmad, İttihatçılıktan Kemalizme; C.Rıfat Atilhan, 31 Mart Faciası; Z.T.Tunaya, İslamcılık Cereyanı; K.Karabekir, İttihad ve Terakki Cemiyeti ile Paşaların Kavgası.

147) İttihatçı ve Kemalist geleneğin bu görüşü Z.T.Tunaya'nın (age) araştırmasına yansır. Ayrıca bkz: Çağlar Kırçak, Türkiye'de Gericilik; D.Perinçek, Kemalist Devrim(1-2)

148) Ç.Özek ile F.Ahmad (age'leri) bu yöne ağırlık verip, olayın hala karanlık olduğuna vurgularlar.

bakılırsa "bu düpedüz İslamcı ve devrimci bir başkaldırıdır. Ayaklanma önderleri (Derviş Vahdeti gibi) idamla cezalandırılırken Hak yolunda şehid olmuştur."[149] Kimi İslamcılar da, "Olay, bizzat İttihat ve Terakki tarafından teptip edilmiş bir Siyonist/Farmasson tuzağıdır. Kıbrıslı Derviş Vahdeti ise, karanlık bir adamdır"[150] görüşünü taşıyorlar.

Burada önemli olan, İslamcıların böyle bir halk hareketini düzenlemesi ya da genel hoşnutsuzluğu ayaklanmaya dönüştürüp ordu-millet-İslamcı ittifakını gerçekleştirerek, iktidara oynamalarıdır.

Kemalist Dönemde Ordu ve Din

Genç Türk hareketinin aydınları, Rus Narodniklerinin düşüncelerinden (özellikle Makedonya ve Balkanlar'da bulunan sivil-asker kadro) belli oranda etkilenmişlerdi. "En azından köylülerin ülke ekonomisi ve orduya (askerlik yapacak insan kaynağı) katkısının farkındaydılar. Bu yüzden Rus Narodnikleri gibi, köylüleri idealize etmiş olabilirler. Fakat Genç Türkler, kırsal alanlardaki mevcut düzeni yıkıp sınıf savaşı verebilecek güçte değildiler."[151] Bunun yanısıra, doğmakta olan yeni sınıfın yani burjuvazinin temsilcisi konumundaki Jön Türklerin[152] iktidar mücadelesiyle eşzamanlı bir halk hareketi de 1906-1908 arasında sürüp gitti. Anadolu'nun çeşitli yerlerinde ama özellikle Kürt illerinde veya Kürt yoğun mıntıkalarda ardı sıra başgösteren halk hareketlerinin Jön Türkler tarafından düzenlenip yönetildiğine ilişkin kesin kanıtlar yoktur. Bununla birlikte iktidar için "özgürlük, eşitlik, kardeşlik" sloganıyla yola çıkan Jön Türklerin, bu tür kitle hareketlerini coşkuyla karşıladıkları (en azından iktidara kavuşmak gibi fırsatçı bir tutumla) yadsınamaz. **Anadolu**

149) S.Albayrak (age) bunu savunur.

150) C.Rıfat Atilhan böyle düşünüyor (age); ayrıca bkz: F.Ahmad, İttihatçılıktan Kemalizme, s.24.

151) F.Ahmad, age, s.251.

152) age, s.34; D.Perinçek, Osmanlıdan Bugüne Toplum ve Devlet, 111-116.

Kıyamları'na (başkaldırıları) katılan Türk, Kürt, Çerkes, Ermeni gibi halk kitlelerinin başını kent ve kasaba eşrafı, kent ticaret burjuvazisi çekmiştir.[153]

Yukarıda anlatılan, iki bakımdan pek önemlidir: **Bir; Genç Osmanlılar-Jön Türkler-Kemalistler** hareketi aslında yeni burjuva sınıfının doğuşunu simgeleyen **bir düşünce akımının** tarihsel halkalarıdırlar.[154] Birbirini izleyen tek bir akım olarak, giderek kent-köy temelli yığınlara (yani milli burjuvazi orta tabaka ve köylülük) dayanmış; **ordu** için gerekli ana malzemeyi (asker) bu kitlelerden sağlamışlardı. Bu anlamda **halk**'tan beslenen bir **ordu**'nun, köylülük ile kent-kasaba eşrafına sıcak bakması çok olağandır. Siyasetlerini de "Anadoluluk"[155] üzerine kurması kaçınılmaz.

İki; bu temele dayanma, Yusuf Akçura'nın **Üç Tarz-ı Siyaset** adlı kitabında sınıflandırdığı üzere, **"Osmanlıcılık-İslamcılık-Türkçülük"** gibi düşünce akımlarından sonuncusunun (Türkçülük), Genç Osmanlılarla başlayıp, Kemalistlerle doruğuna ulaşmasını sağlamıştır.[156] Türkçülük, Osmanlı ve İslami renklerden arındırıldıkça, Kemalizm siyaseti olarak billurlaşmıştır. Kemalist kadroyu oluşturan ve milli burjuva sınıfını temsil eden "asker-sivil aydın zümre",[157] bu tarihten itibaren ülkenin tarihinde kilit ve başat rol oynamıştır. Bu yanıyla bakılırsa, İttihat ve Terakki'den başlayarak günümüze kadar gelen **Atatürkçü/Kemalist ordunun tarihi,** aynı zamanda **Türkiye Cumhuriyeti'nin tarihi** gibi görülebilir.

Yukarıda anılan iki nokta çerçevesinde, Kuvayi Milliyecilik ve onu izleyen Kemalizm, askeri-siyasi yönden Osmanlı tefecitüccar takımı ile askeri aristokrasiden köklü bir kopuşu ifade eder.

Olgunun bir yönü budur. Diğer yönüne gelince:

---

153) Bkz: H.Zafer Kars, Belgelerle 1908 Devrimi Öncesinde Anadolu, s.12-13 vd. Kaynak yay-1983-İstanbul.

154) Perinçek, age, s.113; F.Ahmad, age.

155) Özek, age, s.456.

156) Perinçek, age, s.113; Özek, age, s.451-458.

157) Perinçek, age, s.115-116.

A) Jön Türkler ve devamı niteliğindeki **Kuvayı Milliyeciler,** bir yandan kent ve kasaba eşrafı ile köylülük sınıfına dayanırken, öte yandan onlara güvensizlik de beslerler. Sömürgecilerin (veya Osmanlı aristokratlarının) yaptıkları gibi, bu sınıfları aşağılarlar, hor görürler. Onlara göre halk "cahiller yığını"dır.(158) Kaldı ki, Kuvayi Milliyeciler (sonra Kemalistler) genç milli burjuvazinin (özellikle ticaretle uğraşan kesimi) temsilcileri olarak, kırsal alanda ideolojik hegemonya kuran gelenekçi feodal mütegallibeyi tasfiye etmez.(159) Bu durumda feodal kadrolar ve unsurlar, köylülük alanlar ile Batılılaşmış genç milli burjuvazi arasında hem köprü hem de baraj oluştururlar. Kendi yararlarına olan değişikliklere onay verirken, zararlarına olacakları engellerler. Zaten kırsal kesim, Batı kültürünü almış asker-sivil aydın zümreyi kuşkuyla karşılayıp, ona ihtiyatla yaklaşmaktadır. Bir türlü kırsal kesime ulaşamayan siyasi öncüler **(Kuvayı Milliyeciler/ Kemalistler),** çaresizlik içinde, başlangıçta köylüleri düşmana (Padişah ve yabancı işgalciler) karşı ayaklandırmak uğruna, isteyerek veya kerhen, gelenekçi/İslamcı ideolojiye sarılırlar.(160)

Mustafa Kemal'in yaptığı, tam tamına budur: "Burada, pek önemli olan bir konuyu açıklamalıyım: Millet ve ordu, Padişah ve Halifenin hainliği konusunda bilgi edinemediği gibi, o görevde bulunana karşı yüzyılların kökleştirdiği din ve gelenek bağlarıyla bağlı ve uysal. Millet ve ordu, kurtuluş yolu düşünürken, bu atadan gelen alışkanlıkla, kendinden önce bu yüce Halifelik ve Padişahlık kurumunun kurtuluş ve dokunulmazlığını düşünüyor. Halife ve padişahsız kurtuluşun anlamını kavrayacak yetenekte değil. Bu inanca karşı görüş ve düşünce ortaya koyanların vay haline... Hemen dinsiz, yurtsuz,

158) İslamcı ideoloji ile milliyetçi ideolojinin Türkiye, Cezayir, Mısır, Tunus ve Suriye gibi ülkelerdeki mücadelesi, laik sivil-asker aydın zümresiyle İslamcıların siyasetlerinin karşıtlıkları açısından ayrıntılı bir araştırma için bkz: Faik Bulut, Şeriat Gölgesinde Cezayir, Cem yay. 1994-İstanbul.

159) F.Bulut, Şeriat Gölgesinde Cezayir, s.308; F.ahmad, age, s.251-256.

160) F.Ahmad, age, s.256; F.Bulut, age, s.308.

hain ve istenmeyen kimse olur..."[161]

B) İttihat ve Terakki Cemiyeti, **"Türk burjuvazisinin öncü partisi"** konumundaydı. İttihatçıların yaratmaya koyuldukları bu burjuva sınıfı, 19. yüzyıl boyunca gelişen acımasız kapitalizm karşısında geleneksel ekonomide durumları hızla bozulan **"gerileyen unsurlar"** olarak tanımlanabilir. Devletin himayesini arayan, bir burjuvazinin belkemiğini oluşturamayacak kadar zayıf olan bu girişimciler; ya da çoğunluğu esnaf zanaatkâr loncalarından oluşan bu unsurlar, İttihatçıların kafasındaki ileri/ilerici (veya Batıcı) işlevleri yerine getiremeyecek kadar tutucu bir konumdaydılar. Kâr etmek ile vurgunculuk arasında ayırım yapamamak gibi bir zaafları da vardı. [162]

Durum böyleyken; başlangıçta umutsuz ama sonraları güçlü çırpınışlar ve hamleler halinde (Avrupa sömürgeciliğine karşı) mücadeleye başlayan **Kuvayi Milliyecilerin,** I.Dünya Savaşı ardından son bir başkaldırışla kurtuluş mücadelesi ateşini yakmaları da burjuvazinin istemlerine uyuyordu. Bu yüzden **Kuvayi Milliyeciler müdaafa-i hukuk** cemiyetleri, siyasi parti ve askeri birlikler halinde örgütlenirken,[163] %75'i küçük rütbeli subayların öncülüğündeydi.[164] İttihatçıların devamı olan bu subayların oluşturduğu **Kuvayı Milliyeciler** (Kemalist ordu kurmayları), ilk kuruluş yıllarında aceleci biçimde (işgale karşı çarçabuk derlenip direnme gayesiyle); klasik olarak da, öncelikle **kent esnafı, orta tabaka, kent-kasaba emekçileri, sanatçı, memur ve aydın** kesimine dayandılar. Düşünme biçimleri, teknik çevre ve yetiştikleri ortamın etiketini taşır. Burada egemen unsur, **çağdaşlaşma** (muasırlaşma) ve **modernizmdir.** Cahilliğe (yozlaşma, çürüme ve bozulmaya terkedilmiş toplum) ve geleneklere karşı

---

161) M.Kemal Atatürk, Nutuk, s.13 (Günümüz Türkçesine uyarlayan Nur Ardakoç, Sabah yay.)

162) F.Ahmad, age, s.34-36 (Prof.Selim ilkin ile konuşma sonucu saptamalar).

163) F.Bulut, age, s.306-307.

164) O.Metin Öztürk, age, s.42; Perinçek, Osmanlıdan Bugüne...s.112-113.

mücadeleyi de bu asker-sivil Kemalist kadro verecektir.[165]

İster İttihatçılar isterse devamı durumundaki Kuvayi Milliyecilerin öncü kadrosu, bir yandan Avrupa/Batı kültürünün, diğer yandan içinden çıkıp kurtulmak istediği geleneksel (Osmanlı-İslam) kültürün etkisindedir. Eskisinden tam bir kopuş gösteremiyor, yenisini de tam benimsemiyor. Birini alarak diğerine karşı kullanabiliyor zaman zaman.[166]

Sözgelimi 23 Nisan 1920'de Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin toplantısı nedeniyle Mustafa Kemal'in ivedi gönderdiği telgraf metni çok ilginçtir: "Allah'ın yardımıyla Nisan'ın 23'üncü Cuma günü, Cuma namazından sonra Ankara'da Büyük Millet Meclisi açılacaktır. Vatanın bağımsızlığı, yüce Halifelik ve Padişahlığın kurtarılması gibi en önemli ve hayat memat meselesiyle ilgili görevleri yerine getirecek BMM'nin açılış gününü Cuma'ya denk getirmekle, o günün kutsallığından yararlanılacak ve bütün sayın milletvekilleriyle birlikte, mübarek Hacı Bayram Camii'nde Cuma namazı kılınarak Kur'an ve namazın hur'larından ışık alacak ve güç kazanılacaktır. Namazdan sonra Peygamberimizin mübarek sakalı ve Sancak-ı Şerif alınarak, BMM'nin toplanacağı özel yere gidilecektir. Toplantı yerine girilmeden önce dua okunup kurbanlar kesilecektir. İşbu törende, Camiiden başlayarak Meclis'e kadar, Kolordu Komutanlığınca askeri birliklerle özel tören düzeni alınacaktır. Açılış gününün kutsallığını arttırmak için ilk merkezinde Vali Beyefendi Hazretlerinin düzenleyeceği 'hatim indirilmeye ve Buhari okunmaya' şimdiden başlanacak, hatmin son bölümleri, uğur için Cuma günü namazdan sonra Meclis'in toplantı yerinde okunup bitirilecektir. Mübarek ve yaralı yurdumuzun her köşesinde, yukarıda açıklandığı gibi, şimdiden hatim indirilmeye ve Buhariz okunmaya başlanacak; Cuma günü ezandan önce minarelerde Sala (ezan) verilecek; hutbe okunurken Halifemiz ve Padişahımız Efendimiz Hazretlerinin mübarek ismi anıldığı sırada, kendisinin, ülkesinin ve bütün uyruklarının bir an önce kurtarılmaları ve mutluluğa

---

165) Bulut, age, s.307.
166) age, s.307.

ermeleri için ayrıca dua edilecek...her yerde, Cuma namazından önce, uygun görülecek biçimde Mevlit okunacaktır..."[167]

TBMM kurulurken bile, geleneklerden kopuş değil, onun sürdürülmesi gündeme getirilmiştir. Çünkü TBMM, "salt Türkiye'yi değil, sütün İslam Alemi'nin kendisinde halas (kurtuluş), kendisinin de yegane melce ve penah (sığınak ve himaye) bulduğu bir İslam meclisidir. TBMM, İslamın alemdarlığını terketmediğini ve Hilafetin esarette olduğunu, esaretten tahsiline (kurtuluşuna) kadar mücadelesine devam edeceğini dünyaya ilan etmiştir. Alemi İslam, hiyanetini gördüğü Saltanata lanet etmiş ve İslamiyetin muncisi (kurtarıcısı) olarak yalnız Meclis-i Ali'yi (TBMM) görmüştür."[168]

Kemalistlerin nazarında Osmanlı Halifesi "Cihad"a uymadığı için, Saltanat, İslamiyet'ten ayrılmalıdır. Ancak müslümanların bir Hilafet makamı, bir İmamı (önderi) olmalıdır. İşte bu makam, TBMM'de somutlaşmıştır.[169]

Görüldüğü gibi esas olarak orduya dayanan, TBMM'yi de askeri güçle yönetip idare eden Kuvayi Milliyeciler, dinden faydalanma, onu siyasi amaçlar için kullanma zihniyetlerini de Yeni Osmanlılar ile İttihatçılardan devralmışlardır.

C) Yeni Osmanlılar ile İttihatçıların yakın tarihteki yeri yoğun bir entrika ile örülüdür.[170] Bu gelenek, Kuvayi Milliyeciler için de sözkonusudur.

Örneğin işlerine geldikçe dini siyasetlerine alet eden Kemalistler siyaseti salt işlevsel anlamda kavrayan öncü bir askersivil zümre olarak, kendilerine karşı direnen İslamcıları, kötüleyip lanetlemekten çekinmemişlerdir.

Örnekleyelim: Erzurum Kongresi Beyannamesi'nin ikinci maddesinde "Osmanlı vatanının tamamiyeti ve istiklali millimizin temini ve Makamı Saltanat ve Hilafetin masuniyeti için Kuvayi Milliyeyi amil ve iradei milliyeyi hakim kılmak esastır"

167) M.K.Atatürk, Nutuk, s.288, Sabah yay.
168) Özek, age, s.462.
169) age, s.462.
170) Mümtazer Türköne, bu entrika örgüsünü, Yeni Osmanlılar için düşünmektedir, age, s.98,

(171) deniliyor. Sonradan Padişah, Şeyhülislam Dürrizade ve İtilafçılar, Kemalist hareketi kınayıp, onu kafirlik ile suçlayınca, Kuvayi Milliyeciler bu unsurlara karşı çok sert çıkmış; hemen hepsini hain ve yabancı işbirlikçisi ilan etmişlerdir.(172)

Yine; Erzurum ve Sivas kongresi sırasında hemen bütün Kürt Şeyh ve Hoca ve aşiret reislerine telgraflar çekip, onları, "Hilafet ve saltanatın yokolup gitmesine, vatanın Küffar Ermeni ayakları altında çiğnenmesine ve milletin Ermenilere esir olmasına karşı ayaklanmaya" çağıran Mustafa Kemal, bu Kürt şahsiyetlerin (Şeyh, ağa ve hoca) bir kısmını TBMM'ye bile seçtirmiştir. Ancak onlarla işi bittikten sonra, şöyle diyebilmiştir: "Erzincanlı bir Nakşi Şeyhi ve Mutkili bir aşiret reisi gibi zavallılardan kurulabilecek herhangi bir temsilciler kuruluna, söz konusu durum ve görev bırakılabilir miydi?" (173) Aynı mantıkla, İslamcı Said Nursi'yi TBMM'de konuşma yapmak için çağıran Kemalistler, sonradan O'nu "hain, işbirlikçi, mürteci" ilan ettiler. Benzer bir tutum dönemin Hacı Bektaş postnişini Çelebi Cemalettin Efendi'ye karşı da takınılmıştır.(174)

Biz, bu entrika (veya siyasi taktik) meselesinin geleneksel kaynağını, kimi sosyalistler yaptığı gibi, "Kemalizmin uzlaşmacı birinci dönemi" olarak yorumlayamıyoruz.(175)

---

171) Aktaran, Abdurrahman Aslan, Samsun'dan Lozan'a Mustafa Kemal ve Kürtler, s.33, Doz yay. 1991-İstanbul.

172) Özek, age, s.456-462.

173) A.Aslan, age, s.36-42.

174) Ş.Mardin, age, s.153-155. Kürt Said, "Kurtuluş Savaşı'na katılmanın kafirlik" olduğuna ilişkin İstanbul Şeyhülislamının fetvasına, karşı bir fetva vererek mücadeleyi desteklemiş, TBMM'de resmi törenle karşılanıp bir konuşma yapmıştır. TBMM, ayrıca Said Nursi'nin tasarladığı Van'daki İslam Medreset-ül Zehra'nın inşası için 150 bin TL. vermiştir. BK: Mardin, age, s.154; Necmeddin Şahiner, Bilinmeyen Taraflarıyla Bediüzzaman Said Nursi, s.236-250, Altıncı baskı, Yeni Asya yay.1979-İstanbul; TBMM Zabıt Ceridesi, 9.11.1338.; Mazhar Müfit Kansu, Erzurum'dan Ölümüne Kadar Atatürk'le Beraber, s.492-493.

175) Perinçek, Kemalist Devrim II, s.15.

Çünkü **"çağdaşlaşmaya"** karşı dinsel tepki ve **ıslahat hareketleri,** Osmanlının son yüzyılına damgasını vuran bir siyasetin Cumhuriyet'e uzanan halkalarıdır. Cumhuriyet döneminde batılılaşma adını alan yönelişin öncüleri, kendilerine karşı çıkan kim ve ne varsa, "irtica, gericilik, cahillik, cahil halk, şerirler güruhu" olarak nitelemiş, muhalefeti, insanlıkdışı ucube yaratıklar gibi göstermeyi başarmıştır.

Dikkat edilirse bu **"şerirler, cahiller kümesi, mürteciler... vs."** söylemi, Tanzimat'tan başlayıp Meşrutiyet ve Cumhuriyet devrinden günümüze kadar neredeyse ordunun klasik bir söylemi (12 Mart ve 12 Eylül cuntaları dahil) haline gelmiştir. **(176)**

Şurası kesin: Kemalist kadro, Tanzimat ve Meşrutiyet ile birlikte siyasi muhalefet odağı haline gelen ve yer yer kitleselleşip sokağa dökülen İslami hareketin Cumhuriyet dönemine de güçlü bir akım olarak girdiğinin farkındadır. TBMM, vatanın kurtarılmasında ikiye bölünmüştür. Kemalistler açısından, İstanbul'da oturan dini makam Şeyhülislamlık ile onun Anadolu'daki uzantıları olan birtakım şeyh ve mollaların teşhir ve tasfiye edilmesi kolay olmuştur. Çünkü bunların İngiliz işbirlikçileri oldukları ve hain Sultan'ın yandaşlığını yaptıkları defalarca açıklanmıştır. Bu amaçla ayaklananlar, asker kullanılarak bastırılmıştır.**(177)**

Ancak kitlesellik arzeden şeyh-tarikat-tekke-zaviye-lema ve aydın zümre çerçevesindeki İslamcılar, geleneksel dini duyguları ve Batı karşıtı tepkilerinden ötürü, "Halifelik makamının Ehli Salip önünde savunulması, vatanı bölüp parçalamak isteyen kafirlere karşı milli birlik ve beraberlik ruhuyla hareket edilmesi" konusunda Kuvayi Milliyecilerle hem-

---

176) Özellikle bkz: Faik Bulut, Devletin Gözüyle Kürt İsyanları; Türk Basınında Kürtler; Dersim Raporları; ayrıca Genel Kurmay Belgelerinde İsyanlar I-II (Kaynak yay); Em.Gnl. Kenan Esengin, "Şeyh Eşref'in Ayaklanması", Cumhuriyet, 11 Haziran 1969; 1971 MNP iddianamesi; 1980 MSP iddianamesi; Mehmet Bayrak, Kürtler: Ulusal-Demokratik Mücadeleleri.

fikir olmuş, bu nedenle TBMM'ne girmişlerdir.[178]

Yunan birliklerinin bozguna uğratılmasının ardından, bu İslamcı kesime göre, "ordu ile Başkomutan'ın işlevi bitmiştir. Ankara Hükümeti, eski Osmanlı düzenini sürdürmeye başlamalıdır."[179] Bu İslamcı akım, Mustafa Kemal ve yandaşlarını, "Misak-ı Milli programından sapmak ve diktatörlüğe sapmak" ile suçlamıştır. Ancak M.Kemal'in ordu içindeki desteği çok güçlü olduğundan,[180] yani devlet, Kemalist hareketin çekirdiğini oluşturan asker ve sivil aydınların egemenliği altında bulunduğundan;[181] Mustafa Kemal, TBMM'deki **asker** veya **komutan milletvekilleri** aracılığıyla güçlü İslamcı muhalefeti denetim altında tutup fazla kıpırdamasına fırsat vermemiştir.[182] Tam da bu noktada, iyi bir taktisyen olan Kemalist önderlik, Yeni Osmanlı ve İttihatçı entrika geleneğini olabildiğince devreye sokmuş; rakipleri, birbirine karşı kullanabilmiştir. Üstelik; dini söylemleri kullanıp İslamcıları kapıştırabilmiştir.[183] O kadar ki; sadece Osmanlı İslamcıları değil, İslam Alemi de bu konuda ikiye bölünmüştür.[184]

TBMM'de kabul edilen ilk Teşkilatı Esasiye Kanunu'nun (Anayasa) tarihi 1921'dir. Burada, **"hakimiyet bila kayd û şart milletindir"** (egemenlik kayıtsız şartsız ulusundur) ilkesi, yeni rejimin ana ilkesi haline getirilmiştir.[185]

Kimi sol yorumculara bakılırsa, M.Kemal, 1921'den başlayarak 1924'e kadar "siyasal devrim" yapmıştır: 1922'de Saltanat kaldırılmış, 1923'te Cumhuriyet ilan edilmiş, bir yıl

---

178) F.Bulut, İslamcı Örgütler/Türkiye Bölümü; Özek, age, s.428-474.
179) O.M.Öztürk, age, s.54.
180) age, s.54-55.
181) F.Ahmad, age, s.249.
182) O.M.Öztürk, age, s.58.
183) Özek, s.465-470.
184) Bu konuda bkz: Şeyhülislam Mustafa Sabri, Hilafet ve Kemalizm, yayına hazırlayan Sadık Albayrak, Araştırma, 1994; İskender Gökalp ve François Georgeon, Kemalizm ve İslam Dünyası, Arba yay.'1990-İstanbul.
185) Berkes, age, s.98; age, s.460; Perinçek, age.

sonra da Halifelik indirilmiştir. İkinci dönem ise, "ideolojik hesaplaşma" olarak tanımlanır. Başlangıçta fazlaca dokunulmayan din (İslam), hemen her yönüyle ele alınıp milli ideolojinin penceresinden veya materyalist bakış açısıyla eleştirilmiştir.(186)

Yukarıdaki tablo, doğruya yakın bir tablodur. Fakat biz, kimi sosyalistlerin "fazla iyimser, Mustafa Kemal ile Kemalist ordunun işlevlerini abartan, milli burjuvazinin dini ideolojiyle hesaplaşmasını tarihsel bağlamında ele almayıp, bugüne taşırarak öznelci ve zorlama yaklaşımlarına" katılamıyoruz.

Şöyle ki;

Bir; Kemalistler, dini kurum ve kuruluşları yasaklayıp feshederken, tümüyle milli ideolojinin İslami ideolojiyle hesaplaşması noktasında, yani idealizme karşı materyalizm noktasından hareket etmediler. Çoğu yerde, kültürel ve ideolojik hesaplaşmayı, siyasi iktidar meselesine indirgemiş, bunu da salt iktidar için yapılan mücadele gibi işlevsel bağlamda ele almışlardır.

Bütün mesele, "mürteciler, cahiller ve gafiller"in, ilerici devlet mekanizmasına karşı asi olmasını engellemektir. Kemalistler, özünde bir Kürt başkaldırısı olan Şeyh Sait olayı ile bunu izleyen Kürt ayaklanmaları döneminde, kimi İstanbul İslamcılarının bu harekete sempatilerini abarttılar. Şeyh Sait olayında öne sürülen kısmi dinsel sloganları büyüteç altına alarak, bunların hepsini "mürteci/gerici" ilan ettiler. "Yobazlıkla mücadele" için ordu unsurunu alabildiğine kullandılar. Takrir-i Sükun ve İstiklal Mahkemeleri sürecinde adeta siyasi yönden halkın beynini yıkayıp, kendi iktidarlarını pekiştirdiler.(187)

1930 yılındaki Menemen Olayı bile, yeterince açıklığa ka-

186) Perinçek, age, s.15-18.

187) Bkz: Şeyhülislam Mustafa Sabri, Hilafet ve Kemalizm, Araştırma yay. 1994-İstanbul; Mehmet Bayrak, Kürtler: Ulusal-Demokratik Mücadeleleri, Özge yay. 1993-Ankara; Sadık Albayrak, İrtica'nın Tarihçesi(4), Araştırma yay. 1990-İstanbul; Faik Bulut, Türk Basınında Kürtler, Melsa yay. 1993-İstanbul; Martin van Bruinessen, Ağa-Şeyh-Devlet, Özge yay. Ankara.

vuşamayan bir "gericilik" ile savaşa dönüşmüş,[188] Tek Parti dömeninin giderek faşist bir zümrenin hakimiyetine geçmesine yol açabilmiştir. Yurtseverlik, ilericilik ve milliyetçilik ile faşizm kimi zaman bağdaştırılmıştır.[189]

İki; gerçek putkırıcıların da her zaman peygamberimsi yanları[190] bulunur. Nitekim, "din yok milliyet var" diye şiarları öne süren Kemalist kadrolar, zamanla, **"orta yerde tek din vardır, o da Kemalizm dinidir"**[191] diyebilmişlerdir.

Üç; dini ideolojiyle mücadeleyi, iktidar için kavganın bir işlevi haline getirmekte ileri giden Kemalistler, 1925 Kürt Şeyh Sait ayaklanmasının Sunni-İslam görüşünden ters yönden istifade ederek, Dersim, Muş, Bingöl çevresindeki Kürt Alevileri, **"biz de Aleviyiz"** diyerek yanlarına çekmiş, bunları Şeyh Said'e karşı kullanmışlardı. 1937-38 yıllarında ise, bu kez, ayaklanan Dersim Alevi Kürtlerini, "bunlar Kızılbaştır, Kızılbaşçılık güdüyorlar" diyerek lanetlemiş, bu sloganlarla Sunni Kürtleri devletin yanına çekmişlerdir.

Dört; bizzat Lozan Anlaşması'nın içeriği, Kemalist yönetimin tam laik bir cumhuriyet kurmadığını ve kuramayacağının delilidir. Çünkü Lozan'la birlikte, "Türkiye'deki dini azınlıkların statüsü belirlenip yasalaşmış"tır. Laik bir devlette, **"dini azınlık veya dini çoğunluk"** diye bir kuralın olamayacağı çok açıktır.

Beş; kuşkusuz Kemalistler Batı materyalizmi ve pozitivizminden etkilenmiş; Fransız Burjuva Devrimi'nin aydınlanmacı görüşlerini alarak "laik bir cumhuriyet" ilan etmişlerdi. Ancak oradan alınan **laiklik,** üçüncü elden **laik** düşüncedir. Çünkü Napolyon, 1821'den sonra, kilise okullarının kapatılmasına ilişkin yasayı kaldırıp, "inançları uğruna ölebilecek askerlere duyulan ihtiyaç" yüzünden halk tabakasını denetlemede kullanılabilecek din unsuruna ağırlık

188) İslamcılar, özellikle de Sadık Albayrak, Menemen Olayı'nın bir tertip olduğunu ısrarla ileri sürer.
189) F.Ahmad, age, s.226-228.
190) age.
191) S.Albayrak, Devrimin Çakıl Taşları, s.15-64.

vermişti.[192] İşte Kemalist yönetimin Fransa'dan aldığı **laiklik,** bu derece yıpranmış bir laiklikti. Kaldı ki; Kemalistler laiklik ilkesini salt dini kaygılarla değil, aynı zamanda Kürtleri asimile etmek gibi milli kaygılarla benimsemişlerdi.[193]

Altı; nitekim bu laiklik nedeniyledir ki; Kemalistler Şeyhülislamlık makamını kaldırırken, onun yerini tutacak bir Diyanet İşleri Başkanlığı kurulmuştur. Bu haliyle Atatürk'ün laiklik anlayışı Avrupa ve ABD'deki anlamı tam olarak taşımasa da, ortaya konulmuş düzenlemeleri bakımından **İngiliz kilisesi** veya **İsveç'in Lutherci Devlet Kilisesi'nden pek de farklı değildir.** Diyanet İşleri Başkanlığı'nın, **İngiliz Canterbury Başpiskoposuyla en büyük farklılığı, törensel işlevi olmamasında yatar.** Aynı zamanda Diyanet İşleri Başkanlığı'nın finanse edilmesi ve dinin devlet denetimi altında tutulması da, Mısır, Tunus, Cezayir, Suriye ve Irak gibi İslam ülkelerinkinden niteliksel bir fark taşımaz.[194]

Yedi; laik Kemalist yönetim, iddia edildiği gibi yoğun bir ideolojik mücadele verebilseydi, Menemen ve Şapka gibi meseleleri bahane edip onca insanı ordu eliyle astırmazdı. Dahası, hemen bütün büyük kentlerin camiilerinde okutulan **"Cuma hutbelerinin"** ne olup ne olamayacağı konusunda resmi talimat vermezdi veya bu namazlarda polis/komiser bulundurup tutanak tutturmazdı. Üstelik, 1939 Erzincan depremi gibi bir felaket sırasında, resmi talimatla, bütün camiilerde **"milli dua"** okutmazdı. "Vatan, millet, ordu ve Atatürk ruhuna okunan duaları" da saymıyoruz.[195]

Sekiz; 1921 Anayasası'na konulan "devletin dini İslamdır"

---

192) Alaeddin Şenel, "Dine ve Laikliğe Aykırı Düşünceler", Pir Sultan Abdal dergisi, Haziran 1994.

193) M.van Bruinessen, Ağa-Şeyh-Devlet: Kürdistan'ın Sosyal ve Politik Örgütlenmesi, s.341.

194) Türkiye'de Diyanet İşleri Başkanlığı, s.156'daki dipnot (Prof.D.Rustow, Turkey America's Forgotten Ally, New York 1987, 29). Afa yay. 1993-İstanbul.

195) Özellikle S.Albayrak'ın İrtica'nın Tarihçesi: Tek Parti Dönemi ve Batıcılık adlı eseri buna ilişkin belge ve bilgilerle doludur. Araştırma yay. 1990-İstanbul; ayrıca bkz: Nitik, 592; Zafer Üskül, Siyaset ve Asker, s.36-37, 41-42, Afa yay. 1989-İstanbul.

ibaresi de pratikte 1936'lara kadar kaldırılmamıştır -ki bu da laiklik ilkesine aykırıdır.

Kemalist dönemde ordu ve din açısından iki önemli şey daha olmuştur:

a) Dini ve etnik yönü olan isyan ya da başkaldırılar (Şeyh Said olayı, Menemen hadisesi vs.) gerekçe gösterilerek "Sıkıyönetimler Anayasa maddesi haline getirilmiş; Cumhuriyet'in ilanından hemen sonra başlayıp günümüze kadar olan sürede 12 kez Sıkıyönetim ilan edilmiştir. Cumhuriyet sonrasında giderek daha sıkı ilan edilen sıkıyönetimlerin süreleri daha da uzundur."(196)

b) Özellikle dini faaliyetler (resmi söylemle; ilerici Cumhuriyet rejimine karşı irtica gibi) gerekçe gösterilerek, ordunun üst düzey komutanları arasında tasfiyeler (Cumhuriyet ilanına karşı çıkan Kazım Karabekir ve Ali Fuat paşalar gibi) yaşanmış; bu kesimlerin kurduğu Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası da, "en hain kafaların ürünü mürtecilik" suçlamasıyla Takrir-i Sükun Yasası uyarınca 1925'te kapatılmıştır. Ayrıca komutan milletvekillerinden muhafazakar olanlara (Fevzi Çakmak, İzzettin, Ali Hikmet, Şükrü Naili paşalar), bir şekilde siyasetten el çektirilmişlerdir. Özellikle Kemalist yönetime muhalifler, ünlü İzmir Suikastı Olayı'ndan sonra ya idam edilerek ya da hapis cezasına çarptırılarak mahkum edilmişlerdir.(197)

Kemalizmin Kırılma Noktası ve Dini Yükseliş

Kemalist materyalizm (burjuva anlamdaki) 1930'ların sonlarından itibaren bir durgunluk içine girdi. "Geçen her on yıl, daha da gerilemesine ve tutucu bir nitelik kazanmasına yol açtı."(198) 1940'larda tümüyle durgunlaşan Kemalist jakobenlik, aynı zamanda askeri ve siyasi anlamda büyük bir kırılma nok-

196) Zafer Üskül, Siyaset ve Asker: Cumhuriyet Döneminde Sıkıyönetim Uygulamaları, s.13-42, Afa yay. 1989-İstanbul.

197) O.M.Öztürk, age, s.56-61; M.K.Atatürk, Nutuk, s.588-592; Kazım Karabekir, Paşaların Hesaplaşması; Ç.Özek, age, s.474-480; İzmir Suikasti, Emre yay-1994-İstanbul.

198) Perinçek, age, s.22.

tasını yaşadı. "1950'lerde ise Kemalist laiklik, tam bir yenilgiye uğradı."[199]

Esas olarak bu dönemde Demokrat Parti'nin İslami ve dini duyguları okşayıcı, kışkırtıcı ve teşvik edici politikaları, 1920'lerden itibaren kabuğuna çekilmiş İslamcı akımın günyüzüne çıkıp siyaset meydanında boy göstermesine yaradı.[200] Hem DP iktidarı (özellikle Menderes kanadı) hem de İslamcı/dinci çevreler, kitleselliğin verdiği coşku ve destekle, orduyu aşağılayan tutumlar (kakavan generaller, generalleri kıçı yamalı gezdireceğiz)[201] veya tarikat temelli simgesel saldırılara (özellikle Ticanilerin Atatürk büstlerini parçalamaları gibi) yöneldiler. Bunun doruğu 6-7 Eylül 1955 olaylarıdır.[202] Yine de bu dönemde Celal Bayar kanadının, İslami uyanıştan (İslamcı partilerin kuruluşu, Atatürk büstlerinin parçalanışı, birçok yerde yeşil bayrak açılıp kimi din adamlarının kendilerini Mehdi ilan etmeleri vs.) iktidarı ve Kemalist laikliği (resmi dini) korumak amacıyla ordudan yardım istediği ve yararlandığı görülür.

Bu arada ordu içinde, iktidarı kaybeden CHP ile hükümetteki DP'ye destek konusunda bölünmeler yaşandı. Her iki parti de, o ortamda gelişen muhafazakarlığın ordu içindeki simgesi olan iki generale dayandı. "CHP, 1946'da Kazım Karabekir Paşa'yı (dini yönü güçlü olan Atatürk muhalifi) Meclis Başkanlığı'na seçerken, DP, dindar ve muhafazakar bir subay olan Mareşal Fevzi Çakmak'ın desteğini almıştı."[203]

1940'ların ve 50'lerin en tipik görüntüsünü sunan Meşrutiyet döneminin İslamcı aydınlarından olup, Ke-

199) Ş.Mardin, age, s.155.

200) Bkz. Faik Bulut, İslamcı Örgütler/Türkiye bölümü; Halil Nebiler, Türkiye'de Şeriatın Kısa Tarihi; Çağlar Kırçak, Türkiye'de Gericilik; Z.T.Tunaya, İslamcılık Cereyanı; Ç.Özek, Devlet ve Din.

201) M.Öztürk, age, s.67.

202) Tunaya, age, s.188 vd; Özek, age, s.482-487; Bulut, age, Türkiye bölümü.

203) M.Öztürk, age, s.64. (H.Kemal Karpat, Türk Demokrasi Tarihi), İstanbul, 1967, s.149)

malizmin laiklik yıllarında "Memlekette ihtilal ve irticai yaşatmayacağız"(204) diyen **Şemseddin Günaltay**'ın, Kemalizmin kırılma dönemine denk düşen 1949'daki şu sözleridir."İlkokullarda din dersleri okuttarmaya başlayan bir hükümetin başkanıyım, bu memlekette müslümanlara namazlarını öğretmek, ölülerini yıkamak için İmam Hatip kursları açan bir hükümetin başkanıyım. Bu memlekette müslümanlığın yüksek esaslarını öğretmek için İlahiyat Fakültesi açan bir hükümetin başkanıyım.. "(205)

1950'lerde devlet-ordu-İslam üçgenindeki en önemli olaylar; kuşkusuz Kürt **Said-i Nursi**'nin Türkiye'nin çeşitli yerlerine dağılmış bulunan fikri-örgütsel faaliyetleridir. İzlenen siyasetlere göre, çoğunlukla yargılanan **Nurculuk** faaliyetleri (bizzat Said-i Nursi ve talebelerinin şahsında), kimi zaman hoşgörüyle karşılanıyordu.(206) Ama Nurculuk faaliyetlerinin dışında ya temkinli ve bağımsız biçimde ya da bizzat DP saflarında giderek boy gösteren dinci/İslamcı bir akımdan söz edilebilir.

1960'ların ilk önemli hareketi ordunun 27 Mayıs günü gerçekleştirdiği darbedir. İlginçtir; bu darbe sırasında bilinen politikacıların yanı sıra tutuklamalara maruz kalan iki kesim daha vardır: İslamcılar (özellikle Nurcular) ile Kürt şahsiyetleri. Nitekim darbeciler, o sırada Urfa'da gömülü olan Said-i Nursi'nin naaşını gizlice alıp bilinmeyen bir yere gömdüler. Aynı tarihlerde, Ankara'da aralarında eski DP milletvekilleri olan kimi Nurcuları, "yayın yoluyla irticai faaliyette bulunmaktan" tutukladılar.

Ordu açısından 1960'lı yılların en önemli olaylarından biri de, günümüzde artık üçüncü büyük sermaye grubu oluvermiş **Ordu Yardımlaşma Kurumu** (OYAK)'nun oluşturulmasıdır.(207) Bu kurum Türk siyasal hayatında her zaman (ağırlıklı) si-

204) S.Albayrak, Devrimin Çakıl Taşları, s.121.

205) Halil Nebiler, Türkiye'de Şeriatın Kısa Tarihi, Ütay yay. İstanbul, 1994, s.33.

206) Bkz: Necmeddin Şahiner, Bilinmeyen Taraflarıyla Bediüzzaman Said Nursi; Ş.Mardin, Bediüzzaman Said Nursi Olayı; Ruşen Çakır, Ayet ve Slogan.

207) Politik ve Ekonomik Bülten, 12-18 Aralık 1994.

yasal bir görünüme sahip olan TSK'nin, çeşitli nedenlerle (askeri savunma harcamaları, gelişen teknoloji, modernizasyon) sermaye çevreleriyle yakınlaşmasını sağlamıştır.[208] Özellikle kimi üst rütbeli subay ve generallerin 1970'lerden itibaren büyük sermaye gruplarının yönetim kurullarına getirilmesi dikkat çekicidir. Böylece milli burjuvaziyi yaratmayı hedefleyen öncü Kemalist asker-sivil zümre, büyük sermayenin ihtiyaçlarına göre şekillendirilirdi. Egemen sınıfların ihtiyaçları doğrultusunda ılımlılaştırıldı, ehlileştirildi. **"Kürt ve irtica"** meselesini çözmesi istendi kendisinden. "Ilımlı İslam" denen misyonu benimsemesi de bu yüzdendir ordunun.

Kara Kuvvetleri eski komutanı olup, Doğan Güreş'in "silah arkadaşı"na yaptığı taktiksel bir oyun nedeniyle Genel Kurmay Başkanı seçilemeyen Orgeneral **Muhittin Füsunoğlu** şöyle dedi: **"Genelkurmay Başkanı olacağım ya. Bana, 'seni zenginler istemiyormuş' dediler. 'Neden?' dedim. 'O ihaleler yapılacak ya. Sen kılı kırk yararsın, öyle kolay imza atamazsın' dediler. Yani Genelkurmay Başkanlığına gelmek için, alt kademe ve sivillerden enjekteler mi oluyor?' diye sordum.."**[209]

Nitekim sermayeyle bu ilişkiler, bir zamanların ünlü **Lockheed** Skandalı'nı (Emin Alpkaya olayı) yaşattı.

Ordu-din ilişkileri açısından en önemli olay, 12 Mart 1971 askeri darbesinden sonra, zımmen İslami bir nizam kurmak isteyen **Milli Nizam Partisi**'nin kapatılması olayıdır. MNP lideri **Necmettin Erbakan,** o tarihte yurtdışına kaçtı. MNP mensuplarının bir kısmı "163. madde'ye aykırı hareket etmek" yani, "irticai faaliyetler gösterip Anayasayı Şeriat temelinde tedbil ve tağyir" suçuyla yargılandı.[210] İlginçtir; Erbakan'ın daha sonra

208) O.M.Öztürk, age, s.14.

209) Evren Değer söyleşisi, Cumhuriyet gazetesi(İstanbul), 4 Ekim 1994. Ordu ile İslamcı çatışmasında her iki tarafın da mensup olduğu sermaye kesimlerinin rekabetinin rolü araştırılmalıdır.(FB)

210) Ali Yaşar Sarıbay, Türkiye'de Modernleşme, Din ve Parti Politikası: MSP örnek Olayı, Alan yay.1985 İstanbul; Soner Yalçın, Hangi Erbakan, Başak yay-1994-Ankara; S.Albayrak, Türk Siyasi Hayatında MSP Olayı, Araştırma yay. 1989-İstanbul.

yurda dönmesi için, kendisiyle görüşenler ise dönemin iki önemli darbeci generaliydi: Muhsin Batur[211] ile Necdet Sunalp.

İkinci olay, askeri birlikler içinde "camii yapılması" furyasının başlatılmasıdır. İlk camii, 12 Mart döneminde, Etimesgut Hava Birliği bahçesine yapıldı. Bunu, diğerleri izledi. Oysa Mustafa Kemal, kendi laiklik anlayışı içinde belki de fazlaca polisiye bir tedbirle, Heybeliada'da kurulu bulunan bir camii'yi yıktırmıştı.

Kuşkusuz bu camii yaptırma modası, şu saptamadan kaynaklanıyordu: Türkiye'de esas tehlike, solculuk ve kızıl komünizmdir. Ordu içinde de bu tür faaliyetler (komünist) yapılagelmektedir. Komünizme karşı milli ve manevi değerlerimizi en iyi koruyan şey İslam dinidir.

Üçüncü olay ise, 1970'lerde faşist generallerden ve 1. Ordu Komutanı Faik Türün'ün tarikatçı (Nakşi) kimliğinin önplana çıkmasıdır.

Tam da o tarihlerde, Tuğgeneral Turhan Olçaytu, **"Dinimiz Neyi Emrediyor, Atatürk Ne Yaptı?"** adıyla bir kitap yazdı: "**Atatürk** şüphesiz, dini hislere ve inançlara hürmetkar ve dinin önemini herkesten çok daha iyi takdir ediyordu. **Atatürk** devrimlerinin herbirini tek tek ele alarak, her devrimimizi, **Kur'an** bildirileri ve peygamberimizin **Hadisleri** karşısında inceledim. Atatürk'ün gerçekte, dinimizi de kurtarıp selamete çıkardığını açıklamaya çalıştım... Allah ve Peygamber buyruklarını, en iyi **Atatürk** yerine getiriyor. Bunun neresi dine aykırıdır? **Atatürk** laikliği kabul ederek, dinimizi yakmamış; aksine din işlerini ehil ellere vermeyi öngörmüştür... **Atatürk,** büyücülük yaparak Allah'a şirk koşanları temizlediği için, dine hizmet etmiştir. Gelin görün ki; o muskacı ve üfürükçüler, **Atatürk**'e kafir demekteler... Maocu, Kastrocu, Marksçı, Leninci, Sağcı, Solcu, Nurcu, Süleymancı vb. inançların girdabına düşen zavallılar

---

211) Muhsin Batur, bu iddiayı, Erbil Tuşalp'ın Cumhuriyet gazetesinde çıkan 1994 tarihli "Din, Siyaset, Ticaret" adlı dizisinde yalanladı. Ama genel kanı bu yöndedir. Bu kanıyı, AP-DYP ve Nur cemaati de paylaşıyor. Çünkü amaç, o zamanın AP'sini zayıflatmaktı.

ile Atatürkçülük'ü kurtarmak istiyorsak, camii minberlerinde ve okul kürsülerinde Atatürkçülük'ün tek yönlü izahı yayılmalıdır..."(212)

Bu kitap, bir yandan komünizme karşı dinin nasıl kullanılacağına ilişkin tarihi bir belgedir, öte yandan yükselişe geçen dini akımlar önünde gerileyen Kemalizmin/ Atatürkçülüğün nasıl bir savunma mevzisine geçtiğinin işaretidir.

Yine aynı dönemde, ordunun alt kademelerinde İslamcı yuvalanmaların ilk belirtileri görülür. Emekli subaylardan **Talat Turhan,** 1960'lardaki hapislik yıllarında kendisine gelen Nurcu bir Astsubay 'ın "istediğiniz talimatı gönderin, Türkiye'nin herhangi bir birliğine göndereyim" dediğini, bu öneriyi reddetmesi üzerine aynı Astsubay'ın o sırada tutuklu bulunan Alpaslan Türkeş ile ilişkiye geçtiğini anlattı.

1970'lerde Harp Okulları'ndaki solcu görüşlerin önünü kesmek için, Ortadoğu Teknik Üniversitesi müfredatının okutulmasına son verilmiş, özel din dersleri için yeni subay-öğretmenler atanmıştı. Bunlardan birinin daha sonra MSP saflarına geçmesi de dikkat çekicidir.(213)

12 Eylül 1980 askeri darbesi, görünüşte "komünizme ve irtica'ya karşı" yapılmıştı. Ancak darbe lideri **Kenan Evren,** "irtica faaliyetlerinin bile, komünizm kaynaklı olduğunu"(214) iddia etti. Bu yüzden olacak ki; yanına yöresine aldığı bir takım danışmanlarının etkisiyle, İslam dininin yayılmasına ağırlık verdi, okullarda mecburi din dersleri koydurttu. Her gittiği yerde aşağı yukarı şöyle konuşmalar yaptı: "Ben arada sırada vatandaşı ikna edebilmek için Ayet okuyorum. Bunu da bazı yazarlarımız tenkit ediyorlar, 'Cumhurbaşkanı, Ayet okur mu?' diye. Sanki Kur'an'ı Kerim'i okumak günahmış gibi, laikliğe aykırıymış gibi. Ben, o vatandaşı, inandırmak için yapıyorum.

---

212) Tuğgeneral Turhan Olçaytu, Dinimiz Neyi Emrediyor, Atatürk Ne Yaptı? Altınoluk Matbaası, 1970-Ankara.
213) Gazeteci Soner Yalçın anlatmış (Ankara)
214) Erbil Tuşalp, Şeriat AŞ, s.62, Bilgi yay. 1994-İstanbul.

Bakın diyorum, Allah'ın gönderdiği Ayet böyle söylüyor"[215] "Biz, hurafelerle, çocuklarımızın beyinleri yıkanmasın diye okullarımıza mecburi din dersi koyma kararı aldık."[216]

Darbeci yöneticiler, daha da ileri giderek, Dersim gibi Alevi yoğun bölgelerde "her köye mecburi camii yaptırıp, Alevi çocuklarını devşirerek İstanbul-Ankara gibi merkezlerde medreselere veya tarikat dergahlarına gönderip, onları müslümanlaştırdılar."

Türkiye'yi dış kaynaklı İslami sermayenin girişi, İslami bankacılık olayı da böyle oldu. Bizzat **Kenan Evren,** İslam sermayedarlarının önemli bir yan kuruluşu olan İSEDAK'ın başkanlığını yaptı.[217] Aynı zamanda Kemalist dönemde "irtica olayı"ndan yargılanan **Sakallı Nurettin Paşa**'nın mezarının, "devlet mezarlığı"na gömülmesi için karar çıkarttı. Yoğun tepki üzerine geri çekildi. Bununla birlikte ünlü Nakşi Şeyhi Mehmet Zahit Kotku, Cerrahi Şeyhi Muzaffer Özak ve Turgut Özal'ın annesi Hafize Hanım'ın cenazelerinin Süleymaniye camii türbegahına gömülmesi için özel izin verdi.[218] Öte yandan Kemal Kaçar, Şeyh Raşit Erol, Mahmut Ustaosmanoğlu gibi dini önderleri yargılayıp MSP Davası sanıklarını da mahkum etmek için, MSP sempatizanı bir yargıcı bile değiştiren 12 Eylül generalleri; 1982 Anayasası için Süleymancı ve Nakşi dergahlarıyla pazarlık yapmaktan geri durmadılar.[219] Bizzat dönemin Başkanı (Amiral) Bülent Ulusu, "İslami Bankacılık öğretimi için, tarikatçı bazı uzmanları Suudi Arabistan'ın Cidde şehrine gönderip, eleman yetiştirmeye çalışıyordu."[220]

Ordu'nun en yüksek kademesindeki general, sanki işi gücü özel istihbarat ve asayişmiş gibi, Adıyaman Menzilköy Der-

215) 22 Haziran 1987 tarihli konuşması.
216) 12 Ekim 1981 tarihli konuşması.
217) Bkz: Erbil Tuşalp, Şeriat AŞ; Faik Bulut, Tarikat Sermayesinin Yükselişi, Öteki yay., 1995-Ankara.
218) H.Nebiler, age, s.96-105.
219) Bkz. Erbil Tuşalp, age; S.Yalçın, age; Halil Nebiler, age.
220) F.Bulut, Tarikat Sermayesinin Yükselişi

gahı Şeyhi **Raşit Erol** için özel talimatlar verip, hakkında bilgi topluyor. Bir generalin böylesine tali (ikincil/üçüncül) işlerle uğraşmasının abesliği (çünkü orada zaten içgüvenlikle ilgili Türkiye'nin en güçlü istihbaratı bulunuyor) bir yana, şurası büyük çelişki değil mi? Bir yandan 1980'lerde Şeyh Raşit Erol'u dergahından alıp Çanakkale'ye sürgüne gönderen kimi ordu mensupları ile aynı Şeyh'in Ankara'da oturan oğlu arasında askeri ihale meseleleri görüşülebiliyor.[221]

Orduda "tarikat ve dini cemaatleri" izleyip rapor etmekle bir zamanlar görevli olan General **Turgut Sunalp**'ın, 1983'te MDP'yi kurup seçimlere katılması öncesinde "İstanbul Nakşi Dergahı'na giderek şeyhlerle birlikte **Huuuu** çekmesi" ve bir zamanlar sürgüne gönderilen Şeyh Raşit Erol'un adamlarını "davet ettikten sonra onlara viski ikram etmesi" de[222] çelişkinin bir başka yanını oluşturmuyor mu?

"Ramazan'da su içiyor diye beni ayıplamayın, ben seferiyim"[223] diyen **Kenan Evren**'in, 1982'de talimatla hazırlattığı **Milli Kültür Raporu**'nda desteklenmesi doğaldır: "Sayın Cumhurbaşkanımızın Ramazan Bayramı mesajında ifade ettikleri gibi, milletimizin ahlaki anlayışının kaynağı İslami inançlardır... Türk seciyesine uygun olan İslamın.... sosyal ve ekonomik kalkınmada rol oynadığına şahit olmaktayız..."[224]

İmzalanan Kararnamelerle Rabıta'dan "yurtdışındaki din görevlilerine dolarla maaş verilmesi" işi Evren-Özal yönetiminde gerçekleştiği gibi, bizzat Ordunun yan örgütü olan kimi kuruluşların, Avrupa'daki DİTİB gibi dini kuruluşları örgütleyip içinde yer aldıkları, askeri ihtiyaçlara uygun biçimde yönlendirilip faaliyete geçirdikleri, artık aydınlığa kavuşmuştur.[225]

---

221) Menzilköy Dergehı'ndan yazara özel anlatımlar.

222) Özel Sohbet Notları.

223) H.Nebiler, age, s.91.

224) age, s.90 (Raporun 141-144. sayfalarından alıntı.) Ayrıca bkz: 2000'e Doğru, 25-31 Ocak 1987; 29 Mart-4 Nisan 1987.

225) Orhan Gökmedir, "Avrupa'da İslam Genelkurmay'ın Tekelinde", Nokta, 15-21 Mayıs 1994; "İmam-Konsoloslar İşbaşında", Yön, 9 Ekim 1994.

Genelkurmay eski Başkanı (ve eski Cumhurbaşkanı) **Cevdet Sunay**'ın 1968'deki Suudi Arabistan'ı ziyaret sırasında yanına **Rabıta**'nın Türkiyeli kurucularından olan **Salih Özcan**'ı alması, bu örgüt genel sekreterinin bizzat **Sunay**'ı ziyaretinde bir Kur'an armağan etmesi, bundan sonra **Rabıta**'nın Türkiye'deki sınırlı faaliyetlerine izin verilmesi[226] de bir başka çelişki değil mi?

Türkiye'de İslamcıların simgesi Ömer Nasuhi Bilmen'i bizzat Diyanet İşleri Başkanı seçen 27 Mayıs askeri yönetim lideri General Cemal Gürsel'in, 1960'larda Komünizmle Mücadele Derneği üyesi olarak, aynı derneğin Erzurum şubelerinde çalışan İslami şahsiyetlerinden **Fethullah Gülen** ile benzer duyguları paylaşmasını neye yorumlamak gerek?

General **Doğan Güreş**'in de paylaştığı "solculara karşı sağcılar ve müslümanlar"a[227] destek, askerin hizaya sokmasıyla kalıbında duramazdı. Dünyadaki genel fikri/siyasi yükselişle birlikte Türkiye'de hamle üstüne hamle tazeleyen İslami çevrelerin (MSP'nin kapatılmasının ardından **Refah Partisi**'nin kurulması ve 1994'te yerel iktidarları ele geçirmesi, hatta mevcut partilere alternatif yolgösterici bir siyasi kuruluş haline gelmesi, İslami cemaat dergilerinin satışının 1980'lerde 500 bin adedi bulması, günlük gazete satışlarının ise 1994'te 1.5 milyona yaklaşması, tarikat sermayesinin yükselmesi vs.) atılım yapmaları çok doğaldır.

O kadar doğaldır ki; artık ordu içinde "İslami faaliyetler" gizlenemez hale gelmekte, 1986'lardan itibaren ordunun çeşitli kademelerinde ve kuruluşlarında "irticai faaliyetlere ordu mensuplarının tasfiye edilip cezalandırıldıkları veya soruşturulduklarına ilişkin"[228] haberler basında yer al-

226) Rabıta'nın Türkiyeli krucularından Salih Özcan ile HBB televizyon kanalının 6 Aralık tarihli söyleşisi.

227) A.Taner Kışlalı, Cumhuriyet gazetesi, Aralık 1994.

228) "Orduya Sızan Dinci Grup: Fethullahçılar", Nokta, 28 Aralık 1994; "Deniz Kuvvetlerine sızan biri Binbaşı 15 subay ve astsubay açığa alındı" haberi için bkz: Milliyet, 5 Aralık 1994; Hava Kuvvetleri'nde irtica nedeniyle 15 subay ve astsubay'ın Deniz Kuvvetlerinde ise aynı nedenle 154 subay ve astsubay sorgulandı, Cumhuriyet.,15 Mart 1993.

maktadır.

Devlet'in zayıf noktası olan Kürt meselesine askeri yöntemle çözme girişimleri ise, ordu çevrelerinin ve egemenlerin, giderek daha da dini söylemlere yapışmalarına yol açmaktadır. Bir zamanlar "PKK kafirlerine karşı Cihat" veya "teröristlere karşı Ayet ve Hadis ihtiva eden bildirilerin dağıtılması" veya "Sünnetsiz Ermenilere Karşı milli birlik ve bütünlük" (sanki savaşçılığın ölçütü sünnetli olup olmamaktadır veya PKK'li kadın militanların sünnetlileri varmış gibi sakat bir mantıktan yola çıkarak) söylemleri öne sürüldü, sürülüyor.(229) Bu düzlemde, Türk ve Kürtleri birleştirecek şeyin, 1981'de MGK Genel Sekreterliğince sunulup kabul edilen 50 sayfalık "Dini Eğitim-Öğretim/Türk-İslam Sentezi" raporu olabileceği düşünülüyordu. Diyanet İşleri Başkanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan bu rapora dayanılarak, "okullara din dersi konulmuş",(230) 1994'te ise, "Güneydoğu'da terörizmle mücadele için daha fazla din görevlisi gönderme" yolunda bir MGK kararı alınmıştır.

Bunun yan ürünü olarak; devletin bir kanadı, İran-Afganistan'da dini ve askeri eğitim gören **Hizbullah** adıyla bilinen İslamcı militanları, özellikle PKK'ye karşı, bu arada yaklaşık 1000 kadar sivil Kürt'ün öldürülmesi işinde kullanılmıştır.

Bu düzlemde, Siirt gibi askeri bakımdan hassas yerlerde, subay ve astsubaylar artık Mescid'den dışarı taşarak, askeri eğitim alanlarında bile gösterişli namazlar kılabilmekteler.(231)

Aynı bağlamda, Özel Timler adıyla eğitilip Kürt bölgelerine gönderilen uzman asker veya benzeri kadrolara, İslamcı-milliyetçi ideolojik eğitimin verilmesi, sadece İslamcı-Milliyetçi

---

229) Bkz: "Resmi İstikamet: Türk-İslam Sentezi", 2000'e Doğru, 25-31 Ocak 1987; "Laik Devlet Cihada Çağırıyor: Doğu Bölgesinde Asker ve Polisin Dağıttığı Bildiriler", 4-10 Ocak 1987:

230) S.albayrak, MSP Davası ve 12 Eylül, s.7. Araştırma, 1990, İstanbul.

231) Yazara göre özel anlatımlardan.

yayınların okutulması da anlaşılabilir.[232] Oysa aynı askeri bünyenin çeşitli birimleri, zaman İslami klasikleri bile yasaklayabilecek kadar "irtica karşıtı gerçek Atatürkçüler" olarak görünebiliyorlar.[233]

Bu olay, ordu kesimlerini öylesine sarmıştır ki, Genelkurmay eski Başkanı Doğan Güreş artık şikayette bulunabilmektedir: "Türk Silahlı Kuvvetleri, halk içinden geliyor... Şeriat yanlısı kesim büyüdükçe, bizim (asker) kaynağımız da tehlikeye giriyor. Bu, beni düşündürüyor. Hadi subay ve astsubay adayını eleyebilirsiniz. Ama erler için bu sözkonusu değil. Ne yazık ki dindarlar genelde dinci dediğimiz yobazlara daha fazla sempati besliyorlar..."[234] Neden dersiniz acaba? İlginçtir; kendi eliyle ordu içinde "resmi İslam" projesini geliştiren bir General, "Fatih'te insanlar cübbe ve sarıkla geziyorlar. Halbuki o bölgede 36 adet Cumhuriyet Savcısı var, neden harekete geçmiyorlar."[235] diyerek sivil hayatı denetlemeye kalkışıyor. Bu da çelişki değil mi?

İttihatçıların siyasi manevra geleneklerini devralarak din ve İslam ile böylesine oynayan, dini çevreleri ve meseleleri kendi amaçları uğruna böylesine kullanan, yer yer dini suistimal ederek kendi bünyesinde ona sera görevi gören ordunun bazı sorumlu kesimlerinin 1994 sonu MGK toplantısında alınan bir kararla "hükümete Şeriat uyarısı" yapmasının[236] ne oranda samimi ve yararlı olacağı da tartışmalıdır.

ANAP'ın İçişleri eski Bakanı tarikatçı **Abdülkadir Aksu**'nun 1987'de, "Kürtleri oyalamak istiyorsanız, onlara bolca İslamı ve dini öğretin ve ellerine de doksan dokuzluk bir tesbih

232) atv belgesel çekimi, 1994; ayrıca yazarın özel notları. Ayrıca bkz: "Silahlı Kuvvetler'de İlmihalli İftar", 2000'e Doğru, 14-20 Haziran 1987; "Devletin İllegal Yayınları", 2000'e Doğru, 25-31 Ekim 1987.

233) "Kültüre Donanma Topu" 200'e Doğru, 15-21 Mayıs 1988; "Kuran'a Zararlı Kitap Damgası" Beklenen Vakit, 17 Ağustos 1994; "Ordu'da Yasak Kitaplar" 2000'e Doğru, 16-22 Ağustos 1987.

234) Neşet Çağlayan, Cumhuriyet, 27 Kasım 1994.

235) Hikmet Çetinkaya, Cumhuriyet, 1 Ağustos 1994.

236) Cumhuriyet, 1 Aralık 1994.

verin" demesiyle birlikte devletin dine verdiği önem de ortaya çıkmaya başladı. Öyle ki; "Emniyet içinde İslamcı Cunta oluştu."[237] Yeni İmam Kaymakamlar işbaşına geçti.[238] Hacı valilerin sayısı hızla arttı.[239] Polis Kolejleri'ne İslami faaliyetler ve tarikatlar girdi.[240] Verilen dini eğitim sonucu, polisler, kendilerine konferans veren Atatürkçü bir İslam uzmanı olan Prof. **Neşet Çağatay**'ı bile dinlemeyip kovacak hale geldiler.[241]

Günümüzde ordu-din ilişkileri, sanıldığından da fazla girift ve çetrefil bir hal almıştır. Şöyle ki;

a) Ordu, bir yandan Refah Partisi'ni "irticaı"n kaynaklarından görüp, "bu mürteci" kuruluşu, "Şeriat nizamını kurmak" ile suçlayıp Anayasa, Sıkıyönetim ve DGM mahkemelerinde yargılamaktadır.

b) Aynı ordu (ve devlet), Kürt illerinde bozulan siyasi dengenin mevcut düzen lehine düzeltilmesi amacıyla, RP ve diğer İslami çevreleri desteklemektedir. 1994 Yerel seçimlerinde yapılan da buydu. Birçok il ve ilçede RP'nin kazanması için bizzat resmi görevliler ile kimi yetkili sivil-askeri erkanın elbirliğiyle çalıştıkları görüldü, kanıtlandı.

c) Aynı devlet (ve ordu), RP'nin yükselişi karşısında paniğe kapılarak, bu kez "zinde kuvvetler ile laiklik kılıcı"nı radikal İslamcı çevrelere salladı durdu. RP ile radikal İslamcıları dengelemek için bir takım cemaat ve tarikat liderleriyle bir dizi görüşme yapıldı.

d) Süleymancıları 1980'de yargılayıp pansiyon-Kur'an Kursu meseleleri dolayısıyla haklarında dava açan Sıkıyönetim mahkemelerinde, "bu kesimin zararsız olduğu ve devlet için

---

237) 2000'e Doğru, 11 Şubat 1990.

238) 2000'e Doğru, 17 Haziran 1990.

239) Milliyet, 20 Mayıs 1988'deki SHP'li Fikri Sağlar'dan ANAP'lı Mehmet Keçeciler'e eleştiri.

240) MİT Müsteşarı Korgeneral Teoman Koman, Bakanlar Kurulu'nda, "İrtica, Emniyet Teşkilatını bloke etti. Şeriatçı örgütler karakollara kadar sızdılar" dedi, Hürriyet, 9 Kasım 1990.

241) A.Taner Kışlalı, Cumhuriyet, 27 Kasım 1994.

çalışacağı, dolayısıyla davaların düşürülmesi ricası ile dönemin komutanlarına başvuran bir kişinin de General olması"[242] dikkat çekici değil mi?

e) Bizzat MGK ve askeri darbenin beyin takımı ve planlayıcılarından olan General **Hasan Sağlam**'ın (emekli general ve Milli Eğitim eski Bakanı Hasan Sağlam ile karıştırılmamalı), şimdilerde dinci **İlim Yayma Cemiyeti** Başkanı olup, İslamcı amaçlar için çalışması nasıl açıklanabilir?

f) İslami faaliyetlerin ordunun üst seviyelerinde seyrettiği, birçok general ve yüksek rütbeli subayı kapsadığı da bir dönemeci ifade eder. O denli ki; her zaman asker kılıcının boy hedefi olan MNP-MSP-RP geleneğine 30'un üstünde albay, general ve Özel Harp görevlisi subay katılabilmektedir.[243] Ya da Askeri **GATA** birimlerinde üst rütbeli subayların kovuşturmaya-soruşturmaya alındıkları yolunda haberler[244] çıkabilmektedir.

g) Dinin, devlet (ve ordunun) üst seviyelerini adeta işgal etmesi; 1960'larda Demirel gibi bir Başbakan'ın Konut'ta namaz kılmasıyla başlamış, Turgut Özal'ın Cumhurbaşkanlığı Köşkü'nde ailece namaz kılınmasıyla sürmüş, Başbakan Tansu Çiller'in 1994 yılının sonlarında ünlü tarikat-cemaat (Fethullah Gülen, Mehmet Kutlular, Şeyh Raşit Erol'un oğlu) lideri olduğu söylenen kimi İslami/dini şahsiyetleri, TC tarihinde ilk kez, Konut'ta kabul etmesiyle doruğa ulaşmıştır. Aynı Çiller henüz Başbakan ve DYP Genel Başkanı olmadan önce, yanındaki kimi tarikatçı milletvekilleri aracılığıyla, bazı tarikat-cemaat liderlerinden "İslam dininde bir kadın İmam (lider/önder) olabilir" yolunda fetva aldırmıştı zaten.

Hakim sınıflarca "laiklik" ilkesinin simgesi sayılan TBMM binasında Rabıta tarafından parası ödenerek yapılan Mescid,

---

242) Nevzat Bölügiray, Sokaktaki Askerin Dönüşü, s.203-205, İstanbul, 1991. Sözkonusu zat, Tümgeneral Muzaffer Torgay idi.

243) "RP'den Silahlı Kuvvetlere Mesaj", Ruşen Çakır, Milliyet, 10 Ekim 1993; "Özel Harpçiler Refah'ta", Aydınlık, 12 Ekim 1993.

244) Cumhuriyet, 8 Aralık 1994.

günümüzde artık ışıklı bir minareye de sahip olacak. Hem de Müftü'nün **fetvası** alınarak yapılmış.[245] Laiklikten sıkça dem vuran Cumhurbaşkanı Demirel, Cumhurbaşkanlığı köşküne "minareli mescid" yapma girişiminde bulunabilmiştir.

Devletin **"resmi İslamı"**nı temsil eden Diyanet İşleri Başkanlığı hakkında henüz bir Yasa olmamasına rağmen, bu kuruluş, tam 8 bakanlığın bütçesine denk bir parayla faaliyet göstermektedir. Üstelik **"bundan sonra Aleviler, göğüslerini gere gere ben Aleviyim demeliler"** şeklinde konuşan Demirel'i **"din ve mezhep kışkırtıcılığı yapmak"**la[246] suçlayabilecek derecede ideolojik bir denetim kurmuştur Diyanet. Laik denilen Türk devleti, Diyanet aracılığıyla, Bosna'dan Japonya'ya kadar bir coğrafyaya "din-iman-camii-Kur'an ihraç eden" bir ülke haline gelebilmiştir.

İmam Hatiplilere bundan böyle **orduda imam olarak görev yapma** teklifleri Meclis'te görüşülmektedir. İmam Hatip mezunları da böyle bir hakkı "söke söke" alacaklarını söylemektedirler. Zaten hastanelere imam tayin edilmiş bile...

Alevi deyişi vardır: "Ayna tuttum yüzüme, Ali göründü gözüme..." Bunu Ordu-Din ilişkisine uyarlarsak, şöyle olabilir: "Ayna tuttum yüzüme, din ile ordu göründü gözüme..." Ya da ayna ordu; din ise onun yansımasıdır.

Hal böyleyken, mevcut sistem ve kalıplar içinde "din-ordu-laiklik-demokrasi" meselesi ne kadar tartışılabilir?

Bu, özgür olması gereken düşüncenin, Camii ile Kışla arasına sıkışması olmaz mı?

---

245) Sedat Laçiner, Milliyet, 4 Aralık 1994.

246) Cemal Şener, Alevi Sorunu Üstüne Düşünceler, s.52. Ant yay. 1994.

SÜLEYMANCILAR - I*

Devletin Gizli Raporlarından Süleyman Efendinin Yaşamı

39 sayfalık raporun üstünde 'Çok Gizli' yazısı vardı. Süleymancılık akımının hemen her hareketini büyük bir dikkatle en ince ayrıntısına kadar inceleyen bir raporlar zincirinin içinde Süleyman Efendi'nin yaşamına yer verilmemesi düşünülebilir miydi?

Süleymancılığın kurucusu, Silistreli **Süleyman Hilmi Tunahan**'dır. **Süleyman Hilmi Tunahan**, 1304/1888 tarihinde Silistre'ye bağlı Varaklar köyünde dünyaya gelmiştir. Ayru köye, Bulgaristan göçmenleri, Ferhatlar ve Serhatlar adını da vermektedir. Bulgaristan doğumlu Şumlu'daki Nüveb mektebi mezunu ve Karacabey ilçe müftülüğünden emekli Mehmet Öztürk Bey'in verdiği bilgiye göre ise, Süleyman Hilmi Tunahan'ın doğduğu Varaklar köyü, Silistre sınır düzelmesi yapılarak Romanya'ya bırakılınca, Bulgaristan'ın Razgat iline bağlanmıştır.

398 numaralı şahsi dosyasındaki sicil varakasına göre "**S. H. Tunahan**'ın pederi, Osman Fevzi Efendi'dir. Silistre'de kaim Hacı Ahmet Paşa Medresesi müderrisidir. Buradaki tespite göre **S. Hilmi Tunahan,** hocazadedir. Fakat bir Sülale-i Marufeye mensup değildir. Şahsi dosyasında mevcut bilgiler ile köylüsü Mümin Efendi'nin hanımından ve Varaklar köyüne 15 kilometrelik mesafedeki Aydoğdu köyünde doğmuş Nüvvab mezunu ve Bursa il vaizliğinden emekli Halil Aydoğdu'dan alınan şifahi bilgiler arasından bazı mübayenetler (tutmazlıklar, çelişkiler) görülmektedir. Şifahi bilgilere göre **S. H. Tunahan**'ın pederi tanınmış bir aile olmadığı gibi, Hocazade de değildir. **S.H. Tunahan**'ın okumak için İstanbul'a gidip orada kaldığı bilinmektedir. Bu duruma göre **S. H. Tunahan** ailesi ile ilgili bazı bilgileri siciline dercettirmemiştir. Soyadının da ailesi ile hiç bir

* 1973 yılında Yüksek Komuta Konseyi'ne sunulan raporun (C) bölümü, bir gazeteci-araştırmacı tarafından tanıtılıyor. İmla hataları, raporun aslında mevcut olup, anılan gazetecinin alıntı ve üslubuna yansımıştır.

ilgisi yoktur. Bir Sülale-i Marufeye mensup bulunmadığı bizzat şahsi dosyasında da belirtilmiştir. Fatih neslinden olduğu iddiası ve Saadat'tan Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'e nisbet edilmesi tamamen gerçek dışı bir iddiadır. Bu konuda **Kemal Kaçar** tarafından düzenlenen silsilenin hakikatle hiç bir ilgisi yoktur.

Sicil kaydına göre **S. Hilmi Tunahan** 1318/1912 yılında Silistre Rüştiyesi'nden mezun olmuş, daha sonra Silistre yakınında büyükçe bir köy olan Satırlı'ya gitmiş, oradaki medresede beş yıl kadar Arapça ders görmüştür. 1323 yılında (1908) İstanbul'a gelmiş ve Fatih cıvarında kaim Ahmed Paşa Medresesi'ne yerleşmiştir. Hafız Ahmed Paşa Medresesine yerleştikten sonra usulü kadime Fatih dersiamlarından Bafralı Ahmed Efendi'den ders okumuş ve icazet almıştır.

Medreselerin ıslah edilerek yapılan yeni düzenlemeye göre tedrisata açılması üzerine, **S. H. Tunahan** medresenin Kısmı Ali bölümünün 3. sınıfına aktarılmış ve medrese öğretimini Medrese-i Süleymaniye'de devam ettirmiştir. 1918 yılında Sefer ayında bu medreseden mezun olmuş, 1 Haziran 1920 yılında da kendisine dersiamlık tevcih edilmiş ve 400 kuruş dersiamlık maaşı bağlanmıştır. 1924 yılına kadar S. Hilmi Tunahan, imzalarında daima "Medrese-i Süleymaniye mezunlarından" ibaresini kullanmıştır. Medreset-ül Mütehassıs'ın Dar-ül Kudat ve Medreset-ül Kudat" tabirlerini kullanmamıştır. Bu tabirlere daha sonraki devirlerde yaptığı yazışmalarda yer yer raslanmaktadır.

29 Kanun-i Sani 1338/1922 tarihinde **S. H. Tunahan,** ibtidai hariç medresesinin birinci sınıfının birinci şubesine Türkçe müderrisi olarak tayin edilmiştir. 29 Mart 1339/1923 tarihinde aynı şubenin Arapça müderrisliğine tayin edilmiş ise de, 1 Eylül 1339/1923'te yani aynı yılın Eylül ayında tekrar eski görevine getirilmiştir.

3 Mart 1340/1924 tarihinde yürürlüğe giren Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile **S. H. Tunahan** açığa alınmış, görev yaptığı medrese devam ettiği halde, kendisine ders verilmemiştir. **İmam Hatip okulu düşmanlığı**, muhtemelen buradan kaynaklansa gerektir. Görüldüğü üzere Tunahan'ın iki yıla yakın

bir resmi tedris hayatı vardır. 34 yaşında genç bir öğretmen iken tedrisat dışına itilmiş ve 1924 tarihinden itibaren Dersiamlık görevi uhdesine bırakılarak, Diyanet İşleri Başkanlığı'na devredilmiştir. İntikal devresinde dersiamlık maaşını bile alamadığından, maddi sıkıntı içine düşmüş, muhtemelen bunun etkisiyle ticari faaliyete atılmış ve 1930 yıllarına kadar hocalık ve dersiamlıkla hiç ilgilenmemiştir.

1924-1930 yılları arasında **Tunahan'ı definecilik, gaz ve tekel bayiliği** gibi faaliyetlerin içinde görmekteyiz. Önce **Havass** kitaplarındaki bilgilerden yararlanarak Bizans hazinelerinin ardına düşmüş, Marmara Denizi'nde ve Yalova dağlarında muhtelif çalışmalar yapmıştır. Çatalca'ya bağlı Kabakça köyünde ve civar köylerde aynı şekilde göç eden Rumlara ait paraları araştırmıştır.

Definecilik işleriyle meşgul iken, Sirkeci'de otelcilik yapan Nuri Bey'den aldığı **Havass**'la ilgili kitabı iade etmediği için, kendisine hakaret olsun diye **"Salacan"** adının takıldığı Tavaslı Hasan Efendi'nin talebelerinden ve bir bakıma **S. H. Tunahan**'ın şeriki Abdullah İyibaş'tan şifahen öğrenilmiştir. Abdullah İyibaş'ın verdiği bilgiye göre **S. H. Tunahan**, Tavaslı Hasan Efendi'den *Mantık* okumuştur.

Çatalca'ya bağlı Kabakça ve Çanakça köylerinde definecilik çalışmaları sırasında, Kabakça köyü imam hatibi Hilmi Deliorman ile tanışan **S. H. Tunahan**, Kabakça istasyonunda toptan bakkaliye dükkanı açmak konusunda anlaşmıştır. İstanbul Eminönü Balık Pazarı esnafından Hacı Ömer'i de bu işe ortak etmişlerdir. Yapılan anlaşmaya göre Hacı Ömer sermaye verecek, **S. H. Tunahan** nakliye ve dağıtım işlerini yürütecek, hilmi Deliorman ise istasyondaki merkezi idare edecektir.

Toptan bakkaliye işine ilaveten **Rus-Neft Sendikat** şirketinin Trakya ana bayiliği de alınmıştır. Bir taraftan da tekel bayiliği için teşebbüse geçilmiştir. Ancak köy imamı Hilmi Deliorman, imamet durumunu ileri sürerek tekel bayiliğinin alınmasına karşı çıkmış ve bu işten vazgeçilmiştir. Toptan bakkaliye ve gaz bayiliği bir müddet devam etmiş, bir taraftan da gaz ve tuz karşılığı alınan **"paren süpürgelerinin"** Bulgaristan'a

ihracına başlanmıştır. İstanbul Beykoz'a bağlı Uykuluk köyündeki ana depolardan gazın nakil işini, **S. H. Tunahan** üstlenmiştir. Bu sebeple, nakliyeci kuruluşlarla yakın temas kurmuştur. Damadı Kemal Kaçar'ın pederi Halil Kaçar ile tanışması bu yolla olmuştur. Zira **Halil Kaçar** Bey, Büyük Antalya Nakliyat Ambarı'nın hem ortağı, hem de veznedarıdır. Şehzadebaşı'nda ve günümüzde İstanbul Belediye Sarayı'nın yer aldığı sahada büyük bir konağı vardır.

S. H. Tunahan'ın taraf olduğu bu ticari faaliyet, birkaç sene sonra ortakların anlaşmazlığa düşmesi ile son bulmuş ve hatta ortadan kaybolan 60.000 liradan dolayı mahkemelere düşülmüştür. **Tunahan**'ın ev eşyasına mahkemece el konulmuştur. 1930 yıllarına kadar Tunahan'a hizmet eden ve sonradan kendisinden ayrılan İhsan Gökdeniz Bey (Kaptanamca), mumaileyhin ev eşyalarını, geceleyin kendi evine bizzat taşımıştır.

S. H. Tunahan iptidai hariç medresesinde müderris iken, her yıl muhtemelen cer için Bulgaristan'a gitmek üzere ders vekaletinden resmen izin taleb etmiştir. **Ticari faaliyetlerini** yürütürken de Bulgaristan'a gittiği anlaşılmaktadır.

S. H. Tunahan, ticari faaliyetlerini sürdürürken, bir taraftan da Kabakça köyü civarındaki Deli Halit Paşa çiftliğini icarla tutmuş ve Bulgaristan'dan getirdiği hemşehrilerini burada çalıştırmış ve tütün ekimi yaptırmıştır. Şu kadar var ki, ticari faaliyet iflasla sonuçlanınca hemşehrilerini dağıtmış ve tekrar İstanbul'a çekilerek va'z ve irşad görevine yönelmiştir.

Takriben 1930 yılında İstanbul müftüsü Hasan Fehmi Efendi'ye başvurarak Dersiam sıfatıyla vaaz edeceğini ve kendine yer gösterilmesini istemiş, bunun üzerine kendisine ilk defa İstanbul Fetva Eminliği binasının hemen alt tarafındaki Softa Hatip Camii vaaz yeri olarak gösterilmiştir. Hocaefendi göçmen olduğu için tatlı bir Türkçe vaaz ve irşad görevi yapamadığından, aynı zamanda sinirli ve celalli bir tip olduğundan, daha ziyade ifadelerini el ve kol hareketleriyle takviye ettiği, dikkati çekmek için alenen politik konulara girmekten çekinmediği, İhsan Gökdeniz tarafından ifade edil-

miştir.

Tunahan, devrin devlet reisi İsmet Paşa'nın ağabeysi veya yeğeni Dr. Ahmet Bey'in muhabbetini kazanmış, onun nüfuzundan yararlanarak iktidarca yapılan idari tasarrufları alenen kürsüden tenkid etmiş ve bu durum sıkıntı içinde kıvranan halk kitlelerinin kendisine teveccüh etmesine vesile olmuştur.

Bu dönemde **S. H. Tunahan,** bir taraftan Eminönü İlçe Müftüsü Bekir Haki Yener'in delaletiyle Şeyh Hüsamettin Efendi ile temas kurmuş, diğer taraftan İstanbul-Şehremini-Tatlıkuyu semtinde bulunan tekkesinde ikamet eden Meclis-i Meşayih Reisi Esad Efendi'yi ziyaret etmiş ve kendisine bir tekke tahsisini talep etmiştir. Esad Efendi tarafından tekke tahsis talebi reddedildiği için, vefatına kadar **Tunahan**, Esad Efendi'yi şiddetle tenkid etmiştir. Bu durum, Esad Efendi'nin oğluna atfen Abdurrahman Gürses hocadan şifahen öğrenilmiştir.

Esad Efendi'den veya Şeyh Hüsamettin Efendi'den tekke tahsisi konusunda bir netice alamayınca, bu yoldan vazgeçmemiş; Ayasofya Camii kapısında pişmiş yumurta satan Osman Baba ile tanışmış, Mustafa Barçın'ın bizzat müşahadesine dayanarak verdiği bilgiye göre, Osman Baba, **S.H. Tunahan**'a bazı telkinatta bulunmuş ve S. H. Tunahan'ın kendisine vaaz yeri olarak tahsis edilen Mecidiyeköy Camii'nden şikayeti üzerine, Osman Baba, ona; "sen artık sarığını büyüt" tavsiyesinde bulunmuştur.

İhsan Gökdeniz Bey'in verdiği şifahi bilgiye göre ise, bu dönemde **S. H. Tunahan,** Beyazıt Camii kapısında takipçilik yapan Mirza Efendi ile temasa geçmiştir. Bu zat, Süleymancı öğrencilerin not defterlerinde **"Tesbihçi Baba"** olarak geçmekte ve **Kemal Kaçar** tarafından silsilenin onuncu sırasına yerleştirildiği ifade edilmektedir.

İhsan Gökdeniz Bey'in kanaatine göre, **S. H. Tunahan**'ın hakiki şeyhi "Tesbihçi Baba" namıyla maruf, bu Mirza Efendi'dir. Zira Mirza Efendi'nin hanımı, bizzat İhsan Bey'e, "Süleyman Efendi, bizim efendiden emanetleri aldı ve bizi unuttu" diye yakınmıştır.

Mustafa Barçın Bey'in kanaatine göre ise Mirza Efendi, **S. H. Tunahan**'ın hakiki şeyhi değildir. Onun hakiki şeyhi, Medine'de kalan ve bir ara İstanbul'a gelen Mevlana Selahaddin B. Siracüddin'dir. İstanbul Edirnekapı Mihrimah Camii Başimamhatibi Abdullah Güzelyazıcı ile Süleyman H. Tunahan, onun bir sohbetinde bulunmuşlar, ondan derin feyz alarak her ikisi de sohbet esnasında kendisine intisap etmişlerdir.

Bu izah tarzına göre **Tunahan**, Mevlana S. B. Sıracüddin'e intisap etmiş, Mirza Efendi de onun eski ve kıdemli bir müridi olarak Tunahan ile arasında bir vasıta olmuştur. Sonuç olarak şu söylenebilir ki Tunahan, usulüne uygun olarak Es'ad Efendi'den ve Şeyh M. Efendi'den bir hilafet alarak adına tekke tahsisi yaptıramayınca, bu arzusuna, Mirza Efendi vasıtasıyla nail olmuştur. Fakat sabit geliri olan bir tekkeyi elde edememiştir. İşte bu boşluğu da, İstanbul Şehzadebaşı'nda kaim Halil Kaçar'a ait büyük konağın birinci katında tesis ettiği **"Ehl-i Maneviyat Meclisi"** ile doldurmuştur. **İhsan Gökdeniz** ve **Mustafa Barçın**, bu meclisin daimi üyeleridir. Daha sonra bu meclis üyeliğinden ayrı düşmüşlerdir.

S. H. Tunahan, 1930-36 yılları arasında cami kürsülerinde büyük yankılar uyandıran politik tarafı ağır vaaz ü nasihatlar yapmıştır. İsmet Paşa'nın ağabeyi veya yeğeni Dr. Ahmet Bey'e dayanarak son derece sert sözleri, camii kürsüsünden söyleyebilmiştir. Fakat 1943 yılında, elindeki vaizlik vesikası alınmış ve kendisine 1950'deki iktidar değişikliğine kadar vaaz etme imkanı verilmemiştir.

1936-1950 döneminde bir taraftan yine ticarete atılmış, Konya Lezzet Lokantası sahibi Mustafa Doğanbey, Aksaray Valide Camii İmam-Hatibi ile birlikte **odunculuk** ve **kömürcülük** yapmıştır. Sermaye, şüphesiz Mustafa Doğanbey'e ait olsa gerektir. Bu bilgi, Mustafa Doğanbey'in hanımı Makbule Doğanbey'den Halil Karaatlı aracılığıyla alınmıştır. Diğer taraftan da bütün çevrelere başvurularak iptal edilen vaizlik vesikasının tekrar iadesi konusunda büyük gayretler sarfedilmiştir. Yine bu devrede **S. H. Tunahan**'ın Şehzade Camii Kayyımhanesinde talebe okutmaya başladığına tanık ol-

maktayız. İhsan Gökdeniz'in verdiği bilgiye göre, S. H. Tunahan'ın ilk talebeleri: Antalyalı Refik Akçalıoğlu (Halen Sinop Müftüsü/1981) Alanyalı Mustafa Çırpanlı (Eski İzmir Müftü Yrd.) Beyşehirli Ali Terzi, Akif Tarhan (İst. Kopyer Camii İmamhatibi) dir.

İhsan Gökdeniz Bey, kendisinden bizzat **Mantık** ve **Maani** okumuştur. Vaizlik vesikasından mahrum kaldığı bu devirde, Halil Kaçar'ın Şehzadebaşı'ndaki konağının birinci katında **"Ehli Maneviyat"** diğer adıyla **"Ehl-i Rabıta"** meclisleri muntazaman devam etmiştir. Samimi, zengin ve hamiyetli bir kişi olan **Halil Kaçar,** bütün maddi gücünü ve nüfuzunu Tunahan'ı himayede kullanmıştır.

Bu devrede Tunahan, kızı Hatice Bedia'yı, **Kemal Kaçar'a** vererek Halil Bey'le dünür olmuş; Fatih'teki kirada oturduğu evden ayrılarak Halil Kaçar'a ait konağın birinci katına taşınmıştır. Çamlıca'da Mustafa Doğanbey'e ait konağa taşınıncaya kadar **Tunahan,** Kaçar'ın konağında kalmıştır. Küçük kızı Ferihe Ferhan'ı da Kaçar'ın küçük oğlu Celal Kaçar'a vermeğe teşebbüs edince, Halil Kaçar ile Tunahan'ın arası açılmış, bundan sonra Üsküdar Kısıklı'da aldığı binaya taşınmıştır. Küçük kızı **Feriha Ferhan**'ın gerek Celal Kaçar'a verilme teşebbüsü, gerek **Ferhan**'ın o günün anlayışına aykırı olarak bisiklete binmesi ve pantolon giymesi, sinemaya gittiğinin duyulması, **Tunahan'ın ilk müritleri arasında derin bir anlaşmazlık çıkmasına neden olmuştur. Anamurlu Yusuf Bey, Feriha Ferhan'ı gelin olarak almadığı takdirde sonunun iyi olmayacağını, zira ruhaniylerin buna karar verdiğini ileri sürerek Halil Kaçar'ı tehdit etmiştir. Feriha Ferhan'ın Şah-ı Nakşibendi tarafından korunduğunu ifade ederek, hiç kimsenin ona kötülük yapamayacağını S. H. Tunahan'ın söylemesi üzerine, ilk müridlerinden çorapçı Mustafa ve İhsan Gökdeniz, Arnavut Mustafa, Tunahan'ın çevresinden ayrılmışlardır.**

Tunahan, 1950-59 döneminde hem vaizlik vesikasını geri almış, hem de Üsküdar Kısıklı'da hanım **Hafize Tunahan** adına tescilini yaptırdığı binadan kurs faaliyetini yayma cemiyetini,

sempatizanları aracılığıyla kontrol altında tutmuş ve İmam Hatip Okullarıyla fiili mücadele edilmiş, üç ayda müftü ve vaiz yetiştirebileceğini iddia etmiştir.

Üsküdar-Kısıklı Kur'an Kursundan sonra Kasımpaşa Büyük Piyale Beyoğlu Emin Camii, Bakırköy Kartaltepe ve Zeytinburnu Kur'an kursları ile Eyüp-Topçular Kur'an Kurslarını açmış, yetiştirdiği, daha doğrusu feyiz verdiği **Hüseyin Kaplan, Mehmet Arıkan, Seyfettin Alkan** gibi yetişkin talebelerini buralara yerleştirmiştir. İlk talebelerinden **Mustafa Çırpanlı**'yı ise İzmir'e göndererek orada faaliyet gösteren Kestane Pazarı Kur'an Kursu'nun ve İzmir İmam Hatip Okulu'nu karıştırmıştır. Buradan ayarttığı talebeleri Almanya'ya götürerek orada açtırdığı Kur'an kursuna yerleştirmiştir. Halen Kastamonu Müftüsü **A. Necati Yağdı,** ayartılarak perişan edilen talebelerdendir.

1957 yılında Bursa Ulucamii'nde meydana gelen **Mehdilik** hadisesinden sonra **S. H. Tunahan** ve damadı **Kemal Kaçar** ve Altınay İlçe Müftüsü **Demirci Hoca** tevkif edilerek Kütahya'da hapse atılmıştır. Bundan sonra Tunahan ile iktidar partisinin arası açılmış, siyasi yelpazede yer değiştirerek Millet Partisi'ne kaymıştır. Vefatına kadar iktidar partisine kırgınlığı devam etmiş, varlıklı ve nüfuzlu kişilerden meydana gelen çevresini, isteklerini idari makamlara, özellikle Diyanet İşleri Başkanlığı'na kabul ettirmek için en geniş ölçüde kullanmıştır.

Başkanlığa karşı kullandığı nüfuzlu kişilerin başında, Konya Lezzet Lokantası'nın sahibi **Mustafa Doğan Bey** gelmektedir. Büyük işadamlarından **Süleyman Kuşçulu, Refik Bürüngüz, Mehmet Üretmen**, bunların bellibaşlılarıdır.

Tunahan, takriben 1952-53 yıllarından itibaren İstanbul-Üsküdar-Kısıklı'daki Kur'an kursunu faaliyete geçirmiştir. Hanımı Hafize Tunahan üzerine tescil ettirdiği arazi üzerine inşa ettirdiği bina hem temsil ettiği tarikatın merkezi, hem de ikametgahı ve hem de Kuran Kursu olarak kullanılmıştır. İnşaat tamamlanıncaya kadar Konya Lezzet Lokantası sahibi Mustafa Doğanbey'in Küçükçamlıca'daki köşkü, bu iş için kullanılmıştır. **Mustafa Barçın**, burada yapılan **"Ehl-i Maneviyat"**

toplantılarına uzun süre katılmıştır.

Tunahan, 16 Eylül 1959 Çarşamba günü 18.50'de Kısıklı'daki evinde vefat etmiştir. Müritleri, **Tunahan**'ın Fatih Sultan Mehmet Han'ın ahfadından olduğunu ileri sürerek İstanbul Fatih Camii avlusundaki mezarlığa gömmek istemişlerse de, ileri sürülen iddia varid görülmediğinden, istek yetkili makamlarca reddedilmiş; Tunahan, Üsküdar Karacaahmet Mezarlığı'na defnedilmiştir."

12 Eylül'den sonra yapılan ilk işlerden biri olan **Süleymancılar** ile ilgili araştırma sonuçlandıktan sonra bir kenara atılıyor ve kamuya açıklanmıyordu. Aslında bir kenara atılmayıp "gerektiğinde" kullanılmak üzere sürekli el altında bulunduruluyordu. Raporda yer alan hemen tüm veriler, isimler ve yorumlar, şimdi demokrasi tarafından tek tek sizlere açıklanıyor, öte yandan Diyanet İşleri Başkanlığı ve Antalya Müftülüğü'nden oluşturulan komisyon inceleme ve değerlendirme raporunun sonuç kısmından alıntıladığımız bölümde ise, şu öneriler yer alıyordu:

"Komisyonumuza tevdi edilen belirli kişilere ait Arapça, Türkçe, Osmanlıca matbu, el yazması, fotokopi ve her türlü kitap, defter, broşür, not, harita, çizelge gibi yazılı belgeler, teyp bantları ve fotoğrafları, gerektiği ölçüde incelenerek değerlendirilmesi sonucunda,

1. Antalya ve çevresinde 1630 sayılı dernekler kanununa ve Milli Eğitim Bakanlığı Pansiyon Mevzuatı'na kuruluş yönünden uygun ve yasal görünümde, fakat amaç ve faaliyet sahası bakımından illegal, S. Hilmi Efendi tarafından kurulan ve halen İstanbul eski milletvekili **Kemal Kaçar**'ın geliştirerek yönettiği organize bir Süleymancılık örgütünün mevcut olduğu, Antalya'nın beşiği olan bu teşkilatın Türkiye çapında ve yurt dışında uzantısının bulunduğu,

2. Sözkonusu teşkilat mensuplarının

a. Atatürk ilke ve devrimlerine aykırı ve düşmanca davranışlarda bulunmak,

b. İslam dinine aykırı düşen bir tarikat

c. Parlamenter rejim bünyesinde siyaset

d. Çarpık ve yasadışı din eğitimi ve öğretisi

e. Bir cumhuriyet kuruluşu olan Diyanet İşleri Başkanlığı personeline ve İmam Hatip Liseleri mezunlarına karşı aşırı düşmanlık

f. **Toplum içinde dine dayandırılan ve kafirlikle ithama kadar varan bölücülük**

g. Halktan güçlü bir mal varlığı ve nüfuz temini

h. Kamu kuruluşlarında çalışan her kademedeki arzularına uygun iş yapacak görevlileri tesbit

i. Ve diğer özel taktikler yollarıyla laik, sosyal ve hukuki Türkiye Cumhuriyeti Devletini yıkarak, yerine teokratik esaslara dayalı bir devlet düzeni kurmak amacıyla çalıştıkları, bu nedenle raporun 1, 2, 3. bölümlerinde sözü edilen ya da atıfta bulunulan kişilerin aynı maddeler içindeki bilgilerine göre belirlenmiş bazı yasalara aykırı davranışlarda bulundukları ve bazı ceza hükümlü yasalar kapsamına giren suçları işledikleri iddiasına muhatap oldukları kesin kanaatinde olduğumuzu,

3. **Terör hareketleriyle hedef noktasında bileşkesi bulunan ve ciddi bir devlet sorunu** haline gelen Süleymancılık faaliyetiyle ilgili olarak İzmir'e bağlı İl Sıkıyönetim Komutanlığı ve valiliğin başlattığı yasal takibatın **çok önemli ve örnek bir devlet hizmeti değerinde olduğu,**

4. Bölgedeki kurs faaliyetinin tamamen durdurulması ve meseleye kesin çözüm getirilmesi amacıyla, halkın maddi ve manevi yardımlarıyla yaptırılan ve her türlü dernek ya da şahıs mülkiyetinde bulunan kursların bina ve müştemilatları ile arsalarının (mal varlıklarının) çıkarılacak özel bir yasa ile amacına uygun bir biçimde toplum hizmetinde kullanılmak üzere Milli Eğitim Bakanlığı ve Diyanet İşleri Başkanlığı'na devredilmesi konusunda, yetkililerce girişimlerde bulunulmasının uygun olacağı görüşüne vardığımızı komutanlık ve valilik makamının bilgi ve takdirlerine arz ederiz."

Altında Diyanet İşleri Başkanlığı Başmüfettişi Mehmet Özcan'ın, Antalya Müftüsü Hikmet Kutlu'nun, Antalya Merkez Vaizi Musa Bilgin'in, Antalya Eski Müftüsü Osman Çandır'ın imzaları bulunan rapor, aynı zamanda diğer sayfalarda tam lis-

te halinde yayımladığımız Antalya, Burdur, İsparta illerindeki kurs ve pansiyon derneklerinin yöneticilerinin isimlerini de içeriyordu.

Süleymancı diye nitelendirilen grubun yakın ilişkide bulundukları partiler, kendi stratejilerinin bir sonucu olarak bazı değişiklikler gösteriyorsa da genellikle sağ partilerden birini mutlaka destekliyorlardı. **Süleymancılar**, destekledikleri partiye her kademede girmekten de kaçınmıyorlardı. Parti teşkilatının her düzeyinde mutlaka adamları vardı ve bunları kullanarak, partiyi, kendilerine zarar gelecek her türlü işe karşı kullanıyorlardı. Raporda yer alan bir paragraflık bir bölüm Süleymancılar-politika ilişkisini ortaya koyuyordu:

"Demokratik rejimle yönetilen ülkemizde, hükümet ve devleti ele geçirebilmenin tek yolu siyasal faaliyet olduğuna göre, belli bir parti içinde toplanmak, bu partiyi ve partillileri Türkiye genelinde desteklemek ve aynı partiden milletvekili, belediye başkanı, il ve belediye yönetim kurullarıyla muhtarlıklara seçilmek ya da seçilenleri desteklemek suretiyle emellerine alet etmek. Nitekim sosyal hizmet yapan bir dernekçilik faaliyeti yaptıkları görünümünde olan Süleymancılara ait belgeler arasında Antalya merkez ve ilçelerine bağlı köy, şehir kasaba ve mahalle muhtarlarının ayrıca Antalya il ve ilçe AP parti delegelerinin isim listelerinin (Ek: 1. Dos. / 61. 62) saklandığı hatta ihvandan* durumları müsait olanların her kademedeki seçimlere katılmasının kararlaştırıldığı tesbit edilmiştir. Öte yandan evlerinde arama yapılanlara ait çok sayıdaki fotoğraflarda Antalya eski AP senatörü Şerafettin Peker'in, Muğla AP eski milletvekili Unat Demir'in, İstanbul AP eski milletvekili Kemal Kaçar'ın ve öteki politize olmuş birçok kişinin birlikte görülmeleri, İçel AP eski milletvekili Ali Ak'ın merkezi İstanbul'da bulunan Kurs ve Okul Talebelerine Yardım Dernekleri Federasyonu Genel Başkanı olması, adı geçenin Diyanet ve Diyanetin hac hizmetini şiddetle tenkit ettiği meclis ko-

* Arapça sözcük, kardeş/kardeşler anlamında olup, İslamcı/dinci çevrelerde fikirdaş ibaresi gibi kullanılmaktadır. (FB).

nuşmalarının bulunduğu 16 nolu, bazı bölümlerin de siyasi konuşmaların bulunduğu 4 nolu, Kemal Kaçar'ın AP grup konuşmasının bulunduğu 21 nolu, adı geçen ve AP eski Genel Başkanı Süyeyman Demirel'in Meclis konuşmalarıyla doldurulmuş 30 nolu, keza Kemal Kaçar'ın AP grup konuşmasının yer aldığı 88 nolu, Ali Ak ile adı geçenin Meclis konuşmalarını içeren 115 nolu, keza Kemal Kaçar'ın AP grup konuşmasını ihtiva eden 137 nolu bantların kurs ve evlerde muhafaza edilerek elden ele dolaştırılarak dinlenmesi (Ek: Bant tutanağı) önemli liderlerden Hüsnü Yılmaz'ın AP'den milletvekili olması ve genelde daha nice şuurlu Süleymancı'nın anılan partinin her kademe saflarında yer alması bu faaliyet fonunun birkaç örneğidir."

Süleymancı- politika ve hatta parti ilişkisinin raporun birçok yerinde kurulmuş olması, konunun açık vermeyecek ama açık verdirecek biçimde incelendiğini gösteriyordu. Süleymancıların ilişki kurdukları partinin özellikle AP olduğu, raporun tümünü okuyan birisi için göze batan bir nokta oluşturuyordu.

"... Gerçek olan şudur ki, Türkiye ve yurtdışında illegal ve çarpık bir din egitimi organizasyonu mevcuttur. Konunun hassas noktası şudur: 1630 sayılı Dernekler Kanununa göre kurulmuş derneklerin her türlü faaliyetlerinin denetimi, bilindiği gibi ilgili mülkiye amirlerinin yetki ve görevleri içindedir. Yıllardır yetkililer, gerek **mahalli ve gerekse üst seviyede yapılan siyasi baskılar sonucu bu sorunun üzerine gerektiği ölçüde gidememişler, beri tarafta din konusu olduğundan halkın tepkilerine maruz kalacaklarının sanarak korkmuşlardır.** Çünkü teşkilatın üst yöneticilerinin siyasal bir partinin milletvekillerinden olmaları izahı kolaylaştırıyor. Örneğin AP Antalya eski senatörü **Şerafettin Peker**'in Antalya'da bulunduğu günlerde bütün kurs ve yöneticileriyle çok yakın ilişkiler içinde bulunduğu, Süleymancılık faaliyetlerini engellemeye ya da en azından denetleme ihtimalini dahi ortadan kaldırarak bunları himaye etmeyi kendisine bir borç saydığı, aynı zihniyetli resmi müftülük personelinin her türlü tayin ve nakilleriyle ilgilendiği ve bu gayretlerinden ötürü tarikat men-

suplarından siyasi avantajlar sağladığı bilinmektedir. Antalya Arapsuyu kursunda çekilen birkaç resim bunun örnek bir görüntüsüdür. Keza **Kemal Kaçar** ve diğer ilgili politikacıların da aynı gayretler içinde olduğu, kendi partileri içinde etkin bir grup oluşturdukları, bir personelin tayin ve naklini sağlama yolunda sorunu Hükümet meselesi haline getirmeyi dahi başardıkları, bu konu'da genelde Diyanet İşleri Başkanlığı yetkililerine, ilgili müftülüklere Bakanlar vasıtasıyla baskılar yaptırdıkları, arzularına boyun eğmeyen Müftülük yöneticilerini mağdur ettikleri teşkilatca bilinen bir gerçektir. Bu tutumun da ötesinde çoğu yerde **Süleymancı personelin uygun olmayan davranışları nedeniyle haklarında işlem yapmak isteyen nice müftüler, kendilerine ters düşen veya çalışmalarını engel olmak isteyen nice din görevlileri Süleymancı taraftarlarınca komaya girecek derecede dövülmüş, hakaretlere maruz bırakılmış, tehdit edilmiş, bıçaklanmış, evleri kurşunlanmış, kundaklanmış, iftira edilmiş, eşlerine dahi tecavüzlerede bulunulmuş ve en azından terk-i diyar mecburiyetinde bırakılmışlardır."**

"Bir Belge"

25 Mart 1980 tarihini taşıyan ve zamanın Türk-İş Başkanı İbrahim Denizcier'e gönderilen bir yazı, T. C. Bonn Büyükelçiliği Diyanet Müşaviri Lütfi Şentürk ile Köln Başkonsolosu Çalışma Ateşesi Cengiz Aslantepe'nin imzalarını taşıyordu. Konu, Diyanet İşleri Başkanlığı kontrolünde bir İslam Vakfının kurulmasıydı. "Sayın Başkanım" diye başlayan yazı, şöyle devam ediyordu:

"Gelişmeler bazan o kadar hızlı oluyor ki, insan peşinden yetişmekte zorluk çekiyor. Konuyu fazla dağıtmadan son gelişmeler üzerinde özetle bilgi arzetmek istiyorum.

1- İlişikteki Ek 1'den göreceğiniz üzere sayın büyükelçi Vahit Halefoğlu'na, nezaket kaideleri içerisinde tehditte bulunarak kendisinden bir randevu aldım. Tehditim, konuyu Cumhurbaşkanına götürmek ve kamuoyuna açıklamada bulunmaktı. Sayın Büyükelçi 22. 2. 1980 tarihindeki

görüşmemizde, kendisinin hükümete üç kez rapor sunduğunu ancak hiç bir yanıt alamadığını, elçilik olarak talimat içerisinde hareket etmek yükümlülüğü altında bulunduğunu belirtti. Ben ise **Vahit Halefoğlu**'nun Dış İşlerinde önemli bir eri olduğunu ve hükümet talimatı olmadan da ne denli başarılı girişimlerde bulunduğunu hatırlattım. Elçilik Müsteşarı sayın **Semih Belen**'in de katıldığı görüşmelerde şu noktalarda anlaşmaya vardık:

1. 1- Süleymancıları engellemiş olmak yeterli değildir; Diyanetin bir kuruluşu oluşturulmalı ve boşluk doldurulmalıdır.

1. 2- İşlemlerin büyük bir gizlilik altında yürütülmesi gerekir.

1. 3- Kuruluşun tüzüğü ve biçimi hızla saptanmalıdır.

1. 4- Aşağıdaki kişiler büyük bir gizlilik altında bu çalışmaları yürütecektir.

Halefoğlu'nun hükümete üç kez sunup karşılık alamadığı konu, kurulması düşünülen vakıfla ilgiliydi ama anlaşılan dönemin hükümeti buna kulaklarını tıkamıştı.

"Esas Soru"

1980 yılının sonlarında başlayıp 81'de yetkililere sunulan yüzlerce sayfalık raporun büyük bir yüzde ile Süleymancı denilen dini grubu kapsaması, yanıtlanması güç sorunları ortaya çıkarırken, bu çalışmanın neden kamuoyuna açıklamayıp gizlendiği de işin bir başka ilginç yönünün oluşturuyordu. Yetkililer, sanki kendilerine altı yıl önce önerilen vakıf ve kişilere ait yurt ve pansiyonların Milli Eğitim ve Diyanet İşlerine devrini bu süre zarfında unutmuşlardı ya da öyle görünüyorlardı. Ne zaman ki basın bazı olaylara dayanarak konuyu kamuoyunun gündemine getirmişti. Kürsülerde o unutulan öneriler de birer birer dile getirilmeye başlanıyordu.

Bu konuda bilgilerine başvurulduğunda hükümet üyeleri ise "konunun abartıldığını va kasdi olarak gündeme getirildiğini" öne sürüyorlardı. Eski siyasi parti yöneticileri ise bu konuda çok ince eleyip sık dokuyor, yalnızca kapatılan CHP'nin Genel Başkanı Bülent Ecevit, **bu grup ile 82 Anayasası**

pazarlığı yapıldığını iddia ediyordu.

Bu arada kendileri sürekli suçlanan Kurs ve Okul Talebelerine Yardım Dernekleri Federasyonu yetkilileri, basında yeralan iddiaları yanıtlamak için Demokrasi'ye bir açıklamada bulunuyorlardı. Gönderilen bir rapordu ve Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Ana Bilim Dalı tarafından verilmişti. Afyon'un Reşadiye Köyü'ndeki Kurs ve Okul Talebelerine Yardım Derneği'nde kendisine atılan dayaktan sonra 4.5 saat baygın kaldığı iddia edilen Hasan oğlu Recep Ermin hakkındaki raporda aynen şu tümceler yer alıyordu: "Sandıklı Cumhuriyet Savcılığı'nın 25. 10. 1984 gün ve 984 /1337 sayılı yazıları ile hakkında rapor istenen 1968 doğumlu Hasan oğlu Recep Ermin'in klinik kayıtlarımızın incelenmesi: 14. 12. 1983- 9. 1. 1984 tarihleri arasında Manik eksitasyon tanısıyla yatarak tedavi gördüğü, bu kez 17. 10. 1984 tarihinden beri aynı rahatsızlığın nüksetmesiyle yeniden yatırıldığı ve halen tedavisinin sürdüğü anlaşılmıştır. Hastalık, nükslerle seyreden endojen bir psikoz olduğundan hastalığın oluşmasında dövülme olayının etiyolojik bir etken olmayacağı ve hastalık devreleri sırasında kişinin cezai ehliyetinin geçici olarak ortadan kalkacağını bildirir ortak kanaat raporudur."

Rapora ekli bir başka belgede ise Hasan Ermin'in büyük oğlu Şaban'ın da Emekli Sandığı Sağlık Kurulundan 30. 11. 1979 gün ve 4424 numara ile aldığı bir diğer rapor bulunuyordu. Yapılan psikolojik testler ve muayene sonunda Şaban'ın da şizofrenik reaksiyon (paranoid tip) denilen akıl hastalığına müptela olduğu, daha önce birkaç kez Manisa Akıl Hastahanesinde bu hastalığı nedeniyle yatarak tedavi gördüğü saptanmıştı. Yani Ermin ailesinde normal olmayan birşeyler vardı.

Kurs ve Okul Talebelerine Yardım Dernekleri Federasyonu Genel Başkanı Ali Ak'ın, Demokrasi'ye ulaştırdığı ikinci belge ise, bir süre önce bir basın organında yeralan bir fotoğrafla ilgiliydi. Ak'a göre o fotoğraf, İstanbul Sarıyer İlçesi Rumeli Feneri Kur'an Kursuna aitti. Bu kursta ise kimlerin etkin olduğu, ancak konu ile ilgili çevrelerce biliniyordu.

Karşılıklı iddia kavgası son günlerde dinmişe benziyordu

ama bu defa da görüldüğü gibi tozlu rafların karanlığına terkedilen her tür dosya "icabında" emre amade bir biçimde her an el altında tutuluyordu.

Sorun, dönem dönem dündeme getirilen bir "irtica" tehlikesinin ötesinde kapalı kapılar ardında nelerin konuşulup kararlaştırıldığıydı. Aslında devletin bütün yetkilileri laiklikten yana tavır alıyorlardı ama bu laikliğin algılama biçimi hemen herkese göre değişiyordu. Değişken laiklik anlayışı da yöneticiler arasında zaman zaman sürtüşmelerin çıkmasına neden oluyordu.

"120 No'lu Dosya"

Kurs ve Okul Talebelerina Yardım Dernekleri Federasyonu'na bağlı yurtlarda eğitim yapıldığına ilişkin rapor sayfaları...

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın 1981 yılında Antalya ve çevresinde yaptığı incelemenin sonuçlarından:

120 nolu dosyadan, "27. sahifede Burdur Merkez Kursunda genel yekün 21, imtihana iştirak eden 6 kişi, okutulan dersler- *Sarf, Nahiv, Metinler.* Hocaları; **Nuri Çakmak, Abdullah Altınbaş, İbrahim Oymak** yazılıdır. 28. sahifede, anılan kursta, *Kur'an-ı Kerim, Sarf, Nahiv* metinlerinden 6 öğrenciye takdir edilen notlar vardır. 29. sahifede, Bucak merkezde (yani kursta) genel mevcudu 38 olan ve 38'nin de iştirak ettiği öğrenci puan listesidir. (ki bu sınav Arapça, Sarf, Nahiv, Kur'an-ı Kerim ve Metinlerden yapılmıştı). 30-31. sahifelerde Bucak Merkez Kursunda okuyan öğrencilerin *Kur'an-ı Kerim, Sarf, Hahiv ve Metinler* derslerinden sınav sonunda aldıkları puanlar gösterilmektedir. 32. sahifede, Gölhisar- Dirmil Kursunda genel mevcudun 29, sınava girenlerin 11, okutulan dersleri *Sarf, Nahiv, Metinler* olduğu hocalarının da **Recep Sunal, Fahri Görgülü** oldukları belirtilmiştir... 34. sahifede Isparta merkezde genel yekün 37, sınava iştirak eden 15, okutulan dersler *Sarf, Nahiv, Metinler,* hocalar: **Numan Acar, Abdullah Öztürk, Mehmet Acar** yazılmıştır... 39. sahifede, aynen "muhterem efendim, bölgenizde bulunan ihzari erkek kurslarını teftiş ve talebelerini

imtihan ile vazifelendirdiğim Hasan Kara, Halit Hatipoğlu, Abdullah Başoğlu, 12 adet ihzari kursumuzu teftiş ve kurslarda bulunan 403 talebe kardeşimizi imtihan ederek not durumlarını bir dosya halinde bildirmişlerdir. Keyfiyeti zatıalinizin malumatına arz eder, kemali edeple ellerinden öper, himmet ve teveccühlerinizi mutazırım. 27 Mayıs 1980 Mehmet Şişman (imzasız)" raporu yeralmaktadır.

Süleymancı diye iddia edilen Kurs ve Okul Talebelerine Yardım Dernekleri Yöneticilerinin İsimleri.

İsimler yalnızca inceleme yapılan Antalya, Isparta, Burdur bölgelerindeki kurslara ve pansiyonlarda çalışanlara aittir.

İnceleme Raporunun 2. Maddesinde (Yasak Din Egitimi ile ilgili) Değerlendirilen Belgelerde İsimleri Kayıtlı olan Kişiler

Liste

S. No:	Adı ve Soyadı	
1	Kemal Kaçar	AP Eski İstanbul Milletvekili
2	Süleyman Hıra	
3	Mehmet Şişman	Antalya Bölge Temsilcisi
4	Nuri Temizerler	Bölgeler Müfettişi
5	Hüseyin Kaplan	İstanbul- Kütahya Bölgeleri Sorumlusu
6	Mahmut Bilgin	Adana Bölgesi Sorumlusu
7	Ahmet Aygın	
8	Osman Karaçöğür	
9	Osman Naz	Adapazarı Bölge Sorumlusu
10	Lütfi Davran	
11	Necati Tosun	Ankara Bölgesi Sorumlusu
12	Seyfettin Alkar	İstanbul Bölgesi Sorumlusu
13	Remzi Cengiz	Eski Kumluca Müftüsü
14	Mehmet Topaloğlu	Eski Serik Müftüsü
15	D. Ali Bağcı	Halen Gündoğmuş Müftüsü
16	Ali Fidancı	Alanya'da evine kurs açan şahıs
17	Erdoğan Turgut	Alanya'da evine kurs açan şahıs
18	M. Reşit Tüylü	Almanya Sorumlusu

1980 yılı Antalya Bölgesi Kusları Hizmet Durum Dosyasından Tesbit Edilen Hoca İsimleri Hizmet Bölgelerine Göre Aşağıdadır:

1	Ahmet Güven	Antalya Merkez Tahsil Çağ. Tal. Yrd. Der.
2	Ömer Faruk Su	Antalya Merkez Tahsil Çağ. Tal. Yrd. Der.
3	Ahmet Çiçek	Antalya Merkez Tahsil Çağ. Tal. Yrd. Der.
4	Halit Hatipoğlu	Ant. Arapsuyu Kurs ve Okul Tl. Yard. Der.
5	Hasan Kara	Ant. Arapsuyu Kurs ve Okul Tl. Yard. Der.
6	Mustafa Dönmez	Ant. Arapsuyu Kurs ve Okul Tl. Yard. Der.

7	Aziz Bal	Ant. Arapsuyu Kurs ve Okul Tl. Yard. Der.
8	Ahmet Çiçek	Ant. Arapsuyu Kurs ve Okul Tl. Yard. Der.
9	Ahmet Elçi	Antalya Güzelbağ Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
10	Fuat Yıldırım	Antalya Güzelbağ Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
11	Hüseyin Özbek	Antalya Güzelbağ Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
12	Veli Bilgin	Ant. Sütçüler Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
13	Mehmet Gümüştekin	Ant. Sütçüler Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
14	Hüseyin Soytürk	Ant. Sütçüler Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
15	Mevlat Turgut	Ant. A. Karaman Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
16	Ali Yavuz	Ant. A. Karaman Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
17	Ekrem Karacaboy	Ant. A. Karaman Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
18	Rahmi Çetinkaya	Ant. Kızdere Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
19	Ahmet Çetin	Ant. Kızdere Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
20	Ö. Lütfü Okur	Ant. Kızdere Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
21	Ragıp Çetin	Ant. Çığlık Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
22	Mustafa Göktaş	Ant. Çığlık Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
23	Ahmet Şengül	Ant. Çığlık Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
24	Mevlüt Güven	Ant. Yeniköy Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
25	Recep Uysal	Ant. Yeniköy Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
26	Galip Aydın	Ant. Yeniköy Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
27	Ahmet Yalçın	Ant. Kızıllı Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
28	Hasan Yalçın	Ant. Kızıllı Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
29	İbrahim Dönmez	Ant. Kızıllı Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
30	Davut Şahin	Ant. Karaveliler Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
31	Hasan Şimşek	Ant. Karaveliler Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
32	Emin Kaya	Ant. Korkuteli Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
33	Mustafa Demir	Ant. Korkuteli Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
34	Yusuf Uysal	Ant. Korkuteli Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
35	Fahri Deniz	Ant. Korkuteli Yelten Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
36	Recep Çakır	Ant. Korkuteli Yelten Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
37	Mehmet Soylu	Ant. Korkuteli Küçükköy Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
38	Halil Gültekin	Ant. Korkuteli Küçükköy Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
39	Erdoğan Kırdal	Ant. Korkuteli Küçükköy Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
40	Mustafa Kahraman	Ant. Korkuteli Dat. Köy. Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
41	Şaban Şahin	Ant. Korkuteli Dat. Köy. Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
42	Mehmet Erden	Ant. Korkuteli İncecik Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
43	Mehmet Soylu	Ant. Korkuteli İncecik Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
44	Mehmet Demir	Ant. Korkuteli Avdan Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
45	Muzaffer Günaydın	Ant. Korkuteli Avdan Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
46	Kamil Elitaş	Ant. Elmalı Mrk. Tahsil Çağ. Tal. Yard. Der.
47	Hüseyin Ekici	Ant. Elmalı Mrk. Tahsil Çağ. Tal. Yard. Der.
48	Ahmet Çorpa	Ant. Elmalı Mrk. Tahsil Çağ. Tal. Yard. Der.
49	Hicret Altan	Ant. Elmalı Mrk. Tahsil Çağ. Tal. Yard. Der.
50	Salih Geçer	Ant. Elmalı Zürütova Kurs ve Okul Tal. Yrd. Der.
51	Abdullah Sarıca	Ant. Elmalı Zürütova Kurs ve Okul Tal. Yrd. Der.
52	A. Ali Çoban	Ant. Elmalı Çalpınar Kurs ve Okul Tal. Yrd. Der.
53	Hidayet Ünal	Ant. Elmalı Çalpınar Kurs ve Okul Tal. Yrd. Der.
54	Hüseyin Elibol	Ant. Elmalı Eğmir Kurs ve Okul Tal. Yrd. Der.
55	Naim Şeker	Ant. Elmalı Eğmir Kurs ve Okul Tal. Yrd. Der.
56	Necmi Ünal	Ant. Finike Mrk. Tahsil Çağ. Kurs ve Okul Tal. Yrd. D.
57	İbrahim Şirin	Ant. Finike Mrk. Tahsil Çağ. Kurs ve Okul Tal. Yrd. D.
58	Ahmet Seherci	Ant. Finike Çavdır Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.

59	Kerim Çevik	Ant. Finike Çavdır Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
60	Mustafa Yerebakan	Ant. Finike Çavdır Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
61	Mehmet Küçükyılmaz	Ant. Finike Hasköy Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
62	Hasan İnce	Ant. Finike Hasköy Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
63	Hidayet Kara	Ant. Finike Hasköy Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
64	Hasan Düzel	Ant. Kaş Dekre Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
65	Abdullah Yılmaz	Ant. Kaş Dekre Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
66	Recep Kılıçarslan	Ant. Kaş Dekre Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
67	Arif Dede	Ant. Kaş Dekre Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
68	M. Emin Uğurlu	Ant. Kaş Bayındır Kurs ve Okul Yard. Der.
69	Mehmet Temel	Ant. Kaş Bayındır Kurs ve Okul Yard. Der.
70	Şükrü Doğru	Ant. Kaş Gümbe Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
71	Mehmet Koç	Ant. Kaş Gümbe Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
72	A. Faruk Paksoy	Ant. Kumluca Mavikent Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
73	Kasım Onarıcı	Ant. Kumluca Mavikent Kurs ve Okul Tal. Yard. Der
74	Mevlüt Öztürk	Ant. Kanlıca Kavak Kurs ve Okul Tal Yard. Der.
75	Ramazan Özdemir	Ant. Kanlıca Kavak Kurs ve Okul Tal Yard. Der.
76	Nuri Ünal	Ant. Serik Mrk. Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
77	Ahmet Kocakahya	Ant. Serik Mrk. Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
78	Mehmet Tongal	Ant. Serik Mrk. Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
79	Yusuf Demir	Ant. Serik Kürüş Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
80	Ali Uyar	Ant. Serik Kürüş Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
81	İsmail Uğurlu	Ant. Serik Çandır Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
82	Hüseyin Akçalıoğlu	Ant. Serik Çandır Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
83	Abdullah Sarıkaya	Ant. Serik Çandır Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
84	Hakkı Burhan	Ant. Serik Kadriye Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
85	Mehmet Aydın	Ant. Serik Kadriye Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
86	Bayram Öz	Ant. Serik Kadriye Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
87	Hasan Kahya	Ant. Serik Şatırlı Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
88	Ali Tekşan	Ant. Serik Şatırlı Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
89	Veli Duru	Ant. Manavgat Sağırın Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
90	Ali Neyaz	Ant. Manavgat Başkonak Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
91	Ömer Güzel	Ant. Manavgat Başkonak Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
92	Mehmet Akar	Ant. Manavgat Başkonak Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
93	Himmet Pardı	Ant. Manavgat Balasan Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
94	Hüseyin Erdoğan	Ant. Manavgat Balasan Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
95	Mehmet Yıldız	Ant. Manavgat Denizkuyu Kurs ve Okul Tal. Yard.D.
96	Osman Özen	Ant. Manavgat Denizkuyu Kurs ve Okul Tal. Yard.D.
97	Asım Yayla	Ant. Manavgat Hummaz Kurs ve Okul Tal. Yard.D.
98	Ekrem Akyol	Ant. Manavgat Hummaz Kurs ve Okul Tal. Yard.D.
99	Hüseyin Ünal	Ant. Manavgat Barılar Kurs ve Okul Tal. Yard.D.
100	Ömer Kızılca	Ant. Manavgat Barılar Kurs ve Okul Tal. Yard.D.
101	Ali Şen Çetin	Ant. Manavgat Dolbazlar Kurs ve Okul Tal. Yard.D.
102	Hayri Arıkan	Ant. Manavgat Dolbazlar Kurs ve Okul Tal. Yard.D.
103	Hüseyin Coşkun	Ant. Manavgat Dolbazlar Kurs ve Okul Tal. Yard.D.
104	Hüseyin Yaman	Ant. Manavgat Şişeler Kurs ve Okul Tal. Yard.D.
105	Himmet Pardı	Ant. Manavgat Şişeler Kurs ve Okul Tal. Yard.D.
106	Ahmet Yıldız	Ant. Manavgat Yaylaslan Kurs ve Okul Tal. Yard.D.
107	Mehmet Acan	Ant. Manavgat Yaylaslan Kurs ve Okul Tal. Yard.D.
108	Bekir Yılmaz	Ant. Manavgat Yaylaslan Kurs ve Okul Tal. Yard.D.
109	Nurullah Ertek	Ant. Manavgat A. Işıklar Kurs ve Okul Tal. Yard.D.
110	Mustafa Çetin	Ant. Manavgat A. Işıklar Kurs ve Okul Tal. Yard.D.

111	Yaşar Kapan	Ant. Manavgat A. Işıklar Kurs ve Okul Tal. Yard.D.
112	Mustafa Keşir	Ant. Manavgat Sülek Kurs ve Okul Tal. Yard.D.
113	Bayram Çahur	Ant. Manavgat Selimli Kurs ve Okul Tal. Yard.D
114	Ali Durdu	Ant. Manavgat Bocalı Kurs ve Okul Tal. Yard.D.
115	Ali Aksoy	Ant. Manavgat Bocalı Kurs ve Okul Tal. Yard.D.
116	Cavit Aslan	Ant. Manavgat Çengel Kurs ve Okul Tal. Yard.D.
117	Bekir Özigci	Ant. Manavgat Çengel Kurs ve Okul Tal. Yard.D.
118	Kemal Şahin	Ant. Manavgat Yalcıdibi Kurs ve Okul Tal. Yard.D.
119	Ali Atay	Ant. Manavgat Yalcıdibi Kurs ve Okul Tal. Yard.D.
120	Abdullah Başoğlu	Ant. Alanya Tosmur Tah. Çağ. Tal. Yard. Der.
121	Salih Düşünceli	Ant. Alanya Tosmur Tah. Çağ. Tal. Yard. Der.
122	Ekrem Aydoğdu	Ant. Alanya Tosmur Tah. Çağ. Tal. Yard. Der.
123	Mustafa Kulfer	Ant. Alanya Toslak Tah. Çağ. Tal. Yard. Der.
124	Ahmet Uysal	Ant. Alanya Toslak Tah. Çağ. Tal. Yard. Der.
125	Hasan Paksoy	Ant. Alanya Toslak Tah. Çağ. Tal. Yard. Der.
126	Hasan Çetinkaya	Ant. Alanya Toslak Tah. Çağ. Tal. Yard. Der.
127	Mevlüt Kavi	Ant. Alanya Payallar Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
128	Mehmet Ak	Ant. Alanya Payallar Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
129	Mehmet Erdem	Ant. Alanya Payallar Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
130	Zühtü Güzeldal	Ant. Alanya Yeşilköy Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
131	Ahmet Eker	Ant. Alanya Yeşilköy Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
132	Mahmut Demir	Ant. Alanya Yeşilköy Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
133	Abdullah Aksoy	Ant. Alanya Karaboynuzlar Kurs ve Ok. Tal. Yard. D.
134	Hüseyin Akay	Ant. Alanya Karaboynuzlar Kurs ve Ok. Tal. Yard. D.
135	Ali Yurttaş	Ant. Alanya Karaboynuzlar Kurs ve Ok. Tal. Yard. D.
136	A. Rıza Toksöz	Ant. Alanya Okurcular Kurs ve Ok. Tal. Yard. D.
137	Saadettin Karagöz	Ant. Alanya Okurcular Kurs ve Ok. Tal. Yard. D.
138	Yusuf Tekin	Ant. Alanya Elikesik Kurs ve Ok. Tal. Yard. D.
139	Ahmet Kaynar	Ant. Alanya Elikesik Kurs ve Ok. Tal. Yard. D.
140	İbrahim Özden	Ant. Alanya Uğurlu Kurs ve Ok. Tal. Yard. D.
141	Yusuf Çelik	Ant. Alanya Uğurlu Kurs ve Ok. Tal. Yard. D.
142	Hacı Güler	Ant. Alanya Bıçakçı Kurs ve Ok. Tal. Yard. D.
143	Murat Küçükyılmaz	Ant. Alanya Bıçakçı Kurs ve Ok. Tal. Yard. D.
144	İbrahim Suçu	Ant. Alanya Bıçakçı Kurs ve Ok. Tal. Yard. D.
145	Mehmet Uyar	Ant. Alanya Çanyolu Kurs ve Ok. Tal. Yard. D.
146	Ali Ünal	Ant. Alanya Çanyolu Kurs ve Ok. Tal. Yard. D.
147	Ali Gökaslan	Ant. Alanya Kargıcak Kurs ve Ok. Tal. Yard. D.
148	Şükrü Yavuz	Ant. Alanya Kargıcak Kurs ve Ok. Tal. Yard. D.
149	Tahsin Zilli	Ant. Alanya Seki Kurs ve Ok. Tal. Yard. D.
150	Hüseyin Kara	Ant. Alanya Seki Kurs ve Ok. Tal. Yard. D.
151	Mehmet Aslan	Ant. Alanya Seki Kurs ve Ok. Tal. Yard. D.
152	Ali Sağlam	Ant. Alanya Isbatlı Kurs ve Ok. Tal. Yard. D.
153	Ahmet Kafes	Ant. Alanya Isbatlı Kurs ve Ok. Tal. Yard. D.
154	Abdullah Yıldız	Ant. Alanya Şahköy Kurs ve Ok. Tal. Yard. D.
155	Eyüp Karakuş	Ant. Alanya Şahköy Kurs ve Ok. Tal. Yard. D.
156	Ramazan Yüksel	Ant. Alanya Yayla Konak Kurs ve Ok. Tal. Yard. D.
157	Ahmet Şimşek	Ant. Alanya İmamlı Kurs ve Ok. Tal. Yard. D.
158	Yakup Tozluyurt	Ant. Alanya İmamlı Kurs ve Ok. Tal. Yard. D.
159	Mahmut Bayrakçı	Ant. Alanya Mahmutlar Kurs ve Ok. Tal. Yard. D.
160	Mustafa Aksoy	Ant. Alanya Mahmutlar Kurs ve Ok. Tal. Yard. D.
161	Mehmet Müttetki	Ant. Gazipaşa Mrk. Tahsil Kurs ve Ok. Tal. Yard. D.
162	Mehmet Yavuz	Ant. Gazipaşa Mrk. Tahsil Kurs ve Ok. Tal. Yard. D.

163	Mustafa Akyürek	Ant. Gazipaşa Mrk. Tahsil Kurs ve Ok. Tal. Yard. D.
164	Mustafa Uysal	Ant. Gazipaşa Gıcak Kurs ve Ok. Tal. Yard. D.
165	Mehmet Çalış	Ant. Gazipaşa Gıcak Kurs ve Ok. Tal. Yard. D.
166	Yaşar Ertekin	Ant. Gazipaşa Gıcak Kurs ve Ok. Tal. Yard. D.
167	Ali Deveci	Ant. Gündoğmuş Mrk. Kurs ve Ok. Tal. Yard. D.
168	İsmail Karaçam	Ant. Gündoğmuş Mrk. Kurs ve Ok. Tal. Yard. D.
169	Ali Uyar	Ant. Gündoğmuş Karamanlar Kurs ve O. Tal. Yrd. D.
170	Kadir Yücel	Ant. Gündoğmuş Karamanlar Kurs ve O. Tal. Yrd. D.
171	Erdoğan Deniz	Ant. Gündoğmuş Karamanlar Kurs ve O. Tal. Yrd. D.
172	Ahmet Yılmaz	Ant. Gündoğmuş Karaköy Kurs ve O. Tal. Yrd. D.
173	Mehmet Tok	Ant. Gündoğmuş Karaköy Kurs ve O. Tal. Yrd. D.
174	Mehmet Er	Ant. Gündoğmuş Balkaya Kurs ve O. Tal. Yrd. D.
175	Salih Önal	Ant. Gündoğmuş Balkaya Kurs ve O. Tal. Yrd. D.
176	Mehmet Erdem	Ant. Gündoğmuş Bedan Kurs ve O. Tal. Yrd. D.
177	Mehmet Yetkan	Ant. Gündoğmuş Bedan Kurs ve O. Tal. Yrd. D.
178	Süleyman Akgün	Ant. Gündoğmuş Bayır Kurs ve O. Tal. Yrd. D.
179	Mustafa Göktepe	Ant. Gündoğmuş Bayır Kurs ve O. Tal. Yrd. D.
180	Mustafa Çelik	Ant. Gündoğmuş Kayabükü Kurs ve O. Tal. Yrd. D.
181	Muhammed Sarı	Ant. Gündoğmuş Kayabükü Kurs ve O. Tal. Yrd. D.
182	Hüseyin Kalaycıoğlu	Ant. Gündoğmuş Semir Kurs ve O. Tal. Yrd. D.
183	Şemsi Oymak	Ant. Akseki Nurtiçi Kurs ve O. Tal. Yrd. D.
184	Hüseyin Bulgan	Ant. Akseki Nurtiçi Kurs ve O. Tal. Yrd. D.
185	Naim Bülbül	Ant. Akseki Nurtiçi Kurs ve O. Tal. Yrd. D.
186	Süleyman Yavuz	Ant. Akseki Candeve Hayırlı İş Yap ve Yaş Der.
187	Hüseyin Gündüz	Ant. Akseki Candeve Hayırlı İş Yap ve Yaş Der.
188	Hasan Yılmaz	Ant. Akseki Candeve Hayırlı İş Yap ve Yaş Der.
189	Mustafa Erdoğan	Ant. Akseki Kuyucak Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.
190	Recep Uygun	Ant. Akseki Kuyucak Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.
191	Ramazan Öz	Ant. Akseki Cevizli Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.
192	Abdullah Altuntaş	Burdur Mrk. Kurs ve Ok. Tal Yard. Der.
193	İbrahim Oymak	Burdur Mrk. Kurs ve Ok. Tal Yard. Der.
194	Nuri Çakmak	Burdur Mrk. Kurs ve Ok. Tal Yard. Der.
195	Mehmet Eren	Burdur Yeşilova Hayri Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.
196	Hüseyin Üzüm	Burdur Yeşilova Hayri Kurs ve Ok. Tal. Yard. Dern.
197	Ramazan Demirbilek	Burdur Büğdüz Kurs ve Okul Tal. Yard. Der.
198	Nurullah Demirezen	Burdur Bucak Mrk. Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.
199	Ali Keskin	Burdur Bucak Mrk. Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.
200	Oruç Şahin	Burdur Bucak Mrk. Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.
201	Hüsnü Akçay	Burdur Bucak Mrk. Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.
202	Muammer Yahık	Burdur Bucak Mrk. Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.
203	İbrahim Dinçer	Burdur Bucak Kocaeliler Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.
204	Mehmet Tekin	Burdur Bucak Kocaeliler Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.
205	Mustafa Tekin	Burdur Bucak Kocaeliler Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.
206	Ahmet Çetin	Burdur Bucak Kızılkaya Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.
207	Hasan Acar	Burdur Bucak Kızılkaya Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.
208	Mehmet Özcan	Burdur Bucak Çamlık Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.
209	Ramazan Uluışık	Burdur Bucak Çamlık Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.
210	Ali Özer	Burdur Ağlasun Mrk. Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.
211	Ramazan Özbek	Burdur Ağlasun Mrk. Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.
212	Hilmi Pay	Burdur Ağlasun Mrk. Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.
213	Mehmet Kaya	Burdur Gölhisar Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.
214	Ekrem Kara	Burdur Gölhisar Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.

215	Recep Ünal	Burdur Gölhisar Dirmil Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.
216	Şükrü Şahin	Burdur Gölhisar Dirmil Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.
217	Ahmet Göker	Burdur Gölhisar Çavdır Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.
218	Mehmet Duman	Burdur Gölhisar Çavdır Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.
219	Mehmet Kiriş	Burdur Gölhisar Söğüt Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.
220	Hilmi Yücasan	Burdur Gölhisar Söğüt Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.
221	Mustafa Bayındır	Burdur Gölhisar Azbarcık Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.
222	İsmail Yıldırım	Burdur Gölhisar Yeşildere Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.
223	Ramazan Akgedik	Burdur Gölhisar Çörton Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.
224	Kasım Kesen	Burdur Tefenni Bayköy Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.
225	İbrahim Kıvrak	Burdur Tefenni Bayköy Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.
226	Osman Kocasarı	Burdur Tefenni Bayköy Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.
227	Mehmet Güven	Burdur Tefenni Karamanlı Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.
228	Mustafa Bilgin	Burdur Tefenni Karamanlı Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.
229	Numan Acar	Isparta Mrk. Kurs ve Okul. Tal. Yard. Der.
230	Abdullah Öztürk	Isparta Mrk. Kurs ve Okul. Tal. Yard. Der.
231	Mehmet Acar	Isparta Mrk. Kurs ve Okul. Tal. Yard. Der.
232	Ali Dağlar	Isparta Uluborlu Mrk. Kurs ve Okul. Tal. Yard. Der.
233	İsmail Deveci	Isparta Uluborlu Mrk. Kurs ve Okul. Tal. Yard. Der.
234	Ali Cantekin	Isparta Yalvaç Çetin Kurs ve Okul. Tal. Yard. Der.
235	Mehmet Öcal	Isparta Yalvaç Çetin Kurs ve Okul. Tal. Yard. Der.
236	Saliha Öztürk	Ant. Mrk. Kız Kursları Hocahanımları Listesi
237	Firdevs Sak	Ant. Mrk. Kız Kursları Hocahanımları Listesi
238	Emel Kasapoğlu	Ant. Mrk.
239	Yüksel Döngün	Ant. Serik Kadriye Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.
240	Hikmet Öncü	Ant. Serik Kadriye Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.
241	Necibe Aldemir	Ant. Serik Kadriye Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.
242	Selma Tıkmak	Ant. Serik Kürüş
243	Şeyma Öztürk	Ant. Serik Kürüş
244	Hatice Güngör	Ant. Serik Kürüş
245	Fatma Akduman	Ant. Manavgat Işıklar Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.
246	Meral Parlak	Ant. Manavgat Işıklar Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.
247	Ayşe Bülbül	Ant. Manavgat Işıklar Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.
248	Öznur İpek	Ant. Manavgat Işıklar Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.
249	Emine Turgut	Ant. Alanya Payanlar
250	Emine Kasapoğlu	Ant. Alanya Payanlar
251	Huriye Yalçın	Ant. Alanya Payanlar
252	Emine Özel	Ant. Alanya Payanlar
253	Ayşe Yavuz	Ant. Alanya Ali Fidancı
254	Aysel Keşler	Ant. Alanya Ali Fidancı
255	Saadet Balcı	Ant. Alanya Ali Fidancı
256	Nefise Teker	Ant. Alanya Erdoğan Turgut
257	Mümine Postacı	Ant. Alanya Erdoğan Turgut
258	Emine Erdoğan	Ant. Alanya Erdoğan Turgut
259	Dürdane Dalakasmaz	Ant. Gazipaşa Merkez
260	Ferhan Dürdaer	Ant. Gazipaşa Merkez
261	Hatice Güzel	Ant. Elmalı Semahöyük Kurs ve Ok. Tal. Yard. Dem.
262	Müşerref Başkaya	Ant. Elmalı Semahöyük Kurs ve Ok. Tal. Yard. Dem.
263	Mükerrem Urmaç	Ant. Elmalı Semahöyük Kurs ve Ok. Tal. Yard. Dem.
264	Fatma Yargan	Ant. Finike Hasköy Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.
265	Emine Işık	Ant. Finike Hasköy Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.
266	Seher Telli	Ant. Finike Hasköy Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.

267	Hatice Ay	Ant. Finike Hasköy Kurs ve Ok. Tal. Yard. Der.
268	Fatma Ök	Ant. Kokuteli Merkez
269	Sıdıka Şahin	Ant. Kokuteli Merkez
270	Habibe Cilacı	Ant. Kokuteli Merkez
271	Şükran Cihan	Ant. Gündoğmuş Güzelbağ Kurs ve Ok. Tal. Yard. D.
272	Zehra Bozkurt	Ant. Gündoğmuş Güzelbağ Kurs ve Ok. Tal. Yard. D
273	Emine Arabacı	Ant. Gündoğmuş Güzelbağ Kurs ve Ok. Tal. Yard. D
274	Fatma Öztürk	Isparta Merkez Tah. Çağ. Ta. Yard.Der.
275	Neslihan Yıldız	Isparta Merkez Tah. Çağ. Ta. Yard.Der.
276	Şerife Bülbül	Burdur Tefenni Beyköy Kurs ve Ok. Tal. Yar. Der.
277	Hanife Kılınç	Burdur Tefenni Beyköy Kurs ve Ok. Tal. Yar. Der.
278	Keziban Çakır	Burdur Gölhisar Dirmil Tah. Çağ. Tal. Yar. Der.
279	Ayşe Hafızoğlu	Burdur Gölhisar Dirmil Tah. Çağ. Tal. Yar. Der.

******

SÜLEYMANCILAR - II

BAŞBAKANLIK TUTANAĞI*

KARAR TUTANAĞI
"İLGİ : Başbakanlığın 7. 5. 1981 gün ve 2-4/01392 sayılı emri"

"DİN İSTİSMARI DOSYASI" (I)

"Süleymancılar Davadan Dönenin Camide Irzına Geçtiler"
"İmam-hatiplilere Yönelik Saldırı ve Saldırganların Listesi"
"Hitler Aslında Müslümandır"

I

"Gelelim keferenin gebermesine : Topkapı Sarayı'nda tahminen Dolmabahçe olacak 36 yorgan, 18 karyolayı kemire kemire yemiştir. Kendisi yahudi olduğu için yanına gelen müslüman olursa beni bu Türk'ün elinden kurtarın diye bağırırmış. Bu halinde iken, yanına büyük bir zat (Süleyman Hilmi Tunahan) gelerek boynunun arkasına ensesine basarak tam canı çıkacak zaman bırakıvermiş. 15 gün bunun acısı ile bağırır çağırırmış. 15 gün sonra tekrar gelerek aynen basarmış. Böyle böyle gebermiştir ki, Resullah Efendimizin kılıncı Hazret (S. H. Tunahan) malum zata vurarak canı cehenneme gitmiştir..... Bunun sağ gözü kör, saçı takma, rengi siyah, sarı gözlü, çirkin sesli, kadın sesi gibi... Öldüğü zaman toprak 16 defa dışarı fırlatmıştır...."

"Kefere", "yahudi" olarak nitelenen kişi **Atatürk**'ün ta kendisiydi. Sayfalar dolusu küfür okuyanları kah güldürüyor kah

* 1981 yılındaki bu tutanak, yedi ayrı bakanlığın hazırladığı ve Başbakanlığa sunduğu o zaman için kamuoyundan saklanan, daha sonra bir gazeteci tarafından açıklanan dosyaların bir özeti niteliğinde. - Tırnak içindeki kısımlar, Tutanak'tan aynen alınmış olup, bunun dışındakiler aynı Tutanak bilgilerinin özetidir.

düşündürüyordu. Güldürüyordu çünkü iki ayak üzerinde durabilen her canlı, anlatılanların komikliğini kavrayabilirdi. Düşündürüyordu, çünkü 1987 yılında bile bu anlatılanlara, kalpten inanarak secdeye varan Türkiye'de yaşamaya devam eden yüz binlerce kişi Türkiye'de yaşıyordu.

Süleymancı Örgütlenme

S. Hilmi Tunahan'ın 1959 yılında ölmesinden sonra davayı damadı **Kemal Kaçar**'ın omuzlaması ile **Süleymancılar,** devletin her kademesine ama özellikle Diyanet İşleri Başkanlığı'na sızmaya çalışmışlardı. Bunu yeterince başaramayınca da kendi yöntemlerinde Kuran Kursları açmışlar ve bunları Türkiye çapında yaygınlaştırmaya çalışmışlardı. Fakat 1971 yılında yürürlüğe giren Kuran Kursları Yönetmeliği'nde öngörülen yönetim ve denetim şartlarından kaçabilmek için derneklerini "pansiyon ve yaygın eğitim kursu" haline getirmişlerdi. Ama buraları, bilinen eğitim kurslarını vermiyordu. "Bu yerlerde 'dernek, öğrenci pansiyonu ve eğitim kursu' adları, birer maskeydi. Buralarda gerçekte Süleymancılık Tarikatı* öğretiliyor, çeşitli yaş gruplarından öğrenciler birarada yatırılıyor, dernek, öğrenci yurdu ve yaygın eğitim mevzuatı ise hiçbir kayıt ve faaliyette uygulanmıyordu."

Süleymancı Bir Pansiyondan Görüntüler

Süleymancıların kurdukları dernekler nasıl pansiyonlar işletiyorlardı? Bu pansiyonlarda neler vardı? Nasıl kurulmuşlardı?

Örneğimiz Kırşehir İli **Merkez Kurs ve Okul Talebelerine Yardım Derneği ve Pansiyonu**. Anlatıcı, dönemin Kırşehir Valisi Metin Sarıoğlu. "Burası Süleymancıların kaynağıdır. Bunlar Türkiye çapında organize bir teşkilattır. Açılışa beni de davet

---

* Bize göre Süleymancılık adında bir tarikat yok. Deyim hem dinsel hem siyasal anlamda yanlış kullanılmıştır. Ama "Süleyman Hilmi Efendi Cemaati'nden söz edilebilir.

ettiler, gittim. Çok lüks bir yerdi. Bu binanın odalarını, şehrin zenginlerinden çeşitli kimselere hayır işletmek amacıyla döşetmişlerdi. Binada çok az talebe kalmaktadır. Dört misli (daha) talebe burada barındırılabilir." Anlatıma devam ediyoruz ama bir başka kaynaktan. "Bina ihata duvarları ile çevrili üç kat olup birinci katta yemekhane, kiler ve abdesthaneler, ikinci katta revir, dernek odası, dershane, toplam 54 yataklı iki yatakhane ve banyolar, üçüncü katta ise, içinde kürsü de bulunan bir mescid, misafir salonu ve kütüphaneler vardır."

Pansiyonlardaki Öğrenciler

"Kurslarda okuyan öğrencilerin büyük çoğunluğu, kursların bulunduğu bölgenin dışından getirilmişlerdir. Öğrencilerin ikamet bölgelerinde aynı akıma bağlı kurs ve pansiyon bulunduğu halde, öğrenciler diğer bölgelerdeki kurs ve pansiyonlarda eğitim ve öğretime tabi tutulmaktadırlar. Kurslarda okuyan öğrencilerin büyük çoğunluğu, 18 yaşından küçüktür. Çocukları yaş farkı gözetmeksizin karışık, birarada pansiyonlarda barındırmaktadırlar. Öğrenciler ilkokul öğreniminden sonra ailelerinden koparılarak, telkin ve şartlandırılmaya en müsait bir çağda, kurs ve pansiyonlara getirilmektedirler. Çocukların kendi doğum yerlerinden alınarak başka bölgelerde eğitim ve öğretime tabi tutulmaları, çocukların kendi doğum bölgelerinden yardım toplayabilmek, götürüldükleri yerde propaganda aracı olarak kullanabilmek ve çocukları kendi secerelerinden yeterince tecrit edebilmek gayelerine matuftur. Ailelerinden koparılan çocuklar, ailelerine yabancılaşmakta ve ailelerine ters düşmektedirler."

"Bu kurs ve pansiyonlarda sürdürülmekte olan eğitim ve öğretimin, devletin denetim ve kontrolünden ve vatandaşların bilgisinden uzak tutabilmek için, azami gayret gösterilmektedir. Hatta öğrenci velilerinden bir kısmının, çocuklarının nerede bulundukları konusunda bilgilerinin bulunmadığı tesbit edilmiştir."

"Bu kurs ve pansiyonların radyo-televizyon dergi ve gazete gibi yayın ve basın araçlarına kapalı tutulduğu müşahade edilmiştir. Çocukların çevreleri ile temas kurmamalarına azami

ölçüde özen gösterildiği, kursların özellikle yerleşme mahallerinin dışında inşa edilip faaliyette bulundukları, dert ve şikayetlerin yetkili mercilere ulaşmasına engel olunduğu, bunun sonucunda kurs ve pansiyonlarda eğitim ve öğretim gören çocukların toplumdan tamamen tecrit edilmeye çalışıldığı görülmüştür. **Belirtilen uygulama ve psikolojik şartlar, buralarda birtakım yüzkızartıcı fiil ve hareketlere neden olmaktadır."**

Süleymancılar Avrupa'da

Yurtiçinde kurs ve öğrenci pansiyonları biçiminde örgütlenen grup, yurtdışında da büyük bir hızla örgütlenme çalışmalarına başlıyor ve **İslam Kültür Merkezleri** (İKM) adı altında yüzlerce tarikat ocağı oluşturuyordu.

Avusturya'dan İskandinav ülkelerine kadar uzanan bir İKM zinciri, Avrupa'da başıboş kalmış Türk vatandaşların dini gereksinimlerini karşılamaya çalışıyordu. Ve tabii ki bu işi kendi bildiği gibi yapıyordu. İKM İmamlarının verdikleri vaazlar, İslamın ne olduğunu vatandaşlara çok öznel bir biçimde anlatıyordu.

İKM Münih Başimamı **Ahmet Şimşek**, Süleymancıların Almanyadaki yayın organları haftalık **Anadolu** gazetesinde (979. 5 Ocak) şunları yazıyordu: "Din demek, şeriat demektir. Şeriat demek, din demektir.... Bazıları din isterim, şeriat istemem diyorlar. Bu sözleriyle dini de istemiyorlar demektir. Şeriatsız din, dinsiz şeriat olmaz." Aynı kişi o yılın sonuna doğru gene **Anadolu** gazetesinde "... Ama müslümanım diyen bir kimseye İslamın icabını yerine getirmesi, haramlardan sakınması emredilir. Dinin emir ve yasaklarına uymaması halinde İslam Dininin vaaz ettiği dünyevi cezalar tatbik edilir. İçki içene had, zina edene recme veya had cezası, hırsızlık yapanın elinin kesilmesi, adam öldürmenin kısas edilmesi gibi..." diyerek bir bakıma kendi iktidarlarında neler yapacaklarının da müjdesini veriyordu. Bir başka imam İKM Stuttgart Başimamı **Mehmet Gaye** ise Süleymancılığın bilimsel görüşlerini vaazlarında dile getiriyordu. "Bir kadının beraberinde sahibi olmadığı halde ya-

ni (Babası, kardeşi, oğlu, amcası, dayısı, yeğeni, veya kocasının dışında) bir başka erkekle yola çıkması caiz olmadığı gibi, yalnız başına 90 km yola çıkması dahi caiz değildir, haramdır." Gaye, "istakoz, karides, midye yenir mi" sorusunu ise "Deniz hayvanlarından ancak helal olan balıktır. Bunun dışındakiler yenmez, haramdır" diye yanıtlıyordu. Bütün islamcı görüşlerce genel kabul gören bu anlayışın temelinde kabuklu hayvanların dişilerinin adet görmemesi ve bu yüzden bunların pis kalmaları yatıyordu. Söylemeye gerek yok ki bu hayvanların memeli olmamaları, dişilerinin bu yüzden adet görememelerine yol açıyordu. Aynı şekilde balıklar da memeli değildi ve bu yüzden dişileri pisti, nedense Süleymancı alimler, balığı helal sayıyorlardı.

Süleymancı- Politika İlişkisi

Yurtdışında bulunan -Özellikle Almanya'da- bu tür grupların tümü politika ile içiçeydi. Hatta bazıları, Türkiye'deki iki partinin uzantıları olarak görev yapıyorlardı. Fakat Süleymancılar, dışarıya karşı kendilerini, siyasal partilere karşı tarafsızmış gibi gösteriyorlardı. Bu da, F. Almanya'da yaşayan çok sayıda Türk'ün Süleymancıların camilerine gitmelerine yol açmıştı. Böylece politika dışı kaldığı için oralara gitmeye başlayan vatandaşlar bilmeden politikanın ortasına düşüyorlardı. İşte, Başbakanlık tutanağındaki ilgili bölüm:

"İslam Kültür Merkezleri yöneticileri gerçek siyasal amaçlarını, "Süleymancılığı" tarikat olarak benimseyen ve bölge başimamının güvenini kazananlara yavaş yavaş işlemektedirler. Bölge başimamları ise, merkezdeki başimamın emirlerine kesinlikle bağlıdırlar. Merkez başimamı ise, tarikat şeyhi **Kemal Kaçar**'ın kesin yönetimi ve kontrolu altındadır."

Süleymancılar İktidarı Nasıl Ele Geçirecek?

Aslında yurtdışındaki hem İKM'lerin hem de MSP çizgisindeki **"Milli Görüş"** örgütlerinin amacı, Laik Cumhuriyeti yıkarak yerine Şeriat Hukukuna dayalı bir islam devletinin kurulmasıydı. Ama bu amaca ulaşmak için "Milli

Görüş"çüler, siyasal bir parti yani MSP kanalıyla iktidara gelmeyi öneriyorlardı.

Süleymancılara göre ise şeriat taraftarlarının bir siyasi parti kanalıyla iktidara gelip bir İslam İhtilali yürütmeleri olanaksızdı. Onların görüşüne göre "bir İslam İhtilalinin gerçekleşebilmesi amacıyla, her türlü yola başvurulması gerekli"ydi. Bu nedenle "Süleyman Hilmi Tunahan'ın çizmiş olduğu çerçeve içerisinde İslam Dini Kur'an Kursları kanalıyla bütün ülkeye yayılmalıdır. Dinsel kurumlar başta gelmek üzere tüm devlet kuruluşlarında köprü yerleri tutulmalı, aynı şekilde siyasi partiler de etki altına alınmalıydı. Yerine göre her siyasi partiyle işbirliği yaparak tüm siyasi partilerin kontrol altına alınmasına çalışılmalıdır."

Altı Yıldır Rafta Duran Dosya

1981 yılının hemen başında dönemin Başbakanı **Bülent Ulusu**'nun isteği üzerine çok geniş kapsamlı bir inceleme yapılmıştı. inceleme konusu "Türkiye'de Din Eğitimi ve Din İstismarı" idi. Başbakanlık 7/5/1981 gün ve 2-4/01392 sayılı bir emirle bu isteğini iletiyor, bunun üzerine dönemin Devlet Bakanı Mehmet Özgüneş'in koordinatörlüğünde Adalet, İçişleri, Dışişleri, Milli Eğitim, Köyişleri ve Kooperatifler, Gençlik ve Spor Bakanlı ları ile Diyanet İşleri Başkanından meydana gelen bir üst kurul oluşturuluyordu. 15/5/1981 günü toplanan bu kurul konuyu değerlendirerek **'Din Eğitim' ve 'Din İstismarı'** üzerinde çalışacak i i teknik komisyon kuruyordu. M. E. Bakanlığının koordinatörlüğünde Adalet, Dışişleri, Milli Eğitim, Gençlik ve Spor Bakanlıkları ile Diyanet işleri Başkanlığı, TRT Genel Müdürlüğü, Ankara Ü. İlahiyat Fakültesi, Atatürk Ünv. İslami İlimler Fakültesi, İstanbul ve Konya Yüksek İslam Enstitüleri temsilcilerinden oluşan **'Din Eğitimi İnceleme Alt Grubu'** ile İçişleri Bakanlığı'nın koordinatörlüğünde Adalet, İçişleri, Dışişleri, Milli Eğitim, Gençlik ve Spor Bakanlıkları ile Genelkurmay Başkanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı, MİT Müsteşarlığı temsilcilerinden oluşan **'Din İstismarı İnceleme Alt Grubu'** tarafından ayrı ayrı raporlar hazırlanıyor ve bunlar

birleştirilerek Başbakanlığa sunuluyordu Yukarıda anlatılanların tümü, bu rapordan alıntılardır.

Yaklaşık 350 sayfadan meydana gelen raporda yurtiçi ve yurtdışında devlet aleyhine faaliyet gösteren dini gruplar sıralanıyor ve özellikle Süleymancılar didik didik ediliyordu. İnceleme kapsamına giren **Nurcular** vb. bir iki sayfa ile geçiştilirirken raporun hemen tamamı **Süleymancıları** inceliyordu. Sayıları yüzbinleri bulan Süleymancılar hakkında bu bilgileri toplayıp, bunları bir şeyler için koz olarak mı kullanmak niyetindeydi devlet? Nitekim **Nazlı Ilıcak**, "82 Anayasası için bu grup ile anlaşılıp teminat mı alınmıştı" diye soruyordu.

İşin ilginç yanı, raporun sonucu olarak yönetime önerilen şeylerin Devlet Başkanı Kenan Evren tarafından 6 yıl sonra Denizli konuşmasında dile getirilmesiydi. Raporun öneriler kısmında "Kuran kursu açmak üzere halktan toplanan yardımlarla inşa edilmiş özel veya tüzel kişilere ait binaların bağış ve inşa amacına uygun olarak kullanılmak üzere 'Hazine'ye devri yürürlüğe konulacak bir kanunla sağlanmalı, kamulaştırmaya kadarki aşamada mal kaçırmayı önleyici tedbirler, aynı kanunda belirtilmelidir." deniyordu.

Altı yıl sonra Demokrasi'nin ortaya çıkardığı yaklaşık 350 sayfalık raporda devlet teşkilatının çeşitli birimlerinin din istismarı yapan örgütlerle ilgili ayrıntılı çalışmaları, incelemeleri yer alıyor.

Süleymancıların Tutumlarından Kaynaklanan ve İmam Hatiplilere Yönelik Bazı Saldırı Olaylarından örnekler :

1. İçel-Tarsus İlçesi Müftüsü (Halen Tokat Müftüsü) **Süleyman Tekin**'in evine bomba atılmış ve dövmeye teşebbüs edilmiştir. (1969)

2. Edirne-Uzunköprü Müftüsü **Süleyman Halatçı**, (halen İzmir-Urla Müftüsü) ağır şekilde dövülmüştür. (1968)

3. Burdur-Gölhisar Müftüsü İsmail **Bilgin**, Çavdır Kasabasında dövülerek koma haline getirilmiştir. (1979)

4. Isparta- Şarkikaraağaç ilçesi Yassıbel Köyü Kurs ve Okul

Talebelerine Yardım Derneği Yöneticileri, aynı yer imam hatibi Musa Yılmaz'ı ağır biçimde dövmüşlerdir. (1978)

5. Antalya Müftü yardımcısı **Zübeyr Koç**'a (halen Niğde Müftüsü) tehdit ve saldırıda bulunmuşlardır. (1966)

6. Adana Müftüsü **Cemalettin Kaplan**'a*, çeşitli iftiralarda bulunmuşlardır. (1974)

7. Antalya'da Süleymancılıkla ilgili ifşaatta bulunan imam hatip **Mustafa Yıldız**'ı öldürmek için plan yapmışlar, fakat gece karanlığında kendisinin evinden çıkan başka bir şahıs o zannedilerek öldürülmüştür. (1972)

8. İçel Erdemli'de eskiden Süleymancı iken sonradan onlardan ayrılan imam hatip **Ali Büyükgüdük**'e cami içinde tecavüz edilerek öldürülmek istenmiş, hatta gözlerine acı toz biber serpilmiştir. (1971)

9. Silifke ve Çayeli Müftülerinin evleri kundaklanmış, yakılmak istenmiştir. (1975)

10. Beypazarı Müftüsü (halen Kırklareli Müftüsü) **Zekai Tuncezdi**'nin evi kurşunlanmıştır. (1970)

11. Balıkesir'de İmam-hatip okulu mezunu bir din görevlisinin kendisi camide iken, evine girilerek eşine cinsel tecavüzde bulunuldu. (1973)

12. Bir müftünün eşi Süleymancıların hanımlarının ricası üzerine hamama götürülmüş, orada vücudununu bazı özellikleri tesbit edilmiş, daha sonra da bu kadınların kocaları tarafından müftünün eşine ahlakdışı iftiralarda bulunulmuş sonra o müftü kısa süre içinde nakledilmiştir. (1973)

13. Zonguldak'ta İmam Hatip Lisesi mezunu bir din görevlisinin eşine, yatsı namazına camiye gittiği sırada zorla tecavüz edilmiştir. (1974)

14. Çanakkale'de İmam Hatip Lisesi mezunu bir din görevlisinin, gece evinde giken gözünün önünde eşine tecavüz edilmiştir. (1973)

15. Sivas Gürün Müftüsü **İlhami Eroğlu,** öldürmek kastı görülecek derecede ağır şekilde dövülerek komaya so-

* Bugün Almanya'da yaşayan ve "Kara Ses" olarak tanıtılan kişi. (FB)

kulmuştur. (1976)

16. Manisa Alaşehir Akkeçeli Köyü İmam hatibi **Sabri Duman,** camide vaazettirmediği Süleymancı kişilerce ağır biçimde bıçaklanmıştır.

17. Manisa Alaşehir Belenkaya Köyü camii imam hatibi **Recep Adaş**'ın evi taşlanmış, karısı ve çocukları kaçırılmakla tehdit edilmiş ve nakle mecbur edilmiştir. (1979)

18. 6-7 Nisan 1980 gecesi eski Ermenek İlçesi Müftüsü halen Atama İşleri Müdür vekili Halil Gedik'in evi, Ermenek'te Süleymancılarca bombalanmış maddi hasara sabebiyet verilmiştir.*

"Malum Adam..."

"Bundan 41 sene evvel 'Malum Adam' (Atatürk) vefat ediyor. Malum Adam vefat edince, Diyanet İşlerinin başında Şerafettin Yaltkaya isminde bir profesör bulunuyor. Bu profesörü çağırıyorlar. Gel bakalım diyorlar, adamımız öldü cenazesini kaldır diyorlar. Bu Şerafettin Yaltkaya Diyanet İşleri Reisi olan adam, profesör. Başında fötr geliyor, öne geçiyor. Allahuekber, 4 tekbirle kılınacak ya cenaze namazı. Ama şimdi Allahuekber dese, yasak Allahuekber. O zaman kanun çıkarmış orada yatan adam. Allahuekber demeyecek. Ya ne diyecek? - Tanrı uludur. Geçiyor fötrün altına: Tanrı Uludur, Tanrı Uludur, Tanrı Uludur, Tanrı Uludur. Eee, selam verecek şimdi. Selam daha tercüme edilmemiş. Düşünmeye başlıyor şimdi adam. Ne dese şimdi. Esselamünaleyküm dese arkadakiler, önündeki kızacak, yatan adam.

Demese, ne yapsın? Apışmış kalmış. Nihayet selam size, selam size, demiş bitirmiş namazı. Arkadan insaflılardan birisi yakasını toplamış. Diyanet İşleri Reisi Hocaefendi demiş, bu nasıl namaz oldu? Hiç bugüne kadar, Hz. Muhammed'den böyle namaz oldu mu demiş? Kılındı mı böyle tangır tungur namaz? Dönmüş de adam ona demiş ki; Yahu, ne yapayım? Za-

* Bu bilgileri, gazeteci Erbil Tuşalp bir yazı dizisinde aktarmış; tarafımızdan da Diyanet Teftiş Kurulu'nun arşivlerine bakılarak teyit edilmiştir. (FB)

ten abdestim de yoktu demiş. Tamam mı? Anlayın azizler, Diyanet İşlerinin başına tangır tungurla cenaze namazı kıldıracak fötrle cenaze namazı kıldıracak, abdestsiz cenaze namazı kıldıracak adamlar geçmiş, geçebilirmiş." (Harun Reşit Tüylüoğlu- Süleymancıların Avrupa Kolu İslam Kültür Merkezleri Başimamı Konferans ses bandı)

******

"Ramazan döneminde Diyanet İşleri Başkanı Tayyar Altıkulaç Federal Almanya'da bulunmasına rağmen, İslam Kültür Merkezlerinin davetlerini kabul etmeyerek, Camilerindeki toplantılarına katılmamıştır. Bunun nedeni ,TC Diyanet İşleri Başkanlığı ile İslam Kültür Merkezleri'nin, Kur'an'ı farklı biçimde yorumlamalarıdır."

"Süleymancılar İkinci Dünya Savaşı döneminde **Hitler**'in aslında müslüman olduğunu ve Türkiye'ye girerek Hırıstiyan yandaşı dinsiz İnönü Hükümetini düşüreceğini, Türkiye'de İslam Devleti kurarak bu devletin başına Süleymancıların lideri **Süleyman Hilmi Tunahan**'ı geçireceğini öne sürüyorlardı. Bu nedenle eski Kudüs Müftüsünün yönetiminde bir birlik oluşturdular ve gizli olarak Yugoslavya'ya giderek Hitler'in İslam SS- Birliklerine katıldılar."*

******

* Anlatıları onaylayan iki kaynak için bkz:
1) Faik Bulut, İslamcı Örgütler/Türkiye, Filistin ve Avrupa bölümleri, Tümzamanlar yay. 1994.
2) DGM, Yabancı İşçiler Dairesi Merkezi Türk Bürosu araştırması, Karl Schwab, Nisan 1980. Ayrıca Cemil Koçak, Milli Şef Dönemi, Yurt yay.

ZARARLI DİNİ UNSURLARDA KLASİK ÖRGÜTLENME (1985)*

Tarikatların bir kısmı mistik dini inanışlar çerçevesinde faaliyet gösterirken, bir kısmı da toplum anlayışı ve devlet düzeni ile ilgili bir takım kurallar ortaya koydukları için devletin siyasi, ekonomik, sosyal ve hukuki temel nizamlarını tehdit eder nitelikli siyasi mahiyet taşımaktadır. Bunların önemlilerini kısaca açıklayacağız.

Zararlı Dini Cereyanlar

Tarikat	Kuruluşlar
Nurculuk	**Bahailik**
Süleymancılık	**Hizb-üt-tahrir**
Nakşibendilik	**Müslüman Kardeşler**
Humeynicilik	**Yehova Şahitleri**

a. Nurculuk:

1873 yılında, Bitlis ilinin, Hizan kasabasına bağlı İsparit nahiyesinin Nurs köyünde doğan **Said-i Nursi** tarafından esasları ortaya konulan bir tarikat faaliyetidir.

Önceleri **Said-i Kürdi** olarak tanınıp bu ünvanı kullanan ve soyadı kanunu çıktıktan sonra doğduğu Nurs köyüne izafeten soyadını alan **Said-i Nursi**, Meşrutiyetin ilanından sonra Bitlis ve havalisinde şeyhlik** faaliyetlerine başlamıştır. Daha sonra İstanbul'a giderek siyasete atılmış ve **"İttihat-ı Muhammedi Cemiyeti"**nin kurucuları arasında yer almıştır. **Volkan** gazetesinde çıkan yazıları ile 31 Mart Vak'asını körüklemiş, aynı tarihlerde **"Kürt Teali Cemiyeti'ne"** girmiştir.

1925-1953 yılları arasında birçok kere muhtelif yerlerde ika-

* Yüksek Öğretim Kurulu'nda verilen 1985 tarihli konferans metni....

** Said-i Nursi, hiçbir zaman Şeyhlik yapmamış, böyle bir iddiada bulunmamıştır. (FB)

mete mecbur tutulan Said-i Nursi, 23 Mart 1960 tarihinde Urfa'da vefat etmiş, ancak yetiştirdiği öğrencileri günümüze kadar faaliyetlerini devam ettirmişlerdir.

"Nur Medresesi" olarak adlandırdıkları evlerde **Nur Risalelerinin** okunup tefsir edilmesi şeklinde başlayan faaliyet, önemli bir taraftar kitlesine sahip olmuştur.

Söz konusu unsurlar, **Nur Risaleleri** dışındaki yayın organları vasıtasıyla da görüşlerini yaymakta, ayrıca gelir temin etmektedirler.

Tarikat faaliyetleri olarak nitelendirilmekle birlikte, siyasi etkinliği açısından dikkati çeken **Nurcuların**, 12 Eylül öncesinde ve sonrasında kendi mensupları arasında örgütlenmelere yöneldiği bilinmektedir.

Diğer taraftan devlet kuruluşlarında kadrolaşmayı amaçlayan **Nurcuların**, eğitim kurumlarına büyük önem verdikleri, her seviyede öğretmen ve öğrenci kademesinden taraftar temini çalışmalarına yöneldikleri tespit edilmektedir.

b. Süleymancılık:

Yurdumuza küçük yaşta göçmen olarak gelen, 1888 Silistre doğumlu **Süleyman Hilmi Tunahan** tarafından esasları ortaya konulan zararlı bir dini cereyandır.

Süleyman Hilmi Tunahan'ın İstanbul'da oluşturduğu Kur'an kurslarında faaliyet başlatılmış, uzun yıllar yurt sathında açılan müsaadeli ve müsaadesiz Kur'an kurslarında çalışmalar sürdürülmüştür.

Çocuk yaştaki kimselere Kur'an Kursu adı altında hurafe denilebilecek asılsız bilgiler aşılanmış, Atatürk ve rejim aleyhtarlığı faaliyetler yapılmıştır. Söz konusu kesim, kanuni takibattan korunabilmek amacıyla yasal dernekler oluşturma yoluna gitmiş, "Tahsil Çağındaki Talebelere Yardım Dernekleri"ni, "Kurs ve Okul Talebelerine Yardım Dernekleri"ni oluşturmuştur. Daha sonra bu dernekleri bir çatı altında toplayan Süleymancılar, İstanbul'da "Kurs ve Okul Talebelerine Yardım Dernekleri Federasyonu'nu" kurmuşlardır.

c. Nakşibendilik:

Esasları bir asır önce Hoca Ahmet Bahaeddin Nakşibendi tarafından ortaya konulan Nakşibendi tarikatı, dinin bütün emirlerine ve esaslarına kesinlikle uyulmasını ilke edinmiştir.

Söz konusu tarikat, mistik amacının yanısıra, dini kuralları devlet yönetimine hakim kılmak, bir başka ifade ile; şeriat düzenini yeniden ihya etmek amacındadır.

Tarikat şeyhi olarak adlandırılan kişiler etrafında toplanan taraftarlarca, organik yapısı mevcut olmayan bir örgütlenme meydana getirilmekte, şeyhin vekilleri vasıtasıyla yurt sathında mürid temin edilmektedir.

12 Eylül sonrası devlet çapında alınan bir çok önlemler bu kesimin faaliyetlerinin önemli ölçüde azalmasına neden olmuştur.

d. Bahailik:

Kurucusu, Osmanlı İmparatorluğu döneminde Akka'ya sürülen ve 1908 yılında Meşrutiyetin ilanı vesilesiyle affedilen **Bahaullah** isimli şahıs olup, kökü yurtdışında bulunan uydurma ve zararlı bir dini cereyandır.

Devletler arasında kuvvetten doğan sınır farklılıklarının kalkmasını, bütün insanların kardeş olduklarını, dünyada mevcut olan birçok devletin yerine, tek bir devlet bulunmasını savunurlar. **Bahailiğin** tasavvur ettiği enternasyonal devlette, sosyal sınıflar yoktur. Herkes kardeştir, kardeşler arasında da fark olmayacağından, kurulacak Bahai devletinde ekonomik adaletin gerçekleşeceğini benimserler. Bu bakımdan komünizmi andırır*, ancak komünizmin aksine aileyi ve adalete uygun olması şartıyla özel mülkiyeti, kurulacak enternasyonal devletin temeli sayarlar. Milli birlik ve bütünlüğümüzü parçalayıcı özellikleri mevcuttur.

e. Humeynicilik:

Aşırı sağcı dini kesim içinde yer alan **Humeynici** grupların

* Yanlış bir benzetmedir. (FB)

gerek koydukları eylemler ve gerekse yayınladıkları bildirilerde, özellikle Diyanet Teşkilatını hedef aldıkları, esas amaçlarının ise Türkiye'de kendi düşüncelerine uygun bir şeriat devletinin tesis edilmesi olduğu gözlenmektedir.

Humeyni yanlısı örgüt ve kişilerin, halen İran'da kurulu bulunan dini esaslara dayalı Şii rejiminin ülkemizde de tesisi amacıyla faaliyet içerisinde bulundukları ve tüm bu faaliyetlerin İran tarafından destek ve himaye gördüğü, ülkemizdeki temsilciliklerinin de destekleriyle laik Türkiye Cumhuriyeti'nin yıkılarak yerine şeriata dayalı bir devlet kurulması yolunda faaliyet gösterdikleri bilinmekte olup, bu faaliyetleri öncelikle Türkiye'yi hedef alan bir devrim ihraç faaliyeti olarak nitelendirmektedir.

f. Hizb-üt Tahrir:

Takuyeddin El Benna* adlı şahıs tarafından, 1950 yılında Ürdün'de kurulmuştur. İslam ülkelerinde mevcut anayasal düzenin zor kullanılarak yıkılmasını ve yerine teokratik yönetim tarzının yerleştirilmesini savunan illegal bir örgüttür.

Hizb-üt Tahrir teşkilatının ülkemizdeki çalışmalarını; İzmir, İstanbul ve Ankara illerindeki "Temsilcilikleri" aracılığıyla yürüttüğü ve anılan örgütçe Türkiye Cumhuriyeti'nin **"Hizb-üt Tahrir Türkiye Vilayeti"** olarak tanımlandığı bilinmektedir.

Ülkemizde 1962 yılından itibaren faaliyet göstermeye başlayan örgütün çalışmaları, 1967 yılında iki, 1968 ve 1973 yıllarında birer defa suçüstüne gidilerek deşifre edilmiştir.

Yurdumuzdaki faaliyetlerini 1975 yılından itibaren tekrar canlandırdıkları tesbit edilen örgüt mensuplarına karşı 12 Eylül harekatından sonra düzenlenen operasyonlar sonucu İzmir, Ankara ve İstanbul'daki çalışmaları açığa çıkarılmıştır.

Örgüt mensuplarının asil ve aday üyelerden meydana geldiği, asil üyelerin Ürdün'deki Genel Merkez'e kayıtlı oldukları, yıllık gelirlerinin % 10'unu kuruluşlarına bağış adı altında

* Yanlış; oysa Takuyeddin'in soyadı, El Nebahani'dir. El Benna ise Müslüman Kardeşler lideri Hasan'ın soyadıdır. (FB)

ödedikleri; örgüt tarafından düşünülen devlet şeklinin Halife-Halife Muavinleri, Maslahat Müdürleri, Kadılar Kadısı, Valiler, Şura Meclisi ve Ordu olarak tesbit edildiği anlaşılmıştır.

g. **Müslüman Kardeşler:**

1929 yılında Cemiyet-ül **İhvan-ı Müslimin** adı ile Mısır'da Şeyh **Hasan Sabri El-Benna** tarafından kurulmuş, ihtilalci zararlı bir cereyandır.

Örgütün görüşü, dini inançlara tam bağlılığı sağlayıp islam ülkelerinde sosyal ve isyasi hayatta islamın emirlerini kabul ettirmek üzere faaliyette bulunmaktadır.

Hacca giden vatandaşlarımız ve Arap ülkelerinde din tahsili yapan öğrencilerimiz vasıtasıyla, bu cemiyetin bir şubesinin yurdumuzda açılması yolunda faaliyet gösterilmiştir.

Cemiyetin yurt dışında; Ürdün, Sudan, Fas, İran, Pakistan, Endonezya ve Seylan'da şubeleri bulunmaktadır.

h. **Yehova Şahitleri :**

Yehova Şahitleri'nin kurucusu 1852 yılında A.B.D.'nin Pennsylvania eyaletinde doğan **Charles Taze Russel**'dir.

Newyork'ta merkezi bulunan bu kuruluş iyi teşkilatlanmış olup, devletimizin ve hatta bütün devletlerin sosyal ve siyasi düzenini değiştirerek dini bir krallık kurmak amacını gütmektedir. **Bu batıl inanç,*** mensuplarının dine dayalı bir devlet kurma amacı içinde bulunmaları nedeniyle, laikliğe aykırı bir görünüm arzetmektedir.

Yehova Şahitleri; Bayrak, Milli Marş, Vatan, Millet gibi mefhumları kabul etmezler, askerliğe karşıdırlar ve askerlik yapmak istemezler. Askerlik esnasında silah almak istemezler.

Bu zararlı dini cereyanın gayri müslim vatandaşlar arasında yayılmasının milli birlik ve beraberliğimizi zedeleyeceği ve

* Dikkat edilirse, İslami tarikat-cemaat-hareketler "zararlı", İslami olmayan Yehova Şahitleri inancı ise "batıl" olarak niteleniyor. Yani devlet İslami akımlara "resmi siyasetin", İslami olmayanlara ise "resmi İslamın" gözlüğüyle bakıyor.(FB)

devlet güvenliğimiz açısından büyük sakıncalar doğuracağı açıktır. Ayrıca; **Yehova Şahitleri** kitap, dergi ve broşürleriyle Yahudiliğin propagandasını da yapmaktadırlar.

Yurdumuzda daha çok gayrı müslim vatandaşlar arasında rağbet görmektedir. Son yıllarda adli mercilere müracaat eden bazı yurttaşlarımız (Genellikle Ermeni veya Ermeni asıllılar) cüzdanlarında dinle ilgili bölümden "Ermeni" kelimesini sildirerek "Hristiyan" yazılmasını ve yine mezheb hanesine de "Yehova Şahidi" yazılmasını talep etmişlerdir. Ülkemizde bulundukları iller sırasıyla İstanbul, Ankara, Hatay, İzmir, Sivas, Çankırı ve Zonguldak'tır.

Bahailik, Humeynicilik, Hizb-üt Tahrir, Müslüman Kardeşler ve Yehova Şahitleri kökü dışarda ve dış tehdit odakları ile irtibatlı zararlı dini cereyanlardır.

İRTİCAİ UNSURLARIN GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

12 Eylül 1980 tarihine kadar hızla faaliyetlerini geliştiren irticai unsurların 12 Eylül harekatı ile bir müddet faaliyetlerini durdurdukları müşahade edilmiştir.

Siyasi organizasyonlarına ve örgütlerine, bunun yanısıra lider kadrolarına yöneltilen yasal takibat sonucu, organik yapısı bozulan unsurların, bilahare yeniden toparlanma çalışmalarına yöneldikleri belirlenmiştir.

1979 Şubat ayında İran'da Şahlık rejiminin yıkılması ile sonuçlanan Şii-ihtilal, irticai unsurlar arasında büyük bir ilgi ile izlenmiştir. Günümüze kadar da, İran'ın dış politikası olarak ilan ettiği İslam Devrimini İhraç amaçlı propaganda çalışmaları neticesinde, bu ilgi giderek büyümüştür.

Türkiye'de de İran'daki gibi bir devrim yapılabilir fikrine kapılan bazı kimseler, ülke sathında bu yönde propagandaya yönelmişler, çok yönlü ilişkilerini geliştirmişlerdir.

Diğer taraftan, parlamenter demokratik sistem içinde iktidara gelinebileceği fikrinde olan bazı irticai unsurların da, 6

Kasım 1983 seçimleri sonrasında faaliyetlerini yoğunlaştırdıkları belirlenmiştir.

Devlet kuruluşlarında kadrolaşmak yönündeki faaliyetleri ve istekleri gözlenen söz konusu unsurlar, çeşitli ortamlardaki girişimleri sayesinde isteklerini yerine getirmek için büyük gayret içerisindedirler.

Nurcu ve Süleymancı olarak bilinen kesimin günümüzde faaliyetlerini, istekleri ve amaçları doğrultusunda sürdürdükleri müşahade edilmektedir. Nurcu grupların, taraftar temin etme yönündeki çalışmalarını boyutlandırıp, **"medrese"** olarak adlandırdıkları evlerde toplantılarını sürdürdükleri, devlet kuruluşları ile eğitim ve öğretim kurumlarındaki kadrolaşma isteklerini gerçekleştirmeye çalıştıkları belirlenmektedir.

Süleymancı kesim, her dönemde olduğu gibi günümüzde de oy potansiyeli olma özelliğini kullanarak faaliyetlerini geliştirmektedir. 12 Eylül harekatı ile kapatılan dernek ve pansiyonlarını yeniden faaliyete geçirmek maksadı ile çalışmalarını sürdürmektedir.

Kökü ve destekleri yurtdışında olan diğer zararlı dini cereyanların, özellikle basın-yayın kanalı ile büyük propaganda gayret ve faaliyetleri gözlenmektedir.

ZARARLI DİNİ UNSURLARIN DIŞ BAĞLANTILARI

İrticai unsurlar, yurt içindeki faaliyetlerine paralel olarak yurtdışında da çalışmalarını sürdürmektedir.

Avrupa'daki Türk unsurunun maddi ve manevi potansiyelini kullanabilmek amacıyla 1970'li yıllardan itibaren F. Almanya'da ve diğer Avrupa ülkelerinde de örgütlenmeye yönelinmiştir.

Milli Görüş yanlısı örgütler olarak oluşturulan Avrupa Milli Görüş Teşkilatları, günümüzde 200 civarındaki şube ve kardeş dernekleri vasıtasıyla yurt dışında Türkiye'deki rejim ve yönetim aleyhtarı çalışmalarını sürdürmektedir.

Dış Zararlı Dini Unsurların Faaliyetleri

I - F. ALMANYA
a - Islam Kültür Merkezleri Kardeş Kuruluşlar (24)*
b - Milli Görüş Teşkilatı
c - B. Berlin İttihat Basımevi

II - FRANSA
Frankreich Ve Çevresi İslam Kültür Merkezleri (2)

III- AVUSTURYA
a - Türk Kültür Ve Yardımlaşma Derneği (8)
b - Milli Görüş Teşkilatı

IV - DANİMARKA
İslam Kültür Merkezi

V - İSVİÇRE
Schweiz ve Çevresi İslam Kültür Merkezleri (8)

VI - İSVEÇ
İslam Kültür Merkezi

VII - BELÇİKA
İslam Kültür Merkezleri (2)
Milli Görüş Teşkilatı

VIII - HOLLANDA
a - İslam Vakfı Ve İslam Kültür Merkezleri (14)
b - Milli Görüş Teşkilatı

Avrupa'daki Süleymancılık faaliyetleri ise 200'ün üzerinde şube ve yan kuruluşa sahip olan İslam Kültür Merkezleri Bir-

* Yazılı rakam, şube adedini gösteriyor. (FB)

liği'nce yürütülmektedir.

İrticai amaçlı Türk derneklerinin faaliyetleri dışında, gerek Avrupa'dan gerekse Türkiye'den özellikle Ortadoğu ülkelerine **eğitime giden bazı gençlerin dönüşlerinde yurt dışındaki zararlı dini cereyanların içinde yer aldıkları bilinmektedir.**

Zaman zaman, Irak, Suriye ve Lübnan'daki eğitim kamplarına gerilla eğitimi görmek arzusu ile giden fanatik görüşlü irticai kesim mensuplarına halen rastlanmaktadır.

ZARARLI DİNİ UNSURLARIN GENÇLİK KESİMİNDEKİ FAALİYETLERİ

Toplumumuzun psikolojik ve sosyal yapısı incelendiğinde büyük çoğunluğunun, dini kurallara önem veren, inançlı yapıda olduğu görülecektir. Bu nedenle, bu unsurlar zararlı faaliyetlerini yürütebilecekleri ortamı kendiliğinden kolaylıkla bulabilmektedirler.

Bütün yıkıcı unsurlar gibi, irticai unsurlar da fikirlerine taraf olacak bu taban oluşturmanın yanısıra, bu tabanın aktif gücünü oluşturacak gençlik kesimine de büyük önem vermiştlerdir.

Siyasi platformda, politize edilen grupların yanısıra müteddeyyin (dindar) yapıya sahip olmayan kişilerce, sadece oturup dini yayınlar okuyan gruplar olarak nitelenen tarikatların bile gençliğe verdikleri önem, kurdukları dernek ve vakıflarda, açtıkları öğrenci pansiyonlarında gösterilen faaliyetlerden açıkça ortaya çıkmaktadır. Bu konuda en önemli husus; dini inançların çocuk yaşlarda daha kolay aşılanacağı bilindiğinden, zararlı dini unsurlar da gençlikten önce çocuk yaştakilere el atmayı tercih etmeleridir.

b. Gençlik Kesimindeki İlk Yıkıcı Faaliyetler:

Zararlı dini cereyanlar, özellikle 1961 Anayasasının getirdiği özgürlük ortamı içinde gelişen faaliyetler çerçevesinde, toplumdaki siyasi mücadelelerin, salt siyasi partiler vasıtasıyla

sürdürülen mücadele olmadığını, bir takım parlamanto dışı baskı gruplarına da ihtiyaç olduğunu düşünerek, diğer yıkıcı unsurlar gibi gençlik kesiminde örgütlenmeye yönelmişlerdir.

Böylece, legal görünümlü, illegal amaçlı, anayasal düzene karşı bir "vurucu güç" olarak tanımlanan **Akıncılar Derneği** ortaya çıkarılmıştır.

(1) Akıncılar Derneği;

1976 yılında Genel Merkezi Ankara'da olmak üzere kurulan **Akıncılar Derneği**, kısa sürede yurt sathında 600 ün üzerinde şube oluşturmuştur.

12 Eylül 1980 Öncesi Akıncı Dernekler

I -YASAL KURULUŞLAR
. **Akıncılar Derneği (Ak-der)**
. **Akıncı Memurlar (Ak-mem)**
. **Akıncı İşçiler (Ak-iş)**
. **Akıncı Sporcular**

II - YASADIŞI KURULUŞLAR
1- ORGANİK YAPILARI BELİRLENENLER
. **Akıncı Liseliler (Ak-Lis)**
2 - ORGANİK YAPILARI BELİRLENEMEYENLER
. **Türkiye İslam Kurtuluş Ordusu (İKO)**
. **Türkiye İslam Kurtuluş Cephesi (TİK/C)**
. **İslam Devriminin Acil Mücahitleri (İDAM)**
. **Türkiye İslam Kurtuluş Birliği (TİKB)**
. **Dünya Şeriat Kurtuluş Ordusu (DŞKO)**
. **Evrensel Kardeşlik Cephesi Şeriatcı İntihar Mangası (EKC/ŞİM)**
. **Evrensel İslam Kurtuluş Savaşının Türkiye Mücahitleri (EİK/TM)**

III - KOPAN BAĞIMSIZ GRUPLAR (İLLEGAL)

1 - Ak-güç

. İslam Kurtuluş Partisi Cephesi (İKP/C)

2 - Türkiye İslam Mücahitleri Ordusu (TİMO)

3 - İstanbul Kültür Ocağı İslam Kurtuluş Ordusu

Zararlı dini unsurların o güne kadar pasifize olmuş görüntüsünü değiştirmek, atıl halde bulunan güçlerini mücadeleye sevketmek amacıyla kurulan bu dernek; seminerler ve kitap okumanın yanı sıra konferanslar, geceler tertiplemiş, tiyatro vb. kültürel çalışmalar düzenlemiştir.

Fikirlerin kabul ettirilmesinde, kaba kuvveti araç olarak kabul eden tüm yıkıcı unsurlar gibi, Akıncı unsurlar da bedeni çalışmalara önem vermiştir. Judo, karate, tekwando gibi yakın döğüş usullerinin, silah ve atış eğitimlerinin, molotof kokteyli vb. patlayıcı madde yapılışının öğretildiği **"Eğitim Kampları"** açılmış, çok sayıda üye buralarda eğitilmiştir.

Faaliyetlerini büyük bir gizlilik disiplini içerisinde yürüten **Akıncılar,** karşıt grupların kendilerine yönelik çalışmalarını öğrenebilmek amacıyla, istihbarat çalışmalarına da yönelmişlerdir. Ayrıca 12 Eylül öncesinde, sınırlı da olsa örgütsel olarak silahlanma çalışmaları belirlenen **Akıncılar Derneği,** bu amaçla kaçakçılarla da ilişki kurmuştur.

Eylem yanlısı Solun, **kurtarılmış bölge** olarak tanımladıkları ve bir bölge veya il üzerinde etkinlik kurma şeklindeki çalışmalarını benimsemişlerdir. Bu amaçla Konya, Sakarya, İstanbul (Fatih- Erenköy) semtleri başta olmak üzere çeşitli il ve ilçelerde kadrolaşmışlardır.

Kamuoyunu kendi yanlarına çekebilmek amacıyla çeşitli illerde miting, gösteri yürüyüşleri düzenlemişler, yaptıkları korsan mitinglerde ABD ve SSCB bayraklarını yakmışlardır. Bol miktarda bildiri dağıtma, duvarlara yazı yazma, trik yapıştırma, afiş asma faaliyetleri de görülmüştür.

. 1979 Şubat ayında İran'da meydana gelen Şii ihtilalden önemli ölçüde etkilenmişler, lider durumundaki kadro anılan ülke yönetimi ile organik bazı ilişkilere yönelmiştir.

1979 Kasım ayında; Sıkıyönetim makamlarınca kapatılan **Akıncılar Derneği**'nin yerine 7 Mart 1980 tarihinde Konya'da **Akıncı Gençler Derneği**'ni kurmuşlar, Akıncılar Derneği şubelerini, Akıncı Gençler Şubeleri olarak faaliyete geçirmişlerdir.

Anılan Derneğin, 6 Eylül 1980 tarihinde, Konya'da tertiplediği, gövde gösterisi niteliğindeki **"Kudüs Mitingi" tarihe geçecek önemli toplumsal bir olay niteliğindedir.**

Toplumun çeşitli kesimlerinde örgütlenme amacı güden Akıncı unsurlar;

Memurlar arasında: (1976) **Akıncı Memurlar Derneği** (AK-MEM)

İşçiler arasında: (1978) **Akıncı İşçiler Derneği** (AK-İŞ)

Akıncı Sporcular Derneği, (1978) (AK-SPOR) kurmuşlardır.

Yasadışı örgütleri ise;

Türkiye İslam Kurtuluş Ordusu (İKO)

Türkiye İslam Kurtuluş Cephesi (TİKC)

İslam Devriminin Acil Mücahitleri (İDAM)

Türkiye İslam Kurtuluş Birliği (TİKB)

Dünya Şeriat Kurtuluş Ordusu (DŞKO)

Evrensel Kardeşlik Cephesi Şeriatçı İntikam Mangası (EKC-ŞİM)

Evrensel İslam Kurtuluş Savaşının Türkiye Mücahitleri (EİK-TM)

Türkiye İslam Mücahitleri Ordusu (TİMO)

(2) Gençlik Teşkilatları:

Tarikat faaliyeti olarak nitelenen **Nurculuk** faaliyetleri daima siyaset hayatını etkiler görünümü ile dikkati çekmiştir.

Uzun yıllar **"medrese toplantıları"** şeklinde sürdürdükleri faaliyetlerini değiştirerek, 1971 yılından itibaren gençlik içinde örgütlenebilmek amacı ile "Gençlik Teşkilatları"nı kurmaya başlamışlardır.

Orta ve yükseköğretim gençliğinden temin ettikleri ta-

raftarları vasıtasıyla görüşlerini yayma çalışmalarını sürdürmüşlerdir.

(3) Kurs ve Okul Talebelerine Yardım Dernekleri Federasyonu:

Süleymancı unsurlarca yurt sathında açılan 1400 civarındaki Kurs ve Okul Talebelerine Yardım Derneklerini bir çatı altında toplayan federasyon; dernek ve pansiyonlarına yönetici ve eğitici tayin eden, bunların maaşlarını veren, faaliyetlerini yönlendiren bir merkez durumundadır.

(4) Vakıflar:

Tüm irticai gruplar, yasalar karşısında derneklerden daha fazla ve daha değişik imkanlara sahip olan vakıflaşma yoluna gitmeyi tercih etmektedirler. Nitekim, 12 Eylül harekatı ile derneklerinin tamamı kapatılan bu unsurlar, vakıflarındaki faaliyetlerini sürdürmüşler, yeni vakıflar oluşturma yoluna gitmişlerdir. Büyük çoğunlukla **Milli Görüşçü** ve **Nurcu** kesim tarafından çeşitli adlarla oluşturulan vakıflar vasıtasıyla açılan öğrenci yurtlarında, fikri propagandalarını sürdürmüşlerdir.

c. Günümüzde Gençlik Kesimindeki Faaliyetleri:

Öteden beri, devlet yönetimine hakimiyetlerini üst kademelerdeki kadroları elde etmekle gerçekleşebileceğini düşünen zararlı dini unsurların, yükseköğretim kurumlarındaki taraftar sayılarını arttırmaya yönelik çalışmaları bilinmektedir.

Son yıllarda ortaöğretim kesiminden seçtikleri zeki ve çalışkan öğrencileri özel olarak, kendi görüşlerine mensup öğretmenler vasıtası ile Üniversite Seçme ve Yerleştirme imtihanlarına hazırlamaktadırlar. Büyük çoğunlukla devlet yönetiminde yönetici kadroda görev alabilmelerini sağlamak

açısından sözkonusu öğrencileri, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Hukuk Fakültesi gibi Kamu Yönetimi ile ilgili konularda öğretim yaptıran okullara sokmaya çalışmaktadırlar.

Üniversite ve Yüksekokullara sokmayı başardıkları mensupları vasıtası ile taraftar kazanma ve kadrolaşma yönünde faaliyet gösteren zararlı dini unsurlar, temin ettikleri öğrencileri kendilerine ait yurtlarda ve evlerde cüz'i sayılabilecek ücretlerle barındırmakta, bu arada fikirlerini aşılamak yönünde propagandalarını sürdürmektedirler.

Bazı öğrencilere karşılıksız burs da veren bu unsurların, günümüzde gençlik kesiminde taraftar temin etme çalışmalarını giderek yoğunlaştırdığı belirlenmektedir.

d. Gençlik Kesimine Yönelik Faaliyetlerde Usul ve Metodlar:

Gençliğin dinamik yapısından da yararlanmak isteyen zararlı dini unsurların, sözkonusu kesime yönelik faaliyetlerinde;

(1) Köylerden, kasaba ve şehirlere okumak için gelen dar gelirli öğrencilerin barınacak yer sorunlarına çözüm bulmak görünümü ile; pansiyonlarında, medrese olarak tuttukları evlerinde, kendilerine ait öğrenci yurtlarında cüz'i denilebilecek ücretlerle kalmalarını sağlamak,

(2) Karşılıksız burs vermek,

(3) Kendi görüşlerinde olan öğretmenler vasıtasıyla bazı derslerden ücretsiz kurs vermek, gibi metodları kullandıkları bilinmektedir.

e. İstismar Ettiği Konular:

Zararlı dini unsurların her vesile ile ele alarak taraftarlarına kasıtlı olarak yansıttıkları en önemli konu, laiklik prensibidir. Atatürk'ün yeni Türk devletinin yönetimine esas kabul ettiği bu prensip, ilk andan itibaren zararlı dini unsurlar tarafından istismar vesilesi edilmiştir. Laiklik ile dinsizliği eş anlamlı gösterme gayretleri, günümüze kadar sürdürülmüştür.

Vatandaşlarımızın büyük bir çoğunlukla onayladığı 1982 Anayasası, vatandaşın laiklik anlayışını simgelemektedir. Buna rağmen zararlı dini unsurlar, laiklik ilkesini, din ve vicdan hürriyetlerini kısıtlayıcı bir yaklaşım olarak sürekli saptırmak isterler. Diğer taraftan aşırı sol unsurlar da halkın hassas olduğu din konusunu istismar edilmek için, **laikliği, din tanımama şeklinde propaganda etmektedir.** Gerek aşırı sağ ve gerekse sol unsurlar, laiklik ilkesini bir Anayasa gereği değil, kendi çıkarlarına ulaşmak maksadı ile istismar edilecek bir konu olarak görürler.

f. Propaganda ve Ajitasyon Çalışmaları:

Zararlı dini faaliyetleri sürdüren bu unsurlar gençlik kesimine yönelik propaganda çalışmalarında çıkardıkları yayın organlarından faydalanmaktadırlar.

Özellikle 12 Eylül 1980 sonrasında büyük artış olduğu gözlenen yayın faaliyetleri sonucunda, fikirlerin geniş kitlelere yayabildikleri gözlenmektedir. Yazılı propagandanın yanı sıra sözlü ve eylemsel propaganda da sürdürülmektedir.

Söz konusu faaliyetleri sürdüren unsurların yazılı ve sözlü propagandaları sırasında; **laiklik, dinsizlik, başörtüsü, devlet yönetimi ve yöneticilerinin dinsizliği konusunda ajitasyon çalışmalarını sürdürdükleri, kitleleri harekete geçirmeyi plaşladıkları gözlenmektedir.**

SONUÇ:

a. İmkan ve Kabiliyetleri:

Zararlı dini unsurların tarihi gelişim içerisinde ortaya koydukları toplum olayları, sözkonusu unsurların imkan ve kabiliyetlerini göstermesi açısından değerlendirilmesi gereken örnek olaylardır.

Halkın % 99'u müslüman* olan ülkemizde, okuma yazma bi-

len vatandaş sayımızdaki oranın düşüklüğü ve halkın dinine saygılı yapısı, zararlı dini cereyanlara ortam teşkil edebilecek olan tabanı kendiliğinden ortaya çıkarabilmektedir. Bu nedenle, diğer yıkıcı unsurların elde etmeye çalıştığı sempatizan kitle, irticai unsurlar için fazla çaba sarfetmeden esasen hazır durumdadır.

Diğer taraftan siyasi amaçlı zararlı dini unsurların;

Kurulan ithalat-ihracat şirketleri, yurt içindeki ticari işletmeleri vasıtası ile maddi imkanlarını giderek arttırdığı,

Yayın organları vasıtası ile fikri propagandanın yanısıra finansman temini sağladıkları,

Yurt sathında yaydıkları yurt ve pansiyonları sayesinde özellikle gençlik kesimindeki taraftar sayısını arttırdıkları düşünüldüğünde, imkan ve kabiliyetleri açısından halen üzerinde durulmaya değer bir görünüm taşımaktadır.

b. Muhtemel Harekat Tarzı:

Muhtemel gelişmeler doğrultusunda bugünkü faaliyetlerinde değişiklik yapabilecekleri değerlendirilen bu unsurların;

Özellikle dinamik güç olarak nitelendirdikleri gençlik kesiminde legal veya illegal örgütlenmelere yönelebilecekleri,

İran modeli bir devrimin Türkiye'de yapılabilmesi açısından, oluşturdukları kadrolara fikri ve bedeni eğitim yaptırabilecekleri,

Kendilerine destek sağlayabilecek yabancı ülke yönetimleri veya kuruluşları ile maddi manevi ilişkilere yönelebilecekleri,

Siyasi platformda etkili olabilmek açısından, parlamento içinde veya dışında yeralan siyasi organizasyonlarla, oy potansiyeli sağlama karşılığında ilişkilerini geliştirebilecekleri,

* Bu kanaat ve söylem, herhangi somut bir veriye dayandırılmayıp, genel olarak dinci/İslamcı çevrelerin egemen söyleminden devralınmıştır. Sol, demokrat, tanıtanımaz, Alevi, Süryani, Kildan, Yezidi, Rum, Yahudi, Ermeni gibi kesimler arasında yapılacak doğru bir sayımda, Türkiye nüfusunun %15-25'ine yakın bir oranın fikren müslüman olmadığı görülecektir.(FB)

Öğrenci yurdu, pansiyonu, özel okul açma çalışmalarını arttırabilecekleri,

Uzun vadede, "İslami Devrim" yanlısı güçlere silah temin edebilecekleri, muhtemel görülmektedir. Netice olarak **Atatürk'ten bu yana bu tehdit azaltılmamış, şekil değiştirerek güçlenmesine devam etmiştir.** Zararlı dini unsurlar, her vesileyle ortaya çıkan olayları istismar ederek ülke içinde irticai kesimler oluşturmaya büyük önem vermişlerdir.

YORUM:

Ülkemizdeki zararlı dini unsurların tarihi gelişimi ile mevcut potansiyelleri değerlendirildiğinde, gelecekte de aynı veya benzer faaliyetlerin sürdürülebileceği görülecektir.

Planlı bir gelişme görünümü arzeden faaliyetlerine, siyasi destek veya hoşgörü varolduğu müddetçe, tehdit daha da şiddetlenecek karakter taşımaktadır. Bu nedenle de **devletin temel nizamlarını yıkmayı amaçlayan bu unsurların yıkıcı özelliğini gözardı etmek büyük bir yanlışlık olacaktır.**

Amaçlarına ulaşmada en önemli etken olacağını değerlendirdikleri kadrolaşma istek ve gayretleri dikkatleri çekmektedir. Bu nedenle Cumhuriyet döneminin başlangıcından günümüze kadar, faaliyetlerini sürdürmeye çalışan bütün zararlı dini unsurlar, çocuk ve gençlik kesimini hedef almaktadırlar. Gençlik kesiminde sempatizan kitleler oluşturularak bir taraftan kadrolaşma hareketleri sürdürülürken, diğer yandan da görüşlerini destekleyecek bir irticai vasat oluşturulmaktadır. Reaksiyoner irticai kesim de, gerek aşırı sağ ve gerekse aşırı sol kuruluşlar tarafından yoğun propaganda baskısı altında tutulmak istenmektedir.

İran Şii ihtilalini de örnek alan zararlı dini unsurlar, söz konusu ülkeyle olan ilgilerini arttırmak suretiyle mevcut potansiyelden istifade etmek gayretindedir. Bu ilişkilerin artması ile ülkemizin muhatap olacağı tahripkar faaliyetler arasında ise büyük bir ilişki mevcuttur.

BAŞBAKANLIK VE DİYANET RAPORU*

1) Nurculuk Faaliyetlerinin Dünü- Bugünü

Cumhuriyetin kuruluşundan bugüne var olan Nurculuk faaliyetleri ne doğrudan siyasi, ne de salt tarikat kaynaklı faaliyetlerdir.

1873 tarihinde Bitlis'te doğan 1908 yılında İstanbul'da **Volkan** Gazetesinde yazılar yayınlayan; 1990 yılında "İttihad-i Muhammedi Fırkası"nın kuruluşuna katılan; 31 Mart olayından sonra ise sürgün cezasına çarptırılan **Bediüzzeman Said-i Kürdi** veya **Nursi**, sürgün sırasında etrafına talebeler toplamış, çoğu genç bu kişiler "Medrese" adı verilen evlerde Bediüzzeman'ın yazılı ve sözlü telkinleri ile devlet aleyhine yönlendirilmişlerdir.

Geçmişte, özellikle 1950-1960 yılları arasında zaman zaman siyasi eylemlere girişen, dolaylı yollarla politikaya karışan Nurculuk hareketi, kurucusunun 1960 yılında vefatından sonra önemli 2 gruba bölünmüştür. **"Yazıcılar"** ve **"Okuyucular"** adıyla anılan bu guruplar birbirleriyle şiddetli mücadele halindedirler.

Nurculuk faaliyeti, bugün Bediüzzeman Said Nursî'nin özelliklerini verdiği **"Tevafuklu Kur'an"** basımı ve diğer eserlerin yayımı için rekabet eden iki menfaat gurubu halinde kalmıştır.

"Okuyucu" gurubun bir de günlük siyasi gazetesi bulunmaktadır. Bir siyasi parti içerisinde teşkilatlanmaya çalışan bu gurubun kamuoyunda dini yönünden çok, siyasi yönü ağır

---

* Rapor, askeri yönetimde Başbakan olan Bülent Ulusu'nun 1981 tarih ve 2-4/01392 sayılı emri üzerine hazırlanıyor. Adı, "Türkiye'de Din Eğitimi ve Din İstismarı". Diyanet İşleriniz yanında Adalet, Dışişleri, Milli Eğitim, Gençlik ve Spor bakanlıkları ile TRT Genel Müdürlüğü, MİT, çeşitli ilahiyat fakülteleri de raporun hazırlanışına katılıyorlar. Ancak 350 sayfalık raporun küçük bir bölümü elimizde. Bu yüzden kopukluklar var. Biz bu kopuk kısımları (*) şeklindeki yıldızlarla gösterdik. İmla hatalarını koruduk.

basmakta, etki çevresini de bu sebep tayin etmektedir. Bu etki, politikaya değer veren kesimler nazarında artarken, karşı siyasi görüş sahibi veya politikaya karışmayan taraftar kitlesi nazarında azalmaktadır.

Devlete yönelen din istismarı faaliyetleri içerisinde bugün Nurculuk faaliyetlerinin önemli bir etkinliği olduğu söylenemez. Zira siyasi partiler içerisinde dağılmışlar (Yazıcılar Gurubu MSP, Okuyucular Gurubu AP, H. AKMUMCU Gurubu MHP, Kastamonu Gurubu MHP) ve bu siyasi rekabet sebebiyle eski bütünlüklerini kaybetmişlerdir.

2) Alınması Gerekli Tedbirler:

Nurculuk faaliyeti, din eğitiminin yetersizliği temelinden hareket ederek güç kazanmış bir faaliyettir. Halk kesimi içerisinde yayılması bu realiteden kaynaklanmıştır. Bir ara bazı politikacıların sahip çıkması ile güçlenmişlerse de, din eğitimi veren okulların açılması ve yaygınlaşması ile etkisini kaybetmişlerdir.

Nurculuk, Ticanilik gibi dini sapmaların önlenmesi, din konusunda Diyanet İşleri Başkanlığı'nın etkin ve tutarlı din hizmeti verdirilmesine ve din öğrenimi veren okulların mesleki yeterliliklerinin arttırılmasına bağlıdır.

d. İhtiyaçlar ve Teklifler

Ülkemizde yürütülen din hizmetlerinin problemleri, ilgili bölümlerinde belirtilmiştir. Burada sadece ana başlıklar halinde, tekliflerimiz belirtilecektir:

(1). Genel eğitim içerisinde, **her dereceden okullara mecburi din bilgisi dersleri konulmalı;** bu derslerin saati, haftada 2 veya 3 saate çıkarılmalı ve bu dersler branş öğretmenlerince okutulmalıdır.

(2). İmam- Hatip Liseleri mutlaka ilkokula dayalı meslek liseleri haline getirilmelidir.

(3). Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nda belirtildiği şekilde "Yüksek Diniyat Mütehassısları" yetiştirmek üzere din öğrenimi veren fakülte ve yüksek okul mezunları, lisans üstü bir eğitimle yetiştirilmelidirler.

******

Süleymancılar*

Cumhuriyet müessesesi olan Diyanet İşleri Başkanlığı'na karşı tavır almışlardır. Onlara göre, Diyanet İşleri Başkanlığı mutlaka ortadan kaldırılmalıdır. (Ek: 26) da, bu teşkilat mensupları tarafından Diyanet İşleri Başkanlığı personeline karşı yapılan suikastlardan tesbit edilebilenlerin listesi görülmektedir.

Amaçlarına ulaşabilmek için, din konularında "Tek söz sahibi" olmak istemekte, Diyanet İşleri Başkanlığı ile bir "Otorite" kavgası sürdürmektedirler. Bu sebeple ayrı camiler (Ankara'da Fethiye camii; özellikle Antalya bölgesinde ve yurtdışında ayrı camiler); ayrı Kur'an Kursları; ayrı imamlar ihdas etmekte; **Kur'an Kursları Federasyonu** adı ile ayrı bir organizasyon geliştirmiş bulunmaktadırlar.

Bu akımın öğreticileri; amaçları ve çalışma usulleri ile ilgili olarak hazırlanan bir rapor ilişiktir (Ek: 26).

5) Alınması Gerekli Tedbirler:

Dernek, öğrenci pansiyonu ve yaygın eğitim kursu adı altında yürütülen gizli din eğitimi faaliyetleri, maddi, siyasi ve ideolojik çıkar amacına yöneliktir.

Özellikle genel eğitim içerisinde sürdürülen din bilgisi derslerinin yetersiz oluşu sebebiyle, orta ve yüksek öğrenime devam etmeyen küçük yaştaki öğrencilerin velileri vasıtasıyla bu gizli öğrenime itildikleri anlaşılmaktadır.

---

* Süleymancılar adıyla bilinen kesimin adına elimizdeki belgede rastlanmıyor. Ancak tanım, onların faaliyetlerine uyuyor. Bu yüzden arabaşlık koyduk.

Yurdumuzda yaygın bir din eğitimi uygulaması mevcuttur. İmam- Hatip Liseleri, Yüksek İslam Enstitüleri din eğitimi veren iki fakülteye ilave olarak il, ilçe, bucak ve köylerde açılabilen resmi Kur'an Kurslarında isteyen herkese, her seviyede din eğitimi verilmektedir. Kaldı ki, bütün camilerde, cami görevlileri tarafından isteyen her yaştan insana Kur'an- ı Kerim okuması öğretilmektedir. Dernek, öğrenci pansiyonu ve yaygın eğitim kursu adı altında, amaç dışına çıkılarak gösterilen din eğitimi faaliyeti bir ihtiyaçtan doğmamaktadır. Zira bu yerlerin çoğunluğu, resmi **Kur'an Kursu** olarak faaliyet gösterirken, 1971 yılında yürürlüğe konulan Kur'an Kursları Yönetmeliği'nde öngörülen yönetim şartları ve denetimden kaçmak üzere dernek, pansiyon veya yaygın eğitim kursu haline getirilmişlerdir.

Bu binaların resmi Kur'an Kursu açmak üzere halkımızın hayırseverlik duygularına başvurularak inşaa edilmiştir. Binaların yapılmasına yardımcı olan yurttaşlarımızın Kur'an Kursu olarak yaptırdıkları binaların başka amaçlarla kullanılmasından huzursuz bulundukları, Milli Güvenlik Konseyi, Başbakanlık ve Diyanet İşleri Başkanlığı'na yaptıkları çok sayıda şikayetlerden anlaşılmaktadır (Ek: 28).

Bu sebeple, halkın yardımlarıyla Kur'an Kursu olarak inşaa edilen fakat öğrenci pansiyonu ve başka adlar altında örtülü din eğitimi yapılan binaların inşaa amaçlarına uygun olarak kullanılmak üzere "HAZİNEYE DEVREDİLMELERİ" zorunlu hale gelmiştir. Bu suretle Tevhid- i Tedrisat Kanunu, Dernekler Kanunu, Kimlik Bildirme Kanunu, 633 Sayılı Kanun, "Öğrenci Yurtları, Kur'an Kursları ve Yaygın Eğitim Kursları Yönetmelikleri"ne aykırı olarak yürütülen faaliyetler ve devlet aleyhine telkinler önlenecek, mevcut uygulama sebebiyle huzursuz olan halkımızın devlete güveni pekişecektir.

Bu tür tartışmaların olumsuz etkilerini bertaraf etmenin en tutarlı yolu, Diyanet İşleri Başkanlığını din konularında tek otorite ve saygın bir müessese haline getirmektir. Milletin ortak değer yargısı olan kutsal din konusunu ve din müesseselerini, maksatlı kişilerin istismar etmeleri bu suretle önlenecektir.

Bu sebeple TRT'de yapılan dini yayınlar başta olmak üzere, din konularında, her kurumun Diyanet İşleri Başkanlığı ile işbirliği yapması zorunluluğu getirilmeli, bu müesseseyi bir itimat müessesesi haline getirmek için yeni düzenlemeler yapılmalı, yani tedbirler alınmalıdır.

******

Milli Görüşçüler

"Demokraside kafa çekmek vardır, kadın ayartmak vardır"

"- Tayyar Bey'e Allah rızası için sesleniyorum. Ey Tayyar Bey, Laik sistem hiç kimseye yar olmadı, sana da olmayacaktır. Dünya saltanatına dayanma efendi! O koltuk bir gün- toprağı bol olsun- İsmet Paşa'nın altından kaydığı gibi senin de altından kayacaktır, sana da yar olmayacaktır! Fetvaları Allah nizamına göre ver!"

"- Kızılay, T. H. K. gibi müesseselere fitre verilmez; zekat verilmez! Şu fitre ve zekatın ve bütün islami müesseselerin aleyhinde 60 seneden beri konuşan zihniyet, Ramazan geliyor, utanmadan müslümanların zekatına koşuyorlar! Sarhoş bekçiler, jandarma zabıtası, kumandanlar alıyorlar % 30'u cebellezi" (Ek: 43).

Bir partinin güdümünde olan bu teşkilat, aynı yıl ramazan ayında yurtdışına "Milli Görüşçü Din Adamları" göndermekte (Ek: 44); hazırladığı imsakiyelerde laikliği kötülemektedirler (Ek: 45).

4) Türk Federasyonları:

Bir partinin yurtdışındaki uzantısı olarak teşkilatlanan kişilerde "Türk Federasyonları"nı kurmuşlardır. Bu federasyon ve bağlı dernekleri de yer yer camiler, seminer ve konferans salonları, Kur'an Kursları açmışlardır.

Bu salonlarda düzenlenen seminer ve konferanslarda, mescit, ve cami olarak açılan yerlerde yapılan vaaz ve sohbetlerde

belli bir siyasi partinin propagandası yapılmakta ve bu maksatla Türkiye'den din görevlisi ve konferansçılar getirilmektedir. Bu seminer, konferans ve vaazlarda dinin politikaya vasıta yapıldığı bilinmekle beraber, devlet aleyhine telkinlerde bulunulduğu tesbit edilememiştir.

Bunun dışında, Türkiye'de "Nurculuk" diye bilinen akımın da dershane ve mescitler açtıkları bilinmektedir. Hatta özellikle Kur'an-ı Kerim başta olmak üzere bazı neşriyatlarının basıldığı bir de modern matbaaları bulunmaktadır.

b. Alınması Gerekli Tedbirler:

1) Diyanet İşleri Başkanlığı Yurtdışı Teşkilatının Kurulması:

633 Sayılı Kanunun yeni değişikliği ile öngörülen Diyanet İşleri Başkanlığı Yurtdışı teşkilatı ivedilikle kurulmalıdır.

24. 2. 1978 gün ve 7/24656 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla ihdas edilen 10 adet Din Hizmeti Müşavirliği Kadrosu Diyanet İşleri Başkanlığınca hızla doldurulmalıdır. Ancak bu sayı yetersizdir. Sayıları artırılarak Büyükelçilik nezdine verilecek bu müşavirlik kadroları, Başkonsolosluk ve Konsolosluklar nezdinde Ateşe; Ateşe Yardımcısı; Sosyal Yardımcı ve Memur ünvanı ile atamaları yapılan personelle güçlendirilmeli ve 633 Sayılı Kanunda yapılan yeni değişikliğin esprisi ve gereği yerine getirilimelidir.

2) Dişişleri Bakanlığı Türk Kültür Varlığını Koruma Fonundan Yararlanma: (125 Milyar) Bu Yıl.....

Dışişleri Bakanlığı bütçesindeki "Türk Kültür Varlığını Koruma" Faslından yurtdışına Bakanlar Kurulu Kararıyla Din Görevlileri de gönderilmelidir.

3) Dernekler Aracılığıyla Mahalli Organizasyon Geliştirilmesi:

Dışişleri ve Çalışma Bakanlıkları bütçesinde bulunan "DERNEKLERE YARDIM" faslı işletilmeli ve **yurt dışında kurdurulacak** dernekler aracılığıyla mahalli din hizmeti organizasyonları geliştirilmelidir.

Ancak bu çalışma Diyanet İşleri Başkanlığının yurtdışı örgütünü kurmasından sonra sağlıklı biçimde işletilebilir. Zira yurt dışındaki derneklerin tamamına yakın çoğunluğu politik veya ideolojik saplantıları olan kişilerin yönetimindedir.

Yurtdışındaki vatandaşlarımız, gönderilecek Din Görevlisinin giderlerini karşılamaya çoğunlukla isteklidirler. Ancak maksatlı kişiler, bu talepleri, çok yerde karşılamışlardır. Yurttaşlarımız, bu konuda tedirginlik duymaktadırlar. Diyanet İşleri Başkanlığının yurt dışı teşkilatının kurduktan sonra yerinden başlatacağı örgütleme, sözü edilen Bakanlıklar fonlarında yapılacak destekleme ile hizmeti yaygınlaştıracaktır.

Diyanet İşleri Başkanlığının organizesi ile öncelikle Federal Almanya ve Hollanda'da İslam Dini'ni ve müslümanları temsil edecek kamu hukuk kurumu niteliğinde bir vakıf organizasyonu geliştirilmesi, en sağlıklı tedbir olacaktır. DGB nezdindeki **Türk-İş Temsilcisinin** ve **Türk İş'in** bu konuda yardımcı olacakları yukarıda belgeleriyle belirtilmiştir.

4) Ücretin Yerel Yönetimlerce Karşılanması:

Federal Almanya ve Hollanda başta olmak üzere bir çok ülkende Yerel Yönetimler, Türk çocukları için açılan "Türk Sınıfları" öğretmenlerinin ücretlerini karşılamaktadırlar. Aynı yolla Din görevlilerinin ücreti de karşılanabilir. Ancak bu da yurtdışı din hizmeti örgütünün kurulmasına bağlıdır. Zira yerel yönetimlerin sağlıklı din hizmeti sunacak kişileri ayıklaması mümkün olamaz.

5) Adli ve İdari Tedbirler:

(a). Zararlı Faaliyet Gösteren Kişilerin İzlenmesi:

Yurtdışında işçilerimiz arasında siyasal ve ideolojik amaçla yerleşmiş kişiler, özellikle Dışişleri Bakanlığınca izlenmeli, Türk Ceza Kanununun 4' üncü maddesi kapsamına giren fiilleri tesbit edilen kişiler, haklarında yetkili adli mercilerce gereği takdir ve ifad olunmak ve bu mercilere tevdi edilmek üzere Adalet Bakanlığı'na bildirilmelidir.

(b). İdari Önlemler:

Başkonsolosluk ve Konsolosluklarca zararlı faaliyetleri tesbit edilenlerin pasaportları uzatılmamalıdır. Ayrıca özellikle Ramazan ayı ve Kurban Bayramı öncesinde yurtdışına toplu çıkışlar izlenmeli, Din Hizmeti için gideceği saptananlar Diyanet İşleri Başkanlığından - Bu kişiler din bilgisi öğretmeni ise, Milli Eğitim Bakanlığından sorularak bu tür çıkışlara, yürüklükteki mevzuatın izin verdiği ölçüler içerisinde engel olunmalıdır.

Durumundan şüphe edilen kişilere kısa süreli pasaport verilmesi de, geçici bir çare olabilir.

12 Eylül 1980 tarihi itibariyle, bütün derneklerin her türlü faaliyetleri durdurulduğu halde, söz konusu dernekler şeklen faaliyetlerini durdurmuşlar, ancak dernek faaliyetinin esasını ve amacını oluşturan kurs ve pansiyon faaliyetleri, büyük çoğunlukla önceden olduğu gibi devam ettirilmektedir. Derneklerden bir kısmının gelir ve gider defterlerinde bir takım masrafların 12 Eylül 1980 tarihinden sonra da yapılmış olduğu müşahede edilip, fatura alınış deftere kayıt edilmiştir. Gelir ve gider defterlerinde 12. 9. 1980 tarihlerine tekaddüm eden günlerde, büyük miktarlarda sarfi yazılar yapıldığı ve sarf bölgelerine de bir takım silinti ve kazıntılar olduğu dikkati çekmiştir.

Tesbit edilen fiili durumlar, Milli Güvenlik Konseyinin 7 numaralı bildirisinin 3. maddesine aykırılık teşkil etmektedir. Çünkü bu madde ile Türk Hava Kurumu, Çocuk Esirgeme Kurumu ve Kızılay hariç, diğer bütün derneklerin faaliyetleri durdurulmuştur. Milli Güvenlik Konseyinin belirtilen bildirisinde,

derneklere ait kurs ve pansiyonların faaliyetlerine devam edebilecekleri tarzında bir hüküm bulunmamaktadır.

NETİCE VE KARAR

2. Ordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı görev ve sorumluluk bölgelerine giren Kayseri, Kırşehir, Konya, Nevşehir ve Yozgat illerinde faaliyet gösteren kurs ve okul talebelerine yardım ve benzeri adlar altında faaliyet gösteren tüzel kişilikler ve bu tüzel kişiliklere ait kurs ve pansiyonlar hakkında yapmış bulunduğumuz incelemeler ve denetlemeler sonucunda:

1- Kuruluş Açısından:

a) Bu derneklerin daha önce Kur'an kursu yaptırma ve yaşatma dernekleri adı altında kuruldukları, 1974 yılından sonra tüzük değişikliği yapmak suretiyle tüzel kişiliklerindeki "Kur'an" lafını kaldırarak "Kurs ve Okul Talebelerine Yardım", "Tahsil Çağındaki Talebelere Yardım" ve benzeri dernekler haline dönüştükleri.

b) Derneklerin tüzüklerinin temasının aynı olduğu, isim yerlerinin boş bırakılarak, bağlı oldukları federasyon tarafından derneklere gönderildiği,

c) Derneklerin merkezi İstanbul'da bulunan "Kurs ve Okul Talebelerine Yardım Dernekleri Federasyonuna" bağlı oldukları, emir ve talimatları bu federasyondan aldıkları,

d) Derneklere ait kurs ve pansiyonların, vatandaşlardan Kur'an Kursu adı altında toplanan ayni ve nakdi bağışlarla yapıldığı, derneklerin mali kaynaklarının vatandaşlardan toplanan yardımlardan teşekkül ettiği, yurtdışındaki işçilerden de bağışlar alındığı,

e) Derneklerin, yurtiçinde ve dışında çalışmalarını organize bir tarzda yürüttükleri,

f) 12. 9. 1980 tarihi itibariyle derneklerin bütün faaliyetleri durdurulduğu halde, sözü edilen derneklerin faaliyetlerinin esasını ve amacını teşkil eden kurs ve pansiyon faaliyetlerinin,

belirtilen tarihten sonra da büyük çoğunlukla devam etmekte olduğu,

2. Eğitim ve Öğretim Açısından:

a) Derneklerce açılmış olan kurs ve pansiyonlarda, devletin denetiminden uzak ve müfredatı belirsiz bir şekilde, gizlice dini eğitim ve öğretim yapılmakta olduğu,

b) Buralardaki eğitim ve öğretimin ilgili federasyon tarafından gayri resmi bir şekilde görevlendirilen şahıslar tarafından yürütülmekte olduğu,

c) Kurs ve pansiyonlar bünyesinde, halk eğitim merkezlerince açtırılmış olan kursların, buralardaki gizli eğitim ve öğretimi kamufle etmek amacıyla açılmış bulunduğu,

d) Ortaokul ve Lise'ye devam eden öğrenciler ile hiçbir resmi okula devam etmeyen çocukların, pansiyonlarda aynı gizli eğitim ve öğretime tabi tutuldukları, kurslardaki çocukların kademeli ve tedrici bir usulle eğitilmekte oldukları,

3- Öğrenciler Açısından:

a) Kurslardaki öğrencilerin genellikle ilkokuldan sonra, telkin ve şartlandırılmaya en müsait bir çağda kurslara alındıkları, çocukların kendi yerleşim bölgeleri dışındaki kurslarda eğitim ve öğretime tabii tutulmakta olduğu,

b) Çocukların toplumdan ve ailelerinden tecrit edilmeye özen gösterildiği,

c) Çocukların yaş farkı gözetilmeksizin, pansiyonlarda karışık bir tarzda barındırılmakta olduğu,

4- Öğreticiler ve Diğer Görevliler Açısından:

a) Bu kurs ve pansiyonlarda eğitim ve öğretimi yürüten şahısların öğreticilik formasyonuna sahip olmadıkları, görevlendirilmelerinin tamamen gayrı resmi bir şekilde yapıldığı,

b) Bazı kurslarda Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı kadrolu öğreticilerin görev yapmakta olduğu, bunlar hakkında ayrıca işlem yapılmak üzere gerekli raporların düzenlendiği,

c) Derneklere ait kurs ve pansiyonların bir kısmında halk eğitim merkezlerince merkezi kurslar açıldığı ve bu kurslar için öğretici ve usta öğreticiler görevlendirildiği,

d) Kurs ve pansiyonlarda, sorumlu işletici sorumlu yönetici, pansiyon müdürü, talebe başkanı, aşçı ve benzeri isimler altında görevliler bulunduğu, eğitim ve öğretimi bunların yaptırdığı,

e) Kurslarda bulunan görevlilere 12. 9. 1980 tarihinden önce derneklerce ücret ödendiğinin bilindiği, ancak bu tarihten sonra aynı şahısların aldığı ücretlerin kaynağı konusunda değişik ve çelişkili beyanda bulunmalarının olduğu anlaşılmıştır.

Ayrıca kurs ve okul talebelerine yardım ve benzeri adlar altında faaliyet gösteren tüzel kişiliklerin:

A- Tüzüklerinde belirtilen amaçlar dışında faaliyet gösterdikleri

B- Kurs ve pansiyonlarda Tevhid-i Tedrisat Kanununun genel amacına aykırı olarak eğitim ve öğretim yapıldığı,

C- Pansiyonlarda hüviyeti belirsiz kişilerin barındırılmakta olduğu,

D- Söz konusu derneklerde ve bunlarca açılan kurs ve pasiyonlarda vefat etmiş bulunan **Süleyman Hilmi Tunahan** adındaki şahsın fikirlerinin yayıldığı bu kuruluşlarda eğitime tabii tutulan öğrencilerin de aynı fikir istikametinde şartlandırıldıkları,

E- Kurs ve pansiyonlarda bulunan eşya ve demirbaşların tamamının demirbaş eşya ve kayıt defterine işlenmediği,

F- Denetlenen derneklerin açtığı kurs ve pansiyonların faaliyetlerini sürdürdüklerini, bina ve araçların halihazır mülkiyet durumu ile bu gayrimenkulleri temin ve teklifinde takip edilen değil ve metodta her kuruluşun değişik ve farklılık gösterdiği tesbit edilmiştir.

Kurs ve okul talebelerinin o yardım ve benzeri isimler altında faaliyet gösteren tüzel kişilikler tarafından açılmış bu-

lunan kurs ve pansiyonlar hakkında 1402 sayılı sıkıyönetim Kanununun 15. maddesi, 1. fıkrası muvacehesinde raporunun 11. bölümünde tadat edilen mevcut hükümleri uyarınca işlem yapılması gerektiği sonuç ve kanaatına varılmıştır.

Bilgi ve takdirlerinize arz ederim.

Hasan UYSAL Rıdvan ÇAKIR Ruşen .....

Mehmet AKSOY ..... Mustafa BİLİR Ali GİRİT

Diyanet İşleri Başkanlığı Müfettişleri

******

ŞURA TEŞKİLATI GENEL SEKRETERİ
Hasan Damar'ın Konferansı*
B. Almanya

..... Fakat Yeryüzünde Allah Resulu Hz. Muhammed'in getirdiği Kur'an-ı Azimüşşan'ı tasdik eden bir tek devleti tanımıyoruz. Çok acıdır... Hem Allah'ın Resulüne inanıyorsun, hem kurtuluş son peygamber Hz. Muhammed'dedir diyorsun. Ondan sonra da Mao'nun sistemleriyle meşgul oluyorsun. Soruyorum size: İslamın devleti mevcut değil midir? Kur'anda devlet yok mudur? Kur'anda müslümanları idare eden insanların esası belli değil midir? Mevcuttur, pekiyi niçin yeryüzünde yoktur? Olmadığının sebeplerinden bir tanesi, biz gerçek ölçüyü kaybettik, Kur'andan ayrıldık. Başımızda olanları da tanıyamaz hale geldik.

...Yeryüzünde Kur'anı Azimüşşan'ın ceza hükümlerini, sanayi muamelesini tatbik eden devletin olmadığını size söylüyorum.. Yoktur. Olmadığı için Allah bu devleti müslümanlardan almış, bu devletin idaresini hıristiyanlara vermiş. Yeryüzünde iki felsefe var. Birine kapitalizm, öbürüne de

* 1973 yılında Yüksek Komuta Konseyi'ne sunulmuş (B) raporu (PB).

sosyalizm diyorlar. Dünyayı taksim etmiş, yarısına sosyalistler hakim, komünistler hakim, yarısına da Amerikalılar hakim. Pekiyi soruyorum arkadaşlar, müslümanların yeryüzünde fonksiyonu nedir? Rusya'nın radyosu vardır, televizyonu vardır, gazetesi vardır, mecmuası vardır, bir ordusu vardır. Sosyalizm emrindedir. Avrupa'da bu orduyla, bu radyoyla, bu gazeteyle kendisine taraftar buluyor ve diyor ki, ben getirmiş olduğum bu sistemle sizi daha güzel idare edeceğim. Kapitalizmden daha iyisini vereceğim... Öbür tarafta Amerika var. Onun da kapitalist bir sistemi var. Bankacılık vasıtasıyla milleti sömürüyor, faiz sistemini dünyadaki bütün insanların sırtına yüklüyor. Pekiyi, Kur'anda faiz haram değil mi? Faiz yasak değil mi? Niçin mani olmuyorsunuz? Sizi kimse dinlemiyor. Kıyametin sonuna kadar yaşasanız, sizi kimse dinlemeyecektir. Neden? Çünkü sizi temsil eden yeryüzünde islam devleti mevcut değildir. Sosyalizm felsefesi, kapitalizm felsefesi dünyada hakimdir. Öyleyse Allah resulünün getirdiği Kur'an nerededir? Raftadır. Tatbikatı yok, efendim. İtalya'da, Fransa'da İngiltere'de, Almanya'da avret yerlerini temizlemeyen profesörler toplanmış, bir yasa hazırlamış. Avret yerlerini temizleyemiyor. Bunun ismine anayasa demişler. Bu anayasayı benim memleketime kabul ettirmişler. Seni, Kur'anı Azimüşşan değil, keferenin hazırladığı anayasa idare ediyor. Senin duan da kabul değil... Dostum şayet uyanmazsan Allah nizamını, devlet nizamı olarak dünyaya kabul ettirmezsen, seni teneşirde de uyandırmaz Allah. Aklını başına topla... Pekiyi sen kimsin? Zulmet akıyor senin memleketinde. Meydanlarda yer kalmadı heykellerden.

... Efendiler! İşte devam ediyor fakat, kafa tamamen gavurlaşmış. Bunu söyleyince vay efendim, sen bana gavur dedin. Türkiye'de bir yakalasalar, ölünceye kadar hapsederler. Bundan sonra etsinler. Ne zaman şeriat gelir, o zaman gideriz inşallah.

******

YEHOVA ŞAHİTLERİ

İSTH : 7130-355-83/SYNT.
KONU : Yehova Şahitleri hk.

6 NİSAN 1983

GARNİZON KOMUTANLIĞINA
TOKAT

İLGİ : (a) Gnkur. Bşk. lığının 28 MART 1983 gün ve SYNT. KOOR : 7130-124-83/İSTH. HRK. Ş. (Ks.1.) Sayılı emri.
(b) 3 üncü Or. ve SYNT. K. lığının 4 NİSAN 1983 1983 gün ve İSTH : 7130-363-83/SYNT. (1931) Sayılı emri.

1. Yehova Şahitleri Cemaati'nin toplantı isteklerine yapılacak işlem hakkındaki ilgi, (a) ya atfen ilgi (b) ile gönderilen emir sureti EK'te gönderilmiştir.
2. Anılan cemaatin faaliyetleri hakkında tanzim olunacak raporun miatlı olarak 10 NİSAN, 10 AGUSTOS ve 10 ARALIK tarihlerinde Komutanlığımıza gönderilmesini rica ederim.

Cemal TEZGÖRÜCÜ
Tuğgeneral
Sıkıyönetim Komutan
Yardımcısı

EKİ :
EK-A : İlgi (a) emir sureti
DAĞITIM :
Gereği :
İl J. A. K. lığına SİVAS/ TOKAT
Emniyet Md. lüğüne SİVAS /TOKAT
8.3
Em. Md. .....

******

T. C.
K. K. K.
GENELKURMAY BAŞKANLIĞI
ANKARA

ek. 1

SYNT. KOOR : 7130-124-83/İSTH. HRK. Ş. (Ks.1.)
KONU : Yehova Şahitleri Cemaati.

28 MART 1983

3 NCÜ ORDU VE SIKIYÖNETİM KOMUTANLIĞINA

İLGİ : (a) 1 nci Tak. Hv. Kv. ve Synt. K.lığının 31 OCAK 1983 gün ve SYNT: 7130-217-83/İSTH. Sayılı yazısı.

(b) İçişleri Bakanlığının 2 MART 1983 gün ve GÜV. DA.: 49490 sayılı yazısı.

(c) MİT Müsteşarlığının 21 ŞUBAT 1983 gün ve 01. 10/11. 03/AZN. ŞB. MD. 2432.1. Sayılı yazısı.

1. İlgi (a) yazı, ilgi (b), (c) ve (d) görüşlerle birlikte incelenmiştir.

2. Anayasa'nın 24 ncü maddesi "Herkesin vicdan, dini inanç ve kanaat hürriyetine sahip olduğunu" belirtmekte; dolayısıyla ilgilinin ESKİŞEHİR Yehova Şahitleri Cemaati'nin toplantı isteği hakındaki başvurusunun olumlu karşılanması gerekmektedir. Ancak yapılacak toplantı ve ayinlerin Anayasa'nın 14 ve 24 ncü maddelerine aykırı olması halinde gerekli işlemi yapabilmek için toplantı ve ayinler olanaklar nisbetinde izlenecektir.

3. Başvuru sahibine cevap verilirken **cemaatin muhatap alınmamasına**, kişilere cevap verilmesine özen gösterilecektir.

4. 20 NİSAN, 20 AĞUSTOS ve 20 ARALIK tarihlerinde **Sıkıyönetim komutanlıkları ve MİT Müsteşarlığı anılan cemaatin faaliyetleri hakkında peryodik rapor göndereceklerdir.** İnceleme sonucu ayrıca emir verilecektir.

5. Yehova Şahitleri hakkında derlenen özet bilgi EK-A'dadır.

EMİR VE TENSİPLERİNİZE ARZ EDERİM.
GENELKURMAY BAŞKANI EMRİYLE

Necdet ÖZTORUN
Orgeneral
II nci Başkan

EKLER :
EK- A : 1 adet Yehova Şahitlerinin hakkında özet bilgi.
DAĞITIM :
Gereği :

******

EK- A
YEHOVA ŞAHİTLERİ CEMİYETİ HAKKINDA ÖZET BİLGİ

970 yıllarında Amerikalı bir papazın teşkilatlandırmasiyle faaliyete başlayan Yehova Şahitleri Cemaati'nin, bugün 150 den fazla ülkede şube ve cemaatleri vardır. Merkezi NEWYORK (A.B.D) olan bu cemaatin, Türkiye merkezi Beyoğlu/ (İSTANBUL) olmak üzere ANKARA- İZMİR-ESKİŞEHİR ve HATAY'da şube ve faaliyetlerinin olduğu bilinmektedir.

İSPANYA, PORTEKİZ, HABEŞİSTAN özellikle RUSYA ve POLONYA gibi Doğu bloku ülkelerin de faaliyetlerini yürütmekte güçlüklerle karşılaşmaktadırlar. Cemaatin 1974 itibariyle 2.000.000'nun üzerinde üyelerinin olduğu, ayrıca ev-ev dolaşarak üye kaydeden, vaizler veren 500.000'nin üzerinde aktif müjdecilerin bulunduğu bildirilmektedir.

Türkiye'de toplanan sayıları ve diğer illerdeki faaliyetleri tam olarak bilinmemektedir.

Derlenen istihbarat bilgilerine göre Yehova Şahitleri Cemaati'nin amaçlarını şöyle özetlenebilir.

Cemaat : Dini kisve altında siyasi bir gaye gütmekte; kökü dışarda olan milletlerarası bu teşkilat, devletin siyasi, eko-

nomik ve yasal düzenini bozmayı, sosyal milli düzeni dini esaslara göre değiştirmeyi istemektedir. Fırat Nehri'nden-Nil Nehri'ne kadar olan bölgenin Yehova (Tanrı) tarafından İsrail'lilere ve İbrahim'in nesillerine verildiğini işleyerek, Türkiye üzerinde bölücü emellerde taşımaktadırlar. Ayrıca askerlik görevine, vatan savunması için silah tutmaya, Bayrağa ve milli liderlere karşı menfi propaganda yaparak bir Yehova İmparatorluğu'na ulaşmayı amaç edinmektedirler. Musevilik etkisinde bir hıristiyan mezhebi olduğu belirlenen bu teşkilatın, kesin yasal deliller elde edilmemesinden olacak ki, Türkiye'de toplantı ve faaliyetlerine izin veren mahkeme kararları ve sıkıyönetim komutanlıkları yazıları bulunmaktadır.

Anayasa ve Dernekler Yasası'na dayanarak kurulan ve faaliyet gösteren bu cemaat, bundan sonra da yasaların boşluklarından yararlanarak cemaatlerini yasallaştırmak için devamlı başvuruda bulunacaklar, şube açma veya toplantı yapma isteğiyle sıkıyönetim komutanlıklarını ve mülki amirlikleri taciz edeceklerdir. Dolayısıyle verilecek cevaplarda cemaati muhatap almaktan ziyade, kişileri muhatap almak cemaatleşmeyi önleyecek veya geciktirecektir.

ASLI GİBİDİR
İsmet KAYA
P. Bnb.
İsth. Sb.

İRTİCAİ ÖRGÜTLER

TÜRKİYE'DE AŞIRI SAĞ AKIMLAR*

Brifingin II'nci bölümünü teşkil eden Türkiye'de aşırı sağ akımlarla ilgili kısmı viyografta görülen başlıklar altında arzedilecektir.

1- Amaç ve Tarihçe,
2- Aşırı Sağ Gruplar,
3- Yapılan Operasyonlar ve Neticeleri,
4- Halihazır Durum ve Faaliyetler,
5- Derleme.

1- AMAÇ VE KISA TARİHÇE:

Demokratik ve laik Cumhuriyetimizi temelinden yıkmak gayesiyle alenen eyleme geçmiş olan aşırı sol kadar ve hatta zaman ve zemin bulunduğu anlarda aşırı soldan da tehlikeli ve tahripkar olabilmiş ve bu gün de olma istidadı gösteren aşırı sağ eğilimler, daha doğrusu din istismarcılığı ve irtica-i faaliyetler ciddi bir tehdit teşkil etmektedir.

Teokratik devlet düzeninin hakim olduğu tarihi çağlarda aynı dinin mensubu olanlar ve olmayanlar ayrımı yüzünden, aynı soydan gelen milletler arasına tarih boyu giderilemeyen husumetler girmiş, milli kültürün yerine tahrif olunmuş dini kültürün hakimiyeti ile bu milletler, benliklerinden çok şeyler kaybetmişlerdir. Osmanlı İmparatorluğunda da bu böyle olmuştur. O çağlar, hükmünü icra etmiş ve kapanmıştır. Atatürk bu tarihi gerçeğin ışığı altında Türk Milliyetçiliği üzerinde işleyerek, Türkiye Cumhuriyeti'ni kurmuştur. Fertler milli birlik içinde ve kuvvetli bir millet oldukları taktirde, hayatlarını idame ettireceklerine kanidirler. Anayasamız ve diğer yasalarımız da bu esası kabul etmiştir. Atatürk inkilapları ve Anayasamızın temel ilkeleri, vatandaşların insanca yaşama koşullarını milli hudutlar içerisinde ve modern milliyetçilik an-

* 1973 yılında Yüksek Komuta Konseyi'ne verilen raporun ikinci bölümünden.

layışına bağlı kalarak gerçekleştirmeyi amaç edinmiştir.

Aşırı sol, bir takım ekonomik faraziyeler ve anarşik eylemlerle, aşırı sağ ise laikliğe aykırı olarak devletin sosyal, ekonomik ve hukuki temel nizamlarını dini esas ve inançlara dayandırmak, değişik bir ifade ile dini, siyasete alet etmek suretiyle bu anayasal düzenimize karşı çıkmaktadırlar.

Uygarlığa, yeniliğe daima dar bir taassup içerisinde hareket ederek karşı çıkan bu anlamdaki aşırı sağ, vicdan hürriyeti paravanası ardında gizlenmiş, teokratik devlet kurma plan ve projelerini tertiplemiştir. Laik devlet esasına aykırı bir tarzda, devlet ve idare şeklinin temelinden değiştirilerek Halifeliğin getirilmesini ve şeriat ahkamının toplum hayatının her safhasında hakim kılınmasını esas alan tahriklerin kaynağında, Cumhuriyetin ilanından sonra da hep bu sağ grubu görmekteyiz.

Yarım asır kadar önce, "Din elden gidiyor, kalkın ey ehli vatan!" sloganı ve feryatları ile sokağa dökülen aşırı sağcılar, bu gün de gerçek gayelerini hiçbir zaman söylemeksizin, aynı "cihad" çağrıları içinde eylemlerine devam etmektedirler. Daha son zamanlara kadar **"Masum namaz kılmalarla güdümlü cihad"** provaları yapılıyor, yurdun muhtelif yerlerinde toplu namazlarla siyasi bir renge bürünmeye çalışılıyor, "Namazdan sonra gerektiğinde malı, ile, canı ile, dili ile, eliyle, cihad da farzdır." denilerek rejime, Cumhuriyete ve Atatürk inkilaplarına karşı müştereken savaşılması teşvik ediliyordu. Bu devirlerde ve halen de sömürücüler, sahtekarlar, rejimin temelini dini nokta-ı nazarla değiştirmek isteyenler, Türkiye üzerinde çıkarları olan devletlerin de desteği ile saf ve inanç sahibi vatandaşların ulvi duygularını istismar ederek, genç ve körpe kuşakların beyinlerini yıkamak suretiyle, Türk Milletine manevi ve fikri yönden büyük zararlar vermek çabasındadırlar. Bu konuyu, halen Türkiye'nin hemen hemen her yerinde yaygın olarak görülen ve Sıkıyönetim Komutanlığı Mahkemesinde de dava konusu edilen bir olayı delilleri ile açıklayarak arz edeceğim.

Yurdun muhtelif yerlerinde açılan ve Nur Medreseleri de-

nilen, müsbet ilimden yoksun, çağın modern anlayışına tamamen zıt bir şekilde ve en iptidai bir tarzda gizli olarak dini eğitim çalışmaları yapılan yerlerde viyoğrafta görüleceği veçhile, memleketin çeşitli kesimlerinden gelen ve devamlı olarak yenilenen 4 ila 15 yaş arasındaki çocuklara bir lider tarafından iaşeleri, kullanacakları kağıtlar, yazı malzemeleri, rahleler ve her türlü ihtiyaçları parasız olarak temin edilmekte, öğrencilere okuma ve yazma esnasında siyah cüppe, yeşil takke, beyaz sarık giydirilmekte ve laik düzeni din esasına göre değiştirme fikri aşılanarak istikbale matuf teokratik militanlar yetiştirilmektedir. Bu şekilde yetişerek dağılan militanların herbiri, muhitinde yeni bir ortam yaratarak faaliyetini sürdürmektedir.

Aşırı sağ, Atatürk inkilaplarına karşıdır, milliyetçiliği reddeder, onunla mücadele etmek için bütün gücüyle çalışır; Atatürk inkilaplarının Türkiye'yi Batı yaşama düzeyine getirmesiyle memleketi dinden uzaklaştırdığının propagandasını yapar.

Laikliğe şiddetle karşıdır. Modası geçmiş slogan ve sözlerle, Müslüman saf halk kitlelerini rejim ve Cumhuriyet aleyhine kışkırtır. Vatandaşın dini hislerini sömürür. Bütün bunları din ve şeriat perdesi altında yapar. Bu konuyu, Milli Türk Talebe Birliği gibi ilim ve irfan yuvası olması gereken bir cemiyette, zamanın Milli Türk Talebe Birliği Başkanı'nın müsaadesi ile, Ocak-Şubat 1971 tarihinde SEBİL YAYINEVİ sahibi Avukat **Kadir MISIRLIOĞLU** tarafından verilen bir konferanstan bazı pasajları kendi sesinden dinletmek suretiyle arz edeceğiz.

İslamiyetle hiç bir ilgisi bulunmayan bazı mezhep mensuplarının nişan, düğün, sünnet düğünü gibi çeşitli törenlerde; rengini atalarımızın kanından almış, milletimizin yegane sembolü şanlı bayrağımızı nasıl tahrif ederek kullandıkları viyoğrafta görülmektedir. Bu onların gizli düşünce ve emellerinin açığa çıkan küçük bir örneğidir.

2. AŞIRI SAĞ GRUPLAR:

Yukarıda çeşitli yönleriyle arz edildiği gibi devletin sosyal, ekonomik ve hukuki temel nizamlarını dini esas ve inançlara

dayandırarak demokratik ve laik Cumhuriyeti temelinden yıkmayı amaç edindiği kesinlikle sabit bulunan aşırı sağ üniteler şunlardır:

- Aşırı milliyetçilik
- Teokratik Devlet Savunucuları

a- AŞIRI MİLLİYETÇİLİK

Milliyetçilik anlayışından esas gaye, milli sınırlarımız içinde hiçbir ayrıntı gözetmeden Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının birlik ve beraberlik içinde yaşamasıdır. Bunun dışında, aşırı milliyetçilik; bölücü nitelik taşıyan ve kısmen de ırkçılığı içine alan faaliyetler olarak düşünülmektedir. Burada arz ettiğimiz aşırı milliyetçilik, yurdun birlik ve beraberliğini tehlikeye düşürecek ve Misak-ı Milli hudutları içerisindeki vahdetimizi zedeleyecek olan aşırı ve kasıtlı faaliyetlerdir. Şüphesiz, bu anlayış, dünya sathına yayılmış ırkdaşlarımızla ilgilerimizi kesmek manasına alınmamalıdır.

b. TEOKRATİK DEVLET SAVUNUCULARI

Bu kuruluşların esas gayeleri, siyasi sınırlar içinde önce şeriat esaslarına göre bir devlet kurmak, sonra hilafeti getirmek ve hilafet isminden yararlanarak bütün islam ülkelerini birleştirip sınırsız bir islam birliğini sağlamaktır. Bu gayeyi tahakkuk ettirmek için halen faaliyet gösteren grupları üç kısım halinde inceleyebiliriz:

- İslami kisveye bürünmüş muzur faaliyette bulunan teşkilatlı akım ve tarikatlar.
- Siyasi partiler.
- Yurt içi ve dışı kuruluşlar.

1- İslami Kisveye Bürünmüş Muzur Faaliyette Bulunan Teşkilatlı Akım ve Tarikatlar:

İslamiyet, hayır ve ahlak vasıflarını bünyesinde fazlasıyle

toplamış bir dindir. İslam dininin akide ve prensipleri açık, iman ve ibadet esasları yüce ve mukaddes kitabımız olan **Kur'an-ı Kerim** ile belirtilmiş olmasına rağmen, müslümanlık akideleriyle hemhal olanların inanç, düşünce ve fikir hürriyetlerine karşı duyduğu saygıdan faydalanarak yurdumuzda şahsi hırs ve arzuların tahakkuku için bu sistemden ayrılmış, daha doğrusu sapmış olan ve İslami kisveye bürünmüş, muzur faaliyette bazı teşkilatlı akımlarla birçok tarikatlar kurulmuştur.

Osmanlı Devleti zamanı dahil kurulan tarikatların miktarı 73 kadardır. Mezhep ayrılıklarının uzun zaman birçok mücadelelere sebep olduğu bir gerçek iken, 73 tarikata mensup olan kitlelerin birbirleriyle olan mücadeleleri bölücü ve ayırıcı gayretler olduğundan tehlikenin büyüklüğü ortadadır. Halen yıkıcı durumda gizli olarak faaliyet gösteren teşkilatlı akım ve tarikatların belli başlıları şunlardır:

- Nurculuk,
- Süleymancılık,
- Nakşibendi Tarikatı,
- Ticani Tarikatı,
- Biberi Tarikatı,
- Kadiri Tarikatı,

a- Nurculuk:

1877 yılında Bitlis ilinin Hizan ilçesine bağlı Nurs köyünde doğan ve 24 Mart 1960 tarihinde ölen ve bidayette **Saidi Kürdi** diye anılan bir şahıs tarafından kurulmuştur. **Saidi Kürdi**'nin esas gayesi , Türklüğü tahrif ederek ayrı bir Kürt devleti kurmaktır.* Nitekim hayatı müddetince bu gayesini tahakkuk ettirmek için faaliyet göstermiştir. Doğduğu bölgeden İstanbul'a gelen **Saidi Kürdi, Volkan** Gazetesinde Kürtler'in bağımsızlığı konularında yazılar yazmış, 31 Mart Vak'asına katılmış, Milli Mücadele döneminde **Kürt Teali Cemiyeti** kurucuları arasında

* Said-i Kurdi'nin böyle bir gayesi hiç olmadı. (FB)

yer almıştır. Cumhuriyet'in ilanından sonra inkilapları beğenmeyen **Saidi Kürdi** mahkum olmuştur. Bilahare bu şahıs menfur emellerini yaymak için doğduğu köyün adı ile Kur'an-ı Kerim'deki Nur Suresi arasında isim birliği kurma gayreti göstermiş ve adını **Saidi Nursi** olarak değiştirip, kurduğu teşkilata da **Nurculuk** diyerek Müslümanlığa sığmayan,* kanunlarımızla bağdaşmayan ve ruhlarda, zihinlerde anarşi yaratmaya matuf düşüncelerini, yüz otuz adet **Nur Risaleleri** ile dile getirmiş ve yaymıştır.

Risaleler incelendiğinde, Türkçe yazılmış olanlarında erkeklerin kadınlardan uzak kalmalarını, doğu bölgesinde dağılan yazıların da ise bilhassa kadınlara yanaşmalarını telkin ettiği görülür. **Böylelikle Saidi Nursi, Kürt nüfusunu çoğaltmayı düşünerek esas gayesinin tahakkuku üzerinde uğraşmıştır.** Ancak Türk cemiyetlerinde bu fikri işleyişin sonucu, vahim bir sapıklık illetinin revaç bulması şeklinde tezahür etmiştir. Filhakika Nurcuların, tatbikatta bazı ufak çocukları medrese ve ayinlerine devşirerek ve geceleri hep beraber geçirerek, kadından uzak kaldıkları, daima müşahade olunagelen bir haldir.

Bunun en canlı misali, Sıkıyönetim Komutanlıklarımızdan biri tarafından istihbarat maksadıyla Nurcular arasına gönderilen bir görevlinin, ertesi gün bu hizmeti reddetmesidir. Görevliye, vazifeyi kabul etmeyişinin sebebi ısrarla sorulduğunda, **"bu edep dışı cemiyete tahammül olunamayacağını"** beyan etmiştir. Zahiren bir ibadet olarak gösterilen Nurculuk'ta, Kur'an-ı Kerim'in tefsiri kuvvetinde belirtilen Nur Risaleleri'nin bir çok telkinleri, aşikar bir tarzda ulu kitabımızın ruhuna ve Hazreti Peygamberin sünnetine tamamen zıt bir anlayış içerisindedir. Bu hususu bir kaç misal ile açıklamayı faydalı görmekteyiz:

"Risaleler, dindar olmayı ancak Nurculukta görüp, islam dininin geniş ve müsamahakar mahiyetini kendi kısır görüşü ile

---

* Tersine, bu İslamiyet içinde bir tefsir tarzı ve içtihad olup, müslümanlığa uyan bir faaliyettir. (FB)

inhisarında tutmak ister. "FİHRİST" risalesinde, Nurcu olmayanların Müslüman sayılmayacağı, dolambaçlı ifadelerle anlatılır."

"Kur'an-ı Kerim'in insanlar için bir mucize olduğundan habersiz görünen Risaleler, onu bir fizik ve mekanik icatlar kitabı gibi gösterir ve ilan eder."

"Dinimizin farzına da, sünnetine de bizzat uymayan **Saidi Nursi,** Cuma Namazının kılınmamasını tavsiye eder. Kendisinin de kılmadığı sabittir."

Bu ve buna benzer anlamdaki Risalelerde; Türkiyemiz nisbi bölgelere, parçalara ayrılarak gösterilir. "MENKUBAT" risalesinin bir çok yerlerinde ve "BARLA HAYATI"nın üçüncü sayfasında büyük puntolarla yazılı **"Vilayet-ı Şarkiye"** terkibi coğrafi bir tabirden çok siyasal ve politik bir telmihtir.

Vatandaşlarımız arasında bölücü bir aşılama çabası sarfederek devlet otoritesine de tehditler savurulmaktadır.

Nurculuk, dış örgütlerden merkezi Suudi Arabistan'da bulunan **"Rabıtatül Alemi İslami Cemiyeti"** ile temas halindedir. **Nurculuk,** en çok zararlı faaliyet gösteren bir akımdır. Çalışmaları sinsidir. Merkezleri arasında kurye ile irtibat sağlarlar. Bütün yurtta teşkilatları bulunduğundan, irticai faaliyetler bakımından en tehlikeli olanıdır. Liderleri, Hüsrev Altınbaşak, Bekir Berk, Salih Özcan, Mehmet Kırkıncı, Müslüm Selçuk, Mehmet Kayalar ve Mehmet Kurtlar'dır.

Nurcuların gayesi, medreseleri ihya etme, Risale-i Nur esaslarına göre tabanda islami esasları benimsemiş bir kitle meydana getirmek, bu kitlenin gücü ve demokratik imkanlardan istifade ile teokratik bir devlet düzeni kurmaktır. Bunun için yoğun bir propaganda faaliyetine girişerek Atatürk ilkelerine bağlı olmanın putpereslik olduğu ve islamlıkla bağdaşmayacağı, devletin laik esasları uygulamakla halkı dinsizliğe teşvik ettiği, bu günkü nizamın ahlaksızlık yarattığı şeklindeki fikirleri işleyerek, halkın demokratik düzenden soğumasını temin etmek ve Şer-i esaslarına göre bir devlet kurmak çabasındadırlar. Fikirlerini yaymak için bütün devlet teşkilatına ve halk kuruluşlarına sızma gayreti içindedirler.

Yayın organı olarak **Risale-i Nur** neşriyatı, **İttihat Gazetesi, Yeni Asya Gazetesi** ve **Hilal** Mecmuası kullanılmıştır. İmam Hatip Okulları, İlahiyat, Öğrenci Yetiştirme Derneği, Türkiye Yüksek Öğrenim Huzur ve Dayanışma Cemiyeti, Aydınlar Kulübü ve Hür Düşünce Derneği bu muzur cemiyetin yan örgütleridir.

b- Süleymancılık:

Küçük yaşta Silistre'den ailesi ile birlikte gelerek, tahsilini İstanbul'da yaptıktan sonra 1921 yılında yine İstanbul'da vaizlik yapan, Nakşibendilik Şeyhlerinden **Süleyman Hilmi Tunahan** tarafından kurulmuştur. Süleymancılık, hiçbir taviz kabul etmeden halifelikle idare edilen, bütün müslümanları bir bayrak altında toplayan, mevcut düzenin yıkılmasını, inkilapların tamamen kaldırılmasını hedef tutan, kendilerinden olmayanların katlini mübah gören ve **Süleyman Hilmi Tunahan**'ı mürşit kabul eden teşkilatlı dini bir akımdır. Liderleri, **Kemal Kaçar, Hilmi Türkmen, Seyfettin Alkan, Hasan Arıkan, Nihat Tarhan ve Hüseyin Kaplan**'dır. Gayesi, Kur'an Kurslarında Süleymancılık esaslarına göre yetiştirdikleri gençlerin yardımı ile siyasi iktidarı, şiddete baş vurarak derhal ele geçirmek ve teokratik düzen kurmaktır. Bunun için "Şeriatı tatbik etmeyen hükümete itaat ve itibar edilmez", "Halife olmayan bir memlekette Cuma namazı kılınmaz", "Süleymancı olmayanlara Müslüman denilmez", gibi sloganlarla ayırıcı ve bölücü gayret gösterirler. Bu örgütün faaliyet sahası bütün yurttur. Müsaadeli ve müsaadesiz Kur'an Kurslarına el atmışlardır. Türkiye Kur'an Kursları Kurma, Koruma ve İdame Ettirme Dernekleri bu tarikatın yan örgütleridir. Süleymancılık, daha çok Türkiye dışında geliştirilen bir tarikattır. 7 ila 17 yaşındaki çocukları Kur'an Kurslarında kendi emellerine uygun olarak eğiten Süleymancılar, bu çocuklar arasında kaabiliyetli gördüklerini İstanbul ve Samsun'da bulunan, daha üst seviyeli Kur'an Kurslarında öğretmen yapmak için eğitmektedirler.

c- Nakşibendilik

Nakşibendi tarikatı, Hicret'in 718'inci yılında Buhara'nın bir köyünde doğan Muhammet Bahattin Nakşibendi adlı bir zat tarafından kurulmuştur. Bu tarikatta, 1776'da Şehri Zor'da doğan Mevlana **Ziyaeddin Halit** isimli bir şahsın **pir** olarak kabul edilmesinden sonra zararlı faaliyetleri görülmüş, Cumhuriyetin ilanı ile tekke ve zaviyelerin kapatılmasını müteakip tarikat mensupları yeraltı faaliyetine başlamışlar ve Kürtlerin bağımsızlığı için gayret göstermişlerdir. Liderleri, **Sami Ramazanoğlu, Mehmet Kotku, Dursun Aksoy ve Tahir Büyükkörükçü**'dür. Gayesi, dergah olarak belirtilen liderlerinin evlerinde yapılan gizli toplantılarda Şer'i kanunların ve teokratik devlet düzeninin kurulması hususunda çalışmalar yapılmaktadır. Faaliyet sahası, daha ziyade cahil ve koyu müteassıp halk kitleleridir.

d- Ticanilik:
Liderleri, **Kemal Pilavoğlu** ve **Abdrurrahman Babu**'dur.

e- Biberilik:
Liderleri, **İsmail Emre** ve **Şevket Kutkan**'dır.

f- Kadirilik:
Lideri, **Selahattin Ceylani**'dir.

Bu son üç tarikat, teokratik düzeni getirmek isteyen diğer iki dini topluluk (Nurculuk, Süleymancılık) ve bir tarikata (Nakşibendilik) destekçi olmakta ve aynı esaslar içerisinde çalışmaktadırlar. Şu anda; Nurculuk, Süleymancılık ve Nakşibendilik birbiri ile mücadele halindedir. Bu hususu, bir Sıkıyönetim Komutanı ile bölgede Nurcu olarak tanınan müftü arasında geçen konuşmadan bir anıyı vermek suretiyle arzedeceğiz. Süleymancılık, Nakşibendilik gibi memleket için zararlı faaliyet gösteren tarikatların nasıl doğru yola getirilmesi sorusuna müftü: **"Bu tarikatların zararlı faaliyetlerini sizin**

bildiğinizden daha iyi biliyorum. Bana yardım edin, bütün bu kafir yuvalarını kapatalım" demiştir. Fakat konuşma Nurculuk'a intikal ettirilince, "o, zararsız ve islami bir anlayıştır," demekle yetinmiştir.

2- Siyasi Partiler:

Aşırı sağ akımlarda rol oynamış siyasi parti **Milli Nizam Partisi**'dir. Bu parti kapatıldıktan sonra **İlim Yayma Cemiyeti** içerisinde gizli olarak faaliyette bulunmaktadır. Liderleri, **Necmettin Erbakan** ve isimleri yüksek heyetinizce bilinen arkadaşlarıdır. Gayesi, demokratik boşluklardan istifade ederek şeriat esaslarına göre bir devlet düzeni kurmaktır. Daha ziyade cahil halk kitleleri, sağ eğilimli kuruluşlar, sağ eğilimli orta ve yüksek tahsil gençliği bu partinin faaliyet alanı içine alınmıştır. **Tek Nizam** gazetesi, yayın organıdır. **Komünizmle Mücadele Derneği** ise yan kuruluşudur. Yıkıcı faaliyet gösterdiğinden kapatılan bu parti, müsait zemin ve zamanda yeniden faaliyete geçmek için hazırlık döneminde olup; şu sıralarda sivrilme alametleri göstermektedir. Son günlerde kurulan **Milli Selamet Partisi**, kurucularının şahsiyetleri dolayısıyle Milli Nizam Partisi'nin bir devamı görünüşü vermektedir.

3- Yurt İçi ve Dışı Kuruluşlar:

- Mücadele Birliği,
- İlim Yayma Cemiyeti,
- Komünizmle Mücadele Derneği,
- Rabıtatül Alemi İslamin,
- Hızb-üt Tahrir.

a- Mücadele Birliği:

Liderleri, **Necmettin Erişen, Aykut Edip Ali, Mevlut Baltacı, Melih Gökçek ve Yılmaz Karaoğlu**'dur. Gayesi, merkezi otoriteye bağlı islami esaslardan kuvvet alan devlet nizamını

kurmaktır. Antikomünist olmak, antisosyalist olmak, antikapitalist olmak, milli değerlere saygılı olmak, islama tam bağlı olmak ve islami eseslara göre yaşamak bu kuruluşun ana umdeleridir. Sağ eğilimli gençler, bu örgütün faaliyet alanınına girer. Yan kuruluşu ise **Milliyetçi Kültür Birliği**'dir.

b- İlim Yayma Cemiyeti:

Liderleri, **Yusuf Türel, Abdülkadir Çavuşoğlu, Hacı Nail Çelebi, Mustafa Köseoğlu** ve **Hasan Uğur**'dur. Gayesi, islam dinine bağlılığı arttırmak ve bu konuda faaliyet gösteren müesseselere maddi yardımda bulunmak, Atatürk düşmanlığını yaymak, Milliyetçi Türk Gençliği adı altında gerici bir gençlik kitlesi meydana getirmek, hilafetin ihyasına çalışarak şeriat esaslarına göre bir devlet kurmaktır. Pek çok iş adamının da üye olduğu bu derneğin yıllık geliri 35 milyon TL'sıdır. Bu cemiyetin; sağ kuruluşlar ile sağ eğilimli orta ve yüksek tahsil gençliği, faaliyet sahası içerisine girmektedir.

c- Komünizmle Mücadele Derneği:

Liderleri, **Saffet Solak, ilhan Darendelioğlu, İsmail Hakkı Şengüler, Zeki Işın, Orhan Kirverlioğlu** ve **Hasan Özkeçeci**'dir. Gayesi, komünizmle mücadele maskesi altında geniş halk kitleleri arasına girerek mevcut rejim ve Anayasa düzeni aleyhine propaganda yapıp, teokratik devlet düzeni fikrini yerleştirmektir. Umumiyetle cahil halk kütleleri, bu derneğin faaliyet sahasına girer.

d- Rabıtatül Alemi İslamin:*

Merkezi dışarda olan bu kuruluşun lideri **Mehmet Elsavvaf, Muhammet Surur Sekban** ve **Hüseyin Saraç**'tır. Türkiye ile ir-

* Doğru yazılışı, Rabıtat-ül Alem-ül İslami olup, İslam Dünyası Birliği anlamına gelir. (FB)

tibatını **Salih Özcan, Ahmet Ramazan Tuncer** ve **Yaşar Tunağür** sağlamaktadır. Gayesi, islam birliğini kurmaktır. Faaliyet sahası bütün islam ülkeleridir.

e- Hizb-üt Tahrir:

Dış bir kuruluş olan bu örgütün lideri **Takiyuddin El Mehbani***, **Hasan Abdullah Fahrettin** ve **Nurettin Dabul**'dur.

Türkiye ile irtibatını, Ürdün'den Türkiye'ye öğrenci olarak gönderilen yabancı uyruklu şahıslar sağlarlar. Gayesi, İslam devleti kurmaktır. İslam Nizamı, İslam Devleti kurmaktır. İslam Nizamı, İslam Devleti Anayasası yayın organlarındandır.

3- YAPILAN OPERASYONLAR:

a- 12 Mart 1971 öncesinde memleketimizde görülen ideolojik gruplaşmalar Kütahya'da da meydana gelmiş, kendilerini aşırı milliyetçi kabul eden eğitim görmüş bir kısım gençler, bir örgüt etrafında kümelenmişlerdir. Nitekim bu örgütün Kütahya Şubesinin Başkanı **İsmail Dağ**, İkinci başkanı ve militanları olan 6 şahıs, batı müziği sanatçısı Barış Manço ve Moğollar topluluğunun Kütahya'ya geleceği ilan edilince uzun saçları, fovarileri, bıyıkları ve acaip kıyaafetleri ile müzik yapan bu topluluğun araba ve eşyalarını yakmak ve hayatlarına kastetmek üzere, 9 Nisan 1971 günü eyleme geçmişler ve gayelerinin bir kısmını tahakkuk ettirmişlerdir. Bu sanıklar mahkemede yargılanmış ve birer yıl hapis ve çeşitli para cezalarına çarptırılmışlardır.

b- Ruhsatsız mektep (daha doğrusu medrese) açmak ve bu mektepte öğretmenlik yapmak, laikliğe aykırı olarak devletin içtimai ve hukuki temel nizamlarını dini esas ve inançlara uydurmak amacı ile **Nurculuk** eğitimi ile ilgili olmak üzere **Risale-i Nur** külliyatından bazı parçaları okutmak, öğretmek, manalarını anlatmak suretiyle propaganda ve telkinde bulunarak

* Doğru yazılışı El Nebahani olmalı (FB)

Konya Kadınhan'ında faaliyet gösteren **İsfendiyar Karakullukçu** ve 11 arkadaşı, çalışma şekilleri ve giysileri resimlerle arzedilmiş olan medresede, 23 Haziran 1972 günü suç üstü yakalanarak haklarında soruşturmaya geçilmiş ve halen Sıkıyönetim Mahkemesinde yargılanmaktadırlar.

c- Laik cumhuriyetimizin içtimai, siyasi ve hukuki temel nizamlarını dini esas ve inançlara uydurarak teokratik devlet düzeni kurmak amacı ile **Saidi Nursi**'nin ölümünden sonra, nurculuğun liderliğini yaparak, bu fiili cemiyetin faaliyetlerini sevk ve idare ettiği, İsparta'daki evine, 5 Temmuz 1971 günü yapılan baskında diğer 14 sanıkla beraber **Hüsrev Altınbaşak,** başında yeşil takke ve beyaz sarık, sırtında siyah cübbe ile **Nur Risaleleri** okuturken yakalanmıştır.

d- Isparta'nın Sav köyünde medrese açan **Hamit Alper,** üç militan ve 59 öğrencisi ile birlikte açtığı medresede malum kıyafetleri ile faaliyet halinde iken, 25 Mayıs 1971 günü yakalanmışlardır.

e- Yine Sav köyünde, kanun ve nizamlara aykırı olarak Nur Medresesi açıp, medresede nurculuk propagandası yaptığı 21 Ocak 1971 tarihinde, **Osman Dikyar** ve 20 öğrencisi yakalanmıştır.

f- Kuleönü köyünde Nur Medresesi açarak 8 ila 20 yaşları arasında erkek çocuklara Nurculuk öğreten **Sait Nuri Ertürk** ve 82 talebesi, 8 Ocak 1971 günü güvenlik kuvvetlerince yakalanmıştır.

g- 26 Mayıs 1971 günü Isparta Adliyesinde sanık Hamit Alper ve arkadaşları hakkında yapılmakta olan soruşturma sırasında, adliye koridorunda Nurculuk propagandası yapan **Ahmet Tetik** ve iki arkadaşı yakalanmıştır.

h- Nurculuk cemiyetine girip **Nur Risalelerini** el yazısı ile yazıp çoğaltmak suretiyle nurculuk propagandası yapan **Mevlüt Kuban** ve dört arkadaşı, 5 Temmuz 1971 günü Kütahya'da yakalanmışlardır.

i- 8 Şubat 1972 günü duruşmaları yapılan Nurcularla irtibat sağlamak üzere, Belçika'da, ikamet eden ve Nurcuların kurye görevini yapmakta olan **Mehmet Balcıoğlu** isimli şahıs

İngiltere, Fransa, İspanya, Fas, Cezayir, Tunus ve Libya'ya uğrayıp Türkiye'ye gelmiş ve hiçbir ilgisi olmadığı halde Isparta'ya geçip oradan Eskişehir'e gelmiş, mahkemede duruşmaları izlerken yakalanmıştır.

k- Ocak- Şubat 1971 ayında Milli Türk Talebe Birliği Konferans Salonunda 1500 kişi huzurunda yasa dışı bir konuşma yapan **Kadir Mısırlıoğlu**, konuşmayı konferans salonunda teyp bandına alıp İsparta'ya getiren İsmail Çelik ve Sami Artan, bu konuşmaya ait bandı Sami Artan'dan alıp Afyon'un Sandıklı ilçesinde halka dinleten Hasan Çatal, teyp bandını Hasan Çatal'dan alıp Eşme'ye getiren Ali Şeker, Eşme'de manifaturacı Mehmet Kalak'ın dükkanında hem Mehmet Kalak ve hem de Selim Kara ve diğer arkadaşlarının bantlarına aktaran Ali Şeker ve bu şahıslar, bandı İzmir'e götürürken, Uşak'ta oto garajında Ege Jet Otobüs yazıhanesinde bulunan şahıslara alenen dinleten Özden Kalak, çeşitli tarihlerde yakalanmışlar ve haklarında adli mercilerce soruşturmaya geçilmiştir. Sanıklardan **Ali Şeker**'in mahkemede davaları görülen Nurculuk liderleri **Hüsrev Altınbaşak, Sait Nuri Ertürk** ve **Osman Dikyar** ile yakın ilişki kurduğu, Nur Medreselerine öğrenci temin ettiği ve medereselerarası kurye vazifesi görmesi nedeniyle 6 sanıklı olan bu davaya da Sıkıyönetim Mahkemesinde bakılmaktadır.

l- 7 Nisan 1972 günü İzmir'de Nur ayini yapan **Dursun Uysal** ve 5 arkadaşı, Saidi Nursi'ye ait risalelerle beraber yakalanmışlardır.

m- Nur ayini ve Nurculuk propagandası yaptıklarından İzmir'de yakalanan **Bekir Berk*** ve 54 arkadaşına yapılan muhakemeleri sonunda çeşitli ağır hapis cezaları verilmiştir.

n- 25 Mayıs 1972 günü İskenderun'da yapılan bir baskın sonunda içlerinde imam, öğretmen ve memurların da bulunduğu 18 kişilik bir grup yakalanmıştır.

o- 10 Ağustos 1972 günü Diyarbakır'da Nur Medresesi haline getirilen bir binaya yapılan baskın sonunda, bol miktarda

* Uzun yıllar, özellikle 1960'larda AP yanlısı ve koyu bir antikomünist çizgi izleyen Bekir Berk, Nur cemaatinin ünlü temsilcilerindendi. (FB)

Nur Risalesi ile birlikte ayin yapan çeşitli meslek sahibi 13 şahıs yakalanmıştır.

p- Uzun çalışmalar sonunda Adapazarı'nda Nur ayini yapan 18 yer tesbit edilmiş, bunlardan 2 'sine yapılan baskın sonunda 21 şahıs, külliyetli miktarda Nur Risaleleri ile birlikte suç üstü yakalanmıştır.

4- HALİHAZIR DURUM VE FAALİYETLER

12 Mart Muhtırası'na kadar basın yolu ile aleni olarak Şer'i - Nizam ve teokratik idare propagandası yapan aşırı sağ cephe liderleri, muhtıradan sonra bu faaliyetlerini yer altına indirerek daha ziyade Nur toplantılarında kendi drijanları (yöneticileri-FB) vasıtasıyla propagandalarını yürütmektedirler. Maalesef bazı politikacılar ve idarecilerimiz de kendilerine menafi sağlıyacağı ümidi içerisinde bu cenahta olanlara tavizler vermekte ve yetiştirilmiş Nurcu militanlar tarafından asıl tabanı teşkil eden Anadolu halkının fikir ve inançlarının saptırılmasına çalışılmaktadır. Bugün yurdumuzda gizli olarak faaliyet gösteren yüzlerce, hatta binlerce Nur Medresesinde küçük çocuklar cumhuriyet, inkılap ve Atatürk düşmanı olarak yetiştirilmektedir. Zor karşısında her zaman sinmesini bilen bu aşırı sağ örgütler sıkıyönetimin el atması ile faaliyetlerini, fırsat çıktığında daha güçlü bir şekilde yürütmek üzere, yavaşlatmışlardır.

5- DERLEME

Yukarıda arzedildiği gibi, cumhuriyetimizin 50. yıl dönümüne yaklaşıldığı şu günlerde; hala laik cumhuriyeti temelinden yıkarak teokratik devlet düzeni kurmayı amaç edinmiş militanların medreselerde yetiştirilmesi, Atatürk inkilaplarına ve laikliğe karşı, rejim ve cumhuriyet aleyhine kışkırtıcı konuşmaların; 5 profesör ve üniversite gençlerinin bulunduğu 1500 kişilik bir topluluk karşısında alenen konuşma

yapılarak teyp bantlarına alınıp Anadolu'nun her yerine gönderilerek kahvehanelerde, toplantı salonlarında saf ve temiz duygulara sahip vatandaşlara dinletilmesi, bu konuşmaya müsaade eden ve hiçbir tepki göstermeyen, zamanın **Milli Türk Talebe Birliği Başkanının halen Erzurum Atatürk Üniversitesinde Doçent olarak öğretim üyesi bulunması, İmam Hatip Okulu mezunu olup İlahiyat Fakültesine devam eden ve konuşma sırasında Milli Türk Talebe Birliği Genel Sekreteri olan şahsın şu anda İstanbul Müftülüğünde görevli bulunması,** şanlı bayrağımızın tahrif edilerek hiçbir korku hissi duyulmadan sağa sola asılması cesaretini gösterebilen teokratik devlet düzeni özlemi içinde olan bedbahtların bulunması, düşündürücü olduğu kadar da hazindir.

Biz "dirilerden değil ölülerden dahi hesap soracağız" diyecek kadar aşırı sağ akımın, bu gözü dönmüş militanları, vatandaşların dini duygularını istismar etmek suretiyle yapacakları tahrip ve kılınacak **cihad namazları** sonunda harekete geçerek, Türk Devleti'ni temelinden yıkacak zaman ve zemini kollamaktadırlar.

Aşırı sağ akımlar, dikkatlice incelenip, uzun süre izlendiği zaman, karşılaşılan bu manzara hayret uyandırıcı ve dehşet verici olmaktadır.

Elde etmiş olduğumuz bazı belgeler ve müşahede ettiğimiz bir takım olaylar bizi şu inanca götürmüştür ki, **aşırı sol, sağ cephe içinde yuvalanmaya ve sağı, fiili hareketlere itme gayreti içindedir ve bu yoldan büyük düşmanımız Kremlin bir nevi aşırı sağda da kontrol usulü kurmaktadır. Bilinen sağ derneklere komünistler sızmışlardır. Komünizm, ta Sultan Galiev'den başlamak üzere Müslümanlık üzerinde çalışma, metodlama ve planlamaya geçmiştir.** Fırtına-1 Tatbikatı esnasında evi aranan bir profesör'ün evrakı arasında böyle bir çalışmadan esinlenen bir etüd ele geçirilmiştir. Sağ ve Solun aynı şahısta birleşmesine ait elimizde birçok deliller mevcuttur. Burada yalnız bir tanesini ve en tazesini vermekte iktifa edeceğiz. Filhakika, Diyarbakır'da 6 Ekim 1971 günü yakalanan **Sinan Nuri Yıldız**'ın üzerinde **"hilafet, ümmetçilik sorunu ile**

MAO'ya ait Teori ve Pratik adlı kitaplar ve ayrıca Süleymancılıkla ilgili bazı notlar ve laikliğe karşı cümleleri ihtiva eden bir not defteri çıkmıştır. Bu şahıs, İmam Hatip Okulu talebesi olup Besni Camii'nde imamlık yapmaktadır.Hem **Süleymancıdır** hem de **MAO**'cudur.

Bugün aşırı sol akımlar, memleketi görülür bir şekilde tahrip etmektedir. Ancak geniş halk kütlelerine dayanmadığından güç de olsa zaman da yese bir mücadele olanağımız artık vücut bulmuştur. **Fakat aşırı sağ akımlar, daha köklü, daha temkinli ve daha sabırlı bir oluşuma girmiştir.** Bugün için, 12 Mart'a tekaddüm eden eylemlerini durdurmuş ve kesif bir şekilde taraf kazanma ve örgütlemeyi pekleştirmektedir. Bir gün zaman ve zemin bulunca geniş halk kitlelerine dayanabileceği için devletimizin ve cumhuriyetimizin başına çok büyük bir tehlike olarak dikilecektir.

Sol ve sağ akımlar için bir benzetme yapacak olursak; sol bir sel gibi akıp gitmektedir, tahribatı vardır, tedbirleri alınabilir. Fakat sağ bir feyezandır (taşma, çok gelme), ovayı bir defa bastı mı bataklık haline getirir.

Şu hususu belirtelim ki; sağ akımlarla mücadele, sol ile mücadeleye nazaran farklı olmalıdır. Bu mücadele, Atatürk ilkelerine ve cumhuriyetimizin esaslarına tamamen uygun ve bağlı bir milli eğitim ve kandırılan halka, hakiki yolu göstermekle olur.

Milli Türk Talebe Birliği Konferans Salonunda Ocak- Şubat 1971 tarihinde bir konuşma yapan İstanbul Sebil Yayınevi sahibi **Kadir Mısırlıoğlu**'nun 3,5 saat süren konuşmasından bazı önemli pasajlar:

"İslamdan evvelki Türk, nefsani arzular peşinde koşan, cihangirlik meyillerini nefsani üstünlük davası hesabına gerçekleştiren kuvvetli, müttehit (birleşmiş) fakat ideolojik meyillerden mahrum ve bütün aleme şamil bir mefkureden uzak bir hayat yaşıyordu. Belki biraz asabiyeti irsiyet sahibi olanlarınız kolaylıkla kabul etmezler, fakat ben cesaretle ifade etmek istiyorum ki, islamdan evvelki Türk'ün tarihi birçok meziyetlerde mevcut, varit, cihan tarihini alt üst edip velveledar

bir surette milletleri tahtı idaresine almaktan ibarettir.

İnkılapçılık görüşü ve anlayışı da bizim sükut (düşüş) tarihimizle başlar. Yani milletimizin itila (yükselme) devirlerinde, parlak zamanlarında ne bir inkilap ihtiyacı vardı, ne bundan bahseden vardı, ne böyle bir hareket vardı. İnkilap dünya tarihinde bir defa azametle yapılmıştır, o da kainatın fahri ebedisinin batılı mutlak bir mağlubiyete mahkum ederek yaptığı inkilaptır. Yani İslam İnkilabıdır. Ondan sonra bir daha inkilap olmamıştır. Ve olmayacaktır. Eğer olacaksa, vaktiyle 1400 yıl evvel büyük Peygamberlerimizin yaptığı inkilabın devamı mahiyetinde ve onu muvaffakiyetsizliğe uğratmak için araya girmiş bulunan bir takım batıl molozların ortadan kaldırılması nevinden ve yine inşallah bir defa yapılacaktır.

Yeniçeri isyanları denilen hadiseleri tahkik edince görürüz ki, neferin hiçbir kabahati yoktur, sadece birkaç paşa kimi sadrazam olmak ister, kimi vezir olmak ister, kimi serasker olmak ister, 5-10 paşa aynen 27 Mayıs ihtilalinde olduğu gibi. Bizim neferimiz emir kuludur. Size bunun en yakın bir misalini vereyim. Milli Mücadelede düşman Kur'anımızı çiğniyecek diye harbeden Mehmetçiğin oğlu yahut kızı, kardeşi, Mustafa Kemal Paşa'nın devrinde Kur'an okutan hocaların kapısına süngü ile dayanmıştı.

Dün İslama mugayir hareketlerin emrinde kullanılabilen Mehmetçik, sizin emrinize hizmetle paşa olmasına rağmen Mustafa Kemal Paşa'nın ölüsünü muhakeme edebilir. Aynı Mehmetçik, hiç şüphe etmeyin bundan. Yalnız siz de emir ve kumanda selahiyeti ve iktidarı olsun, bunu elinize geçirin Türk Milleti, zapta bağlı bir millettir.

Aynen 27 Mayıs misalinde olduğu gibi, Bankaların önünde nöbet tutan (27 Mayıs'ı bilenleriniz ve hatırlayanlarınız varsa dikkat etsinler) , bankaların önünde nöbet tutan 27 Mayıs'ta Mehmetçiği itham ediyor muydu? Yahut Adnan Menderes'i tevkif edip götüren Mehmetçiği itham ediyor muyum? Ona emir veren Zabit'i itham ederiz, tekzib ederiz.

Eğer Mustafa Kemal Paşa'nın darağaçları sayesinde sağladığı 15 senelik bir istikrar devri varsa, kabadayıysa o da

Serbest Fırka'ya yol verseydi. (Alkışlar). Adı Cumhuri olan, adı cumhuriyet olan bir rejimin en tabii tezahür şekli, çok partili hayat olmak lazımgeldiği, hür fikre ve serbest tenkide müsaade etmek lazımgeldiği halde bu memlekette hala kanuni imkansızlıklara rağmen biz konuşmaya çalışıyoruz.

Kemalist inkilapçıların üç temerküz noktası vardır, üç temerküz. Bu sıfatlar üzerinde duracaktım ben, ondan sonra gelecektim latin harflerine. Şimdi devam edemiyorum ona. Üç temerküz noktası vardır, siyaset sahasında;

1- Siyaset sahasında şaltanatın ilgası, cumhuriyetin ilanı. Küçük millet, küçük devlet psikolojisini getiren bu inkilaptır. İster beğenerek söyleyin ister beğenmeyerek, vakayı tesbit ediyoruz.

2- Hilafetin ilgası, laikliğin kabulü. Ladini (Laik) bir nizamı getiren bu inkilap olmuştur, ikinci nokta budur.

3- Üçüncüsü, islam harflerinin lağvı, latin harflerinin getirilmesi. Ladini (laik) bir kültürün yerleştirilmesi ve memleket çocuklarının din, tarih ve mukaddesat şuurundan koparılmalarını temin eden en esaslı hareket bu olmuştur. Eğer biz, şu latin harfleri meselesinde kemalist inkilapları mağlubiyete uğratmaz isek (suç işlemiyorum, kanunların ve inkilapların tenkidi suç değildir, hakaret etmiyoruz noktai nazarımızı söylüyoruz) Din devam etmeyecektir. Türkiye'de beni mübalağa ediyor, kabul etmeyin. Madem ki sizin Kur'anınız latin harfleri ile yazılamıyor, o halde Kur'anın okunması, onun devam edebilmesi için latin harflerinin mağlub edilmesi lazımdır. Maalesef Müslümanlar, bu meselenin ehemmiyetini anlayıp kafi bir mukavemet gösterememişlerdir.

Memleket mukadderatı, yarın içinizden belki birinin eline geçecektir. Allah'ın, kime, neyi hazırladığı bilinmez. Şunu bilin ki, eğer bu milletin Türk ve Müslüman kalmasını arzu ediyorsanız, düşünebiliyorsanız, bunun ancak ve ancak islam harfleri sayesinde olabileceğini kabul edin. (Alkışlar). Bir kimse islam harflerini bilmiyorsa, din ve tarih şuuru eksiktir. (Alkışlar)

Ne mutlu bizlere ki, bu dinin büyük ve azametli hakikatlerini tebliğ hususundaki tefessül içinde bizde bir zincirin

halkaları gibi yer alıyor ve böyle büyük bir şerefi ibraz ederek, islam davasının bizden sonraki nesillere intikali hususunda bir şeref ve bir hizmet sahibi olabiliyoruz. İnşallah, yakın ecdadımız, bu nimetin bize ulaşması için büyük ve fedakarane hizmetler ifa etmişler ve bu nimet bütün hiyanetlere rağmen bize kadar devam etmişse, daha fazla azgınlaşsalar da bu miletin içinden sizler gibi de sinesi iman dolu gençler sayesinde bu dava nesilden nesile devam edecek, tefekkür edecek bir meşale gibi parlayıp gidecektir. (Alkışlar).

Kim ki "Türküm ve Müslümanım" diyor, mecbur olmadıkça latin harflerini kullanmamalıdır. Bu suç değildir, suç olsa da söylüyorum, suç değildir. Kanunların tenkidi de suç değildir. Kanuni imkanlardan istifade ederek mukavemet, suç değildir. Kanunlara rağmen sokaklarda mukavemet eden, 141 ve 142. maddeye rağmen sokaklarda nümayiş yapan ve memleketin iktisadi, müessese iktisadı, hukuki nizamını açıkca tenkit edenlere ne yapıyorsunuz ki? Siz, mukavemet etmiyorsunuz. Hainler müreffeh davranacak, müteaddi (saldırgan) olacak. Nerde, imanın bezme iştirakiyle hakkını müdafaa eden ve hakkı galip getirmek için, hakim kılmak için şahlanan gençler nerede? Herbirinizin tahtında bir minnet fırsatı çıkabilir. İnsan bir hutbe-i kainattır. İnsan tarafı esrar-ı ilahidir. Allah'ın lütfi inayeti ve takdiri tavafuk ederse, herbiriniz bir tek fert olarak Allah'ın sayemize ihsan edeceği bereket sayesinde, bir milletin mukadderatını alt üst edersiniz. Mustafa Kemal diye bir sarhoş yaptı. Siz, daha alasını yaparsınız. (Alkışlar). Üstelik inkilapçılık istikametinde nara atan gençlere saha yoktur artık. İnkilap bitti, yüznumaralarımıza kadar değişti, yüznumaramız garbın yüznumarası oldu. Cuma'mız, Pazar günü oldu, değişmeyen birşeyimiz kalmadı artık. Tarihi onlar verecektir. Saha inkilapçılara değil, inkilapçı aleyhtarlarına açıktır. Yolunuz açık olsun, gazanız mübarek olsun. (Alkışlar).

Binaenaleyh bu zaruret noktasında herkesin ittifakını sağlamak gereğini duymıyanlara latin harflerinin ne bela olduğunu nasıl tarih ve din şuurunu ibdal eden, israf eden, yok eden, ortadan kaldıran bir bela olduğunu anlatmak ve buna

mukabil Türk'lük ve Müslüman'lık şuuruna bilhakkın sahip olabilmeniz için, Türk'lük ve Müslümanlığın bir nevi alameti farikası mevkiinde bulunan yazımızı ihya etmek lazım geldiği hususunu en samimi arkadaşlarımızdan başlamak suretiyle sözümüzü dinlemek ihtimali olan herkese; fertten ferde sabırla, ısrarla, inatla, hukukla, siyasetle anlatmaya çalışmalıyız.

Ey milliyetçiyim, mukaddesatçıyım diyen gençler; milletimizin din ve tarih şuuruna bağlı olarak gösterdiği mukavemete, siz başta olmak üzere iştirak etmelisiniz. Bu millet, gerçekten Kemalist inkilaplara karşı dehşetli bir mukavemet göstermiş ve 500.000 fedakar insan telef olmuştur. Bunu unutmayınız. Ve bu memlekette üç sene süren Cihan Harbi'nde 9.000 küsür adam öldüğü halde, bu inkilaplara karşı gösterilen mukavemetten dolayı 500.000'in üzerinde kelle koparıldığını hatırlarsanız, halkımızın bu inkilaplara karşı ne denli, ne dehşetli bir mukavemet gösterdiğini kavrayabilirsiniz.

Meydanlar, caddeler darağaçları ile donatılmış, binlerce insan asılarak mahvedilmiş, kanları akıtılmış, bir şapka için 13 vilayette dar ağacı kurulmuştur. Ama, artık bu halkın dinine, imanına, mukaddesatına bağlı ve sahip kalmak isteyen bu halkın, sizler gibi aynı hissi onlarla terennüm eden, aynı duyguyu onlarla terennüm eden, aynı efkarı taşıyan münevver liderler yetişiyor. Savulun, iman gençliği geliyor, savulun diye nara atacağımız gün yakındır. İmanın galebesi yakındır." (Alkışlar)

******

İRTİCAİ FAALİYETLER - I*

İrticai Örgütler :

İslam Kültür Merkezleri Birliği, F. Almanya merkez olup, Batı Avrupa'da çeşitli ülkelerde 200'ün üzerinde şubesi bulunmaktadır.

Milli Görüş Teşkilatı'nın merkezi F. Almanya'da olup, Batı Avrupa'daki çeşitli ülkelerde şubeleri bulunmaktadır.

İrticai örgütlerin çeşitli adlar altında faaliyette bulundukları ülkeler **(Şekil : 3)** de görülmektedir.

Sürekli şekilde, tek anti komünist grup oldukları temasını işleyerek, tüm eylemlerini milliyetçiliğin gereği olarak savunmak, propagandasını yapmak,

Şiddetli eylemleri dahil olmak üzere çeşitli motiflerle kazandıkları yandaşları ile devlet yönetimine egemen olmak ve bu dönemden sonra karşı güçleri tamamen yok etmek.

İrticai unsurların stratejisi :

Devletin temel düzenini dini esas ve inançlara dayandırmayı amaçlayan irticai kesim, bu amacına ulaşabilmek için, önce **Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde teokratik bir devlet kurmak, daha sonra da tüm islam ülkelerini bir bayrak altında toplamak amacını benimsemiştir.**

İÇ TEHDİT UNSURLARININ TAKTİKLERİ

Taktik; "yıkıcı unsurların, saptadıkları stratejilerini hedefine ulaştırmak için baş vurdukları usullerin, izledikleri yolların tümüdür" denilebilir. Bunlar propagandadan silahlı eylemlere kadar değişir. Stratejilerinin katılığına karşı, taktikler esnektir. Gerektiğinde yön değiştirir, duraklar ya da geriye dönüş yapılır. Örneğin, bir noktaya kadar anayasal yolların izlenmesi,

* 1981 yılında kitap halinde basılıp "Anarşi ve Terör" adı altında dağıtılan rapordan.

ondan sonra kanun dışı eylemlere geçmek gibi.

Taktiklerin yıkıcı unsurların güçlerine, içerisinde bulunulan dönemde sahip oldukları olanaklara, gelinen aşamaya ve güncel koşullara sıkı sıkıya bağlı bulunduğu için tek tek sayılması mümkün veya faydalı görülmemektedir. Buna karşın, genel hatları ile şu ana bölümler altında ele alınabilir.

Sızma taktiği :

Sızma, her zaman uygulanabilmekle birlikte, daha ziyade yıkıcı unsurların oluşum veya varlıklarını kabul ettirme aşamalarında yoğun olarak baş vurdukları bir taktik evredir. Bu uygulamalarla;

Devlet dairelerine ve etkili devlet kuruluşlarına (Güvenlik Kuvvetleri dahil).

Siyasal partilere,

Çeşitli kamu kuruluşlarına,

İşçi ve öğrenci kuruluşlarına,

Amaçları doğrultusunda kullanılması mümkün olan her türlü dernek ve kooperatiflere ve iş yerlerine,

Basın- Yayın kurumları ile sanat çevrelerine,

Silahlı Kuvvetlere, sızma, buraların yönetimini veya köşe başlarını ele geçirme esas alınır.

Dehşet ve Korku Yaratma Taktiği :

Dehşet ve korku yaratma; daha ziyade "sızma" aşamasından sonra veya birlikte ve nihai amaca yaklaşılacak bir durumun belirmesi üzerine uygulanan bir taktik evredir. Bu taktik evrede uygulanan eylemlerin ve hareketlerin amacı; kişiler veya insan toplulukları üzerinde korku yaratma ve bu dehşet havası içerisinde istedikleri ayaklanma ortamını hazırlama veya toplumları istedikleri yöne yöneltmektir. Bu amaçla girişilen eylemler genellikle kitle katliamlarına kadar varan, yıldırıcı, korkutucu ve bezdirici sabotajlar, suikastler ve çeşitli silahlı saldırılardır.

Karma Taktik :

Sızma ve dehşet yaratma evreleri, genellikle kesin çizgilerle birbirlerinden ayrılamaz. Sık sık birlikte uygulanabilmektedirler. Bu iki evreden birine ağırlık vermeden ikisinin birden uygulanması daha çok başvurulan bir yöntemdir. Bu yöntem örgütlenmenin hemen bütün eylem dönemlerinde uygulanabilmektedir.

Diğer yandan, özellikle aşırı solcu hareketlerde sık sık cephe taktiklerinden söz edilebilir. Cephe taktikleri de zaman ve zemine göre çeşitli adlar ve şekillerde uygulanır. Örneğin "Geniş cephe", "Dar cephe", "Milli cephe", "Birleşik cephe" gibi müşterek hareket edecek grupların yapısıyla ilgili cephe taktikleri yanında, "Faşizm ve vurgunculuk aleyhine demokratik cephe", "Anti emperyalist milli cephe" gibi belirgin hedeflere yönelik cephe taktikleri en çok rastlanılanlar arasında sayılabilir.

İRTİCAİ ÖRGÜTLER

İrticai örgütlerin klasik örgütsel yapıları **(Şekil : 21)**'de görüleceği üzere bir lider (Şeyh) yönetimindeki sorumlu unsurlardan meydana gelir.

İrticai kesimde yıkıcı faaliyetlerde bulunan örgütlenmeler üç ana bölümde alınabilir. Bunlar **(Şekil: 22)**'de gösterilmiştir.

12 EYLÜL 1980 ÖNCESİ YASAL KURULUŞLAR

Akıncılar Derneği (AK- DER):

İrticai kesimin **"Milli Görüş"** yanlısı yandaşlarınca, ileride oluşturulması amaçlanan İslam Ordusunun öncü gücü olarak 1976 yılında kurulan **Akıncılar Derneği**, tüm yurtta 600'e yakın şube açmıştır. Dindar kitleyi görüşleri doğrultusunda etkilemek, yandaşlarını fikri yönden eğitmek ve açtığı kamplarla militan bir kadro oluşturmak gayretini güden bu dernek, 27

Kasım 1979 tarihinde sıkıyönetim komutanlığı tarafından kapatılmıştır.

Söz konusu derneğin üst düzey yöneticileri, bu defa, amaçlarını gerçekleştirmek için 7 Mart 1980 tarihinde AK-DER'in devamı olarak nitelenen **Akıncı Gençlik Derneği**'ni (AGD) kurmuşlardır.

Akıncı Memurlar Derneği (AK- MEM) :

Toplumun çeşitli kesimlerinde örgütlenme amacını güden Akıncı unsurlar, memurlar arasında eylemlerini organize etmek amacıyla 1976 yılında **Akıncı Memurlar Derneği**'ni kurmuşlardır.

Akıncı İşçiler Derneği (AK- İŞ) :

İşçi kesimi arasında yayılmak ve sözkonusu kesimi görüşleri doğrultusunda organize etmek amacını güden Akıncı unsurlar, bu maksatla 1978 yılında **Akıncı İşçiler Derneği**'ni organize etmişlerdir.

Akıncı Sporcular Derneği (AK- SPOR) :

Amaçlarına ulaşmak gayesiyle militan bir kadro oluşturmak ilkesini de benimseyen Akıncı unsurlar, yandaşlarına, yakın boğuşma yöntemlerini öğretmek amacı ile Eylül 1978'de **Akıncı Sporcular Derneği**'ni kurmuşlardır.

YASA DIŞI ÖRGÜTLERİ

Akıncı Liseliler Derneği (AK- LİS) :

Türkiye'de şer'i devlet nizamını gerçekleştirme gayreti içerisinde olan Akıncı unsurlar görüşlerini orta öğrenim gençliği arasında yaymak ve söz konusu kesimi organize etmek amacıyla 1977 yılında AK- DER bünyesinde **Akıncı Liseliler**

adı altında yasadışı bir organizasyon oluşturmuşlardır.

Diğerleri:

Türkiye İslam Kurtuluş Ordusu (İKO)
Türkiye İslam Kurtuluş Cephesi (TİKC)
İslam Devriminin Acil Mücahitleri (İDAM)
Türkiye İslam Kurtuluş Birliği (TİKB)
Dünya Şeriat Kurtuluş Ordusu (DŞKO)
Evrensel Kardeşlik Cephesi Şeriatçı İntikam Mangası (EKC- ŞİM)
Evrensel İslami Kurtuluş Savaşının Türkiye Mücahitleri (EİK- TM)

Yasadışı bağımsız gruplar:

Ak- Güç
İslam Kurtuluş Partisi (İKP- C)
Türkiye İslam Mücahitleri Ordusu (TİMO)
İstanbul Kültür Ocağı (İslam Kurtuluş Ordusu İKO)

Akıncı unsurların eylemleri :

Söz konusu unsurlar;
Karşıt görüşlerle silahlı ve silahsız çatışma,
Güvenlik Kuvvetlerine mukavemet,
Korsan yürüyüş ve gösteri,
Boykot, öğrenim özgürlüğünü engelleme,
Patlayıcı madde atma,
Bayrak yakma,
Bombalı pankart asma,
Yangın çıkarma,
Tehdit içerikli mektup gönderme,
Slogan yazma,
Bildiri dağıtma,
Miting ve gösteri yürüyüşü düzenleme,

Zor yoluyla para toplama,
şeklinde eylem türleri ile dikkati çekmişlerdir.

Anılan unsurlar fikirlerini hitab ettikleri kitlelere benimsetmek amacıyla Konya, Sakarya ve Tatvan'da mitingler yapmışlardır.

En belirgin eylemlerinden biri ise;

13/ 10/ 1980 tarihinde THY'nın TK 890 sefer sayılı uçağının, aşırı islamcı görüşü benimseyen silahlı eylem yanlısı 4 kişi tarafından kaçırılmasıdır.

Nurculuk :

Esasları Said-i NURSİ tarafından ortaya konulan, devletin temel düzenini dini esas ve inançlara uydurmayı amaçlayan ve yasalarca suç sayılan bir tarikat faaliyeti olan **Nurculuk**; "Nur Medresesi" diye adlandırılan yerlerde **Said-i Nursi** tarafından yazıldığı ileri sürülen 130 civarındaki **Nur Risaleleri**'nin okunup açıklanması şeklinde yürütülmektedir.

Said-i NURSİ'nin ölümünden sonra ortaya çıkan liderlik çekişmesi ve politik görüş ayrılığı nedeniyle, **Okuyucu** ve **Yazıcılar** olmak üzere iki ana gruba bölünen Nurcular, 1979 yılına kadar organik bir yapıya sahip değillerken, anılan tarihte Türkiye'nin 9 ana bölgeye bölünmesi, belirli dönemlerde bölge toplantıları düzenlemesi ve yılda bir defa "Şura" adıyla en üst düzeyde bir toplantı yapılması yönünde aldıkları karar ile yapısal bir değişiklik kazanmışlardır.

Örneğin; Manisa'da 5-6 Nisan 1981 günü yapılan operasyonda Arapça eğitimi ile ilgili alfabeler, takkeler, teyp kasetleri, Risale-i Nur ile ilgili kitap ve dergiler ele geçirilmiştir.

Süleymancılık :

Süleyman Hilmi TUNAHAN adlı şahıs tarafından esasları ortaya konulan, laikliğe aykırı olarak devletin temel düzenini dini esas ve inançlara uydurmak amacını güden bir tarikat faaliyetidir. Süleyman Hilmi TUNAHAN tarafından Kur'an Kur-

su açma ve çocuk denecek yaştaki kimselere Kur'an tedris ettirme şeklinde başlatılan söz konusu tarikat faaliyeti gün geçtikçe yoğunlaşmış ve bütün yurt sathına yayılmıştır.

Organize edilen **Süleymancılık** faaliyetlerinin dışa yansıtılan ve çoğu kez olumlu ve sempatik gösterilen zahiri amaçları arkasında, **rejim ve ATATÜRK karşıtı bir kuşak yetiştirerek hakiki amaçlarını gerçekleştirmek isteğinin yattığı bilinmektedir.**

Yurt dışında da yaygın bir örgütlenme gösteren Süleymancılar; Federal Almanya, Avusturya, Belçika, Fransa, İsviçre, Hollanda, Danimarka ve İsveç'te kurdukları ve sayıları 200'ün üzerinde "İslam Kültür Merkezleri Birliği" aracılığıyla faaliyetlerini yürütmektedirler.

Bu tarikat mensuplarının eylemleri, çok eski tarihlerden beri devam etmektedir.

ŞEKİL - 21

İRTİCAİ UNSURLARIN KLASİK ÖRGÜT ŞEMASI

LİDER
(ŞEYH)

ŞURA-MEŞVERET

FETVA KOMİTESİ

BÖLGE SORUMLULARI

İL VE İLÇE SORUMLULARI

- MEDRESE
- KURS
- DERGAH
- HALKA

12 EYLÜL 1980 ÖNCESİ
AKINCI DERNEKLER

I- YASAL KURULUŞLAR
1- AKINCILAR DERNEĞİ
(AK- DER)
2- AKINCI MEMURLAR
(AK- MEM)
3- AKINCI İŞÇİLER (AK- İŞ)
4- AKINCI SPORCULAR

II- YASADIŞI KURULUŞLAR
1- ORGANİK YAPILARI BELİRLENENLER
1- a) AKINCI LİSELİLER (AK- LİS)

2- ORGANİK YAPILARI BELİRLENEMİYENLER
2- a) TÜRKİYE İSLAM KURTULUŞ ORDUSU (İKO)
2- b) TÜRKİYE İSLAM KURTULUŞ CEPHESİ (TİK/C)
2- c) İSLAM DEVRİMİNİN ACİL MÜCAHİTLERİ (İDAM)
2- d) TÜRKİYE İSLAM KURTULUŞ BİRLİĞİ (TİKB)
2- e) DÜNYA ŞERİAT KURTULUŞ ORDUSU (DŞKO)
2- f) EVRENSEL KARDEŞLİK CEPHESİ ŞERİATÇI İNTİHAR MANGASI (EKC / ŞİM)
2- g) EVRENSEL İSLAM KURTULUŞ SAVAŞININ TÜRKİYE MÜCAHİTLERİ (EİK / TM)

III- KOPAN BAĞIMSIZ GRUPLAR (İLLEGAL)
1- AK - GÜÇ
1- a) İSLAM KURTULUŞ PARTİSİ CEPHESİ (İKP/C)
2- TÜRKİYE İSLAM MÜCAHİTLERİ ORDUSU (TİMO)
3- İSTANBUL KÜLTÜR OCAĞI İSLAM KURTULUŞ ORDUSU (İKO)

AŞIRI SAĞ ÖRGÜTLERİN GÜCÜ

ÖRGÜT ADI	YAKALANAN	KALAN	TOPLAM	KALAN%
AK-DER	196	7.224	7.420	97
SÜLEYMANCILAR	225	18.081	18.306	99
NURCULAR	8	3.880	3.888	99
ÜLKÜCÜ UNSURLAR	2.983	29.810	32. 793	91
DİĞERLERİ	1.477	2.805	4. 282	66
GENEL TOPLAM	**4.889**	**61.800**	**66.689**	**93**

******

İRTİCAİ FAALİYETLER - II *

(c) Aşırı Sağ Unsurların Amacı:

(II) İrticai Unsurların Amacı:

Devletin ekonomik, sosyal, siyasi ve hukuki temel nizamlarını, dini esas ve inançlara dayandırmaktır.

Bu amaca ulaşmak için;

- Türkiye'de hilafetin tekrar geri getirilmesi,
- Bütün İslam ülkelerinin bir bayrak altında toplanması,
- Şeriat nizamının hakim kılınması,

şeklinde üç yol benimsenmektedir.

(bb) İrticai Unsurlarda Strateji :

İrticai unsurlar, Atatürk devrim ve ilkeleri ile Laik Cumhuriyete temelden karşı olan, devletin sosyal, ekonomik, siyasi ve hukuki temel düzenini tamamen ve buna olanak bulamaması halinde kısmen dini esas ve inançlara uydurmayı; Anayasal düzen yerine şer'i hükümlerin uygulanacağı bir devletin kurulmasını amaçlamaktadırlar. İrticai kesimin, bu amaca ulaşmak için uyguladığı strateji; Tarikatlar, kurduğu veya ele geçirdiği örgütler aracılığı ile hitap edilen kitlede, Laikliği dinsizlik olarak gören bir taban oluşturulması, daha sonra dini yönden rejim aleyhtarı ve Laik Cumhuriyet ilkesine karşı bağları zayıflatılan kitlenin siyasal alanda temsili ile politik bir güç kazanılması ve bu politik gücü koruyacak, tabanı harekete geçirecek silahlı bir kadro oluşturulması, ileriki aşamada ise mevcut siyasi gücün ele geçirilmesi, olmazsa hitap edilen kitlenin harekete geçirilmesi ile teokratik bir rejimin gerçekleştirilmesi ve karşı güçlerin tasfiyesi şeklinde özetlenebilir.

---

* 1982 yılında yönetime sunulan, sonradan "Türkiye'de Anarşi ve Terör" adı altında kitaplaştırılıp basına dağıtılan rapordan...

(IV) İRAN'ın Ülkemiz Üzerindeki Emelleri:

İRAN yöneticileri, eskiden beri, iki ülke arasında ırka ve dine dayalı bazı sorunların bulunduğu bilinciyle hareket etmişlerdir. Teokratik ilkeleri esas alan İslam Cumhuriyetinin kurulmasından sonra ise İRAN'ın yeni yöneticileri kendi rejimlerini, halkı müslüman olan ülkelere ihraç etme çabası içerisine girmişlerdir. TÜRKİYE de, hedef alınan müslüman ülkeler arasında bulunmaktadır. Bu amaçla İRAN; TÜRKİYE'yi hedef alan ve çeşitli yollarla yürütülen propaganda faaliyetleri ile TÜRKİYE'de Şer'i bir devlet düzeni kurma arzusunda olan irticai potansiyele yönelik yoğun çabalar içerisinde bulunmaktadır.

Anılan ülke, bu tür propaganda çalışmalarını yönlendirmek amacıyla, "İRŞADI İSLAMİ BAKANLIĞI" adı altında bir bakanlık ile "ENCÜMENİ İSLAMİ" adlı da bir örgüt kurmuştur. Söz konusu kuruluşlar aracılığı ile İRAN'ın; Türkiye'ye yönelik olarak hem İRAN'da, hem de ülkemiz içerisinde faaliyet gösterdiği bilinmektedir.

b. İrticai Unsurlarda Klasik Örgütsel Yapı :

Örgütün en üstünde lider veya şeyh bulunmaktadır. Bu kişi örgüt veya tarikatın tüm yönetimini elinde bulundurmaktadır.

Şeyh veya liderlerin altında, üst düzeydeki sorumlulardan oluşan **"Şura"** veya **"Meşveret"** adlarıyla bilinen bir kuruluş bulunmaktadır. Bu kuruluş, Şeyh'ten alınan emirler oğrultusunda tarikat veya örgütün yönetim ve kontrolunu yapmaktadır. Genellikle Komite üyelerinden oluşan ve örgüt mensuplarının problemlerinin halli yönünde fetvalar çıkaran bir de **"Fetva Komitesi"** vardır.

Bölge sorumluları, daha ziyade coğrafi esaslara göre kurulmuş olup, bölgeye bağlı il ve ilçelerin yönetim ve denetimini üstlenmişlerdir.

İl ve İlçe sorumluları, bulundukları il veya ilçedeki faaliyetleri organize eden kuruluşlardır.

Medrese- Kurs- Dergah ve Halka'lar ise genellikle Tarikatlar bünyesinde faaliyet gösteren en küçük üniteleri oluşturmaktadır.

İrticai unsurların güçleri ve örgütlenmeleri ise şu şekildedir.

- **İSLAM KÜLTÜR MERKEZLERİ BİRLİĞİ;** ALMANYA merkez olup Batı Avrupa'da çeşitli ülkelerde 200 üzerinde şubesi bulunmaktadır. Takriben 25.000 civarında üyesi mevcuttur.
- **MİLLİ GÖRÜŞ TEŞKİLATI;** F. ALMANYA merkez olup, Batı Avrupa'da çeşitli ülkelerde şubeleri bulunmaktadır. Takriben 15.000 civarında üyesi mevcuttur.

******

İRTİCAİ FAALİYETLER - III*

Sayın Devlet Başkanı Orgeneral Kenan Evren'in 12 Eylül Cumhuriyeti Kollamave Koruma Harekatı Dolayısıyla Yaptıkları Radyo-Televizyon Konuşması 12 EYLÜL 1980

Yüce Türk Milleti,

30 AĞUSTOS Zafer Bayramı dolayısıyla sizlere radyo ve televizyondan hitap etmek imkanını bulmuş ve ayrılan kısıtlı süre içerisinde mümkün olduğu kadar, yurdumuzun içinde bulunduğu siyasi ve ekonomik durumu ile anarşik ve bölücü eylemleri, alınması gereken tedbirleri çok kısa olarak izah etmeye çalışmıştım. Yine çok iyi hatırlayacaksınız ki, iki yıldır her fırsattan istifade ile muhtelif defalar verdiğim beyanat ve radyo televizyon konuşmalarında, bu hayati önemi olan konuları dile getirmiştim.

Kalbi bu vatan ve millet için atan sağduyu sahibi vatandaşlarım kabul edeceklerdir ki; ülkemizin halen içinde bulunduğu hayati önemi haiz siyasi, ekonomik ve sosyal sorunlar devlet ve milletimizin bekasını tehdit eder boyutlara ulaşmış ve bu hal devletimizi cumhuriyet tarihimizin en ağır buhranına sürüklemiştir.

Yine hepimizin bildiği ve gördüğü gibi; anarşi, terör ve bölücülük hergün 20 civarında vatandaşımızın hayatını söndürmektedir. Aynı dini ve milli değerleri paylaşan Türk vatandaşları siyasi çıkarlar uğruna, çeşitli sun'i ayrılıklar yaratılmak suretiyle muhtelif kamplara bölünmüş ve birbirlerinin kanlarını çekinmeden akıtacak kadar gözleri döndürülerek, adeta birbirlerine düşman edilmişlerdir. ATATÜRK ilkelerini

* 1983 Nisan ayında "Anarşi ve Terörle Mücadele" adıyla verilen brifingteki konuşmanın kitaplaştırılıp basın mensuplarına dağıtılmış hali,. ilgili bölümleri, biz ayıklayıp koyduk. (FB)

esas alarak kurulan Cumhuriyetimizin bu duruma düşürülebileceğini, bundan 10 sene evvel tasavvur dahi etmek mümkün değildi.

Bugüne kadar iktidara gelen çeşitli hükümetlerin, her yıl artan bir hız ile yaygınlaşan ve dünya tarihinde sayısız örnekleri görülen Özel Harbin sızma ve çökertme harekatına karşı iç güvenliği sağlayacak kararları ve tedbirleri birinci öncelikle alacaklarını vaadetmelerine rağmen sonuç alacak teşebbüsleri,siyasi çıkar çatışmaları ve basit parti hesaplı, kaprisler, hayaller, gerçek dışı talepler ve Türk Devleti'nin niteliklerine ters düşen gizli ve açık emeller arasında kaybolup gitmiştir.

Düşmanın amaç ve yöntemleri, anarşi, terör ve bölücülüğün ulaştığı düzey; özel hukuki tedbirleri, idari düzenlemelere, sosyal koşulların geliştirilmesine, milli eğitim ve iş hayatının düzenlenmesine ihtiyaç göstermekteyken; milletin vekaletini taşıyan milletvekilleri ve senatörler, meclislerde aylardan beri hiçbir sorumluluk duymadan yalnız parti menfaat ve disiplini uğruna, bu olaylara seyirci kalabilmişlerdir. İktidarların başarı ümit ederek aldıkları her tedbir, muhalefetler tarafından kınanarak ve hatta memleket yararına da olsa baltalanmıştır. Milli birlik ve beraberliğe en fazla muhtaç olduğumuz dönemlerde bile, kutuplaşmalar ve bölünmeler adeta teşvik edilmiş; yangını beraberce söndürmek yerine, üzerine benzin dökülerek, memleket bilerek veya siyasi çıkarlar uğruna, sırf iktidara gelebilmek pahasına bir yangın yerine çevrilmek istenmiştir.

Ağızlardan düşürmedikleri hukuk devleti kavramı, bir kısım anayasal kuruluşlarca devletin parçalanması pahasına da olsa yalnız kişilerin müdafaası olarak yorumlanmış, devletin ve milletin savunulması ise sahipsiz kalmıştır.

Anayasanın kuvvetler ayrılığı ilkesinin birlikte getirdiği sorumluluk, uygulamada kuvvetler çatışmasına dönüştürülmüştür.

Düşüncelerimiz, dinimiz üzerine ve akla gelebilen her konuda dış ve iç kaynaklı bölücü ve yıkıcı faaliyetler bütün

şiddetiyle sürdürülürken ne hazindirki; bir kısım gerçeğe uymayan özerklik, dar görüşlü, sahibinden başkasının inanmadığı bilimsellik ve koşulları dikkate almayan salt hukuk savunucuları, yıkılacak devletin enkazı altında kalacaklarının, yok olup gideceklerinin idraki içinde olmadıkları görünümünü vermişlerdir. Bu acı hakikatları görüp çare arıyanların veya Türk ulusunu uyaran ve milleti bütünleşmeye davet edenlerin ise, seslerini duymak mümkün olmamıştır. (Bir kısım kıymetli Türk basınının bu konuda zaman zaman yaptıkları uyarıları burada şükranla belirtmek isterim.)

Siyasi partiler, bu kritik dönemde milletin özlemle beklediği önlemleri almak yerine; iç gerilimi devamlı olarak artırarak, yıkıcı ve bölücü mihrakları büsbütün kışkırtarak, onlara cüret ve cesaret verecek beyan ve eylemleri ile adeta yarışırcasına seçim yatırımları için zemin yaratma yollarını tercih etmişlerdir.

İktidara gelen siyasi partiler, devlet teşkilatının bütün kademeleri kendi görüşleri doğrultusundaki kişilerle doldurularak, kamu görevlilerinin ve vatandaşlarımızın bir tarafa girerek kamplara bölünmesini zorunlu hale getirmişler, giderek anarşi ve bölücülüğü destekleyen kaynakların şekillenmesine ve kamu kuruluşlarında çalışanlarla polis ve öğretmenlerin dahi birbirlerine düşman kamplara ayrılmalarına neden olan partizan tutum ve davranışlarından vazgeçmemişlerdir. Böylece tarafsız halkımız, devletin beklediklerini parti kapılarında aramaya mecbur bırakılarak devlet otoritesi yok olmağa, vatandaşların hak ve hukukunu korumak ve ona tarafsız hizmet götürmek yerine, devletin saygınlığı yavaş yavaş erimeğe mahkum olmuş ve dolayısıyla ülkemizde tam bir otorite boşluğu teşekkül etmiştir.

Bir kısım bedbahtlar, Türk Milletinin bağımsızlığını, birlik ve beraberliğini temsil eden İstiklal Marşımızın, koyu taassup veya sapık ideolojik amaçlarla protesto maksadıyla oturarak veya İstiklal Marşı yerine enternasyonali söyleyerek açıkça saygısızlık gösterebilmişler ve bunda doğrudan sorumlu kişiler tevil yoluna sapmak suretiyle savunmalarını ya-

pabilmişlerdir.

Uzun zamandan beri bu fevkalade üzücü olayları yakından takip eden Türk Silahlı Kuvvetleri, hatırlayacağınız gibi; milletin kendisine verdiği yetkileri kullanmayan ve bu korkunç gidişi acz içinde seyreden anayasal kuruluşların tümünü Cumhurbaşkanımız aracılığı ile uyararak alınması gereken tedbirlere de yer vermek suretiyle, büyük Türk Milletine karşı yüklendiği sorumluluğu dile getirmiştir. Aradan geçen sekiz aylık süre içerisinde yaptığımız sayısız uyarmalara rağmen hemen hemen bu tedbirlerin hiçbirine yasama ve yürütme organları ile diğer anayasal kuruluşlardan yeterli bir cevap alınamamış ve bu konuda müsbet faaliyetleri de izlenememiştir. Bu uyarı mektubundan sonra bir kısım yasaları etkisiz hale getirerek çıkaran meclislerimiz, 22 MART 1980 tarihinden beri siyasi çıkar hesapları ile çıkmaza sürüklenen Cumhurbaşkanlığı seçiminden dolayı içinde bulunduğumuz buhran ile mücadelede en kıymetli unsur olan zamanı fütursuzca harcamışlardır. Dünya'nın hiçbir ülkesinde, Cumhurbaşkanlığı makamı ve seçimi bu kadar hafife alınmamış ve bu kadar zaman boşa harcanmamıştır.

Asayiş ve ekonomik bunalıma çareler getirmesi ve kanunlar yapması beklenen yasal organlarımız, memleket üzerine çöken bu kabusa karşı kayıtsız kalmışlardır.

Anayasamız, Türk vatandaşlarının dini inançlarından ötürü kınanamayacağını açıkça belirtmiş olmasına rağmen; tek bir oyun peşinde koşan siyasi partilerimiz, yüce ATATÜRK'ün Cumhuriyeti döneminde unutulmuş mezhep ayrılıklarını kışkırtmakta fayda görerek ERZİNCAN, SİVAS, KAHRAMANMARAŞ, TUNCELİ VE ÇORUM illerinde siyasi çıkarlar uğruna vatandaşlarımızın birbirlerini katletmelerine neden olmuşlardır.

Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde yaşayan ve kendini Türk vatandaşı kabul eden herkesin, tek bir vücut halinde Türk milletini oluşturduğu unutulmuş ve **değişik mezheplere bağlı vatandaşlarımızın tam bir kardeşlik bağı ile kaynaşmalarını engellemek isteyen kışkırtıcılar siyasi destek görmüşlerdir.**

Bir kısım anayasal kuruluşlar muhtelif etkiler altında anarşi, terör ve bölücülük karşısında tarafsız, adil ve ortak bir yol izlemek yerine, bizzat anayasanın ihlali karşısında dahi sessiz kalmayı tercih etmişlerdir.

Bütün bu şartlara rağmen; hukuk devletinin temel ilkelerini savunmakla görevli anayasal kuruluşlarımız, devletin en üst kademesindeki anarşizmin yarattığı tehlikenin büyüklüğünü idrak edemediklerinden veya terör odaklarının tehdidinden çekindiklerinden, devletin temellerine konan dinamitle heran parçalanma tehlikesi karşısında olduğunu gözlerden kaçırmaya çalışmışlardır. Devlet çökertildiği zaman anayasanın kanatları altına sığınan tüm hukuk kurumları ile özerk bilim, müessese ve derneklerinin bu enkaz altında yok olacağı unutulmuştur.

Son iki yıllık süre içinde terör 5241 can almış, 14.152 kişinin yaralanmasına veya sakat kalmasına sebep olmuştur. İstiklal Harbinde Sakarya Savaşındaki şehit miktarı 5713, yaralı miktarımız 18.480'dir. Bu basit mukayese dahi, Türkiye'de hiçbir insanlık duygusuna değer vermeyen bir örtülü harbin uygulanıldığını açıkça ortaya koymaktadır.

Sevgili vatandaşlarım;

İşte bütün bunlar ve buna benzer sayılabilecek ve hepiniz tarafından yakınen bilinen daha bir çok sebeplerden dolayı Türk Silahlı Kuvvetleri; ülkenin ve milletin bütünlüğünü, milletin hak, hukuk ve hürriyetini korumak, can ve mal güvenliğini sağlıyarak korkudan kurtarmak, refah ve mutluluğunu sağlamak, kanun ve nizam hakimiyetini, diğer bir deyimle devlet otoritesini tarafsız olarak yeniden tesis ve idame etmek gayesiyle devlet yönetimine el koymak zorunda kalmıştır. Bugünden itibaren yeni hükümet Yasama organı kuruluncaya kadar muvakkat bir zaman için yasama ve yürütme yetkilerini benim başkanlığımda, Kara, Deniz, Hava Kuvvetleri Komutanları ile Jandarma Genel Komutanından oluşan Milli Güvenlik Konseyi tarafından kullanılacaktır.*

* Bundan sonrası konumuz dışında olduğundan, yer vermedik. (FB)

ANARŞİ VE TERÖRÜN HALİHAZIR TEHDİT GÜCÜ*

GENEL

Yıkıcı unsurların amaç ve hedefleri, Türkiye Cumhuriyetinin ülkesi ve milletiyle bütünlüğünü bölmek, parçalamak, ülkenin yönetimini ellerine geçirerek amaçlarına uygun rejimi oluşturmaktır.

12 Eylül öncesinde bu amaç ve hedeflerine çok yaklaşmış olan anılan unsurların bir bölümünün faaliyetlerine yurt içinde ve dışında bugün de rastlanılmaktadır. Faaliyetlerini sürdüren veya fırsat ve olanak bulabildikleri takdirde faaliyete geçme aşamasında olan örgütlerin ülkeyi yeniden, 12 Eylül öncesinin anarşi ve terör ortamına sürüklemek isteyecekleri kuşkusuzdur.

Uzun yılların birikimi sonunda, gelişip güçlenen, hatta toplumun bazı kesimlerine kök salabilen yıkıcı unsurların 2.5 yıl gibi kısa bir süre içerisinde toplumun bünyesinden tamamen sökülüp atılması beklenemez. Alınan önlemlerle bunların faaliyetleri önlenmiş veya asgariye indirilmiştir. Ancak, halen ele geçirilemeyen bir kısım militanların serbest olması tehdidi artırmaktadır. Nitekim, yıkıcı unsurların bilinen yandaşlarından 5854 kişi aranmaktadır. **(Şekil - 42).**

Ayrıca;

- Arananlar,
- Yakalanıp salıverilenlerden örgütsel faaliyetlere devam edenler,
- Güvenlik kuvvetlerince saptanamamış olan militan ve sampatizanlar,

Yıkıcı unsurlar için çok önemli bir potansiyel oluşturmaktadır. Bu potansiyelin örgütsel faaliyetlere yönelmesi halinde ise yıkıcı unsurların tehdit teşkil etme durumunun artacağı açıktır.

Yıkıcı unsurların tümünün görüşleri; ATATÜRK İlke ve

---

* Nisan 1983 brifinginin kitap halinde basına aktarılan kısmından...

Devrimleri ile çelişen, ona ters düşen veya ortadan kaldırma amacına yönelik olan bir içerik taşımaktadır. Bu nedenle bugüne kadar alışılagelmiş olan yıkıcı unsurların; aşırı sol, aşırı sağ (Irkçı- İrticai), bölücü şeklindeki sıralanması, ATATÜRK ilke ve devrimleri doğrultusunda incelenerek yeni bir düzenlemeye gidilmiştir.

Buna göre yıkıcı unsurlardan;

- Aşırı solu, ATATÜRK'ün HALKÇILIK İLKESİNE AYKIRI OLAN GÖRÜŞLER,
- Bölücü ve ırkçı unsurları; ATATÜRK'ün MİLLİYETÇİLİK İLKESİNE AYKIRI OLAN GÖRÜŞLER,
- İrticai unsurları da; LAİKLİK İLKESİNE AYKIRI OLAN GÖRÜŞLER,

şeklinde nitelemek mümkün görülmektedir. **(Şekil - 3)**.

Bu şekilde bir tasnife gitmenin ana amacı, yıkıcı unsurların ATATÜRK İlke ve Devrimleri karşısındaki gerçek yerlerini ortaya koyarak, bunların ileride ATATÜRK ilke ve devrimlerinin arkasına sığınmalarını önlemektir. Burada kısaca ATATÜRK ilkeleri ile yıkıcı unsurlar ve terör arasındaki aykırılık arasında bağ kurmaya çalışılmıştır.

******

ATATÜRK'ÜN LAİKLİK İLKESİNE AYKIRI AKIMLAR (İRTİCA)

ATATÜRK'ÜN LAİKLİK İLKESİ

Laiklik; dünya ve devlet işlerinin dini görüşlerden ayrılarak bağımsız bir hale getirilmesidir.

ATATÜRK'e göre;

"Laiklik, yalnız din ve dünya işlerinin ayrılması demek değildir. Tüm yurttaşların vicdan, ibadet ve din özgürlüğü de demektir."

"Laiklik asla dinsizlik olmadığı gibi, sahte dindarlık ve sahte büyücülükle mücadele kapısını açtığı için hakiki dindarlığın gelişmesi imkanını temin etmiştir.

Laikliği dinsizlikle karıştırmak isteyenler, terakkinin (ilerlemenin) ve canlılığın düşmanları ile gözlerinden perde kalkmamış Şark kavimlerinin fanatiklerinden başka kimse olamaz."

"Din bir vicdan meselesidir. Herkes vicdanının emrine uymakta serbesttir. Biz, dine saygı gösteririz.

Düşünce ve düşünceye muhalif değiliz. Biz sadece din işlerini, devlet ve millet işleriyle karıştırmamaya çalışıyoruz. Kaste ve taassuba dayanan taassupkar (bağnaz) hareketlerden sakınıyoruz."

Laik devlet anlayışında; devlet din karşısında tarafsız kalmakta, çeşitli dinlere bağlı olan kişiler arasında bir ayırım yapmamakta ve din hürriyetini sağlamaktadır.

ATATÜRK, laiklik ilkesiyle Türk toplumuna uygarlık yolunu göstermiştir. Onun kurduğu, savunduğu Cumhuriyet rejimi hem milli hem de laik yönleriyle belirgindir.

ATATÜRK, dinin kendi alanında kendine özgü sorunlarla uğraşmasını, zorlamada bulunmamasını istiyordu.

O, dini gerekliliğini şöyle anlatıyordu:

"Din, lüzumlu bir müessesedir. Dinsiz milletlerin devamına imkan yoktur."

"Din, vardır ve lazımdır."

ATATÜRK, bazılarının sandığı gibi, dini inkar etmiyor ve dinsizliği körüklemiyordu. O bu konuda **"Türk milleti, daha dindar olmalıdır. Yani bütün sadeliği ile dindar olmalıdır, demek istiyorum. Dinimize bizzat hakikate nasıl inanıyorsam, buna da öyle inanıyorum."** demiştir.

ATATÜRK, İslam dininin akla, bilime ve fenne uygun olduğunu şu sözlerle belirtmiştir:

"Bizim dinimiz en makul ve en tabii dindir. Ve ancak bundan dolayıdır ki son din olmuştur. Bir dinin tabii olması için akla, fenne, ilme ve mantığa uyması lazımdır. Bizim dinimiz, bunlara tamamen uygundur. Müslümanların toplumsal hayatlarında, hiç kimsenin özel bir sınıf halinde mevcudiyetini muhafazaya hakkı yoktur. Kendilerinde böyle bir hak görenler, dini emirlere uygun harekette bulunmuş olmazlar.

Bizde ruhbanlık (rahiplik) yoktur. Hepimiz eşitiz ve dinimiz hükümlerini eşit olarak öğrenmeye mecburuz. Her fert dinini, din duygusunu, imanını öğrenmek için bir yere muhtaçtır. Orası da mekteptir."

ATATÜRK'ün laiklik İlkesinde, birkaç yönlü amacın varlığı görülür. Bunlar; devlet yönetiminden dini vesayetin ayrılması, bireylere din ve vicdan özgürlüğünün sağlanması ve toplumu oluşturan bireylerde akılcı ve gerçekçi bir düşünüşün yerleştirilmesidir.

Bu üç yönlü amaç, ATATÜRK'ün yöneticilik döneminde somut uygulamalarda kendini göstermiştir.

Toplum içinde kişi hürriyetinin temel güvencesi olan laiklik, Türk İnkılabında çağdaş toplum ve çağdaş devlet anlayışının bir gereği olarak uygulanmış, aynı zamanda milli egemenliğin gerçekleşmesinde de önemli bir etken olmuştur. Nitekim Türk İnkılabında safha safha gelişen laiklik, devlet yönetiminde, hukukta, öğretim ve eğitimde önemli sonuçlara ulaşmıştır.

Türk İnkılabının mana ve gayesi; milli, demokratik, bağımsız ve laik bir devletin kurulmasıdır. Türk İnkılabının kurduğu bütün yeni müesseselere ve getirdiği yeni zihniyete hakim olan laiklik ise, İnkılabın özünü teşkil etmektedir.

TÜRKİYE'de, devletin ekonomik, sosyal, siyasi ve hukuki temel nizamlarını kısmen de olsa dini esas ve inançlara dayandırma amacıyla faaliyet gösteren, ATATÜRK'ün laiklik ilkesini ortadan kaldırmaya yönelik irticai unsurların bugünkü durumları, müteakip maddelerde açıklanmıştır.

İRTİCAİ FAALİYETLER

Laikliğe aykırı olarak, ülke sınırları dahilinde teokratik bir devlet düzenini gerçekleştirmeyi amaçlayan irticai unsurların 12 EYLÜL 1980 öncesindeki durumları, "TÜRKİYE'deki Anarşi ve Terörün Gelişmesi, Sonuçları ve Güvenlik Kuvvetleriyle Önlenmesi" ve "Türkiye'deki Anarşi ve Terörün Durumu" isimli dökümanlarda incelenmiştir.

Burada irticai faaliyetler, halihazırda oluşturdukları tehdit

açısından genel olarak incelenecektir.

"Laikliğe aykırı olarak devletin iktisadi, içtimai, siyasi ve hukuki temel nizamlarını kısmen de olsa dini esas ve inançlara uydurmayı amaçlayan ve bu amaç için, herşeyden önce, siyasi sınırlarımız içinde din kurallarının uygulandığı şer'i düzeni kurmak, daha sonra da hilafet müessesesi adı altında siyasi sınır tanımaksızın, bütün islam ülkelerini birleştirmek çabasında olan irticai kesimin, ilk nazarda hayal gibi görülen bu amacı günümüze kadar önemsenmemiş, hatta amacın "TÜRKİYE şartlarında ulaşılamayacak bir husus" olduğu düşüncesi, bu unsurlara karşı çoğu zaman siyasi organizasyonları, "oy" potansiyeli olmaları nedeniyle tavize bile yöneltmiştir.

Oysa yakın geçmişe bakıldığında, tarihe 31 MART Vakası, Şeyh Sait İsyanı, Menemen olayları, 6 Eylül 1956, 1980'de KONYA'da düzenlenen Kudüs Mitingi olarak kaydedilen toplumsal olayların yaratıcıları olmaları, irticai unsurların amaçlarına ulaşmada hangi adımlarla ilerlediklerinin ve milli birlik ve bütünlüğümüz için ne ölçüde tehlike olabileceklerinin örneklerini oluşturmaktadır.

Nitekim irticai unsurlar, silahlı eylemlere girişemedikleri ve faaliyetlerini ustalıkla dini görüş altında gösterebildikleri için, 12 EYLÜL'den sonra aşırı bir güç kaybına uğramamışlardır.

12 EYLÜL Harekatına kadar gördükleri himaye oranında gelişen irticai unsurlar, **12 EYLÜL Harekatı ile uğradıkları yasal koğuşturmalar neticesinde faaliyetlerini bir süre durdurmuşlarsa da, yakalanan mensupların yasal nedenlerle etkili cezalara çarptırılamaması ve kısa bir süre sonra serbest bırakılmaları üzerine, faaliyetlerine yeniden başlamışlardır.** İrticai unsurların 12 EYLÜL 1980'den sonraki durumlarını gösterir çizelge ise yandadır.

Örgütleri ve siyasi partileri kapatılan, organik yapıları bozulan mensupları, sahip oldukları görüş bünyesinde ideolojik bütünlüklerini sağlamışlar, 12 EYLÜL sonrasındaki yönetimin ve idarecilerin aldıkları hemen her karara karşı,

propagandayı başlatan grupların önünde gelmişlerdir.

Tabanlarını korumanın yanı sıra finansman temini amacıyla **ve devletin ekonomik politikası gereği Ortadoğu ülkeleri ile yoğunlaştırılan ekonomik ilişkilerden yararlanarak, çeşitli adlar altında dış alım ve dış satım şirketlerini faaliyete geçirmeleri,**

Milli Eğitim Bakanlığı'nca 1981 yılında çıkartılan kıyafet yönetmeliğinde kız öğrencilerin başörtüleri ile derslere girmemeleri yönündeki maddeye karşı, İmam Hatip Liselerinde, Yüksek İslam Enstitülerinde ve münferit de olsa bazı hadiselere sebep olabilmeleri,

Milli Görüş yanlılarının dindar kişilerden oluşan taban üzerinde etkili olmaya devam edecekleri izlenimini ortaya çıkarmaktadır.

İrticai gruplar içinde, tarikat faaliyeti gösteren ve geniş bir taraftar kitlesine sahip olan, Nurcu, Süleymancı, Nakşibendi unsurlardan; Nurculuk ve Nakşibendilik tarikatlarının, 12 EYLÜL Harekatından sonra idari ve adli her türlü önlem alınmasına karşın, özellikle Nurcu kesimin fırsat kolladıkları ve olanak bulduklarında faaliyetlerini sürdürmeye ve taraftar toplamaya çalışacakları değerlendirilmektedir.

İslam tarihindeki en eski ve büyük tarikatlardan biri olan ve ülkemizde de dört büyük şeyh etrafında toplanan Nakşibendi tarikatı mensuplarının, **12 EYLÜL Harekatı ile örgütsel yapıları bozulan bazı siyasi parti taraftarlarının da tarikata katılması ile gün geçtikçe sayıları artmaktadır.**

Sözkonusu kesim mensuplarının, zaman zaman uğratıldıkları yasal koğuşturmalara rağmen ev toplantılarını sürdürdükleri, boş düşünceleri olan kişileri kazanabildikleri gözlenmektedir.

Tarikat faaliyeti göstermelerine rağmen değişik bir görünüm arzeden ve bu değişik görünümü ile uzun seneler illegal faaliyetlerini devlet yönetiminden saklamayı başarabilen **Süleymancı unsurların, 12 EYLÜL Harekatından sonra temkinli davrandıkları gözlenmektedir. Özellikle, sahip oldukları pansiyonlar, izinli ve izinsiz Kur'an kurslarında,**

"Amaca ulaşmak için herşey mübahtır, gerektiğinde yalandan ve iftiradan çekinmeyin" ilkelerinden hareketle, ATATÜRK ve rejim aleyhtarı bir kitlenin yetişmesi için çabalayan, küçük yaştaki çocuklara hurafe bilgiler aşılayan bu kesimin, 12 EYLÜL Harekatı ile yukarıda konu edilen ilkelerine uyan bir tutum değişikliği yapmaları, pansiyon ve derneklerinde ATATÜRK köşeleri düzenleyerek kamu yararına çalışan kuruluşlar izlemini vermeye çalışmaları, bu yöndeki propagandalarını en etkili merciler nezdinde sürdürmeleri, en önemli faaliyetleri olarak nitelendirilebilecektir."

İRTİCAİ UNSURLAR

AVRUPA'daki, özellikle F. ALMANYA'daki Türk unsurunun sayıca küçümsenmeyecek ölçüde olması, kültür seviyelerinin genellikle düşük bulunması, oluşturulan çeşitli örgütlerin büyük maddi kazançlar sağlayabilmesi, yurt dışındaki yasa dışı faaliyetleri maddi ve siyasi çıkarlar açısından cazipleştirmektedir.

Bu cazip ortamdan ve ülke dışında bulunmanın verdiği denetimsizlikten yararlanmayı amaçlayan irticai unsurların da, 1970'li yıllardan itibaren büyük bir hızla örgütlenmelerini artırdıkları, yurt dışındaki işçilerimizin özellikle en büyük eksikliğini duydukları dini hizmetler açısından boşluğu doldurmak, din hizmeti götürmek görünümü altında amaçları doğrultusundaki faaliyetlerini geniş kitlelere yönelttikleri görülmektedir.

Yurtdışında en büyük örgütlenmeyi gösteren ve faaliyetleri en etkili gruplar olan, Avrupa Milli Görüş Teşkilatları, Süleymancı unsurların İslam Kültür Merkezleri Birliği adları ile faaliyetlerini sürdürdükleri bilinmektedir. **(Şekil - 49)**

Avrupa Milli Görüş Teşkilatları :

Yurt içindeki yandaşlarının yurt dışındaki uzantısı olan ve 15. 9. 1974 tarihinde Batı Berlin'de kurulan **Milli Görüş**

Teşkilatı, 1975 yılında aynı kentte faaliyet gösteren Türk Birliği ve Batı Berlin Türk Kültür ve Yardımlaşma Derneği ile birleşerek faaliyetlerini sürdürmeye başlamıştır.

Yurt dışındaki vatandaşlarımızı Milli Görüş etrafında toplayarak TÜRKİYE'de teokratik devlet nizamını gerçekleştirmeyi amaçlayan sözkonusu örgüt, 1977 yılında Genel Merkezlerini, Batı Berlin'den Köln'e nakletmiş ve aktif bir çalışmaya girerek, Avrupa ülkelerindeki şube sayısını, hakimiyetlerindeki camileri de şube saymak suretiyle günümüze kadar 150'ye ulaştırmıştır.

Faaliyet alanının genişlemesi ve şube sayısının artması üzerine, kuruluş **"Avrupa Milli Görüş Teşkilatları** (AMGT)" adını kullanmaya başlamış, gençlik kesiminde de örgütlenerek **"Avrupa İslamcı Gençlik Teşkilatı"** adlı kuruluşu gerçekleştirmiştir.

Bağlı şubelerin bir merkezden kontrolünün güç olması nedeniyle yönetimini, F. ALMANYA'da 8, HOLLANDA, İSVİÇRE, AVUSTURYA, FRANSA'da 1'er olmak üzere 12 ana bölgeden sevk ve idareye çalışan teşkilatın, her ay bir kentte **"Şura"** adını verdikleri toplantılar tertipleyerek bölge faaliyetlerinin değerlendirmesini yaptığı, ayrıca teşkilat çapında kurdukları **"Fetva Komisyonu"** adlı organizasyonla da teşkilatın yönetim kadrosu ve üyelerini denetlediği saptanmıştır.

12 EYLÜL Harekatı ile yurt içindeki örgütsel yapının bozulması, yurt dışındaki faaliyetlerin önemini arttırmış, Avrupa Milli Görüş Teşkilatları vasıtası ile yurt dışında yoğunlaştırılan yönetim ve rejim aleyhtarı popaganda, yurtiçine de büyük ölçüde yansıtılmıştır.

Özellikle, örgütün yayın organı olan "HİCRET" dergisi ile yürütülen propaganda faaliyeti alabildiğine cüretini artırmış, yeni Anayasa'ya alternatif olarak hazırlanan ve dergide yayınlanan **"İslam Anayasası",** üst makamlara kadar postalanmıştır.

Yurt içine sokulması ve dağıtımı yasaklanmasına rağmen, çeşitli yollarla TÜRKİYE'ye gönderilen dergi, halen yönetim ve rejim aleyhtarı yayınlarını sürdürmektedir.

Sözkonusu teşkilatın sürdürdüğü propagandanın yanısıra örgütlenmesini hızlandırdığı ve

ALMANYA'da;

- "İslam Eğitim Merkezi" adıyla bir okulu faaliyete geçirdiği,

HOLLANDA'da;

- Kendi görüşleri doğrultusundaki dernek ve federasyonları birleştirerek "Hollanda İslam Meclisi Konfederasyonu"nu oluşturduğu,

- AMSTERDAM'daki "Türk Kültür Merkezi" ni ele geçirdiği,

- TEKBİR adlı bir ticari şirket kurdukları ve bu şirkete bağlı bakkal, kasap, tatlıcı gibi işyerleri açtıkları,

- 1982 MAYIS ayı içerisinde UTRECH'de, UTRECH İslam Gençlik Derneği'ni faaliyete geçirdikleri,

belirlenmiştir.

Netice olarak, **Avrupa Milli Görüş Teşkilatları**; özellikle 12 EYLÜL sonrasındaki rejim aleyhtarı çalışmalarını yurt içine yansıtabilen yurt dışındaki **en etkin irticai grupların başında** gelmektedir.

İslam Kültür Merkezleri :

Faaliyetin ilk yıllarında, yabancı bir ortamda, lisan bilmeyen ve alabildiğine yalnızlık duygusu içerisinde olan işçilerimizin dini ihtiyaçlarını karşılama maskesi ile çalışmalarına başlayan Süleymancılar, ilk olarak RUİSBURG- HAMBURG'da, **"Ulu Cami"** adında bir cami açmışlar, sonra da bütün bilgilerin Kur'an-ı Kerim'de bulunduğu ve Kur'an Kurslarının en etkili ve yeterli öğrenim kaynağı olduğu gerekçesinden hareketle her caminin yanında bir Kur'an Kursu oluşturmuşlardır.

Daha sonra, dağınık bir görünüm arz eden bu Kur'an Kurslarının yasal bir ad altında bir merkeze bağlı faaliyet göstermesi görüşü Süleymancılar arasında benimsenmiş ve bu gelişmeler doğrultusunda KÖLN'de, F. ALMANYA'daki işçilerimizin dini ihtiyaçlarını karşılama görünümü altında **"İslam Kültür Merkezi"** adı ile örgüt kurmuşlardır.

Örgütün her şubesinde en az bir Kur'an Kursu bulunmakta

ve buralar Süleymancılarca cami olarak nitelendirilmektedir.

Sözkonusu örgüt, AVRUPA'daki işçilerimizden çeşitli adlar altında para toplamaktadır. Toplanan bu paraların bir bölümü Süleymancılar tarafından yöneltilen camilerin giderlerine harcanırken, bir bölümünün de illegal yollardan TÜRKİYE'ye sokulduğu haberi mevcuttur.

Avrupa'da, özellikle F. ALMANYA'daki işçilerimizin dini temsilcileri olarak kendilerini tanıtan ve F. ALMAN resmi makamlarınca bu niteliklerinin tescil edilerek "Kamusal Hukuk Kurumu" sıfatı alabilmek için senelerdir çaba harcayan İslam Kültür Merkezleri Birliği yöneticilerinin, **bu amaca ulaşmak için Kiliseler Birliği, Alman Büyük Mason Locası gibi kuruluşların desteğine başvurdukları bilinmektedir.**

12 EYLÜL sonrasında, yurt içindeki faaliyetlerine paralel olarak tavır değiştiren söz konusu kuruluşlarca, AVRUPA'daki temsilciliklerimiz nezdinde, **TÜRKİYE'deki yönetim ve rejim yanlısı bir tavır takınılarak yapılan derneklerinde ATATÜRK köşeleri düzenlendiği gözlenmiştir.**

Bütün bunların yanı sıra, yurtdışından TÜRKİYE'ye gönderilen ve **genellikle yurt dışındaki resmi din görevlilerini şikayet ve ihbar eden mektup ve ihbarların da sözkonusu kesimce düzenlendiği, özellikle Diyanet İşleri Başkanlığı'nca Avrupa'da oluşturulmaya çalışılan Diyanet Vakfına karşı tavır alındığı saptanmıştır.**

FAALİYETLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Gerek yıkıcı unsurların yurt dışındaki uzantılarının gerekse yurt dışına kaçan dirijan ve militanların katkısı ile anılan ülkelerde 12 EYLÜL 1980'den bu yana yönetim aleyhtarı 4589 eylem gerçekleştirilmiştir. Bunların 856'sı basın-yayın faaliyetleri dışında kalan olaylardır. 856 olayın 347'si F. ALMANYA'da, 141'i FRANSA'da, 82'si BELÇİKA ve HOLLANDA'da vukubulmuştur. **(Şekil- 50)**

******

NAKŞİLER*

Nakşiler, İslam dünyasında en yaygın tarikatlardan birisi olan Nakşibendiye tarikatı taraftarı olanlara denir. 14. yüzyılda, "Nakşibend" lakabını taşıyan Bahaeddin Muhammed Bin Muhammed El- Buhari (1318-1389) tarafından kurulan bu tarikat, özellikle Hanefiliğin egemen olduğu ülkelerde etkindir.

Aşağıda, günümüz Türkiye'sindeki Nakşilerin siyasi tutumlarına değinirken, bazı dinsel görüşlerine de yer vereceğiz. Ancak, hemen belirtelim ki, bu tarikatı öbür tarikatlardan ayıran en önemli özellik, rabıta yöntemidir. **Rabıta**, "Müridin kendisini kefenlenmiş bir ölü varsayıp, hayalinde canlandırdığı şeyhinin iki kaşı arasına bakarak, ruhaniyetinden feyz alma" ameliyesidir. Şeyhin, ölmüş veya sağ olmasına bakılmaksızın yapılan rabıtanın süresi bir saatten az olamaz.

Kuşkusuz, akıl ve bilimi bir tarafa bırakarak, Tanrı'ya kavuşma niyetiyle, bir insandan başka bir şey olmayan bir şeyhi böylesine ilahlaştıran **Nakşibendilik**, İslam'ın **Tevhid** anlayışına da ters düşer. Buna rağmen, Fatih döneminde İstanbul'a ulaşan Nakşibendilik, Osmanlı sultanlarından sürekli himaye ve destek de görerek, tüm Anadolu'ya yayıldı.

İşte diğer tarikatlarla birlikte, o tarihlerden bugüne kadar Türk kültür ve siyasetinde etkili olan Nakşibendilik, sadece Cumhuriyet'in ilk yıllarında biraz tökezledi. Atatürk ve arkadaşları, tekke ve zaviyeleri kapatmakla hurafe ve irticaın bayraktarlığını yapan tarikatçıların hareket alanlarını da epeyce daralmış oldular. Ancak, ne yazık ki, bu durum çok uzun sürmedi. Topluma, din konusunda iyiyi ve kötüyü birbirinden ayırdedebilecek bir kültür, bir hedef gösterilmediği veya buna yeterince zaman kalmadığından, meydanlar yine bu peştemallı şeytanların eline geçti. Hele, çok partili hayata geçişle birlikte oluşmaya başlayan demokratik ortam, bunları büsbütün şımarttı. Buna paralel olarak bazı siyasi partilerin, tarikatlara,

* Bu yazı, konusunda uzman ve tarikat aleyhtarı bir şahsiyet tarafından kaleme alınıp, 1991 yılında yönetime (dolayısıyla ordu içindeki yetkililere) sunulmuştur.

seçimi kazanmak amacıyla büyük ödünler de vermeye başlamaları, bugün karşı karşıya bulunduğumuz tehlikeyi daha da artırmış oldu. Artık tarikatlar özellikle Nakşibendiler, Türkiye Cumhuriyeti'nde siyasi iktidarlara yön veriyorlar, kimin Cumhurbaşkanı olacağı konusunda stratejiler saptıyorlar.

Şu anda, Türkiye'de, toplumun önemli bir kesimini etkileyip yönlendiren pek çok Nakşibendi tarikatı, şeyhi ve dergahı vardır. Bunlardan başlıcaları, **Mehmet Efendi, Mahmut Efendi, Hilmi Efendi, Sami Efendi, Hulusi Efendi, Hacı Hasan Efendi, Şeyh İzzettin Efendi, Şeyh Bahaeddin Efendi, Galip Efendi, Esat Efendi, Hüseyin Hilmi Efendi, Muhammet Reşit Efendi...** gibi kimselerdir. Yalnız, bunların bazıları ölmüş durumdadırlar. Dergahlarının faaliyetleri ise, ya sağlıklarında bizzat kendilerinin tayin ettikleri, ya da dergah cemaatinin uygun bulduğu halifeleri tarafından sürdürülüyor. Örneğin, Fatih'teki İskender Paşa Dergahı'nın meşhur şeyhi Mehmet Efendi (M. Zahir Kotku), damadı **Prof. Dr. Esat Coşan**'ı, daha sağlığında kendisine halife tayin ettiğinden, 1980'de öldüğü zaman yerine sözkonusu zat geçti. Yine, İstanbul'daki Erenköy Dergahı'nın şeyhi **Sami Efendi** (M. Sami Ramazanoğlu), 1984 tarihinde, Suudi Arabistan'da öldüğünde ise, belirlenmiş bir halifesi yoktu. Bu cemaatın bir kısmı, **Altınoluk** dergisi ve MSP Konya eski milletvekili **Tahir Boyükkörükçü** gibi kimselerin etkisi altında ise de, genel anlamda Dergah'ın şeyhi ANAP İstanbul Eski İl başkanı **Eymen Topbaş**'tır. Tabi, ölmüş olanlarla ilgili verdiğimiz bu iki örneği daha da çoğaltabiliriz.

Bu kısa girişten sonra, Nakşibendilerin siyasi görüşlerine değinebiliriz. Türkiye'de bir din adamı sınıfına dayanan teokratik bir devlet kurmak isteyenler arasında, Nakşilerin özel bir yeri vardır. Bilindiği gibi, gerçek İslam dininde bir din adamı sınıfı olmadığı için, bu sınıfın egemenliğine dayanan teokratik bir devlet düzeni de yoktur. Ama Nakşibendiler, bunun aksini düşünürler. Onlara göre, başta devlet yönetimi olmak üzere, toplumun tüm işleri, seçilmiş bir din adamı sınıfına bırakılmalı. Örneğin Nakşibendi şeyhleri ile kendilerine yakın olan diğer dini azalar arasındaki koordinasyonu sağlayabilmek

ve özellikle ANAP ve Refah Partisi üzerinde etkili olan İskender Paşa Dergahının şeyhi Prof. Dr. Esat Coşan, Türkiye'de bir **"İslami Şura"** kurulmasına önayaklık ettiği zaman, bu konudaki düşüncelerini de açıklamıştı. Haftalık **Vahdet** gazetesi 27 Şubat - 5 Mart ve 5- 11 Mart 1989 tarihli sayılarında, kendisiyle bir söyleşi yapmıştı. **Esat Coşan,** bu söyleşide, "Şura mutlaka kurulmalıdır" dedikten sonra, şunları ilave etmişti:

"... Diğer ayeti kerimede 'iş hususunda onlarla istişare et' emri yer almaktadır. Medine döneminde inen bu ayet, paygamberimizin şahsında bütün müslüman idarecilere yönelik bir emr-i ilahidir. İslami toplumun siyasi, iktisadi, hukuki, sosyal hayatı Şura'nın kararlarına göre işler. Hangi toplumda olursak olalım, "Şura Meclisini" kurmak, biz müslümanlar için bir zorunluluktur. Dikkat ediniz!... "Şura kurulmalıdır" değil, "Şura kurulsun" diyorum. Çünkü Allah emrediyor.

"Sıradan insanların Şuraya girmesi düşünülemez. Şura şehadeti geçerli, ilim ve takva sahiblerinin yeridir. Kuru kalabalıkların yeri değildir. Nitekim Hıristiyanlar İznik Konsülünde bunu yaşadılar. İşi parmak hesabına döküp dinlerini daha da parçaladılar. Demokrasi de öyle değil mi? On tane kalitesiz adam parmak kaldırıp 'kabul', bir tane kaliteli insan kalkıp 'red' diyor ama, çoğunluk öyle istediğinden, hakikat katledilip, yanlış hükmeden oluyor. Bu nedenle İslami Şuraya alınacak kişiler, ilmiyle amil, çağını tanıyan insanlar olmalıdır ki, biz bunlardan oluşan topluluğa **"Ehl-i Hallü Akd"** diyoruz".

Nakşilerin, Cumhuriyet tarihi boyunca ciddi planda ilk siyasi organizasyonu Milli Nizam Partisi olayıdır. Bu Parti, özellikle bu tarikatın İskender Paşa Dergahı tarafından kurdurulup örgtülendirildi, dersek sanırım yanılmış olmayız. Nitekim, Esat Coşan'ın, 26 Mayıs 1990'da müridlerine yaptığı gizli bir konuşmasının ses bandının, bir yazar-yayıncı tarafından ele geçirilerek, 17- 23 Haziran 1990 tarihli **Tempo** dergisinde yayınlanmasıyle birlikte, adı geçen partinin Nakşibendilikle olan ilişkisi de açıkça ortaya çıktı. Basın ve kamuoyunda epey yankı uyandıran bu konuşmanın bir bölümünde şu ilginç ifa-

deler yer alıyor:

"Destekleme, hocamız (Kayınpederi ve kendisinden önce tüm Nakşilerin lideri, Özal'ların da hocası Mehmet Zahit Kotku) zamanından beri oldu. Dergahımızın bir aksiyonu olarak başladı. Hocámızdan izin istediler, emir buyurdu, istikamet buyurdu, yapın buyurdu, yaptılar. Gelenlere Hocamız destek için eleman verdiler. Böylece bizim dergahımızın bir aksiyonu olarak, politik bir hareket başladı. Hocamız destekledi..."

Türkiye'deki Nakşilerin, genelde, Necmettin Erbakan ve onun öncülüğünde kurulan partilere sağladıkları destek, Kasım 1987 seçimleri de dahil yaklaşık 20 yıl devam etti. Ancak, 1989 mahalli seçimlerinde bu ittifak büyük ölçüde bozuldu. Bunun iki önemli nedeni var:

Birincisi, **Necmettin Erbakan**'ın, M. Zahit Kotku'ya gösterdiği hürmet ve saygının aynısını, Tekke'nin yeni şeyhi **Esan Coşan**'a göstermemesidir. Erbakan, "Ben Cihat ordusunun komutanıyım ve yaşça da Esat Efendi'den büyüğüm; bu bakımdan o bana biat etsin" dedi. Esat Coşan ise, "Efendi Hazretleri, beni kendisine halef tayin etti. Dergah'ın şeyhi benim; onun için, onun bana biat etmesi gerekir" dedi. Mehmet Efendi'nin ölümüyle birlikte çıkan bu anlaşmazlık, birkaç yıl açığa vurulmadı. Fakat, belli bir zamandan sonra, olayın açığa çıkması kaçınılmaz oldu.

İkinci anlaşmazlık da, **Korkut Özal** faktörüdür. Özal, iktidar nimetiyle birlikte Arap sermayesini de büyük ölçüde arkasına alarak, Türkiye'deki belli-başlı dini grup ve tarikat reislerini etrafına topladı. "İşte para, işte devlet imkanları... Dine hizmet için bundan daha iyi bir ortam bulabilir miyiz? Sizden sadece istenen ise, ANAP'ın iktidarına yardımcı olmanızdır" dedi.

İşte bu gelişmelerden sonra, başta İskender Paşa Dergahı'nın şeyhi **Esat Coşan** olmak üzere, bazı dini grupların liderleri ve önemli şeyhler, gizli bir toplantı yaparak, ANAP'a destek kararı aldılar. Mahalli seçimler öncesi aldıkları bu karar metnini, Türkiye'deki tüm taraftarlarına gizlice ilettiler. Ancak, yine, yukarıda sözü edilen yayıncı-yazar*, bu karar metnini de ele-

* Bu kişinin, İsmail Nacar olduğu sanılıyor.

geçirerek, 26 Şubat 1989 tarihli **Hürriyet** gazetesinde **Emin Çölaşan**'ın kendisiyle yaptığı bir pazar sohbetinde kamuoyuna açıkladı.

Korkut Özal'ın öncülüğünde hazırlanan bu metin aynen şöyle:

"1- Bizden olan bir kardeşimizin (Turgut Özal'ın) Cumhuriyet tarihinde ilk defa Cumhurbaşkanlığı'na seçilmesi kuvvetli bir ihtimaldir.

2- Bu ihtimalin rahat tahakkuk edebilmesi için, önümüzdeki mahalli seçimlerden ANAP'ın güçlü ve başarılı çıkması şarttır.

3- Bunun için bütün kardeşlerimizin, aralarındaki ufak tefek farklara bakmadan ve şer güçlerinin oyununa gelmeden ANAP'a destek olmalarını dini bir vecibe olarak görüyoruz.

4- Şu son günlerde, Başbakanımızı karalamak için piyasaya sürülen **Emin Çölaşan**'ın kitabında, **Ulusu**'nun (Bülend Ulusu) elinde Özal'ın aleyhine hazırlanmış bir rapordan sözediliyor. Bu kardeşimizin (Özal'ın) samimiyetini, bu rapordan anlıyabilirsiniz.

5- Başbakan'ın aile yapısı üzerinde fazla durmayın. Harp, hiledir. Bazı çevrelerin dikkatini çekmemek için bu kadar tolerans lazımdır.

6- Bugünkü şartlarda Refah Partisi'nin muvaffak olma durumu, artık yoktur. ANAP, bizim için büyük bir fırsattır.

7- Başbakan (Özal) Cumhurbaşkanı olursa, yerine gelecek olan da camiaya (Tarikatlara) yakın biri olacaktır."

İşte Nakşiler, ANAP ve Cumhurbaşkanı Turgut Özal'a bugün de aynı çerçevede bakıyor ve desteklerini de genelde sürdürüyorlar. Şu son zamanlarda özellikle Semra Özal'ın İstanbul İl Başkanlığına soyunmasıyla birlikte ortaya çıkan liberal-muhafazakar çekişmesini de, birtakım aceleci laik çevrelerin algıladıkları gibi algılamıyorlar. Onlara göre, Cumhurbaşkanı'nın muhafazakarlara karşı tavır koymasının nedeni, laiklik endişesiyle değil, eşinin aşırı kaprislerine gem vuramaması yüzündendir. Bir ikinci husus olarak da "bazı Atatürkçü çevrelerin, mevcut gidişata tepkilerini azaltmak için böyle bir görüntüye ihtiyaç duymuş olabilir." diyorlar. Bunun

meşruiyetini de "İslamda, harp hiledir" veya "gerekirse takiyye, sünnettir" gibi sözlerle savunuyorlar. Onun için, tarikatların büyük bir çoğunluğu, bu liberal- muhafazakar çekişmesinden biraz rahatsızlık duymakla birlikte, siyasi tutumlarında hala önemli bir değişiklik yapmadılar. Ama, çok zayıf bir ihtimal de olsa; ANAP ellerinden gider ve devletin önemli kademelerindeki kadroları tasfiye edilirse, Korkut Özal'ın liderliğinde yeni bir parti kurmayı düşünebilirler. Ancak, hem parti ve hem de devletin tüm imkanları ellerinde olduğu için ve en önemlisi Turgut Özal'ın zihniyetinde bir değişiklik olacağına inanmadıkları için, şimdilik böyle bir şeyi akıllarından geçirmek bile istemiyorlar. Onun için, şu anda tarikatların özellikle Nakşibendilerin düşündükleri tek şey, ellerindeki tüm olanakları kullanarak, devleti içerden ele geçirmektir.

Devlet kademelerinde, özellikle İçişleri Bakanlığı'ndaki ilk ciddi organizasyon, 1974'te **Oğuzhan Asiltürk** zamanında başlatıldı. Ancak, bu dönemin kısa sürmesi ve bazı başka nedenlerden dolayı Asiltürk, fazla başarılı olamadıysa da, hiç olmazsa Korkut Özal'a hazır bir ekip bırakmış oldu. Özal, İçişleri Bakanı olunca, Abdülkadir Aksu, Saffet Arıkan Bedük, Ali Sakallı ve Nusret Miroğlu gibi isimlerden oluşan bir çekirdek kadro oluşturdu. (Bak: 10 Haziran 1990 tarihli Nokta Dergisi). Daha sonraları, yani ANAP iktidarları döneminde bu çekirdek kadroya şu isimler de katıldı: Galip Demirel, Cahit Bayar, Vecdi Gönül, Atilla Koç, Necati Çetinkaya, Hanifi Demirkol ve Reşat Akkaya (Bak: 21-27 Şubat 1988 tarih ile 11 Şubat 1990 tarihli 2000'e Doğru Dergisi) Saydığımız bu önemli isimlerle birlikte, İçişleri Bakanlığı'nda daha pek çok etkili ve yetkili Nakşibendi tarikatı yandaşı vardır.

Nakşibendiler, TBMM'de, ANAP grubunda da çok etkilidirler. Yusuf Bozkurt Özal, Mehmet Keçeciler, Bülent Çapar, Adil Erdem Beyazıt, Fahrettin Kurt, Ahmet Karaevli, Muhiyettin Mutlu, İsmail Dayı, Ekrem Pakdemirli, Kazım Oksay, Hüsnü Doğan, Vehbi Dinçerler, Alaaddin Fırat, Cemil Çiçek, Şükrü Yürür, Halil Şıvgın ve Fecri Alpaslan... gibi isimleri sayabiliriz. (Bak: 3-9 Ocak 1988 Tempo dergisi). Kemal Zeybek ve

H. Celal Güzel gibi, tarikatlarla zaman zaman paslaşan pek çok milletvekili vardır.

Partinin il ve ilçe örgütlerine gelince, bunların yarıdan fazlası, tarikatların veya tarikat sempatizanlarının elindedir. Diğer grupların -ki bunları da tarikat sempatizanı olarak niteleyebiliriz-, örneğin Yeniden Milli Mücadele'cilerin veya eski MHP ve MSP yandaşlarının etkili oldukları yerler de vardır. Ancak, dinsel niteliği olan tüm bu gruplar, parti içinde azınlıkta olan liberallere karşı ortak bir tavır sergiliyorlar.

Buraya kadar verdiğimiz özet bilgilere ilaveten, şimdi de, Nakşibendiler'in dini anlayışlarına değinelim.

Bilindiği gibi İslamiyet, total bir dindir. Fakat, bu bütünselliğini, her çağı kendi koşulları içinde değerlendirerek ve yeni çözüm ve önerilerin önünü hep açık tutarak sağlamaya çalışır. Kur'an'a, bütünsel bir çerçeveden bakar ve Peygamber'in uygulamalarına dikkat edilirse, bunu açıkça görürüz. İslam bilginleri, Kur'an'da hüküm bildiren ayetlerin çok sınırlı tutulmasını da, bununla izah ederler. Yani, hayat realitesi ve yaşam koşulları sürekli değiştiğinden, hükümler de buna ayak uydurmak zorundadır. Onun için, her çağın veya zamanın uzmanları, bilginleri, yeni içtihat ve görüşler üretmek zorundadırlar. Bu işi yaparlarken, uyacakları tek kural da, İslam'ın değişmeyen adalet ve hürriyet prensibidir. Bu temel ilkeleri korumak koşuluyla yaptığınız bir içtihad, belirttiğiniz bir görüş, isabetsiz dahi olsa sevap kazanırsınız. İslam'ın beşeriyetin sürekli yenilenmesine verdiği öneme bakınız ki; insanların bir hürriyet düzeni içinde ve adil bir şekilde yaşamaları için, samimiyetle fikir üreten bir kişinin yanılgıları bile ibadettir. "Günü gününe denk olan insan, hüsrandadır" hadisi, bunun için söylenmiştir.

İşte tarikatçılar, Türkiye'deki Nakşibendiler, sosyal hayat için böylesi önem taşıyan bir ibadeti, içtihad gibi bir müesseseyi çok daraltarak, onu sınırlı bir zamana ve çok az kimselere özgüymüş gibi niteliyorlar. Onlara göre İmam Azam, İmam Şafi, İmam Malik, İmam Hanbel gibi müçtehidlerin görüşlerine aynen uymalıyız. Onları eksik ve yanlış gördüğümüz nok-

talarda eleştiremeyeceğimiz gibi, yeni içtihadlara da fazla heveslenmemeliyiz. Yani, çağlar öncesi kültür, çağlar öncesi yapı hep korunmalıdır demek isterler. Getirmek istedikleri şeriat, bu kültürün ürünüdür. Halbuki biraz düşünülse, böylesi bir görüşün saçmalığı hemen göze çarpar. Örneğin, çok yaygın olarak bilinen, suların kullanımı ile ilgili olan fıkıh kuralını ele alalım. Bu kurala göre, herhangi bir suyun içilebilmesi için onda şu özellikler aranmalı:

1- Suyun rengi açık ve berrak olmalı

2- Kötü ve hoş olmayan bir koku hissedilmemeli

3- Tadı bozulmamış olmalı.

Bu ölçüler, bilimin gelişmediği, tahlil olanaklarının olmadığı devirlerde normaldir. Ama bugünün dünyasında bu fıkıh kuralına uymak affedilmez bir akılsızlıktır. Öyle sular var ki, bu üç özelliği koruduğu halde, içildiğinde insanı zehirler. Misal, radyasyonlu sular, gibi.

Üzülerek belirtmeliyiz ki, günümüz İslam dünyası akıl ve bilim ile özdeş olan saf İslam'ın değil, hala böylesine ilkel bir kültürün tesiri altındadır. Bugün tarikatçıların itibar ettikleri fıkıh kitaplarının tamamı, totaliter yönetimler zamanında, hep bu kültürün tesirinde yazıldı veya yazdırıldı. Hak ve adaletin değil de, gerici gelenekle baştaki despot kralın korunmasına bir örnek, bizdeki Nakşibendilerin çok değer verdikleri İmam Ebu Yusuf Muhammed Pevdevi'nin "Ehl-i Sünnet Akaidi" adlı eseridir. Tercümesi, Türk-İslam sentezcilerinden Prof. Dr. Şerafettin Gölcüklü tarafından yapılarak, 1980'de Kayıhan Yayınevi'nin piyasaya sürdüğü bu kitabın 274 ve 275'inci sayfalarında şunlar yazılıdır:

"Samanoğullarının son zamanlarında **Kaderiyye ve Mutezile**'nin Buhara'yı hakimiyetleri altına aldıkları anlatılır. Vezir de bunlara eğilim gösteriyor, Sünnet ve Cemaat Ehli bunların ellerinde mağlup durumdaydı. Söz konusu emirin sünni bir hocası vardı. Bir gün emire, "Kendilerini Kaderiyye'den sayan şunlar, senin emir ve sultan olmadığına inanıyorlar. Sünnet ve Cemaat Ehli'nden olan bu imamlar da senin sultan olduğuna inanıyorlar." dedi.

Emir, "Nasıl olur?" dedi. Hoca "yarın inşallah sana gösterir, öğretirim" dedi.

Ertesi gün Sünnet ve Cemaat Ehli'nin imamlarını çağırdı; emiri de bir sütre gerisine gizledi ve onlara şunu sordu:

"Emir, haram olduğuna itikad ettiği halde, zina yapar, zulüm işler, şarap içer ve oğlanlarla birlikte olursa azledilir mi?"

Cevap:

"Hayır, ama onun bu günahlardan tövbe etmesi gerekir." Bunlara, çıkmaları için izin verdi ve daha sonra Kaderiyye ve Mu'tezile imamlarını davet etti. Hoca onlara şu soruyu sordu:

"Emirlerden biri helal sayılmaksızın zulüm olarak mal alsa, zina etse, içki içse, oğlanlarla birlikte olsa azledilir mi?" Hepsi birden "Azledilir" dediler ve bu konuda şiddet gösterdiler. Sonra onların çıkışına da izin verdi.

Hoca daha sonra Emir'e, "Söylediklerini işittin" dedi. Emir, "Evet" dedi. Hoca, "Seni azledilmiş, emirlikten uzaklaştırılmış olarak görüyorlar; zira sen, bu çirkinliklerden bazısını işliyorsun" diye ilave etti. Bunun üzerine emir, **Kaderiyye** ve **Mu'tezile** mensuplarının yakalanmasını ve cezalandırılmasını emretti ve onların kökünü kazıdı. Böylece, Buhara'da sadece Hanefiyye kaldı ve o emir her bir Sünnet ve Cemaat Ehli imamına lüks elbise hediye edip giydirdi."

Burada görüldüğü gibi, Hanefiler, Sünniler, halkının malını gasbeden; ahlaksızlığı, erkeklerle düşüp kalkmaya kadar vardıran bir emirin, yani bir devlet başkanının, şer'an görevinde kalabileceğine fetva veriyorlar. Acaba azledilebilmesi için, bunlardan daha ağır ne gibi bir suç işlemesi gerekir?

Nakşibendiler'in, çok itibar ettikleri ve özellikle İskender Paşa Dergahı'nın temel felsefesini yansıtan kitaplardan birisi de, Abdülaziz El Debbağ'ın, "El İbriz" adlı eseridir. Bu eser, daha çok onların itikat ve ibadet yönleriyle ilgilidir. Mehmet Zahit Kotku'nun yazdığı önsözde, "İslam'ın nuru ile nurlanmış mümin kardeşlerimizin ve faziletli evlatlarımızın istifadesine sunduğumuz Kitab-ül İbriz tercümesi, büyük kültür, ilim ve ir-

fan hayatımızın çok kıymetli hazinelerindendir" ifadesini kullanarak, 1969'da piyasaya sürdüğü bu kitap, tarikatçı siyasiler tarafından "Manevi kalkınmanın el kitabı" olarak da nitelendirilir.

İşte şimdi bu "Manevi kalkınmanın el kitabı"ndan (!) bazı görüşleri buraya aktaralım:

"Bir kerameti daha: Şeyh Hazretleri göğsünde bir hastalık sebebiyle ağzından hiç karanfil eksik etmezdi. Onun için ağzından daima güzel karanfil kokusu gelirdi. Fakat bir zaman evimde, kapım kilitli karımla otururken de karanfil kokusu geldi. Bu kokuyu karım da duyuyordu. Şeyh Hazretleri'ni, ben de karım da çok severdik. Bir gün Şeyh Hazretleri'ne: "Efendim, biz evimizde sen olmadığın halde karanfil kokusu duyuyoruz" dedim. O zaman: "Evet, tabii ben yanınızdayım" buyurdu. Ben de latife olarak, "Bir daha evimde karanfil kokusu duyarsam, hemen elimle sizi yakalarım" dedim. Bunun üzerine gülerek, "Eh yakalayacağın zaman ben de evin öbür köşesine kaçarım" dedi. (Say: 19-20)

"Bir gün de Şeyh Hazretlerini ziyaretimde bana:

- Sen pazar gecesi ne iş yaptın, dedi.

- Ne iş yapacağım efendim, dedim. Bunun üzerine:

- Yok! Sen karın ile görüşüyordun. Çocuğun da uyumadı. Onu kaldırıp minderin üzerine oturttun. Lambayı da sandığın üzerine koydun. Benim seninle beraber hazır olduğumu bilmiyor musun" dedi." (Say: 22)

"Bir kimse rüyasında şeytanın, evine girmiş olduğunu görürse, bunun tabiri, onun karısı zaniye'dir. Çünkü erkekler oraya giriyor. Rüyada şeytan, görmek zinaya işarettir. Ev, karıdan kinayedir. Eve girmek, kadının zina etmesidir." (Say: 61)

"Allahü Teala, livatayı haram kıldı. Çünkü erkeğin menisinden nutfesiyle beraber melekler de iner. O nutfe ile melekler beraber oldukları için, ekin mahalli olmayan bir dübüre, makata düştüğünde hem melekler ölür, hem tohumlar ölür. (Say: 200-201)

"Bir şeyhin, sadık bir müridi vardı. Bir gün o müridi imtihan

etmek istedi ve ona sordu:

- Beni sever misin?

- Evet severim,dedi müridi.

- Beni mi çok seversin, yoksa babanı mı?

- Efendim, seni çok severim, dedi.

- Peki sana desem ki, git babanın kellesini kes getir, itaat eder misin?

- Efendim, nasıl itaat etmem, derhal yaparım, emredersen bu saatte keser getiririm.

O zaman şeyhi tekrar:•

- Peki, hemen git babanın başını kes getir, dedi.

Herkes uykuya varmıştı. Evin duvarından çıktı. Anası ile babasının yattığı odaya girdi ve gördü ki, babası anasının üstündedir. Babası işini bitirsin diye beklemedi. Hemen o halde iken babasının başını kesti, başı alıp şeyhinin huzuruna getirip önüne attı. Şeyh dedi ki:

- Alah Allah, hakikaten başını mı getirdin? Ben inanamıyorum!

- Evet efendim. İşte, bu babamın başı değil mi? Babam, anamın üstünde iken kestim getirdim.

- Beni aldatıyor, latife ediyorsun. Herhalde bir başka başı aldın, getirdin, dedi. Mürid o zaman:

- Efendim, dedi, ben sizin tüm emirlerinizi ciddiye alırım, latife etmem. Bunun üzerine Şeyh:

- Bak bakalım, babanın başı mıdır? dedi.

Mürid, başı alıp baktı bir de ne görsün, babasının başı değildir. Dikkatle baktı ve:

- Efendim, bu bizim mahallemizdeki bir gavur vardır, onun başıdır, dedi.

Hakikaten o gün müridin babası başka bir yere yolculuğa gitmiş, annesi kocasına ihanet etmiş, bu gavuru yatağına almış, zina ediyordu. Şeyh Efendi bunu keşfen anlıyor ve ona meydan vermeden, hadi babanın başını kes getir, diyor. O zaman mürid, anladı ki, şeyhi dağlardan büyük bir dağdır. O zaman şeyhinin sırrına, bu sadakatından dolayı varis oldu." (Say: 291-291)

Hatırlanacağı gibi bundan birkaç ay önce, şeyhinin tel-

kiniyle oğlunun başını kesen bir babanın işlediği cinayet gazetelere intikal etmişti. İşte bunun Nakşibendi tarikatındaki gerekçesi İskender Paşa Dergahı'nın din kitabı **Kitab-ül İbriz**'de böyle bir menkıbe şeklinde geçmektedir. Yani, şeyh isterse, siz ona bağlılığınızı kanıtlamak için en kıymetli varlığınızı feda etmelisiniz; gerekirse babanızın, çocuklarınızın ve kardeşlerinizin başlarını bile kesmelisiniz.

Bir zamanlar, Türkiye'de, Sola karşı mücadele etmek amacıyla, camilerde toplu namaz gösterileri düzenleyen **Mehmet Şevket Eygi** adlı bir gazetecinin, 1971 yılında basıp yayınladığı **Nefahatü'l-Üns** adlı kitap da, Nakşibendiler'in önemli kaynaklarından birisidir. Bu kitabın 42'nci sayfasında da, dünyadan el etek çeken bir zatın, Sünnete uymak gayretiyle karısını misafirine nasıl peşkeş çektiği yazılıdır. Aynen şöyle deniliyor:

"İmadüddin Abdulvehhab el- Barısini (Kuddise Sirruh). Bu zatın doğduğu yer olan Barisin, Kazvin köylerinden Ebher'e yakın bir köydür. Allahü Teala onu Abdullah eş-Şami (Kuddise Sirruh) hazretleri vefat ettikten sonra, yediyüz on senesinde ululuk mertebesinin tahtına oturttu. Şimdi o yetmiş altı yaşındadır. O, peygamber (Sallallahü aleyhi ve selam) den bu zamana gelinceye kadar, gelip geçen ulu'ların on-dokuzuncusudur. Bu zatların hali, kullukta bizim gibidir. Yerler, içerler, hasta ve tedavi olurlar. Bunlar, Abdal tabakasına girmeden önce nikahlanırlar. Çocukları, malları, mülkleri olur. Fakat Abdal tabakasına girdikten sonra, o işi terketmişlerdir. Artık ona bir daha dönemezler. Zevceleri ile sohbetten ve cocuklarından ayrılırlar. Bir daha tekrar zevceleri ve çocukları ile sohbet edemezler ki, bu onların malumu olsun. Onlar Sünnete riayet etmede, nikah hususunda mübalağa ederler. Hatta öyle ki, bir yabancı kimse evlerine geldiği zaman, **bir gün veya bir hafta kalsın ve o hanımı ile nikahlanarak onun hakkını versin isterdi. Daha sonra, o adam o kadını bıraksın ve kadın da, onun kim olduğunu bilmesin."**

Tarikatçıların, kadına bakışlarını anlamak için de, onların, **"Ariflerin Menkibeleri"** adlı kitaplarına kısaca bir gözatalım.

Ahmet Eflaki'ye ait olan bu eserin, Maarif yayınevi 1954 baskısının 72 ve 73'üncü sayfalarında şunlar yazılıdır:

"- Yine Sultan Veled'den nakledilmiştir ki: Bir gün Mevlana Şemseddin iyi ve namuslu kadınları övüyor ve onların iffet ve ismeti: **"Bununla beraber bir kadına, Arşın üstünde de bir yer verseler, onun nazarı birdenbire dünya üzerine düşer ve yeryüzünde intiaza gelmiş bir tenasül aleti görse, deli gibi kendini ordan aşağı atar ve aletin üstüne düşer. Çünkü kadınların mezhebinde ondan daha yüksek bir mertebe yoktur"** buyurdu ve sonra şu hikayeyi anlattı:

"Şam'da bulunan Şeyh Ali Hariri kademli,parlak kalpli, metanet sahibi bir kişiydi. Sema esnasında kime baksa, derhal o, Ona mürid olurdu. Giydiği hırka parça parça idi bu yüzden. Sema esnasında vücudunun her tarafı görünürdü. Halifenin oğlu da bunun menkıbelerini işittiği için, semasından içeri girdiği vakit, şeyhin nazarı ona düştü. O derhal mürid oldu ve elbise giydi. Oğlunun şeyhe mürid olduğu haberi, Mısır'da Halife'nin kulağına ulaştı. Son derece canı sıkıldı. Şeyhi öldürmek istedi. Fakat şeyhin yüzünü görür görmez, o da tam bir samimiyetle şeyhe teveccüh gösterdi. Halife'nin karısı da onu görmek istedi. Şeyhi eve davet ettiler. Hatun ilerleyip şeyhin ayaklarına kapandı ve elini öpmek istedi. **Şeyh, tenasül aletini kaldırarak kadının eline verdi ve "Senin istediğin o değil, budur" dedi ve sema başladı. Bunun üzerine, Halife'nin itikadı bir iken bin oldu".**

Nakşibendi literatüründe görülen bu denli önemli müstehcenliğin yanında, onların, kadın-erkek ilişkilerinde akıl almaz taassup örnekleri de sergilediklerini görürsünüz. Örneğin, 11 Şubat 1990 tarihli **Nokta** dergisinde, İstanbul'un Fatih semtindeki meşhur Mahmut Efendi'nin, daha çocuk sayılabilecek yaşta olan bir müridesinin şu sözleri yeralıyordu: "... Fanila, külot, sutyen giymiyoruz. Onlar yapılırken erkek eli değdiği için namahremdir".

Nakşibendiler'in dini anlayışlarına kısaca da olsa değinmişken, onların bu ilkel ve çirkin telakkilerine kaynaklık eden bir kitap, sözde bir hadis kitabına da değinmeden geçmemek gerekir. **"Ramiz el-ehadis"** adını taşıyan bu iki cilt-

lik eser, M. Cevat Aşit ile Refah Partili ve Diyanet İşleri eski başkanlarından Lütfü Doğan tarafından hazırlanıp neşredildi. Kitap, Mehmed Zahid Kotku'nun şeyhi Ahmed Ziyauddin-i Gümüşhanevi tarafından tasnif edildiği için, neşredenler, yazdıkları önsözde, bu iki zata büyük övgü ve dualarda da bulunuyorlar. Burada hadis olarak zikredilen, pek çok söz, peygambere iftira niteliği taşıdığı gibi, Kur'an'ın ruhuna da taban tabana zıttır. İşte birkaçı:

"- Sizden birisi (taharet için) taş kullandığında tek sayıda kullansın. Zira Allah Teala tektir ve teki sever..." (Cilt: 1, S. 29, hadis no: 7)

"- Sizden birisine namazda iken şeytan gelir, makadının teline dokunur. Bu, ona yel gibi gelir. Böyle olunca koku veya ses olmadıkça, namazını bozmasın" (Cilt: 1, S. 102, hadis no: 6)

"- Kur'an, bir milyon yirmi bin harftir. Kim onu Allah'tan ecrini umarak ve sabırla okursa, her bir harfine karşılık kendisine hurilerden bir zevce vardır." (Cilt: 1, S. 227, hadis no: 7)

"- Doksan dokuz kadından bir tanesi Cennette, kalanı Cehennem'dedir..." (Cilt: 2, S. 449, hadis no: 4)

"- Kadınları göze çarpar mevkilere oturtmayın, yazıyı da öğretmeyin. Dikiş öğretin ve sure-i Nur'u da iyi öğretin" (Cilt: 2, S. 480, hadis no: 3)

"- Ehli Cennet'ten bir adam dört bin bakire, sekiz bin dul ve yüz huri ile tezevvüc eder..." (Cilt: 2, S. 510, hadis no: 1)

Buraya kadar alıntılar yaptığımız birkaç kitabın dışında, Nakşibendi inançlarına kaynaklık eden daha pek çok eser sayabiliriz. Ancak, konuyu fazla uzatmadan, bir de, bu tarikatı Türkiye'de yönlendiren bellibaşlı yayın organlarına bir gözatalım.

Bugün Türkiye'de dini gruplar tarafından çıkarılan,pek çok yayın organı, Nakşibendilerle şu veya bu oranda irtibatlıdır. Belki zaman zaman bu yayın organları ile tarikatın reisleri arasında bazı görüş ayrılıkları olabilir. Ama bu, genel hedef ve amaçları açısından önemli bir ayrılık sayılmaz. Örneğin, Esat Coşan, Necmettin Erbakan çatışmasında, **Milli Gazete**, tavrını Erbakan'dan yana koydu. Ancak, bu demek değildir ki **Milli**

Gazete, Nakşiliğe ve İskender Paşa Dergahı felsefesine karşıdır. Tam aksine, gazeteye ve Erbakan'ın liderliğinde kurulan partilere, Dergah her zaman fikir üretti ve istikamet verdi. Fakat bugün, Coşan, Erbakan'ın kendisini selefi olan kayınpederi M. Zahit Kotku kadar ciddiye almamasından rahatsızlık duymaktadır. Erbakan'a "Niçin bana biat etmiyorsun" diye sorduğunda, ondan, "Ben, cihad ordusunun komutanıyım; dünya işlerinde sen bana uymak zorundasın" cevabını almaktadır. İşte, tarikat geleneğindeki Şeyh-mürid ilişkisine ters düşen bu davranış, Esat Coşan'ı büsbütün çileden çıkarmaktadır.

Yukarıda da değindiğimiz gibi bir başka faktör ise, Korkut Özal ve Arap sermayesi faktörüdür. Özal, Araplar'ın parası ile ANAP iktidar nimetini arkasına alarak, ülkedeki İslamdışı gerici cereyanlara, özellikle kendisinin de mensubu olduğu Nakşibendiler'e ve tabi onun ana merkezi İskender Paşa Dergahı'na, daha rahat bir çalışma ortamı sağladı. Bundan dolayı Coşan, Korkut Özal'ın güdümüne girerek, ANAP'ı destekleme kararı aldı. İşte **Milli Gazete** ile Esat Coşan arasındaki soğukluğun nedeni sadece budur. Yoksa gazete, Mehmed Efendi'nin Dergahı'na karşı hiçbir zaman hürmette kusur etmediği gibi, her zaman onun görüş ve felsefesinin propagandasını da yapar.

Nakşibendiler'e yakınlığı ile bilinen bir diğer gazete ise **Türkiye**'dir. Zaten bu gazetenin manevi lideri, yine Nakşi şeyhlerinden **Hüseyin Hilmi Işık** Efendi'dir. Üstelik, ANAP'ı destekleme konusunda da, Coşan'la hemfikirdirler.

Bu tarikata yakın bir başka gazete de, **Zaman** gazetesidir. Zaten, **Fetullah Gülen**'in güdümünde olan ve ANAP yanlısı yayın yapan bu gazetenin sahipleri ile elemanlarının çoğu, M. Zahid Kotku'nun müritleridirler.

Saydığımız bu üç gazete dışında, Nakşileri fikren besleyen diğer en önemli yayın organları ise, **İslam, Kadın ve Aile, İlim ve Sanat, Altınoluk** (Erenköy Dergahı'na ait), **Vahdet** (radikal Nakşi), **Ribat** (Konya'da Abdullah Büyük Hoca Dergahı tarafından çıkarılır) vs gibi dergilerdir. Bunların içinde, Esat Coşan'ın **Halil Necatioğlu** takma adını kullanarak başyazarlığını yaptığı **"İslam"** mecmuası en önemlisidir. "Kadın

ve Aile" ile "İlim ve Sanat" da, doğrudan doğruya Coşan tarafından yönlendirilir. Dergah'ın, bütün bu ve bunlara benzer yayın işlerinin tamamı **Vefa Yayıncılık A.Ş.** ile **Seha Naşriyat** tarafından yapılır.

Tarikatın, sosyal ve ekonomik faaliyetleri bunlarla sınırlı değil. Örneğin, **Hakyol Vakfı** gibi çok yaygın olan bir Vakıf, iskender Paşa Cemaatına aittir. Yine dersanecilik yapan **Asfa Eğitim Tesisleri A. Ş. ile ISPA Turizm Taşımacılık ve Ticaret A. Ş.** onlara aittir. Bunların dışında; daha pek çok dernek, vakıf, ticari şirket, öğrenci yurdu vb kuruluşlara önayak olan bu tarikat, Ankara'da bulunan **Temel Hak ve Hürriyetler Derneği**'nin de mimarıdır.

Hem, içerdeki saf ve bilinçsiz halktan ve hem de dışarıdan, özellikle Arap sermaye çevrelerinden sağladıkları büyük parasal destekle, gittikçe saflarını sıklaştıran Nakşibendiler ve tabi diğer gerici gruplar, ülke genelinde çığ gibi artmaktadırlar.

Bir din adamı sınıfına dayanan teokratik bir devlet kurma yolundaki çabalarına gerekli ortamı sağlayan esas ve en büyük güç ise, ANAP iktidarıdır.

******

İLİM YAYMA CEMİYETİ *

DİNSEL İRTİCA'NIN GENEL KARARGAHI "İLİM YAYMA CEMİYETİ"DİR.

Geçen ay İstanbul'da, Türkiye'de mevcut 46 şubesinin temsilcileriyle birlikte, Genel Başkan **Yusuf Türel**, faaliyetteki 71 İmam-hatip okulundan ayrı olarak, 73 İmam-hatip okulu binasını tamamladıklarını, yalnızca müsaade ve kadro bek-

* Gerçekte 1951 yılında kurulan İlim Yayma Cemiyeti, 1973 yılından itibaren İlim Yayma Vakfı adı altında çalışmalarını sürdürdü. 1985 yılında 400 üzerinde İmam- Hatip okulu inşaasında katkıları oldu. Buradaki yazı ise, 21 Ekim 1969 tarihli Devrim gazetesinde çıkmış olup, devletin ilgili birimlerinin elindeki dosyalarda bulunuyor. Bu yanıyla dikkate değer. (FB)

lediklerini açıkladı. Türel'e göre halk, 73 yeni okulun açılmasını sabırsızlıkla beklemekteydi. Avukat Genel Başkan, Başbakan Demirel'le görüşmüş, 73 okul için kadro ve müsaade istemişti.

Dernek, bunların dışında, daha 250 İmam hatip okulunun açılmasını gerekli görmekteydi. Derneğin araştırmalarına göre, Türkiye'de halen 85 bin cami mevcuttu. Bunlarda, 10 bini kadrolu, 9 bini vekaleten tayin edilmiş imamlar görev yapmaktaydı. Demek ki, imam açığı çok büyüktü. Ancak 250 imam hatip okulu daha açılırsa, camilerin imam açığı, makul bir süre sonra karşılanabilecekti.

İlim Yayma Derneği, topladığı büyük fonlarla imam hatip okulları inşa etmekte ve hükümet üzerine baskı yaparak kadro ve müsaade sağlamaya çalışmaktaydı. Türkiye'de 46 şubesiyle dev bir kuruluş haline gelen **"İlim Yayma"**nın faaliyeti yalnızca imam hatip okulları inşaasında öncülük etmekten ibaret değildir. Dernek, Topkapı'da, Çarşıkapı'da ve çeşitli yerlerde yurtlar kurmuştur: Buralarda meşrebine uygun gençleri barındırmaktadır. Kur'an kurslarına mali destek sağlamaktadır. Yöneticileri arasında İstanbul Müftüsü Fikri Yavuz'un da bulunduğu **"Sönmez Neşriyat"** dinsel alanda-çocuk yayınları da dahil- çeşitli kitap ve dergi yayınlamakta ve İlim Yayma Derneği bağışlarıyla desteklenmektedir. Diyanet İşleri Başkanlığı yöneticilerinin çoğu "Sönmez Neşriyat"la ilgilidirler ve faal görevler yüklenmişlerdir.

Diyanet İşleri Başkanlığı, bu kudretli dernekle iyi geçinme durumundadır. Hatta dernek, Diyanet İşleri başkanının tayininde, perde arkasından etkili rol oynamakta ve kendi adamlarını iş başına getirmeyi başarmaktadır. Mesela şimdiki Diyanet İşleri Başkanı **Lütfü Doğan**, daha önce İlim Yayma Derneği temsilcisiydi ve bugünkü mevkiine derneğin desteğiyle gelmişti. Keza Diyanet İşleri'nin "Nurcu"larla doldurulmasında da İlim Yayma Cemiyeti'nin büyük desteği olmuştur. Nurcular ile Süleymancılar, aralarında kıyasıya çarpışırken, dinsel irticanın genel karargahı, her iki grupla da dosttur. Bir yandan Diyanet İşleri'ni "Nurcular"la doldururken, öte yandan **Süleymancıların** Kuran kurslarına destek ol-

maktadır.

Derneğin dış ilişkileri ise, Rabitatül Alemül İslami'ye ve oradan da Amerikan petrol şirketi Aramco'ya kadar uzanmaktadır. İlim Yayma, geniş mali kaynaklara sahiptir. 10. 2. 1953 gün ve 4/169 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla "umumi menfaatlere yarar" dernek sayılmayı başarmıştır. Bu sayede dernek, büyük bağışlar toplayabilmektedir. Diyanet İşleri Başkanlığı, bu yolda tüm teşkilatıyla çalışmaktadır.

Müftü, vaiz, imam ve müezzinler derneğe nakdi ve ayni yardım toplamak için seferber olmuşlardır. Zira Diyanet İşleri Başkanı'nın bu konuda bir tamimi vardır: "Halktan, İlim Yayma Cemiyeti'ne yardım sağlayacaksınız". (15 sayılı tamim) Ayrıca derneğin yurtlarında bannan çocuklara,makbuz karşılığı bağış toplattırılmaktadır. Esasen Dernek, zengin ithalatçılar, ihracatçılar, fabrikatörler tarafından kurulmuştur. Dernek tüzüğünde yer alan kurucular listesinde şu isimlere rastlanmaktadır.

Nuri Topbaş: Kumaş fabrikatörü, Hulusi Topbaş: Tüccar (Fabrikatör ve milyoner olan Topbaşlar, **Babiali'de Sabah** gazetesini yayınlamışlar, sonra bunu **Bugün** gazetesi sahibine devretmişlerdir.) Hüseyin Taviloğlu: Armatör, İbrahim Ak: Tüccar, Faik Akseki: Tüccar, Fuat Altınoğlu: Nakliyeci, Halil Alkoç: Kösele tüccarı, Cemal Arıyün: Kösele tüccarı, Servet Baltaoğlu: Yağ tüccarı, İsmail Başar: Kereste tüccarı, Hüsnü Bayer: Eczacı, Vehbi Bilimer: Manifatura ithalatçısı, Abdurrahman Cansu: Makara ithalatçısı, Ali Rıza Cansu: Makara ithalatçısı, Nazif Çelebi: Manifatura tüccarı ve teyyare acentası, Nazmi Mustafa Demirsöz: Nalburiye tüccarı, Muharrem İman: Kalay ithalatçısı, Halil Karaca: Trikotaj fabrikası sahibi, Hüseyin Karagözoğlu: Zeytin tüccarı, Fahri Kığıllı: Manifatura tüccarı, Süleyman Kuşçuoğlu: Cam ithalatçısı, Neşet Özeren: Çorap fabrikatörü, Fuat Sami Pirinçci, Ahmet Saraçoğlu: Hırdavatçı, Ali Sünnetçioğlu: Alimünyum mutfak takımları imalatçısı, Şakir Süter: Yağ ve peynir tüccarı, Cemalettin Tunç: Mali Müşavir, Yusuf Türel: Avukat, Süleyman Yahyaoğlu: Dokumacı, Necati Yavaş: Balık kabzımalı, Veysel Yücecan: Otobüsçü.

Bu liste dahi, İlim Yayma Derneği'nin ne ilmi yayıldığını

göstermeye yeterlidir. Esasen dernek kurucuları mevzuatı elverişli bulsalardı, "ilim yayma" yerine "din yayma" adını kullanacaklardı. "Din" yerine aynı anlamda saydıkları "ilim" seçilmiştir. Gerçek amaç ise, "din yayma" değil, "din istismarcılığını yayma"dır. Kurulu düzeni savunacak, bozuk düzeni değiştirmek isteyen Kemalistlere ve solculara karşı duracak bir güç yetiştirmek derneğin başlıca amacıdır.

Bu konuda, isminin açıklanmasını istemeyen bir din görevlisi şunları söylemektedir: "İlim Yayma Cemiyeti'nin yurtlarını ele alalım. Bu yurtlara kimler girebilir? Talebenin yurtlara kabulü için bazı şartlar konulmuştur: Namazını kılacak, dindar olacak. İki dernek üyesi tavsiye edecek, "çok iyidir, dindardır" diye... Girdikten sonra da "iyi puan" alması şarttır. Bu puan derneğin ölçülerine göre davranmakla alınabilir: Namazını kılmakla yetinmeyecek, ayrıca "dinsiz"lere düşman olacak. Gerekirse dinsizlere karşı savaşacak. Sözgelimi, Kanlı Pazar'larda taşlı sopalı saldırılarda bu derneğin barındırdığı ve yetiştirdiği gençler faal rol oynamaktadırlar. "Kahrolsun dinsizler, yaşatmıyacağız onları" haykırışlarıyla, bu kişiler, hareketlere öncülük etmektedirler.

Derneğin yurtlarında, Anadolu'nun çeşitli yerlerinden gelen fakir aile çocukları bulunur.Bunlar çeşitli okullara giderler, ama aynı zamanda dernek tarafından eğitilirler. "Din düşmanlarını kahretmeye hazırlanırlar."

Bağışlar yoluyla büyük mali kaynaklar elde eden dernek, militan bir irtica kadrosu yetiştirmeyi başarmıştır. İmam-Hatip Okulu öğrencileri, İslam Enstitüsü öğrencileri, Kur'an kursu öğrencileri ve din görevlileri arasındaki militan gruplar, yurtlardaki öğrencilerle birlikte, "irtica genel karargahı"nın hizmetindedirler.

Mali gücü kadar, Diyanet İşleri Başkanlığı'ndaki nüfuzu ve İstanbul Valisi **Vefa Poyraz** ile kurulan yakın ilişkiler, derneğin kudretini arttırmaktadır. Bu nedenlerle, dinsel irticanın başkomutanlığını, İlim Yayma Cemiyeti'nin yaptığı, strateji ve taktiği hazırladığı rahatlıkla ileri sürülebilir.

******

AŞIRI SAĞ VE İRTİCAİ FAALİYETLER IV*

1. YIL İÇİNDEKİ ÖNEMLİ GELİŞMELER

1993 yılının dini motifli faaliyetler açısından bir değerlendirmesi yapıldığında, yıl içerisinde meydana gelen ve kamuoyunun ilgisini çeken önemli gelişmeler maddeler halinde aşağıya çıkarılmıştır.

a. Gazeteci-Yazar Uğur MUMCU'nun Öldürülmesi Olayı:

1993 yılı içerisinde meydana gelen en önemli terör hadiselerinden biri hiç kuşkusuz, 24. 01. 1993 tarihinde Ankara'da Gazeteci-Yazar Uğur MUMCU'nun bombalı bir suikast sonucu hayatını kaybetmesidir. Arabasına yerleştirilen bombanın patlaması sonucu gerçekleştirilen eylem, olay sonrası İBDA-C, İslami Kurtuluş Örgütü ve İslami Cihad tarafından üstlenilmiştir.

Çok profesyonelce gerçekleştirilen eylemde patlayıcı madde olarak C-4 maddesinin kullanıldığı ve bombanın otomobilin alt kısmına mıknatısla sabitleştirilmek suretiyle yerleştirildiği ve vitesin hareket ettirilmesiyle birlikte mekanizmanın harekete geçerek patlamanın meydana geldiği konusunda tesbitler yapılmıştır. Bu bulguların dışında olayı aydınlatmaya yarayacak herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.

Gazeteci-Yazar Uğur MUMCU'nun öldürülmesi tüm ülke çapında büyük tepkilere yol açmış ve birçok ilimizde protesto gösterileri düzenlenmiştir. Oluşan tepkilerin bazı kesimlerce laiklik yanlılarının hareketi olarak gösterilmesi ve suikastın dini örgütler tarafından gerçekleştirildiğinin iddia edilmesi, halkımız arasında laik ve anti-laik kamplaşmasını gündeme getirmiştir.

---

* Askeri yetkililerce 1994 yılında hazırlanan dönemsel dosyanın "İslamcı faaliyetler"e ilişkin bölümü alındı. (FB)

b. Sivas Olayları:

2 Temmuz 1993 tarihinde meydana gelen ve (37) kişinin ölümüyle neticelenen 1993 yılının en önemli toplumsal olayıdır.

01-04 Temmuz 1993 tarihleri arasında, Pir Sultan Abdal Kültür Derneği tarafından Sivas'ta düzenlenen 4. Pir Sultan ABDAL Kültür Şenlikleri'ne iştirak eden Gazeteci-Yazar Aziz NESİN'in bu ilde bulunmasını protesto eden kişilerin, 2 Temmuz 1993 günü Cuma Namazı sonrası başlattıkları kanunsuz gösteri akşam saatlerine kadar devam etmiş, dağıtılamayan ve gittikçe kalabalıklaşan protestocuların, etkinliklere katılmak üzere Sivas'a gelen kişilerin kaldığı Madımak Oteli'ni yakması sonucu (37) kişi ölmüş, (40) kişi de yaralanmıştır. Olayla ilgili tutuklanan (98) kişinin yargılanmasına Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde devam edilmektedir.

c. İslami Hareket Örgütü:

21. 01. 1993 tarihinde İstanbul'da tesadüfü bir şekilde başlayan bir operasyonla İslami Hareket Örgütü isimli illegal örgütün varlığı ortaya çıkarılmıştır. Bu operasyonla, illegal örgütün mensupları, yapılanması ve faaliyetleri deşifre edilmiştir.

İslami Hareket Örgütü'nün varlığının ortaya çıkarılması ile birlikte yapılan soruşturmada 1990 yılı içerisinde İstanbul'da öldürülen gazeteci yazarlar; Çetin EMEÇ ve Turan DURSUN cinayetleriyle ilgili önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Yıl içerisinde İstanbul, Ankara ve Bursa illerinde yapılan çeşitli operasyonlarda örgüt lideri de dahil olmak üzere bir çok örgüt mensubu silahlarıyla birlikte yakalanmış, gerçekleştirmiş oldukları eylemler aydınlatılmıştır.

d. Hizbullah- PKK Çatışması:

1991 yılı ortalarında başlayan ve 1992 yılında artarak devam eden Hizbullah - PKK çatışması ise; 1993 yılı içerisinde

Güneydoğu Anadolu Bölgemizdeki özellikle Diyarbakır ve Batman il merkezlerinde yoğun şekilde devam etmiştir.

DEP Milletvekili Mehmet SİNCAR'ın 4. 09. 1993 tarihinde Batman'da öldürülmesi, 1993 yılında Hizbullah - PKK çatışması içerisinde Hizbullahi kesimin en önemli eylemi olarak göze çarpmaktadır.

e. İlim ve Menzil Grupları Arasındaki Çatışma:

Güneydoğu Anadolu Bölgemizdeki İran yanlısı radikal islami gruplar, genelde Hizbullah olarak isimlendirilmektedirler. 1993 yılının önemli bir özelliği de bu gruplar arasında silahlı çatışmanın başlamış olmasıdır.

1991 yılından bu yana PKK terör örgütü ile çatışmaya giren radikal dini kesimdeki Diyarbakır merkezli İLİM Grubu ile yine Diyarbakır'daki MENZİL Grubu mensupları arasında sahip oldukları fikirlerdeki ayrılıklar ve taban genişletme çalışmaları sebebiyle karşılıklı eylemler meydana gelmiştir.

f. İBDA-C (İslami Büyük Doğu Akıncılar Cephesi):

Tüm Ortadoğu ülkelerini de içine alacak federatif sisteme dayalı Osmanlı modeli bir İslam Devleti kurma amacı doğrultusunda faaliyetlerini yürüten İBDA-C (İslami Büyük Doğu Akıncılar Cephesi) isimli illegal örgüt, 1992 yılı içerisinde gerçekleştirdiği marjinal türdeki eylemlerini 1993 yılında da artırarak devam ettirmiştir.

g. Aczimendiler:

Müslüm GÜNDÜZ liderliğinde Elazığ merkezli olarak faaliyetlerini yürüten Aczi Mendi Tarikatı mensupları; şalvar, cüppe, sarık, ellerindeki asa'ları ve radikal tavırlarıyla geçmiş yıllarda olduğu gibi, bu yıl da faaliyetleriyle kamuoyunun dikkatlerini üzerlerine çekmişlerdir.

Diğer taraftan uluslararasında meydana gelen gelişmeler

İslami kesim tarafından hassasiyetle takip edilmiş, özellikle Bosna Hersek ve Azerbaycan, bu kesimin ilgisini çeken konuların başında yer almıştır. Bu ülkelerde devam eden iç karışıklıklar sebebiyle büyük oranda toplanan maddi yardımların yanı sıra özellikle Bosna'da savaşa bizzat iştirak edenlerin sayısında da artışlar görülmüştür.

Bu başlıkların dışında; yıl içerisinde Bahailik, Yehova Şahitliği ve Hristiyanlık gibi unsurlar; geçmiş yıllarda olduğu gibi, legal alanda varlıklarını çeşitli propaganda çalışmalarıyla sürdürmüşlerdir.

2. İSLAMİ HAREKET ÖRGÜTÜ

1993 yılında yapılan operasyonlarla faaliyetleri deşifre edilen İHÖ'nün; 1987 yılında Batman'da kurulduğu tespit edilmiştir. İllegal örgütün amacının; ülkemizdeki Anayasal sistemi yıkıp, yerine, teokratik esaslara dayalı bir şer'i düzen getirmek olduğu öğrenilmiştir. Örgütün bu amacı gerçekleştirmek için;

1- Oluşum,
2- Siyasi,
3- Askeri,
4- İhtilal (İslami Devrim)

şeklindeki 4 aşamalı bir stratejiyi benimsediği, bu strateji gereği 30-35 yıllık bir süreyi mücadele için esas aldıkları, şu anda ise henüz oluşum safhasında oldukları ifade edilmiştir.

İllegal örgütün imamlığını (Liderliğini) Ekrem BAYTAP'ın yaptığı tesbit edilmiş, adı geçen şahıs 1993 yılı Kasım ayında İstanbul'da yapılan operasyonda yakalanarak tutuklanmıştır.

İllegal örgütün ŞURA, YASAMA ve İCRA isimli üç ana organ vasıtasıyla faaliyetlerini yürüttüğü;

ŞURA'nın (25) kişiden teşekkül ettiği, her yıl bir kere toplanan Genel Kurul niteliğinde en üst organı olduğu, örgütün stratejisini ve faaliyetlerini yönlendirerek faaliyeti yürütecek organlarda görev alacakların seçimini yaptığı,

YASAMA organının; Genel Şura içerisinden seçilen (10) kişiden oluştuğu, daha ziyade Tebliğ ve Propaganda fa-

aliyetlerini yürüttüğü, yıl içerisinde kurallar koyarak örgütü yönettiği,

İCRA Grubunun, Yasama Organı içerisinden seçilen ve aralarında örgüt İmamının da bulunduğu (4) kişiden oluştuğu ve örgütün her türlü eylemini gerçekleştirmekle sorumlu olduğu tesbit edilmiştir.

İcra Grubunun;

- Silahlı eylemleri yapan Ameliyat Ekibi,
- Örgütün lojistik desteğini sağlayan Tedarukat Ekibi,
- Takip-tarassut, personel eğitimi ile bomba vb. malzeme yapımından sorumlu Teknik Ekip,
- Basın-İstihbarat Ekibi olmak üzere 4 ekipten meydana geldiği anlaşılmıştır. (Şema I)

Ayrıca örgüt elemanlarının büyük bir bölümünün İran'da 2-4 aylık sürelerle askeri ve teorik yönden eğitim gördükleri öğrenilmiştir.

İslami Hareket Örgütüne mensup militanların;

- Yoğun bir istihbarat çalışması yaptıkları,
- Sahte kimlik, kod isim ve sahte pasaport taşıdıkları,
- Çalıntı ve sahte plakalı araba kullandıkları,
- Örgüt evleri, garaj ve depo kiraladıkları,
- Haberleşmede, telefon çağrı cihazlarını şifreli şekilde kullandıkları,
- Gizliliğe azami seviyede özen gösterdikleri belirlenmiştir.

Örgütün Eylemleri;

- 7 Mart 1990 tarihinde İstanbul'da Gazeteci Çetin EMEÇ ve şöförü Sinan ERCAN'ın öldürülmesi,
- 4 Eylül 1990 tarihinde İstanbul'da Yazar Turan DURSUN'un öldürülmesi,
- 11 Aralık 1991 tarihinde İstanbul'da Sedat SİMAVİ'nin mezarına patlayıcı madde konulması,
- 4 Haziran 1992 tarihinde İstanbul'da İran rejimi muhalifi Ali Akbar GORBANİ (Mansur AMİNİ)'nin kaçırılarak öldürülmesi,

- 4 Haziran 1992 tarihinde İstanbul'da (2) otomobile patlayıcı madde konulması,
- İstanbul ve civar illerde çok sayıda otomobilin çalınarak bir kısmının sahte belgelerle satılması,
- 25. 10. 1993 günü Sultan Çiftliği İş Bankası Şubesi'nin soyulması,
- 11. 10. 1993 günü Ümraniye İmes Sanayi Sitesi İş Bankası Şubesi'nin soyulması,
- 01. 11. 1993 günü Zincirlikuyu Garanti Bankası'nın soyulması,

05. 11. 1993 günü Merter Keresteciler Sitesi Garanti Bankası'nın soyulması,

Ele geçen silah ve muhimmat; (3) Lav silahı, (1) RPG- 7 Roketatar, (1) Uzi marka silah, (12) Kaleşnikof tüfek, (1) suikast tüfeği, (36) tabanca, (35) Kg. C-4 patlayıcı, (1) telsiz, (1) Gaz maskesi, (7) el bombası, (8) Sis bombası, (10) Bubi Tuzağı, (3) Çelik Yelek, çok miktarda şarjör ve mermilerle sahte kimlik, sahte pasaport, sahte plakalar, çalıntı otolar, patlayıcı yapımında kullanılan kimyevi madde ve saniyeli fitiller ile birlikte (4)'ü ölü olmak üzere, (60)'a yakın örgüt mensubu ele geçirilmiştir.

3. HİZBULLAH-PKK ÇATIŞMASI

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde 1991 yılından beri devam eden Hizbullah-PKK arasındaki çatışmalar, 1993 yılında artarak devam etmiştir.

PKK terör örgütü, 1991 yılından itibaren dini kesimi kendi tabanına çekme gayreti içerisine girmiş ve bu kesimi kazanma yönündeki faaliyetlerine dini kesimin tepki göstermesi üzerine, bu kesimi sindirmek amacıyla silahlı eylemlere yönelmiştir.

Ancak dini kesimin, terör örgütü PKK'nın bu eylemlerine silahla mukabelede bulunması sonucunda, kamuoyunda Hizbullah-PKK çatışması olarak bilinen eylemler büyüyerek 1994 yılına kadar gelmiştir.

Günümüze kadar Hizbullah Örgütü tarafından PKK terör

Örgütü mensubu veya sempatizanlarına karşı (450)'ye yakın silahlı saldırı eylemi gerçekleştirilmiş, bu eylemler neticesinde; (350)'ye yakın PKK örgüt mensubu veya sempatizanı hayatını kaybetmiştir. Bu eylemlerden (19)'u 1991 yılı içerisinde, (169)'u 1992 yılı içerisinde, (261)'i ise 1993 yılı içerisinde gerçekleştirilmiştir. (Grafik I)

Çatışmaların başlamasından bu yana güvenlik güçlerimiz tarafından Hizbullah örgütüne yönelik olarak yapılan operasyonel çalışmalar neticesinde (350)'ye yakın Hizbullah mensubu; toplam (28) uzun menzilli silah, (26) el bombası, (53) tabanca ve çok sayıda mermi ile birlikte ele geçirilmiştir. (Grafik 2-3-4, Tablo I)

PKK terör örgütü'nün, Hizbullah tarafından kendisine yönelik gerçekleştirilen eylemlerden dolayı büyük bir tedirginlik yaşadığı ve çok kayıp verdiği bir gerçektir. Bu çatışmada büyük oranda prestij kaybına uğrayan PKK terör örgütü, 1993 yılı içerisinde Hizbullah Örgütü ile antlaşma yolları aramıştır. Bu amaçla yapılan girişimlere;

Hizbullah tarafından; Hizbullah yanlısı halktan ve geçici köy korucularından PKK adına para alınmaması, bu şahıslara eylem konulmaması şartları ileri sürülmüş, buna karşılık Hizbullah mensuplarının ise devlet yanlısı şahısların isim ve adreslerini PKK'lılara bildirmek suretiyle istihbari yardım teklifinde bulundukları öğrenilmiştir.

Bu anlaşmayla Hizbullah örgütünün; PKK'nın safında yer almadığı gibi, PKK'ya vergi vermek istemeyen, ancak örgütün uygulamış olduğu baskı ve şiddetten dolayı maddi yardımlarda bulunmak zorunda kalan yöre halkını kendi safına çekmeyi amaçlamakta olduğu değerlendirilmektedir.

Ayrıca bu anlaşmayla Hizbullah örgütü; kendisinin, PKK'nın GGK'lar ile ailelerine yönelik koyacağı eylemlerde bir sığınma yeri olarak görüleceğini hesaplamaktadır. Böylece Hizbullah örgütüne göre; PKK'nın karşısında yer alanlar zaman içerisinde kendileri ile birleşeceklerdi. Her iki örgütün geçmişte aralarında meydana gelen çatışmanın büyüklüğü ve fikirlerindeki ayrılıklar sebebiyle anlaşamayacakları

değerlendirilmektedir.

Diğer taraftan bölgedeki dini duygu ve düşünceden çok büyük ölçüde istifade etmesini bilen ve özellikle halkın saygı duyduğu Molla, Şeyh, Seyda gibi makamları da kullanmak suretiyle kendisini İslam dininin sembolü olarak lanse eden Hizbullah örgütünün bölge halkından belli bir düzeyde sempati kazandığı bilinmektedir. Hatta bölge halkından, PKK terör örgütünü istemeyen ve PKK'nın baskılarından kurtulmak isteyenlerce Hizbullah örgütünün bir sığınma yeri olarak tercih edilmeye başlandığı alınan duyumlar arasındadır.

Hizbullah isminin İran yanlısı radikal islami gruplar tarafından bir anonim isim olarak kullanıldığı bilinmektedir.

Bu gruplardan bir olan ve PKK ile karşılıklı çatışmaya giren Hüseyin VELİOĞLU liderliğindeki İLİM GRUBU, faaliyet gösterdiği illerde sorumlu düzeyde bir şahıs ve bu şahsın da içinde bulunduğu üst düzey bir heyetin (Merkez Komite) organizesi dahilinde çalışmalarını sürdürmektedir.

İl ve ilçelerdeki Merkez Komite üyelerinden bazılarının da aralarında bulunduğu bir ŞURA HEYETİ örgütün en üst düzey organını oluşturmaktadır. VELİOĞLU dini bir liderden ziyade, siyasi bir otorite pozisyonundadır. Lider tarafından verilmiş bir karar Şura üyeleri tarafından kayıtsız ve şartsız olarak kabul edilmekte ve Şura üyeleri verilen bu kararın ancak nasıl ve ne şekilde icra edilebileceği hususunda istişarede bulunabilmektedir.

İl ve ilçelerde bulunan örgütün üst düzey kadrosu, genel sorumlu ve sorumluya bağlı yardımcı alt birim sorumlularından müteşekkildir.

Örgüt içerisindeki alt birim sorumluları arasında;

İstihbarat kanadı sorumlusu, Askeri kanat sorumlusu, Esnaf ve Kültürel çalışmalar sorumlusu, Eğitim ve propaganda sorumlusu, Öğrenci işleri sorumlusu, Lojistik ve mali destek sorumlusu ve Halkla ilişkiler sorumlusu gibi bölümler mevcuttur. (Şema 2)

İllegal örgütün yapısı, lideri, örgütlenme şekilleri, stratejisi ve yaptığı eylemlerin deşifresine yönelik olarak çalışmalara devam edilmektedir.

4. İBDA-C (İslami Büyük Doğu Akıncıları Cephesi)

Ülkemizin anayasal yapısını silah zoruyla yıkarak yerine şeriat esasları doğrultusunda; Federatif yapıda bir İslam Devleti kurmayı hedefleyen yasadışı İBDA-C isimli örgüt, 1989 yılından itibaren eylemleriyle kamuoyunda ismini duyurmuştur.

Salih MİRZABEYOĞLU isimli şahsın liderliğinde faaliyetlerini sürdüren İBDA-C örgütü militan ve sempatizanlarının, İstanbul ilindeki Taraf Dergisi ve Kıvam Hukuk Bürosu gibi legal kitabevi ve ticaret şirketleri çevresinde toplandıkları bilinmektedir.

Günümüze kadar örgüt, birkaç kişinin bir araya gelerek oluşturduğu yerel cepheler vasıtasıyla özellikle içkili lokanta, birahane ve bankalara yönelik olarak kundaklama, sabotaj türünden eylemlerinin yanında, okul ve işyeri alanlarının çevrelerine pankart asma, yazılama yapma ve ses bombası atma eylemlerini gerçekleştirmiştir.

Yerel bazda kurulan cephelerin gerçekleştirecekleri eylem kararı yine aynı cephe içerisindeki şahıslarca alınarak, eylemler cephenin kendi imkanlarıyla gerçekleştirilmektedir. Bu nedenle militanlarının örgütsel bağlantıları net bir şekilde ortaya çıkartılamamaktadır.

1993 yılı içerisinde örgüte yönelik olarak sürdürülen çalışmalarda; (94) örgüt mensubu, (4) tabanca ve çeşitli örgütsel dökümanlarla birlikte yakalanmış, bunlardan (41)'i tutuklanmıştır. (Grafik 5-6)

Örgüte yönelik olarak çalışmalar aralıksız olarak devam etmektedir.

5. AMGT (Avrupa Milli Görüş Teşkilatları)

1970'li yıllardan itibaren, başta Almanya olmak üzere birçok Batı Avrupa ülkesinde işçi statüsünde bulunan vatandaşlarımız tarafından, sosyal ve dini ihtiyaçların karşılanması amacıyla çeşitli dernekler kurulmuştur. Dernek faaliyetlerinin işçilerimiz

arasında itibar gördüğünü farkeden bazı çevreler, zamanla bu derneklere sızarak, derneklerin sahip olduğu kitleleri siyasi yönlere kanalize etme gayretine girişmişlerdir.

Bu derneklerden, 1973 yılında Ali ÖZDEMİR isimli şahıs liderliğinde Almanya'da kurulan; Türk Birliği Derneği, AMGT'nin ilk nüvesini oluşturmuştur.

Gerek dernek yöneticileri, gerekse üyelerinin dünya görüşleri itibariyle meyilli oldukları "Milli Görüş" çizgisi, zamanla bu teşkilatın bir nevi Milli Selamet Partisi adına Avrupa'da faaliyet gösteren bir teşkilat haline dönüşmesinde rol oynamıştır.

1985 yılından itibaren Almanya merkez kabul edilerek resmen kurulduğunu ilan eden AMGT, yıllık olarak yaptığı genel kurulları vasıtasıyla organlarını belirlediği, son yapılan olağan genel kurulu itibarıyle Genel Başkanlık görevine Osman YUMAKOĞULLARI, Genel Sekreterlik görevine ise; Ali YÜKSEL isimli Türk vatandaşlarının getirildiği bilinmektedir.

27 Şubat 1993 tarihinde Avrupa'da bulunan dünya çapındaki İslami çevrelerin temsilcileri tarafından organize edilen bir toplantı neticesinde; "Şeyhü'l-İslam" adıyla bir makamın ihdas edildiği, bu makama da AMGT Genel Sekreteri Ali YÜKSEL isimli şahsın seçimle getirildiği öğrenilmiştir. Bu makam Almanya devleti tarafından da muhatap kabul edilmiştir.

Halen Almanya'daki vatandaşlarımızın dini ihtiyaçlarının giderilmesinde "Diyanet İşleri Başkanlığı" tarafından atanmış görevlilerin yetkili oldukları da bilinen bir gerçektir.

Bu husus göz önüne alındığında, Şeyhülislam seçiminde, özellikle Almanya'daki vatandaşlarımızın dini ihtiyaçlarının giderilmesinde siyasi amaçlı bir teşkilat olan AMGT'nın Genel Sekreteri'nin tercih edilmesi, Almanya'daki islami dernekler arasında AMGT'nın gücünü göstermesi açısından önem arzetmektedir.

Önümüzdeki yıllarda önemli tartışmalara zemin oluşturabilecek olan bu makamla Resmi makamlarımız arasında bir tercih yapmak zorunda kalabilecek işçi vatandaşlarımızın, bu gelişmenin arkasındaki maksatlı ve siyasi

amaçları fark etmelerine yardımcı olacak tedbirlerin alınması gerekmektedir.

Bu nedenle "Şeyhü'l-İslam" ünvanıyla faaliyetlerini yürüten Ali YÜKSEL isimli şahsın bu çabaları zamanla Almanya'daki vatandaşlarımız arasında çıkabilecek huzursuzlukların kaynağı olabileceği değerlendirilmekte olup, dikkatle takip edilmesinde fayda mülahaza edilmektedir.

6. İCCB ve Cemalettin KAPLAN

Avrupa Milli Görüş Teşkilatları bünyesinden kopan ve liderliğini Cemalettin KAPLAN (HOCAOĞLU)'nun yaptığı İCCB (İslami Cemiyet ve Cemaatler Birliği); 18. 04. 1992 tarihi itibariyle Anadolu Federe İslam Devleti (A. F. İ. D) adıyla sözde bir devlet kurmuş ve bu tarihten itibaren faaliyetlerini yoğunlaştırmıştır.

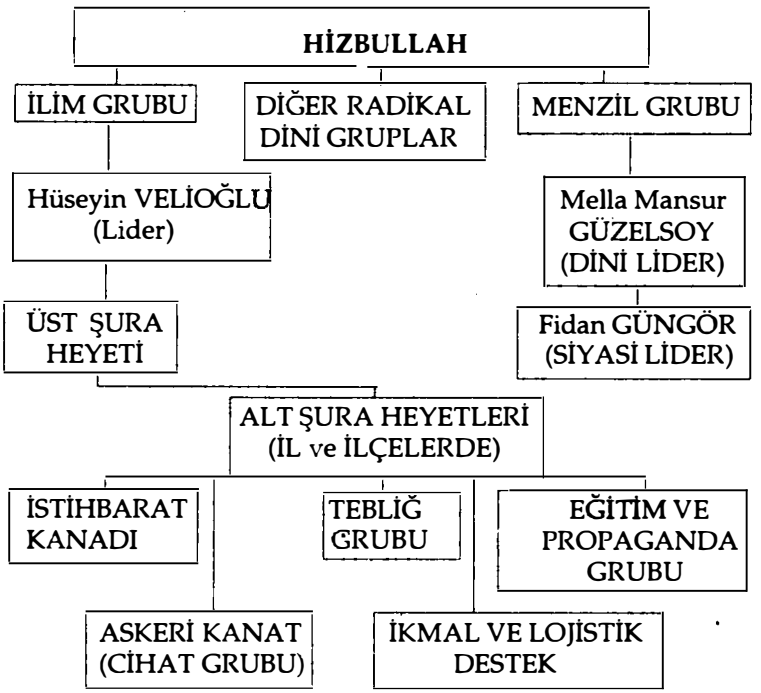
Faaliyetlerini; kamu kurum ve kuruluşlarının yöneticileri ile vatandaşlarımıza posta yoluyla gönderdikleri "TEBLİĞ" mahiyetindeki propaganda amaçlı bildiri ve broşürler vasıtasıyla sürdüren bu grup; yayınlarında daha ziyade, devletimizin temel yapısını ve idarecilerini hedef alan, yalan ve iftira üzerine kurulu konuları işlemektedir. Propaganda amaçlı yayınlarını ülkemize sokmak için özellikle tatile gelen işçilerimizi kullandıkları görülmektedir.

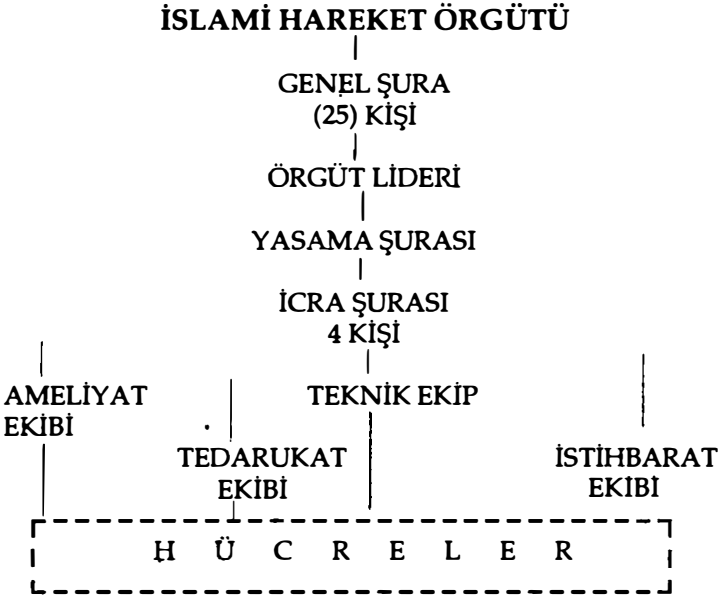
Yıl içerisinde İstanbul'da yapılan bir operasyon ile; Cemalettin KAPLAN'ın kendi sözde devleti adına İstanbul'a Vali ve Emniyet Müdürü atadığı tesbit edilmiştir.

1993 yılı içerisinde faaliyetlerini yoğunlaştıran Cemalettin KAPLAN yanlılarına yönelik olarak başta İstanbul, Bursa ve Konya olmak üzere çeşitli illerde yapılan operasyonlarda, örgüt mensubu veya sempatizanı toplam (44) kişi bol miktarda örgütsel döküman ve (1) tabanca ile birlikte yakalanarak adli makamlara sevk edilmiştir.

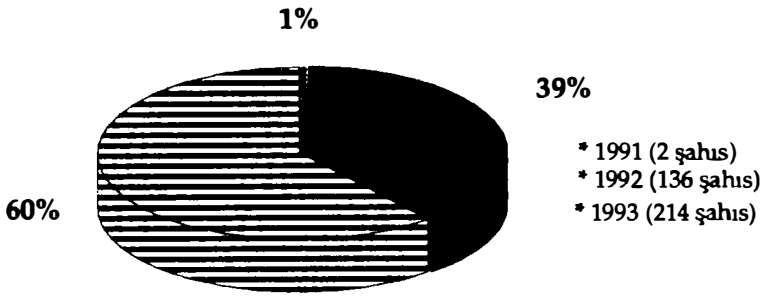
Örgütün; ülkemizin anayasal yapısı ve milli değerlere yönelik tavırları sağ duyulu vatadaşlarımız tarafından tepkiyle karşılanmaktadır. Bu nedenle, halkımız arasında geniş bir taban

bulumayacağı, gelecekte marjinal bir hareket olarak faaliyetlerini sürdüreceği değerlendirilmektedir.

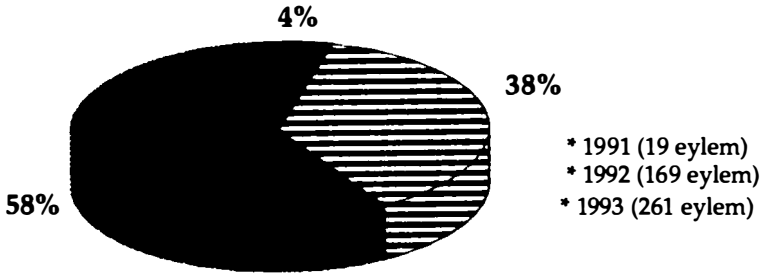

İSLAMİ HAREKET ÖRGÜTÜ
GENEL ŞURA
(25) KİŞİ
ÖRGÜT LİDERİ
YASAMA ŞURASI
İCRA ŞURASI
4 KİŞİ
AMELİYAT
EKİBİ
TEKNİK EKİP
TEDARUKAT
EKİBİ
İSTİHBARAT
EKİBİ
H Ü C R E L E R

YAKALANAN HİZBULLAH MENSUPLARI

GRAFİK 1

YILLARA GÖRE HİZBULLAH EYLEM GRAFİĞİ

GRAFİK 2

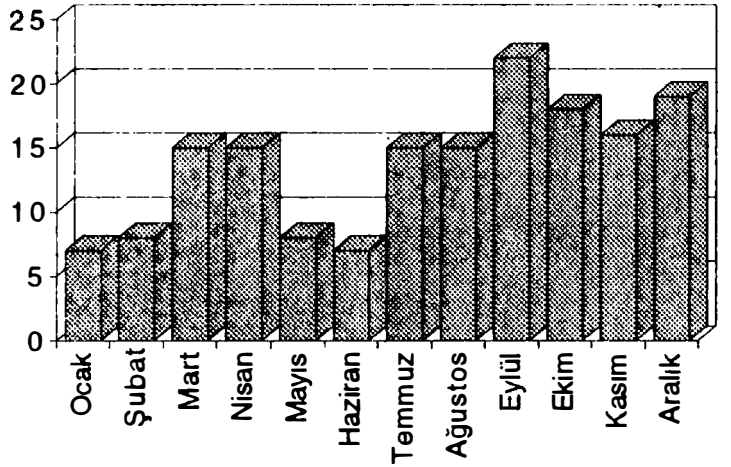
YAKALANAN HİZBULLAH MESNUPLARINDAN ELE GEÇEN SİLAH VE MÜHİMMAT

	1991	1992	1993	TOPLAM
TABANCA	2	30	21	53
UZUN NAMLULU SİLAH	0	18	10	28
EL BOMBASI0	0	1	25	26

TABLO

AYLARA GÖRE HİZBULLAH EYLEM GRAFİĞİ (1992)

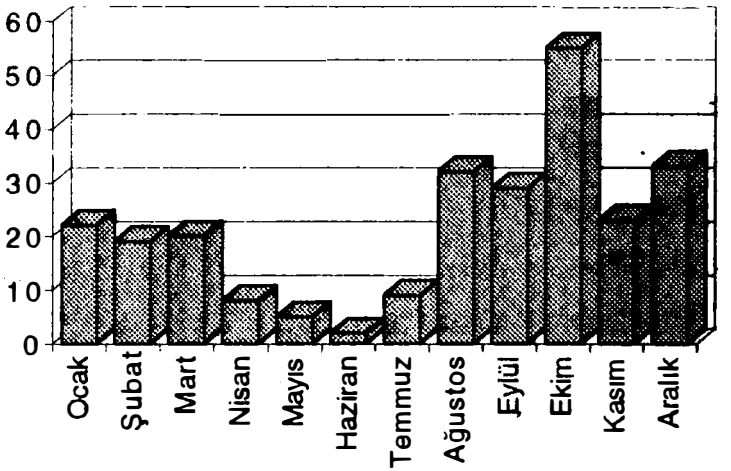
Toplam Eylem Sayısı: 169

GRAFİK 3

AYLARA GÖRE HİZBULLAH EYLEM GRAFİĞİ (1993)

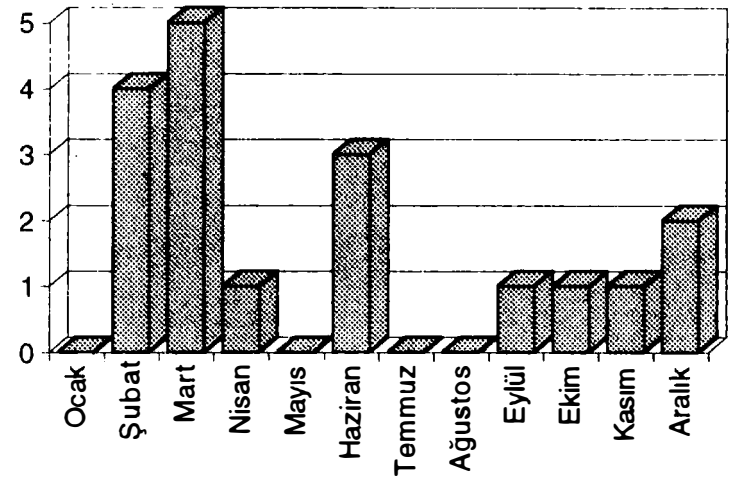
Toplam Eylem Sayısı: 261

GRAFİK 4

AYLARA GÖRE İBDA-C EYLEM GRAFİĞİ (1992)

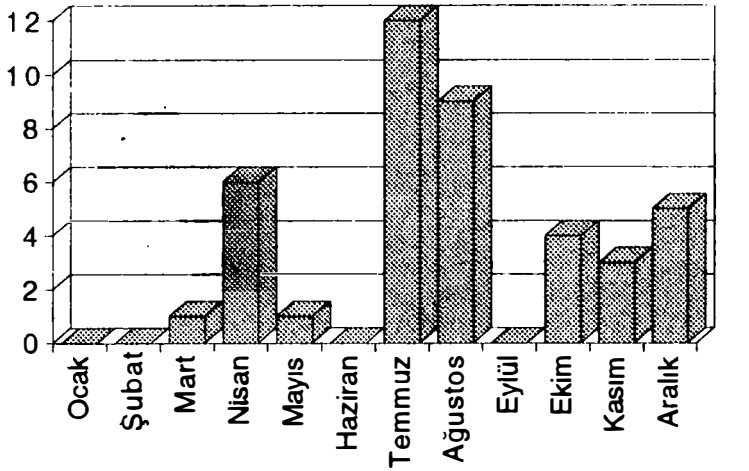
Toplam Eylem Sayısı: 18

GRAFİK 5

AYLARA GÖRE İBDA-C EYLEM GRAFİĞİ (1993)

Toplam Eylem Sayısı: 41

GRAFİK 6

T. C.
İZMİR
DEVLET GÜVENLİK MAHKEMESİ
Esas No : 1987/86
Karar No : 1988/72
C. Sav. E. No: 1987/73

GEREKÇELİ HÜKÜM

Başkan	: Metin Çoban 17911
Üye	: Hv. Hak. Alb. Önder Barlas 1983/4
Üye	: Naim Kartal 18257
C. Savcı Yrd.	: Dz. Hak. Bnb. Günver Yiğitbaşı 1972/3
T. Katibi	: Semra Gencer 5
Davacı	: K. H.
Suç	: Laikliğe aykırı olarak devletin temel nizamlarını kısmen de olsa dini esas ve inançlara uydurmak amacını taşıyan gizli nurculuk cemiyetine üye olmak ve bu cemiyetle ilgili faaliyette bulunmak.
Suç Tarihi	: 1986 yılı ve öncesi
Tevkif Tarihi	: 21. 12. 1987 (Hasan Çetin, Ertürk Alasağ hakkında)
Tahliye Tarihi	: 2. 2. 1988 (Ertürk Alasağ hakkında) : 24. 3. 1988 (Hasan Çetin hakkında)
Karar Tarihi	: 13. 12. 1988 Yukarıda açık kimlikleri yazılı sanıklar hakkında mahkememizde yapılan açık yargılama sonunda aşağıda gerekçesi yazılı hükme varılmıştır.

.....

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:*

OLAY VE KABUL:

Nurculuk akımının yaratıcısı olan **Said-i Nursi (Kürdi)** adlı şahsın yazdığı ve Nurculuğun ilke ve prensiplerini açıkladığı **Nur Risaleleri**'nin münhasıran islam dininin tefsir ve izahından ibaret olmadığı, Nur Risalelerinde ayrıca; Türk milliyetçiliğinin reddedildiği ve hatta zararlı ve tehlikeli olduğunun, Türkiye'nin de dahil olacağı tamamen şeriat hükümlerine ve islami esaslara göre düzenlenmiş ve merkezi Mekke olmak üzere bir islam devleti kurulmasını ve bu devlette Arapların hakim bir unsur haline getirilmesi lüzumunun önerildiği, yine Risalelerde T. C. nin tamamen şeriat esaslarına ve islami siyasi prensiplerine göre teşekkül etmesi gerektiği, hilafet ve saltanatın geri getirilmesi lazım geldiği, devrim kanunlarının geçici olduğu, Kur'an dışında bir Anayasaya ihtiyaç bulunmadığı, islamlığın düsturlarına uymayan devrimlerin meşru olmadığı belirtilmiş ve bu Risalelerde ayrıca Said-i Nursi, laik bir cumhuriyet rejimi kurduğu için Atatürk'e düşman kesilerek, onu **Ebusüfyan** ve **Deccal**'a benzetmiş, ona "Tek gözlü Deccal, ya iman et, yahut bütün dünyanın maskarası olacaksın" diye ağır tecavüzlerde bulunmuştur. Yine Nur Risaleleri'nde çok kadınla evlenmenin propagandası yapılmakta, boşanma ve miras meselelerinin tamamen şeriat hükümlerine tabi olması istenmekte, faizin yasak olduğu, bankaların kapatılmasının gerektiği belirtilmekte, bugünkü modern mahkemelerin kaldırılarak yerlerine şer'i mahkemeler açılması teklif edilmekte, parlamento üyeleri, Kur'an'ın hükümlerine göre hareket etmeğe davet edilmektedir. Kaldı ki Nurculuğun kurucusu olan ve evvelce **Said-i Kürdi** olarak tanınan, bu ünvanı kullanan ve soyadı kanununun kabülünden sonra doğduğu Bitlis'in Nurs köyüne izaafetle "Nursi" soyadını alan Said Nursi hiçbir zaman Türklüğü ve Türk milletini kabul etmiyerek, Kürt

* Sanık adları iddianamenin içinde yer alıp ve birkaç kez tekrarlandığından, üst kısmı boş bıraktık. Dava avukatları ise şunlardı: Reşat Yazak, Gültekin Sarıgül, Muhlis Alçı (İzmir barosundan); Şirin Berk, İrfan Avunduk (İstanbul barosundan).

olduğunu övünerek beyan ve ilan etmekle beraber 1327 tarihinde faaliyette bulunduğu anlaşılan **(Kürt Teali)** cemiyetinde çalışarak, memlekette Türklerden ayrı dili ve milliyeti olan bir Kürt Cemaatinin mevcut olduğunu ileri sürerek ve o tarihlerde kurulduğu bildirilen **"Kürdistan Azmi Kavi"** cemiyetinin mümessili olarak İstanbul'a gelip Kürtçe tedrisat yapan mektepler açılması için gayret göstererek ve (Uyan ey Selahattin'i Eyyübi'nin torunları. Kürtler) diye tahrik ve teşviklerde bulunarak, memleketin bütünlüğünü bozmaya matuf amaç ve gaye sarfetmiştir. Böylece Nur Risalelerinde bugünkü laik esasa dayanan demokratik devlet düzeninin kaldırılarak, yerine şeriat esaslarına uygun teokratik bir devlet düzeninin kurulması telkin edilmekte, propagandası yapılmaktadır. Bu durumda Nurculuğun; laikliğe aykırı olarak devletin sosyal, ekonomik, siyasi ve hukuki temel düzenini dini esas ve inançlara uydurmak amacıyla cemiyet kurmayı yasaklayan TCK. nun 163. maddesinde belirtilen yasadışı bir cemiyet olduğu açıkça anlaşılmaktadır.

Esasen Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 20. 9. 1965 tarih ve esas 1/234, karar 313 sayılı kararlarında ve Yargıtay ceza dairelerinin diğer kararlarında bu husus açıkça belirtilmiştir. Bugün de yurdumuzda, "Nurculuk Cemiyeti" olarak gizli bir cemiyetin varlığı şüphe götürmez. Nitekim Denizli ilinde faaliyet gösteren bir grup Nurculuk Cemiyeti sanıkları ile ilgili olarak İzmir Devlet Güvnelik Mahkemesinde yapılan yargılama sonunda, TCK. nun 163. maddesi tatbik edilmek suretiyle verilen 26. 12. 1985 tarih 1985/114-186 sayılı hüküm Yargıtay 9. Ceza Dairesinin 23. 9. 1986 gün ve 3879-4519 sayılı ilamı ile onanarak kesinleşmiş olup, bu karardan bir örnek 2 nolu klasörde bulunmaktadır. Keza yargılama konusu olan sanıkların eylemleri doğrultusunda **Nurculuk Cemiyeti mensubu olarak Askeri Lise öğrencilerini Nurculuk Cemiyetine kazandırma faaliyetlerinde bulunan sanıklar Nihat Özdemir ve Fatih kod adını kullanan İbrahim Belge hakkında İzmir Devlet Güvenlik Mahmesine açılan kamu davası üzerine yapılan yargılama sonunda adı geçen sanıkların Nurculuk**

Cemiyetine girip faaliyet gösterdikleri sabit görülerek İzmir Devlet Güvenlik Mahkemesinin 6. 10. 1987 gün ve 1987/43-61 sayılı kararı ile adı geçen sanıkların TCK'nın 163/2-5. maddesi uyarınca mahkumiyetlerine karar verildiği ve bu kararın Yargıtay 5. Ceza Dairesinin 18. 1. 1988 tarih, 1987/5315 esas, 1988/386 karar sayılı ilamı ile onanarak kesinleştiği anlaşılmış olup bu karardan bir örnek de 3. klasörde mevcuttur.

Bahsedilen bu kararlar, bugün de yurdumuzda Nurculuk cemiyeti olarak gizli bir cemiyetin varlığını ve faaliyette bulunduklarını göstermektedir.

Nurculuk cemiyeti mensuplarının ülke genelinde fikirlerini yaygınlaştırarak daha çok taraftara sahip olup nihai amaçlarını gerçekleştirebilmek için çeşitli faaliyetlerde bulundukları, bu cümleden olarak ileriye dönük kadrolaşma faaliyetine giriştikleri, gelecekte devlet yönetiminin kilit mevkilerinde görev alacak olan kadrolarını oluşturmak üzere ortaokulların son sınıflarında okumakta olup yaşları itibarıyle istenildiği gibi eğitilip yönlendirilebilecek olan başarılı öğrencilere el atarak ilişki kurdukları, üniversitede okuyan ve nurculuk cemiyetine mensup kişiler tarafından başarılı ortaokul öğrencilerine dershane haline getirilmiş apartman dairesi ve benzeri yerlerde ücretsiz olarak fen liselerine ve askeri liselere giriş sınavlarına hazırlama kursları verildiği, bununla ilgili olarak Şereflikoçhisar ilçesindeki **Akyazılı** dershanesinde, İzmir Maltepe Askeri Lisesini kazanarak adı geçen liseye kayıt olan **Alp Koçak, Hakan Kutlu** ve **Önder Kara**'nın, İzmir Akyazılı Lisesi'nde **Mustafa Server, Şerif Gülensoylar, Okşan Çiğdem, Harun Oğuz, Şahin Taşer, Gökhan Gökçe, Gazi Demir, Coşkun Yeşilçam** isimli Askeri Liseyi kazanan öğrencilerin Ankara Gazi Çiftliğinde bir evde öğrenci **Hakan Pekkaya**'nın, Kayseri'de öğrenci **Kazım Keşlioğlu**'nun, Ankara Keçiören'de Meltem Apt.'nında öğrenci **Mevlüt Karagöz**'ün, Manisa ilindeki Kurşunlu handa öğrenci **Ali Güney** ve **Selim Sarı**'nın, Aydın ili Örnek Erkek Öğrenci Yurdunda öğrenci **Faruk Aratan**'ın, İstanbul Çengelköy'de bir evde öğrenci **Mehmet Ezgi**'nin, İstanbul Kadıköy'de öğrenci **Mehmet Aktürk** ve **Tevfik**

Pehlivan'ın, İstanbul Çukurbostanlı'da bir evde öğrenci **Fikret Karaman** ve **Rifat Altun**'un, İstanbul Topkapı'da bir evde öğrenci **Kerim Cevahir, Erol Akman** ve **Tamer Ademoğlu**'nun, İstanbul Güngören ve Bakırköy'de bir evde öğrenci **Ercan Kanacı, Önder Uçarkuş** ve **Cüneyt Yüksel**'in kursa devam ettikleri ve bu son kursda sanık **Ali Rıza Sever**'in kurs verdiği, İstanbul Bayrampaşa'da bir evde açılan kursa öğrenci **Ertan Birçer**'in, İstanbul Beyazıt'ta bir evde açılan kursa öğrenci **İbrahim Turan**'ın, Samsun'da açılan kursa **Ahmet Demir** ve **Mehmet Sezer** adlı öğrencilerin Merzifon'dan gelerek devam ettikleri, Ankara Aydınlıkevler'de açılan bir kursta öğrenci **Birol Bilgili**'nin, Ankara Siteler Ulubey'deki bir evde açılan kursta öğrenci **Mümtaz Çam**'ın, Ankara Cebeci Şehitlik'teki Nur Apt.'nında açılan kursta öğrenci **Tamer Dündar** ile Şereflikoçhisar Akyazılı derhanesindeki kurstan sonra öğrenci **Alp Koçak, Hakan Kutlu** ve **Önder Kara**'nın, Eskişehir ili Edepali Erkek öğrenci yurdunda açılan kursta **Sami Özturhan** ve **Özkan Koçkay**'ın devam ettikleri, bu kurs yerlerinde cemiyete mensup üniversite öğrencileri tarafından ilişki kurulan başarılı ortaokul öğrencilerine kadrolaşmak amacı ile fen liseleri ve askeri liseleri kazanmaları için parasız özel kurslar verildiği, bu kurslarda derslerden ayrı olarak öğrencilere dini eğitim verildiği, namaz kıldırıldığı, zaman zaman da Said-i Nursi'ye ait **Nur Risaleleri**'nin okunup açıklandığı ve böylece Nurculukla ilgili fikirlerin aşılanmaya başlandığı, bu arada bugünkü düzeni kötüleyici ve şeriatı övücü sözler söylendiği, kursa tabi tutulan ve askeri lise sınavlarına girecek öğrencilerden bazılarının imtihan yerlerine bizzat kurs görevlisi Nurculuk cemiyetine mensup şahıslar tarafından götürüldükleri, kendilerine imtihan süresince yatacak yer ve yiyecek temin edildiği, kurs vererek askeri lise sınavını kazanmalarını sağladıkları, öğrencilerin sağlık muayenelerinde çürük çıkarak askeri liseye kayıt haklarını kaybetmemeleri için imtihanı kazanan öğrencilerin sağlık muayenelerinde her yolu denedikleri, hatta muayene kağıtlarındaki fotoğrafları değiştirerek ve sahtekarlık yaparak sakat öğrencilerin yerine sağlam öğrencileri

muayeneye sokup sağlam raporu aldıkları, bu öğrencilerle İzmir Maltepe Askeri Lisesindeki öğrenime başlamalarından sonra da temaslarını sürdürdükleri, Maltepe Askeri Lisesinde öğrenime başlayan ve özel kurslarda kendilerinin yetiştirdikleri öğrencilerle bunların arkadaşları olan diğer bir kısım askeri lise öğrencilerini hafta sonlarında 4-5 kişilik gruplar halinde belli yerlerden özel arabalarla alıp İzmir'de Hatay, Balçova, Buca, Bozyaka ve Yeşilyurt gibi semtlerde bulunan cemiyet mensubu kişilere ait evlere ve İzmir Basmane'deki **İzemsan** isimli ticarethanenin üst katındaki odaya götürüp buralarda topladıkları öğrencilere yemek yedirip videolarda bilgisayar oyunları oynatarak hoşça vakit geçirmelerini sağladıkları, bu suretle bu toplantıları öğrenciler için çekici hale getirdikleri ve daha sonra videodan dini konularda filmler izlettirildiği, öğrecilere toplandıkları evlerde bulunan cemiyet mensubu kişilerce Said-i Nursi'ye ait kitapların okunarak açıklamaya başlandığı, şeriat düzenini öven ve bugünkü idareyi kötüleyen sözler söyledikleri, yaz tatillerinde de öğrencileri rahat bırakmayıp deniz kenarında kamplara götürdükleri ve orada da eğittikleri, bu şekilde askeri lise öğrencilerine Nurculuğu aşılıyarak öğrencileri Nurculuk cemiyetine dahil etmeye yönelik gizli faaliyetlerini sürdürdükleri; sanıklardan Hasan Çetin, Hulusi Ulaş, Ali Soyaltın, Enes Türk, Ertürk Alasağ, Bekir Pınarlı, Ömer Pınarlı, Ali Rıza Sever, Mehmet Rahmi Dayıoğlu, Yusuf Sar, İlyas Beyazhançer, Ali San, İsa Önder Dönmez ve Ahmet Sonbahar'ın da Nurculuk cemiyetine girip bu örgüte taraftar kazandırmak için faaliyette bulundukları, bu cümleden olarak sanıklardan;

Hasan Çetin, Hulusi Ulaş ve Ali Soyaltın vekilleri de savunmalarında; müvekkilleri ile diğer sanıklar arasında fiili ve hukuki irtibat bulunmadığını, müvekkilleri hakkında TCK.'nun 163/2. maddesine muhalefetten kamu davası açıldığını, oysa müvekkillerinin ileriye dönük kadrolaşma faaliyetine giriştikleri yolunda delil bulunmadığını, müvekkilleri ile Avni Serdar Kaya ve Coşkun Binay arasındaki münasebetin geçici ve misafirperverlik kuralları içinde cereyan ettiğini,

müvekkillerinin adı geçen şahıslara propaganda maksadı ile Risale-i Nur okumadıklarını, kampa götürmeleri, yiyecek ve yatacak yer temin etmeleri, devamlı münasebet tesis etmeleri, nurculuk toplantılarının yapıldığı evlere götürmeleri, kod ismi kullanmaları gibi bir durumun bulunmadığını, bir cemiyete girmek için kurulu bir cemiyetin varlığının şart olduğunu, iki kişinin bir araya gelmesi ile Nurculuk cemiyetinin oluşacağını, bu durumda tüm sanıkları Nurculuk cemiyeti kurmakla itham etmenin doğru olacağını, bu mümkün değilse propaganda suçu ile suçlamak gerekeceğini, ancak suç unsuru olarak elde kitap bulunmadığına göre ve tanıkların beyanlarına nazaran devletin sosyal, hukuki, iktisadi ve siyasi temel nizamları ile ilgili herhangi bir konuşmanın yapılmadığı anlaşıldığından propaganda suçundan da ceza verilmesinin mümkün olmadığını, bu itibarla maddi ve manevi unsurları oluşmayan müsnet suçtan müvekkillerinin beraatine karar verilmesini, esasen TCK.'nun 141, 142 ve 163. maddelerinde öngörülen düşünce suçlarının hali hazırda tartışılan bir konu olduğunu, AET'ye girme aşamasında bunların suç olmaktan çıkarılacağını, Yargıtay'ın bu konularda 1965 yılından bu yana istikrarlı bir karar veremediğini, **Risale-i Nur** kitaplarını okumanın ve bunlardaki düşünce tarzının başkalarına iletilmesinin suç teşkil etmediği kanısında bulunduklarını, çünkü **Nur Risaleleri**'nin, menşeinin Kur'an olduğunu, islamiyette cemiyet fikrinin benimsenmediğini, cemaat fikrinin hakim olduğunu ve cemaat ile yapılan davranışların daha fazla sevap olduğunun kabul edildiğini, cemaatte konuşulan ve görüşülen hususların cemaatin dışındaki şahıslara iletmenin de islamiyette bir görev olduğunu, cemiyet ve faaliyet kavramında devamlılık unsurunun bulunduğunu, olayda bu unsurların mevcut olmadığını, **Risale-i Nur**'lar hakkında çeşitli mahkeme ve savcılıklarca verilmiş iade kararları bulunduğunu, 1965 yılında Ceza Genel Kurulu tarafından verilen Nurculuk hakkındaki kararın Çetin Özek'in "Türkiye'de Laiklik" adlı kitabına dayandığını, Çetin Özek'in sol fikirli bir kişi olması sebebiyle bu kitabında hiçbir zaman objektif davranmasının beklenemiyeceğini, nitekim Ce-

za Genel Kurulu'nun bu kararından sonra birçok sivil ve askeri mahkemeler tarafından **Nur Risalelerinden** dolayı açılan davalarda beraat kararı verildiğini, nitekim Sözler yayınevinin neşrettiği **Nur Risaleleri** hakkında İstanbul Basın Savcılığınca bilirkişi tatkikatı yaptırıldığını, sonuçta bilirkişi raporu esas alınarak bütün risaleler hakkında takipsizlik kararı verildiğini, Nur Risalelerinde TCK.'nun 163. maddesinin aradığı unsurların bulunmadığını, bu nedenle bu kitapların okunmasının veya okutulmasının TCK.'nun 163. maddesindeki suçu oluşturmayacağını, kaldı ki dava konusu olayda hangi kitapların ve kitaplarda hangi bölümlerin okunduğunun belli olmadığını, bu itibarla da olayda TCK.'nun 163. maddesinin uygulanmasının mümkün bulunmadığını, sonuç olarak müvekkillerinin beraatine karar verilmesini istemişlerdir.

Sanıklar Enes Türk, Ertürk Alasağ, Bekir Pınarlı, Ömer Pınarlı, Ali Rıza Sever, Mehmet Rahmi Dayıoğlu, Yusuf Sar, İlyas Beyazhançer ve Ahmet Sonbahar vekilleri, müvekkillerinin daha önce İzmir Devlet Güvenlik Mahkemesi'nce mahkum edilen İbrahim Belge ve Nizah Özdemir adındaki şahıslarla örgütsel ilişki içinde olduklarına dair herhangi bir delilin bulunmadığını, müvekkillerinin evlerinde yapılan aramada yasaklanmış hehangi bir kitap ve belge elde edilemediğini, müvekkillerinin bidayetten beri müsnet suçu işlemedikleri yolunda savunmada bulunduklarını, tanıkların da sübuta götüren şahadette bulunmadıklarını, dini kuralların okunmasının ve başkasına okunmasının suç teşkil etmeyeceğini, keza tanıklardan da okunan kitapların Said-i Nursi'ye ait kitaplar olduğunu dahi bilmediklerini ifade etmiş olmalarına nazaran müvekkillerinin Nurculuk cemiyetine üye oldukları konusunda kesin ve inandırıcı delillerin bulunmadığını, ayrıca yapılan konuşmalarda şeriat düzenini öven bir konuşmanın yapılmadığının anlaşılmasına nazaran, müvekkillerinin yasal unsurları oluşmayan müsnet suçtan beraatlerine karar verilmesini, aksi kanaate varıldığında cezanın asgari ölçüde tutulmasını ve TCK.'nun 59. maddesi ile birlikte diğer hafifletici nedenlerin uygulanmasına talep etmişlerdir.

DELİLLER VE TARTIŞILMASI

Sanıklardan **Hasan Çetin,** Nur Risalesi okuduğunu, evinde bulundurduğunu ve evine gelen Avni Serdar Kaya ve Coşkun Binay da **Nur Risalelerini** okuduğunu, aşamalardaki savunmalarında belirtmiştir. Esasen sanıklardan Hulusi Ulaş da sanık Ali Soyaltın ile beraber Hasan Çetin'in evine gittiklerinde eve iki askeri lise öğrencisinin geldiğini, sanık Hasan'ın evinde bulunan **Nur Risalelerinden** birini alarak okuyup açıkladığını bildirmiş, sanık Ali Soyaltın da benzer savunmada bulunmuştur.

Tanıklardan Coşkun Binay da öğrenci arkadaşı Avni Serdar Kaya ile birlikte Hasan Çetin'in Hatay semtindeki evine gittiklerini, evde dini konularda sohbet ettiklerini ve bir ara sanık Hulusi Ulaş'ın kitap alıp okuduğunu, bildirmiş, Maltepe Askeri Lisesi Komutanlığı'nın 25. 11. 1987 tarih ve istihbarat 3590-309-87/673 sayılı yazısı ekinde sanık Hasan Çetin'in Hatay Bahçelievler 510 Sk. No: 83'deki kurs evine gelip gidenleri görüntüleyen MİT tarafından çekilen fotoğrafın gönderilen fotokopisinin incelenmesinde birinci klasör 242 dizide mevcut söz konusu fotoğrafta resmi elbiseli bir öğrenci ile başı örtülü bir kız çocuğunun yer aldığı görülmüştür. Sanık Hasan Çetin'in tevilli ikrarları, tanık anlatımları, sanıklar Hulusi Ulaş ve Ali Soyaltın'ın atfı cürüm mahiyetinde olmayan savunmaları ve sanığın evine gelip gidenlerin tesbitine ilişkin olarak MİT tarafından çekilen fotoğraf gibi delillerle ve aşağıda izah edilecek nedenlerle sanık Hasan Çetin'in gizli Nurculuk cemiyetine mensup olduğu ve askeri lise öğrencilerine Nurculuk cemiyetinin fikirlerini aşılamak için faaliyette bulunduğu kanaatına varılmıştır.

Sanık **Hulusi Ulaş,** savunmasında Said-i Nursi'ye ait kitapları alıp okuduğunu ikrar etmekle beraber, Nurculuk suçlamasını kabul etmemiştir. Sanık Hasan Çetin, sanık Hulusi Ulaş ile devamlı görüştüğünü, onun da kendisi gibi Nur Risalesi okuduğunu, askeri lise öğrencileri kendi evine geldiğinde Hulusi Ulaş'ın da evde olduğunu beyan etmiş, tanık Coşkun Bi-

nay da Avni Serdar Kaya ile birlikte sanık Hasan Çetin'in Hatay semtindeki evine gittiklerinde Hulusi Ulaş'ın da bu evde olduğunu ve kendilerine kitap okuduğunu, bir konuda konuşurlarken öğrenci Avni Serdar Kaya'nın, sanık Hulusi'ye Said-i Nursi'nin "yobaz olup olmadığını sorması" üzerine sanık Hulusi'nin cevaben; "Yobaz olur mu? Yobaz olsa idi bu kitapları yazabilir miydi? O, alay komutanlığı yapmış bir kişidir." dediğini bildirmiştir. Sanık Hulusi Ulaş'ın kendi beyanları, sanık Hasan Çetin'in beyanı ve tanık Coşkun Binay'ın anlatımı nazara alındığında ve aşağıda izah edilecek nedenlerle bu sanığın da Nurculuk cemiyetine üye olduğu ve Nurculuk faaliyetlerinde bulunduğu sonucuna varılmıştır.

Sanık **Ali Soyaltın**, **Nur Risalelerini** okuduğunu, Hasan Çetin'in evine gelen tanık Coşkun Binay'ın İzmit'li ve dolayısıyla kendi hemşehrisi olması nedeni ile bir hafta sonra Karşıyaka'ya gezmeye gittiklerinde orada arkadaşı Bülent Atayol'un evine uğradıklarını, oturup sohbet ettiklerini, Nurculuk'la ilgili kitap okumadıklarını, sadece Hasan Çetin'in evinde Hasan'ın evine gelen askeri okul öğrencilerine **Nur Risalesi** okuyup açıkladığını, suçsuz olduğunu bildirmiş olup, tanık Coşkun Binay ifadelerinde sanık Ali ile Hasan Çetin'in evinde tanıştıklarını, bir hafta sonra birlikte Karşıyaka'ya gittiklerini, Bostanlı'da bir eve uğradıklarını, Ali'nin o evde kitap okuduğunu bildirmiş, sanıklar Hasan Çetin ile Hulusi Ulaş'da Hasan Çetin'in evinde iki askeri öğrenciye **Nur Risalesi** okunup açıklandığı sırada sanık Ali Soyaltın'ın da bulunduğunu bildirmişlerdir. Sanık Ali'nin tevilli ikrarı, tanık Coşkun Binay'ın anlatımı ve sanıklar Hasan Çetin ile Hulusi Ulaş'ın atfı cürüm mahiyetinde olmayan savunmaları karşısında ve aşağıda açıklanacak nedenlerle sanık Ali Soyaltın'ın da Nurculuk cemiyetine üye olduğu ve Nurculuk fikirlerini yaymak için faaliyette bulunduğu kanaatına varılmıştır.

Sanık **Enes Türk** üzerine atılan suçu işlemediğini, askeri öğrencilerden hiçbirini tanımadığını, beyan etmiş ise de; dinlenen tanıklardan Ferruh Aslan, ifadesinde, götürüldükleri evlerde sanık Enes Türk'ün **Nur Risalesi** okuyup açıkladığını bil-

direrek duruşmada sanık Enes Türk'ü teşhis etmiş, tanıklar Selim Sarı ve Ali Güney de sanık Bekir Pınarlı'nın götürdüğü evde sanık Enes Türk'ün **Nur Risalesi** okuyup açıkladığını, yaz tatilinde sanığın memleketlerine gelerek izin alıp kendilerini Urla'daki kampa götürdüğünü, bu kampta da sanığı teşhis etmişlerdir. Tanık Kazım Keşlioğlu da sanık Enes'in kitap okuyup açıkladığını bildirmiştir. Yine tanıklardan Tufan Erkek, gittiği yerlerde Enes Türk'ün **Nur Risalesi** okuduğunu ve açıkladığını bildirmiş ve duruşmada Enes Türk'ü teşhis etmiştir. Tanıkların bu anlatımları karşısında ve aşağıda açıklanacak nedenlerle sanığın inkarına rağmen Nurculuk cemiyetine üye olduğu ve askeri lise öğrencilerine Nurculuk fikirlerini aşılamak için faaliyette bulunduğu kanaatına varmıştır.

Sanık **Ertürk Alasağ**, üzerine atılan suçu işlemediğini, askeri lise öğrencilerini tanımadığını beyan etmiş ise de tanıklardan Tufan Erkek, Ali Güney, Selim Sarı ve Ferruh Aslan ifadelerinde götürüldükleri Balçova, Buca ve Hatay'daki evlerde sanıklardan Bekir, Enes ve Erkan'ın olduğunu, bu evlerde sanık Enes ile Erkan'ın **Nur Risaleleri** okuyup açıkladıklarını bildirmişler ve savcılıkça yaptırılan teşhiste adı geçen tanıklar, ifadelerinde bahsi geçen Erkan isimli şahsın Ertürk Alasağ olduğunu bildirmişlerdir. Tanıkların bu anlatımları karşısında ve aşağıda açıklanacak nedenlerle sanık Ertürk Alasağ'ın da Nurculuk cemiyetine üye olduğu ve Erkan kod adını kullanarak askeri lise öğrencilerine Nurculuk cemiyetinin fikirlerini aşılamak ve onları Nurculuk cemiyetine sokmak için faaliyette bulunduğu sonucuna varılmıştır.

Sanık **Bekir Pınarlı**; Nurculuk cemiyetine üye olmadığını, askeri lise öğrencilerini Nurculuk faaliyetlerinin yürütüldüğü evlere götürmediğini beyan ederek suçlamayı kabul etmemiş ise de, tanıklar Tufan Erkek, Ali Güney, Selim Sarı, Ferruh Aslan ve Zafer Kardan'ın anlatımlarına nazaran sanığın öğrencileri Nurculuk faaliyetlerinin yürütüldüğü evlere minübüsü ile götürüp getirdiği, bu evlerde Enes Türk tarafından **Nur Risaleleri**'nin okunup açıklandığı ve ayrıca kendi

evine de aynı şekilde öğrencileri götürdüğü anlaşılmış olup C. Savcılığınca yaptırılan teşhiste de adı geçen tanıklar Enes Türk ve Ertürk Alasağ isimli sanıkların Said-i Nursi'ye ait kitapları okuyup açıkladıkları eve kendilerini vasıta ile götüren Bekir isimli şahsın Bekir Pınarlı olduğunu bildirmişlerdir. Ayrıca Tanıklardan Habib Kaya ve Kazım Keşlioğlu da kendilerini Nur Risalelerinin okunduğu evlere sanık Bekir Pınarlı'nın götürdüğünü açıkça ifade etmişlerdir. Tanıkların bu anlatımları karşısında ve aşağıda açıklanacak nedenlerle sanığın inkarına rağmen kendisinin Nurculuk cemiyetine üye olduğu, Nurculuk cemiyetinin fikirlerinin öğrencilere aşılanması için onları bu fikirlerin açıklandığı evlere vasıtası ile götürüp getirdiği ve bu suretle üzerine atılan suçu işlediği kanaatına varmıştır.

Sanık **Ömer Pınarlı**; Suçlamayı kabul etmemiş ise de tanıklar Kazım Keşlioğlu ve Zafer Kardan ifadelerinde, sanık Ömer Pınarlı'nın araba ile kendilerini gerek kendi evine ve gerekse Nurculukla ilgili kitapların okunup açıklandığı diğer evlere götürdüğünü, arabada dikkati çekmemek için sivil elbise giydiklerini, gittikleri evlerde Enes Türk ile Mustafa adlı şahsın Nur Risaleleri'ni okuyup açıkladıklarını, açıkca beyan etmişler ve savcılıkça yaptırılan teşhiste de ifadelerinde Ömer olarak geçen şahsın sanık Ömer Pınarlı olduğunu teşhis etmişlerdir. Tanıkların bu anlatımları karşısında ve aşağıda açıklanacak nedenlerle sanık Ömer Pınarlı'nın, inkarına rağmen, Nurculuk cemiyetinin üyesi olduğu, bu fikirlerin askeri lise öğrencilerine aşılanması için öğrencileri bu fikirlerin öğretilip açıklandığı evlere arabası ile götürüp getirmek suretiyle ve evini de bu faaliyetlere tahsis ederek üzerine atılan suçu işlediği kanaatına varılmıştır.

Sanık **Ali Rıza Sever**: Üzerine atılan suçu işlemediğini savunmuşsa da , tanıklardan Tamer Ademoğlu askeri liseye girmek için muayene olmak üzere İzmir'e geldiğinde kaldığı eve sanığın geldiğini ve İzmir'deki evlerde kitap okuyup açıkladığını bildirmiş, tanık Erdem Kazancı askeri lise imtihanlarına hazırlanmak için gittiği kursta sanık Ali Rıza'nın ve Ali adındaki kişilerin ders verdiklerini, kursda namaz

kıldıklarını, sanık Ali Rıza'nın memleketi İzmir olduğundan muayene için geldiğinde kendisini İzmir'de karşılayacağını söylediğini, nitekim kendisini garajda karşıladığını ve Karşıyaka Aksoy'daki bir apartmana gittiklerini, o evde başka arkadaşlarının da olduğunu, sanık Ali Rıza'nın kendileri ile ilgilendiğini, gerek sanığın ve gerekse Ali isimli şahsın zaman zaman kendilerine **Nur Risaleleri** okuyup açıkladığını, okula girdikten sonra da bu kişilerle tekrar buluştuğunu bildirmiş, tanık Erkan Biçer de İstanbul Bayrampaşa'daki kursa giderken kurs veren Ekrem isimli şahsın Bakırköy'de kurs veren sanık Ali Rıza ile kendisini tanıştırdığını, Maltepe Askeri Lisesi sınavlarını kazanınca İzmir'e sağlık muayenelerine kendisini Ali Rıza'nın getirdiğini, Ali Rıza'nın evinde kaldığını, okula kayıt olduktan sonra da Ali Rıza ile buluştuğunu, onun evine gittiğini, Ali Rıza'nın evinde **Nur Risalesi** okuduğunu hatta Ali Rıza'nın evine giderken sivil elbise giydirdiklerini, bunların mevcut durumu beğenmediklerini ve eskiye dönüşü savunduklarını bildirmiş, tanık Cüneyt Yüksel ise Bakırköy'deki kursa katıldığını, Maltepe Askeri Lisesi sınavlarını kazanınca kurs sırasında tanıştığı sanık Ali Rıza'nın kendisini İzmir'e muayenelere getirdiğini, İzmir'de Karşıyaka Aksoy'da bir apartmana gittiklerini, orada kaldığını, sanığın kendilerine kitap okuduğunu, okula girdikten sonra bir kez Ali Rıza'nın Hatay'daki evine gittiğini beyan etmiş, tanıklar Erol Akman ve Kerim Cevahir, İstanbul Topkapı'da Odabaşı denilen yerdeki bir evde kurs aldıklarını, Maltepe askeri lisesini kazandıktan sonra muayene için İzmir'e gelince Karşıyaka ve Bahçelievlerdeki bir apartmanda kaldıklarını, bu evlerde sanık Ali Rıza ile Ali adlı bir şahsın kendileriyle ilgilendiklerini, akşamları kitap okuyup açıkladıklarını, okula kayıt edildikten sonra da Ali Rıza'nın Hatay'daki evinde gittiklerini bildirmişler, tanık Önder Uçarkuş Bakırköy'de üniversite öğrencilerinin verdiği parasız kursa katıldığını, Maltepe Askeri Lisesi sınavını kazanınca, sağlık muayeneleri için kendisini İzmir'e kurstan tanıdığı sanık Ali Rıza'nın getirdiği, Hatay ve Karşıyaka'da bulunan evlerde kaldığını, bu evlerde Ali Rıza'nın kendilerine kitap okuduğunu,

okula başlamadan önce sanık Ali Rıza'nın kendisine izine çıkınca Hatay'daki eve gelmesini söylediğini, nitekim izne çıkınca , Ali Rıza'nın evine gittiğini beyan etmiş, tanık İbrahim Turan devam ettiği kursta namaz kıldıklarını, ara sıra dini kitapların okunduğunu, Maltepe Askeri Lisesi sınavını kazandığını, İzmir'e gittiğinde iki kişinin geldiğini, birinin sanık Ali Rıza olduğunu, Bahçelievler'deki eve götürdüğünü, okula başladıktan sonra sanığın Hatay'daki evine gittiklerini, "başkalarına bir şey açıklamayın" diye tenbihatta bulunduklarını bildirmiştir. Tanıkların bu anlatımları karşısında ve aşağıda açıklanacak nedenlerle sanık Ali Rıza Sever'in, inkarına rağmen Nurculuk cemiyetine üye olduğu, Nurcu yetiştirip askeri liselere sokmak üzere cemiyet tarafından açılan kurslarda ders verdiği, askeri lise imtihanlarını kazanan öğrencilerin muayene ve kayıt işlerinde cemiyet adına yardımcı olduğu ve öğrencilere Nurculuğu aşılamak için **Nur Risaleleri** okuduğu ve böylece üzerine atılan suçu işlemiş olduğu kanaatına varılmıştır.

Sanık **Mehmet Rahmi Dayıoğlu**: Üzerine atılan suçu işlemediğini bildirmiş ise de tanıklardan Mehmet Ezgin anlatımında Nurculukla ilgili kitapların okunduğu evlere arabası ile sanık Mehmet Rahmi Dayıoğlunun götürdüğünü bildirmiş, tanık Mehmet Aktürk, Osman adı ile tanıdığı şahsın kendisini evlere götürdüğünü, bu evde Selim adlı bir şahsın kitap okuduğunu, bir ara sanığın Kardıçalı apartmanındaki dairesine de gittiklerini, yapılan toplantılarda Şeriat idaresinin iyi olduğu yolunda konuşmalar yapıldığını bildirmiş, tanık Çetin Tuğta keza Osman adı ile tanıdığı sanığın Nur Risaleleri'nin okunduğu evlere sarı mersedesi ile götürdüğünü, sanığın evine de gittiklerini, yapılan toplantılarda şeriatın iyi olduğundan bahsetmeye başladıklarını beyan etmiş, tanık Tevfik Pehlivan da aynı şekilde beyanda bulunmuş, Cumhuriyet Savcılığınca yaptırılan teşhiste adı geçen tanıklar ifadelerinde, Osman olarak beyan ettikleri ve kendilerini sarı mersedes ile Said-i Nursi'nin kitaplarının okunup açıklandığı evlere götüren şahsın sanık Mehmet Rahmi Dayıoğlu olduğunu bildirmişlerdir. Sanık

Mehmet Dayıoğlu'da o tarihlerde sarı renkli bir mersedes arabasının olduğunu keza Kardıçalı apt.nında oturduğunu doğrulamıştır. Tanıkların bu beyanları karşısında ve aşağıda açıklanacak nedenlerle sanık Mehmet Rahmi Dayıoğlu'nun da Nurculuk cemiyeti mensubu olduğu ve Osman kod adını kullanarak Nurculuk cemiyeti adına yukarıda belirtilen faaliyetlerde bulunmak suretiyle üzerine atılan suçu işlediği sonucuna varılmıştır.

Sanık **Yusuf Zar**: Suçlamayı kabul etmemiş ise de; tanıklar Mehmet Ezgin, Tevfik Pehlivan ve Mehmet Aktürk ifadelerinde Yakup isimli şahısla sanığın evine gittiklerini, yine Yusuf Zar'ın araba ile kendilerini başka evlere götürdüğünü, o evlerde Nur Risaleleri'nin okunup açıklandığını, Kasım ve Yakup (salim) isimli şahısların **Nur Risalesi** okuyup açıkladıklarını, bu evlerde zaman zaman şeriatın iyi olduğuna dair konuşmalar da yaptıklarını bildirmişler, Cumhuriyet Savcılığında yapılan teşhiste ve duruşmada sanık Yusuf Zar'ı teşhis etmişlerdir. Sanık Yusuf Zar da, tanıkların beyan ettikleri gibi Yeşilyurt'daki Köşk apt.nında oturduğunu ve Renault steyşin arabasının olduğunu beyan ederek tanık anlatımlarını doğrulamıştır. Tanıkların bu anlatımları karşısında ve aşağıda açıklanacak nedenlerle Yusuf Zar'ın, inkarına rağmen Nurculuk cemiyetine mensup olduğu ve Nurculuk cemiyeti adına faaliyette bulunduğu kabul edilmiştir.

Sanık **İlyaz Beyazhançer**: üzerine atılan suçu işlemediğini bildirmiş ise de; tanıklar Hakan Pekkaya, Osman Kılınç, Tamer Yaman , Ahmet Sert ve Mevlüt Karagöz ifadelerinde, Maltepe Askeri Lisesine kayıt olduktan sonra arkadaşları ile gruplar halinde evlere gitmeye başladıklarını, kendilerini sanık İlyas'ın arabası ile alıp evlere götürdüğünü ayrıca sanığın da evine gittiklerini, bu evlerde gerek sanığın ve gerekse Sait isimli kişinin Nurculuk'la ilgili kitapları okuyup açıkladıklarını, sanığın Morgül isimli kasap dükkanının olduğunu bildirmişler ve ayrıca evlere giderken şüpheyi çekmemek için kendilerine sivil pardesü, kazak vs. giydirildiğini ve ayrıca kendilerine soru soranlara bir şey söylemeyin diye tembihatta bulunulduğunu, ko-

nuşmalarda kadınların açık saçık gezmesinden ve bunun iyi olmadığından bahsedildiğini bidirmişler, savcılıkta ve duruşmada ifadelerinde geçen İlyas isimli şahsın sanık İlyas Beyazhançer olduğunu belirtmişlerdir. Sanık da **Morgül** isimli et galerisinin olduğunu doğrulamıştır. Tanıkların bu beyanları karşısında ve aşağıda açıklanacak nedenlerle sanığın inkarına rağmen, Nurculuk Cemiyetine mensup olduğu ve cemiyet adına faaliyette bulunduğu ve bu suretle üzerine atılan suçu işlediği kabul edilmiştir.

Sanık **Ali San**: savunmasında üzerine atılan suçu işlemediğini bildirmiş ise de: Tanıklardan Hasan Çırak ifadesinde Maltepe Askeri Lisesine kaydolduktan sonra izine çıktıklarında Üçkuyular tarafında bir eve gittiklerini, o evde Nihat Hocayı (Nihat Özdemir) gördüklerini, evde Nur Risaleleri'nin okunduğunu, eve Ali isimli bir kişinin arabası ile gittiklerini ve bu şahsın sanık Ali San olduğunu bildirmiş; tanıklardan Coşkun Yeşilçam, Gazi Demir ve Sedat Akgül'de sanığın kendilerini arabası ile alıp evlere götürdüğünü bildirmişler, Cumhuriyet Savcılığınca yapılan teşhiste sanığı teşhis etmişlerdir. Adı geçen bu tanıkların bu anlatımları karşısında ve aşağıda açıklanacak nedenlerle sanık Ali San'ın Nurculuk cemiyetine mensup olduğu ve Askeri Lise öğrencilerini Nur Risaleleri'nin okunup açıklandığı, evlere götürmek suretiyle Nurculuk cemiyeti adına faaliyet gösterdiği kanaatına varılmıştır.

Sanık **İsa Önder Dönmez** savunmasında; üzerine atılan suçu işlemediğini bildirmiş ise de: tanık olarak dinlenen Metin Kıllı, en son olarak Bozyaka'daki bir eve gittiğini, o evin İsa Dönmez adındaki şahsa ait olduğunu duyduğunu, Fatih kod adını kullanan ve aynı olaylar sebebiyle yargılanarak mahkum olan İbrahim Belge'nin bu kişi için eniştem dediğini bildirmiş, tanık Önder Kara, Bozyaka'da bir eve gittiğini, yanında Fatih isimli şahsın da bulunduğunu, Fatih'in evde kitap okuduğunu ve bu eve 2-3 sefer gittiğini, hatta buraya gitmeden önce Karabağlar'da bir mobilyacıya uğrayıp sivil giyindikten sonra bahsi geçen eve gittiklerini bildirmiş, tanık Taner Dündar ifa-

desinde Fatih adını kullanan sivil şahıs ile birlikte sanığın evine gittiğini, eve sanığın kullandığı araba ile gittiklerini, önce Karabağlarda mobilyacıya uğrayıp orada üzerlerine sivil elbise giydikten sonra sanığın evine gittiklerini ve orada Fatih kod isimli ibrahim Belge'nin, Nur Risaleleri'ni okuduğunu bildirmiş, tanıklar Hakan Kutlu, Alp Koçak'da ifadelerinde sanığın evine gittiklerini, orada Fatih kod adlı İbrahim Belge'nin Nur Risalesi okuyup açıkladığını bildirmişler ve ayrıca Cumhuriyet Savcılığında yapılan teşhiste sanığı teşhis etmişlerdir. Sanık İsa Önder Dönmez'de teşhis sırasında evinin iki katlı olduğunu ve evin dışında demir kapı olduğunu beyan ederek tanık Hakan Kutlu'nun gittiği evi tanımlamasına ilişkin beyanlarını doğrulamıştır. Maltepe Askeri Lisesi K.lığının dava dosyası 1 nci klasör 170 ve 171 dizilerindeki 6 Ekim 1987 tarih ve İstihbarat 3590-226-87/585 sayılı yazılarında da öğrenci ifadelerinden tesbit edilen Nurculuk faaliyetlerinin sürdürüldüğü evler arasında sanık İsa Dönmez'e ait 2929 Sokak No:11 Bozyaka-İzmir adresindeki ev de zikredilmiştir. Adı geçen tanıkların şahadetleri ve teşhisleri ve Maltepe Askeri Lisesi komutanlığının yazısı karşısında ve aşağıda açıkalanacak nedenlerle sanık İsa Önder Dönmez'in Nurculuk cemiyetine mensup olduğu ve Bozyaka'daki evini askeri öğrencilere Nurculuk cemiyetinin fikirlerinin öğretilip aşılanması faaliyetine tahsis ettiği ve böylece üzerine atılan suçu işlediği sonucuna varılmıştır.

Sanık **Ahmet Sonbahar** üzerine atılan suçu işlemediğini bildirmiş ise de: Tanıklar Hikmet Karasu, Önder Kara, Taner Dündar, Hakan Kutlu, Hicabi Lelik, Metin Kıllı, Murat Bulut ve Alp Koçak hafta sonlarında Basmane'deki İzemsan adlı bir dükkanın üstündeki odada toplandıklarını, orada namaz kıldıklarını, Fatih kod adlı İbrahim Belgenin kitaplar getirip okuduğunu, okunan kitapların Nur Risaleleri olduğunu bildirmişler, tanıklardan Hakan Kutlu ayrıca adı geçen dükkana gidip gelişlerinde bir defasında sanık Ahmet Sonbahar ile konuştuklarını, o gün dükkana arkadaşlarından kimse gelmediği için neden gelmediklerini sorduğunda sanığın "biraz sonra ge-

lecekler" diye söylediğini bildirmiş, aynı tanıklar adı geçen sanığı Cumhuriyet Savcılığında yapılan teşhiste tanımışlardır. Sanığın İzemsan adlı mağazayı kendisinin çalıştırdığı, dükkanın babası Muzaffer Sonbahar'a ait bulunmasına rağmen yaşlı olan babasının dükkana çok seyrek geldiğini, mağaza ile asıl olarak sanığın ilgilendiği, babasının ve kendisinin beyanlarından anlaşılmıştır. Yine dükkanın bir odasında toplanan Maltepe Askeri Lisesi öğrencilerine ders veren Fatih isimli şahsın aynı konuda daha önce İzmir Devlet Güvenlik mahkemesinde yargılanarak bu mahkemenin 6. 10. 987 tarih ve 1987/43-61 sayılı kesinleşmiş ilamı ile TCK. nun 163/2-5 nci maddeleri uyarınca cezalandırılan İbrahim Belge isimli şahıs olduğu tesbit edilmiştir. Tanıkların bu anlatımları karşısında ve aşağıda açıklanacak nedenlerle sanık Ahmet Sonbahar'ın inkarına rağmen Nurculuk cemiyetine mensup olduğu ve bu cemiyetin faaliyetlerine Maltepe Askeri Lisesi öğrencilerine yer tahsis etmek suretiyle katıldığı ve bu suretle üzerine atılan suçu işlediği kanaatına varılmıştır.

Toplanan delillere ve dosya içeriğine nazaran suçları sabit görülen bu sanıkların eylemleri, sanık vekillerinin savunmalarında belirttikleri gibi münferit olarak **Maltepe Askeri Lisesi** öğrencilerine **Nur Risalesi** okumaktan ibaret değildir. **Gerek suçları sabit görülen bu sanıklar ve gerekse daha önce haklarında aynı suçtan mahkumiyet kararı verilip kesinleşen İbrahim Belge ve Nihat Özdemir organize bir teşkilat oluşturup bilinçli olarak görev taksimi yapmışlar, kendilerinin benimsediği Nurculuğu ileride yüksek mevkiilere geçecek gençlere aşılamak için faaliyete geçmişler ve bu faaliyetleri cümlesinden olarak**: Önce ortaokulların son sınıflarında okuyan ve başarılı olan fakir aile çocuklarını tesbit etmişler; onlara, sizleri fen liselerine ve askeri liselere sokacağız diye kurs vermeye başlamışlar, bu arada yavaş yavaş onlara Nur Risaleleri okumak, dini konularda konuşmalar yapmak suretiyle Nurculuğu benimsetmeye başlamışlar, Maltepe askeri Lisesini kazanan öğrencileri bizzat İzmir'e getirmişler, İzmir'de karşılamışlar, onlara yatacak yer temin etmişler, raporları ile

meşgul olmuşlar, öğrecileri önce özel doktora muayene ettirmişler, rahatsızlığı tesbit edilenler yerine sağlam öğrencileri muayeneye göndermek suretiyle sahte sağlam raporları alıp öğrencilerin Maltepe Askeri Lisesine girmelerini temin etmişler, okula başlamalarından sonra da öğrencileri rahat bırakmayıp, onları Konyalılar, Ankaralılar, gibi gruplara ayırıp aralarında pay etmişler, öğrencileri çeşitli semtlerdeki evlere dikkat çekmemek için kıyafetlerini önceden değiştirerek kendi vasıtaları ile götürmüşler, **o evlerde onlara Nur Risaleleri okumuşlar, açıklamışlar, bu düzenin iyi olmadığını, ileride bu düzeni değiştirip şeriat düzeni getireceklerini, ileride yüksek mevkiilere geldiklerinde bu konuda kendilerine yardımcı olacaklarını, şimdiki subayların dinsiz olduğunu, kendilerinin dinlerine bağlı yetişmelerini, laik düzeni kaldırıp islami devlet kurmak için bunun şart olduğunu aşılamaya başlamışlardır.** Maltepe Askeri Lisesi öğrencilerinin bu şekilde gruplar halinde paylaşılması, onların hafta tatillerinde evlere götürülmesi tesadüften ibaret değildir. Bu durumu, sanıklar organize etmişlerdir. Bu nedenlerle, sanıkların durumlarını tek tek ele alarak aralarında ilişki kurmadan değerlendirmek mümkün değildir. Sanıkların durumlarını, oluşturdukları bu organizasyon içinde değerlendirmek gerekir. Mahkememiz de daha önce karara bağlanan ve dosyada örneği bulunan 1987/43-61 sayılı dava dosyasında aynı olay nedeniyle daha önce yakalanarak yargılanan Nihat Özdemir ve İbrahim Belge, TCK. nun 163/2-5 nci maddesi uyarınca cezalandırılmışlardır. Bu sanıkların yargılanması sırasında dinlenen tanıklardan Sedat Akgül, gittikleri evde Hüseyin isimli bir şahsın **"Subayların hepsi dinsiz, biz size Allah yolunda yetişesiniz diye yapıyoruz, şu anda başta bulunan yüksek rütbeliler ne namaz kılıyor, ne dini işlerle uğraşıyor, siz başa geçtiğinizde böyle olmayacak"** dediğini bildirmiş; tanık Fatih Köse, verdiği ifadesinde Hatay'daki evde Nur Risaleleri okunduğunu, ayrıca Nur Risaleleri okuyan Nihat Özdemir'in yanındaki şahsın da **"Kadınlarınız sokakta açık ve saçık geziyor, erkekler sıkıştırıyor, siz bu durumu değiştireceksiniz"** dediğini be-

lirtmiş, tanık Tufan Üzmecioğlu ifadesinde Hatay'daki eve gittiğini orada Talip adındaki bir şahsın **"Subayları dinlemeyin, bu baylar dinsiz kişilerdir, biz ise dinimize bağlıyız, yeni islam devleti kuracağız ve laik düzeni kaldıracağız"** dediğini beyan etmiş, tanıklar Murat Bulut ve Taner Dündar ifadelerinde, İzmir'e geldiklerinde Mustafa adlı bir şahıs tarafından İzmir'de nokta durağı üstündeki bir eve götürüldüklerini, orada Fatih kod adlı İbrahim Belge'nin, Said-i Nursi'nin **Sözler** ve **Mektubat** isimli kitaplarını okuyup açıkladığını ayrıca, **"Bu düzen iyi bir düzen değildir. İleride bu düzeni değiştirerek şeriat düzeni getireceğiz"** dediğini ve **Fethullah Hoca**'nın kasetlerini dinlettiğini bildirmişlerdir. Yine tanıklardan Necdet Durmaz, Karşıyaka'daki bir evde ve Basmane'deki bir dükkanda İbrahim Belge tarafından Said-i Nursi'nin Sözler isimli kitabının okuyup açıklandığını ve bu şahsın **Fethullah Hocanın** kasetlerini dinlettiğini söylemiş, tanıklar Ender Kaya ile Oktay Çelik de gittikleri bir evde İbrahim Belge'nin **"Bu düzen iyi değildir, şeriat düzeninin gelmesi gerekir, hırsızlık yapanın kolunun kesilmesi gerekir, en iyi düzen şeriat düzenidir"** dediğini bildirmişlerdir. Mahkememizin 1987/43-61 sayılı dosyasında mahkumiyet kararları kesinleşen Fatih kod adlı İbrahim Belge ile Nihat Hoca adı ile anılan Nihat Özdemir davamıza konu teşkil eden bir kısım sanıkların ev ve işyerlerinde de bu sanıkların bilgileri tahtında **Nur Risaleleri**'ni okuyup açıklamışlar ve şeriatı övücü konuşmalar yapmışlardır. Nitekim görülmekte olan bu davada dinlenen tanıklardan Mehmet Ezgin, Mehmet Aktürk, Tevfik Pehlivan, Çetin Tuğtağ, Osman Kılınç ve Kazım Keşlioğlu gittikleri evlerde şeriatın övüldüğünü, toplantılara gelmedikleri taktirde ilahi tokat yiyeceklerinden söz edildiğini açıkça bildirmişlerdir. Hernekadar tanık olarak dinlenen bir kısım öğrenciler, kendilerine sadece Nur Risalesi okunduğunu bildirmişlerse de; bu öğrencilerin okuldan atılma korkusu ile hakikati gizlemeye çalıştıkları kanaatına varılmıştır. Açıklanan bu nedenlerle suçları sabit görülen sanıkların fiillerini münferit olarak ele almak ve bunların yaptıkları eylemin sadece **Nur Risalesi** oku-

maktan ibaret olduğunu, bunun da suç teşkil etmeyeceğini kabul etmek mümkün değildir. Kaldı ki, yukarıda da belirtildiği üzere sanıkların eylemleri sadece Nur Risalesi okumaktan ibaret değildir. Kimi şeriatı övücü konuşmalar yapmış, kimi evini tahsis etmiş, kimi Nur Risalesi okumuş, kimi de arabası ile okuldan alıp evine veya başkalarına ait evlere götürmüş, bazısı da okula girişinde yardımcı olmuştur. Sanıkların bu faaliyetleri onların organize bir teşekkül olduğunu açıkça göstermektedir. Kaldıki Nur Risaleleri'nin laikliğe ve T. C. K. nun 163. maddesine aykırı sözler ihtiva ettiği Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 20. 9. 1965 tarih esas 1/234, karar 313 sayılı içtihadında ve mahkememizin yargıtay 9 ncu Ceza Dairesinin 23. 9. 1986 tarih ve 3879- 4519 sayılı ilamı ile onanarak kesinleşen 26. 12. 1985 tarih ve 1985/114- 186 sayılı kararında açıkça belirtilmiştir. Mahkememizin bu kararından bir örnek 2 nci klasörde bulunmaktadır. Esasen sanıkların okudukları iddia edilen **Nur Risaleleri**'nin ele geçirilememiş olması yukarıda belirtilen nedenlerle sonuca etkili bulunmamaktadır.

Açıklanan bütün bu nedenlerle sanıklardan Hasan Çetin, Hulusi Ulaş, Ali Soyaltın, Enes Türk, Ertürk Alasağ, Bekir Pınarlı, Ömer Pınarlı, Ali Rıza Sever, Mehmet Rahmi Dayıoğlu, Yusuf Zar, İlyas Beyazhançer, Ali San, İsa Önder Dönmez ve Ahmet Sonbahar'ın fiilleri ve suçları sabit görülmüştür.

Fiilleri sabit görülen bu sanıkların fiillerinin suç teşkil edip etmediği konusuna gelince: Bu konuda öncelikle laiklikten ve din ve vicdan hürriyetinden ve ayrıca TCK. nun 163 ncü maddesinde yazılı suçun unsurlarından bahsetmenin uygun olacağı kanaatine varılmıştır.

Anayasamızın 2 nci maddesine göre T. C. laik bir hukuk devletidir. Bu şekilde laiklik Türkiye Cumhuriyeti Devletinin temel bir ilkesi olarak kabul edilmiş, laiklik anayasal bir kural durumuna getirilmiştir. Laiklik, devletin dinler arasında ayrıcalık gütmeksizin hepsine dinsel yayılma, ibadet, örgütlenme olanaklarının sağlanması ve devletçe korunması, devletin siyasal, ekonomik ve toplumsal yapısının dinsel inanç ve sistemlere uydurulmaksızın akılcı ve çağdaş bir biçimde sis-

temleşmesi demektir. Diğer bir deyişle laik devlette iki temel unsurun gerçekleşmesi zorunludur. Birincisi, **Devletin temel yapısının belirli bir dinin inanç sistemine ve görüşlerine göre biçimlendirilmemesi gerekir. Bu açıdan hiçbir dinsel görüş ve sistem, laik devlette uyulması ve kabulü zorunlu sistem olarak kabul edilemez. İnanç sistemleri, kişi ile tanrısı arasındaki bir ilişkidir ve o kişinin kişisel davranışları açısından etkendir. Toplumsal yapıyı düzenlemek gibi bir dinamizmi söz konusu değildir. İkinci temel unsur: Laik dinsel görüşler arasında ayrım yapılmaması ve kişisel inanç sistemleri olarak devletin güvencesi altında bulundurulması anlamını ve sistemini de kapsar. Laik bir sistemde, her din görüşlerini yaymak, ibadetini özgürce yapmak, örgütlenmek hakkına sahip olduğu gibi, devlet bu hakların geçerliliğini sağlamak ve bu haklara karşı saldırıları engellemek zorundadır.** Laik sistem, din hürriyetini tanıyan ve savunan bir siyasal ve anayasal yapıyı gerektirir. Nitekim TCK. nun 170 ve takip eden maddeleri, "Din Hürriyeti Aleyhinde Cürümler" başlığı altında kişilerin dinsel inançlarına ve ibadet hürriyetine karşı fiilleri cezalandırmaktadır. Bu şekilde, laik sistemin gerektirdiği dinsel inanç ve ibadet hürriyetinin, din farkı yaratmaksızın devletçe korunması gerekliliği yerine getirilmiş olmaktadır. Bir dinin o ülkede yaşayanların çoğunluğunca benimsenmiş olsım veya olmasın, hürriyet konusu olacağı, Anayasamızın 24 ncü maddesinde kabul edilmiştir. Gerçekten Anayasamızın 24 ncü maddesine nazaran herkes vicdan, dini inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir. Aynı maddede din hürriyetinin ibadet, dini ayin ve tören hürriyetini de kapsadığı belirtilmiştir. Din ve vicdan hürriyeti, dinsel konulardaki görüşlerin açıklanması hürriyetini de kapsar. Bu duruma göre din hürriyetinin kapsamına giren haklar şöylece sıralanabilir:

a- Belli bir inanç ve dinsel görüşü benimsemek, inanmak hakkı,

b- Bu inanca bağlı ibadet, tören, ayini icra edebilmek hakkı,

c- Örgütlenmek, cemaat oluşturmak hakkı,

d- Dinsel görüşlerini açıklama, ibadetlere katılma hakkı,

e- Devletten dinsel inançlarına saldırıların önlenmesini talep hakkı.

Görüldüğü üzere; Anayasamızın 24 ncü maddesinde din ve vicdan hürriyeti yukarıda değinilen hakları kapsayacak şekilde kabul edilmiştir. Ancak aynı maddenin son fıkrasında, "Kimsenin devletin sosyal, ekonomik, siyasi veya hukuki temel düzenini kısmen de olsa, din kurallarına dayandırma veya siyasi veya kişisel çıkar veya din duygularını yahut dince kutsal sayılan şeyleri istismar edemiyeceği ve kötüye kullanılamıyacağı" hükmü getirilmiştir. Buna paralel olarak TCK. nun 163 maddesinde de devletin siyasal, ekonomik, toplumsal, yasal temel düzeninin dinsel esas ve inançlara uydurulması amacı ile cemiyet teşkili, propaganda yapılması vs. suç sayılmıştır. Dinlerin örgütlenmesi ve görüşlerini yayma çabasında bulunmaları suç değildir. Sadece devletin temel, hukuki, toplumsal, ekonomik ve siyasal düzeninin dini esas ve inançlara uydurulmasını savunan ve bu amaca yönelik olarak propaganda yapıp örgütlenen dinsel görüşler ise, TCK. nun 163 ncü maddesini ihlal eder. TCK. nun 163. maddesinde yazılı suçun oluşması için:

a) Mevcut sistemin dinsel inançlar açısından değerlendirilerek yenilenmesi gerekir.

b) Öngörülen değişikliklerin ve esasların da belirtilmesi ve bunların dinsel nitelikte bulunması gerekir.

c) Yapılan öneri ve propagandanın laikliğe aykırı nitelikte bulunması yani önerilen dinsel kural ve sistemin devletin yapısı içinde emredici nitelik taşımasının istenmesi gerekir.

Görülüyor ki, belli bir dinin, bütün vatandaşlar için uyulması zorunlu kurallar bütünü olarak önerilmesi durumunda, TCK. nun 163. maddesinin ihlali söz konusu olabilir. İslam dinine inanmak, islam dinini genel olarak övüp methetmek, islam dininin mensubu olmak, islam dininin yüklediği ibadetlere ilişkin telkinde bulunmak, islam dininin kurallarını açıklamak, muhakkak ki TCK. nun 163. maddesine giren bir durum değildir. Ancak devletin temel siyasi, iktisadi, hukuki ve sosyal temel düzenini dini esaslara dayandırmak ve böylece dini kural

ve hükümlerin devletin esas nizamına hakim olmasını sağlamak amacı ile cemiyet teşkili, propaganda yapılması ve telkinde bulunulması TCK. nun 163. maddesinde yazılı suçu oluşturur.

Laikliği, din hürriyetini ve TCK. nun 163. maddesinin unsurlarını bu şekilde açıkladıktan sonra sanıkların fiillerinin TCK. nun 163. maddesine girip girmediği konusuna gelince: **Yukarıda etraflıca açıklandığı üzere sanıklar Türk milliyetçiliğini reddeden, onu zararlı ve tehlikeli bulan, Türkiye'nin de dahil olacağı tamamen şeriat hükümlerine ve islami esaslara göre düzenlenmiş ve merkezi Mekke olmak üzere bir islam devleti kurulmasını ve bu devlette Arapların hakim bir unsur haline getirilmesini, Türkiye Cumhuriyetinin tamamen şeriat esaslarına ve islami siyasi prensiplerine göre teşekkül etmesini,** hilafet ve saltanatın geri getirilmesini öneren, devrim kanunlarının geçici olduğunu, Kur'an dışında bir anayasaya ihtiyaç bulunmadığını, islamlığın düsturlarına uymayan devrimlerin meşru olmadığını bildiren, Atatürk'e düşman kesilerek onu Ebusüfyan ve Deccal'a benzeten, çok kadınla evlenmenin propagandası yapılan, boşanma ve miras meselelerinin tamamen şeriat hükümlerine tâbi olmasını isteyen, faizin yasak olduğunu, bankaların kapatılmasının gerektiğini belirten, bugünkü mahkemelerin kaldırılarak yerlerine şeri mahkemelerin açılmasını teklif eden, parlamento üyelerini Kur'an-ın hükümlerine göre hareket etmeye davet eden Nur Risaleleri'ni okumak; bugünkü düzenin iyi olmadığını, ileride bu düzeni değiştirip şeriat düzeni getireceklerini, halk düzenini kaldırıp islami devlet kuracaklarını söylemek suretiyle devletin temel, siyasi, iktisadi, hukuki ve sosyal temel düzenini din esaslarına dayandırmak ve böylece dini kural ve hükümlerin devletin esas nizamına hakim olmasını sağlamak amacında olduklarını açıkça belirtmişlerdir. Bu itibarla, sanıkların, fiillerinin TCK. nun 163. maddesini ihlal ettiği sonucuna varılmıştır. Kaldı ki, sanıkların mensubu oldukları anlaşılan Nurculuk cemiyetinin esas gaye ve hedefinin laikliğe aykırı olarak devletin içtimai, iktisadi, siyasi ve hukuki

temel nizamlarını dini esas ve inançlara uydurmak ve tamamen şeriat esaslarına dayanan bir devlet kurmak olduğu, çeşitli mahkeme ve Yargıtay kararları ile istikrar bulmuş bir hususdur.

Nitekim Yargıtay 9. Ceza Dairesi 8. 2. 1978 tarih 4375/454 sayılı kararında aynen "Said-i Nursi, Atatürk inkılaplarını ve cumhuriyet ilkelerini benimsememiş, Türk milletinin şeriat hükümlerine göre idare edilmesinin ve hilafetin geri getirilmesinin gerektiğine inanmış, bu fikirlerini Nur Külliyatı adı altındaki kitap ve risaleleri ile yayınlamış bir kişidir. Sanığın evinde yapılan aramada, bu kitaplardan 12 adedinin bulunduğu anlaşılmakta ise de; kitaplardaki düşünce ve yorumları propaganda amacıyla başkalarına duyurduğu veya telkin ettiği hususlarında kesin ve yeterli deliller, karar yerinde açıklanmamıştır. Ancak sanık savunmalarında; **Said-i Nursi**'nin fikirlerini benimsediğini, sosyal problemleri bununla çözdüğünü söylemesine göre; varlığından şüphe edilmeyen, yasa dışı Nurculuk cemiyetine girdiği ve faaliyetlerinin bundan ileri geldiği anlaşılmaktadır. Karar yerinde bu iki husus incelenip, mevcut delillere göre, sanığın eyleminin TCK. nunun 163. maddesinin 2. fıkrasına uygun düşüp düşmeyeceğinin tartışılması gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması yasaya aykırı bulunmuştur. " şeklinde karar vermiştir. Bu karar Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 18. 12. 1978 tarih 9/371-485 sayılı kararı ile usul ve yasaya uygun görülmüştür.

Yargıtay 9. Ceza Dairesi'nin ve Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun bu içtihatlarının da ışığı altında suçları sabit görülen bu sanıkların fiillerinin TCK. nun 163/2. maddesine temas ettiği kabul edilmiş, sanıkların bu fiillerini Maltepe Askeri Lisesi okulu öğrencileri arasında işlemeleri sebebiyle ayrıca TCK. nunu 163/5. maddesi uygulanmıştır.

Tüm sanıkların tevile kaçan savunmaları, duruşmadaki hal ve tavırları lehlerine takdiri indirim sebebi kabul edilerek cezaları TCK. nun 59. maddesi uyarınca indirilmiştir.

Suçu sabit görülen sanıklardan Ertürk Alasağ'ın suç tarihinde 15 yaşını ikmal edip 18 yaşını bitirmediği anlaşıldığından, hakkında TCK. nun 55/3. maddesi uy-

gulanmıştır.

Sanıklardan Bekir Pınarlı , Ömer Pınarlı, Mehmet Rahmi Dayıoğlu, Yusuf Zar, İlyas Beyazhançer, Ali San ve İsa Önder Dönmez'in suç tarihinde sürücü belgeli şöför oldukları anlaşıldığından, 2918 sayılı yasanın 11/2. maddesi uyarınca sürücü belgelerinin geçici olarak geri alınmasına, karar verilmiştir.

Sanıklardan Hasan Çetin, Hulusi Ulaş ve Ali Soyaltın vekillerinden Av. Gültekin Sarıgül kitapların iadesini talep etmiş ise de; emanete alınmış herhangi bir kitap bulunmadığından talebinin reddine karar verilmiştir.

Sanıklarla birlikte hareket eden ve daha önce yakalandıkları için mahkememizin 1987/43-61 sayılı dosyasında yargılanan sanıklardan Nihat Özdemir ve İbrahim Belge mahkememizin 6. 10. 1987 tarih 1987/43-61 sayılı kararıyla TCK.nun 163/2-5. maddeleri uyarınca cezalandırılmışlar, sanıkların bu mahkumiyetleri Yargıtay 9. Ceza Daresinin 18. 1. 1988 tarih 1987/ 5315 esas 1988/386 karar sayılı ilamı ile onanmış bulunmaktadır. Bu karar dahi Nurculuk cemiyetine girmenin TCK. nun 163. maddesinde yazılı suçu oluşturduğunu göstermektedir.

Diğer sanıkların durumlarına gelince; Sanık Muzaffer Sonbahar savunmasında üzerine atılan suçu işlemediğini, öğrencileri tanımadığını, dükkana geldiklerini görmediğini, dükkanla oğlu Ahmet Sonbahar'ın ilgilendiğini bildirmiş olup, adı geçen sanığın oğlu Ahmet Sonbahar da savunmasında: Dükkanla yaşlı olması sebebiyle babasının ilgilenmediğini, kendisinin ilgilendiğini, babasının dükkana ara sıra gidip geldiğini bildirdiğinden, dükkanın Nurculuk faaliyetine sanık Ahmet Sonbahar tarafından tahsis edildiği kanaatına varılarak üzerine atılan suçtan mahkumiyetine yeterli delil elde edilemeyen sanık Muzaffer Sonbahar'ın beraatine karar verilmiştir.

Suç tarihinde İzmir Maltepe Askeri Lisesi'nde öğrenci olan sanıklar Zafer Tuna, Mahmut Terci, Necmettin Yavuzlar, Sadık Yıldız, Ahmet Erol, Barbaros Batır, Hamdi Aslan, Tufan Şirin, Metin Aşkan, Avni Serdar Kaya, Polat Çiçek ve Bülent İçöz hak-

larında Nurculukla ilgili faaliyetlerin yürütüldüğü evlere ve dükkana gittikleri gibi bu konuda haklarında koğuşturmaya yer olmadığı kararı verilen ve davada tanık sıfatıyla dinlenen Askeri Lise öğrencilerini bu evlere ve dükkana götürmek suretiyle teşvik ettikleri, onları yönlendirdikleri, olayla ilgili olarak okulda soruşturma yapılırken bir şey söylememeleri ve inkarda bulunmaları için öğrencilere baskı yaptıkları gerekçesiyle TCK. nun 163. maddesi uyarınca cezalandırılmaları istemiyle kamu davası açılmışsa da; adı geçen sanıklar savunmalarında suçsuz olduklarını, iddia edildiği şeklinde haklarında şahadette bulunan öğrencilere, "ifade vermeyin" şeklinde zorlamada bulunmadıklarını, öğrencileri Nurculuk faaliyetlerinin sürdürüldüğü evlere götürmediklerini bildirmişlerdir.

Tanık olarak dinlenilen Kazım Keşlioğlu, Tufan Erkek, Mevlüt Karagöz, Faruk Arattan, İsmail Çuhadar, Ali Güney, Sevim Sarı, Coşkun Binay, Okşan Çiğdem, Harun Oğuz, Coşkun Yeşilçam, Zafer Kardan, Ali Yalçın, Mehmet Ezgi, Çetin Turta, Mehmet Aktürk, Mehmet Pehlivan, Tamer Yaman, Faruk Aslan, Mustafa Yontar, Osman Kılıç, Metin Kıllı, Taner Dündar, Önder Kara, Alp Koçak, Hikmet Karasu ve Mustafa Server adlı tanıklar ifadelerinde kendilerini Nurculuk faaliyetlerinin yürütüldüğü evlere bu sanıkların götürdüğünü ayrıca soruşturma açıldıktan sonra birşey söylememeleri ve inkarda bulunmaları için kendilerine baskı yaptıklarını bildirmişler isede; haklarında kamu davası açılmış olan sanık öğrencilerin Nurculuk ile ilgili fikirleri henüz öğrenme safhasında oldukları, Nurculuğu benimsediklerine dair yeterli kanıtların bulunmadığı, Nurculuk cemiyeti mensuplarının yakın ilgilerinden yaşları itibarıyla kolayca etkilenerek biraz da hoşça vakit geçirme isteğiyle onlara bilinçsizce bağlandıkları ve bir kısım arkadaşlarını da o evlere götürdükleri, soruşturmaların başlamasından sonra okuldan atılma korkusu ile suçluluk psikolojisine girerek bazı öğrenci arkadaşlarına açıklamalarda bulunmamaları için baskı yaptıkları, ancak biraz önce de belirtildiği gibi Nurculuk cemiyetinin fikirlerini tam olarak öğrenip benimeseyerek cemiyete dahil olduklarına dair kesin

ve inandırıcı delillerin mevcut bulunmadığı sonucuna varılarak bu sanıkların da beraatlerine karar verilmiştir.

Açıklanan bütün bu nedenlerle laikliğe aykırı olarak devletin sosyal, ekonomik, siyasi ve hukuki temel düzenini dini esas ve inançlara uydurmak amacıyla tesis olunan Nurculuk gizli cemiyetine mensup oldukları ve askeri lise öğrencilerine yönelik olarak yukarıda açıklanan Nurculuk faaliyetlerini gerçekleştirdikleri subut bulunan sanıklar Hasan Çetin, Hulusi Ulaş, Ali Soyaltın, Enes Türk, Ertürk Alasağ, Bekir Pınarlı, Ömer Pınarlı, Ali Rıza Sever, Mehmet Rahmi Dayıoğlu, Yusuf Zar, İlyas Beyazhançer, Ali San, İsa Önder Dönmez ve Ahmet Sonbahar'ın fiillerine uyan TCK. nun 163/2-5 maddeleri uyarınca cezalandırılmalarına, Nurculuk cemiyetine üye olmak ve bu cemiyet ile ilgili faaliyetlerde bulunmak suçunu işlediklerine dair haklarında mahkumiyetlerine yeterli delil elde edilemiyen sanıklar: Muzaffer Sonbahar, Zafer Tuna, Mahmut Terci, Necmettin Yavuzlar, Sadık Yıldız, Ahmet Erol, Barbaros Batır, Hamdi Aslan, Tufan Şirin, Metin Aşkan, Avni Serdar Kaya, Polat Çiçek ve Bülent İçöz'ün müsnet suçtan beraatlerine karar verilmiştir.

HÜKÜM:

Yukarıda gerekçesi açıklandığı üzere:

1- Müsnet suçtan dolayı mahkumiyetlerine yeter kanaat başka kanıt elde edilemiyen sanıklardan Muzaffer Sonbahar, Zafer Tuna, Mahmut Terci, Barbaros Batır, Sadık Yılmaz, Polat Çiçek, Bülent İçöz, Hamdi Aslan, Ahmet Erol, Necmettin Yavuzlar, Metin Aşkan, Tufan Şirin ve Avni Serdar Kaya'nın bu suçtan dolayı mahkumiyetlerine yeter kanaat bahş kanıt elde edilemediğinden bu suçtan ayrı ayrı BERAATLERİNE,

2- Diğer sanıklardan Hasan Çetin, Hulusi Ulaş, Ali Soyaltın, Enes Türk, Ertürk Alasağ, Bekir Pınarlı, Ömer Pınarlı, Ali Rıza Sever, Mehmet Rahmi Dayıoğlu, Yusuf Zar, İlyas Beyazhançer, Ali San, İsa Önder Dönmez ve Ahmet Sonbahar'ın üzerlerine atılan suç subuta erdiğinden fiil ve eylemlerine uyarak TCK.

nunun 163/2 maddesi gereğince ayrı ayrı beşer yıl ağır hapis cezası ile tecziyelerine,

Sanıklar bu fiilleri okul ve onların mensupları arasında icra ettiklerinden tertip edilen cezaların TCK. nun 163/5 maddesi gereğince takdiren ve kanunen 1/3 oranında arttırılarak, takdiren altışar yıl, sekizer ay ağır hapis cezaları ile cezalandırılmalarına,

Sanıklardan Ertürk Alasağ'ın suç tarihinde 15 yaşını ikmal edip 18 yaşını bitirmediği anlaşıldığından tertip edilen cezasının TCK. nun 55/3 maddesi gereğince kanunen ve takdiren 1/3 oranında indirilerek takdiren dört yıl, beş ay, on gün ağır hapis cezası ile mahkumiyetine,

Tüm sanıkların tevile kaçan savunmaları, duruşmadaki hal ve tavırları lehlerine takdiri tahfif sebebi kabul edildiğinden cezalarının TCK. nunu 59/2 maddesi gereğince takdiren 1/6'şar oranında indirilerek takdiren ayrı ayrı sanıklardan Ertürk Alasağ'ın üç yıl, sekiz ay, onüç gün ağır hapis cezası ile diğer sanıkların takdiren beş'er yıl, altı'şar ay, yirmi'şer gün ağır hapis cezası ile tecziyelerine,

Sanıklardan Ertürk Alasağ'ın yaşı sebebi ile TCK. nunu 55/4 maddesi gözönüne alınarak TCK. nun 31. maddesinin uygulanmasına kanunen ve takdiren yer olmadığına, verilen cezanın miktar ve mahiyeti itibari ile keza anılan yasanın 33. maddesinin de uygulanmasına kanunen ve takdiren yer olmadığına,

Diğer sanıkların haklarında TCK. nun 31 ve 33. maddelerinin uygulanmasına,

TCK. nun 40. maddesi gereğince tutuklulukta ve nezarette geçen günlerin sanıkların mahkumiyetlerinden icrai mahsubuna,

Sanıklardan Bekir Pınarlı, Ömer Pınarlı, Mehmet Rahmi Dayıoğlu, Yusuf Zar, İlyas Beyazhançer, Ali San ve İsa Önder Dönmez'in suç tarihinde sürücü belgeli şoför bulunmaları sebebiyle sürücü belgelerinin 2918 sayılı yasanın 119/2 maddesi gereğince takdiren bir'er yıl süre ile geri alınmasına,

Yukarıda anılan takdiri tahfif sebebinin varlığı itibarı ile

TCK. nun 59. maddesi uyarınca bu cezalarından dahi takdiren 1/6 oranında indirilerek on'ar ay süre ile sürücü belgelerinin geçici olarak geri alınmasına,

Her ne kadar sanıklardan Hasan Çetin, Hulusi Ulaş ve Ali Soyaltın müdafiilerinden Av. Gültekin Sarıgül tarafından kitapların iadesi talep edilmiş ise de; bu konuda emanete alınmış herhangi bir kitap bulunmadığından, bu talebin kanunen ve takdiren reddine,

Haklarında beraat kararı verilen sanıklar için yapılan masraflar ayrık tutularak aşağıda dökümü yazılı (20. 975) TL. mahkeme masrafının haklarında mahkumiyet kararı verilen sanıklardan müteselsilen tahsiline,

Yargıtay yolu açık olmak üzere sanıkların yokluklarında, sanık müdafiilerinden Av. Şirin Berk, Av. Reşat Yazak, Av. İrfan Avunduk'un yüzlerine karşı, iddia makamında Dz. Hak. Bin. Güner Yiğitbaşı'nın huzuru ile talebe uygun olarak ve oy birliği ile verilen karar alenen ve usulen tafhim kılındı. 13. 12. 1988.

BAŞKAN	Önder Barlas	ÜYE	.....
Metin Çoban	Hv. Hak. Alb.	Naim Kartal	Semra Gencer
17911	1963/4	182	5

******

FETULLAHÇILAR POLİS KOLEJİ DAVASI*

T. C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Emniyet Genel Müdürlüğü
İstihbarat Daire Başkanlığı

ANKARA
10 MART 1992

B. 05. 1. E. G. M. 0. 06. 03
Sayı : 400/1 (..... 92)
Konu : Bazı Emniyet Mensuplarının illegal faaliyetleri.

TEFTİŞ KURULU BAŞKANLIĞINA

İLGİ a) Em. Gnl. Md. Polis Başmüfettişliğinin 24. 10. 1991 gün ve 91/316-12 sayılı yazısı,

b) Em. Gnl. Md. Polis Başmüfettişliğinin 04. 03. 1992 gün ve 439/92 sayılı yazısı.

Emniyet Genel Müdürlüğü Teftiş Kurulunun 91/312-12 sayılı yazılarında belirtilen konular üzerinde sürdürülen çalışmalarda;

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti niteliklerini değiştirerek yerine şeriat düzenini getirmeyi amaçlayan, illegal **"Fethullah Hoca'nın Talebeleri"** adlı örgütün, tüm Türkiye genelinde olduğu gibi, Teşkilatımız içinde de örgütlendiği, özellikle hareket noktası olarak seçtiği Polis Kolejleri, Polis Akademisi ve Polis Okulları içindeki faaliyetlerini, Teftiş Kurulu'ndan gelen yazıya bağlı olarak askıya aldıkları, buna rağmen sempatizan kadroları ile bağlarını zayıflatmamak için toplantı ve çalışmalarını yoğun

* Rapor 1992 tarihini taşımakta olup, önemli bir kısmı o sıralarda basına yansıtıldı.

olarak sürdürdükleri ve illegaliteye son derece bağlı kaldıkları gözlenmiştir.

Elde edilen bilgiler doğrultusunda yapılan takip-tarassut ve tahkikatlarda, Ankara Polis Koleji öğrencilerinin % 50'sine yakın bir kesimi ile çeşitli şekillerde temas kuran örgüt elemanları, kendilerine yakın olanlar üzerindeki ajitasyon çalışmalarını sistemli olarak yürütmektedirler.

Örgütün yapılanmadaki temel stratejisine bağlı olarak, devlet dairelerinin önemli yerlerine yerleşme planını, en tabandan uygulamaya koymaları teşkilatımızda da gözlenmektedir. Gelecekte Emniyet Teşkilatının bürokratlarını oluşturacak Polis Koleji öğrencilerinin, koleje seçiminden itibaren her aşamada sistematik bir çalışmanın yürütüldüğü görülmektedir.

Örgütün tüm yurt sathında çeşitli görünümler altında kurulu bulunan vakıf ve evlerde ailelerinin izni ile yerleştirilen zeki, çalışkan öğrencilerin meslek okullarına yerleştirilme planında Polis Kolejleri de payını almıştır. Bu öğrenciler Polis Kolejlerine geldiklerinde hiyerarşik sıra içinde sınıf, dönem ve okul imamları ve kadrolarının denetiminde görüşleri doğrultusunda eğitilmektedirler. Sınıfların ve okulun kendi bünyesinde sorumlu imamların olmasına rağmen, örgüte karşı asıl sorumlu olan dışarıdan bir üniversite öğrencisidir. Örneğin;

Ankara Polis Koleji 3. sınıflar sorumlusu SBF Kamu Yönetimi 3. sınıf öğrencisi Alpaslan ATABAY, buna bağlı olarak yine soyadı tesbit edilemeyen Hukuk Fakültesi 4. sınıf öğrencisi Tarık .....? Gazi Üniversitesi Arap Dili öğrencisi Sadık ÖZTÜRK polis kolejinin ve Akademisinin sorumlularıdır.

Cumartesi ve pazar günü öğrenciler, sınıf imamlarının belirlediği adreslerde 5-6 saatlik bir eğitim çalışmasına katılmaktadırlar. Genelde Polis Koleji ve Polis Akademisi öğrencilerini birbirleriyle karşılaştırmamaya özen gösteren idareci kesim, öğrencilerin Abidinpaşa adresinde bulunan Terzi Salih BAŞKAYA'nın dükkanında sivil elbise giymelerini ve daha sonra toplantı evlerine gitmelerini sağlamışlardır. Yapılan bu toplantılarda masumane sohbet ve çay partilerinden sonra **Nur Külliyatı** ile ilgili kitapların okunması ve açıklamaları

yapılarak **Fethullah GÜLEN**'in kaset ve videoları seyrediliyor, öğrencilerin konulara olan yatkınlığına göre değişik gurup toplantılarına katıldıkları gözlemlenmiştir. Ankara'da:

- Dikmen Sokullu,
- Abidinpaşa
- Cebeci
- Keçiören
- Yenimahalle
- Demetevler'de, teşkilata mensup kişilere ait evler ile bu işler için kamufle edilmiş eğitim evleri mevcut.

Sağlık Koleji öğrencilerinin ise, Demetevler köşede bulunan ev ve Örnek mahallesi Faik Suat caddesi sayılı yerleri kullandıkları tesbit edilmiştir.

Polis Akademisi ve Polis Koleji öğrencileri ile bağlantılı oldukları sanılan şahısların adresleri aşağıya çıkarılmıştır:*

1- Fethi AŞIK
2- Ünal GÖK
3- Kemalettin ÖZDEMİR
4- Altan BALANTEKİN
5- Netice AVCI
6- Selçuk DAL
7- Ziya DEMİR

Hukuki konularda kendilerine yardımcı olan Avukat Altan BALANTEKİN isimli şahsın yazıhanesine sık sık gidip gelindiği gözlemlenmiştir.

Fethullah GÜLEN gurubunun Ankara liderinin Atatürk Anadolu Lisesi Dindersi öğretmeni Kemalettin ÖZDEMİR isimli şahsın olduğu, Fethullah GÜLEN ile direk irtibatta olduğu emir ve direktifleri kendisinden aldığı Ankara ili ve ilçelerinde örgütlenme çalışmalarını yönettiği, haftanın değişik günlerinde il dışında düzenlenen toplantılara katıldığı, özellikle esnaf kesiminin toplantılarına katılarak esnaf üzerinde sempati uyandırdığı, böylece maddi çıkar teminini kolaylaştırdığı, kendisinden habersiz hiçbir işin yapılmadığı, kendi görüşleri doğrultusunda faaliyet gösteren evler, okul ve pansiyonların

* Adresler tarafımızdan silindi.

bütün iaşe giderleri, harcamalarının kendisi tarafından yapıldığı, zengin esnaflar ile para toplamak amacıyla yapılan toplantılara "Himmet Toplantısı" adının verildiği, bu tür toplantılara bizzat kendisinin iştirak ettiği, taraftarlarınca kendisine Ankara'nın Valisi dendiği,

Amaçlarına hizmet için önlerine çıkabilecek engelleri aşmak amacıyla değişik kamu kurum ve kuruluşlarında kadrolaştırdıkları, işlerini yaptırabilmek için rüşvet ve hediye'ye başvurdukları söylenmektedir. Kamu kurum ve kuruluşlarına kendi fikirleri doğrultusunda bulunan şahısları yerleştirmede tavassutta bulundukları ve bunda başarı elde ettikleri, telefon irtibatını asgaride tuttukları, önemli haberleşmelerde kurye kullandıkları, **Azarbaycan'a guruplar halinde kendi fikir ve düşüncelerini empoze edebilecek nitelikli elemanlar gönderildiği**, kendi örgüt mensupları arasında söylenmektedir.

Yapılan araştırmalar sırasında ANKARA adresinde arkadaşları ile beraber kalan Komiser Yardımcısı İrfan KAYAÖNÜ'nün, muhtelif zamanlarda diğer illerden yanına gelen aynı fikir ve düşüncelerini paylaştığı arkadaşları ile sohbetler yaptığı duyumlanmıştır. Konuların müfettişlerce araştırıldığının duyulması, özellikle konuyu gündeme getiren müstafi Polis Akademisi öğrencisinin kendisini koruyabilmek için müfettişlikte vermiş olduğu ifadeleri, örgüt taraftarlarına aktarmış olması çalışmalarımız sırasında sık sık karşımıza çıkmış ve hareket imkanımızı kısıtlamıştır.

Her nekadar ifadelerde belirtilen konuların doğruluğu tartışılmaz bir gerçek ise de, bunların dellillendirilmesi zaman içerisinde mümkün olacağı kanısı ile her türlü takip ve tarassut'a devam edilmektedir.

Gereğini bilgilerinize arzederim.

Tuncer MERİÇ
Daire Başkanı

DAĞITIM :

Gereği : Bilgi :

Ankara Em. Müdürlüğüne Teftiş Kurulu Başkanlığına

******

T. C.
EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Disiplin Kurulu
Karar : 1993 / 01

Yüksek Disiplin Kurulu Emniyet Genel Müdürü Yılmaz ERGUN'un Başkanlığındaki Üyelerden;
Genel Müdür Yardımcısı : Necet ADIBELLİ
Genel Müdür Yardımcısı : Kamil TECİRLİOĞLU
Teftiş Kurulu Başkanı : Halit KARABULUT
Y. Hukuk Müşaviri : Kazım ÖNDER'i
İştirakleri ile 07. 01. 1993 tarihinde toplanmıştır.

Adı Soyadı ve Görevleri : 1. Prf. Ali ŞAFAK
Polis Akademisi Başkanlığında görevli Öğretim Üyesi.
2. Refik KAYMAZ
Polis Akademisi Başkanlığında görevli Öğretim Üyesi.
3. H. İbrahim OKATAN
Polis Akademisi Başkanlığında görevli Öğretim Üyesi.
4. Bilal COŞKUN
Polis Akademisi Başkanlığında görevli Öğretim Üyesi.
5. Doç. Dr. İsmet Y. TOPRAK
Polis Akademisi Başkanlığında görevli Öğretim Üyesi.
6. Doç. Dr. Remzi FINDIKLI
Polis Akademisi Başkanlığında görevli Öğretim Üyesi.
7. Doç. Dr. Ahmet KARAASLAN
Polis Akademisi Başkanlığında görevli Öğretim Üyesi.

8. Doç. Dr. Ahmet EYİCİL
Polis Akademisi Başkanlığında görevli Öğretim Üyesi.
9. Adem TÜRER
Batman Emniyet Müdürlüğü Emrinde görevli 31222 sicil sayılı Emniyet Amiri.

Suçlandırıldıkları
Olay : Terörle Mücadele Kanunu'nun 1. Maddesine muhalefet ederek Cumhuriyetin niteliklerini, siyasi, hukuki, sosyal, laik ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, Görevin yerine getirilmesinde siyasi düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ayrımı yapmak, Emniyet Mensupları arasında bu yolda ayrım yapıcı tutum ve davranışlarda bulunmak.
Suç tarihi ve yeri : 1907 / 1991 Tarihleri arası. Polis Akademisi / ANKARA

KARAR

Yukarıda açık kimlikleri ile görev yerleri yazılı Emniyet Mensupları hakkında yine yukarıda açıklanan suçlamadan dolayı düzenlenen soruşturma dosyası Kurulumuzca incelendi;

Adı geçenlerin, Polis Akademisi Başkanlığında Öğretim Görevlisi olarak çalıştıkları 1982/ 1991 tarihleri arasında derslerine girdikleri öğrencilere ayrım yapmak suretiyle İslam hukunun Batı hukukundan üstün olduğunu, Şeri düzenin bugünkü düzenden daha mükemmel olduğunu empoze ettikleri, bu düşünceyi benimseyen öğrenciler ile benimsemeyen öğrenciler arasında ayrım yaptıkları, **Nurculuk** faaliyetinde bulundukları iddia edilmiş, bu suçlamalardan dolayı adı geçenler hakkında Devlet Güvenlik Mahkemesine yapılan suç duyurusundan sonra anılan Mahkemenin 14. 10. 1992 tarih ve Hz.

1992/ 256, K. 1992/137 sayılı Kararı ile Türk Ceza Kanunu'nun 163. Maddesinin, 3713 sayılı Kanun'un 23. maddesiyle yürürlükten kaldırılmış olması ve bu nedenle ortada suç unsurunun bulunmaması sebebiyle takipsizlik kararı verildiği anlaşılmakta;

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ

Sanık Emniyet Mesupları hakkındaki suçlamalar 18. 06. 1992 tarihinde kabul edilip, 07. 07. 1992 tarihinde yürürlüğe giren 3817 sayılı Kanun'un 1. Maddesiyle affedildiğinden dosyanın işlemden kaldırılmasına;

.....

.....

OLAYIN DEĞERLENDİRİLMESİ: Polis Akademisinde ekserisini Öğretim Görevlisi veya Emniyet mensubu olan sanıklara isnat olunan suç; Atatürk Milliyetçiliğini zayıflatmak, Atatürk İlkelerine ters düşecek görüşleri savunmak suretiyle devletin siyasi ve hukuki temel nizamlarının dini esas ve inançlara uydurmaktır.

Kişilerin dinsel amaç ve yasal sınırlar içinde kalmak kaydı ile istedikleri faaliyette bulunmaları, yasaların teminatı altındadır. Buna karşın yapılan çalışmalar devletin temel düzenini değiştirip mevcut sistemi din esasına uydurmak amacına yönelik olursa, laikliğe aykırılık söz konusu olur. Bununla birlikte sanıklara atılı laikliğe aykırı olarak devletin içtimai veya iktisadi veya siyasi, hukuki temel nizamlarını kısmen de olsa dini esas ve inançlara uydurmak amacıyla cemiyet tesisi, teşkili suçu TCK. nun 163 maddesinde hükme bağlanmış iken bu madde 3713 sayılı kanunun 23 no: 5 maddesiyle yürürlükten kaldırılmış bulunmaktadır. Bu nedenle ortada suç da yoktur.

Yukarıda açıklanan sebepler tahtında sanıklar hakkında atılı laikliğe akırı olarak, devletin sosyal veya ekonomik veya siyasi,

hukuki temel düzenini kısmen de olsa dini esas ve inançlara uydurmak amacıyla çalışmalarda bulunmak suçundan sanıklar hakkında TAKİBATA YER OLMADIĞINA, kararın tebliğ yeri bulunmadığına, CMUK. 164 madde gereğince karar verildi.

14. 10. 1992

Tevfik HANCILAR
Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi
Cumhuriyet Savcısı

******

RAPOR*

Fetullah Gülen yanlısı Nurcu kesimin tasarı ve metodları

1. Yaygın ve yapılmaya bağlı olarak geniş bir taraftar kitlesine sahip oldukları yurtiçinde ve yurtdışında toplam 4 milyon civarında mensupları bulunduğu bizzat Gülen'ci çevreleri tarafından ifade edilmektedir.

2. Nihai amaçları, diğer irticai unsurlarda da olduğu gibi Türkiye'de şeriat düzenini hakim kılmaktır. Ancak bu amaç oluşturmaya yönelik çalışmalarda "İslamiyetin yaşanması" olarak belirtilmektedir.

3. **Fetullah Gülen** yanlısı grubun başlıca özelliği; propaganda, eğitim ve kadrolaşma sürecini takip eden dönemde İslami bir devrim ile amaca ulaşmaktır.

4. Muhtemel devrim için iki temel unsurun gerçekleşmesine bağlı olduğu kanaatindedirler.

a. Yurtiçinde oluşturulacak zemin.

b. Yurtdışından temin edilecek imkanlar.

5. Yurtiçinde propaganda ile Türk halkının bilinçlendirilmesi, bu kitlenin kayıtsız şartsız desteğinin sağlanması için eğitim ve finansman temeline yönelik faaliyetlere hız verilmiştir.

6. Yurtdışından temini planlanan imkanlar ise, Suudi Arabistan ve Mısır gibi bazı ülkelerin desteklerinin sağlanmasıdır.

7. Devrime hazırlık süresince:

a. Siyasi ve idari kadrolarda görev alan Nurcu kişilerin, hükümetleri, şeriat ilkeleri paralelinde yönlendirmeye çalışılacaktır.

b. Nur Şakirtlerinden (öğrenciler) 3000 kişilik **İntihar Komandosu** grubu yetiştirilerek devrime hazır hale getirileceği.

c. Orduya sızılarak subay, astsubay ve askeri öğrenciler

---

* 3. Kolordu Komutanlığı, 66. Mekanize Tümen Komutanlığı'nın 25-28 Kasım tarihli raporunun başlığı "Fetullahçılara Dikkat" olup, İstanbul'da çıkan haftalık 2000'e Doğru Dergisi'nin 10-16 Ocak 1988 tarihli nüshasında yayımlandı.

arasında taraftar kazanılacağı.

d. Diğer İrticai unsurlarla işbirliği imkanının aranacağı ve ülkücü kesimle Türk- İslam sentezinde diyalog kurulduğuna dair haberler intikal etmiştir.

8. Bilinçlendirilen gençliğin, davaya sağlayacağı faydalar nedeniyle kadrolaşma çalışmalarında faaliyet alanı olarak;

a. Askeri okullar

b. Polis kolejleri,

c. Öğretmen okulları ve bazı fakülteler hedef olarak seçilmiştir.

9. Öğretim kurumlarının sıralamasında askeri okulların ilk sırayı alması, anılan kesimin orduya sızma konusundaki kararlılığını göstermektedir.

10. İrticai faaliyetler nedeniyle ilişkileri kesilen askeri öğrencilere rağmen, hala askeri öğrencilerin mevcut olduğu, hatta pek çok sayıda Nurcu subayın orduda faaliyet gösterdiği anılan kesim yanlılarınca ifade edilmektedir.

11. Nurcu kesime ait olduğu belirlenen bazı okullardaki öğrencilerin askeri okullara girebilmelerini temin maksadıyla devlet okullarına kaydırılmaları ve buradan mezun olmalarının sağlanmasına çalışılmaktadır.

İbrahim Çuhadar
Top. Alb.
İKK. ve Emn. Şb.

Türkyaşar Yanık
Top. Kur. Öyzb.
İsth. ve İKK. Ş. Md. V.

A. Nazmi Solmaz
Top. Kur. Kd. Alb.
İsth. ve İKK. Ş. Md.

TEZKİP METNİ:*

FETHULLAH HOCAEFENDİ BİRLİK SEMBOLÜDÜR

9 Nisan 1994 günlü gazetenizde "Fethullahçılar Polise Sızdı" başlıklı bir yazı yayınlanmış ve bu yazıda gerek müvekkilimi ve gerekse güzide polis teşkilatımızı töhmet altında bırakıcı gerçek dışı beyanlara rastlanmıştır.

Öncelikle belirtelim ki; ülkemizin birlik ve beraberliğine son derece ihtiyaç duyduğumuz şu günlerde birlik ve beraberliğimizi bozmak isteyen karanlık emelli bir takım mihraklar doğrudan halkla teması olan medya kuruluşlarını yanlış yönlendirmeye çalışmaktadırlar.

Güzel ülkemizin güzel insanlarını inanan-inanmayan, laik-anti laik, alevi- sünni, türk- kürt şeklinde sistemli şekilde ayırmak için çalışanlar olduğu gibi her kesimden halkın sevgisine mazhar olmuş şahsiyetleri ve devlet kurumlarını çeşitli suni sebeplerle karalayıcı, şaibe altında bırakıcı tutum ve tavır sergilendiği de görülmektedir.

Malumdur ki müvekkil Fetullah Gülen Hocaefendi yüzbinlerce belki milyonlarca insanımızın sevgi teveccühüne mazhar olmuş bir şahsiyettir. Müvekkil, bu sevgi selinin, şahsına değil de hayatını geçirdiği ve son nefesini de uğrunda vermeyi murat ettiği Allah (C. C.) ve Sevgili peygamberimize ait olduğunun bilincindedir.

Müvekkilim, hayatını adadığı **tebliğ ve irşat** vazifesi gereği, yüzleri aşan video ve teyp bandı kasetlerinde ve kitaplarında herzaman ülke ve milletin birlik ve beraberliğini savunmuş, karanlık emellere alet olunmamasını kürsülerden anlatmış ve milletin derdini kendi derdi bildiği gibi, milletinin sevincini de kendi sevinci bilmiştir.

---

* İzmir 14. Noterliği'nce onaylı 3 Mayıs 1994 tarihli tekzip metninden alındı.

Şahsına yapılan tarikat, örgüt veya gurup iddialarını hukuk devletinde olması gerektiği şekilde mahkemeler vasıtası yalanlatılmış ve 40 ları aşan mahkeme kararları ile **Fethullahçılık** diye bir gurubun olmadığını, şahsının insanlarımız arasında bir imtiyazının olmadığını, halkın içinde Hakk'la beraber olmak sevdasında olduğunu, birlik ve beraberliğimizi bozmak isteyenlerin oyunlarına gelinmemesi dileğini, her fırsatta anlata gelmiştir. Hatta bu konularda mahkeme kararı ile bir tekzip metni **Hürriyet** gazetesinde 27 ocak 1990 tarihinde yayınlandığı gibi, Çetin Emeç'in müvekkilin tavırları ile alakalı 29. 11. 1992 günlü yazısı bir diğer numunedir.

Fethullahçılar veya **Fethullah Hoca Talebeleri** adıyla bir gurup olmayınca, böyle muhayyel bir gurubun faaliyeti de olamaz. Gazetede ileri sürdüğünüz ve aslı 1987 ile 1991 tarihleri arasında ileri sürülen iddialarla alakalı rapor tamamlandıktan sonra konu Emniyet Genel Müdürlüğü Yüksek Disiplin Kurulu'na ve Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcılığına intikal ettirilmiş, Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcılığına Hazırlık 1992- 256 nolu kararı ile takipsizlik kararı vermiş, ayrıca Emniyet Genel müdürlüğü 1993-1 sayılı kararı ile dosyayı işlemden kaldırmıştır. Yani ortada işlemde olan bir tahkikat veya bir geçerli rapor bulunmamaktadır. Sözde raporla alakalı herhangi bir polis görevlisinin, Sayın Emniyet Müdürü **Mehmet Ağar** tarafından görev yerinin değiştirildiği iddiası da gerçek dışıdır.

Zaten Emniyet Genel Müdürlüğü adına Genel Müdür Sayın Mehmet Ağar, 9 Nisan 1994 tarihinde bir basın açıklaması yapmış ve gazete haberinde olayın, yıllar sonra çarpıtılarak yansıtıldığını açıkça beyan etmiştir.

Bu nedenlerle kamuoyunu yanlış yönlendiren ve müvekkili şaibe altına alan yazınızı gerçeklere uygun olarak tekzip ediyor, basın organı olarak ülke ve millet bütünlüğü ile alakalı yayınlarınızda dikkatli ve sorumluluk bilinci içinde davranmanızı ümit ediyoruz.

Hayırlara vesile olması temennisi ile

Fetullah Gülen Vekili
Avukat Feti Ün

30. 5. 1994

İSTANBUL 2. ASLİYE CEZA MAHKEMESİ ELİ İLE
İZMİR 2. ASLİYE CEZA MAHKEMESİ
SAYIN HAKİMLİĞİ'NE

İTİRAZ EDEN : Doğan Satmış
VEKİLİ : Av. Şenol Caner
Hürriyet Tesisleri, Güneşli/İstanbul
KONU : İzmir 2. Sulh Ceza Mahmesinin 1994/48 Müt. sayılı tekzibin yayınlanmasına dair kararının kaldırılması talebidir.

1.) Müvekkilim Doğan Satmış'ın Sorumlu Yazı İşleri Müdürlüğü'nü yaptığı HÜRRİYET Gazetesinin 9. 4. 1994 tarihli nüshasında yer alan ve Muhabir **Saygı Öztürk** tarafından kaleme alınmış bulunan tekzibe konu haber GERÇEKTİR.

2.) İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanlığı tarafından 10. 3. 1992 tarihli ve B. 05. 1. EGM. 0. 06. 03. 400/1 (79-92) sayılı ve "Bazı Emniyet Mensuplarının İllegal Faaliyetleri" konulu olarak hazırlanan ve TEFTİŞ KURULU BAŞKANLIĞI'NA hitaben sunulan ÇOK GİZLİ kayıtlı rapor, haberin menşei ve dayanağıdır.

3.) Rapor tümüyle FETULLAH HOCA TALEBELERİ adlı yasa dışı örgütün faaliyetlerini, örgütlenme, propaganda, yapılanma, yerleşme ve eğitme hareketlerinin sadece emniyet birimleri arasındaki kısmını içermekte, örgütün Polis Akademisi, Polis Kolejleri ve Polis Okulları içindeki faaliyetleri ile illegal olarak yürüttükleri yasa dışı icraatları konu edilmektedir.

Raporda, yapılan takip, tarassut ve tahkikatlarda Ankara Polis Koleji öğrencilerinin %50'sine yakın bir kısmı ile temas kuran örgüt elemanlarının, ajitasyon çalışmalarını sistemli olarak yürüttükleri, örgütün stratejik olarak devlet dairelerine yerleşme ve yapılanma planına en tabanda Emniyet teşkilatında ve

özellikle gelecekteki Emniyet Teşkilatının bürokratlarını oluşturacak kolej öğrencileri üzerinde tatbikat imkanları buldukları, örgütün tüm yurt sathında çeşitli görünümler altında kurulu olan vakıf ve evlerdeki genç öğrencilerin "sınıf", "dönem", "okul" imamları denetiminde eğitildikleri ve isim ve adres zikredilerek, yapılan toplantılarda Fetullah Gülen'in kaset ve videolarının seyredildiği belirtilmektedir.

Raporda, bir öğretmenin de, Ankara Valisi altında Fetullah Gülen ile direkt irtibat kurarak aldığı emirler doğrultusunda özellikle esnaf ile temas kurarak gelir temini ile harcamaların koordinasyonunu sağladığı, hatta kamu kuruluşlarında rüşvet ve hediye verildiği, yurt içinde ve Azerbeycan'da guruplar halinde faaliyetlerde bulunulduğu da önemle zikredilmiştir.

******

ADALET BAKANLIĞI'NA SUNULMAK ÜZERE
İSTANBUL CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI ELİ İLE
İZMİR CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI'NA

YAZILI EMİR YOLU İLE BOZMA

TALEP EDEN : Doğan Satmış.
VEKİLİ : Av. Şenol Caner.
Hürriyet Tesisleri, Güneşli/ İstanbul.
KONU : İzmir 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nin 1994/49 Müt. sayılı kararının Yazılı Emir Yolu ile Bozulması talebidir.

1.) Bozulması talep edilen karara konu haber, Hürriyet Gazetesinin 9. 4. 1994 tarihli nüshasında, muhabir Saygı Öztürk imzası ile yayınlanmıştır.

Müvekkilim, bu tarihli nüshanın Sorumlu Müdürü'dür.

2.) Haber tümüyle gerçektir.

İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, İstihbarat Daire Başkanlığı tarafından 10. 3. 1992 tarih ve B. 05. 1. EGM. 0. 06. 03. 400/1 (79-92) sayı ile hazırlanan ve Teftiş Kurulu Başkanlığı'na hitaben sunulan "Bazı Emniyet Mensuplarının İllegal Faaliyetleri" başlıklı rapordan alınan haber, bütünüyle

gerçekleri aksettirmektedir.

3.) Basının haber kaynakları arasında, adli ve idari makamlar en güvenilir kaynaklar olarak düşünülür.

Adli ve idari makamların hele hele resmi raporlarının gerçekliği ve inanırlılığı asla tartışılmaz.

Gazeteci, bu tür resmi raporlar karşısında, raporun sahte olup olmadığını inceler ve eğer rapor sahte değilse, o takdirde içeriğindeki bilgilerin somut ve kesin gerçekliğini düşünür ve şüphe etmez.

4.) Ancak, itiraz olunan mahkeme kararı, bu güvenilirliğe şüphe düşürmüştür. Gazeteci, eline geçen resmi bir raporu yayınlamayacak da neyi yayınlayacaktır?

Devletin resmi merciilerine güvenmeyecek de neye güvenecektir?

Bu raporlarda belirtilen bilgilerin gizliliği ve mahremiyeti nedeniyle içeriğini ayrıca nereye teyit ettirecektir?

Gazeteci, devletin gizli birimleri arasında sözkonusu olan bir belgeyi, olağanüstü çabaları ile elde ederken, aradan gayet tabii olarak geçen zaman, bu belgenin hukuka uygunluğunu zedelemez.

Haberin aktüelliği, onun kamuca bilinip bilinmemesine bağlıdır. Buradaki haber, elde edilişindeki kişisel beceri ve gayret sebebiyle kamunun gündemine gelmiştir ve hukuka uygundur.

5.) Bu nedenlerle, anılan tekzibin yayınlanmasına ilişkin kararın Yazılı Emir Yolu ile bozulmasını talep ederim.*

Saygılarımla,
Doğan Satmış Vekili
Av. Şenol Caner.

---

* Hürriyet'te yayımlanan haberin içeriğinin Fetullah Gülen'e ilişkin bölümünün Tekzip edilmesine ve karşı görüşün savunulmasına ilişkin hukuk mücadelesini, Fetullah Gülen'in avukatı Feti Ün kazanmıştır. Yayınlamamamızın amacı ise, olaya değişik bir boyut kazandırmaktan ibarettir. (FB)

4'NCÜ KOLORDU VE ANKARA-ÇANKIRI-KASTAMONU İLLERİ SIKIYÖNETİM KOMUTANLIĞI BASIN VE HALKLA İLİŞKİLER ŞUBESİNİN AÇIKLAMASI*

1402 SAYILI SIKIYÖNETİM KANUNUNUN 3'NCÜ MADDESİNDE 2632 SAYILI KANUNLA YAPILAN DEĞİŞİKLİĞE PARALEL OLARAK; ANKARA, ÇANKIRI, KASTAMONU İLLERİNDE YENİ VAKIF KURULMASI, SIKIYÖNETİM KOMUTANLIĞININ İZNİNE BAĞLANMIŞTIR.

903 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN MEDENİ KANUNUN, VAKIFLARIN KURULMASINA İLİŞKİN HÜKÜMLERİ GEREĞİNCE, KURULUŞ İŞLEMLERİNİN TEKEMMÜLÜ SIRASINDA, SIKIYÖNETİM KOMUTANLIĞININ YAZILI İZNİ ARANACAK VE İZİNSİZ HİÇBİR TESCİL İŞLEMİ YAPILMAYACAKTIR.

21 OCAK 1982

SYNT. KOOR : 1730- 32- 82/ İSTH. HRK. 32
KONU : Kurs ve Okul Talebelerine Yardım Dernekleri

İLGİ : (a) Gnkur. Başkanlığının 061900 0 MART 1981 gün ve SYNT. KOOR 7130-274-81/ İSTM. sayılı (anılan derneklerle ilgili yasal işleme başlanması) mesajı.

(b) Gnkur. Başkanlığının 30 HAZİRAN 1981 gün ve SYNT. KOOR : 7130-906-82/ İSTH. HRK. Ş. 1. Ks. (2) 772 sayılı (anılan derneklere ait belge ve bu belgelere göre yasal işlem

* Bildiri altındaki imza, dönemin Sıkıyönetim Komutanı Orgeneral Recep Ergun ile Sıkıyönetim Koordinasyon Başkanı Korgeneral Nevzat Bölügiray'a aittir.

yapılması) emri.

(c) Gnkur. Başkanlığının 30 EKİM 1981 gün ve SYNT. KOOR : 7130-1312-81/ İSHP. HRK. 1. Ks. / 1127 sayılı yazısı.

(d) Başbakanlığın 12 KASIM 1981 gün ve SYNT. KOOR : 4010-4718-81/38-18 sayılı yazısı.

(e) M. E. B. lığının 30 ARALIK 1981 gün ve SYNT. KOOR : 7130- 223-81 sayılı yazısı.

(f) Başbakanlığın 8 OCAK 1982 gün ve SYNT. KOOR : 15-75-82/ 38-18 sayılı yazısı.

1. Kurs ve Okul Öğrencilerini Koruma Dernekleri hakkında suç unsuru tespit edildiğinde haklarında yasal işlem yapılırsa, bu dernekler hakkında kesin hüküm verilene kadar dernek binalarının kapatılmaması,yasal olarak kapatılmasını gerektirecek suç unsurlarının gönderilmesi ilgi (a) ile istenmiş, sıkıyönetim komutanlıkları da genel olarak bu dernekler için;

a. Dernek binalarında yapılan aramalarda yasal olarak kapatılmalarını gerektirecek suç unsurlarına rastlanmadığını,

b. Bazı illerde bu derneklerin yurt içi ve dışında yasa dışı eğitim ve öğretim yaptıklarının tespit edildiği bildirilmiş, sıkıyönetim komutanlıkları tarafından gönderilen belgeler, incelenmesi ve bu inceleme sonucuna göre gerekli yasal işlem yapılması maksadıyla ilgi (b) ile 1 nci Ordu ve Sıkıyönetim Komutanlığına gönderilmiştir.

T. C.
İZMİR VİLAYETİ
EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ

İZMİR
21 / 2/ 1983

Şube : Güvenlik
Büro : Basın-Film-Sansür
Sayı : 4085
Konu : YASAK YAYINLAR HAKKINDA

SİYASİ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜNE
İLGİ : 15. 2. 1983 Gün ve Sys. Şb. K. 5. 711 sayılı yazınıza.

İlgi sayılı yazınız ekinde yazılı ve ilimiz Bornova 58 Sokak No. 23 Da. 10 sayılı yerde 11. 2. 1983 günü Nur ayini yaparlarken yakalanan 17 sanığın yapılan ev aramalarında elde edilen kitaplar hakkında toplattırma kararları bulunanların listesi ilişikte sunulmuştur.
Bilgilerinize rica ederim.

EMNİYET MÜDÜRÜ ADINA : A. ERDOĞAN GEZGİN
EKİ, 1 Liste (1 Adet) MÜDÜR YARDIMCISI

******

K. S. N SAYI: 74
23. 2. 83 Sayı 73 ....
21/ 2/ 1983

MUVAFAKATLI ARAMA TUTANAĞI

İlimizde sürdürülen **Nurculuk** faaliyetleri ile ilgili olarak yapılan operasyonlarda yakalanan şahısların şubemizde yapılan ön sorgulamalarında; **Nurculuk** faaliyetlerinden dolayı Sıkıyönetim Komutanlığı'nca aranan ve yakalanması istenen **Fethullah GÜLEN**'in halen (.....) adresinde ikamet eden Ramis-Rabia oğlu 1944 Hasankale doğumlu, Erzurum ili mer-

kez ilçesi Lalepaşa mahallesi nüfusuna kayıtlı, Bozyaka 531 Sokak No: 164 adresinde faaliyet gösteren **Silm Matbaasını** çalıştırır, evli beş çocuklu kardeşi **Mesih GÜLEN**'in yanında kaldığı bildirildiğinden, aşağıda imzaları bulunan görevlilerce 18. 12. 1983 günü saat 22. 30 sıralarında yukarıda belirtilen adrese gelinerek, polis olduğumuzu bildirdikten sonra evin kapısı Fethullah Gülen'in tarihten 10 gün kadar önce Erzurum'dan geldiğini söyleyen kardeşi **Salih GÜLEN** tarafından açılarak içeriye girildi. Dört oda, salon ve müştemilatından meydana gelen evlerinde usulüne uygun olarak yapılan aramada, herhangi bir suç unsuruna ve aranılan şahısa rastlanılmamış, bu aramadan dolayı "zarar ve ziyanlarının olup olmadığı" kendilerine sorulmuş, "olmadığını" beyan etmeleri üzerine yerinde düzenlenen işbu muvafakatlı arama tutanağı taraflarca okunarak altı birlikte imzalanmıştır. 18. 2. 1983

Osman TUZ	Talat İNAN	Ahmet KEKİLLİ
Polis Memuru	Polis Memuru	Polis Memuru

Şevket AÇILKAN	Salih GÜLEN
Polis Memuru	Polis Memuru

******

.....*

SANIK/ SALİH GÜLEN

Ramis-Rabia oğlu 1950 doğumlu SALİH GÜLEN'in aranan kardeşi FETHULLAH GÜLEN'in yerini bilebileceği ve kardeşi MESİH GÜLEN'in evinde barındırdıkları gözaltında bulunan Nurcuların sorgulamaları neticesinde tesbit edilmesi üzerine,

* Sorgu ve yargı süreci onlarca sayfayı kapsamaktadır. Ancak biz, okuyucuyu ilgilendirecek yanları vermekle yetiniyoruz. Noktalama işaretli boş yerler, bu nedenle ilgisiz sayfaları atladığımızı gösterir. Ayrıca tüm sanıkların adını anmakla birlikte örnekleme biçiminde bazılarına yer verdik. Hem Emniyet hem de savcılık ifadelerini veriyoruz ki; aradaki çelişkiyi, herkesin özel yorumuna bırakalım.(FB)

yakalanarak İzmir Siyasi Şubede sanık sıfatıyla alınan ifadesinde;

SORULDU

Ben 1950 yılında Erzurum iline bağlı Hasankale ilçesinde dünyaya gelmişim. Babam vefat etmiştir. Annem ise ev kadınıdır. Biz ailede 8 kardeşiz. Bu kardeşlerimin ne işle meşgul oldukları, söylediğinize göre abim MESİH GÜLEN'in ifadesinde geçmiştir.

Ben 1977 yılında Erzurum'da yukarıda adresini verdiğim GÜLEN matbaasını kurdum ve faaliyete geçirdim. Halen bu matbaada çalışmaktayım.

SORULDU

Ben de abim FETHULLAH GÜLEN gibi dinime bağlı, din üzerine geniş bilgisi olan bir kişiyimdir. Aynı zamanda FETHULLAH abimin fikirlerini benimserim.

Ben 8. 2. 1983 günü, Erzurum'dan İzmir'e annemi, abim MESİH GÜLEN'in yanına ziyarete getirmiştim. Abimde misafir olarak bulunduğum sırada, polisler eve geldiler. Beni de alıp getirdiler.

Ben, abim FETHULLAH GÜLEN'i çoktan beri görmüyorum. Nerede olduğunu da bilmiyorum. Kiminle irtibatlı olduğunu da bilmiyorum. Ortalıkta bazı şayialar var. Kimileri yurt dışında olduğunu, kimileri İzmir ve çevresinde barındığını söylüyorlar. Şimdi bunu söyleyenleri bilmem, umumi konuşmalarda geçtiği için kimin söylediğini bilmiyorum. İfadem bundan ibarettir. İfadem alınırken cebir, şiddet, baskı, zor görmedim. İfademin doğruluğunu okuduktan sonra imzamla tasdik ederim.

21. 2. 1983

ALTAY AKKAN	İSMAİL KAHVECİ	SALİH GÜLEN
KOMİSER	POLİS MEMURU	SANIK

HAZIRLIK SORUŞTURMA TUTANAĞI

YARDIMCI SAVCI : AYHAN SUN
TUTANAK KATİBİ : FERAH GÜNEŞ
SORUŞTURMA YERİ : Yardımcı Savcı Odası
SORUŞTURMA TARİHİ : 8. 3. 1983
SANIK : SALİH GÜLEN / Ramis ve Rabia oğlu, 1950 D'lu, Erzurum, Merkez Lalepaşa mah. nüfusunda kayıtlı, Suçu anlatıldı, savunması soruldu:

Benim Nurculuk'la uzaktan yakından bir ilgim yoktur. Boya ve cilt malzemeleri almak için İzmir'e geldim. Kardeşim MESİH GÜLEN'in evinde kalıyordum. Gece polisler alıp götürdüler. Kardeşim FETHULLAH GÜLEN'in nerede olduğunu bilmem dedi, suçsuz olduğunu söyledi.

Sanığın 21. 2. 1983 günlü emniyette alınan ifadesi okundu soruldu:

Ben Nurcu olmadığım gibi FETHULLAN GÜLEN'in de Nurcu olup olmadığını bilmem. Kendisi Bornova'da vaiz idi. 12 Eylül'den bu yana görevine gitmiyormuş. Nerede olduğunu bilmiyorum. Polis ifadem doğru değildir, dayak yedim dedi.

18. 2. 1983 günlü arama tutanağı okundu, soruldu:

Tutanak, doğrudur. Polisler, beni, ağabeyim MESİH'in evinden alıp emniyete götürdü dedi. Anlatımı okundu imzası alındı.

Synt. Yrd. Savcısı T. Katibi Sanık
SALİH GÜLEN

******

MUVAFAKATLI İŞYERİ ARAMA TUTANAĞI

İlimizde sürdürülen **Nurculuk** faaliyetleri ile ilgili olarak yapılan operasyonlarda yakalanan şahısların yapılan ön sorgulamalarında; **Nurculuk** faaliyetlerinden dolayı Sıkıyönetim

Komutanlığınca aranan ve yakalanması istenen Fetullah GÜLEN'in, halen (.....) adresinde ikamet eden Ramis-Rabia oğlu 1944 Hasankale doğumlu, Erzurum ili merkez ilçesi Lalepaşa mahallesi nüfusuna kayıtlı, ilkokul mezunu, (.....) adresinde faaliyet gösteren SİLM matbaasını çalıştırır, evli ve beş çocuklu kardeşi Mesih GÜLEN'in yanında bulunduğu bildirildiğinden aşağıda imzaları bulunan görevlilerce 18. 2. 1983 günü saat 22. 30 sıralarında yukarıda adresi belirtilen işyerine gelinerek polis olduğumuzu beyan ettikten sonra işyerinde usulüne uygun olarak yapılan aramada; kapıdan girişte sol tarafta bulunan dört çekmeceli metal masanın sağdan 2 nci çekmecesinde aralı durumda olan Fetullah GÜLEN adına düzenlenmiş Pasinler nüfus idaresinden verilmiş 513020 seri numaralı nüfus hüviyet cüzdanı bulunmuş ve başkaca bir suç unsuruna rastlanılmamış, matbaa da basılan SIZINTI dergisinin 5. yılının 50. sayısı T. Ö. V. (Türiye Öğretmenler Vakfı) ün isteği üzerine basılan **Çağ** ve **Nesil** adına basılan kitap ve beş adet muhtelif yayınlar ile birlikte yukarıda açık kimliği yazılan MESİH GÜLEN ve evden alınan Ramis- Rabia oğlu 1950 Hasankale doğumlu Erzurum ilei merkez ilçesi Lalepaşa mahallesi nüfusuna kayıtlı, ilkokul mezunu, evli ve dört çocuklu, Erzurum ili (.....) adresindeki GÜLEN matbaası sahibi, ilimize misafir olarak gelen kardeşi SALİH GÜLEN'in alındığına dair düzenlenen işbu muvafakatlı işyeri arama tutanağı zararziyanının olmadığını beyan etmesi üzerine, taraflarca okunarak birlikte imzalanmıştır.

18. 2. 1983

Osman TUZ — Polis Memuru
Talat İNAN — Polis Memuru
Ahmet KEKİLLİ — Polis Memuru

Şevket AÇILKAN — Polis Memuru
Yaşar KARAPINAR — Hazurun

Mesih GÜLEN — İşyeri Sahibi
Salih GÜLEN — Misafir

SANIK/ MESİH GÜLEN :

Ramis- Rabia oğlu 1944 Hasankale doğumlu MESİH GÜLEN'in ilimizde sürdürülen Nurcu gurubla ilgili operasyonlarda yakalanan sanıkların sorgulamalarında, Nurcu FETULLAH GÜLEN'in kardeşi tarafından barındırdığı tesbit edilmesi üzerine yakalanarak İzmir siyasi şubede sanık sıfatıyla alınan ifadesinde;

SORULDU

Ben Erzurum ilinin Hasankale ilçesinde dünyaya 1944 yılında gelmişim, Babam vefat etmiştir. Annem ise yaşlı ve ev kadınıdır. Biz ailede 8 kardeşiz. 6 erkek 2 de kız kardeşiz. En büyüğümüz, şimdi aranır durumda olan FETULLAH GÜLEN'dir. Kendisi vaizdi, istifa etti. Şimdi nerede bilmiyorum. Ondan sonra SEYFULLAH GÜLEN ise Erzurum Atatürk Üniversitesi'nden emekli olmuştur. Şimdi Erzurum'da taksicilik yapmaktadır. Ondan sonra ben gelirim. Benden sonra NİDAİ GÜLEN, Erzurum Atatürk Üniversitesi'nde tornacı ve tesviyeci olarak çalışmaktadır. Ondan sonra da benle birlikte gözaltına alınan SALİH GÜLEN gelir. Ondan sonra HUDBETTİN GÜLEN ise yeni askerden terhis oldu. Şimdi Erzurum'da boşta gezmektedir.

Ben, 1979 yılının Mart ayında Erzurum'dan İzmir'e geldim. 1980 yılında yukarıda adresini verdiğim SLİM matbasını kurarak faaliyete geçirdim.

Ben, FETHULLAH abim gibi Nurculuğu benimserim. Benimsememde yine abim tarafından olmuştur. Ben, bu fikirleri vermiş olduğu **Risale-i Nur** kitabını okumak ve kendisiyle bu konular üzerinde daha önceki görüşmelerimden dolayı benimsemişimdir.

Benim SLİM Matbaasında kendi rızamla yapılan arama sırasında abim FETULLAH'a ait nüfus cüzdanı ile yazmış olduğu ve benim matbaada basılan kitapları arayan görevliler buldular. Bu nüfus cüzdanı, çok önceden yani 12 Eylül'den önce Erzurum'dan getirmiştim, kendisine verecektim. Biraz sonrada 12 Eylül olmuştu. Bu dönem içerisinde ne fikire saptıysa uğramadı. Aranır duruma geçtikten sonrada hiç

görmedim, kendisine veremedim. Şimdi de nerede olduğu, kiminle irtibatlı olduğunu bilemem. Ayrıca bu matbaada **Akyazılılar** Vakfına ait okul kitaplarını basarım, ayrıca FETULLAH Abimin yazdığı **İmam Hatipler İçin Pratik Konuşma Rehberi** isimli el kitabını yine bu matbaada basmıştım. Ayrıca yayınlanan SIZINTI Dergileri de benim matbaamda basılıyor. Başka diyeceğim yoktur. İfadem alınırken cebir, şiddet, baskı, zor görmedim. İfademin doğruluğunu imzamla okuduktan sonra tasdik ederim.

22. 2. 1983.

ALTAY AKKAN	İSMAİL KAHVECİ	MESİH GÜLEN
KOMİSER	POLİS MEMURU	SANIK

******

HAZIRLIK SORUŞTURMA TUTANAĞI

YARDIMCI SAVCI : AYHAN SUN
TUTANAK KATİBİ : FERAH GÜNEŞ
SORUŞTURMA YERİ : Yardımcı Savcı Odası
SORUŞTURMA TARİHİ : 8. 3. 1983
SANIK : MESİH GÜLEN / Ramiz oğlu, Rabia oğlu, 1944 D'lu, Erzurum Lalepaşa mah. nüfusunda kayıtlı, İzmir Bozyaka 531 sokak No: 164 de matbaacı olduğunu söyledi.

Suçu anlatıldı, savunması soruldu:

Ben, iddia edildiği gibi, Nurcu değilim. Bu yolda faaliyette bulunmadım. Bornova vaizi kardeşim FETULLAH GÜLEN'in nerede olduğunu bilmem. Matbaada SIZINTI adlı dergiyi basarım. AKYAZILILAR vakfının bir iki işini de ben yaptım. Evimde ve matbaamda yapılan aramada suç unsuru herhangi bir şey bulunmadı, dedi.

Sanığın emniyette alınan ifadesi okundu, soruldu. Bu ifademde genel olarak doğrudur. Ancak ben Nurcu değilim, **Nur Risaleleri** okumadım. Kardeşimin de Nurcu olup olmadığını

bilemiyorum. Kendisini 12 Eylülden beri bulamadım.

Sanığın matbaasında yapılan arama ile ilgili tutanak okundu, soruldu:

Doğrudur, dedi.

Evinde yapılan arama ile ilgili tutanak okundu, soruldu:

Bu tutanak kapsamı da doğrudur, Kardeşim Salih evde idi. Ben, eve geç gelmiştim. Beni de polisler alıp götürdüler dedi.

Anlatımı okundu, doğruluğu ile birlikte imza altına alındı.

Synt. Yrd. Savcısı T. Katibi Sanık
MESİH GÜLEN

******

SANIK / İSMAİL ASLIM:

Nur ayini sırasında yakalanmasıyla ilgili olarak alınan ifadesinde;

SORULDU

Ben 1941 yılında Ankara'nın Çamlıdere kazasının Meşeler köyünde dünyaya gelmişim. Babam odun ticareti yapar, Annem ise ev kadınıdır.

Ben ilkokulu, Çamlıdere kazasında; Ortaokulu Ankara ilinde okudum. Zonguldak ilinde ÇELİKEL lisesinin orta bölümünden mezun oldum. Ankara 2 nci Erkek Sanat Enstitüsünden mezun oldum. 1959 yılında üniversite seçme sınavlarına katıldım. Bu imtihan neticesinde Ankara Yüksek Teknik Öğretmen okuluna girdim. Bu okuldan 1964 yılı Haziran döneminde bu okuldan mezun oldum. Bu mezuniyetimden sonra Esenboğa Havalanında göreve başladım. Burada 7-8 ay kadar çalıştım. 1965 yılında da askere gittim. Asker dönüşü İzmir P. T. T. sine kısım amiri olarak göreve başladım.

SORULDU

Ben hiç bir derneğe ve siyasi partiye üye değilim. Siyasi ve dini konular üzerinde herhangi bir görüşe sahip değilim. Dinime bağlı biriyim.

Ben, 11. 2. 1983 günü evimde oturduğum sırada AHMET AKDOĞAN'ın kızı bizim eve gelerek eve misafirlerinin geldiğini, evde tereyağı kalmadığını bizden tereyağı istemeye gelmişti. Ben de tereyağını kendim alarak yukarı çıktım. Doğruca mutfağa girdim. Bilahare görevli polis memurları içeri girmişler. Bizi de mutfaktan çıkararak salona götürdüler. Ben salona girdiğim anda burada bir toplantı yapıldığını anladım. Çünkü 15-16 kişinin bir arada oturup konuşması, olağan bir şey değildir. Ben bu şekilde toplantıya katılmış oldum. İfadem tamamen doğrudur. İfademin alındığı sırada baskı, cebir, şiddet, zor görmedim. İfademin doğruluğunu imzamla okuduktan sonra tasdik ederim.

22. 3. 1983

ALTAY AKKAN	İSMAİL KAHVECİ	İSMAİL ASLIM
Komiser	Polis Memuru	SANIK

HAZIRLIK SORUŞTURMA TUTANAĞI

YARDIMCI SAVCI : AYHAN SUN
TUTANAK KATİBİ : FERAH GÜNEŞ
SORUŞTURMA YERİ : Yardımcı Savcı Odası
SORUŞTURMA TARİHİ : 8. 3. 1983
SANIK : İSMAİL ASLIM/ Şevket ve Zühre oğlu, 1941 D'lu, Ankara Yenituran mah. nüfusunda kayıtlı, Telefon Başmüdürlüğünde baş Mühendis.

Suçu anlatıldı, savunması soruldu:

Ben, iddia edildiği gibi, Nurcu değilim. Nurculuğun ne olduğunu da bilmem. Herhangi bir derneğe de üye olmadım. Namaz kılacak zaman da bulamıyorum. İcabettiği zaman camiiye gidiyorum. 12 Şubat 983 günü apartman komşum olan AHMET AKDOĞAN, tereyağı istedi. Birlikte tereyağını götürdük. Mutfakta kadayıf hazırlıyorlarmış. Baktım bu sırada polisler geldi. Bizi şubeye götürdüler. Ben sadece yağ götürdüm Ne amaçla toplanıldığını bilmem. Ben görevime bağlı, ciddi bir memurum.

Suçlamalarla hiç ilgim yoktur dedi.

Sanığın poliste alınan 22. 3. 1983 günlü ifadesi okundu soruldu:

Bu ifademde doğrudur, poliste dayak yemedim dedi. Anlatımı okundu doğruluğu ile birlikte imza altına alındı.

Synt. Yrd. Savcısı T. Katibi Sanık
İSMAİL ASLIM

******

SANIK/ AYSAL ATAÇ

Nur ayini yaparlarken yakalanmasıyla ilgili olarak İzmir Siyasi Şube'de sanık sıfatıyla alınan ifadesinde;

SORULDU

Ben, Uşak ilinin Ulubey ilçesinde 1937 yılında dünyaya gelmişim.

Ben ilkokulu Ulubey İlçesinde okudum ve Eskişehir ilköğretmen okulunu bitirdim. Bu okul sonrasında 2-3 ay kadar Ulubey'in Avgan köyünde ilkokul öğretmenliği yaptım. Burada Necati Bey Eğitim Enstitüsü'nü kazanarak buraya girdim. 1957-1958 öğretim yılında mezun oldum. Bu okul mezuniyetinden sonra ilk görevim, Hakkari Lisesi Edebiyat öğretmenliğidir. Hakkari ilinde Lise Müdür Muavinliğine, daha sonra Lise Müdürlüğüne, bilahare Milli Eğitim Müdür Vekilliğine kadar yükseldim ve bu ilde 3.5 yıl kadar görev yaptım. Buradan Ankara Polatlı Ortaokul öğretmenliğine tayinim çıktı. Askere gittim. Asker dönüşü Karallı Ortaokuluna tayinim çıktı. Bu okulun 3 yıl Müdürlük görevini yürüttüm. Buradan İzmir Alsancak Oraokul Müdürlüğüne tayinim çıktı. 3 yıl kadar müdürlük görevi yaptım. Buradan da Bornova Suphi Koyuncuoğlu Lisesi Müdürlüğüne atandım.. 9 yıl Müdürlük görevini sürdürdüm. Bu okuldan İzmir Milli Eğitim Müdürlüğüne tayin oldum. İzmir Milli Eğitim Müdürlüğünden 1978 yılının Haziranında Kastelli Ortaokul öğretmenliğine tayin oldum. 1979 yılının Kasım sonunda yeniden İzmir Milli Eğitim Müdürlüğüne ge-

tirildim. Bu görevim 27 EKİM 1980 tarihine kadar sürdü. Milli Güvenlik Konseyi'nin emirleri üzerine üç büyük vilayetin Milli Eğitim Emekli General atanması nedeniyle, benim herhangi bir soruşturma yapılmadan görevden alınarak İzmir Kız Lisesi öğretmenliğine getirildim. Buradan Bakanlık mucibiyle Denizli İmam Hatip öğretmenliğine verildim. Eş durumundan Manisa Atatürk Öğretmenliğine tayin edildim. Halen Manisa Ortaokulu Türkçe öğretmenliği yapmaktayım.

SORULDU

Ben İslam dininin 5 şartının yerine getirilmesine matufum. Namazlarımı, vakit buldukça kılarım. Ben İslam dini içerisinde bölücülüğe karşıyım. Ben kesinlikle Nurcu değilim ve Nurculuğu benimsemem. Herhangi bir dernek veya siyasi partiye üye değilim.

Ben, Cuma akşamı evde yalnız oturduğum sırada ALAADDİN KIDAK isimli şahıs evime gelerek, beni Bursa'da okuyan oğlunun yanından gelen misafirlerle tanıştırmak istedi. Ben de birlikte AHMET AKDOĞAN'a ait olduğunu öğrendiğim eve gittik. Eve vardığımda büyük bir kalabalık vardı. MEHMET ÖZYURT isimli Hoca, AHMET AKDOĞAN'a ait kitaplıktan bir kitap aldı ve okumaya başladı. Bu kitabın konusu, anne ve babaya saygı konulu bir Hadis idi. Bir kaç cümle okudu veya okumadı. Polisler geldiler, bizi yakalayıp buraya getirdiler.

Ben de bu toplantıya katılmış bulunuyorum. Toplantının genel amacını bilemem, ben bu toplantıya tesadüfü olarak geldim. Toplantıda bulunan kişilerin çoğunu tanımıyorum.

İfadem alınırken cebir, şiddet, baskı, zor görmedim. ifademin doğruluğunu okuduktan sonra imzamla tasdik ederim.

24. 2. 1983

ALTAY AKKAN	İSMAİL KAHVECİ	AYSAL AYTAÇ
Komiser	Polis Memuru	SANIK

HAZIRLIK SORUŞTURMA TUTANAĞI

YARDIMCI SAVCI : AYHAN SUN
TUTANAK KATİBİ : FERAH GÜNEŞ
SORUŞTURMA YERİ : Yardımcı Savcı Odası
SORUŞTURMA TARİHİ : 8. 3. 1983
SANIK : AYSAL AYTAÇ / Ali ve Sultan oğlu, 1937 D'lu, Uşak Ulubey Gölbaşı Mah. nüfusunda kayıtlı, Manisa Aatürk Ortaokulu Türkçe öğretmeni olduğunu söyledi.

Suçu anlatıldı savunması soruldu:

Ben, iddia edildiği gibi, Nurcu değilim. Bu anlayışın karşısında olduğum gibi devletin temel nizamlarını dini esaslara uydurulması amacı ile teşkil edilen herhangi bir cemiyete girmedim: Böyle bir cemiyete başkan olmadım. 24 yıllık Atatürk ilkelerine bağlı bir görevliydim. ALAATTİN KIDAK, hemşerim ve aynı zamanda akrabamdır. Apartman komşumdur. Eşim de öğretmen olduğu için, küçük çocuğuma bakarlar. Maddi ve manevi münasebetlerimiz olmuştur.Bu bakımdan yatsı sıralarında televizyon izlediğim bir sırada, ALAATTİN KIDAK kapımı çaldı. Yaşça benden büyüktür. "AHMET AKDOĞAN'a ev tebriğine gideceğim sen de gel" dedi. Ayrıca "Bursa'dan misafirlerinin olduğunu bunlarla tanıştırmak istediğini" ifade etti bende kabullendim. Birlikte AHMET AKDOĞAN'ın evine gittik. Kapının önünde ayakkabılar vardı. İçeride kalabalık olduğunu anladım. Mutfak kapısı açıktı. "Kolay gelsin" dedim. Geçtik oturduk. Sohbet sırasında polisler geldi. Daha önce misafir olarak bulunanlar, ikişer üçer kişilik grup halinde sohbet ediyorlardı. Bu arada Büyük camii imamı olduğunu bildiğim adını sonradan öğrendiğim MEHMET ÖZYURT bir kitap okuyordu. Misafirlerden birisi, ne okuduğunu sordu. Anne ve babaya itaatden bahseden peygamberin hadisini okuduğunu söyledi. Polisler gelip bizi aldılar. Şubeye götürdüler. Ben tesadüfü olarak ALAATTİN KIDAK'ın hatırını kırmamak için AHMET AKDOĞAN'ın evine gittim. Başka bir amaçla bu evde bulunmadım. Suçlamayı reddediyorum, dedi.

Sanığın 24. 2. 1983 günlü Emniyette alınan ifadesi okundu soruldu:

Bu ifadem doğrudur. Ben Emniyette iyi muamele gördüm. Suçsuzum dedi. Şimdilik başka diyeceği olmadığını söyledi. Anlatımı okundu doğruluğu birlikte imza altına alındı.

Synt. Yrd. Savcısı T. Katibi Sanık
AYSAL AYTAÇ

******

SANIK/ FİKRET KAMBEROĞLU:

Aslen Yunanistan devletinden Bulgaristan nüfusuyla 1949 yılında Türkiyeye girmiş olup, 11. 2. 1983 günü Nur ayini yaptıkları sırada yakalanmasıyla ilgili olarak İzmir Siyasi Şube'de sanık sıfatıyla alınan ifadesinde;

SORULDU

Ben, 1939 yılında Bulgaristan Dövlen kentinde dünyaya gelmişim.

Ben ilkokulu Bursa Osman Gazi İlkokulunda, Ortaokulu'da Bursa Çelebi MEHMET Ortaokulunda bitirdim.

1959 yılında askere gittim. Asker dönüşü şu anda burada gözaltında bulunana Abim FEHMİ ile birlikte bisküvi ve daha sonra nakliyatcılık gibi çeşitli işlerde çalıştım. Şimdi kurduğumuz Emaye fabrikasının ortağı ve sahibiyim.

SORULDU

Ben, Bursa'da abim FEHMİ ile birlikte İzmir'e geldim. Doğruca abimin tanıdığı Bornova Büyük Camii İmamı Mehmet Hoca'nın yanına gittik. Mehmet Hoca, bizi bir eve götürdü. Bu evin sahibini de tanımam, buradan yakalandığımız eve götürüldük. Benim bu konularla herhangi bir ilişiğim yoktur. Ancak ben, bu yapılan toplantıya katıldığım için, kendimi suçlu hissediyorum. Bu nedenle, diğer arkadaşlarıyla birlikte suçum varsa cezamı çekeyim. Toplantıya MEHMET Hoca tarafından götürüldük, başka diyeceğim yoktur. Sebebi de açık, bilerek veya bilmeyerek, bu toplantı içerisinde yakalanadım, ne diyeyim. İfadem bundan ibarettir. İfadem alınırken cebir, şiddet, baskı,

zor görmedim. İfademin doğruluğunu okuduktan sonra imzamla tasdik ederim.

23. 2. 1983

ALTAY AKKAN — İSMAİL KAHVECİ
Komiser — Polis Memuru

FİKRET KAMBEROĞLU
SANIK

SIKIYÖNETİM ASKERİ SAVCILIĞININ
HAZIRLIK SORUŞTURMASI

HAZIRLIK SORUŞTURMA TUTANAĞI
YARDIMCI SAVCI : AYHAN SUN
TUTANAK KATİBİ : FERAH GÜNEŞ
SORUŞTURMA YERİ : Yardımcı Savcı Odası
SORUŞTURMA TARİHİ : 8. 3. 1983
SANIK FİKRET KAMBEROĞLU / Mehmet ve Hatice oğlu, 1939 D'lu, Bursa Merkez ilçe nüfusunda kayıtlı.

Ağabeyim ve ortağım FEHMİ KAMBEROĞLU ile birlikte, İzmir'e alacaklarımızı tahsil için gelmiştik. Ağabeyim FEHMİ, tanıdığı Bornova Büyük Camii imamını göreceğini söyledi. Birlikte gittik. NAİM SARICALI'nın evinde yemek yedik. Bizi, MEHMET ÖZYURT götürmüştü. Yemekten sonra ısrar ettiler; "ev tebrikine gideceğiz" dediler. Aslında biz Bursa'ya dönecektik. Teklifi kabul ettik. Ahmet AKDOĞAN'ın evine gittik. Kısa bir süre sonra polisler geldi. Hepimizi toplayıp götürdüler, dedi.

Sanığın Emniyette ifadesi okundu, soruldu:

Ben, Emniyette iyi muamele gördüm. Dayak yemedim. İfadem genel olarak doğrudur, dedi. Anlatımı okundu, doğruluğu birlikte imza altına alındı.

Synt. Yrd. Sacvısı — T. Katibi — Sanık

******

SANIK / FEHMİ KAMBEROĞLU

Nur ayini yaptıkları sırada yakalanarak İzmir Siyasi Şube'de sanık sıfatıyla alınan ifadesinde:

SORULDU

Ben İlkokulu Bulgaristan devletinde bitirdim. Biz, ailecek aslen Yunanistanlıyız. Göçmen gelirken babam bizim nüfuslarımızı Bulgaristanlı olarak almış. O dönemde Yunanistanlıları yurda sokmuyorlardı. Bu nedenle biz Bulgaristan vatandaşı olarak görüldük. Aslen Yunan tebasındanız. Bunu düzelteyim. Biz ailecek Türkiye'ye turist sıfatıyla girdik, bir daha çıkmadık. O bakımdan yurda girerken Bulgar tebasından olduğumuz için Türkiye'ye alındık. Normal bir göçmen kafilesi ile falan gelmişliğimiz yoktur.

1955 yılında asker dönüşümden sonra ise simit satmakla başladım. Simit fırınına ortak oldum. Bu ortaklığımız sırasında Bir Ekmek fırını yaptım. Burada çalışırken, işi büyütmek amacıyla Bisküvi fabrikasına yeltendim. Bunda fazla başarılı olamadım. Kamyon aldım ve nakliyatçılık yapmaya başladım. 5 ortak birleşerek Emaye üzerine yukarıda adresini verdiğim fabrikayı kurduk. Halen çalıştırmaktayız.

SORULDU

Ben, dindar biriyimdir. Tarihini hatırlayamadığım bir zaman MEHMET ÖZYURT, Bursa iline gelmişti.1981 yılında ben hacca gitmiştim. Hac dönüşü MEHMET ÖZYURT, bizim eve gelmişti. Bizim evde bir Kuran okumuştu. Ben kendisini çok beğendim. Bu vesile ile Bursa ilinde tanışmıştık. Bu nedenle Bursa'dan İzmir'e geldim. Doğruca MEHMET ÖZYURT'un evine gittik. Kardeşim FİKRET KAMBEROĞLU ile birlikte. MEHMET ÖZYURT bulduk. Öğle namazını kıldık. Bizi NAİM SARICALI isimli bir şahısla tanıştırdı. Bu şahıs, bizleri alarak evine götürdü. Bizden başka daha çevre illerden gelip toplantıya katılacak kişiler vardı. Burada isimlerini öğrendiğim SELAHATTİN AKÇAY Kütahya'dan gelmiş, AHMET ÖZER Bilecik'ten gelmiş. Bir şahıs daha vardı, o da İzmir'den gelmişti. Bu şahıs HAYATI KALAYCI olacak. Hep birlikte NAİM SA-

RICALI'nın evinde beklemeye başladık. Akşam namazını karşı camiide kıldık. Yatsı namazına MEHMET HOCA ile birlikte Kardeşim FİKRET 'te gitti.

******

SANIK/ FEHMİ KAMBEROĞLU'NUN LÜZUM ÜZERİNE ALINAN EK İFADESİDİR.

Sorduğunuz konu, gerçektir. Ben BURSA İMAM HATİP VE YÜKSEK OKUL TALEBELERİNİ HİMAYE VE YETİŞTİRME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU üyesiyim. FETHULLAH GÜLEN taraftarı ve o şahsın fikirlerini benimseyen bir kişiyim. FETHULLAH Hoca'yı Bursa'da bir kaç kez gördüm ve dinledim. Kendisinin Nurcu olduğunu biliyorum ve ben de kendisi gibi bu fikri benimserim.

23. 3. 1983

ALTAY AKKAN — İSMAİL KAHVECİ
Komiser — Polis Memuru

FEHMİ KAMBEROĞLU
SANIK

******

HAZIRLIK SORUŞTURMA TUTANAĞI

YARDIMCI SAVCI : AYHAN SUN
TUTANAK KATİBİ : FERAH GÜNEŞ
SORUŞTURMA YERİ : Yardımcı Savcı Odası
SORUŞTURMA TARİHİ : 8. 3. 1983
SANIK : FEHMİ KAMBEROĞLU/ Mehmet ve Hatice oğlu, 1932 D'lu Bursa Merkez ilçe nüfusunda kayıtlı.

Suçu anlatıldı, savunması soruldu:

Ben, Bursa'da emaye işleri ile uğraşırım. Fabrikam vardır. İzmir'e bonolarımı tahsil için gelmiştim. 1,5 yıl önce hacca git-

miştim. Hac dönüşü Bornova Büyük Camii imamı MEHMET ÖZYURT, ziyaretime gelmişti. O vesile ile kendisini tanımıştım. İzmir'e gelince kendisine uğradım Cumayı camiisinde kıldık. Akşam üzeri AHMET AKDOĞAN adında bir arkadaşına ev tebrikine gideceğini söyledi. NAİM SARICALI adında bir arkadaşı ile beni tanıştırdı. NAİM SARICALI akşam bizi yemeğe davet etti. Birlikte yemek yedik. Biz yemek yedikten sonra adlarını sonradan öğrendiğim AHMET ÖZER ve HAYATİ KALAYCI da NAİM SARICALI'nın evine geldiler. İki araba halinde AHMET AKDOĞAN'ın evine gittik. Mehmet ÖZYURT, yatsı namazının kıldırıp gelmişti. Hep birlikte AHMET AKDOĞAN'ın evine gittik. AHMET AKDOĞAN'ın evinde bir iki kişi daha vardı. Kardeşim FİKRET yanımızda idi. Hoşbeşten sonra içeri polisler girdiler. MEHMET ÖZYURT'un elinde bir kitap vardı. Onu karıştırıyordu. Kitap elinde olduğu halde, polisler hepimizi yakaladılar. Sonra alıp, şubeye getirdiler. Ben, bu eve tesadüfen geldim. Nurcu değilim. Ne olduğunu bilmem bu yolda çalışmadım faaliyette bulunmadım. 1,5 yıl öncesine kadar içki içtim, sigara içtim. Hacca gittikten sonra bu işleri bıraktım. Kızım imam hatip lisesinde okuduğu için, ben de İmam Hatip ve Yüksek Okul Talebelerini Himaye ve Yetiştirme derneğine üye oldum. FETULLAH GÜLEN'i tanımam, adını ilk defa emniyette duydum. Benim bu tür eylemim Bursa'da da olmuş değildir. Suçsuzum dedi.

Sanığın 23. 2. 1983 günlü ifadesi, okundu soruldu:

Genel olarak bu ifadem doğrudur. NAİM SARICALI'lının evinde AHMET ÖZER'in imamlığında yatsı namazını kıldık diye Emniyette bir beyanda bulunmadım; yanlış anlaşılma var. Ben böyle bir beyanda bulunmadım. Suçsuzum, dedi anlatımı okundu doğruluğu ile birlikte imza altına alındı.

Synt. Yrd. Savcısı T. Katibi Sanık
FEHMİ KAMBEROĞLU

******

SANIK / SELAHATTİN AKÇAY

Nur ayini yaparlarken yakalanmasıyla ilgili olarak İzmir siyasi Şb. de sanık sıfatıyla alınan ifadesinde;

SORULDU

Ben ilkokulu Kuzguncuk Köy ilkokulunda, Ortaokulu, İstanbul Yeni Sağmacılar ortaokulunda, Lise'yi İstanbul Sağmacılar lisesinde 1976 yılında bitirdim. 1976 yılında İzmir E. Üniversitesi Ege Tıp fakültesine girdim. Bu fakülteden 1982 yılı Ağustos ayında mezun oldum. İlk tayinimde Kütahya Sosyal Sigortalar Kurumu Seyit Ömer Dispanserliği oldu. Halen Bu görevde çalışmaktayım.

SORULDU

Ben, devamlı olarak İzmir'e Kütahya yakın olduğu nedeniyle gelir giderim. Her geliş gidişimde okuldan tanıdığım NAİM SARICALI'yı ziyaret ederim. Bu şahıs vasıtasıyla da tanıdığım MEHMET ÖZYURT'u ziyaret ederim. Yine 11. 2. 1983 günü sabahı Kütahya'dan izinsiz olarak İzmir'e geldim.NAİM SARICALI'nın evine gitmiştim. NAİM, "bana bu gün burada bir toplantı yapılacağını, bu toplantıya katılmamı" önerdi. NAİM SARICALI'yı bundan 3 yıl kadar önce tanımıştım. Bana Nurculukla ilgili olarak **Gençlik Rehberi** isimli kitabı vermişti. Bu kitabı okudum ve Nurculuğu benimsemiştim. Geliş gidişlerde de bu şahısların yanına uğrar, bu konularda bilgi sahibi olmam için, devamlı olarak onlarda, bilgi alırdım Beni, NAİM SARICALI evinde akşama kadar barındırdı. Yine toplantı amacıyla gelen AHMET ÖZER, Bursa'dan gelen iki kardeşle birlikte NAİM'in evinde kalıyorduk. Akşam namazını karşı camiide kıldık. Yatsı namazını NAİM'in evinde kıldık. İmamlığını AHMET ÖZER isimli şahıs yapmıştı. Yatsı namazından sonra MEHMET Hoca, NAİM'in evine geldi; bizi alarak toplantının yapılacağı AHMET AKDOĞAN'ın evine götürdü. Toplantıya katıldım. Bu toplantıya bilerek gitmiştim. Kütahya'da bir doktor arkadaşım daha var, bu şahısla birlikte çalışıyoruz. Bu şahıs beni idare eder. Ben de izinsiz olarak

İzmir'e gelir bu tür toplantılara katılırım. Birkaç kez daha toplantı yapılmıştı. Ben şimdi kimlerin nerelerde toplandığımızı bilmiyorum. İfadem bundan ibarettir.

ALTAY AKKAN — İSMAİL KAHVECİ
Komiser — Polis Memuru

SELAHATTİN AKÇAY
SANIK

HAZIRLIK SORUŞTURMA TUTANAĞI

YARDIMCI SAVCI : AYHAN SUN
TUTANAK KATİBİ : FERAH GÜNEŞ
SORUŞTURMA YERİ : Yardımcı Savcı Odası
SORUŞTURMA TARİHİ : 8. 3. 1983
SANIK : SELAHATTİN AKÇAY/

Suçu anlatıldı, savunması soruldu:

Ben poliste ifade verdim. Gözlerim kapalı idi; ne yazdıklarını bilmiyorum. Bu ifademin okunmasını istiyorum, dedi.

Sanığın Emniyette alınan 24. 2. 1983 günlü ifadesi okundu soruldu:

Ben NAİM SARICALI'yı Ege tıpta okurken tanımıştım. Ancak bana okumam için GENÇLİK REHBERİ adlı kitapta verilmiş değildir. Ben Nurcu değilim, böyle bir görüşü benimsemedim. NAİM SARICALI'yı 12. Şubat. 983 günü makamında ziyaret ettim. Akşam evine davet etti. Ayni gün daire amirinden izin almadan İzmir'de bulunan nişanlım ve akrabalarımı ziyarete gelmiştim. Daha sonra NAİM SARICALI'ya uğradım. Akşam evine davet etti evine gittim. Başka misafirleri de vardı. Yemek yedik, yatsı namazını kıldık. Birlikte AHMET AKDOĞAN'ın evine gittik. Daha doğrusu beni, NAİM SARICALI götürdü. Benim böyle bir toplantıdan haberim yoktu. Sonra polisler geldi bizi götürdüler. Emniyette sorgulamam

yapılırken dayak yedim, dedi. Anlatımı okundu, ifadesinin doğruluğunu birlikte imza altına alındı.

Synt. Yrd. Savcısı T. Katibi Sanık
SELAHATTİN AKÇAY

******

SANIK / AHMET KESEBİR :

Nur ayini yaparlarken yakalanmasıyla ilgili olarak İzmir Siyasi Şube'de sanık sıfatıyla alınan ifadesinde ;

SORULDU

Ben 1923 yılında Bulgaristanın Koşikovak kendinde dünyaya gelmişim. Annem ve babam vefat etmişlerdir.

Göçmen olduğum için, Türkiyeye geldiğimde de benim devrelerim askerdi. Göçmenler 5 yıl sonra askere alınacağı için beni askere almadılar. Ben askere gitmedim, askerliğimi yapmadım.

SORULDU

Dinime bağlı, dinimi seven bir kişiyim. Dinime bağlılığım, beni din üzerinde derin bilgiye sahip olabilme arzusu sardığı için, devamlı olarak dini konular üzerindeki toplantı ve sohbetlere katıldım. Okuma ve yazma bilmediğim için, devamlı olarak dinleyici kalmışımdır. Her dinlememde belirli bilgilere sahip oldum. Bu nedenle Büyük Camii imamı MEHMET ÖZYURT'un bu tür toplantı ve sohbetlerine katılırım. Bu hocanın çok derin bir dini bilgiye sahip olduğu söyleyebilirim. Bana Nurculuğu şu şekilde tarif ettiler: **Nurculuk,** insanı, en iyi bir şekilde Allaha peygambere yaklaştıran, en işi şekilde dini öğreten bir şey olduğunu söylediler. Ben de bunun için Nurcu oldum. Yukarıda anlattığım gibi, dinimi sevmem ve din üzerindeki bilgimin artmasını istediğim içindir.

NAİM SARICALI, benim damadımdır. Ben Akşam namazından sonra damadımın evine gitmiştim. Evinde birkaç kişi misafiri vardı. Yatsı namazından sonra MEHMET HOCA gelerek, hepimizi arabayla AHMET AKDOĞAN'ın evine götürdü. Orada yapılan toplantıya katıldım.MEHMET Hoca kitap okur-

ken, bizler dinlerken polisler içeri girdiler. Bizleri yakalayarak buraya getirdiler.

Ben burada gözaltında bulunan Nurcu olarak soyadlarını bilmediğim AHMET HOCA (ÖZER), MEHMET HOCA (ÖZYURT), ALAADDİN GIDAK, AYSAL AYTAÇ bir de öğretmen AHMET Beyi (AKDOĞAN)'ı tanırım. Diğerlerini de tanırım, ama bunların Nurcu olup olmadıkları hakkında bilgim yoktur. ÖMER hoca (NURAY) Müzezzin NEVZAT BAŞDAĞ, damadım NAİM SARICALI, İSMAİL ASLIM gibi kişileri tanırım. Diğer illerden gelenleri tanımam. İfadem bundan ibarettir. ifademin doğruluğunu okutarak imzamla tasdik ederim. 23. 3. 1983

ALTAY AKKAN	İSMAİL KAHVECİ	AHMET KESEBİR
Komiser	Polis Memuru	SANIK

HAZIRLIK SORUŞTURMA TUTANAĞI

YARDIMCI SAVCI : AYHAN SUN
TUTANAK KATİBİ : FERAH GÜNEŞ
SORUŞTURMA YERİ : Yardımcı Savcı Odası
SORUŞTURMA TARİHİ : 8. 3. 1983
SANIK : AHMET KESEBİR/ Mustafa ve Ayşe oğlu, 1923 D'lu, Bornova ilçesi nüfusunda kayıtlı. İnşaat ustası olduğunu söyledi.

Suçu anlatıldı, savunması soruldu:

Ben iddia edildiği gibi Nurcu değilim, böyle bir görüşü benimseyen cemiyete girmedim. MEHMET ÖZYURT'u camiden tanırım. 12 Şubat 1983 günü damadım NAİM SARICALI'nın evine gitmiştim. Misafirleri vardı. Birlikte AHMET AKDOĞAN'ın evine gittik. AHMET AKDOĞAN'ı üç sene evvel tanımıştım. Benim oğlumun dünürlüğünü yapmıştı. Ev tebriğine gideceğiz demişti, ben de gittim. AHMET AKDOĞAN'ın evinde Nurculukla ilgili herhangi bir kitap okunmadığı gibi, bu yolda herhangi bir konuşma olmadı. MEHMET HOCA, elinde

bir kitap okuyordu. Ben, "hocam ne yazıyor" diye sorduğumda Anne babaya itaatla ilgili peygamberin hadisinden bahsediyor, dedi. Biraz sonra polisler geldi kitap AHMET ÖZYURT'un elinde idi hepimizi alıp götürdüler. Suçsuzum dedi.

Sanığın emniyette alınan ifadesi okundu, soruldu:

Gözlerim bağlı idi, baskı altında ifade verdim ne yazdılar ise imzaladım. Ben cahilim okuma yazmam yoktur. Namaz surelerini ezberledim dedi.

Anlatımı okundu, doğruluğu ile birlikte imza altına alındı.

Synt. Yrd. Savcısı T. Katibi Sanık
AHMET KESEBİR

******

SANIK / AHMET AKDOĞAN :

Nur ayini ile ilgili olarak İzmir Siyasi Şube'de Sanık sıfatıyla alınan ifadesinde;

Ben, İmam Hatip Lisesinde öğrenci iken İmam olarak 1967-1972 yılları arasında Urla ilçesinde görev yaptığım dönemlerde, FETHULLAH GÜLEN Urla'ya gelmişti. Orada kendisini tanıdım. Daha sonra İzmir Bornova'ya tayinim çıktığı dönemlerde, FETULLAH Hoca'yı Bornova Büyük Camide görüyordum. Camiiye gider, devamlı olarak vaizlerini dinlerdim.Bu nedenle bende FETULLAH Hoca'ya karşı bir sempati uyandı. Bu şahsın vaizlerinde yaptığı hareketler falan beni tamamen etkilemişti. Bu şahsın daha sonraları Nurcu olduğunu öğrendim. Daha sonra FETULLAH Hoca'nın sorulu cevaplı toplantılarında yapılan konuşmalarında, Nurculuğun din üzerindeki bilgisinin daha fazla olması için yapıldığından bende Nurculuğa karşı bir sempati duydum. O günlerden bu yana Nurcuyum.

HAZIRLIK SORUŞTURMA TUTANAĞI

YARDIMCI SAVCI : AYHAN SUN
TUTANAK KATİBİ : FERAH GÜNEŞ

SORUŞTURMA YERİ : Yardımcı Savcı Odası
SORUŞTURMA TARİHİ : 8. 3. 1983
SANIK AHMET AKDOĞAN / Recep ve Zinnet oğ. 1947 doğ. Erzurum İspir kazası Gülçimen köyü nüf. kay. Bornova Kız Meslek lisesinde Din bilgisi öğretmeni.

SUÇU ANLATILDI SAVUNMASI SORULDU:

Ben, bu konu ile ilgili olarak Emniyette ifade verdim. Gözlerim bağlı idi, ne yazdıklarını bilmiyorum; dayak yedim. Bu ifadem okunsun dedi:

Sanığın imzasını taşıyan 24. 2. 1983 günlü Emniyette alınan ifadesi okundu, soruldu:

Bu ifadem genel olarak doğrudur. Ancak hiç bir zaman Nurcu olmadım, bu amaca yönelik faaliyette bulunmadım. 1967 yılında Urla Güdükminare camiinde imam idim. Bir gün adının sonradan FETULLAH GÜLEN olduğunu öğrendiğim vaiz gelmişti. Bunu duymuştum, ancak vaazinda bulunmadım. Zira gündüzleri okula gidiyordum. Daha doğrusu öğlen ve ikindi namazının dışında camiideki görevimi yapıyordum. Zira cemaat gelmiyordu. Ben, Emniyette FETULLAH hocanın Nurcu olduğunu söylemedim. Bu konu da bilgim yoktur.

12 Şubat, 1983 günü arkadaşlar iki ay önce almış olduğum evimi tebrike geleceklerdi. Meyve aldım. Bu arada ÖMER NURAF'a kadayıf yapmasını söyledim. Akşam üzeri benim davet ettiğim NAİL SARICALI, ÖMER NURAY ve MEHMET ÖZYURT'u çağırmıştım. Diğerlerini tanımam. Bu arkadaşlar yanlarında getirmişler. İSMAİL ASLIM ise komşumdur. Kendisinden tereyağı getirmişti. Mutfakta ÖMER NURAY'a yardım ediyordu. Arkadaşım MEHMET ÖZYURT, benim kitaplıktan şimdi size gösterdiğim bir kitabı almış okuyormuş, ben bu sırada mutfakta idim. Bu kitabı okuduğunu sonradan öğrendim. Bu kitabın adı TAÇ olup, MANSUR ALİ NASIF tarafından yazılmıştır. Yüksek İslam Enstitüsünde bize okutulmuştu. Bu kitab beş cilttir. MEHMET ÖZYURT, bu kitabın

beşinci cildinden ana ve babaya itaat bölümünü okumuş. Bu sırada kapı zili çaldı. İçeri polisler girdiler, bu sırada bu kitap MEHMET ÖZYURT'un elinde idi. Benim evimde Nur ayini yapılmadı. Ben, Nurcu değilim. Evimi böyle bir toplantıya tahsis etmedim.Davetim dışında gelen arkadaşlarla benim ilgim yoktur, ben çağırmadım. Diğer arkadaşlar, alıp gelmişler. Evimde yapılan aramada bulunan kitaplar, bana aittir. Bu kitaplardan başka çeşitli yayınlar bulunmaktadır. Zaman buldukça okurum. Atatürkle ilgili kitaplar da vardır. Suçlamayı kabul etmiyorum. Ben, devletime inanırım saygı gösteririm. Nurculuk, bir maceradır. Yirminci yüzyılda böyle bir davranış içine girmek hayalciliktir dedi.

Suçsuz olduğunu söyledi anlatımının doğruluğunu imzası ile tastik etti.

Synt. yrd. Savcısı T. Katibi SANIK
AHMET AKDOĞAN

******

SANIK / ALAADDİN KIDAK

Nur ayini yaptıkları sırada yakalanmasıyla ilgili olarak İzmir Siyasi Şube'de sanık sıfatıyla alınan ifadesinde;

SORULDU

Ben, çocukluğumdan beri dinime düşkün biriyim. Ailem, beni, bu yönde yetiştirmiştir. Ben İzmir'e geldikten sonra Kestane pazarında baharatçılık yaparken İMAM HATİP VE YÜKSEK OKULLAR TALEBE YETİŞTİRME DERNEĞİNE Üye oldum. Bu Derneğe gidip geliyordum. Bu Derneğin üyelik aidatını devamlı olarak ödediğim gibi, elimden geldiği kadar parasal yardım yapıyordum. Bu derneğin 25. 5. 1975 tarihindeki genel Kurul kongresinde 2 nci Başkanlığa getirildim. Bu dernek başkanlığım döneminde Güzelyalı'da bulunan yurtta kalan öğrencilerin iaşesini ve tüm ihtiyaçlarını karşılıyorduk. Bu başkanlığım 1 yıl kadar sürdü. Bundan sonra bu Derneğin yönetim kurulunda görev aldım. Bu görevimde 12 EYLÜL 1980'e kadar yani Derneğin ka-

patılmasına kadar devam etti.

Ben, 1967 yıllarında, BUGÜN gazetesinin İzmir temsilciliğini yaptım. Bu temsilci olmamda gazetenin kapatılmasıyla sona erdi.

Yukarıda bahsettiğim İmam Hatip ve Yüksek Okullar Talebe Yetiştirme Derneğinde yönetici durumunda iken Nurcu çocuklardan oluşan bir gurup çocuğa kamp yaptırdık. Bu kampta bu çocuklara Nurculuk eğitim yaptırılarak bir Nur Ordusu yetiştirilecekti. Bu kamplarda, bazı öğretim görevlileri de görevlendirilmişti. Bu kampların tüm ihtiyaçları, dernek tarafından karşılanıyordu. Bu derneği YUSUF PEKMEZCİ idare etmekteydi ve bu şahsın bilgisi altında yönetiliyordu. Her işi, YUSUF Pekmezci organize ediyordu. Ben, bu Dernek içindeki faaliyetlerin sırasında Nurculuğu benimsedim. Nurculuk hakkında fazla bilgiye sahip değilim.

O dönemlerden bu yana Nurculuk faaliyetlerinde bulundum. 12 EYLÜL 1980' den sonra kapanan İmam Hatip Yüksek Okul Talebelerini Himaye ve Yetiştirme Derneğinin kapatılmasıyla, aynı amaç doğruldusunda Akyazılılar Vakfı adı altında kurulan vakıfa ben devamlı olarak para yardımı yapıyorum. Kurdukları en son lisenin açılmasında, yüklü bir para vermiştim. Miktarını hatırlayamıyorum. Ben bu parayı, Vakıf'ın Mütevelli Heyetinden YUSUF PEKMEZCİ'ye vermiştim. Ayrıca Bu Vakıf adına bir bankada hesap açılmış, hesaba paralar yatıyor. Ben bu bankayı ve hesabı, şimdi bilmiyorum. Sıkıyönetim ilanından sonra bu işi yaptılar. Para toplamak yasak olduğu için, bu şekilde bir parayla yardım alıyorlar.

Bunu bilirse YUSUF PEKMEZCİ bilir.

Ben Bornova'ya 1982 yılında gittim. Burada Büyük Camii'de namazlarımı kılarım. Ben bu camiinin imamı olan MEHMET ÖZYURT'u, oradan tanırım. FETHULLAH GÜLEN'di ise, 1969-70 yıllarından bu yana tanırım. Devamlı olarak vaizlerini dinledim. FETULLAH GÜLEN'in fikirlerini benimserim, aynı zamanda saygı duyarım.

HAZIRLIK SORUŞTURMA TUTANAĞI

YARDIMCI SAVCI : AYHAN SUN
TUTANAK KATİBİ : FERAH GÜNEŞ
SORUŞTURMA YERİ : Yardımcı Savcı Odası
SORUŞTURMA TARİHİ : 7. 3. 1983
SANIK : ALAADDİN KIDAK / Ömer Faruk oğlu , Halimeden olma 1933 D'lu, Ulubey camiikebir mah. nüfusunda kayıtlı.

Suçu anlatıldı, savunması soruldu:

Ben iddia edildiği gibi Nurcu değilim. Bu yolda herhangi bir çalışma yapmadım. Dinine bağlı, beş vakit namazını kılan bir müslümanım. 12. 2. 1983 günü Bursa'dan tanıdığım FEHMİ KAMBEROĞLU'nu yemeğe alacaktım. Ancak o akşam AHMET AKDOĞAN'ın evine gedeceğini benimde gelmemi söyleyince, ben de gittim. Saat 21.30 sıraları idi. AYSAL AYTAÇ'da benimle gelmişti. AYSAL AYTAÇ'ı, FEHMİ KAMBEROĞLU'nu tanıması için ben götürmüştüm. Beş on dakika karşılıklı hal hatır sorduk. Bornova Büyük Camii imamı AHMET ÖZYURT elinde bir kitap karıştırıyordu. Arkadaşlardan birisi Hoca ne okuyorsun deyince, anne ve babaya saygı ve itaatla ilgili Hazreti Muhammed'in bir Hadisini okuyorum dedi. Kısa bir süre sonra polisler geldi, bizi aldı. Arkadaşlardan bir ikisi, kadayıf ile meşguldü. Bu toplantı, önceden planlanmış bir toplantı değildir. Arkadaşlardan bir bölümü, AHMET AKDOĞAN'ın yeni aldığı evini tebrike gelmişler. Biz, tesadüfen bulunduk, dedi.

SORULDU:

1970 yılları idi. İzmir İmam Hatip ve Yüksek Okula Talebe Yerleştirme Derneğine üye oldum. Bir süre yönetici olarak çalıştım. Derneğin amacı, fakir öğrencileri okumaktı. Bu yolda faaliyette bulundum. AKYAZILILAR vakfı ile herhangi bir ilgim yoktur. Vakfa, bir kaç sene evvel bir miktar para yardımında bulunmuştum. Ben camiye gidemem; kalp ve şeker hastalığım vardır. Bu itibarla, polis ne yazdı ise imzaladım. Şimdiki ifadem doğrudur, Emniyette alınan ifadeyi kabul etmiyorum. Ben, Demokrasiye, Cumhuriyetçiliğe inanan Atatürk

ilkelerine gönülden bağlı bir kişiyim. Suçlamalarla ilgim yoktur, dedi.

Sanığın evinde yapılan arama ile ilgili tutanak ve ekli liste okundu soruldu.

Tutanak doğrudur. Ekli listedeki kasetler bana aittir. Bir tanesinde FETULLAH GÜLEN'in 22 Şubat 1980 tarihli halka açık vaazı yer almaktadır. Öteki bant ise kızımın arkadaşına aittir, içeriğini bilmem, dedi. Anlatımı okundu, doğruluğu ile birlikte imza altına alındı.

Synt. Yrd. Savcısı T. Katibi Sanık
ALAATTİN KIDAK

******

SANIK / MEHMET ALİ ŞENGÜL (SİNGİL)

1945 Yeşilova doğumlu MEHMET ALİ ŞENGÜL'ün İzmir Nurcular lideri FETULLAH GÜLEN'in yerine vekil olarak bakması ile ilgili olarak alınan ifadesinde ;

SORULDU

Ben, ilokulu Yeşilova Dereköy köyü ilkokulunda bitirdim. Bir kaç sene ara verdikten sonra Adana'da dışarıdan İmam Hatip orta kısmını bitirdim ve İzmir İki Çeşmelik Kulalı Hacı camiide imamlık yaptım. Bu görevim 5 yıl kadar sürdü. Mersinli Yeni Camii imamlığına atandım. 5 yıl da burada görev yaptım. 1977 yılında Bozyaka Kilimci Tepe camii imamlığına atandım. Halen bu görevi sürdürmekteyim.

SORULDU

1978 yılında FETULLAH GÜLEN'i tanıdım. Bu şahsın verdiği vaizleri dinledim. Bu şahıs Nurcu olduğu için Nurculuğa karşı bir sempati duymaya başladım. Bu tarihten itibaren, SAİD NURSİ'nin hemen hemen tüm eserlerini okudum. Bunların içinde en iyi Nurculuğu anlatan **Risale-i Nur** ve **Mektubat, Risaleler** daha bir çok eseri sayabilirim. Bu eserleri okuyarak Nurculuğu benimsedim.

Benim anladığım kadarıyla, Kuran ayet ve hadisleri, kendi bünyesine uydurarak anlatmaya çalışır. Nurculuğu, SAİD

NURSİ Beddiüzzaman hazretleri çıkarmıştır. Beddiüzzaman demek Yeni zaman demektir. Biz, Beddiüzzaman SAİD NURSİ deriz. Anlamı, yeni zamanın peygamberi SAİD NURSİ'dir şeklinde tefsir ederiz. Nurculuk, bir tarikat değildir. Fikirsel bir akımdır. Laikliğe aykırı olarak devletin içtimai, iktisadi, siyasi ve diğer konuları dini esas ve inançlara uydurma amacı güder. Risaele-i Nur kitaplarını okuyanlara, Nurcu denir. Benim bildiklerim, bundan ibarettir.

Ben, FETULLAH Hoca ile 12 EYLÜL 1980'den önce devamlı olarak görüşürdüm. Bu tarihten sonra görüşmedim. Bu şahsın, bana vekillik verdiği doğrudur. Ben İzmir Nurcular gurubunun vekiliyim. Bu görevi bana, FETULLAH Hoca telefonla verdi. Nereden aradığını bilmiyorum. Şu şekilde demişti. "Ben, burayı şimdilik terk ediyorum. Diğer arkadaşların ilişkilerini sağlamayı ve dağılmamasını önle."

Ben 1978- 1981 yılları arasında Akyazılılar vakfının Bozyaka Akyazılı Orta ve Yüksek Eğitim Vakıf yurdu müdürlüğünde bulundum. Buradaki görevim Yurdun idareciliği idi. Ben buradan para almıyordum. Aynı zamanda bu tarihler arasında halen görevli olduğum Bozyaka Kilimcitepe camii imamlığı görevini de yürütüyordum. Bu Yurt ve Vakfa bağlı 100'e yakın İzmir ve ilçelerinde ev vardı. Bu evin içindeki malzemelerin listeleri bende idi. Bu evlerde, çocuklara, Nurculuk hakkında dersler veriliyordu.

HAZIRLIK SORUŞTURMA TUTANAĞI

YARDIMCI SAVCI : AYHAN SUN
TUTANAK KATİBİ : FERAH GÜNEŞ
SORUŞTURMA YERİ : Yardımcı Savcı Odası
SORUŞTURMA TARİHİ : 8. 3. 1983
SANIK : MEHMET ALİ ŞENGÜL /

Suçu anlatıldı, savunması soruldu:

Ben, poliste ifade verdim. Gözlerim kapalı idi. Ne yazıldığını bilmiyorum, okunmasını isterim dedi.

Sanığın Emniyette alınan 24. 2. 1983 günlü ifadesi okundu

soruldu:

Bu ifademi kabul etmiyorum. Ne yazdılarsa imzaladım, dayak yedim. İddia edildiği gibi, ben Nurcu değilim devletin dini esaslara göre yönetilmesi amacına yönelik bir cemiyete girmedim ve böyle bir cemiyet yönetmedim. Ben (5) seneden bu yana Kilimcitepe Camii imamı olarak görev yapıyorum. Özellikle yaz aylarında Diyanetten izinli Kur-an Kursları tertip ediyoruz.

Fetullah Hocayı, Merkez vaizi olduğu sıralarda tanıdım. Kendisinin Nurcu olup olmadığını bilmiyorum. Bu amaca yönelik ilişki içine girmedim.

1978- 1981 yılları içinde Akyazılılar Orta ve Yüksek Eğitim Vakfı müdürü olarak fahri görev yaptım. Bu görevim karşılığı, oğlumun masraflarını almadılar. Bu vakfın Devletin temel nizamını dini esaslara uydurmak yolunda herhangi bir faaliyeti olup olmadığını bilmem. Evimde yapılan aramada bulunan bantlar ve kitaplar bana aittir, dedi.

Sanığın imzasını taşıyan 16. 2. 1983 günlü tutanak ve eki okundu, sanıktan soruldu:

Tutanak doğrudur, bantlar genellikle Kur-an ve FETULLAH GÜLEN'in 12 Eylül öncesinde halka açık sohbet ve vaazlarını kapsamaktadır. Bildiğim kadarı ile FETULLAH GÜLEN, bu vaaz ve sohbetleri nedeni ile takibata maruz kalmadı. 12 Eylül'den sonra bir kısım bandımı alıp beni askeri savcılığına götürmüşlerdi. Bir yüzbaşı, ifademi aldı. Bantlarımı teslim etti. Hakkında ne gibi muamele yapıldı, bilmiyorum. Bana, herhangi bir tebliğat yapılmadı, mahkemeye çıkmadım.

Listede SAİDİ NURSİ'ye ait 15-20 kadar kitap ve Risaleleri merak saiki ile aldım. Bir kısmını okuma fırsatı bulabildim. Çok ağır geldi, anlıyamadım. Bu kitapları kimseye okumadım. Ben de çeşitli konularla ilgili çok kitap vardır. Bantları da başkalarına çalıp dinletmedim. Suçsuzum dedi.

Anlatımı okundu, doğruluğu ile birlikte imza altına alındı.

Synt. Yrd. Savcısı T. Katibi Sanık
MEHMET ALİ ŞENGÜL

******

SANIK / AHMET ÖZER :

Nur ayini yapmaları ve NURCULUK'la ilgili olarak İzmir Siyasi Şube'de alınan ifadesinde;

SORULDU

Ben, İlkokulu, Göksun'un Mehmetbey köy ilokulunda bitirdim. Ortaokulu Kahramanmaraş İmam Hatip ortaokulunda bitirdim. Ondan sonra da İzmir Yüksek İslam Enstitüsüne gittim. 1974 yılında bu okulu bitirdim. Şimdiki Akyazılılar vakfına ait olan İmam Hatip ve Yüksek Okullar Talebe Yetiştirme Derneği'nde müdür olarak atandım.O dönemde Vakıf yoktu ama şimdiki Akyazılılar Vakfının Mütevelli Heyetinin denetimi altındaydı. Bu dernekteki görevim, bir yıl sürdü. 1975 yılında Narlıdere Mehmet Seyfi Eralaltay Ortaokuluna öğretmen olarak atandım. Bu görevim, 1979 yılına kadar devam etti. Şirinyer Lisesi Müdürlüğüne atandım. Müdürlük görevim, 1981 yılının Aralık ayına kadar sürdü. Beni bu göreve aynı fikirleri benimsediğimiz için, o dönemin Mill Egitim Müdürü olan AYSAL AYTAÇ atamıştı. Bu okul müdürlüğünden sonra Karataş Kız Lisesine depo öğretmeni olarak atandım. Şimdi görev yaptığım Bilecik İmam Hatip lisesine atandım. Halen bu okulda meslek dersleri öğretmeni olarak devam etmekteyim.

SORULDU

Ben herhangi bir siyasi derneğe kayıtlı değilim. Ancak Nurcuyum, NURCULUK hakkındaki bilgilerimi size şu şekilde açıklayabilirim.

NURCULUK = Bir mezhep bir tarikat değil fikirsel bir akımdır. Laikliğe aykırıdır. İnsanları, iman ve ahlaki yönden yükseltmektir. Nurculuğun genel amacı, Şeri bir devlet düzeninin getirilmesidir. Slagonı ise Allahın indirdiği ile idare edilmeyen devlet, devlet değildir. Halife olmayan yerde namaz kılınmaz, Şeri kanun Kuranı Kerim'dir.

Nurculuk akımını, 1972 yıllarından bu yana benimsemekteyim. Bu fikirleri ben, İslam Enstitüsü'nden mezun olduktan sonra okumuş olduğum, **İşaret iü İcaz** adlı eserle başlamıştı. Daha sonra SAİD NURSİ'ye ait **Hastalar Risalesi,**

Tabiat Risalesi, İhlas Risalesi, Sözler, Mektubat isimli kitapları okudum. Bu kitapların etkisiyle, bende Nurculuk tamamen gelişti ve benimsedim.

Nurculuğun yayılmasında yapılacak iş ise, bazı toplantılar yaparak bu toplantı RİSALE-İ NUR kitabını okumak ve bu kitab üzerinde çeşitli tartışmalarla fikirleri aşılayarak benimsetmektir. Bu fikirler doğrultusunda bilinçlendirilerek düzen değişimine kadar uzayacaktır. Ben bu tür bir kaç çalışma yaptım. İzmir'de **Yeni Asyacılar** içinde NACİ ŞENCEKİŞER, aynı zamanda Akyazılılar mütevvelli heteyindendir. ABDULLAH AYMAZ, öğretmendir. Bu kişilerle yoğun bir çalışmalarımız oldu. Bu çalışmalarımız sırasında çeşitli yerlerde çeşitli tarihlerde toplantılar tertip ettik. Bu toplantılarda da yukarıda belirttiğim gibi RİSALE-İ NUR kitabını okudum ve üzerinde tartıştık. Bu tartışmamız kitapta yazılan konuları eleştiri mahiyette değil, kendi bünyemize göre nasıl ayarlamamız konusunda idi. Ben bu toplantılarda genellikle konuşmacı olarak görev aldım. Yaptığımız bu toplantıları, hatırlayabildiğim kadarıyla, 1981- 1982 yılı Müdürlük dönemimde Balçova'da oturduğum sıralarda ALİ İHSAN YILMAZ (İmam Hatip lisesinde öğretmen) MUAMMER TÜRKYILMAZ, ALİ SÜRÜCÜ ve ben birlikte toplantılar yaptık. ALİ SÜRÜCÜ'de Eşrefpaşa Ortaokulunda öğretmendir. MUAMMER TÜRKYILMAZ ise Bornova'da müteahittir. Bu toplantılara, bizden başka ALİ İHSAN beyin üç dört arkadaşı daha katılıyordu. Ben, bunların isimlerini ve ne iş yaptıklarını hatırlamıyorum. Daha doğrusu, bilemem.

AKYAZILILAR VAKFI ile olan ilişkilerimi, şu şekilde açıklayacağım ;

Okul dönemimde maddi imkanlarım azdı. Vakıf, bana yardım etti. Bana, Mithatpaşa caddesi 1025 numaralı yerde Müdürlük görevi verildi. 1975 yılı içerisinde Yurt müdürlüğü yaptığım sıralarda Vakıfın idaresi altında kurulacak kampa katılmam önerildi. Bende kabul ettim. Kemalpaşa Yiğitler köyünde kurulan Nur kamplarında Müdür olarak görev aldım. Bu kampın tüm ihtiyaçları, Vakıf tarafından karşılanıyordu.

Vakıf mütevelli heyetinden YUSUF PEKMEZCİ ile devamlı olarak kampa gelir, kamptaki bulunan 50-80 arası kişilere dersler verilirdi. Buradaki öğrencilere, Nurculuk aşılanıyordu. Genel amaç, bir **Nur ordusu** yetiştirmekti. Dernek tarafından Kampa bir de doktor tahsis edilmişti. Doktor. MUSTAFA ASUTAY devamlı olarak kampa gelip, kamptaki çocukların sağlığı ile ilgileniyordu. Kamp, 5 adet büyük çadır bir adet de küçük çadır vardı. Kampın dışına nöbetçiler dikilyordu. Bu Nöbetleri, YUSUF PEKMEZCİ tanzim ediyordu. Nöbetçilerin görevi ise dışarıdan gelecek olan yabancı şahısların kampa girmemesi ve yapılacak olan baskının haber verilmesidir. Ayrıca MEHMET ALİ ŞENGÜL ve NAİL PAPATYA gelerek Kamp öğrencilerine Nurculuk hakkında bilgiler veriyordu. Ben sizlere yukarıda devamlı olarak vakıf diyerek söz ettim. Aslında o dönemde vakıf olarak faaliyet göstermiyordu. Siz, bana, vakıf olarak söylediniz Ben, bunu burada şu şekilde düzeltiyorum. Bu Akyazılılar vakfı o dönemlerde İmam Hatip ve Yüksek okullar Talebe Yetiştirme Derneği olarak faaliyet gösteriyordu. Daha sonra aynı Dernek, Akyazılılar Vakfı olarak adını değiştirdi. Aslında Mütevelli heyeti falan aynı kişilerdi. Bu kamptan sonra Hatay Nokta durağında 177 sokak içerisinde 6 ay kadar oturdum; bu oturduğum sırada burada Yüksek okula giden öğrenciler vardı. Bu öğrencilerin sorumluluğu yine Dernek Mütevelli Heyetinden YUSUF PEKMEZCİ tarafından bana verilmişti. Her türlü ihtiyaçlarını giderirdim. Bu ihtiyaçlarını, ben dernekten temin ediyordum.

İzmir'de Nurcu olarak tanıdığım kişileri, size şu şekilde ifade edeyim:

Şimdiki Akyazılılar Vakfı Mütevelli Heyetinden YUSUF PEKMEZCİ, KEMAL ERİMEZ, KEMAL OK, ZEKİ SAKMAN, HALİT ESENDİR nurcudurlar ve kendileri Vakıf olarak tüm nurcu ve nurculuğu benimseyen kişileri himaye ederler ve onlara maddi yardımda bulunurlar.

Ayrıca AHMET AKDOĞAN'ın abisi olan MAHMUT AKDOĞAN nurcudur ve Ege Üniversitesi Cerrahi bölümündeydi, şimdi nerede olduğunu bilmiyorum.

Ayrıca burada önemli bir konuya değineceğim. Bornova Büyük Camii vaizi olan FETULLAH GÜLEN'i tanırım. Kendisi aranır durumda iken, yerine İzmir Nurcular Gurubunun başına Vekil olarak atadığı Bozyaka Kilimcitepe Camii imamı MEHMET ALİ ŞENGÜL'dür ve kendisi koyu bir nurcudur. Ben FETULLUH GÜLEN'in nerede olduğunu bilemem; bu şahsı bilirse, yerine vekil atadığı MEHMET ALİ ŞENGÜL bilir.

Yine nurcu olarak tanıdığım kişilerden ; Bornova Anadolu lisesinde öğretmen olan ŞEREF KURU, öğretmen ABDULLAH AYMAZ, Sami YILDIRIM, CAHİT ERDOĞAN ve NECMİ İLGEN isimli şahısları sayabilirim.

İfademin ön safhalarında tayinim ile ilgili olarak vermiş olduğum beyanımdan da anlaşılacağı üzere, beni Şirinyer Lise Müdürlüğüne Atayan Eski İzmir Milli Egitim Müdürü AYSAL AYTAÇ Nurcudur. Benide nurcu olarak tanıdığı için böyle bir göreve kendisi isteyerek atamıştır. Bu şahsı, o zamanlarda tanırım.

HAZIRLIK SORUŞTURMA TUTANAĞI

YARDIMCI SAVCI : AYHAN SUN
TUTANAK KATİBİ : FERAH GÜNEŞ
SORUŞTURMA YERİ : Yardımcı Savcı Odası
SORUŞTURMA TARİHİ : 8. 3. 1983
SANIK : AHMET ÖZER / Şemsettin ve Şehrizat oğlu, 1949 D'lu Kahramanmaraş, Göksun ilçesi Mahmutbey köyü nüfusunda kayıtlı, Bilecik İmam Hatip lisesi meslek dersleri öğretmeni.

Suçu anlatıldı, savunması soruldu:

Ben Emniyette ifade, verdim gözlerim bağlı idi, dayak yedim ne yazdılar bilmiyorum. Bu ifademin okunmasını istiyorum dedi.

Sanığın Emniyette alınan 22. 2. 1983 günlü ifadesi okundu, soruldu:

Bu ifademi kabul etmiyorum, zor ve baskıya dayalıdır. Ben

iddia edildiği gibi Nurcu değilim. Devletin Şer'i hukuk kurallarına göre idare edilmesi yolunda herhangi bir faaliyette bulunmadım. Bu amaca yönelik herhangi bir cemiyete girmedim. Böyle bir cemiyeti idare etmedim.

1974 yılında İmam Hatip ve Yüksek Okula Talebe Yetiştirme Derneğinde bir yıl kadar sigortalı olarak yurt müdürlüğü yaptım. Aynı zamanda çocuklar için tertiplenen yaz dinlenme kampına katıldım. Bu vesile ile soruşturma geçirdik. Devlet Güvenlik Mahkemesi, hakkımızda takipsizlik kararı verdi. Bu derneğin Akyazılılar Vakfı ile ilişkisi var mıydı yok muydu bilmiyorum. Kampta katılanlara, dini veya başka herhangi bir konuda ders verilmedi. Normal ibardetlerini yapıyorlar, dinleniyorlardı. Toplu namaz kılınmadığı gibi, vaaz da verilmedi. Kampta doktor yoktu.

Emniyet ifademde adları geçen kişilerden NACİ ŞENÇEKİŞER, MUSTAFA ASUTAY, MEHMET ALİ ŞENGÜL, NAİM PAPATYA, KEMAL ERİMEZ, KEMAL OK, ZEKİ SAKMAN, HALİT ESENDİR, ŞEREF KURU, SAMİ YILDIRIM, CAHİT ERDOĞAN, NECMİ İLGEN, NAİM SARICALI, ALATTİN GIDAK adındaki kişileri tanımıyorum. ABDULLAH AYMAZ, AHMET AKDOĞAN ve MEHMET ÖZYURT'u, arkadaşım olmaları nedeni ile okuldan bu yana tanırım.Yukarıda yazılı kişilerle aramızda herhangi bir örgütsel ilişki yoktur. SABİT ÇELİK'ide tanımıyorum.

******

T. C.
İZMİR VALİLİĞİ
EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ

İZMİR
4 / 4 / 1983

ŞUBE : Güvenlik
BÜRO : Basın-Film-Sansür
SAYI : 8388

KONU : SIZINTI DERGİSİ

SIKIYÖNETİM KOMUTANLIĞI ASKERİ SAVCILIĞINA
Güzelyalı / İZMİR

İLGİ : 4. 4. 1983 gün ve 1983 gün ve 1983 / 12255- 164. A. S sayılı yazınıza.

Devletin Temel Nizamlarını Dini esas ve inançlara uydurmak amacıyla cemiyet kurmak suçundan sanık olan ve hakkında yapılan soruşturma ile ilgili sorulan Şemsettin - Şehrazat oğlu Mahmutbey köyü 1949 doğumlu sanık AHMET ÖZER ;

1) - İdare yeri ilimiz İnönü Caddesi No. 105 Kat 2/4 Üçyol adresi olan ve 5680 sayılı basın kanunu hükümlerine göre Valiliğimize beyanname verilmek suretiyle Türkiye Öğretmenler Vakfı adına 25. 4. 1977 tarihinden itibaren yayınlanan SIZINTI isimli siyasi olmıyan derginin 17. 12. 1979 tarihinden itibaren sahipliğini yapmakta olup, 29. 7. 1981 tarihinden itibaren derginin sahipliğini, Süleyman - Ayşe oğlu Manisa 1951 doğumlu AHMET KEMERLİ isimli şahıs deruhte etmektedir.

2) - 28. 2. 1983 tarihinden itibaren ise derginin sahipliğini ve sorumlu yazı işleri müdürlüğünü Mehmet- Fadime oğlu Devrek 1958 doğumlu SERVET ENGİN isimli şahıs deruhte etmeketdir.

3) - Aylık olarak yayınlanan söz konusu dergi Sıkıyönetim Komutanlıklarınca veya Mahkemelerce bu güne kadar yasaklama veya toplattırma karar verilmemiştir.

Bilgilerinizi arzederim.

AZMİ HEPENGÜR
GÜVENLİK ŞUBE MÜDÜRÜ

******

T. C.
SIKIYÖNETİM KOMUTANLIĞI
ASKERİ SAVCILIĞI
GÜZELYALI /İZMİR

4.4 1983
SAYI :1983/ 12255-164 A. S
KONU :
SIKIYÖNETİM KOMUTANLIĞI ASKERİ SAVCILIĞINA
GÖLCÜK

İLGİ : 9. 3. 1983 gün ve 1983 /92 ESAS Y. E. sayılı yazınız.

İlgi sayılı yazı ile hakkında Layikliğe aykırı cemiyet kurmak ve propağanda yapmak suçundan soruşturma yürütüldüğü bildirilen AHMET ÖZER'in :

1- SIZINTI dergisinin yazı işleri müdürlüğünü yapmadığı gibi, sözü edilen dergi hakkında komutanlıkça veya adliye mahkemelerince yasaklama veya toplatma kararı bulunmadığı, örneği, ekli 4. 4. 1983 gün ve 8388 sayılı İzmir Emniyet Güvenlik şubesinin ekli yazılarından anlaşılmış.

2- Sanığın emniyet ve Askeri Savcılıkta alınan ifadesi örneği ekte gönderilmiştir.

3- Sanık ve arkadaşları hakkındaki Devletin temel nizamlarını dini esas ve inançlara uydurmak amacı ile cemiyet kurmak suçundan açılan soruşturma ise; halen sürdürülmektedir.

Bilgi ve gereğini arz ederim.

AYHAN SUN
Synt. Yrd. Savcısı

Eki : 1. Yazı
2. ifade fotokopileri

******

SANIK/ MEHMET ÖZYURT

SORULDU

Ben İlkokulu, KARAKSI köyünde okudum. Ortaokulu ise dışarıdan İskenderun ilinde bitirdim. Liseyi yine dışarıdan Adana ilinde bitirdim. 1972 yılında Üniversite seçme sınavlarına girdim. Bu imtihan sonrasında İzmir İlahiyat Fakültesinde öğrenime başladım. 1977- 1978 yılında bu okuldan mezun oldum. 1975 yılında Bornova Büyük Cami imamlığına atandım. Okul bitişinde aynı yerde görevime devam ettim. Halen aynı görevde bulunmaktayım.

SORULDU

Ben, 1970'li yıllarda Nurculuk ile ilgili olarak "İHLAS RİSALESİ" isimli kitabı okumuştum. Bu kitabın etkisiyle bende Nurculuğa karşı belirli bir sempati uyanmıştı. Bundan sonra da SAİD NURSİ'ye ait bir çok kitap okudum. Ben bu okumuş olduğum kitapların etkisiyle ve daha sonra Bornova Büyük Camii'ye vaiz olarak gelen FETHULLAH GÜLEN'in etkisiyle NURCU oldum.

SORULDU

Nurculuk Nedir?

NURCULUK = Esasları SAİD NURSİ tarafından vazedilen ve laikliğe aykırı olarak devletin içtimai, siyasi ve hukuki temel nizamlarını kısmen de olsa dini esas ve inançlara uydurmak amacı güden bir tarikat faaliyeti olarak adlandırılır. Ama benim görüşlerim ise, SAİD NURSİ'nin kitaplarını okuyarak belirtildiği gibi tamamen dini esaslara göre Şer'i devlet sistemi kurmak ve halifeliği tekrar getirmek amacındadır. Bununla birlikte, Nurcuları bir arada toplayarak geniş bir taban oluşturarak Kuranı Kerim'in esaslarına göre idare edilebilecek bir devlet kurmaktır.

Ben, Arapça okumayı bilirim. 1960'larda köyümüzdeki Kuran Kursuna devam ettim.

Bu dönemlerden sonra da Arapça okudum. 1975 yılında Bornova Büyük Camii imamlığına başladıktan sonra, 1976 yılında da aynı camiye FETHULLAH GÜLEN vaiz olarak gel-

mişti. FETHULLAH HOCA ile tanışmamız böyle olmuştu. Bu dönemlerde, ben de FETHULLAH HOCA ile Nurculukla ilgili çalışmalara başladım. Hatta bir kaç kere Pınarbaşı Cuma camiisinde vaaz vermeye gittim. Bu arada HETULLAH Hoca tarafından doldurulmuş kasetleri alıp dinliyordum. Evimde de çıkan 98 adet kasetin içinde Kuran'dan alınmış kasetler de mevcuttur. Bu kasetlerin ne kadarının FETULLAH Hoca'ya ait olduğunu sayısal olarak bilemem. Yine evimde çıkan yayınları ben peyder pey piyasadan almıştım.

58 SOKAK N: 23 D. 10 SAYILI AHMET AKDOĞAN'A AİT EVDE NUR AYİNİ YAPTIĞIMIZ SIRADA YAKALANMA OLAYI:

11. 2. 1983 günü yaptığımız toplantıdan önce daha birçok toplantı yapmıştık. Bu toplantıları dah a önceden camii de kararlaştırıyorduk. Yine 11. 2. 1983 günü akşam namazında diğer Camii cemaatının anlamaması için kendi aramızda bu gün AHMET AKDOĞAN'ın evine gidip, yeni aldığı evi kutlayalım diyerek toplantı yerini belirtmiştik.

Ben, yatsı namazından sonra AHMET AKDOĞAN'a "bugün sizin evdeyiz, çay içeceğiz, evimde iki misafirim var onları da alayım geliyorum" dedim. Bunun üzerine AHMET AKDOĞAN, "olur" dedi. Ben doğruca kendi evime gittim. Yapacağımız bu toplantı için Bursa ilinden gelen FEHMİ KAMBEROĞLU ile FİKRET KAMBEROĞLU'nu aldım. (Ben bu şahısların FEHMİ olanının tanırım, diğerini tanımam. Bursa'da yaptığım bir vaaz esnasında vaazımı çok beğenmiş, beni tebrik etti ve bana sahip çıktı. Orada tanışmıştık. Toplantıya gelirken FİKRET'i getirmiş,) Kendime ait Bornova'da bulunan arsaya, ev yaptıracaktım. SABİT ÇELİK'i buldum. Bu konuda görüşecektik. Bunu bahane ederek SABİT ÇELİK'i de evinden almaya gittiğimde, evinde misafiri olduğunu bana söyledi. Ben, misafirin de gelsin dedim. SABİT ÇELİK'in misafiri VAHDETTİN AKTİ'yı da yanımıza alarak gittik. AHMET ÖZER'de Camiide namaz kılarken söylemiştim. AHMET Beyi de alarak AHMET DOĞAN'ın evine gittik. Eve girdiğimizde burada gözaltında bulunanlar hep oradaydı, beni bekliyorlardı. Benim

yanımdaki arkadaşlar da oturdular. Ben, doğruca AHMET DOĞAN'a ait kitaplığa geçtim. Kitaplıktan TAÇ isimli hepsi arapça yazılmış bir hadis kitabını çekerek okumaya başladım. Gayem, toplantıyı belirli dini konulara girerek başlamaktı. Herkesin ilgileneceği bir konuyla girmek istemiştim. Bu konuda anne ve baba hakları üzerine bir konu ile başlamıştım. Herkesin gerekli ilgisini topladıktan sonra Nurculukla ilgili konuşmalara ve yapılacak çalışmalara dönüştürecektim. Daha iki Hadis okumadan, polisler içeri girdiler; hepimizi yakalayarak buraya getirdiler.

Benim Nurcu olarak tanıdığım kişiler şunlardır. ŞEREF KURU Bornova Anadolu lisesinde Din ve Ahlak dersleri öğretmenidir ve nurcudur. MEHMET ALİ ŞENGÜL ise Bozyaka Kilimcitepe camii imamlığını yapar, koyu bir nurcudur. ABDULLAH AYMAZ ise öğretmendir ama nerede görevli bilmiyorum. SANİ YILDIRIM, HALİT ESENDİR isimli kişiler, Akyazılıların Özel listesinde.

CAHİT ERDOĞAN, Bornova tuz imalatçısıdır. Kendisi Nurcudur. NECMİ İLGEN'i, Gültepe'den tanırım. Kendisi üç guruba ayrılan Nurcuların Yeni Nesil camiasındandır. Diğer iki gurubu ise Yazıcılar ve FETHULLAHÇI'lardır.

Akyazılı Mütevelli Heyetinden olan YUSUF PEKMEZCİ, NACİ ŞENÇEKİŞER- HAYATİ YAVUZ isimli kişiler nucudurlar. Ben bu Akyazılılar vakfına öğretmen olarak gittim. Bu vakıfın İmam Hatip okulunda derslere girdim. Bunları buraya gidip gelirken tanımıştım.

FETULLAH GÜLEN aranır duruma geçtikten sonra, ben Nurculukla ilgili çalışmalar yapmaya devam ettim. Şimdi FETULLAH HOCA'nın nerede olduğunu bilmiyorum.

Benim üzerimden arama sırasında çıkan dökümanlardan bana sorduğunuz 15. 1. 1983 tarihli AKYAZILI O. Y. E. V.'ye ait 12.000 liralık Suban Ticaret tarafından verilen ve YUSUF PEKMEZCİ tarafından tahsil edilen Teberru Makbuzunun nereden ve nasıl geldiğini bilmiyorum. İki adet posta havalesi ile gönderilen paraların kime ve niçin postaladığımı da bilmiyorum. Amasya 15, p. Tuğ. Kantinleri Muhasib Astğ. 'in

gönderdiği kartı da bilmiyorum. Kartta yazılı konuyu da bilmiyorum. Yine sarı kağıt üzerine yazılmış isimleri ve karşılarındaki numaraların ne anlama geldiğini ve manalarını bilmiyorum. Küçük beyaz parca kağıda yazılı alacak verecek listesi hakkında herhangi bir bilgim yoktur.

******

T. C.
GENELKURMAY BAŞKANLIĞI
EGE ORDU VE İZMİR-MANİSA-AYDIN-UŞAK-İSPARTA-DENİZLİ-MUĞLU-BURDUR-ANTALYA-BALIKESİR İLLERİ SIKIYÖNETİM KOMUTANLIĞI
NARLIDERE / İZMİR

25 / 2 / 1983

AD. MÜŞ : 1983 / 5127 (SYNT.MU.) K. 27
KONU : Gözetim süresi Hk.

EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜNE

İZMİR

İLGİ : a) 17. 2. 1983 gün ve aynı sayılı gözetim süresi emri.
b) 21. 2. 1983 gün ve Sys. Şb. K. 5 No. 711 sayılı yazınız.

11. 2. 1983 tarihinde İzmir- Bornova 58 sokak No. 23 de yakalanan Nurcuların lideri Fetullah GÜLEN'in aranması sırasında Kardeşinin matbaacılık yaptığı Bozyaka 2947 sokak No. 1 / 1 de yapılan aramada adı geçen sanığın nüfus cüzdanı ve bazı yazıları bulunmuş ve matbaa sahibi Ramis oğlu 1944 doğumlu MESİH GÜLEN ve kardeşi Ramis oğlu 1950 doğumlu SALİH GÜLEN 18. 2. 983 tarihinde yakalanarak gözetim altına alındığı ilgi (b) yazı ile bildirilmiş, adı geçen sanıklar ya-

kalandıkları tarihlerden itibaren yirmi günü geçmemek üzere 1402 Sayılı Kanunun 15 Maddesine göre gözetim altına alınmışlardır.

Soruşturmanın en kısa zamanda tamamlattırılmasını ve sanıkların, haklarında tanzim edilecek suç dosyası ile birlikte Komutanlığa teslim edilmelerini rica ederim.

Ön. 711
Sorgu 1 B. A.
25. 2. 983
imza bulunacak

M. Süreyya YÜKSEL
Orgeneral
EGE Ordu ve Sıkıyönetim
Komutanı

SANIKLARIN KİMLİKLERİ :
1- MESİH GÜLEN- Ramis oğlu 1944 doğumlu
2- SALİH GÜLEN- Ramis oğlu 1950 doğumlu

GÖZETİM TARİHLERİ :
18. 2. 1983
18. 2. 1983

******

T. C.
GENELKURMAY BAŞKANLIĞI
EGE ORDU VE İZMİR-MANİSA-AYDIN-UŞAK-ISPARTA-DENİZLİ-MUĞLU-BURDUR-ANTALYA-BALIKESİR-İLLERİ SIKIYÖNETİM KOMUTANLIĞI
NARLIDERE / İZMİR

AD. MÜŞ : 1983 / 89
KONU : Gözetim Emri

2 / 3 / 1983

SIKIYÖNETİM GÖZETİM EVİ MÜDÜRLÜĞÜNE

İLGİ : İZMİR Em. Müd.nün 2. 3. 1983 gün ve Sys. Şb. K. 5 No. 711 sayılı yazısı.

1402 Sayılı Kanunun 15/3 ncü maddesine göre gözetim altına alınmasına karar verilen aşağıda eylem ve kimliği yazılı kişi muhafaza

altında gönderilmiştir.

Gözetim evine alınarak giriş gün ve saatinin bildirilmesini rica ederim.

SUÇ: Laikliğe aykırı hareket,
Nur ayini yapmak.

M. Süreyya YÜKSEL
Orgeneral
EGE Ordu ve Sıkıyönetim
Komutanı

Adı ve Soyadı : Baba adı : Doğum yeri ve tarihi : G. Başlangıcı

1- MEHMET ÖZYURT/ BEKİR/ HATAY-1945 (İMAM) /11. 2. 1983

2- AHMET ÖZER/ ŞEMSETTİN/ KAHRAMANMARAŞ-1949 ÖĞRETMEN/11.2.1983

3- MEHMET ALİ ŞENGÜL (SİNGİL)/ HASAN/BURDUR-1945/ İMAM/ 16.2.1983

4- ALAADDİN KIDAK /ÖMER FARUK/ UŞAK-1933/ SERBEST/11.2.1983

5- AHMET AKDOĞAN /RECEP /ERZURUM-1947/ ÖĞRETMEN/ 11.2.1983

6- NAİM SARICALI/ ÖMER/ GÜMÜLCİNE-1945/ -/ 11.2.1983

7- NEVZAT BAŞDAĞ/ NECİP/ ERZURUM-1951/ MÜEZZİN/ 11.2.1983

8- HAYATİ KALAYCI/ MEHMET EMİN/ MANİSA-1944/ SERBEST/ 11.2.1983

9- ÖMER NURAY/ AHMET/ URFA-1941/ ÖĞRETMEN/ 11.2.1983

10- SAMİ ÇİZGİNER (ÇAKA)/ İSMAİL/ UŞAK-1939/ DESİNATÖR/ 11.2.1983

11- VAHDETTİN AKTI /ABDULLAH/ AĞRI-1942/ MÜTEAHHİT/ 11.2.1983

12- AHMET KESEBİR/ MUSTAFA/ İZMİR-1923/ - /

11.2.1983

13- SELAHATTİN AKÇAY/ MURAT/ TRABZON-1960/ DOKTOR/ 11.2.1983

14- FEHMİ KAMBEROĞLU/MEHMET/ BURSA-1932/ SERBEST/ 11.2.1983

15- FİKRET KAMBEROĞLU/ MEHMET/ BURSA-1939/ SERBEST/ 11.2.1983

16- SABİT ÇELİK/ ABDURRAHMAN/ AĞRI-1938/ MÜTEAHHİT/ 11.2.1983

17- İSMAİL ASLIM/ ŞEVKET/ ANKARA-1941/ MÜHENDİS/ 11.2.1983

18- AYSAL AYTAÇ/ ALİ/ UŞAK-1937/ ÖĞRETMEN/ 11.2.1983

19- MESİH GÜLEN/ RAMİS/ ERZURUM/ MATBAACI/ 18.2.1983

20- SALİH GÜLEN/ RAMİS/ ERZURUM/ MATBAACI/ 18.2. 1983

NOT : Sanıkların gözetim süreleri 30 güne çıkarılmıştır.

T. C.
GENELKURMAY BAŞKANLIĞI
EGE ORDU VE İZMİR-MANİSA-AYDIN-UŞAK-ISPARTA-DENİZLİ-MUĞLA-BURDUR-ANTALYA-BALIKESİR-İLLERİ SIKIYÖNETİM KOMUTANLIĞI
NARLIDERE / İZMİR

2/ 3/ 1983

AD. MÜŞ : 1983/ 89
KONU : Soruşturma İstemi

SIKIYÖNETİM KOMUTANLIĞI ASKERİ SAVCILIĞINA
Güzelyalı /İZMİR

İLGİ : İZMİR- Em. Müd. lüğünün 2. 3. 1983 gün ve Sys.Şb. K. 5 No: 711 sayılı yazısı.

Aşağıda kimlikleri ve kendilerine isnad olunan suçları yazılı şahıslar hakkındaki soruşturma evrakı ilişikte gönderilmiştir.
353 Sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunun 8 ve 96 ncı maddeleri gereğince soruşturma yapılmasını ve neticenin bildirilmesini rica ederim.

EKİ : İlgi suç dosyası.

Gözetim Başlangıcı : dosyada olduğu üzere
Tutuklama İsteminde bulunulması.
Tutuklama Nedeni : delil durumu dosya münderecatı.

M. Süreyya YÜKSEL
Orgeneral
EGE Ordu ve Sıkıyönetim
Komutanı

SUÇ : DEVLETİN TEMEL NİZAMLARINI DİNİ ESAS VE İNANCLARA UYDURMAK AMACI İLE GİZLİ CEMİYET KURMAK, SEVK VE İDARE ETMEK VE BU CEMİYETE GİRMEK...

NOT : Dosyanın alındığının numaranızla bildirilmesini...

SIKIYÖNETİM KOMUTANLIĞI
ASKERİ SAVCILIĞI
Tarih : 3. 3. 83
Evraklar : 1983/ 12255- 164

Gereği
A. Sun
4/ 3/ 83

******

9. 3. 1983

BİLİRKİŞİ İNCELEME TUTANAĞI

MEHMET ÖZYURT ve arkadaşları hakkında Devletin temel nizamlarını dini esas ve inançlara uydurmak amacı ile gizli cemiyet kurmak ve bu cemiyete girmek suçundan yapılmakta olan soruşturma nedeni ile 12. 2. 1983 günü AHMET AKDOĞAN'ın evinde yapıldığı ileri sürülen toplantıda MEHMET ÖZYURT tarafından okunduğu anlaşılan arapça harflerle yazılmış kitap hakkında gerekli izahat alınmak üzere resen Bilirkişi seçilen İzmir İlahiyat fakültesi öğretim üyelerinden Doç. Dr. AVNİ İLHAN'ın geldiği görülmekle huzura alındı :

BİLİRKİŞİ AVNİ İLHAN : Hamza oğlu, 1940 D'lu 9 Eylül üniversitesi İlahiyat fakülesi islam mezhepleri tarihi öğretim üyesi yardımcı doçent doktor engel durumu yok, yapacağı iş anlatıldı, yemini verildi, soruldu :

Huzurda tetkikime verilen kitap arapça harflerle kaleme alınmış olup, Mısırlı islam alimlerinden Eşşeyh Mansur Ali NASIF tarafından derlenmiştir. (5) ciltten ibaret olan bu eser fakültemizde ve büyük kütüphanelerde mevcuttur. Okulumuzda ve daha önce Yüksek İslam Enstitülerinde kaynak kitap olarak öğrencilerimize tavsiye edilmiştir. Bu kitabın BEKİR SADA tarafından TAC adı ile yapılmış tercümesi de vardır. Dolayısıyla bu isimle anılmaktadır. (5) cilt olan bu eserde peygamberimizin sağlam inanılır hadisleri ile bunların yazarı tarafından yapılmış açıklamaları vardır. Sözü geçen eserin (5). nci cildinin 3. ncü sahifesinin iyilik ve ahlakla ilgili ana bölümü üç tali kısma ve bir sonuç kısmına ayrılmıştır. İlk kısım iyiliğin çeşitleri, ikinci kısım ise kötülüğün çeşitleri olarak, üçüncü kısımda ise güzel ahlak konusuna yer verilmiştir.

Kitabın bükülmüş 5 ve 6 ncı sahifelerinde iyiliğin çeşitleri ile ilgili hadisler vardır. Bunun yanı sıra anne ve babanın ziyareti, sayılıp ve sevilmesi ile ilgili konular yer almıştır. Bu hususlar, peygamberimizin hadisleri ile açıklanmıştır. Sözkonusu eser, tüm olarak okulumuzda her zaman müracaat ettiğimiz kaynak

kitaplar arasında yer almaktadır. Peygamberimiz Hadislerinden derlenmiştir. Benim ilmi görüşüm ve düşüncem budur, dedi.

Bilirkişinin düşüncesi okundu, birlikte imza altına alındı.

Synt. Yrd. Savcısı AVNİ İLHAN — T. Katibi — Bilirkişi

******

T. C.
SIKIYÖNETİM KOMUTANLIĞI
ASKERİ SAVCILIĞI
GÜZELYALI / İZMİR

9 / 3 / 1983

AS. SAV : 1983 / 12255- 164 A. S.
KONU :

1 NOLU SIKIYÖNETİM ASKERİ MAHKEME KIDEMLİ HAKİMLİĞİNE
GÜZELYALI / İZMİR

İLGİ : İzmir Sıkıyönetim K. lığının 2. 3. 1983 Gün ve Ad. MÜŞ. 1983/ 89 sayılı yazısı,

Aşağıda suçları ve kimlikleri yazılı sanık / sanıklar hakkında İzmir Sıkıyönetim K. lığının ilgi yazısı ile tutuklama isteminde bulunduğundan ilgili soruşturma dosyası ilişikte gönderilmiştir.

Askeri Savcılığımız, İSTEME KATILMAMAKTADIR.

353 Sayılı kanunun 70/2. nci maddesi uyarınca gerekli kararın verilmesini ve dosyanın karar ile birlikte iadesini,

AYMAN SUN
Synt. Yrd. Savcısı

******

T. C.
İZMİR SIKIYÖNETİM KOMUTANLIĞI
1 NUMARALI ASKERİ MAHKEMESİ
GÜZELYALI / İZMİR

9 / 3 / 1983

DURUŞMASIZ İŞLERE AİT KARAR
EVRAK NO : 1983/ 5004-25
KARAR NO : 1983/ 44 Müt.

Türk Milleti adına yargı yetkisini kullanan Sıkıyönetim Komutanlığı I Numaralı Askeri Mahkemesi 1402 sayılı Sıkıyönetim kanununun 18 /b ve 353 sayılı As. Y. U. K. nunu 2. maddesi gereğince :

HAKİM : Hk. Kd. Yzb. Enver TAŞKAN 1976- Yd- 10
ve tutanak yazmanı Yıldız TURHAN hazır olduğu halde 9/ 3 /1983 günü Saat 14.00 de Sıkıyönetim Askeri Savcısının 9 / 3 / 1983 tarih ve 83 / 12255- 164 sayılı yazısı üzerine duruşmasız olarak toplanıldı.

As. Savcılığın yazısından; Devletin temel nizamlarını dini esas ve inançlara uydurmak amacı ile gizli cemiyet kurmak, sevk ve idare etmek ve bu cemiyete girmek suçlarından sanıklar Mehmet Özyurt, Ahmet Özer, Mehmet Ali Şengül, Alaattin Kıdak, Ahmet Akdoğan, Naim Sarıcalı, Nevzat Başdağ, Hayati Kalaycı, Ömer Nuray, Sami Çizginer, Vahdettin Akdı, Ahmet Kesebir, Selahattin Akçay, Fehmi Kamberoğlu, Fikret Kamberoğlu, Sabit Çelik, İsmail Aslım, Aysal Aytaç, Nasih Gülen ve Salih Gülen haklarındaki İzmir Sıkıyönetim Komutanlığının tutuklama istemine As. Savcılıkça iştirak edilmediğinden bahisle gerekli kararın verilmesi için hazırlık dosyasının gönderildiği anlaşıldı.

Getirildiği görülen sanıklar mahsus yerlerine alınarak, açık kimliklerinin tesbitine geçildi.

.....

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:

Tüm sanıkların Devletin Temel nizamlarını dini esas ve inançlara uydurmak amacı ile gizli cemiyet kurmak, sevk ve idare etmek ve bu cemiyete girmek suçlarını işledikleri hususunda tutuklanmalarını haklı kılacak yeterli delil ve emare bulunmadığından, sanıkların tutuklanmalarına ilişkin İzmir Sıkıyönetim Komutanlığı isteminin REDDİNE, tüm sanıkların başka bir suçtan tutuklu veya hükümlü değillerse salıverilmelerine, karar ile birlikte dosyanın askeri Savcılığa gönderilmesine, 353 S. K. nunu 74. maddesi uyarınca itiraz yolu açık olmak üzere karar verilip açıklandı. 9. 3. 1983

Enver TAŞKAN
Hk. Kd. Yzb.
As. Mah. Hakimi.

GEREKÇELİ HÜKÜM
Anlaşıldı.
GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:*

Devletin temel nizamlarını dini esas ve inançlara uydurmak amacı ile gizli cemiyet kurmak, sevk ve idare etmek, böyle bir cemiyete girmek suçlarından dolayı haklarında Sıkıyönetim As-

* Görüldüğü gibi sanıkların ev ve işyerlerinden alınan kitap ve yayınlardan bir kısmı hakkında adli-hukuki kovuşturma yok (SIZINTI dergisi gibi), bir kısmı hakkında ise soruşturma (yukarıdaki listedekiler) vardır. Demokratik olması gereken bir ülkede, kitap-yayına ilişkin her türlü kısıtlama, sansür, dava, yargılama vs. bağışlanmaz bir ayıp ve suç sayılmalıdır. Öte yandan sanıkların ellerindeki kitapların bir bölümü (Seyyit Kutup, Mevdudi, Hasan-ül Benne ve kimi yerli İslami aydınların eserleri gibi), mevcut düzene alternatif olabilecek İslami çözümler (İslami devlet ve nizam) önermektedir. Bu da, anılan sanıkların birlikteliklerinin veya sohbet halka'larının sadece "vicdani, ahlaki, dini" ayinlerden ibaret olmadığını gösteren bir ihtimaliyettir. Biz, buna da karşı değiliz ve günlük siyasetle ilgilenmenin dava konusu olmasını reddederiz. Ama doğruları da bilmek hakkımızdır.(FB)

keri Savcılığınca yürütülen hazırlık soruşturması sonucunda K. Y. O. Kararı verilen sanıklar Mehmet Ali Şengül, Mehmet Özyurt, Nevzat Başdağ, Alaaddin Kıdak ve Naim Sarıcalı'ya ait olup As. Savcılığın 1983/34 Sırasında emanete alınan ve yukarıda numaralı yazılı teyp kasetleri ile isimleri yazılı kitap ve dergilerin içeriğinin suç teşkil ettiği, halkı suç işlemeye tahrik ve teşvik ettiği, ileride nurculuk propogandasında kullanılabileceği, yine yayınlardan bazıları (Yukarıda açıklananlar) hakkında çeşitli mahkemelerce toplattırma kararı verildiği anlaşıldığından, yukarıda numaraları yazılı teyp kasetleri ile isimleri yazılı kitap ve dergilerin CMUK. nun 392/2. ve TCK. nun 36. maddeleri uyarınca ZORALIMINA,

Dosyadaki bant çözüm tutanağına göre;

Mehmet Ali Şengül'ün evinde bulunan 1 numaralı teyp kasetinin içeriğinde, suç teşkil edecek her hangi bir söze rastlanmadığı anlaşıldığından, bu kasetin zoralımına ilişkin As. Savcılık isteminin REDDİ ile sahibi bulunan Mehmet Ali Şengül'e İADESİNE,

Karar ile birlikte soruşturma dosyasının As. Savcılığa iadesine, itiraz yolu açık olarak karar verildi. 27. 4. 1983

İbrahim DEMİR
Hv. Hk. Kd. Ykb.
As. Mah. Hakimi.

İhlas Risaleleri,
Büyük Doğu,
Hilal (Dergi)
Zafer (Dergi)

isimli kitap ve dergiler hakkında (Dosyada bulunan İzmir Emniyet Müdürlüğünün 21. 2. 1983 tarihli yazısına göre) çeşitli mahkemelerce çeşitli tarihlerde toplattırılma kararı verildi.

Yine aynı şahsın evinde bulunan;

İman ve Küfür Muvazeneleri,
İçtihat Risalesi,
Risale-i Nur

Tevafakat-ı Kuraniyye Dair,
Risale 3, 4, 5, 6, 10, 11
Tabiat Risalesi,
Hastalar Risalesi,
Şükür Risalesi,
Elhüccet-Üz Zehra,
Beyanat ve Tenvirler,
Suhunat Tüluat İşaret,
Kastamonu Lahikası,
Muakamat,
Risale-i Nur Sönmez,

adlı yayınların içeriği itibarı ile suç teşkil ettiği, ileride Nurculuk propagandasında kullanabileceği,

Mehmet Özyurt'un evinde bulunan yayınlardan:
Hilal,
Zafer,

İsimli dergiler hakkında (Dosyada bulunan İzmir Emniyet Müdürlüğünün 21. 2. 983 tarihli yazısına göre) Ankara Sulh Ceza Mahkemelerince çeşitli tarihlerde toplattırma kararı verildiği,

Ahmet Akdoğan'ın evinde bulunan yayınlardan;
Muftah-ül İman

isimli kitabın içeriğinin suç teşkil ettiği, ileride Nurculuk propogandasında kullanılabileceği,

Nevzat Başdağ'ın evinde bulunan yayınlardan;
Mektubat,
İşaret-ül İ-caz
Küçük Sözler,
Şualar,
Bedi Üzzaman
Lemalar,

isimli kitaplar hakkında (Dosyada bulunan İzmir Emniyet Müdürlüğünün 21. 2. 1983 tarihli yazısına göre) çeşitli tarihlerde çeşitli mahkemelerce toplattırma kararı verildiği,

Yine aynı şahsın evinde bulunan,
Emirdağ Lahikası,

İsa'yı Musa,
Sözler,
Marifetname,
isimli kitapların içeriğinin suç teşkil ettiği, ileride nurculuk propogandasında kullanılabileceği,
Alaaddin Kıdak'ın evinde bulunan yayınlardan;
Mektubat,
İsimli kitap hakkında (Dosyada bulunan İzmir Emniyet Müdürlüğünün 21. 2. 1983 tarihli yazısına göre) Ankara 5. Sulh ceza mahkemesince toplattırma kararı verildiği,
Naim Sarlıca'nın evinde bulunan yayınlardan;
Mektubat,
isimli kitap hakkında (Dosyada bulunan İzmir Emniyet Müdürlüğünün yazısına göre) Ankara 5. Sulh Ceza mahkemesince toplattırma kararı verildiği,

T. C.
İZMİR SIKIYÖNETİM KOMUTANLIĞI
1 NUMARALI ASKERİ MAHKEMESİ
GÜZELYALI İZMİR

27 / 4 / 983

DURUŞMASIZ İŞLERE AİT KARAR

EVRAK NO : 1983/ 5003-23
KARAR NO : 1983 / 62 Müt. Karar.

Türk Milleti adına yargı yetkisini kullanan Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemsi 1402 sayılı Sıkıyönetim kanununun 18/6 ve 353 sayılı A. Y. U. K. nun 2. maddesi gereğince :

HAKİM : Hv. Hk. Kd. Yzb. İbrahim DEMİR 1974- 2

ve tutanak yazmanı Yıldız TURHAN hazır olduğu halde 27/4 /1983 günün saat 13.30 da Sıkıyönetim Askeri Savcısının 25/4/1983 tarih ve 83/12255- 164-53 ..... üzerine duruşmasız olarak toplanıldı.

As. Savcılığın yazısından; Haklarında K. Y. O. Kararı verilen sanıklar Mehmet Ali Şengül, Mehmet Özyurt, Ahmet Akdoğan, Nevzat Başdağ, Alaaddin Kıdak ve Naim Sarıcalı'ya ait As. Savcılığın 1983/34 sırasında emanete kayıtlı bulunan teyp bantları ile yayınlardan bazıları hakkında ZORALIM kararı verilmesi istemiyle soruşturma dosyasının mahkememize gönderilmiş olduğu anlaşıldı.

Dosya incelendi. Keza As. Savcılığın anılan emanetinde bulunan yayın ve teyp bantları getirilerek incelendi.

.....

KARAR : Yukarıda gerekçesi etraflı olarak gösterildiği gibi;

Tüm sanıkların SAİD- İ NURSİ'nin görüşleri doğrultusunda devletin temel nizamlarını dini esas ve inançlara uydurmak amacı ile teşkil edilen cemiyete girdiklerine, böyle bir cemiyetin sevk ve yöneticisi durumunda bulunduklarına veya böyle bir cemiyeti kurduklarına ilişkin dava açılmasını gerektirecek yeterli bilgi, belge ve kanıt elde edilemediğinden, haklarında KOVUŞTURMA YAPILMASINA YER OLMADIĞINA,

Kararın Sıkıyönetim Komutanlığı ile sanıklara ayrı, ayrı tebliğini,

Kararın kesinleşmesinden sonra bir kısım sanıklara ait yasaklanmış ve toplatılmasına karar verilen SAİD- İ NURSİ'ye ait kitaplar ile sanıklardan MEHMET ALİ ŞENGÜL'e ait (1), (4), (6), (15), (41), (68), (151), (153) nolu kaset bantların, MEHMET ÖJZYURT'a ait (18) nolu kaset bantın, zoralımı işin ilgili mahkemeden karar istenmesine,.....

******

HİZMETE ÖZEL GİZLİ

T. C.
MİLLİ EGİTİM BAKANLIĞI
Teftiş Kurulu

İzmir, 4 Nisan 1983

Tef. Kur : 8264/ 25, 31

Konu : Aysal AYTAÇ
EGE ORDU VE SIKIYÖNETİM KOMUTANLIĞINA
(Askeri Savcılığına)
NARLİDERE / İZMİR

İLGİ : Manisa Valiliğine hitaben yazılan 10. 3. 1983 gün ve 7130- 283- 83 / SYNT. TSK. PL (288) sayılı yazınız.

Komutanlığınıza bağlı illerden Manisa Atatürk Ortaokulu Türkçe öğretmeni Aysal AYTAÇ'ın; Yasadışı bir örgüte üye olmak ve örgüt adına faaliyette bulunmak suçundan, 18. 2. 1983 tarihinde gözetim altına alınarak, hakkında soruşturmaya geçildiği ilgi yazınızla Manisa Valiliğine bildirilmiştir.

Adı geçen öğretmen hakkında, İdari yönden yürütülmekte olan bu konudaki İnceleme ve Soruşturmaya esas olmak üzere; Askeri Savcılığınızca yürütülen soruşturma seyri hakkında bilgi ile düzenlenmiş ise ilgili hakkındaki iddianame Örneğinden bir adedinin Müfettişliğimize verilmesini arz ederiz.

Doğan ÖZDOĞRU
Başmüfettiş

Süleyman DEVRİREN
Başmüfettiş.

******

OLAY / Ege Ordu ve İzmir ili Sıkıyönetim Komutanlığı'nın 23 Aralık 1982 gün ve İSH: 7130-2013-82/ (SYNT. MU.) Ks. 1 sayılı emirleri ile Bornova ve çevresinde İzmir Nurcular Gurubu'nu (FETHULAHCILAR) ajitasyon çalışmaları ve Nurculuğu taban oluşturmak amacıyla toplantı yaptıkları, yapılan bu toplantılar sırasında toplantıya katılan şahısların yakalanmaları emredildiğinden; emirde belirtilen kişiler ve adresler takip tarassut altına alınmış, 11. 2. 1983 günü saat 22. 30 sıralarında Bornova 58 Sokak No: 23 D. 10 sayılı yerde Nur toplantısı yaptıkları sırada 17 kişi yakalanarak gözaltına alınmışlar tahkikata başlanılmıştır.

******

T. C.
İzmir Vilayeti
EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ

/ / 1983

SYS. ŞB. K. 5. : 711
KONU : NURCU (20) SANIK

SIKIYÖNETİM KOMUTANLIĞINA
İZMİR

İLGİ : a) - Ege Ordu ve İzmir İli Sıkıyönetim Komutanlığının 23 ARALIK 1983 gün ve İSTH : 7130-2013-82/ SYNT. MU.) Ks. 1. sayılı operasyon emri.

b)- 14. 2. 1983 gün ve Em. Sys. Şb. K. 5. : 711 sayılı gözetim teklif yazı.

c)- 17. 2. 1983 gün ve AD. MÜŞ. : 1983/5127 (SYNT. MU.) K. 27 sayılı emir.

d)- 17. 2. 1983 gün ve Em. Sys. Şb. K. 5. : 711 sayılı gözetim. teklif yazı.

e)- 25. 2. 1983 gün ve AD. MÜŞ. : 1983 (5127 (SYNT. MU.) K. 27 sayılı emir.

Ege Ordu ve İzmir İli Sıkıyönetim Komutanlığının ilgi (a) emirleri ile Bornova ilcesi ve çevresinde Nurcu gurubun toplantı yaptığı, bu toplantılarda taraftar kazanma ve ajitasyon çalışmalarının yapıldığı bildirilerek yapılacak toplantı sırasında suçüstü yakalanmaları emredilmesi üzerine, belirtilen adres ve şahıslar takip tarassut altına alınmış, 11. 2. 1983 günü saat 22. 30 sıralarında İlimiz Bornova 58 sokak No: 23 D. 10 sayılı yerde toplantı sırasında suçüstü yakalanan;

******

T. C
İZMİR İLİ
BORNOVA MÜFTÜLÜĞÜ

BORNOVA
21. 4. 1983

SAYI : PS/5- 250
KONU : Nevzat Başdağ'ın soruşturma sonucu.

EGE ORDU VE SIKIYÖNETİM KOMUTANLIĞI
2 NOLU ASKERİ MAHKEMESİ BAŞKANLIĞINA
NARLIDERE / İZMİR

İLGİ : (a) İzmir Emniyet Md. lüğünün 15. 2. 1983 gün ve SYS. Şb. K. 5- 711 sayılı yazısı.

(b) Bornova Kaymaklamlığının 24. 2. 1983 gün ve İd. K. 8/ 45 sayılı yazımız.

(c) 08. 3. 1983 gün ve Müftülük ifadeli 141 sayılı yazımız.

(d) Valilik Makamının 24. 3. 1983 gün ve Müftülük ifadeli 2332 sayılı yazısına ek, Diyanet İşleri Başkanlığının 17. 3. 983 gün ve PA/ 2-4/3721 sayılı yazısı.

İlgi (a) yazı ile 11. 2. 983 günü saat 22.00 sıralarında Nur ayini yaptıkları gerekçesiyle 17 arkadaşı ile birlikte yakalanarak gözaltına alınarak soruşturmalarının yapılmakta olduğu bildirilen İlçemiz Merkez Hüseyin İsabey Camii Müezzin-Kayyımı Nevzat Başdağ ilgi (b) Kaymakamlık oluru ile görevinden uzaklaştırılmıştı.

Adı geçen durumu (c) yazımızla Diyanet İşleri Başkanlığına arzedilmek üzere Valilik Makamına sunulmuştur.

İlgi (d) yazı ekinde gönderilen Diyanet İşleri Başkanlığı yazısında ilgili hakkında yapılacak işleme esas olmak üzere üzerlerine atılan suçun bilinmesine gerek duyulmuştur.

Ayrıca Makamınızca yapılan soruşturma sonucunun Başkanlığa sunulmak üzere bildirilmesini arz ederim.

Macit TÜRET
Bornova Kaymakamı

******

T. C.
İZMİR
DEVLET GÜVENLİK MAHKEMESİ
CUMHURİYET SAVCILIĞI

Hazırlık No : 1986/51
Karar No : 1987/2
KOVUŞTURMAYA
DAVACI : F. G.
SANIKLAR : 1- Fetullah GÜLEN, Lalapaşa, Kadıoğlu, 2947

sok. No...

2- Mehmet CEM.. Çatal'dere.... Zemzem..

SUÇ : Laikliğe aykırı olarak devletin temel nizamlarının kısmen de olsa dini esas ve inançlara uydurulması amacıyla faaliyetlerde bulunmak, laikliğe aykırı propaganda yapmak.

SUÇ TARİHİ : Temmuz 1986 ve öncesi.

Sanık: Fetullah GÜLEN'in vaiz olarak çeşitli yerlerde görev yaptığı ve bu görevini en son Bornova Müftülüğü'ne bağlı olarak 12 Eylül 1980 tarihine kadar sürdürdüğü, belirtilen tarihte bu görevinden ayrılmasından sonra İzmir Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından aranmaya başlandığı, fakat uzun süre bulunamadığı, nihayet 12. 1. 1986 tarihinde Burdur'da Emniyet mensuplarınca yakalanarak İzmir'e getirildiği, İzmir'e getirildiğinden sonra yapılan araştırmada gerek Sıkıyönetim Komutanlığı'nca ve gerekse başka bir mercii tarafından hakkında herhangi bir suç evrakının tanzim edilmediğinin ve soruşturma açılmadığının anlaşılması üzerine serbest bırakıldığı, daha sonra sanığın İzmir Emniyet Müdürlüğü'nden almış olduğu pasaportla 1986 tarihinde Hacca gittiği ve tekrar yurda döndüğü toplanan delillerden anlaşılmıştır.

Sanık Fetullah GÜLEN'in hac için yurtdışında bulunduğu süre içinde kendisiyle ilgili olarak 1986 tarihli **Hürriyet** gazetesinin "Şimdi de Fetullahçılar" başlığı altında bir haber yayınlandığı ve bu haberde sanığın şeriat düzeni kurulması yolunda faaliyetlerde bulunduğu ve çalışmalar yaptığı belirtilmiştir.

Bu haberin üzerine savcılığımız tarafından soruşturmaya geçilmiştir. Bu arada Bornova'daki sanık, ...'a ait kitabevinde yapılan aramada sanık Fetullah GÜLEN'e ait 10 adet teyp bantı ele geçirilmiştir. Ancak bu kaset bantların çözümü yaptırıldığında; bazılarında Kur'anı-ı Kerim'den alınan bölümlerin, bazılarında ilahilerin, bazılarında da din ve ibadet üzerine yapılan konuşmaların yer aldığı, laikliğe aykırı ve bugünkü düzen yerine Şeriat düzeni kurulmasına yönelik herhangi bir konuşmanın bantlarda yer almadığı belirlenmiştir.

Olayla ilgili olarak tanık sıfatıyla ifadelerine başvurulan

kişiler de, sanık Fetullah GÜLEN'in vaazlarını zaman zaman dinlediklerini, bu vaazlarının dini konuları içerdiğini, bugünkü düzenin yerine şeriat esaslarına dayanan bir düzen kurulması şeklindeki konuşmalarına tanık olmadıklarını belirtmişlerdir.

Sanık Fetullah GÜLEN'in Ege Ordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından evvelce arandığı gözönünde bulundurularak, bu husus adı geçen Komutanlıktan ve İzmir Emniyet Müdürlüğü'nden ayrı ayrı sorulmuş, gelen cevabi yazılarda ise, sanık hakkında Sıkıyönetim Komutanlığınca verilmiş bir soruşturma emri bulunmadığı gibi suç delili niteliğinde herhangi bir tutanak, belge ve sair evrakın hakkında tanzim edilmediğinin belirtildiği görülmüştür. Bu meyanda, sanık Mehmet GENCİ tarafından ibraz edilen ve fotokopisi soruşturma dosyasına konulmuş olup, Sıkıyönetim görevlilerince tanzim edildiği anlaşılan 1. 2. 1984 tarihli tutanaktan da, Mehmet GENCİ'de ele geçirilen ve Fetullah GÜLEN tarafından doldurulmuş olan 1150 teyp bandının incelenmesinde suç unsuruna rastlanmadığı ve Mehmet GENCİ'ye iade edildiği anlaşılmıştır.

Diğer taraftan Savcılığımızın 1986/40 ve 1986/70 hazırlık numaralarında kayıtlı bulunan ve başka sanıklarla ilgili olan soruşturmalar sırasında da Fetullah GÜLEN'e ait bir çok bantın ele geçirildiği ve fakat suç teşkil edecek herhangi bir duruma rastlanmadığı için bantların sahiplerine iade edildikleri sözkonusu soruşturma evraklarının tetkikinden anlaşılmıştır.

Sanık Fetullah GÜLEN sorgusunda; uzun yıllar çeşitli yerlerde vaiz olarak görev yaptığını, bu konuşmalarında din, ahlak, ibadet ve Allah'ın birliği gibi konuları işlediğini, hiçbir zaman Devlet, Millet, Laiklik ve Cumhuriyet aleyhinde konuşmadığını, bu tür konuşmaların kesinlikle karşısında olduğunu, her zaman devletin yanında olup, birliği, beraberliği ve laikliği savunduğunu, dinin siyasete alet edilmesine şiddetle karşı olduğunu, vaazlarının ekseriytle kalabalık camilerde ilgiyle izlenip benimsenen, bu arada konuşmalarının hiçbirinde ..... tarafından teyibe alınıp .... Şeriat düzeni kurulması amacıyla hiçbir faaliyette bulunmadığını, bu gibi fa-

aliyetlere kesinlikle karşı olduğunu, hakkında çıkan gazete haberleriniin yanlış ve gerçeğe aykırı olduklarını, suç işlemediğini belirtmiştir.

Diğer sanık Mehmet GENCİ de sorgusunda; sahibi olduğu **Zemzem Kitabevi**nde daha çok dini içerikli kitaplar ve kasetler sattığını, Fetullah Gülen'in Bornova Büyük Camiide verdiği vaazlarını ilgiyle izlediğini ve birçok kişi tarafından teybe alındığını belirttikten sonra kendisinin de bu kişinin vaazlarını teybe alıp, dükkanında satmak suretiyle, konuşmalarının bu şekilde teybe alınmasının ve satılmasının Fetullah GÜLEN'in isteğiyle olmadığını, onun bu işten haberi bulunmadığını, kendisinin bu işi ticari maksatla ve kazanç gayesiyle yaptığını, konuşmalarda laikliğe aykırı mahiyette ve şeriat düzenine yönelik kısımlar dolmadığını, Sıkıyönetim zamanında da dükkanındaki Fetullah GÜLEN'e ait 1150 bantın sıkıyönetim görevlilerinden alındığını ve fakat suç teşkil etmediklerinin anlaşılması üzerine bilahare iade edildiğini, suçsuz olduğunu, sattığı bantların laikliğe aykırı propagandayı içermediğini beyan etmiştir.

Sonuç olarak, uzun müddet sürdürülen soruşturmaya rağmen, sanık Fetullah GÜLEN'in Bornova'da görev yaptığı süre içinde ve daha sonraki dönemde laikliğe aykırı ve şeriat düzeni kurulması yönünde çalışmalar yaptığına dair yeterli delil elde edilememiştir. Keza sanık Mehmet GEMSİ'nin de laikliğe aykırı konuşmaları içeren bantları sattığına ve böylece laikliğe aykırı propaganda suçunu işlediğine dair yeterli delil bulunmadığı anlaşılmıştır.

Bu itibarla, sanıkların üzerlerine atılmış olan suçları işlediklerine dair haklarında kamu davası açılmasını gerektirecek mahiyette yeterli delil bulunmadığı anlaşıldığından T. C. K. nun 164. maddesi uyarınca KOVUŞTURMAYA YER OLMADIĞINA, kararın sanıklara tebliğine, Savcılığımız emanetinde kayıtlı bulunan ve sanık Mehmet GEMSİ'ye ait olan teyp bantlarının, kararın kesinleşmesine müteakip adı geçen sanığa itiraz yolu açık olmak üzere karar verildi. 20. 5. 1987

******

HİZBULLAH - I*

Adı: Hizbullah Örgütleri

SUNUŞ

1991 yılının sonlarından günümüze kadar, başta Güneydoğu Anadolu bölgemizdeki il ve ilçe merkezleri olmak üzere ülkemizin diğer bazı yerleşim yerlerinde faaliyet gösteren illegal HİZBULLAH ÖRGÜTÜ'nün güvenlik kuvvetlerimiz tarafından yeterli derecede tanınmamasının mücadelede bazı aksaklıklara neden olduğu bilinmektedir.

Laiklik ilkesi aleyhindeki faaliyetlerin, Cumhuriyetimizin kuruluşundan bu tarafa zaman zaman silahlı şiddet eylemlerine kadar varan boyutlara ulaştığı görülmüştür.

HİZBULLAH ÖRGÜTÜ ; Anayasal sistemimizi değiştirmek için, dini motifi kullanan ve dini değerlerimizi istismar etmek suretiyle şiddeti esas alan bir mücadeleyi benimseyen illegal faaliyetlerden biridir.

İllegal bir faaliyetle mücadelede başarılı olmak için faaliyeti iyi tanımak gerektiği gözönünde bulundurularak, derlenebilen bilgiler ışığında HİZBULLAH ÖRGÜTÜ'nün meslek mensuplarımıza tanıtılması hedeflenmiştir.

İstihbarat Daire Başkanlığı olarak terör ve şiddeti esas alan faaliyetlerin deşifresine yönelik çalışmalara, bu yayın ile bir yenisi daha eklenmiştir.

Benzeri çalışmaların geliştirilerek sürdürüleceğine ve ilgili birimlerin de katkısıyla daha faydalı eserler verileceğine inanıyorum.

Halil TUĞ
Emniyet Müdürü
İstihbarat Daire Başkanı

* 1992 yılında hazırlanıp Milli Güvenlik Kurulu'na sunulan, büyük bir kısmı basına yansıyan rapor. Bir benzeri de Diyarbakır ve İstanbul DGM Savcılıkları iddianamesinde yer alıyor.

GİRİŞ

Bu yayın, kısıtlı istihbari bilgiler ile benzer ve karşıt görüşleri savunan yayınlardan istifade edilmek suretiyle bir derleme şeklinde hazırlanmıştır.

Yayın genel olarak üç bölüm halinde düşünülmüştür.

Birinci bölüm, uluslararası faaliyet gösteren merkezi üs olarak Lübnan'da Güney Bekaa Bölgesini kullanan **LÜBNAN HİZBULLAH ÖRGÜTÜ**'ne,

İkinci bölüm, İstanbul'da 1984 yılında düzenlenen operasyonla mensupları yakalanan **HİZBULLAH** isimli illegal örgüte,

Üçüncü bölüm ise 1991 yılı sonbaharından günümüze kadar Güneydoğu illerimizde yasadışı PKK terör örgütü mensupları ile çatışma halinde bulunan **HİZBULLAHİLER**'e ayrılmıştır.

Bu yayın ile; **HİZBULLAH** diye adlandırılan grupların özellikleri, taktik ve düşünceleri konusunda tamamen kapalı olan kapıların biraz olsun aralanması hedeflenmiştir.

Yayın, belki sınırlı bilgiler verecektir. Ancak bu bilgiler ışığında doğru, yanlış veya eksikliklerin uygulama içerisinde bulunanlar tarafından belirlenerek bildirilmesi halinde daha nitelikli ve sıhhatli çalışmaların yapılmasına zemin hazırlayacağı değerlendirilmektedir. Yayının bu perspektif içerisinde incelenmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

A- LÜBNAN HİZBULLAH ÖRGÜTÜ

1- TARİHİ

Hizbullah Örgütü'nün faaliyetleriyle ilgili ilk bilgi 1973 yılında Tahran'da elde edilmiştir. Ayetullah **Mahmut GAFFARİ** isimli şahıs tarafından temeli atıldığı ve dini bir hareket olarak ortaya çıktığı konusunda bilgiler vardır.

1978-1979 yıllarında, Humeyni'nin İran'da devrimi gerçekleştirmesi için çalıştığı bu dönemde, İran'da ağırlığı olan bir güç haline geldiği bilinmektedir. Aynı gücün İran devriminin gerçekleştirilmesi ve devrimin başarılı olmasına katkısı

olmuştur.

1982 yılında bu gücün Lübnan'da yerleşmesi ve Şii grupları etrafında toplanmasıyla, bugünkü anlamda teşkilatlanmış **HİZBULLAH ÖRGÜTÜ** ortaya çıkmıştır. Bu yıldan itibaren özellikle Lübnan'da büyük terör eylemleri gerçekleştirilmiştir. Halen Lübnan'ın Güney kesiminde ve Bekaa vadisinde etkin bir şekilde faaliyeti görülmektedir.

Lübnan dışında diğer Ortadoğu ülkelerinde de eylemleri görülen örgütün, bu eylemlerini ilişki kurduğu radikal gruplar vasıtasıyla yaptırdığı düşünülmektedir.

2- AMACI

Lübnan'da yabancı unsurların etkisinden kurtulmuş, İran örneğinde olduğu gibi bir islami devleti kurma görüşündedirler. Güney Lübnan'da üslenen örgüt, sık sık İsrail kuvvetleriyle çatışmaya girerek İsrail'in genişleme politikasına set çekmeyi amaçlamaktadır.

3- LİDERİ VE TEŞKİLAT YAPISI

16. 02. 1992 tarihinde örgütün genel sekreteri ABBAS MUSAVİ'nin İsrail helikopterleri tarafından öldürülmesinden sonra, örgütün liderliğine Hasan NASRALLAH getirilmiştir. 37 yaşında bulunan NASRALLAH'ın geçmişte örgüt içerisinde aktif mücadelelere katıldığı, fanatik bir yapıya sahip olduğu ve karizmatik bir liderlik özelliği bulunduğu alınan bilgiler arasındadır.

4- ÖRGÜTÜN ORGANLARI

a) Şura

Örgütün en üst düzeydeki karar organı danışma meclisi niteliğindeki **Şura** isimli organıdır. 11 kişiden oluşan Şura, genellikle dini yönü ağır basan kişilerden oluşmuştur.

b) Politik Büro

Şura'da görüşülecek konuların gündemini hazırlayan kısımdır.

c) Yürütme Organı

Şura meclisinin aldığı kararları uygulamak üzere Beyrut, Bekaa ve Güney Lübnan'da olmak üzere üç ayrı bölgenin temsil edildiği kısımdır. Bu bölüm, meclisin almış olduğu kararları örgütün faaliyet gösterdiği bölgelerde uygulamakla görevlidir.

d) Fonksiyonel Heyet

Bir danışma organı gibidir. Toplumsal hayatta ortaya çıkan sosyal sorunlar ve dini konular üzerinde oluşturduğu önerileri yürütme organına iletmekle görevlidir.

e) Yüksek Güvenlik ve Askeri Konsey

Güvenlik ve Askeri işlerden sorumlu olan mercidir. Aynı zamanda meclisin aldığı kararların yerine getirilmesini denetleyen kurumdur. Üç ayrı bölüm halinde görevini yürütür.

ea) Merkezi Güvenlik Organı

Örgütün hedefi durumunda bulunanlar hakkında istihbarat yapmak, düşman olarak nitelendirilenleri tutuklamak, yabancıları Lübnan'dan tasfiye etmek, örgütün üst düzey görevlilerini korumak, ele geçirilenlerin sorgusunu yapmak ve hapsetmek gibi konularla ilgilenir.

eb) Karşı Güvenlik Organı

Örgütün iç güvenliğinden sorumlu birimdir. Yabancı istihbarat teşkilatlarının örgüte sızmalarını önlemek, örgüt mensupları arasında örgütten bilgi sızdıranları tesbit etmek ve mensupları arasında işlenen suçlarla ilgili tahkikatları yaparak gerekli kararları vermek bu kısmın görevidir.

ec) Askeri Organ

Diğer bir deyimle Devrim Muhafızları'dır. İllegal örgütün eylem yapan, operasyon gerçekleştiren birimidir. Bu birim görev sahalarına göre denizci, muhabereci, sabotajcı ve piyade gibi kısımlara ayrılmıştır.

ef) Dış Güvenlik

Bu kısım, örgütün Lübnan dışındaki operasyonlarını gerçekleştirir. Dünyanın birçok yerinde eylem gerçekleştiren kanattır. 1989 yılına kadar bu bölümün başkanlığını İmad MUGHANİ yapmıştır.

5- LİDER- CİHAD- ŞEHİD

Bu üç kavram, Hizbullah Örgütünün çok önem verdiği değerler olarak bilinmektedir. **Lider,** genellikle dini bilgisi kuvvetli karizmatik kişiliğe sahip kişidir. Lidere itaat, dini bir vecibe gibidir. Geçmiş liderler incelendiğinde, bu konu daha açık şekilde ortaya çıkmaktadır. Bütün liderlerin **Şeyh- Molla** gibi islamiyette saygınlığı olan kişilerden oldukları görülmektedir.

Cihad ise, yine müslümanlar arasında çok değer gören bir kavramdır. Allah dininin yeryüzüne hakim olması için, her yolu deneyerek mücadele etmek anlamına gelmektedir. Cihad kavramında nihai hedefe ulaşmak için her yolun mübah olduğu felsefesi savunulmaktadır.

Şehid ise, Allah yolunda ölen kimsedir. İslam inancına göre şehid olan kimse, cennete gider. Bütün günahları affedilmiştir. Şehid olmak İslami mücadele içerisinde büyük bir şereftir. Bu şerefe ulaşanların aslında ölmedikleri, ancak insanların onları göremediklerine inanılır. Şehid'in ailesi toplum tarafından ayrı bir saygı görür. Dolayısıyla İslami radikal düşüncelere sahip kişiler, inançları gereğince kesinlikle ölümden korkmazlar.

Hizbullah'a göre dünya devletleri **Darü'l Harp ve Darü'l İslam** diye ikiye ayrılmıştır. İslami idarenin yani Şeriat hükümlerinin tatbik edilmediği ülkeler **Darü'l Harb** olarak tarif edilir. Bu ülkede islami rejimi getirmek için mücadele etmek, savaşmak gerekir. Bugünkü dünyamız da görüşlerine göre İran dışındaki bütün ülkeler bu tanım içerisindedir.

Özellikle nüfusu müslümanlardan oluşan ancak şeriat düzeninin hakim olmadığı ülkeler, mücadele için öncelikli yerler olarak kabul edilmektedir.

İslam rejiminin hakim olduğu, şeriat kurallarının uygulandığı ülkeler ise **Darü'l İslam** olarak adlandırılmıştır. Burada ise görev, rejimin yerleşmesini ve devamını sağlamaktır.

6- ÖRGÜTÜN STRATEJİSİ

Çeşitli kaynaklardan derlenen bilgiler örgütün amacını gerçekleştirmek üzere üç aşamalı bir stratejiyi kabul ettiği sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

Bu aşamalar;

a) Telkin,

b) Tedhiş,

c) İhtilal şeklinde formüle edilmiştir.

Telkin safhası, islam dinini ve kurallarını geniş halk kitlelerine benimsetmek için yapılan propaganda çalışmasıdır.

Tedhiş ise, silahlı çatışma safhasıdır. Düşman bilinen unsurların yokedilmesini hedef alır. Kendi deyimlerine göre, toplumun içerisinden ayrık otlarının ayıklanma safhasıdır.

7- YAYIN ORGANLARI

AL FAJR* ve AL AHD** isimli iki dergiyi Lübnan'da çıkarmaktadır.

8- EYLEMLERİ

Kuruluşundan bu güne kadar, özellikle Lübnan'da yaşayan yabancılara karşı büyük eylemler gerçekleştirmiştir. İntihar Komandolarını kullanmak suretiyle bomba yüklü kamyonlarla karargahlara saldırarak aynı anda 150 kişiyi öldürmüştür. Lübnan'daki iç karışıklıklarda diğer örgütlerle karşılıklı olarak uzun süreli birçok çatışmalara girmiştir.

Lübnan dışında dünyanın birçok ülkesinde elçiliklere ve elçilik görevlilerine karşı gerçekleştirdiği silahlı saldırı ve uçak kaçırma türünden eylemleri ile dünya çapında geniş tepkilere yolaçmıştır.

Dış ülkelerde gerçekleştirmiş olduğu eylemleri, genellikle paravan örgüt isimleriyle üstlendiği düşünülmektedir. Bu örgütler içerisinde **İslami Cihad** ve **İslami Direniş** isimli örgütleri sayabiliriz.

Lübnan dışında gerçekleştirilen eylemlerin çoğunun, tuzaklı patlayıcı maddeler kullanılmak suretiyle yapıldığı görülmektedir. Bu eylemlerde yakalanma durumu pek nadir olmaktadır. Dolayısıyla eylemleri gerçekleştirenlerin deneyimli ve çok profesyonel kişiler oldukları söylenebilir.

---

* Gerçek yazılışı, Şafak anlamına gelen El Fecr olacak.

** Söz verme, taahhüt etme anlamında kullanılır.

9- TÜRKİYE'DEKİ FAALİYETLERİ

Ülkemizde, özellikle başkent **Ankara'da görevli yabancı misyon mensuplarına karşı gerçekleştirilen bombalı suikast olaylarının bu örgüt tarafından yapıldığı kanaati mevcuttur.**

1987 yılından bu güne kadar, ikisi ABD'li, ikisi Suudi Arabistanlı, biri İsrailli ve biri de Mısır'lı olmak üzere (6) yabancı uyruklu şahsa girişilen eylemlerin bu örgüt tarafından gerçekleştirildiği değerlendirilmektedir. Eylemlerin hepsi faili meçhuldür. Bu güne kadar maalesef bu olayların failleri tesbit edilememiştir.

10- DEĞERLENDİRME

Gelen dış kaynaklı haberlerden, Hizbullah örgütünün, Şubat 1992 tarihinden itibaren faaliyetlerini arttırdığı değerlendirilmektedir. Buna da örgüt genel sekreteri Abbas MUSAVİ'nin İsrail tarafından öldürülmesinin sebep olduğu düşünülmektedir.

Çıkartılan yayınlarda sürekli olarak bu olayın öcünün alınacağı, İsrail'den hesap sorulacağı teması işlenmektedir. Arjantin'de İsrail Büyükelçiliği Güvenlik Görevlisi Ehud SADAN'ın öldürülmesi eylemlerinin bahsedilen Abbas MUSAVİ olayına tepki olarak gerçekleştirildiği değerlendirilmektedir.

• Hizbullah örgütünün Lübnan'da siyasi mücadele içerisine girerek yasama meclisine temsilci sokmak için çalışması ve böyle bir çizgiye gelmesi, çok enteresan bir gelişme olarak görülmektedir. Genelde islami orijinli radikal örgütlerin siyasi mücadeleyi bu güne kadar pek tasvip etmedikleri müşahade edilmiştir. Bu yönüyle ortaya çıkan durumun, harekete değişik bir ivme kazandırdığı düşünülmektedir.

II- ÖRGÜTÜN GERÇEKLEŞTİRDİĞİ BÜYÜK OLAYLAR

Nisan 1983: Beyrut'taki Amerikan elçiliğine, intihar komandolarınca yapılan bombalı saldırı eylemi sonucunda 49 kişi ölmüş, 120 kişi yaralanmıştır. Bu olayın sorumluluğunu **İslami Cihad Örgütü** üstlenmiştir.

Ekim 1983: Örgütün intihar komandoları, patlayıcı madde yüklü iki kamyonu Beyrut'ta bulunan ABD Deniz Kuvvetleri ve Fransız Askeri karargahlarına sürerek patlatmış; olaylarda 241 ABD Askeri ile 56 Fransız Askeri öldürülmüştür. Olayın sorumluluğunu **İslami Cihad Örgütü** almıştır.

Kasım 1983: Hizbullah militanları, bomba dolu bir otoyu, Güney Lübnan'da Tyr'de* bulunan İsrail merkez üssüne sokarak patlatmış birçok can kaybına yol açılmıştır.

Ocak 1984: Beyrut'taki Amerikan Üniversitesi Rektörü ABD uyruklu Malcom KERR öldürülmüştür.

Şubat 1984: Şah zamanında Tahran'da görev yapan Sabık İran Generali Ghlam OVEISI ile erkek kardeşi, Paris'te örgüt tarafından öldürülmüşlerdir.

Eylül 1984: Doğu Beyrut'un Annex mıntıkasında bulunan ABD elçiliğine intihar komandolarının bombalı oto ile saldırması sonucu, 23 kişi öldürülmüştür. Olayın sorumluluğunu **İslami Cihad** üstlenmiştir.

Aralık 1984: Kuveyt Havayollarına ait uçak Tahran'a kaçırılarak, iki ABD uyruklu yolcu öldürülmüştür.

Haziran 1985 : Bir ABD uçağı Atina'ya kaçırılarak, bir yolcusu örgüt mensuplarınca öldürülmüştür.

Eylül 1986: Doğu Beyrut'ta Fransız Askeri Ataşesi'nin öldürülmesi olayının Hizbullah Örgütü ile ilgisi bulunduğu düşünülmektedir.

Temmuz 1987: Afrika Havayollarına ait bir uçak, Paris'e kaçırılarak bir Fransız vatandaşı öldürülmüştür.

Nisan 1988: Kuveyt Havayollarına ait bir uçak Bankog'da hava korsanlarınca ele geçirilmiş; İran, Lübnan, Kıbrıs Rum Kesimine indirildikten sonra Cezayir'e kaçırılmıştır. Burada hava korsanları izlerini kaybettirmişlerdir.

NOT : Bu eylemlerin yanısıra, çok sayıda batılı diplomat, bilim adamı, gazeteci ve rahib'in kaçırılma olaylarını yine Hizbullah örgütünün gerçekleştirdiği düşünülmektedir.

---

* Doğrusu ve Arapçası Sur olacak.

B - 1984 YILINDA İSTANBUL'DA DEŞİFRE EDİLEN HİZBULLAH İSİMLİ İLLEGAL ÖRGÜT

01. 11. 1984 tarihinde İstanbul ilinde bir kuyumcu soygununa müdahale eden güvenlik kuvvetleriyle sanıklar arasında çıkan çatışma neticesi, faillerden biri, olay yerinde yakalanmıştır.

Şahsın yapılan sorgusunda, illegal **Hizbullah Örgütü** mensubu olduğu,kuyumcuyu örgüt adına arkadaşlarıyla birlikte soymaya teşebbüs ettikleri öğrenilmiştir.

Genişletilen tahkikat sonucunda, örgüt mensubu olduğu anlaşılan 13 kişi;

1 adet sten makinalı tabanca,

4 adet çeşitli çapta tabanca,

Bu tabancalara ait şarjörler, 1000'e yakın mermi ve bol miktarda örgütsel dökümanlarla birlikte yakalanmışlardır.

Sanıkların yapılan sorgusu ve ele geçen dökümanların değerlendirilmesiyle; mevcut anayasal düzenimizi yıkarak yerine dini esasları esas alan bir **Şeriat Devleti** kurmayı amaç edindikleri, amaçlarını gerçekleştirmek için silahlı mücadeleyi öngördükleri, 1983 yılında kurdukları **HİZBULLAH ÖRGÜTÜ** adına çeşitli eylemlere karıştıkları tesbit edilmiştir.

Soruşturma sonucunda, 1983- 1984 tarihleri arasında İstanbul'da bakkal, market ve oto gasplarından oluşan toplam 19 faili meçhul olayın, bu örgüt mensuplarınca gerçekleştirildiği tesbit edilmiştir.

Dar'ül Harp (Harp Hali) şartlarının Türkiye'de var olduğuna inanan örgüt mensupları, bu eylemlerini Hz. Peygamberimiz döneminde Mekke'de müşriklere yönelik yapılan kervan gasplarını örnek alarak gerçekleştirdiklerini beyan etmişlerdir.

I- ÖRGÜTLENME MODELİ

Örgüt mensupları; nihai amaçları olan Şeriat'a dayalı dini bir devleti kurabilmek için komünist örgütlenmelerde olduğu gibi **en az üçer kişiden oluşan hücreler** teşkil ederek

yapılanmayı benimsemişlerdir.

İllegal örgütün lideri "**TEŞKİLAT EMİRİ**" olarak isimlendirilmiş olup her türlü talimatına kayıtsız şartsız uyma esası kabul edilmiştir.

Teşkilat emirinin altında; yürütülen faliyetin özelliğine göre,

1- İstihbarat Kolu,

2- Askeri Kol,

3- İçtimai Kol,

4- Tebliğ Kolu,

olmak üzere (4) ayrı bölüm oluşturulmuş, bu bölümlerin bölgelere göre alt komitelerinin teşkili öngörülmüş olup, komite başkanlarının kol başkanının teklifi ile teşkilat emiri tarafından belirlenmesi esası benimsenmiştir.

Her kolun bir sorumlusu tayin edilmiş ve yapacağı işler iç tüzükle belirlenmiştir.

Bu teşkilat modeline göre;

TEŞKİLAT GENEL EMİRİ : İrfan ÇAĞIRICI,
ASKERİ KOL BAŞKANI : Selim GÜLCAN,
İÇTİMAİ KOL BAŞKANI : Nejat ATİKER,
İSTİHBARAT KOL BAŞKANI : Mehmet DALMAZ,
TEBLİĞ KOL BAŞKANI : Metin TORUN,

isimli şahıslar tarafından yürütülmekteydi.

a) Tebliğ Kolu

Tebliğ; davaya ve teşkilata çağrı olarak tarif edilerek faaliyetin iki kısımda yürütülmesi benimsenmiştir.

1- Halka tebliğ,

2- Halktan ayrı bir sınıf oluşturan az veya çok, davanın bilincine varmış olanlara tebliğ,

Tebliğ, halk kitlelerini islam stratejisinin gereklerine göre çeşitli yolları deneyerek belli bir kıvama getirmektir. Çalışması, müslüman halka yöneliktir. Henüz inançlarını eyleme geçirememiş, inançlarını hayatlarına intikal ettirememiş, bir takım ibadetleri kısmi olarak yapan, düşünce olarak rejime karşı çıkan fertleri ve imkansızlıkları yüzünden islami bir teşkilatta fiilen çalışamamış kişileri, teşkilata çekmeyi amaçlar.

Tebliğ Kolu, Teşkilatın çeşitli kadrolarında yeralacak şahısları seçmek için bir süzgeç olarak düşünülmüştür.

Tebligatın konusuna giren bütün alanlarda ilmi ve pratik çalışmaları yapmak, bu konuda görev alanların görevleri içerisindedir.

Tebliğ kolu üyelerinin silahsız olmaları öngörülmüş olup, gerektiğinde askeri kolun nezareti esas alınmıştır.

Bu kolda görev alanlar; ögüt mensupları içerisinde sadece içtimai kolda olanlarla görüşmek, sosyal duruma ve çevreye uygun olarak giyinmek, takip edilip edilmediklerine dikkat etmek gibi disipline ilişkin konulara özel önem göstermek durumundadırlar.

b) İçtimai Kol

İçtima kelimesi, Arapça'da topluluk, toplanma ve halk anlamında kullanılmaktadır. İçtimai ise; halka ilgili, halka ait, sosyal demektir. Bu anlamıyla bu kol "**Halkla ilişkiler Kolu**" özelliğindedir.

Savunulan İslam davasının, girişilen savaşta yapılan ve yapılacak olan her türlü eylem ve hareketlerin halkın anlayacağı dilden anlatılması şeklinde düşünülmüştür.

Halkın desteğini almaya yönelik faaliyetleri kapsar. Halkın desteği olmaksızın hiçbir faaliyetin başarılı olamayacağı gözönünde bulundurularak, İçtimai Kol; son derece gizli ve içine kapalı olarak ihtilalcı teşkilatın çalışmalarını halka duyurmakla görevlendirilmiştir. Bu amaçla halkın; ekonomik, sosyal ve psikolojik yönden yapılacak çalışmalarla yönlendirilmesi düşünülmüştür.

Bu kolda çalışanların; illegal teşkilatın başka birimlerinde çalışanlarla görüşmemeleri, günlük matbuatı takip etmeleri, halka yönelik yapılacak anket, röportaj ve araştırma gibi konularda uzmanlaşmaları esas alınmıştır.

Ayrıca kol çalışanlarının; bulundukları çevreyi iyi tanımak, muhtelif semtlerde toplantılar yapmak, her fırsatta halka davayı anlatarak kabiliyetli olan kimseleri seçerek tebliğ koluna devretmek, grubun bastığı matbuatı dağıtmak ve halka yönelik bildiri basmak gibi görevleri bulunmaktadır.

c) İstihbarat Kolu

İstihbarat; haber almak, haber toplamak, bilgi edinmek, haberleşmek, elde edilen bilgileri değerlendirmek olarak tarif edilmiştir.

Bu kolda bulunanlar; Türkiye çapında ve yurtdışında faaliyetlerde bulunmakla görevlendirilmiştir.

Karakollar, Emniyet binaları, MİT binaları, bu teşkilatlarda görev alan şahıslar, İstihbarat kolunun hedefleri arasında sayılmıştır. Bunların dışında diğer islami illegal örgütler, islami akımlar, bunların mensupları, liderleri, eylem konulacak kişiler istihbari çalışma sahasında sayılmıştır.

Her türlü resmi evrak sahtekarlığı yapmak, gizlenme ve kamuflajı sağlamak bu kolda görevli olanların sorumluluğuna verilmiştir.

d) Askeri Kol

İllegal örgütün silahlı birimi olarak düşünülmüş olup, ileride yapmayı düşündükleri islam devrimini gerçekleştirecek çekirdek gücü ifade etmektedir.

Bu kolun iç tüzüğü bulunmamasına rağmen, soygun eylemlerinin bu kısım mensuplarınca gerçekleştirildiği öğrenilmiştir.

2- MENSUPLARININ FİKRİ YAPILARI

Örgüt mensupları soygunlardan elde ettikleri kıymetli para ve eşyaları ganimet olarak görmekte, imamların devletten maaş almaları sebebiyle arkalarında namaz kılınamayacağını ve medeni nikahın geçerli sayılamayacağını savunmaktadırlar.

İllegal örgüt mensuplarının; islamı çok iyi bilmek, yaşamak ve sarsılmaz bir dava anlayışına sahip olmak,

- İçinde bulunduğu şartlar ne olursa olsun davadan ödün vermemek,
- Cesur, mert ve atılgan olmak,
- Teşkilat emirine ve onun görev verdiği lider kadroya içtenlikle itaat etmek,
- Merkezi otoritenin direktiflerine uygun hareket etmek,
- Disipline mutlak itaat etmek,

- Her verilen görevi dikkat ve istekle yerine getirmek,
- Her türlü feodal bağlardan uzak durmak, gibi özelliklere ve sorumluluklara haiz olmaları prensip olarak kabul edilmiştir.

Örgüt mensupları derecelendirilmesi;

1- Musaid (Yardımcı Olan)
2- Müntesib (Teşkilata Katılan)
3- Amil (Çalışkan)
4- Mücahid (Savaşan)
5- Nakip (Kurmay Üst görevli)
6- Naib (Başkan veya vekil) olmak üzere, (6) sınıf şeklinde düşünülmüş olan bu derecelendirme, Mısır'da **Müslüman Kardeşler Örgütü** kurucusu olan Hasan El- Banna'nın fikirlerinden faydalanılarak yapılmıştır.

Bir davanın zafere ulaşması için, kan dökmenin gerekli olduğuna, kan dökülmeden hiç bir şey kazanılamayacağına inanan grup, şehitlik inancına son derece önem vermekte, şeytan ve şeytanın dostlarıyla savaşmayı inancın bir gereği olarak görmektedir.

Örgütün üst düzey görevlilerinden bazılarının eğitim görmek üzere illegal yollardan İran'a gittikleri ve örgütlerine maddi destek alabilmek amacıyla bazı şahıslarla görüşmeler yaptıkları öğrenilmiştir.

İllegal örgüt mensubu sanıklar İstanbul I nci Ordu Komutanlığı Sıkıyönetim 2 No'lu Askeri Mahkemesinde 1986/ 24 Esas No ile yargılanmışlar, 14. 03. 1986 tarihli 1986/63 sayılı kararı ile çeşitli ağır cezalara çarptırılmışlardır.

Operasyon tarihinden günümüze kadaar illegal örgütün herhangi bir faaliyetine rastlanılmamıştır.

C- 1991 YILI İTİBARIYLA GÜNEYDOĞU İLLERİMİZDE GÖRÜLEN HİZBULLAH ÖRGÜTLENMESİ

1991 yılı Mayıs ayından itibaren Güneydoğu Anadolu Bölgemizin bazı il ve ilçelerinde PKK ile, kamuoyunda Hizbullahçılar olarak adlandırılan grubun adam öldürme, bombalama, kundaklama, darp ve silahlı saldırı şeklinde cereyan eden karşılıklı çatışmaları süregelmektedir.

Hizbullah kesiminin ülkemizde gerçekleştirdiği eyleme dönük bu tür faaliyetleri, 1991 yılı başlarından itibaren yeni bir boyut kazanmaya başlamıştır.

PKK'nın Güneydoğudaki eylemlerini ve faaliyetlerini tasvip etmeyen ve tasvip etmemekle kalmayıp PKK'ya cephe alan islami radikal kesimin susturulması ve pasifize edilmesi konusu PKK'nın gündemi haline gelmiştir.

PKK'nın halktan para toplama, kepenk kapatma, lehte propaganda yapma, kısaca şunu yap bunu yapma türü istekleri artık belli bir kesim tarafından yerine getirilmiyordu. Bu isteklerin yerine getirilmesi için baskı, zulüm, dayak ve tehdit metodları ise işe yaramamıştı.

İşte PKK, bu kesimi baskı altına alabilmek ve kendi isteklerine boyun eğdirebilmek gayesiyle 08 Mayıs 1991 tarihinde Şırnak'ın İdil ilçesinde Hizbullahi kesimin önde gelen isimlerinden M. Şerif KARAASLAN'ın anne ve babası Hayriye ve Sabri KARAASLAN'ı evlerinde silahla taramak suretiyle öldürme eylemini gerçekleştirmiştir.

Bu eylemle radikal dini kesimi susturacağını planlayan PKK, sert kayaya çarptığını sonradan anlamıştır. PKK, bu eylemiyle dini kesimi baskı altına alıp, kendisine itaat ettiremediği gibi, kamuoyunda Hizbullah-PKK çatışması olarak bilinen karşılıklı silahlı saldırı eylemlerinin de başlama komutunu veren taraf olmuştur.

I- GÜNEYDOĞU BÖLGEMİZDEKİ RADİKAL İSLAMİ HAREKETLER

Güneydoğu Anadolu Bölgemizde etkin durumda olan iki islami radikal hareketin olduğu bilinmektedir. Bunlardan bir tanesi liderliğini Molla Mansur GÜZELSOY'un Diyarbakır'da yapmakta olduğu ve Menzil Kitabevi çevresinde toplanan "**TEVHİDÇİ GRUP**" olarak nitelendirdiğimiz, tamamen İran İslam rejimi etkisi altında bulunan gruptur.

Bu grubun PKK ile çatışmaya girmemeye özen gösterdiği, çatışmadan çekindiği ve faaliyetlerini daha ziyade İrşad diye nitelendirebileceğimiz düzeyde yürüttüğü bilinmektedir.

Diğer grup ise metod olarak İran'ı benimseyen fakat lider konusunda İran'a bağımlı olmayan Diyarbakır'da İlim Kitabevi çevresinde faaliyet yürüten gruptur. **Hüseyin VELİOĞLU**'nun liderliğini yaptığı bu kesim PKK ile çatışmaya giren ve PKK tarafından da kendisine eylem düzenlenen grup olarak bilinmektedir.

Ancak bu her iki grubun benzer ideolojik yapıda bulunması sebebiyle karıştırıldığı ve tümden Hizbullahiler olarak isimlendirildiği kanaati mevcuttur.

Bizim bu yayında incelemeye çalıştığımız grup ise PKK ile çatışma halinde olan; liderliğini 1992 yılı başlarından itibaren Hüseyin VELİOĞLU'nun yaptığı tahmin edilen gruptur.

2- HİZBULLAH NE DEMEKTİR?

Hizbullah'ın kelime olarak, Kur'an'da yer aldığı, ALLAH taraftarı anlamına geldiği, bunun için kullanıldığı ifade edilmektedir.

HİZB : Parti , taraftar,

HİZBULLAH : Allahın Partisi, Allahın taraftarları, Allahın Askerleri,

HİZBÜŞŞEYTAN : Şeytan'ın taraftarları, Hizbullah'a düşman olanları ifade etmektedir.

Çatışmanın taraflarından biri olan Hizbullahi kesim, bu mücadeleyi **Hizbullah ile Hizbüşşeytan** arasındaki savaş olarak değerlendirmekte ve eylemlerini bu fikri yapı üzerine inşa etmektedir. PKK örgüt mensuplarını veya sempatizanlarını Şeytan'ın safında, ALLAH ve din düşmanı olarak değerlendiren Hizbullahi kanat bu çatışmayı dini bir vecibe olarak görmektedir.

Hizbullahiler belli bir isim altında faaliyet yürütmemekle birlikte, çatışmanın başlamasıyla PKK tarafından kendilerine takılan Hizbullah ismini kabullenmeyi uygun görmüşlerdir.

Hizbullah ile Hizbüşşeytan arasındaki mücadelenin Kur'an tarafından belirlendiğini ve bu mücadelenin yeryüzünde Hizbüşşeytan kalmayıncaya kadar devam edeceğine inanılmaktadır.

3- HİZBULLAHİ KESİMİN AMACI

Şeriat kanunlarının geçerli olduğu İran örneğinde bir islam devleti kurmak amacı doğrultusunda faaliyet yürüten Hizbullahi kesim, ülkenin bölünmesi ve devletin yıkılmasını arzulamamaktadır. Amacı T. C. Devletinin siyasi sistemini islami kurallara uydurmakla sınırlıdır. Ümmeti böldüğü ve müslümanları güçsüz bırakacağı gerekçesiyle PKK'nın bölücü fikirlerini tasvip etmemektedirler.

Hizbullahın yakın ve uzak olmak üzere gerçekleştirmeyi planladığı iki hedefi bulunmaktadır.

a) Yakın Hedef

Bu kesime göre, müslümanların çoğunluk olarak yaşadıkları toprakların hepsi **İslam toprağı**'dır. Dolayısıyla Anadolu başta olmak üzere, müslümanların yaşamış, oldukları islam topraklarında islami yönetimler kurmak gerekmektedir.

İslam Toprakları üzerinde bulunan devletlerin şeriat düzenini uygulaması gerekir. Bu görüşlerle hareket eden Hizbullah isimli illegal örgütlenmenin birinci hedefi, anayasal düzenimizi yapılacak bir islami devrim ile değiştirip yerine İran benzeri bir rejim kurmaktır.

b) Uzak Hedef

İkinci hedef ise; kurulan bu islami yönetimi tüm dünya ülkelerine ve insanlığa hakim kılmaktır.

Bu amaçlarına ulaşmada, hareket tarzlarını islami radikal kesimlerin kullanmış oldukları **Darü'l Harb ve Darü'l İslam** ölçülerine göre ayarlamaktadırlar.

4- DARÜ'L İSLAM

Darü'l İslam; islam ülkesi, islam memleketi, islam diyarı anlamındadır. Üzerinde Şeriat'ın tatbik edildiği ve bir islam hükümdarının hakimiyetinde olan memleket olarak adlandırılmaktadır. *

---

* DARÜ'L HARB VE DARÜ'L İSLAM AYRIMININ AÇIKLANMASI
Gayri müslim ülkelerin islam devletlerine karşı olan ve olması muhtemel düşmanlık ve mücadeleleri sebebiyle bir cephe belirlemek bir bakış açısı sağlamak gayesiyle, islam hukukçularının böyle bir tasnife

5- DARÜ'L HARB

Darü'l Harb ise; islami esasların siyasi platformda etkisinin bulunmadığı, islamın idari ve hukuki olarak gözardı edildiği yönetimlerle idare edilen ülkeler olarak görülmektedir. Çıkardıkları yayınlarda; yeryüzündeki müslümanların emperyalistler ve siyonistler tarafından bölünerek islamın parçalandığını, müslümanların yaşamış oldukları tüm ülkelerin islam toprakları olduğu ve buna göre de bütün islam alemini kapsayacak ve islam rejimi ile yönetilecek tek bir islam devleti kurmanın şart olduğu görüşlerine yer vermektedirler.

Türkiye'deki Hizbullahiler ile PKK'nın çatışmasının bu amaca bir çok yönden ters düştüğü düşünülebilir. Ancak bu mücadelenin yıkıcı örgüt PKK'yı yoketmekten ziyade bir meşru müdafaa olarak PKK'nın kendi üzerindeki baskı ve zülmünü yok etmeyi hedefleyen bir **kan davası** şeklinde başladığı ve planlanmayan amaç dışı bir mücadele olduğu söylenebilir.

Hizbullahi kesim tarafından PKK dinsiz, kafir ve asrın Ebu Cehilleri olarak kabul edilmiş, cihad edilmesi gereken yakın hedef olarak belirlenmiştir. Hatta **PKK'ya Partiye Kafirin Kürdistan** ismiyle hitap etmektedirler.

Diğer yandan Hizbullahiler tarafından PKK'nın Kürt ulusalcılığını kullanarak ümmeti böldüğü ve parçaladığı, islami

---

gittikleri bilinmektedir. Batılı bilim adamları bu tasnifi islam devletlerinin geleneksel cihad ve fetih düşüncesinden doğmuş hasmane bir tavır olarak değerlendirmektedirler.

Aslında islamın temelini oluşturan Kur'an ve Sünnet'te böyle bir ayrım sözkonusu değildir.

İslami düşünceye göre müslümanların gerek fert gerekse devlet olarak gayrimüslümlerle olan ilişkilerinde ihtiyatlı davranmaları, neticede muhtemel düşmanlıkları gözardı etmemeleri her zaman gözönünde bulundurulmalıdır.

Bu açıdan bakılacak olursa Darü'l İslam ve Darü'l Harb deyimleri islam ve gayrimüslim hakimiyetlerinin sınırlarını belirler.

Sözkonusu bu ayrım hiç bir zaman gayrimüslim devletlere savaş açma daimi surette düşmanlık besleme, her durumda can ve mallarını mübah sayma gibi bir düşünceyi haklı kılmaz, hatta reddeder.

açıdan kendi üzerlerindeki baskı ve zülüm sona erinceye kadar CİHAD'ın meşru olduğu görüşleri savunulmaktadır.

6- STRATEJİSİ

Amaçlarını gerçekleştirebilmek, arzuladıkları nihai hedefe varabilmek için üç aşamalı bir stratejiyi benimsemişlerdir.

a) Tebliğ

İnsanlara islam ve islamın koyduğu kuralları anlatmak, kısaca islamın propagandasını yapmaktır. Bu aşama ile kitlelere islamı anlatarak bir potansiyel tabanın oluşturulması amaçlanmaktadır. Özellikle İran islam inkılabı sonrasında, Kürdistan olarak nitelendirdikleri Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu Bölgemizdeki yörelerde Şeyhler ve Mollalar tarafından tebliğ faaliyeti sürdürmüşlerdir.

Ayrıca Üniversite gençliğine yönelik tebliğ faaliyetlerine de özel önem vermişlerdir. Bu safha Türkiye şartlarında henüz tamamlanmamıştır.

Diğer yıkıcı örgüt faaliyetlerini gözönünde bulundurduğumuzda bu safhanın toplumun ideolojik yönden bilinçlendirilmesini hedefleyen propaganda safhası olduğunu söyleyebiliriz.

Tebliğ için her türlü iletişim araçlarından azami seviyede faydalanmak ve toplumun her kesimine ulaşmak esastır. Dolayısıyla son yıllarda ülkemizde yayınlanan islami orjinli Gazete ve Dergi'leri, yapılan konferans ve seminerleri bu çalışmalar arasında sayabiliriz.

Tebliğ metodu, islami hareketlere göre Peygamber metodu olup, Peygamberimizin Hicret öncesi Mekke'de yapmış olduğu faaliyetler örnek alınarak uygulanan bir safhadır.

Bu safhada; türban meselesi gibi istismara müsait olan konular devamlı işlenmek ve gündemde tutulmak suretiyle, bir yandan vatandaşın devlete olan güveninin sarsılması amaçlanırken, diğer yandan da taraftar kazanma hedeflenmektedir.

Tebliğ safhasında toplum içerisindeki dini yönden saygınlığı bulunan çeşitli kisveler altındaki kişilerin rolleri büyüktür. Bun-

lar topluluklara karşı yüz yüze islami hareketi anlatmak suretiyle faaliyeti yürütürler.

Yapılan operasyonlarda sanıklarla birlikte birçok teyp kasetleri ele geçirilmiş, incelenmelerinde dini meselelerin konu edildiği, marşların kaydedildiği görülmüştür. Bu materyallerin tebliğ amacıyla dağıtıldığı ve kitlelere dinletildiği değerlendirilmektedir.

Belirli bir tabana oturmayan hareketlerin mücadelesinin başarılı olamayacağı değerlendirildiğinden kitle tabanı oluşturmak için sürdürülen tebliğ faaliyeti, üzerinde önemle durulan konuların başında yeralmaktadır.

Tebliğ çalışmaları başarıya ulaştırılmadan, cihad safhasına geçilmesi durumunda, hareketin erken doğum olayı gibi güçsüz ve cılız olacağı, bundan dolayı başarıya ulaşamayacağı ifade edilmektedir. Buna Şeyh Sait isyanının bastırılması örnek olarak verilmektedir.

Kendilerine göre Şeyh Sait hareketi tebliğ safhasını tamamlayamadan zamanından önce başladığından bastırılmıştır. Eğer tebliğ safhası tamamlanarak hareket başlamış olsaydı bastırılması da mümkün olmayacaktı.

b) Cemaat

İslamın insanlara anlatılması yani tebliğ aşaması sonrası oluşturulacak halk kitlesini örgütlemektir. İslami hareketlerin cemaat özelliği, diğer illegal faaliyetlerin örgütlenme safhası gibidir. Buradan hareketle, harekete gönül verenlerin organize bağı oluşturulacaktır.

Ayrıca; islamda cemaatın ve cemaatle yapılan ibadetlerin daha fazla makbûl olacağı ilkesi mevcuttur. Cemaat normal bir kalabalık veya topluluk değildir. Bu topluluğu meydana getiren insanlar arasında dini inanç bakımından islam kardeşliği mevcuttur. İslam kardeşliği, kan kardeşliğinden daha üstün görülmektedir.

İllegal Hizbullahi kesime yöneltilen operasyonlar sonucunda; örgüt üyelerinin hepsinin Camiilerdeki cemaat ilişkisinden geldikleri, eğitimlerinin büyük bir bölümünü de cemaatle yaptıkları görülmüştür.

c) Cihad

Tebliğ ve cemaat metoduyla teşkilatlanması oluşturulan faaliyetin Hizbüşşeytanlarla yapacağı mücadele cihad safhasını oluşturacaktır. Kendilerine göre bugün için zamanından önce başlatılmış olmasına rağmen islamın izzet ve şerefini korumak maksadıyla PKK'ya karşı verilen mücadele bir cihaddır.

İslami hareketlerde cihad olayı, üzerinde en çok durulan ve önem verilen değerlerdendir. Cihad, ALLAH uğruna her şeyi ortaya koyabilmektir. Gerektiğinde Mal-Para-Mülk, gerektiğinde ise, canını ALLAH yolunda düşünmeden verebilmektir. Cihadın değerine tam manasıyla inanan bir insan için hayatın hiç bir önemi yoktur. ALLAH yolunda girdiği savaşta yaralanırsa gazi olacaktır. Ölürse şehid olarak bütün günahlarından arınmış şekilde Cennet'e girebilecek, dolayısıyla iki cihanını da kurtarmış olacaktır.

Cihad böyle ulvi düşüncelerle ölüme gözü kapalı gidebilmektir. Geçmiş yıllarda bazı vatandaşlarımızın Afganistan'da, bazılarının ise günümüzde Bosna Hersek'te çatışmalara katılmalarının sebebi Cihat düşüncesidir.

Tebliğ ve Cemaat aşamalarını tam anlamıyla gerçekleştirmeden Cihad aşamasına geçmek uygun kulunmamaktadır. T. C. ile herhangi bir çatışmaya bugüne kadar girmemelerinin sebebi, henüz Cihad safhasına gelememiş olmalarından kaynaklanmaktadır. Bugün için devam eden Hizbullah-PKK çatışması ise bir zorunluluktan doğmuştur ve Cihad'ın bir safhası olarak nitelendirilmektedir.

7- TEORİK YÖNDEN OLUŞUM

İran inkılabı ile birlikte dünyada ve Türkiye'de islami-radikal akımların faaliyetlerinde büyük artışlar olduğu bilinmektedir. 1980 sonrası ülkemizde, gerek sünni kökenli, gerekse Şii kökenli radikal islamın savunucuları durumundaki Orta Doğu kökenli yazarlara ait kitapların Türkçe'ye tercüme edilme sürecinin hızlandığı,

Günümüze kadar İmam Humeyni, Ali ŞERİATİ, Muhammed Bakr-es SADR, Muhammet Hüseyin FADLALLAH,

Cafer ŞEHİDİ gibi Şii kökenli kişiler ile, Seyyid KUTUP, Abdülkadir UDEH, Sait HAVVA gibi sünni kökenli radikal islamı temsil eden yazarlara ait bir çok eserin tercümesinin gerçekleştirildiği görülmüştür.

1980 öncesinde belli bir ölçüde yürütülen tercüme faaliyetleri; zamanla bu eserleri yorumlayan ve belli kitlelere taşıyan bir kadronun oluşumunu gerçekleştirmiştir. Bu radikal kadronun, bugün için Güneydoğu Anadolu'da terör örgütü PKK'ya karşı faaliyet gösteren illegal Hizbullahi kesimin tabanını teşkil eden grubun doğmasına zemin hazırladığı değerlendirilmektedir.

Zamanla belli bir potansiyele erişen bu kesimin, özellikle Mısır kaynaklı **Müslüman Kardeşler Örgütünden** ve lider olarak Hasan El Banna'nın fikirlerinden büyük ölçüde istifade ettikleri, 1980'li yıllara gelindiğinde ise tamamı teoride kalan fikirlerin uygulama alanına nasıl aktarılacağı hususunda İran İslam Devriminden yararlandıkları düşünülmektedir.

1985-1986 yıllarında artık yavaş yavaş belli ölçüde dağınıklıktan kurtularak teşkilatlanma ve belli bir çatı altında toplanma yolunda büyük mesafeler katetmelerine rağmen, yine de birkaç parçaya bölünmelerinin önüne geçememişlerdir. Diğer taraftan, terör örgütü PKK ile olan sürtüşme, dağınık vaziyette bulunan grupları bir araya getirerek safların belirginleşmesini sağlamıştır.

8- ÜYE ALIMI VE TABAN KAZANIMI

Hizbullahi kesimin 1988 yılından beri, taban kazanımı konusunda faaliyetleri olduğu ve bölgede dini yönü ağırlıklı bulunan kişilerin, lise çağlarındaki çocuklara el atmasıyla bu faaliyete başlandığı bilinmektedir.

Bu tarihden itibaren dini düşüncesi ağır basan kişiler tarafından, özellikle akrabalık ilişkileri içerisinde liselerde okuyan çocuklara el atarak, bu çocukların bir takım evlerde teorik olarak işlendiği, kendilerine Hz. Peygamberimiz ve İslamiyet hakkında yoğun şekilde bilgiler verildiği, Lübnan Hizbullahı'nın İsrail'e karşı vermiş olduğu mücadelenin idealize edilerek işlendiği,

ayrıca Afganistan'da verilen mücadele ile İsrail ve ABD'nin kötü yönleri defalarca anlatılmak ve bu yönde kasetler dinletilmek suretiyle elemanların yetiştirildiği anlaşılmıştır.

Teorik yönden yukarıda anlatıldığı üzere yoğun bir eğitim verilen bu gençler zamanla hareketin aktif kadroları içerisine çekilmiş, hareketi daha geniş bir tabana oturtabilmek için bu kişilerin lise çevresinde bulunan arkadaşlıklarından da istifade edilmek suretiyle yeni sempatizan kitleler kazanımı yoluna gidildiği öğrenilmiştir.

Okullarda elde edilen gençler, kendi aralarında okul içinde ve dışında yukarıda arz edildiği şeklinde birbirlerini bilgilendirme ve yetiştirme açısından toplantılar düzenleyerek teorik eğitime devam etmişlerdir.

Hareketin tamamen illegal bir faaliyet olduğu, dolayısıyla her türlü işlemin gizlilik kuralları içerisinde yapılarak, yakın arkadaş ve akrabalarına dahi bu faaliyetlerden söz edilmemesi gerektiği işlenmek suretiyle, bu gençler gizlilik prensiplerine harfiyen uyan illegal bir alana çekilmişlerdir.

Kazanılan gençlere; islami inancın sadece inanmakla tamamlanamayacağı, islamı yaşayarak hayata tatbik etmenin gerektiği teması işlenerek eyleme dönük faaliyetleri için zemin hazırlamışlardır.

Orta öğretimde elde edilen bu kadrolar ile, aynı okullarda okuyan karşıt görüş mensubu diğer gruplar arasında sürtüşme ve kavgalar yaratılmak suretiyle, bu kişilerin hareket açısından hem deneyim hem de pratik mücadelede yerlerini almaları sağlanmıştır.

Hizbullahiler, özellikle güvenlik kuvvetlerinin içlerine sızmalarını önleyici tedbirler alma gayesine yönelik olarak üye kabulü konusunda çok titiz davranmaktadırlar...

Diğer solcu- Kürtçü illegal örgütlerin içerisine çok rahat bir şekilde istihbarat elemanlarının sızabildikleri, bunun ise bahse konu illegal örgütlerin üye alımında ölçü olarak kabul ettikleri hususların eksikliklerinden kaynaklandığı görüşüne sahiptirler.

Diğer İllegal örgütlerin, elemanlanmada gözü kara tavizsiz, güzel hitap kabiliyeti olan şahıslardaki bu tür vasıfları yeterli

bulabildikleri halde, Hizbullahilerin bu özelliklerin dışında, kişilerin inançlarına ve amellerine önem verdikleri ve üye alımında bu hususları ön plana çıkarttıkları bilinmektedir.

Kişilerin amellerinin içerisinde, ALLAH'a yapılan kullukları, ibadetlerine olan bağlılıkları, mallarını ve canlarını gerektiğinde ortaya koyabilmeleri, duruşları, oturuşları vb. hususlar yer almaktadır.

Üye kabulünde ve sonraki aşamalarda bu hususiyetlere özel önem gösteren bu grup, güvenlik güçlerinin kendi hareketlerine hulül edemeyeceğine inanmaktadır.

Örgüte herhangi bir sızmanın olmaması amacıyla üye kabülünde şahsa ait detaylı bilgileri içeren bir formatın bu kesimce hazırlandığı bilinmektedir.

Bu format üç bölümden oluşmakta, üye olacak şahsın ailevi, şahsi ve davaya bağlılığıyla ilgili durumlarını içerecek çok detaylı sorular içermektedir.

9- ÖRGÜTSEL EĞİTİM

Hizbullah örgütünün eleman kazanma ve kazanılan bu elemanları eğitme faaliyetleri, islamı anlatma (Tebliğ) yoluyla başlamaktadır. Şahsın belli bir mesafe alabilmesi için dini sohbetlere katılması ve islami konularda bilgi birikimini sağlaması esastır. Bu nedenle illegal faaliyet içerisinde mensuplarının teorik açıdan bilinçlendirilmesine yönelik çok yoğun bir eğitim safhası olduğu bilinmektedir.

Bu eğitim safhasının genellikle, din yönü ağır basan kişilerin evlerinde sohbetler şeklinde yapıldığı intikal eden bilgiler arasındadır. Bunun yanısıra Camiilerde, mescitlerde ve iş yerlerinde benzeri sohbet toplantıları yapılmaktadır.

Çıkartılan yayınlar, bir yandan taban kazanma amacına yönelik olmakla birlikte, diğer yandan teorik olarak örgüt mensuplarını eğitmeyi hedeflemektedir. Ayrıca örgütün bazı üst düzey mensuplarını eğitmeyi hedeflemektedir. Ayrıca örgütün bazı üst düzey mensuplarının İran'ın Kum Şehrinde dini eğitim gördükleri, bu şahısların Türkiye'ye döndüklerinde bulundukları çevrelerde kitabevleri de açmak suretiyle bölgesel

eğitim verdikleri duyumları alınmıştır.

Örgüt mensuplarının silahlı eğitim gördüklerine dair bügüne kadar herhangi bir bilgi elde edilememiştir. Ancak, örgüt faaliyetlerinin gelişmesi durumunda ileriki tarihlerde, diğer örgütlerde olduğu gibi militanlarının silahlı eğitimini amaçlayan kampların temini yoluna gidebileceği değerlendirilmektedir.

Örgütün illegal varlığını bir oranda sürdürebilmesi, gerektiğinde propagandasını yapabilmesi için silahlı eylemlere girmesi gerekmektedir. Bunun için silahlı eğitim görmüş militanlara ihtiyacı olacağı ve bu ihtiyacı karşılayabilmek için zaman içerisinde silahlı eğitim verebilecekleri gözden uzak bulundurulmamalıdır.

10- ÖRGÜTSEL YAPI ÖZELLİKLERİ

İl ve ilçelerde hücreler şeklinde örgütlendiği görülen Hizbullahi kesimin, örgüt yapısı ile ilgili olarak yapılan çalışmalar halen devam etmektedir. Örgütlenmede aile ve aşiret bağlarının önemli bir yer tuttuğu bilinmektedir. Örgüt yapısı henüz tam olarak çözülememesine rağmen aşağıda maddeler halinde belirtilen özellikler göze çarpmaktadır.

a) Örgüt Elemanları Arasındaki İlişki

Feodal olarak nitelendirilebilecek okul, aile, cemaat ve arkadaş ilişkisi elemanlar arasındaki bağı oluşturmaktadır. Elemanlar birbirleriyle genelde Camii'lerde ve dini çevrelerde tanışmaktadırlar. Elemanların aralarında akrabalık ve iş ilişkileri mevcuttur.

Şimdiye kadar yapılan çalışmalarda; örgüt mensuplarının genelde birbirlerini gerçek kimlikleriyle tanıdıkları, sahte nüfus cüzdanı, belge ve kod ismine fazla rağbet edilmediği görülmüştür.

Ancak; son zamanlarda yapılan operasyonlarda örgüt mensuplarının gizliliği daha etkin şekilde sağlamaları açısından kod ismi kullanmaya başladıkları görülmüştür. Kod ismi olarak Hz. Peygamberimiz dönemindeki Sahabe'nin isimleri örnek alınmaktadır.

Örneğin; Bilal, Habbab, Musa, Muhsin, Mehdi, Ammar, Selman ve Salih gibi kod isimler sıkça kullanılmaktadır.

b) Örgütün İrtibat Yerleri

Şu ana kadar elde edilen bulgulara göre örgüt, irtibat yeri olarak kendisine meyilli kişilere ait iş yerlerini kullanmaktadır. Genellikle bu iş yerleri kitabevleri ve çayevleri şeklindedir. Hem eğitim hem de buluşma yeri olarak kullanılan bu mekanlar aynı zamanda örgüt mensuplarına ticari gelir sağlayan yerler olmaktadır.

Örgüt mensuplarının aileleriyle birlikte yaşadıkları ikametlerinin de aynı şekilde irtibat ve eğitim yerleri olarak kullanıldıkları bilinmektedir.

c) Örgüt Evleri

İllegal örgütün eylemlerini planlama ve mensuplarını barındırma üssü olarak örgüt evleri kiraladıkları görülmüştür.

Örgüt evleri, kendilerine ilgi duyan sempatizanlardan birinin üzerine gerçek kimliği ile kiralanmaktadır. Ancak kiralar bu şahıs tarafından değil örgüt yöneticileri tarafından ödenmektedir.

Genellikle değişik yerleşim yerlerinden gelen sempatizan ve militan kişiler bu evlerde barındırılmaktadır.

Evlerde mutaassıp bir yaşantının sürdürülererek, dikkati çekmeme açısından çevreyi ve komşuları rahatsız etmemeye özen gösterilmektedir.

Örgüte ait kiralanan evlerde örgüt mensubu olanların teorik eğitim yaptıkları, bu evleri istihbarat çalışmalarında birer merkez gibi kullandıkları bilinmektedir.

Şu ana kadar bu tür 4 örgütevi, yapılan operasyonlarda belirlenerek deşifre edilmiştir.

d) Kullandıkları İşaretler

Örgütün bu güne kadar belli bir bayrağının varlığına dair herhangi bir bilgi edinilememiştir. Ancak yakalanan bazı örgüt mensuplarının evlerinde; yeşil zemin üstüne sarı renkle yazılmış, üzerinde **LAİLAHE İLLALLAH ve ALLAHÜEKBER** ibarelerinin yazılı bulunduğu iki adet flama ele geçirilmiştir.

Ayrıca; Silvan içerisinde yapılan bir operasyonda bir kişinin evinde, üzerinde **ALLAHÜEKBER** yazılı ve örgüt mensuplarının başlarına takılmak üzere hazırlandığı tahmin edilen

46 adet bez bant bulunmuştur. Bu haliyle Lübnan Hizbullah'ını çağrıştırmaktadır.

e) Örgütlenme Modeli

Örgüt yapıları tam olarak çözümlenememekle birlikte il ve ilçelerde bir sorumlunun liderliğinde hücreler şeklinde örgütlendikleri müşahade edilmiştir.

Sorumlu kişinin alt, üst ve yatay ilişkilerinin çok geniş olduğu, çevre il ve ilçelerdeki örgüt mensupları ile koordine kurduğu görülmüştür.

Diğer yerleşim yerleri ile organize bir bağlarının veya ast-üst ilişki şeklinde tanımlanabilecek bir ilişkinin varlığı konusunda bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak, organize bir bağın olduğuna inanılmaktadır.

Sorumlu kişilerin, örgütsel istihbarat, eğitim ve eylem konusunda odak durumunda oldukları, hatta direkt olarak silahlı eylemlere girdikleri de olmuştur.

Örgüt içerisinde, üst seviyelerde olanlar da dahil olmak üzere belli konumlara gelmiş örgüt mensuplarının hepsi, özellikle orta dereceli okullardan tesbit edilen gençlere yönelik yoğun bir faaliyet içerisindedirler. Kendi evlerini ve örgüt evlerini, sanki bir yurt olarak kullanarak, bu yerlerde barındırılan gençler, gruplara ayrılmak suretiyle bir sorumlunun altında eğitime tabi tutulmaktadırlar.

Örgüt içerisinde son zamanlarda kod isim kullanılmaya başlanılmasına rağmen, var olan aşiret, cemaat ve akrabalık bağları nedeniyle birbirlerini gerçek kimlikleriyle de tanımaktadırlar. Yalnız diğer yerleşim birimlerinden, bir yere eylem yapmak üzere gönderilenlerin, eylemin planlandığı yerdeki örgüt mensuplarınca tanınmadığı, ancak bu kişilerin geldikleri yerlerden gerçek kimliklerinin tesbitinin mümkün olduğu değerlendirilmektedir.

İllegal örgüte yönelik yapılan operasyonlarda ele geçirilen örgüt mensuplarının;

Polis tahkikatı esnasında, sürekli yalan söyledikleri, sık sık ifade değiştirdikleri, bu yollarla tahkikatın seyrini etkiledikleri görülmektedir. Örneğin örgüt evinden çıkarken ya-

kalanan bir sanık, eve hırsızlık yapmak için girdiğini söyleyebilmiştir.

Diğer taraftan bir eylemi gerçekleştirirken münferit olarak yakalanan illegal örgüt mensupları, olayı şahsi sebeplerle yaptığını, alacak verecek meselesi olduğunu ifade etmekte, bu nedenle örgüt ve örgütsel yapı hakkında fazla bilgi sahibi olunamamaktadır.

11- İSTİHBARAT ÇALIŞMALARI

Hizbullahiler tarafından, PKK terör örgütü mensubu ve sempatizanlarına karşı gerçekleştirilen eylemlerin gelişigüzel yapılmadığı, planlı ve proğramlı bir şekilde icra edildiği, olay öncesinde geniş bir istihbari çalışmanın yapıldığı ele geçen dökümanlardan anlaşılmıştır.

Aynı bölgenin insanları olmaları ve yöre lisanını bilmeleri sebebiyle hedefleri hakkında çok rahat ve yeterli istihbari çalışma yapabilmektedirler. Ayrıca istihbari çalışmalarda elde edilen bilgilerin depolanmasında bilgisayar kullanacak kadar ileri gitmişlerdir.

İstihbarat çalışmalarının, çocuk yaşta denilebilecek örgüt mensuplarına yaptırıldığı, hedeflerin durumu hakkında günün 24 saatini kapsayacak ayrıntılı bilgilerin derlendiği görülmüştür.

Kendilerine göre zararlı faaliyetleri bulunan, PKK yanlısı olan, dinsiz bilinen ve kendi hareketlerine zararı dokunabilecek şahıslar ile dini küçümseyen ve dini değerlere hakaret eden kişilerin hakkında ileride kendilerine karşı konulabilecek eylemlere hazırlıklı olmak bakımından genel olarak istihbari çalışmalar yapılmaktadır.

İstihbarat çalışmalarında derlenen bilgiler; şahsın ismi, adresi, açık kimliği, periyodik hareket tarzı, eşgali, zararlı faaliyeti ve şahsı tanıyan örgüt mensuplarının isimleri de belirtilmek suretiyle listeler halinde birleştirilmektedir.

Daha ziyade, eğitim safhasında bulunan çocuklardan şüphelenilmeyeceği gözönünde bulundurularak, aynı zamanda kendilerinin pratik olarak da yetişmelerini ve hareketin aktif

mücadelesi içerisine çekilebilmelerini sağlamak maksadıyla istihbarat çalışmalarında kullanıldıkları değerlendirilmektedir.

Eylem öncesi yapılan istihbarat çalışmalarında hedefin bulunduğu yer, kaçma istikametleri, saklanma yerlerini de ihtiva eden teferruatlı şehir krokileri hazırladıkları görülmüştür.

Yerleşim biriminde, örgütün üst seviyesinde bulunan bir mensubun istihbarat çalışmalarından sorumlu olduğu, bu şahıs tarafından istihbari çalışma yapabilecek kişilere görev verildiği, toplanan bilgilerin ise yukarda yazıldığı şekilde tasniflenerek daha üst yetkililere gönderildiği, bu bilgilerin değerlendirilmesi sonucunda eylem yapılması gereken kişilerin örgütün üst seviyedeki elemanlarınca tesbit edilerek, eylem icra edecek mensuplarına talimat verilmek suretiyle, olayların gerçekleştirildiği anlaşılmıştır.

12- ÖRGÜTÜN EYLEM ÖZELLİKLERİ

Eylemler, diğer illegal faaliyetlerde olduğu gibi örgütsel hiyerarşi içerisinde emir komuta zincirinde icra edilmekte ve **CEZALANDIRMA** olarak isimlendirilmektedir.

Eylem öncesi, olayı gerçekleştirecek militanlar örgüt içerisinde yer alan kişilerin ikametlerinde misafir edilmektedir. Bu konu örgüt içerisindeki feodal ilişkileri açıklaması bakımından dikkat çekicidir. Diğer illegal örgütlenmelerde bu duruma rastlanılmaz.

Eylemi gerçekleştirecek timin bazen eylem öncesi ilk defa bir araya geldikleri, daha önceden birbirlerini tanımadıkları görülmektedir. Bu durum örgüt mensupları arasında büyük bir güvenin ve tutkunluğun işareti olarak değerlendirilmektedir.

Olay sonrasında da eylemi gerçekleştiren sanıkların tekrar örgüt mensuplarından birinin evine kaçtıkları ve gizlendikleri öğrenilmiştir. İllegal örgütün bugüne kadar gerçekleştirmiş olduğu eylemler incelendiğinde; eylemlerinin bir çok yönden karakteristik özellikler taşıdığı göze çarpmaktadır.

Aşağıda maddeler halinde belirtilecek bu özellikler gerçekleştirilen her olayda illegal örgütün sanki bu olayı ben yaptım şeklinde mesajı verilmek istenircesine tekarlanmaktadır.

a) Eylemlerin Genelde Yakın Mesafeden Konulması,

Eylemlerin en önemli genel karakteristiği silahlı saldırıların çok yakın mesafeden gerçekleştirilmesidir. Dolayısıyla saldırıdan kurtulmak pek mümkün değildir. Hatta bazı olaylarda silah hedefe bitişik vaziyette kullanılmıştır.

b) Hedefin Baş Nahiyesine Ateş Edilmesi

Hedeflerin genelde baş nahiyesine bir kaç el ateş edilmektedir. Bu husus eylemlerin tamamen öldürmeye yönelik olduğunu göstermesi bakımından dikkat çekicidir.

Dolayısıyla saldırıya uğrayan kişilerin pek azının yaralı olarak kurtulduğu görülmektedir.

c) Eylemlerde Ayrı Ayrı Silahların Kullanılması,

Şu ana kadar bu kesimin 150 civarında silahlı saldırı eylemini gerçekleştirmesine rağmen, olaylar arasında balistik irtibatın bir-ikiyi geçmediği görülmektedir. Yani her eylemde değişik silah kullanılması söz konusudur.

Polis açısından düşündüğümüzde eylem esnasında ve sonrasında silahı ile beraber yakalanan bir örgüt militanının silahından balistik incelemeyle bir eylemden fazla olayın aydınlatılması mümkün olmamaktadır. Olayın balistik irtibatı olmayınca maddi yönden delillendirilmesinin çok zor olduğu aşikardır.

En son elde edilen bilgilere göre; eylemlerde kullanılan silahların olaylardan sonra örgüt mensupları tarafından kendi ifadelerine göre fiziki müdahale ile **TEMİZLENDİĞİ** öğrenilmiştir.

Olaylarda kullanılan silahlar balistik yönden irtibat vermemesi için ve delilleri yok edebilmek maksadıyla silahın iğnesinin çıkartılarak iğne ucu zımparalanmakta, ayrıca fişek taban yatağına da aynı müdahale yapılarak tabancanın balistik özellikleri fizik olarak değiştirilmektedir.

Bu işlemin örgütün üst yöneticileri tarafından alt kademelere öğretildiği, her olaydan sonra benzeri fiziki müdahalenin yapılarak silaha ilişkin delillerin yokedildiği öğrenilmiştir.

Dolayısıyla şimdiye kadar gerçekleştirilen olaylar arasında

balistik irtibatın sağlanamamasının bu uygulamadan kaynaklandığı değerlendirilmektedir.

d) Eylemlerin Üstlenilmemesi,

Yıkıcı faaliyetlerin en büyük propoganda araçları eylem olmasına rağmen, Hizbullahi kesimin eylemlerini propoganda amaçlı olarak kullanmadığı görülmektedir.

Hizbullahi kesim, eylemlerini üstlenme yoluna gitmemiştir. Kendilerine göre "**Eylemin üstlenilmesine gerek yoktur. Eylemin mesajını alan alır, başkalarının mesaj almasına ve ilgilenmesine de lüzum yoktur. Hizbullahı karşısına alanlar nerede Hizbullah olduğunu bilirler**" ilkesinden hareket etmektedirler. Kısaca reklam yapma amaçları bulunmamaktadır.

Halbuki diğer yıkıcı faaliyetlerde olay sonrası üstlenme ve eylemi kendi propogandaları için kullanma faaliyeti genel maksattır. Yani eylem propoganda için yapılır. Bu kesimde ise işin propoganda yönüne önem verilmez. Sonuç olarak, eylemlerin propaganda amaçlı yapılmadığı, hedef alınan kişinin yok edilmesi maksadı güdüldüğü değerlendirilmektedir.

e) Profesyonelce Eylem Yapılması

Eylemler incelendiğinde, profesyonelce gerçekleştirildikleri görülmektedir. Özellikle kişilere yönelik silahlı saldırı eylemlerini gerçekleştirenlerin bir ölüm makinası gibi çalıştıkları söylenebilir.

Muhtemelen eylemi gerçekleştirecek militanların başka bölgelerden eylem konulacak alana getirildikleri tahmin edilmektedir. Çünkü çatışmanın devam etmekte olduğu Güneydoğu il ve ilçelerimizin nüfus olarak fazla kalabalık olmadıkları düşünüldüğünde, faillerin ismen tanınması gerektiği akla gelmektedir.

Ancak; bugüne kadar hiçbir eylemde failler, olay tanıkları tarafından tanınamamıştır. Bu özelliği ile; Hizbullahi kesimin soğukkanlı ve cinayet işlemeye alışkın militanlarını bölgede gezdirdiği değerlendirilmektedir.

Eylemler; genellikle iki silahlı militan tarafından gerçekleştirilmektedir. Olayda silahlı olanlardan biri direkt hedefe ateş etmekte, diğeri ise gözcülük yapmakla birlikte aynı

zamanda hedefe ateş eden arkadaşını koruma altında tutmaktadır.

İllegal örgütlenmenin yerel üst birimlerinde görev alan ve yönetici durumunda olan mensuplarının da zaman zaman silahlı eylemlere girdikleri görülmüştür.

f) Eylemlerin Tek Kişiye Yönelik Olması

Silahlı saldırı eylemlerinin tek kişiye yönelik olduğu görülmektedir. Yani birden ziyade hedefe aynı anda saldırma sözkonusu değildir. Hedeflerin tek tek seçildiği ve eylem için saldırı yapılabilecek en uygun yerlerin belirlendiği, bu durumun aynı zamanda olay tanıklarının da az olmasına sebep olduğu değerlendirilmektedir.

g) Gündüz Saatlerinde Eylem Konulması

Eylemler genellikle gündüz saatlerinde konulmaktadır. Hedef alınan kişi işinden - evinden çıkarken veya işinde çalışırken saldırıya uğramaktadır.

Gündüz eylem konulmasının; güvenlik kuvvetleri tarafından yakalanma ve tanıklar tarafından teşhis edilebilme riski olmasına rağmen ısrarla sürdürülmesinin korkusuzca hareket edebildiklerini göstermesi bakımından önemli olduğu değerlendirilmektedir.

Ayrıca; hedeflerini gündüz vakitlerinde daha rahat buldukları da kesindir.

h) Tetikçilerin 15-18 Yaş Grubundan Olmaları

Silah kullanan militanların genelde 15-18 yaş grubundaki şahıslardan olduğu görülmektedir. Çocuk yaştaki kişilerin örgüt mensupları tarafından islami ideoloji ile beyinlerinin yıkanarak **ALLAH** yolunda savaşa gidiyormuş gibi eyleme görderildikleri sonucu ortaya çıkmaktadır.

Bu haliyle; İran destekli Lübnan Hizbullahını çağrıştırmaktadır. İran'da 1980'li yıllarda, organize Hizbullahın kuruluşu esnasında bu yaştaki kişilere çok önem verilmiştir. İran-Irak savaşında bile çocuk denebilecek yaşlardaki Hizbullah militanlarının cepheye sürüldükleri bilinmektedir.

15- 18 yaş grubundaki insanları eğitmek ve yönlendirmek elbette çok kolaydır. Kişiler bu yaşlarda bir arayış ve kendisini is-

bat edebilme, kahraman olabilme gibi duygular taşırlar. Bu özelliklerin iyi kullanıldığı ve eylemlerin bu yaş grubu içinden yetiştirilen kişilere yaptırıldığı müşahade edilmektedir.

ı) PKK'lıların veya Sempatizanlarının Hedef Alınması

Eylemlerde hedef, PKK sempatizanı veya mensubu şahıslardır. Dolayısıyla, yasadışı PKK terör örgütü lehinde yayın yapan, yayın organlarının mensupları ile HEP üyeleri de hedef alınanlar arasındadır.

1992 yılından itibaren, bölgede basın mensupları ve HEP'lilere yönelik silahlı saldırı eylemlerinin (çoğunun faili meçhul olmalarına rağmen) bu grup tarafından gerçekleştirildiği düşünülmektedir. Diğer bir açıdan benzeri eylemlerin kamuoyuna olan etkisinin de hesap edildiği aşikardır.

Basın mensuplarıyla HEP üyelerinin legal faaliyet içerisinde bulunmaları sebebiyle kolay hedef oldukları da düşünülebilir.

j) Güvenlik Kuvvetleri ile Devlete Yönelik Eylemlere Girilmemesi

Eylemler, özellikle PKK mensubu şahıslarla sınırlı tutulmakta, diğer gruplara karşı herhangi bir eylemde bulunulmamaktadır. Ayrıca güvenlik kuvvetlerine ve devletin diğer birimlerine karşı herhangi bir saldırıları görülmemiştir.

Bunun sebebi, yayınımızın diğer bölümlerinde görüleceği üzere, illegal grubun henüz devlete ve onun güvenlik kuvvetlerine eylem koyabilecek bir aşamaya gelememiş olmasıdır.

k) Eylemlerin Güneydoğu Bölgemizde Meydana Gelmesi

Şu ana kadar gerçekleştirilen eylemler, İstanbul'daki Neve-Şalom Sinagog'una saldırı haricinde, Güneydoğu Anadolu Bölgemizde meydana gelmiştir.

Kendilerine göre, PKK'ya karşı "**İslamın izzet ve şerefini korumak maksadıyla meşru müdafaa**" kabilinden eyleme girmişlerdir.

Benzeri saldırılar başka yerlerde vuku bulursa aynı şekilde karşılık verileceğini söylemektedirler. Hatta PKK tarafından kendilerine karşı yöneltilen saldırıların durdurulmaması halinde yeryüzünün her köşesinde mücadeleye girebilecekleri tehdidini yapmışlardır.

l) PKK Saldırılarına Tepki Olarak Eylem Yapılması

Bölgede meydana gelen eylemleri incelediğimiz zaman, her seferinde eylemlerin karşılıklı konulduğunu, bu haliyle tipik **KAN DAVASI** özelliği arzettiğini görmekteyiz.

PKK'nın bu kesime yönelik koyduğu her eylemin akabinde, aynı şekilde eylemle karşılaşması dikkati çekmektedir. Diyarbakır ili Silvan ilçesi Yolaç Köyü Camiisi katliamından sonra, aynı köyde veya değişik yerleşim birimlerinde bulunan Yolaç Köylülerinin hedef alınması, çarpıcı örneklerdendir. Aynı şekilde Cizre'de Zeki ATAK isimli Hizbullahinin öldürülmesine karşılık 4 Cizreli şoförün G. Antep'de öldürülmesi gibi.

13- GİRDİKLERİ EYLEM TÜRLERİ

Hizbullahi kesimin gerçekleştirdiği eylemleri tasnife tabi tuttuğumuzda; bunların 5 grupta toplandığı görülür.

a) Silahlı Saldırı

Hizbullahi kesimin eylemlerinin büyük bir çoğunluğu silahlı saldırılardan oluşmaktadır. Bu saldırılarda genelde tabanca kullanılmakta ve eylem tamamen hedefi öldürmeye yönelik olarak gerçekleştirilmektedir. Terör örgütü PKK'nın yapmış olduğu eylem türlerinden olan baskı, korkutma ve sindirmeye yönelik diğer silahlı faaliyetlere çok sık rastlanılmamaktadır.

b) Kundaklama

İllegal örgüt, ilk zamanlarda PKK mensubu veya sempatizanlarının ikamet ve işyerlerine karşı kundaklama türü eylemlerde bulunmuşsa da, bu tür eylemleri zamanla azaltmış ve daha çok silahlı saldırı eylemlerine yönelmiştir.

Kundaklama eylemleri hedef alınan kişilerin maddi olarak zayıflatılması ve sindirilmesini amaçlamaktadır. Bu meyanda özellikle Silvan ilçesinde birçok dükkan ve iş yerine kundaklama olayı gerçekleştirilmiştir.

c) Darp

Genelde okullarda bulunan Hizbullahi öğrenci kesimin PKK mensubu veya sempatizanı öğrencilere karşı gerçekleştirdiği eylem çeşitlerinden biridir. Örgüt bu tür eylemlere fazla te-

vessül etmemekle birlikte Dicle Üniversitesi ve bölgedeki İmam Hatip Okullarında benzeri olaylar görülmüştür.

d) Propaganda Amaçlı Eylemler

Hizbullahi kesim, kendilerini lanse edecek, kamuoyuna tanıtacak propaganda türü bildiri, pankart ve afiş asma gibi eylemlere şimdiye kadar fazla önem vermemiştir.

Afiş ve pankart asma olayına hiç rastlanılmamıştır. Çok nadir olarak bölgede, çeşitli imzalar altında bazı bildiriler ele geçirilmiştir. Ancak bu bildirilerin hiç birisinde "**HİZBULLAH**" imzası kullanılmamıştır.

Genelde;

İslami Cihat- B (İslami Yumruk)

Kürdistan İslami Direnişi

gibi imzalar kullanılmıştır. Bu bildirilerin Hizbullahi kesimle ilgisi olup olmadığı kesin olarak bilinmemektedir.

e) Tehdit

Hizbullahilerin çatışma halinde bulundukları PKK mensubu veya sempatizanlarına yönelik olarak **tehdit'i** bir silah olarak kullanmalarına sık sık rastlanılmaktadır.

İntikal eden bilgilere göre hedef alınan kişilerin telefonla tehdit edildikleri, bazen bildirilerde isimler zikredilmek suretiyle açık tehditler de yapıldığı müşahade edilmektedir.

Son zamanlarda; Batman, Silvan, Nusaybin ve Diyarbakır'da karşıt görüşlerdeki basın-yayın organlarının dağıtılmasını önlemek maksadıyla, dağıtım şirketleri ve gazete bayilerine yönelik yoğun tehdit kampanyası başlatmışlar, bunda da nisbeten başarılı olmuşlardır.

14- HİZBULLAHİ KESİMİN PKK ÖRGÜTÜ İLE ÇATIŞMA SEBEPLERİ

Hizbullahi kesim; PKK örgütünü, din ve islam düşmanı olarak görmektedir. PKK'nın "**komünist düzeni savunduğu, ateist bir insan yapısı oluşturmayı amaçladığı, aynı zamanda şovenistlik yaparak ümmeti böldüğü, müslümanlara baskı yaptığı ve katlettiği**" gibi gerekçeler bu çatışmanın başlamasına ve gelişmesine neden olarak gösterilmektedir.

Ayrıca, **PKK'nın Ermeni militanlarla işbirliği yaptığı, hatta Ermenistan'dan yardım gördüğü dolayısıyla Ermenilerin emellerine hizmet ettiği** görüşü, Hizbullahi kesimin PKK ile çatışma sebeplerinin diğer bir boyutunu oluşturmaktadır.

Müslümanları katleden, Ermenilerle işbirliği yapan, komünizme hizmet eden ve ümmeti bölmeyi amaçlayan bir zihniyetin temsilcisi olan PKK örgütü, Hizbullahi kesim için savaşılması hatta yok edilmesi gereken bir düşman olarak görülmektedir.

Ayrıca; Hizbullah-PKK çatışmasının, PKK örgütü tarafından ilk defa Hizbullahi kesime karşı gerçekleştirilen silahlı eylemlerle başladığı ve buna karşı, Hizbullahi kesimin cevap vermesiyle bu boyutlara ulaştığı ileri sürülmektedir.

15- PKK ÖRGÜTÜNÜN, HİZBULLAHİ KESİME VE İSLAMİYETE BAKIŞ AÇİSİ

PKK terör örgütü, amacına ulaşmadaki en büyük engellerinden biri olarak gördüğü Hizbullahi kesimi, yok edilmesi gereken bir düşman olarak görmektedir.

Çatışmanın başladığı günden beri büyük bir şaşkınlığa düşen ve her yolu denediği halde bu kesimi sindirebilmek için kesin sonuca ulaşamayan PKK örgütü, bir yandan Hizbullahi kesimi **devlet yanlısı (Hizb-ül Kontra)** olarak göstermek suretiyle etkinliğini kırmaya çalışmakta diğer yandan kendisini dine ve islama bağlı göstererek müslümanların yanındaymış izlenimi vermeye çalışarak Hizbullahi kesimi pasifize etme siyaseti gütmektedir.

İslamiyet'in Türklerin elinde, devrimci özünü yitirerek bir saldırı, tahakküm ve baskı aracına dönüştüğü, islamiyeti bir milli ideoloji olarak benimseyen Türklerin, bu yolda islamı bir yayılma aracı olarak kullandıkları ileri sürülerek; tarikat, islami ekol ve mezhepleri Türklerin şovenizmine hizmet eden birer araç olarak göstermektedirler.

Yine; **Türklerin İslamı bir araç olarak kullanmalarına rağmen, Kürtlerin böyle bir yola tevessül etmedikleri, bunun sonucu olarak İslamın, Kürtlerin milli gelişmesine bir araç ol-**

madığı, aksine Kürtlerin kendi milliyetlerinin inkarına sebep olduğu,

Kendilerinin başına musallat olan Hizbullahi oluşumun birden bire ortaya çıkmasının, **T. C. nin PKK'ya karşı kullanacak silahının kalmamasından kaynaklandığı,**

İslamın, ideolojik bir silah olarak kendilerine karşı kullanılmaya başlandığı, çocuk yaşlarda ailelerinden alınan Kürt çocuklarının çeşitli tarikatların elinde yetiştirilip beyinleri yıkandıktan sonra kendi üzerlerine salındığı, bunun da T. C. tarafından organize edildiği, ileri sürülmektedir.

PKK terör örgütü; **islamiyeti kendilerinin savunduğunu, T.C. nin islamın düşmanı olduğunu** ileri sürerek islam adına, islam düşmanlarına karşı faaliyet yürüten islami grupların kendi yanlarında mücadeleye katılmaları gerektiği fikrini yaymaya çalışmaktadır.

Ayrıca; Hizbullahi hareketin kendileri için çok ciddi bir tehlike oluşturduğunu, bu hareketin acilen bitirilmesi gerektiğini, bugüne kadar yaptıklarının kendilerine en pahalı şekilde ödettirilmesinin şart olduğunu ve günümüze kadar etkin önlemler alınmaması nedeniyle kadrolarının büyük kayıplar verdiğini müteaddit defalar dile getirmişlerdir.

16- HİZBULLAHİ KESİMİN PKK'YI DEĞERLENDİRMESİ

Bölgedeki çatışmaların müslümanlar tarafından başlatılmadığı, PKK tarafından başlatıldığı, görüşünü savunan Hizbullahiler; **bölgede islami faaliyetlerin güçlendiğini ve bu gücü yoketmek için PKK'nın devreye sokularak islami gelişimin inkıtaya uğratılmasının amaçlandığı,**

Hizbullahiler; PKK'nın, Kürt halkının kurtuluşu için mücadele etmediği, devletle birlikte iflas etmiş Marksizmi Kürt halkının üzerinde uygulamak istediği ve bu amacına ulaşmak için terörü araç olarak kullandığı,

Geçen beş altı yıllık zaman zarfında; PKK'nın kürt halkına T. C. nin 60 yılda yapamadığı tahribatı yaptığı, bölge insanının sahip olduğu dini inançları baltalayarak çeşitli entrikalarla **LAİKLİĞİ ve ATEİZMİ** bölge insanı arasına sokmak suretiyle

T. C. ye yardımcı olduğu, bütün bu yönleriyle **kafir ve asrın Ebu Cehilleri** olarak nitelendirilmelerinin doğru olacağını belirtmektedirler.

Hizbullahiler, PKK'yı **Laik-Marksist-Ulusalcı** yapısıyla emperyalist sistemin Kürdistandaki piyonu olarak görmekte ve bu haliyle Anadolu'daki islami gelişimin engellenmesiyle görevlendirilmiş taşeron bir örgüt niteliği taşıdığını ifade etmektedirler.

PKK'nın bölgede istediği eve girip çıktığı, yiyip- içip, barındığı hatta evin hanımına tecavüz ettiği ve kimsenin bunlara ses çıkartamadığı, böyle bir düşünce sistemine sahip olan bir örgütün Kürtleri ve Kürt halkını temsil edemeyeceği,

"T. C. nin yanısıra, PKK'nın da kürt halkına baskı zulüm ve işkence yaptığı, bügüne kadar ne yaptıysa tamamen Kürt halkının aleyhine olduğu, Ermenilerle birlikte aynı safta mücadele eden ismi konulmamış çocuktan ak sakallı ihtiyara kadar kurşun sıkan bir zihniyetin mücadelesinin samimi olamayacağı, emperyalistlerin emellerine hizmet etmekten başka bir amacının da bulunamayacağı" gibi hususlar, Hizbullahi kesimin görüşleri arasında yeralmaktadır.

17- İLLEGAL SOL ÖRGÜTLERİN HİZBULLAHI DEĞERLENDİRMESİ

Sol kanattaki illegal örgütler; Güneydoğuda faaliyet yürüten Hizbullahi kesimin kesinlikle devletten ayrı düşünülemeyeceğini ve Kontrgerillanın bir parçası olduğunu savunmakta ve Hizbullahı sivil alanda faaliyeti gittikçe yaygınlaşan T. C. nin illegalitedeki bir yan kuruluşu olarak görmektedirler.

Hizbullahın, koruculuk sisteminden hiç bir farkının bulunmadığını, Hizbullah isminin Kontrgerillanın faaliyetlerini örten bir maskeden ibaret olduğunu, son zamanlarda bu maskenin artık provakasyon niteliğini de aşıp resmi kurmaylığın yönlendirdiği kitle tabanlı bir kontrgerilla örgütlenmesine dönüştüğü, hususları yine bu kesim tarafından ifade edilmektedir.

Geçmişte Türk Milliyetçiliği kisvesi altında faaliyet yürüten kontrgerillanın bugün Kürdistan'da kapı aralamak için faşizmin sömürdüğü bir başka geleneksel motif olan dini kullanmayı tercih etmesi şeklinde yorumlanmaktadır.

Diğer tarafatan kontrgerillanın, Güneydoğu Anadolunun bugünkü zaaflarından beslendiği, Hizbullahın örgütlendirilirken özellikle Camii ve Kur'an Kursları gibi dini kurumların yanısıra dersane, okul ve gerici esnaf dükkanlarının örgütlenme merkezi olarak kullanıldığı ileri sürülerek örgütlenirken ve eylemleri sırasında hiçbir engelleme ile karşılaşmayan Hizbullahı, aslında devletin tekelinde Kürt halkı içerisinden oluşturulmuş bir katliam örgütü olarak değerlendirmektedirler.

Türkiye'deki Üniversitelerde fırsat buldukça Milliyetçi akımlar içerisinde örgütlenen sivil-faşist hareketin, Doğu Üniversitelerinde ise Hizbullah adıyla örgütlendiği iddiasını savunan illegal sol kesim bu görüşünden hareketle, faşist iktidarın gençlik arasındaki bu örgütlenmeyle gençliğin dinamizmini boğarak kendi çıkarı uğruna kullanmak istediği şeklinde yorumlarda bulunulmaktadır.

Açıklanmaya çalışıldığı üzere, sol kanadın Hizbullahı değerlendirmesi, PKK'nın Hizbullahi kesime bakış açısıyla paralellik arzetmekte ve her iki taraf da Hizbullahi kesimi T. C. nin kontrolünde olan bir kontrgerilla hareketi olarak görmektedir.

18- HİZBULLAH'IN T. C.'YE VE KÜRT SORUNUNA BAKIŞI

Cumhuriyetten bu yana devletin Kürtlere baskı yaptığı, Şeyh Sait'in de bu baskı ve zulmün bir örneği olarak öldürüldüğü, var olan baskının devletin siyasi yapısı ve liderlerinin islam dışı zihniyetlerinden kaynaklandığı ileri sürülmektedir.

T. C. devletinin siyasi yapısının dini kurallara uydurulması gerektiği, Kürtlerin ve Türklerin birlikte islami bir devlet şemsiyesi altında müslüman ve kardeş olarak yaşayabilecekleri,

Kürt ve Türk Milliyetçiliğinin ümmeti böldüğü bu nedenle islami bir sistemin gerektiği vurgulanmaktadır.

Kürdistan'da yaşayan mazlum ve müslüman halkın 70 senedir batıcı-laik sisteme sahip T. C. nin esareti altında bulunduğu, 1925'lerden itibaren Kürt halkının; inkar, tehcir, asimilasyon, dejenerasyon ve soykırım politikaları altında ezildiği,

Devletin; politikalarını milliyetçilik ilkeleri üzerine bina ettiği ve sonuçta bu politikanın Kürt milliyetçiliğini doğurduğu görüşlerini savunan Hizbullahiler, Türk Devletinin PKK gibi zalim ve dinsiz olduğunu, bunun bir sonucu olarak Kürt halkını ezdiğini, ancak yapılan baskılara rağmen Kürt toplumunun islamiyete olan hassasiyetinin kaybettirilemediğini ileri sürmektedirler.

Hizbullahiler; Türk ve Kürt halkının tarihte 1000 yılı aşkın bir süre kardeş olarak yaşamalarına rağmen, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla birlikte bu iki toplum arasında en büyük bağ olan din bağının zayıflatıldığı, buna paralel olarak aralarındaki kardeşlik duygularının azaldığı ve bugün iki düşman toplum haline dönüştürüldüğü, bunun sorumluluğunun da devlete ait olduğu gibi görüşlere sahiptirler.

Ortaya çıkan Kürt sorununun; milliyetçilik duyguları öne çıkarılmış bir Kürdistan devleti kurmakla çözümlenemeyeceği, çözümün Türk ve Kürt toplumlarının tarihte olduğu gibi ümmet potası içerisinde ve aynı çatı altında birlikte yaşamasıyla sağlanabileceği savunulmaktadır.

Hizbullahın birinci hedefinin; Kürdistan'a karşı tatbik ettiği politikalar nedeniyle Türkiye Cumhuriyeti Devletinin olduğu, verilecek kararlı bir mücadele ile bölge halkı için islami kurtuluşun getirileceği ifade edilmektedir.

Hizbullahiler, Hizb-ul Kontra olarak isimlendirilmelerini tasvip etmemekte, PKK tarafından ortaya atılmış bu tür iddiaların kendilerini Kürt halkının gözünden düşürmeye yönelik olduğunu, hiç bir şekilde T. C.'ye hizmet etmek gibi düşünceye sahip olmadıklarını söylemektedirler.

19- MİLLİYETÇİLİK ANLAYIŞLARI

"İslam'da inananlar ümmettir, yani bir bütündür. Renk, din, kavim farklılıkları önemli değildir, önemli olan takva'dır, inançtır. Milliyetçilik hareketleri ümmeti bölerek islama zarar vermektedir", dolayısıyla bu kesimde olanlar her türlü milliyetçiliği reddeden ümmetçi bir anlayışa sahiptir, şeklindeki görüşler Hizbullahi kesimin milliyetçilik anlayışını ortaya koyan ana kıstaslardır.

70 yıldır uygulanan Türk milliyetçiliğinin getirdiği sıkıntı ve zülumler ortadayken alternatif olarak getirilmek istenen Kürt milliyetçiliğinin de aynı sonucu ortaya çıkaracağını, Kürt veya Türk milliyetçiliğini ön plana çıkarmak suretiyle hiç bir meselenin çözülemeyeceğini, tek çözüm yolu olarak inanca dayanan ümmetçilik anlayışını görmektedirler.

İslam ümmetinin günümüzde paramparça olma sebebinin, ümmetin başına örülen kavmiyetçilik belasından kaynaklandığı, bu belanın da bölünüp parçalanmamız için Avrupalılar tarafından başımıza sarıldığı, bizi parçalamak için milliyetçilik hareketlerini içimize sokanların kendilerinin bütünleşmeye çalıştıkları, bunun ise müslümanlar tarafından halen görülemediği,

İslamda bir kavmin diğer bir kavme kesinlikle üstünlüğünün sözkonusu olmadığı, dolayısıyla kavmiyetçilik esasına dayanan soyu, dili ve rengine göre insanlara muamele eden ve savaş açan kişilerin aynı zamanda ALLAH'ın ayetlerine de savaş açtığını savunan Hizbullahi kesim;

PKK ile en büyük fikir ayrılıklarından birinin milliyetçilik anlayışlarındaki farklılıklardan kaynaklandığını, PKK'nın Kürt şovenizmini savunan ve islamı hesaba katmayan bir örgüt durumunda bulunduğunu ifade etmektedirler.

Bugüne kadar uygulanan milliyetçilik anlayışının PKK gibi bir örgütün doğmasına sebep olduğu, sonuçta Güneydoğuda savunmasız ve hangi taraftan olacaklarını bilmeyen halkın PKK ile Devlet arasında ezildiği, PKK'ya destek olmazsa T. C. ajanı, T. C. 'ye destek olmazsa PKK mensubu olarak görülen halkın tam bir şaşkınlık içerisinde bulunduğu ileri sürülmektedir.

20- SİYASİ PARTİLERE BAKIŞLARI

İlk etapta faaliyetlerini tebliğ yoluyla sürdürmeyi planlayan ve tebliğ aşamasında mecbur bırakılmamaları süresince silahlı eylemlere girişmeyi prensip olarak uygun görmeyen Hizbullahi kesim, tebliğ aşamasında siyasi parti kurma veya kurulu bulunan belli bir siyasi hareketi destekleme şeklinde yürütülecek bir çalışma metodunu kabul etmemektedirler.

Siyasi parti kanalıyla amaçlarına ulaşma yöntemini dahi T. C. ile bir uzlaşma aracı olarak kabul eden ve reddeden bir düşünce yapısına sahip olan bu kesim, PKK'nın legal siyasi faaliyetleri açıkça reddetmemesini ve kendisini bir legal partiyle temsil etmesini T. C. ile uzlaşmacı bir politika izlediği şekilde yorumlamaktadır.

Bu görüşler ışığında legal alanda faaliyet gösteren siyasi partilerin proğramları ve amaçları kendi fikirlerine yakın olsalar dahi benimsememektedir.

21- GENÇLİĞE YÖNELİK ÇALIŞMALARI

Parti metoduyla islama hizmet edilemeyeceği fikri yapısı çerçevesinde faaliyet yürüten Hizbullahiler, gençlik tarafından sahiplenilmeyen bir hareketin kesinlikle geleceğinin olmadığı tezinden hareket ederek gençliği birinci hedef olarak seçmişlerdir.

Gençlik içerisinde özellikle orta öğretim gençliğini ilk planda hedef olarak seçen Hizbullahiler bu konuda organizeli bir çalışma içerisindedirler. Zaman zaman özellikle Güneydoğu Anadolu Bölgemizdeki orta ve yüksek öğretim kurumlarında PKK görüşü paralelindeki öğrenci gruplarıyla sürtüşme ve çatışmalara girdikleri de bilinmektedir.

Orta öğrenim gençliğinin içerisinden seçilen zeki öğrencilerin kendi fikri yapılarına göre yetiştirildikten sonra gidecekleri fakültelerin de bizzat kendileri tarafından belirlenerek hedef alınan okullarda yapılanmanın gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır.

22- LÜBNAN HİZBULLAHI İLE İLİŞKİLERİ

Bugüne kadar her iki yapılanma arasındaki bir bağ ol-

duğuna dair değerlendirilecek bir bilgi alınmamıştır. Lübnan Hizbullahı'nın İran destekli olduğu ve 1982 yılından itibaren merkez üssünün Lübnan olduğu bilinmektedir.

Güneydoğu illerimizde faaliyet gösteren Hizbullahiler ile Lübnan'da faaliyet gösteren Hizbullah örgütü arasında organize bir bağın bulunması halinde ülkemizde cereyan eden çatışma ortamının Bekaa'ya yansıması gerektiği düşünülmektedir. Böyle bir şey olmadığına göre şu anda bir organize ilişkinin olmadığı değerlendirilmektedir.

Ancak; İslami hareketlerin arasında bir bağ bulunmamasına rağmen, bu harekete inananlar tarafından evrensel olarak görüldüğü gözönünde bulundurulduğunda, her iki organizasyon arasında irtibat olmaması halinde bile birbirlerine sempati ile baktıkları söylenebilir.

Buna örnek olarak Lübnan Hizbullahı lideri Abbas MUSAVİ'nin 16. 02. 1992 tarihinde İsrail tarafından öldürülmesine tepki kabilinden Güneydoğu Hizbullahilerinin istanbul'da Sinagog'a bombalı saldırıda bulunma olayı verilebilir.

Diğer taraftan Lübnan Hizbullahı üst düzey yetkililerinden Şeyh Seracettin FADLULLAH ile bir derginin yaptığı röportajda; bu şahsın Türkiye'deki Hizbullahi müslümanlarla kader birliği içinde olduğunu söylemesi, PKK'ya Hizbullahilerle uğraşmasından vazgeçmesini tavsiye etmesi, ayrıca dünyanın neresinde olursa olsun islami amaçlarla mücadele eden mücahit müslümanlara her zaman yardıma hazır olduklarını belirtmesi, arzedildiği üzere İslami orjinli örgütler arasındaki evrensel dayanışmanın bir ifadesidir.

Ülkemizdeki Hizbullahi faaliyetin gelişerek belirli bir taban kazanması ve etkinliği olabilecek bir örgüt haline dönüşmesi durumunda, eğitim ve lojistik destek bakımından bir takım dış organizasyonlarla ilişki kurması muhtemeldir.

Böyle bir durum karşısında islam orijinini kullanan ve dünya çapında koyduğu eylemlerle tanınan Lübnan Hizbullahı ile ülkemizdeki Hizbullahi hareketin ortak hareket etmesi sözkonusu olacaktır.

Hizbullah genel sekreteri Abbas MUSAVİ'nin öldürülmesi

üzerine Lübnan Hizbullah Örgütünün bütün dünya çapında İsrail'e, ABD'ye ve müttefiklerine yönelik eylem düzenlemeyi planladığı, bu plan çerçevesinde;

Ankara'da İsrail Büyükelçiliği koruma görevlisi Ehud SADAN'ın arabasına patlayıcı madde yerleştirmek suretiyle öldürüldüğü, hemen akabinde bir Güney Amerika ülkesi olan Arjantin'de İsrail Büyükelçiliğine karşı giriştikleri bombalı saldırı sonucu binanın çökmesine ve bina içerisinde bulunan 37 kişinin ölümüne sebep oldukları bilinmektedir.

İsrail, ABD ve müttefiklerine dünyanın her ülkesinde saldırıları gerçekleştirmek üzere Lübnan Hizbullah'ının bu ülkelerde bulunan yerel radikal islami hareketlerden ve örgütlerden faydalanacağı veya kendi adına bu grupları kullanacağı alınan haberler arasındadır. Bu durum karşısında Lübnan Hizbullahı ile ülkemizdeki islami radikal hareketlerin bağ kurması ve eylemlerde işbirliğine girmesi muhtemel görülmektedir.

23- DİĞER İSLAMİ GRUPLARLA İLİŞKİLERİ

a) Tevhid ve Yeryüzü Grupları ile İlişkileri

İran yanlısı radikal islami kesimin yayın organları durumundaki Tevhid ve Yeryüzü dergileri; Kürt sorununa olan ilgileri ve PKK ile mücadelede Hizbullahi kesime verdikleri destek dolayısıyla bu grubun sempatisini kazanmış durumdadırlar.

Bu dergiler, Güneydoğu'da faaliyet gösteren illegal Hizbullah örgütlenmesinin, PKK'ya karşı vermiş olduğu mücadeleyi sanki kendi mücadeleleri gibi üstlenerek işlemektedirler.

b) İslami Büyük Doğu Akıncılar Cephesi (İBDA-C) İle Olan İlişkileri

İllegal İBDA-C örgütü mensupları; PKK faaliyetlerini desteklemekte, federatif bir sisteme dayalı Büyük İslam Devleti içerisinde PKK'nın kurmayı düşündüğü Kürdistan'ın da yeralabileceğini ifade etmektedir. Ayrıca bu gruba mensup olanlar, Şii'liği mezhep olarak kabul etmeyerek, İran Devrimini benimsememektedirler.

Hizbullahi grubun İran modelinden esinlenmesi ve aynı za-

manda PKK ile çatışma ortamına girmesi, her iki illegal örgütlenmenin dini kesimde yeralmasına rağmen birbirlerine karşı sempati duymamalarına sebep olmaktadır. Hatta sempati bir tarafa, iki islami grup arasında zamanla silahlı çatışmaların dahi çıkabileceği değerlendirilmektedir.

Her iki grubun görüşleri doğrultusunda yayın yapan dergilerde, birbirlerine ağır şekilde sataştıkları, ithamlarda bulundukları görülmektedir. İki grubun da, radikal islami kesimde illegal faaliyet ve şiddeti esas alan bir mücadeleyi benimsemelerine rağmen aralarında büyük görüş ayrılıkları mevcuttur.

c) Tarikatlar ve Diğer İslami Akımlarla İlişkileri

Günümüze kadar Hizbullahi kesim ile, ülkemizde faaliyeti görülen tarikatlar ve Nurcular, Süleymancılar gibi islami akımlar arasında doğrudan bir bağ kurulamamıştır.

Yakalananlar arasında Nakşibendi ve Kadiri Tarikatlarına mensup kişilere rastlanılmaktadır. Bu safhada aralarında herhangi bir bağın olduğunu söyleyebilmek mümkün değildir.

24- HİZBULLAH ÖRGÜTÜNÜN FAALİYETLERİNİN GÖRÜLDÜĞÜ YERLER

Diyarbakır, Silvan,
Mardin, Ceylanpınar,
Bingöl, Nusaybin,
Batman, Kızıltepe,
Van, Cizre,
Gaziantep, Viranşehir,

gibi il ve ilçelerde silahlı eylemler dahil, faaliyette bulundukları,

Adana, İstanbul ve Ankara'da ise taban oluşturma faaliyetleri yürüttüğüne dair bilgiler mevcuttur.

25- MADDİ GELİR KAYNAKLARI

İllegal faaliyetin sürdürülebilmesi için, maddi gelir sağlayıcı bir takım kaynakların olması gerekmektedir. Diğer illegal

örgütlerin faaliyetlerini yürütebilmek maksadıyla maddi gelir sağlamak için banka ve kuyumcu dükkanlarına giriştikleri, zorla vatandaşlardan para topladıkları, yayınlarını satmak suretiyle gelir temin ettikleri bilinmektedir.

İllegal Hizbullah örgütlenmesinin; bugüne kadar böyle bir yola başvurduğuna dair herhangi bir bilgi derlenememiştir. Ancak, örgüt mensuplarının ve dindar kişilerin örgüte maddi yönden katkı sağladıkları tahmin edilmektedir. Maddi yönden; yurtdışından herhangi bir desteğin olup olmadığı bilinmemektedir.

26- KULLANDIĞI SİLAHLAR ve TEMİN YOLLARI

Bugüne kadar gerçekleştirilen operasyonlar sonucunda, örgüt mensubu kişilerden; Kaleşnikof Piyade Tüfekleri, Makarof, Çek Vizör ve Takarof gibi genellikle Doğu Avrupa ülkeleri yapımı silahlar ele geçirilmiştir.

Gerçekleştirdikleri öldürme olaylarında en çok Makarof tipi tabancalar kullanılmaktadır. Bu özelliği itibarıyle örgütün kullanım için çok miktarda Makarof tipi silah aldığı ve faaliyet gösterdiği alanlara dağıttığı kanaati mevcuttur.

Çünkü Makarof tipi tabancalar bu çatışmanın başlamasına kadar, ülkemizde sık rastlanılan silahlardan değildir. Bu çatışma ile birlikte sıkça kullanıldığı görülmektedir.

Tabancaların kamyon şoförleri ve peşmergeler tarafından ülkemize kaçak sokulduğu tahmin edilmektedir. Kaleşnikof tipi silahların ise Batman ve Nusaybin'deki silah kaçakçıları tarafından ülkemize sokuldukları, kaçakçılardan satın alınarak temin edildikleri yolunda bilgiler mevcuttur.

27- İLLEGAL HİZBULLAH ÖRGÜTLENMESİNE KARŞI GERÇEKLEŞTİRİLEN OPERASYONLAR

Yasadışı Hizbullah ve PKK terör örgütlerinin kendi aralarında çatışmaları sebebiyle meydana gelen terör olaylarının aydınlatılabilmesi ve faillerinin yakalanabilmesi maksadıyla güvenlik kuvvetlerimiz büyük gayret sarfetmektedir.

Bugüne kadar, illegal Hizbullah örgütlenmesine yönelik

gerçekleştirilen çeşitli operasyonlarda; yaklaşık 100 örgüt mensubu 17 adet Kaleşnikof Piyade Tüfeği, 25 adet tabanca, bu silahlara ait şarjörler, mermiler ve çeşitli örgütsel dökümanlarla birlikte yakalanmıştır.

Bir çok yakalanma olayı suç üstü olarak gerçekleştirilmiştir. Olay öncesi veya sonrası güvenlik kuvvetlerimizin anında el koyması sonucu, örgüt militanlarından bir kısmı suç aleti silahlarıyla birlikte suçüstü şekilde yakalanmışlardır.

Ayrıca; Diyarbakır ve Urfa illeriyle Silvan İlçesinde illegal örgüte yönelik birçok örgüt mensubunun birlikte yakalandığı büyük operasyonlar yapılmış, bu sayede illegal örgütün amaçları, teşkilatlanması ve silahlanması konusunda mevcut bilgilerimiz artmıştır.

Faaliyetin bulunduğu yerlerde, örgüte yönelik deşifre ve yakalama amaçlı istihbari çalışmalar aralıksız olarak sürdürülmektedir.

28- SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Yayınımızın diğer bölümlerinde geniş olarak anlatıldığı gibi, HİZBULLAH isimli illegal örgütlenme 1988 yılından itibaren faaliyette bulunmaktadır. Ancak 1991 yılının sonlarına doğru silahlı eylemlere girdiği anlaşılmaktadır. 1988- 1991 yılları arasında faaliyette bulunulmasına rağmen, çalışmalarını gizleyebilmeleri dikkat çekici bir durumdur.

İllegal faaliyet; Güvenlik Güçleri ve İstihbarat birimlerinin haberi olmaması için çok gizli bir şekilde yürütülmüş, silahlı çatışma zeminine gelinceye kadar haklarında fazla bir bilgi elde edilememiştir.

Dolayısıyla, bu kadar eyleme girmelerine, bir çok ili kapsayacak faaliyet alanlarına yayılmalarına karşılık; örgütlenmenin ne şekilde bir organizasyona sahip olduğu, tabanın genişliği, militan durumu ve destekleri konusunda maalesef yeterli bilgimiz bulunmamaktadır.

Ayrıca; bir sene önce silahlı eylem faaliyetlerinin başladığı gözönünde bulundurulduğunda, bugün için silahlı eylemlerini getirmiş olduğu seviyenin çok daha geniş boyutlarda bu-

lunduğu herkesin malumudur. Eylem faaliyetlerinin bu kadar çoğalması, geniş alanlara yayılması, illegal örgütlenmenin geniş bir taban bulduğu ve gelişmeye devam ettiği sonucunu vermektedir.

Hatta; bir çok yerde yasadışı PKK örgütü ile boy ölçüşebilecek duruma geldiğini söyleyebiliriz. PKK gibi bir örgütle karşılıklı olarak çatışmaya girebilecek ve bazı yerleşim yerlerinde etkinliğini kırabilecek duruma çok kısa bir sürede gelebilmesi, hareketin bölgede çok hızlı bir şekilde geliştiğini ve yayıldığını göstermektedir.

Örgütün; esas amacının Anayasal rejimimizi yıkarak yerine Şeriat'a dayalı bir islam devleti kurmak olduğunu bilmekteyiz. Bu yüzden gelecekte devletimiz açısından potansiyel bir tehlike oluşturabileceği değerlendirilmektedir.

Özellikle, dini motifin kullanılması sebebiyle taraftar ve taban bulma açısından fazla bir sıkıntıyla karşılaşmayacağı düşünülen örgütün, nüfusumuzun tamamına yakınının müslüman olması nedeniyle, her kesimden eleman temin etmesi ve geniş halk kitlelerinden sempati toplaması kuvvetle muhtemel görülmektedir.

Bilhassa, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerimizde yaşayan vatandaşlarımızın, batı bölgelerimizde yaşayan insanlarımıza göre daha mutaassıp olmaları, kapalı çevrelerde yaşamaları, Şeyhlik, Mollalık ve İmamlık müesseselerine büyük değer vermeleri, hareketin bu bölgelerde daha hızlı bir şekilde yayılmasına sebep olmuştur.

Bunun yanısıra, Ankara, İstanbul, Konya, Adana, K. Maraş, Erzurum, Sakarya, Kayseri illeri ile Karadeniz bölgemizin bazı yerleşim yerlerinde islami akımların kuvvetli olması nedeniyle, hareket açısından hassas yerler oldukları değerlendirilmektedir.

İllegal Hizbullah örgütlenmesinin, PKK'ya karşı takındığı tavır nedeniyle genelde halk kitleleri nezdinde zaten mevcut bir sampatisinin olduğunu söyleyebiliriz.

İzah edilmeye çalışıldığı üzere, illegal örgütlenmenin gelecekte genişleyerek yurdumuzun diğer bölgelerine

yayılabileceği ihtimali mevcut olması nedeniyle, güvenlik kuvvetlerinin, bilhassa istihbarat birimlerinin bu konuda çok duyarlı olması gerekmektedir. İllegalitenin daha da gelişmesi durumunda doğal olarak ülkemiz üzerinde bir takım menfi emelleri bulunan güçler tarafından el atılarak desteklenmesi gündeme gelecektir. Şu anda bir takım söylentiler dışında, dış destek aldığına dair herhangi bir bilgiye sahip olmamamıza rağmen dış desteğin de olabileceği düşünülmelidir.

Örgüt mensuplarının eylemlerde aynı tip silahları kullanması bu silahların terör örgütüne, bir güç tarafından topluca verildiği intibaını uyandırmaktadır. Aynı şekilde, ele geçen dökümanlar ve kitapların İran rejimini över nitelikte olmaları ve İran uyruklu kişiler tarafından yazılmış olmaları bu şüpheleri daha da arttırmaktadır.

Genelde, islami hareketler bu kanattaki örgütler tarafından evrensel olarak görülmektedir. Bu durum diğer islam ülkelerinde faaliyet gösteren terör örgütlerinin birbirlerine destek olmaları ihtimalini ortaya çıkarmaktadır. Böyle bir bağın kurulması halinde, ülkemizde faaliyeti görülen Hizbullah örgütünün çok daha tehlikeli ve birçok ülkede eylem koyabilecek özelliğe kavuşacağı muhakkaktır.

Yasadışı PKK, diğer bölücü ve sol kanatta faaliyet gösteren illegal örgütlerle, bunları destekleyen yayın organlarında, Hizbullah örgütü "**Hizb-ul Kontra, Kontrgerilla**" olarak nitelendirilmekte, bu da devletimizin prestijini sarsmaktadır. Bu şekilde isimlendirilerek kamuoyuna lanse edilmesinin üç ana sebebi olduğu düşünülmektedir.

1- Hizbullah'ın devlet tarafından organize edilerek desteklendiği imajı yaratılarak; devletimizin PKK ile mücadelesinde, hukuk dışı yollara baş vurduğu ve adam öldürdüğü ileri sürülerek iç ve dış kamuoyunda itibar kaybetmesini sağlamak, bilhassa günümüzde bütün dünyanın üzerinde titizlikle durduğu insan hakları konusuyla ilgili uluslararası kuruluşların tepkisini çekebilmek, dolayısıyla kendilerine uluslararası destek sağlamak,

2- Hizbullahileri devlet destekli gösterip; devletimizi ve ana-

yasal düzenimizi benimsemeyen dini kesimde taban elde edebilmek,

3- Bölge insanının dini yapısının ağır basması nedeniyle Hizbullah isimli terör örgütünün, daha geniş tabanlar elde etmesini önlemek,

Maksatlarıyla benzer suçlamaların yapıldığı düşünülmektedir.

Devletimizin, hiç bir ilgisi olmamasına rağmen, her olaydan sonra benzer suçlayıcı açıklamaların malûm kaynaklardan yapıldığı, maalesef bir çok vatandaşın da bu açıklamalara inandığı görülmektedir.

Amacı, Anayasamız ile garanti altına alınan **LAİK** sistemimizi yıkarak yerine dini kuralların hakim olduğu bir **ŞERİAT** sistemi getirmek olan böyle bir faaliyetin, devletimiz tarafından desteklenmesi mümkün değildir. Benzeri faaliyetlerin devletimiz tarafından desteklenmesi bir tarafa, en ufak bir müsamaha dahi görmeyeceği, bu iddiaları ileri sürenler tarafından bilinmesine rağmen, **"Çamur at tutmazsa izi kalır"** politikası izlenmektedir.

Güvenlik kuvvetlerimizin bu illegal faaliyete karşı yürütmüş olduğu operasyonlarda; örgüt mensubu bir çok militan -bazıları ölü olmak üzere- ele geçirilmiştir. İllegal faaliyetler konusunda hiç tavizsiz bir politika izlenmektedir. Çünkü, ideolojisi ne olursa olsun illegal faaliyetlerin ortak amacının, devleti yıkmak, zayıflatmak olduğu aşikardır.

Diğer taraftan Cumhuriyet döneminde, Doğu illerimizde meydana gelen ayaklanmaların hepsinde dini motiflerin kullanıldığı bilinmektedir.

Yasadışı PKK terör örgütünün, 1990 yılından itibaren, din unsurunu kullanmak ve faaliyet gösterdiği yerlerde geniş tabanda kamuoyu desteği sağlayabilmek için harekete geçtiği görülmüştür. Bu amaçla dindarlara hitap edecek şekilde ERNK içinde "**Dindarlar Birliği- Yurstever İmamlar Birliği**" gibi kurumlar oluşturmuştur.

Yine aynı faaliyet meyanında Hac'da Türk hacılarına, islami içerikli bildiriler dağıtılmış, kendisine çekebildiği mollaları, hain emelleri için kullanmış, aynı zamanda dindar kesime yönelik

baskılarını arttırmıştır. Böyle bir ortamda HİZBULLAH isimli bir örgütlenme ile çatışmaya başladığı bilinmektedir.

Emellerine ulaşabilmek için, bölgede tek güç olabilme mücadelesi veren PKK'nın Hizbullah'ı safdışı etme doğrultusundaki çabalarına son günlerde hız verdiği müşahade olunmaktadır. Dolayısıyla gerçekte, HİZBULLAH- PKK çatışmasının daha geniş boyutlara ulaşabileceği değerlendirilmektedir.

******

HİZBULLAH - II*

FEZLEKE

SUÇUN NO'SU: 1993/C-7

SUÇUN NEV'İ : Laik ve Anayasal düzeni yıkıp yerine tamamen şeriat hükümlerine uygun İslam devleti kurmak için İslami Cemaat oluşturmak, bu cemaate üye olan örgüt mensuplarını İran'a göndererek askeri eğitime tabi tutturmak, örgütün finans kaynaklarını oto hırsızlığı ile sağlamak, bomba yapmak, Hürriyet Gazetesi sahibi merhum Sedat SİMAVİ'nin mezarının bombalanması, örgütün militan kadrosuna silah temin etmek ve bulundurmak, İran ile sürekli irtibat kurmak suretiyle Türkiye'de eylemlere hazırlanmak.

SUÇUN SUBUT DELİLLERİ : İstanbul Emniyet Müdürlüğünce ve Müdürlüğümüzce başlatılan operasyonlarda elde edilen döküman, İstanbul Emniyet Müdürlüğünce örgütün hücre evlerinde elde edilen silahlar, sahte kimlik belgeleri, sürücü belgeleri, Müdürlüğümüzce yapılan operasyonlar sırasında elde edilen 3 adet Tempra 1 adet Renault Concorde marka 1 adet olmak üzere toplam (4) otonun il'imizden sahte belgelerle satılması, başkası adına düzenlenmiş sahte nüfus cüzdanı ile pasaport alarak yurt dışına çıkmak.

SUÇUN YERİ : Batman, İstanbul ve Ankara İlleri ile diğer iller,

OLAYLAR : İstanbul il'inde meydana gelen Hürriyet

* İstanbul ve İzmir Emniyet görevlilerince hazırlanıp, İstanbul DGM'deki dava dosyasına (Hizbullah Davası) konulan 1993 tarihli ek bilgi.

Gazetesi Sahibi Sedat SİMAVİ'nin kabristanına bomba konulması, İstanbul, Eskişehir, Bursa İllerinden ve Konya İl'inden çaldıkları otomobilleri sahte belge ve plakalarla başkalarına satmak ve elde edilen gelirlerle örgütün finans kaynağını oluşturmak,

SUÇUN TARİHİ : 1986 yılından itibaren Batman İl'inde İslami Cemaati oluşturmak suretiyle şura toplantıları düzenlemek,

SANIKLAR : Müdürlüğümüzce yapılan operasyonlar sırasında yakalanan ve İstanbul Emniyet Müdürlüğünce yapılan operasyonlarda yakalanan sanıkların birbirleriyle irtibatlı olduklarından (4) Sanık Müdürlüğümüzce yakalanmış, (7) sanık ise İstanbul İl'inden getirilerek teşhisleri ve yüzleştirilmeleri yapılmış, alınan ek ifadeleri ile de İl'imizde faaliyet içinde olan sanık belirlenmiştir. Adı geçenlerin İstanbul Emniyet Müdürlüğünce alınan ifadeleri ile İl'imizde yakalanan sanıkların alınan ifadeleri ve tanzim edilen tahkikat evrakı ekte sunulmuştur.

OLAYIN ÖZETİ

1986 yılında Batman İl'inde oluşturulan ve bu tarihte toplantılarına başlayan cemaat üyeleri bu toplantılarını her yılın yaz aylarından birinde periyodik olarak ve yıllık olacak şekilde yaptıkları, son olarak 1992 yılında Aralık Ay'ının son haftasında İstanbul İl'i Yalova İlçesinde toplantıyı gerçekleştirdikleri, Yasama ve yürütme şuralarını oluşturduklarını, ileriki aşamalarda siyasi ve askeri şurayı oluşturacakları, örgütün maddi ihtiyaçlarını karşılamak ve finans oluşturmak maksadı ile oto hırsızlığı yaptıkları, çalınan otolardan (4)'ünün Ankara İl'inde satışının yapılması hazırlığı yapıldığı, bu otolardan ikisinin Van İl'ine gönderildiği, yapılan çalışmalar sonucu dört oto da

satışının yapılması hazırlığı yapıldığı, bu otolardan ikisinin Van İl'ine gönderildiği, yapılan çalışmalar sonucu dört oto da tespit edilerek yakalanmış olup, örgüt mensupları tarafından sürekli bir şekilde ve özellikle son model otoların çalınarak satıldığı anlaşılmaktadır.

Örgüt, cemaatini genişletince Batman İl'inden daha rahat hareket edebilecekleri İstanbul İl'ine 1990 yılında kaymaya başlamışlar, zira örgütün faal elemanları ve icra şurası İstanbul İl'ine gelerek faaliyetlerine burada devam etmişler, bu arada bir çok silah ve patlayıcı maddeleri İstanbul İl'ine daha rahat getirebildikleri için bu İl'imizi üsleri haline getirmişler, Örgüte maddi gelir temin etmek için oto hırsızlığı yapan örgüt mensuplarının çokluğu ile çalıntı otoların miktar olarak tahmin edilenden fazla olması ve ayrıca örgüte ait hücre evlerinin çokluğu sebebi ile örgütün gücü ve büyüklüğünü göz önüne sermektedir.

İstanbul ve Ankara İl'inde başlatılan ve uzun zamandır devam eden çalışmalarda örgütün icra şurasından kimsenin ele geçerilememiş olması örgütün büyümesi bakımından bir hayli aşama kaydettiğini göstermektedir.

İcra şurasında görev alan diğer sanıkların yakalanması ile birçok ölümle ve maddi hasarla sonuçlanan olayların aydınlanacağı kanaatine varılmıştır.

Yukarıda bahsedilen ve açık kimlikleri ile alınan ifadeleri ve tanzim edilen tahkikat evrakı ile İstanbul Emniyet Müdürlüğünden gönderilen sanıkların ifadeleri ile elde edilen materyaller ilişikte üst yazı ile birlikte gönderilmiştir.

15. 02. 1993

Tem. Şb. Müd.
(F) Grub Amiri.

ŞURA TOPLANTILARI / YILLARI/ KATILANLAR

1. TOPLANTI/ BATMAN- 1986 :

1. Kod KERİM / ŞEFİK POLAT
2. Kod HAMZA/ ABDULLAH YİĞİT
3. Kod ÖMER / İHSAN DENİZ
4. Kod DENİZ/ EKREM BAYTAP
5. Kod HASAN/ VEYSİ YILDIRIM
6. Kod MUHSİN+ CEMİL/ NECMİ ASLAN

2. TOPLANTI / BATMAN-1987 :

1. toplantıdaki (6) kişi ile
7. Kod KENAN / ZÜBEYİR GÜMÜŞ

3. TOPLANTI/ BATMAN- 1988 :

2. toplantıdaki (7) kişi ile
8. Kod AZAD/ HÜSNÜ YAZGAN
9. Kod ABDULLAH / ABDURRAHİM AKSOY

4. TOPLANTI / BATMAN-1989 :

NECMİ ASLAN HARİÇ üçüncü toplantıya katılan (8) kişi.

5. TOPLANTI/ ANKARA- 1990 : (NECMİ ASLAN'ın EVİ)

Üçüncü toplantıya katılan 9 kişi ile
10. Kod RECEP / RAMAZAN AYTUNÇ

6. TOPLANTI / İSTANBUL- 1991 : (ŞEFİK POLAT'ın EVİ)

Beşinci toplantıya katılan (10) kişi)

7. TOPLANTI/ İSTANBUL- YALOVA- 1992 :

1. Kod MESUT / MUSTAFA KAYACAN
2. Kod DENİZ+ AHMET/ EKREM BAYTAP
3. Kod HAMZA/ ABDULLAH YİĞİT

4. Kod KENAN / ZÜBEYİR GÜMÜŞ
5. Kod KEREM / TEVFİK DURMAZ
6. Kod HASAN/ VEYSİ YILDIRIM
7. Kod KERİM/ ŞEFİK POLAT
8. Kod ÖMER/ İHSAN DENİZ
9. Kod SALİH/ SAİT ENGİN
10. Kod ZEKERİYA/ ZEKİ DENİZ
11. Kod ABDULLAH/ ABRURRAHİM AKSOY
12. Kod CEMİL+ MUHSİN/ NECMİ AŞLAN
13. Kod AZAD/ HÜSNÜ YAZGAN
14. Kod İDRİS/ MEHMET KAYA
15. Kod MUSA/ KUTBETTİN GÖK
16. Kod YUSUF/ ÖMER FARUK BAŞ
17. Kod CESUR/ ALİ AKYÜZ
18. Kod RECEP/ RAMAZAN AYTUNÇ
19. Kod ORHAN/ MEHMET ZEKİ YILDIRIM
20. Kod TAHİR/ ABDUHAKİM ÖZLÜK
21. Kod ARİF/ ?
22. Kod KEMAL/ ?
23. Kod MEHDİ/ ?
24. Kod TEVFİK/ ?
25. Kod MUSTAFA/ ?

ÖRGÜTSEL YAPI (ŞEMATİK)

ŞURA (İSTİŞARE)

1. Kod MESUT / MUSTAFA KAYACAN
2. Kod DENİZ+ AHMET/ EKREM BAYTAP
3. Kod HAMZA/ ABDULLAH YİĞİT
4. Kod KENAN / ZÜBEYİR GÜMÜŞ
5. Kod KEREM / TEVFİK DURMAZ
6. Kod HASAN/ VEYSİ YILDIRIM
7. Kod KERİM/ ŞEFİK POLAT
8. Kod ÖMER/ İHSAN DENİZ
9. Kod SALİH/ SAİT ENGİN
10. Kod ZEKERİYA/ ZEKİ DENİZ
11. Kod ABDULLAH/ ABRURRAHİM AKSOY
12. Kod CEMİL+ MUHSİN/ NECMİ ASLAN
13. Kod AZAD/ HÜSNÜ YAZGAN
14. Kod İDRİS/ MEHMET KAYA
15. Kod MUSA/ KUTBETTİN GÖK
16. Kod YUSUF/ ÖMER FARUK BAŞ
17. Kod CESUR/ ALİ AKYÜZ
18. Kod RECEP/ RAMAZAN AYTUNÇ
19. Kod ORHAN/ MEHMET ZEKİ YILDIRIM
20. Kod TAHİR/ ABDUHAKİM ÖZLÜK
21. Kod ARİF/ ?
22. Kod KEMAL/ ?
23. Kod MEHDİ/ ?
24. Kod TEVFİK/ ?
25. Kod MUSTAFA/ ?

YASAMA ŞURASI

1. Kod MESUT / MUSTAFA KAYACAN
2. Kod DENİZ+ AHMET/ EKREM BAYTAP
3. Kod HAMZA/ ABDULLAH YİĞİT
4. Kod KERİM/ ŞEFİK POLAT
5. Kod ÖMER/ İHSAN DENİZ POLAT
6. Kod AZAD/ HÜSNÜ YAZGAN
7. Kod İDRİS/ MEHMET KAYA
8. Kod MUSA/ KUTBETTİN GÖK

9. Kod YUSUF/ ÖMER FARUK BAŞ
10. Kod RECEP/ RAMAZAN AYTUNÇ

İCRA ŞURASI

İMAM
EKREM BAYTAP
(KOD DENİZ+ AHMET)

1. Kod MESUT / MUSTAFA KAYACAN
2. Kod DENİZ+ AHMET/ EKREM BAYTAP
3. Kod HAMZA/ ABDULLAH YİĞİT
4. Kod KENAN / ZÜBEYİR GÜMÜŞ

TEDARUKAT (LOJİSTİK) EKİBİ
TEKNİK (İSTİHBARAT) EKİBİ
AMELİYAT (EYLEM) EKİBİ

ANKARA SORUMLUSU
1. Kod CEMİL+ MUHSİN NECMİ ASLAN

İSTANBUL SORUMLULARI
1. Kod DENİZ+ AHMET/ EKREM BAYTAP
2. Kod HAMZA/ ABDULLAH YİĞİT
3. Kod AZAD/ HÜSNÜ YAZGAN
4. Kod RECEP/ RAMAZAN AYTUNÇ

BATMAN SORUMLULARI
1. Kod HASAN/ VEYSİ YILDIRIM
2. Kod KERİM/ ŞEFİK POLAT
3. Kod ÖMER/ İHSAN DENİZ
4. Kod SALİH/ SAİT ENGİN
5. Kod ZEKERİYA/ ZEKİ DENİZ

MENZİL ve İLİM GRUBU*

Diyarbakır'da Menzil Kitabevi çevresinde örgütlenen, liderliğini Molla Mansur GÜZELSOY isimli bir şahsın yaptığı, aynı zamanda "TEVHİDÇİLER" olarak da isimlendirilen bir gruptur.

İran rejiminden etkilenmiş olduğu anlaşılan bu grup, İran İslam Cumhuriyeti modeline benzer "Şeriat rejimi" oluşturma amacındadır.

Son eylemleriyle birlikte silahlı bir örgüt görüntüsünü kazanmış olan Menzil grubu eleman kazanma faaliyetlerini Camilerde İslam'ı anlatma (tebliğ) yoluyla sürdürmektedir.

Dini yönde bilgilendirilmiş olan kişilerce, Camilerde toplanan gençlere dini bilgiler çerçevesinde siyasi nitelikli bilinçlendirme yoluyla teorik eğitimler yaptırılmaktadır. Camilerin yanısıra evlerde ve işyerlerinde de benzeri sohbet toplantılarının yapıldığı görülmektedir. Bu ve benzeri şekillerde yürütülen örgütlenme faaliyetlerinin 1988 yılında başladığı bilinmektedir.

1993 Ağustos ayına kadar mensuplarını daha çok teorik eğitimle bilinçlendirmeyi amaç edinen bu örgütün, şiddet ve şiddete dayalı eylemlere girmemeye özen gösterdiği bilinmekteydi. Fakat, 1993 Ağustos ayı başlarında mensuplarından olan bir şahsa, İlim Grubu olarak adlandırılan ve aynı gruptan görüş farklılıkları nedeniyle ayrıldıkları bilinenlerin saldırısı bu grubun da harekete geçmesine sebebiyet vermiştir.

İlk saldırı eyleminden sonra 1993 yılı Eylül ayında Diyarbakır il merkezinde Menzil Grubu tarafından dağıtıldığı anlaşılan "MÜSLÜMAN HALKIMIZ" başlıklı "İSLAMİ HALK HAREKETİ" imzalı bildiride: PKK ile 1991 yılından beri silahlı mücadelesini sürdürmekte olan Hizbullah örgütü (İlim Grubu) sert bir dille kınanmakta, 4 yıldan beri yüzlerce müslümanı haksız yere sopasıyla, satırla ve silahla vurdukları, böylece

*İzmir Enniyetince hazırlanıp İstanbul DGM'de görülmekte olan davaya ek bilgi, 1993 tarihini taşıyor.

Müslümanlara zulüm yaptıkları belirtilerek, anılan grup "Hizbulzulüm" olarak isimlendirilmekte, Hizbullah'ın karanlık güçlerin himayesinde olduğu, Müslüman halka zulmetmekte Türkiye Cumhuriyeti ve PKK'dan farkı olmadığı ileri sürülerek, Hizbullah ve bunlara yardım edenlerin Allah katında mesul oldukları vurgulanarak "Hizbulzulümcüler karşısında da susmayarak, hakkı haykırıp Hak olanı yapacağız. Zalim her kim olursa olsun karşısında olacağız" denilerek karşılıklı mücadelenin başlatılacağı ifade edilmektedir.

Yine Menzil Grubu'nun 1993 yılı Eylül ayı içerisinde ilk defa, bir Tekel Büfesine içki sattığı gerekçesiyle silahlı saldırı düzenlendiği görülmüştür.

Ayrıca Devlet Güçlerine ve organlarına yönelik saldırılarda bulunacağı yolunda da bilgiler alınan Menzil Grubu'nun, İlim Grubu ile arasındaki karşılıklı çatışmanın, Dini kesim üzerinde hakimiyet kurma amacına yönelik olarak hızla tırmanacağı, Diyarbakır ilinden sonra Bölgedeki diğer illere de sıçrayabileceği değerlendirilmektedir.

Diyarbakır İl Sorumluluğunu Fidan GÜNGÖR isimli bir şahsın yaptığı Menzil Grubu'nun her camide bir sorumlusunun bulunduğu, bunların da il sorumlusuna bağlı olarak faaliyet yürüttükleri belirlenmiştir.

İLİM GRUBU İLE MENZİL GRUBU'NUN KARŞILAŞTIRILMASI:

Her ikisi de dini esaslara dayalı Şer'i bir rejim kurma amacında olan gruplardan İlim Grubu: Metod olarak İran'ı benimserken, lider konusunda İran'a bağımlı değildir. İran'daki mevcut rejim, amaçladıkları rejimi getirebilmek için model olması yönüyle örnek alınmaktadır.

Menzil Grubu'nun ise: Tamamen İran islam Cumhuriyetinin etkisinde olduğu bilinmektedir. Ancak gerek grubun gerekse liderleri Molla Mansur GÜZELSOY'un İran'la irtibatı konusunda bugüne kadar herhangi bir tespit yapılamamıştır.

Grupların örgütlenme şekli hemen hemen aynıdır. Faaliyet gösterdikleri şehirlerdeki Camiler adeta paylaşılmış bu-

lunmaktadır. Camilerden bazıları İlim Grubu mensuplarınca, bazıları da Menzil Grupları mensuplarınca eleman yetiştirilen birer hücre olarak kullanılmaktadır. Cemaatin fikrini benimsemiş ve belli bir seviyede dini bilgiye sahip olan şahıslar ev ve iş yerlerinin yanısıra ağırlıklı olarak camilerde sohbet toplantıları düzenlenmekte, bilhassa genç kesim dini yönden, mevcut cemaat de fikri yönünden bilinçlendirilmektedir. Grupların mensupları genellikle ücretleri cemaat üyelerince karşılanan, değişik adreslerdeki hücre evlerinde barındırılmaktadırlar. İlim Grubu'nun Camilerin bitişiğinde bulunan evleri de sıklıkla hücre evi olarak kullandığı, örgütsel eylem kararlarının gerek camilerde gerekse hücre evlerinde alındığı bilinmektedir.

Her iki grupta Cami sorumlusunun bulunduğu, sorumluluğun genellikle buralarda ders veren şahıslarda olduğu müşahade edilmiştir.

Her iki grubun örgütlenme çalışmalarının başlangıcının 1988 yılına dayandığı ve o tarihlerde faaliyette bulunan Diyarbakır'daki aynı isimleri taşıyan Kitabevleri çevresinde olduğu belirlenmiştir.

Bunlardan, 1991 yılında Terör örgütü PKK'yı Hizbuşeytan olarak niteleyip sözkonusu örgüte karşı cihad ilan etmekle silahlı mücadeleyi başlatan İlim Grubu, bahsekonu mücadelenin başlagıcından itibaren Hizbullahçılar olarak isimlendirilerek bu isimle anılmışlardır.

Buna göre örgütlenme çalışmalarının başlangıcından 1-2 sene gibi bir süre sonra gruplar arasında strateji farkı ortaya çıkmıştır. İlim Grubu, amacına ulaşmak için cihad olarak isimlendirdiği yola başvurmanın gerekliliğini fiili olarak ilan ederken,

Menzil Grubu Tebliğ ve İrşad denilen siyasi çözüm yoluyla amaca ulaşmayı tercih etmiştir. Bu grupta elemanlarının sadece dini yönden teorik olarak eğitimine ağırlık verilmiş, silahlı mücadele yoluna soğuk bakılarak çatışmaya girmekten özenle imtina edilmiştir. İlim Grubunca elemanlar dini yönden teorik olarak eğitilirken, silahlı mücadelenin gerekliliği de her fırsatta dile getirilmiş, Lübnan Hizbullahı'nın İsrail'e karşı vermiş olduğu mücadele de idealize edilerek işlenmiş, Afganlı Mücahitlerin

Ruslara karşı başarısı teorik eğitimin temelini oluşturmuş, silahlı mücadele yolu bu şekilde taraftarlara benimsetilmiştir.

Aynı zamanda PKK'nın kafir ve Hizbşşeytan olduğu, buna karşı silahlı mücadelenin İslam'da makbul bir yeri olan cihadla bağdaştığı yönünde elemanlarına şuurlandırma yapılmıştır.

Gruplarda gizliliğin esas olduğu, şahısların kendi sorumlularından başka bir sorumluyu bilmemeleri ve tanımamalarına özen gösterildiği görülmektedir. Örgütler bu yönleriyle hücre tipi çalışma modelini benimsediklerini ortaya koyarak, ilişkilerde kod isimleri ile adlandırılmaktadırlar.

1993 yılı Ağustos ayı başlarında İlim Grubu'nun, Menzil Grubu'na mensup bir şahsı satırla saldırarak yaralaması sonucu, önceleri şiddete karşı olan Menzil Grubu'nun da saldırılara karşılık vermek suretiyle şiddet yoluna girmesine sebebiyet vermiştir.

MENZİL- İLİM GRUBU ÇATIŞMASINDA ÖLEN ŞAHISLAR

1. Aydın TÜRMAK : D. Bakır- Silvan nüf. kay. Sabri oğ. 1970 doğumlu.

2. Mahmut KAVUT : D. Bakır- Merk. nüf. kay. Hızır oğ. 1975 doğumlu.

3. Sertip BİLEK : Siirt- Eruh nüf. kay. Mehmet oğlu 1973 doğumlu. (İlim Grubu Mensubu)

4. Burhan ATEŞ : D. Bakır- Kulp nüf. kayt. Mehmet oğlu 1960 doğumlu,

5. Abdulkadir TEKİN : D. Bakır- Merkez nüf. kay. Esat oğlu 1952 doğumlu,

6. Şehmuz NARİN : D. Bakır- Merkez nüf. kay. Seydo oğ. 1964 doğumlu.

7. Sadrettin AY : D. Bakır- Çermik nüf. kay. Hasan oğlu 1964 doğumlu,

8. Recep ERBAHADIR : D. Bakır- Merkez nüf. kay. Fahrettin oğlu 1982 doğumlu,

9. Hasan ELHAKAN : Bingöl- Merkez nüf. kay. Seyfi oğ. 1956 doğumlu,

TARİKATLAR*

Tarikat: Yol ve hal anlamına gelen **Tarik** kelimesinin çoğuludur. Nefisleri temizleyip terbiye etmek, ahlakı güzelleştirmek ve dini yaşamak ilkeleri esasına dayanan, Tasavvuf ilmi içerisinde Allah'a ve Allah rızasına kavuşmak için takip edilen yoldur. Bu yolda birleşen topluluklardan Tarikatlar ortaya çıkmış ve kurumlaşmışlardır.

Tasavvuf ve Tarikatlar, peygamberimizin yaşayış tarzından ve sözlerinden kaynaklandığı için kuvvetli bir günah şuuru, kalplere hakim olan Allah ve Ahiret korkusunun etkisi önceleri bireysel iken, tasavvuf ehlileri etrafında cemaatler oluşması ile kurumlaşma eğilimi göstermiştir. Böylece 3-4. yüzyıldan itibaren kurulan bu tarikatlara halkın aşırı ilgi göstermesi yüzünden bir takım sahtekar tarafından istismar ve kötüye kullanmalara yol açtığı için İcazet (Silsilename) usulü konulmak suretiyle kurumlaşma gerçekleşmiştir.

Tarikatçılığın ana ilkesi; peygamberimizin eshabına karşı telkin ettiği Allah'ı anma, yani zikirdir. Zikir, peygamberimiz tarafından değişik şekilde yapılmıştır.

Açık zikri esas olan tarikatlar Hz. Ali'ye, gizli zikri esas alan tarikatlar da Hz. Ebu Bekir'e bağlanmışlardır. Böylece, 3. asırda meydana gelen birçok tarikat, sonradan yerlerini daha uzun ömürlü tarikatlara bırakmışlardır.

Tarikat: Zikir ve Evrat ile Arifi Billah yoludur. Dergaha hizmet edenlere **derviş**, ve mensubu olanlara da **mürit** denir.

Dergahlar, Camiilerden ayrı bir şekilde inşaa edeilen yerlerde, mescidi ve içinde **Sema** yapılan bir meydanı, Şeyh odası, dervişlere mahsus odası hücreleri, aş evi bulunmaktadır. Dergahların vakıfları da vardır. Geçimlerini bu vakıfla sağlarlar. Türkiye'mizde 95 tarikat kurulmuştur. Ayrıca 109 şubeleri mevcuttur. Her tarikatın kendine mahsus kıyafetleri vardır.

* İstanbul polisinin tuttuğu bu kayıtlar, İslami Hareket Örgütü'nün görülmekte olduğu İstanbul DGM Savcılığı dosyasında (1994) bulunuyor. Günlük basın ve dergiler, bu dosyadan farklı farklı bölümler aktardılar. Bazı bölümler de çeşitli kitaplarda çıktı.(FB)

Kadiriler: Yeşil renk taşırlar, sarıkları da yeşildir.

Rufailer: Sarıkları siyah renklidir.

Bedeviler: Kırmızı hırka ve sarık taşırlar.

Bektaşiler: Taç denilen 12 dilimli bir külah giyerler.

Mevleviler: Deve Tüyü renkli uzun bir külah ve başa giyilen külahlara *Taç, sikke, kalansüve, arakiye, kırmız* adları verilir. Dervişler, boyunlarına **sekel** denilen taş asarlar. Bektaşiler de bellerine **teslim taşı** takarlar. Dervişlerin bir asası ve ayrıca **tabar** denilen sırmaları vardır. Her tarikatın sancağı bulunmaktadır. Genel olarak üç bölümde mütalaa edilirler.

1. **Tariki Ahyar:** İslamiyetin farz ve sünnetlerini ihya etmektir.

2. **Tariki Ebrar:** İyi ahlak sahibi olarak kalbini temiz tutmaktır.

3. **Tariki Şettar:** Cenabı hakka aşk ve muhabbetle bağlanmak yoludur.

Şettarlar'ın 10 mertebesi vardır.

ZİKİR VE EVRAT

Zikir: Tarikatlarda esası teşkil eder. Zikir, bir şeyi kalb ile ve dil ile anmaktır. Zikir kelimesi Kur'an-ı Kerim'de pek çok surede geçmektedir. Zikirsiz derviş olmaz. Zikir, yedi kısma ayrılmaktadır.

Lisani Zikir: Dil ile Cenabı Hakkı anmaktır.

Nefsi Zikir: Ruh kuvvetiyle anmaktan ibarettir.

Kalbi Zikir: Vicdanen duymaktır.

Ruhi Zikir: Allah'ın tecelli eden sıfatlarını ve nurunu müşahede için edilen zikirdir.

Sırrı Zikir: Allah'ın sırlarını keşfetmek için zikirdir.

Hafi Zikir: Allah'ın Nurunu bulmak için yapılan anmadır.

Ahfa Zikir: En son mertebeye varanların zikridir.

Yukarıda izah edilen *Kalp-Ruh-Sır-Hafi ve Ahfa* olarak isimleri geçen soyut kavramlar, her insanda göğüs kısmına yerleştirilmiş manevi varlıklar olup, bu kısımlarda Allah'ı zikir ile yapılan ibadet şekli anlatılmaya çalışılmış ise de gerçeğe ne ka-

dar uygun olduğu bilinememektedir.

Tarikatlar mahiyetleri itibariyle dört bölümde toplanırlar.

a) Sünni Tarikatlar

b) Alevi Tarikatlar

c) Mesleki Tarikatlar

d) İhtilalci Tarikatlar

Sünni tarikatların en meşhurları, Yesevilik, Mevlevilik, Melamilik, Nakşibendilik, Kadirilik, Rufailik, Halvetilik, Celvetilik, Sümbiliye, Düşükiye, Sühreverdilik, Bedevilik, Bayramilik, Sabaniye, Sadiye'dir.

Alevilik tarikatları içinde de; Kızılbaşlık, Bektaşilik, Tahtacılık vs.

Mesleki tarikatları içinde de; **Ahilik** görülmektedir.

İhtilalci tarikatlar içinde de; **Babailik, Simavilik** bulunmaktadır.

Babailik mensupları, Selçuklu devletinin en büyük gailesi olmuştur.

Baba İshak adlı kurucusu, yakalanıp asılmıştır. İslam inançlarının dışına çıkmış olan bu akım Şaman olan ve müslümanlığı içine sindirememiş, Türkler arasında taraftar bulmuştur. Bektaşiliğin içinde ermiş ise de **Hayderilik, Kalenderilik, Abdallık** gibi hak yoldan sapmış tarikatların* Babailiğin izlerini taşıdığı gözlenmektedir.

Tarikat pirleri içinde Velilik mertebesine ermiş büyük şahsiyetler vardır. Bilhassa Tarikat şeyhlerinden Mevlana Celaleddin Rumi, Hacı Bektaşi Veli, Hacı Bayram Veli, Şabanı Veli gibi şahsiyetler tasavvuf ehlidir. Bu veliler; 1. Aynel Yakin, 2. İlmel Yakin, 3. Hakkal Yakin mertebelerinden geçmişlerdir.

TARİKATLARDA DERECELER

Tarikatlarda derece bakımından küçükten büyüğe doğru sıralandırma yapılacak olursa, bünyesinde milyonlarca insanı

* Etüdü hazırlayanlara egemen olan Sunni-Hanefi anlayış, bu ibareyle ortaya çıkıyor.(FB)

toplayıp, disiplin sağlamayı temin eden şu dört dereceyi görürüz.

1- Talib, herhangi bir tarikata girmek isteyen kişidir. Kişinin hüviyeti ciddi bir şekilde tetkik edilerek ehil olup olmadığına, şeyh tarafından karar verilir. Tarikata girmesinde sakınca görülmediği takdirde, en yetkili (şeyh) tarafından kabul işareti verilerek **talib** bu şekilde **mürid** olma hakkını kazanmış olur.

2- **Mürid,** tarikata girmeye adaylığı şeyh tarafından kabul edilmiş kişidir.

3- **Salik,** müridin şeyh tarafından gösterilen şekilde tarikatın usul ve adabını öğrenip, **seyrü sülûk** (usulleri öğrenme, tatbik edebilme, üstün vasıflara sahip olabilme) derecesine gelebilmesidir.

4- **Vasıl,** Talib için en son aşamadır. Bu basamağa **"Mevti İradi"** de denilir ki, ölümden önce ölmek diye ifade edilmektedir. Bu ölüm hakiki manada olmayıp, insan nefsin isteklerine zorlayan iradeden ölü gibi sıyrılıp, hakka tam olarak teslim olmak demektir. Bu durumdaki kişi yalnız onun dediğini yapacak, her çeşit geçici heveslere ve nefsin isteklerine karşı koyacaktır. Ancak bu sayededir ki; şeyhinden zuhur eden kerametleri anlayabilsin ve kendisi de o mertebeye erebilsin. Nitekim büyük sofilerden İbrahim B. Etim'den Kuşeyri'nin bir rivayetine göre insan salih kişiler seviyesine ancak; a)**Niğmet** kapısını kapayıp şiddet ve sıkıntı kapısını açmak, b) **İzzet** kapısını kapayıp zillet kapısını açmak, c) **Rahat** kapısını kapayıp çalışma kapısını açmak, d) **Uyku** kapısını kapayıp uykusuzluk kapısını açmak suretiyle erebilsin demiştir.

EMPERYALİSTLER'İN TARİKATLARDAN FAYDALANMA TEŞEBBÜSLERİ

İslamiyeti ve özellikle Türk Devleti'ni bölerek kuvvetten düşürmek, zayıflatmak, neticede ortadan kaldırmak için girişilmiş her harekette, mutlaka yabancı parmağı olabileceği dikkatten uzak tutulmamalıdır.

Özellikle dini sistemlere dayalı doğu islam milletleri için, bu

husus daha da önem arzeder. Hele tarikat gibi mistik bir hüviyeti bulunmakla beraber, toplumu bir anda aksiyona geçirebilecek kadar sosyal fonksiyona sahip kuruluşlar, yabancı emellerin gerçekleşmesi için bulunulmaz bir fırsattır. Çünkü onların içlerine kolayca sızmak ve sonra da onları dejenere etmek suretiyle, amaçlarının gerçekleştirilmesi çok kolay ve mümkündür. Tarikatların yaşadıkları tarih boyunca bu husus hiç ihmal edilmemiş. Müslümanlığı yaşamak için, Şeyhlik, Babilik, Bahailik, Kadiyanılık gibi birçok mezhep kurmak suretiyle İslam dünyasının hemen yanında özellikle İslam'ın kalesi Anadolu'muz ve Suudi Arabistan'da bir sürü isyanlar ve ayaklanmalar çıkarılmalar suretiyle denemeler yapılmıştır. Gerçekten birçok hareketlerine çoğunlukla bir tarikat şeyhinin adının karışması, bizzat isyanın tarikat mensupları tarafından tertiplenmiş gibi görünmesi, aslında İslam'daki tarikatların gerçek anlamıyla bağdaşamayacağı üzerinde durulmaya değer hususlardır.

KADİRİ TARİKATI

12. yüzyılda Abdülkadir GEYLANİ tarafından kurulmuştur. İlimizde zaman zaman Kadiri Tarikatı toplantılarına rastlanılmaktadır, halen ilimizdeki tarikat lideri Gavsi-Basire oğlu 1936 İstanbul doğumlu **M. Misbah ERKMENKUL** bilinmektedir.

İlimizde Kadiri tarikatı toplantısı yaptıklarından dolayı, haklarında yasal işlem yapılan şahısların durumu aşağıya çıkarılmıştır.

1- KADIKÖY

23. 4. 1981 günü ilimis Kadıköy ilçesi Yeldeğirmeni Misaki Milli Sokağı 89/7 sayılı yerde toplu olarak Kadiri tarikatı toplantısı yapmaktan dolayı 9 kişi yakalanmış, haklarında düzenlenen tahkikat evrakı ile birlikte sevk edildikleri 1. Ordu ve SYNT. Komutanlığı Ad. Müş.lüğünce gözaltına alınmış olup, bilahare Askeri Savcılığın 19. 4. 1982 gün ve Esas 1981/1674, 1982)778 sayısına kayden haklarında Takipsizlik Kararı

verilmiştir.

Yakalanan şahıslar:

Pabah YAZGAN: Osman oğlu 1954 Mesudiye doğumlu

Abdülkadir YAĞCI: Ahmet oğlu 1955 Ilgaz doğumlu,

Haydar BEKTAŞOĞLU: Kemal oğlu 1960 Akçabat doğumlu,

Arif ALBAYRAK: Osman oğlu 1949 Üsküdar doğumlu,

Tuncay BAYRAKTAR: Fevzi oğlu 1960 Şalpazar doğumlu,

Ramazan ÇİFTÇİBAYI: Ömer oğlu 1949 Derinkuyu doğumlu,

Recep ŞAHİN: Hasan oğlu 1961 Çaykara doğumlu,

Turgut SÖĞÜT: Hamit oğlu 1962 Horhor doğumlu,

Abdurrahman KAYNAK: Şuayip oğlu 1940 Akçabat doğumlu.

2- EYÜP

21. 8. 1984 günü ilimiz Eyüp ilçesi Esentepe mahallesi sekiz geçici sokak 12 sayılı yerde Kadiri tarikatı toplantısı yapmaktan dolayı sekiz kişi yakalanmış, haklarında düzenlenen tahkikat evrakı ile birlikte sevk edildikleri Eyüp C. Savcılığının 1984/4002 Hz. sayısına kayden serbest bırakılmış, bilahare Eyüp 2'nci asliye Ceza Mahkemesince 26. 4. 1985 gün ve 1984/617 Esas, 1985/226 karar sayısına kayden 3 ay hapis cezası ile cezalandırılmalarına kara verilmiştir.

Yakalanan şahıslar

Hasan ŞENEL: Cemal oğlu 1953 Köyü doğumlu

Rufi DİLEKMEN: İbrahim oğlu 1929 Bulgaristan doğumlu

Şerafettin YALIM: Hasan oğlu 1936 Gebze doğumlu

Dursun COŞKUN: Bekir oğlu 1338 Alucra doğumlu

Selahattin KOCABAL: Hüseyin oğlu 1928 Sürmene doğumlu,

İLİMİZDE FAALİYET GÖSTEREN KADİRİ TARİKAT LİDERLERİ

Misbah ERMENKUL: Gavsi-Basire oğlu İstanbul 1936 doğumlu, Beyoğlu ilçesi Karaköy Kadiriler Yokuşu Piri Reis Camii müştemilatında bulunan Kadiriler tekkesinde faaliyet göstermektedir. Cuma günleri öğle, ikindi vakitleri arasında

toplu olarak yüksek sesle ayin yapmaktadırlar. 12. 12. 1984 tarihinde ayin yaptıkları esnada suçüstü yakalanarak elebaşı durumunda bulunan 6 şahıs ile birlikte şeyh olarak ayini idare eden Misbah ERMENKUL yakalanmış, Beyoğlu C. Savcılığı'na sevkedilmiştir. Dava duruşması halen İstanbul 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam etmektedir. Misbah ERMENKUL zaman zaman ilimizin değişik mahallelerine gittiği gözlenmektedir.

Zeynelabidin BURAK: Nurettin oğlu 1336 doğumlu, Üsküdar Çengelköy (.....) yerde kendisine ait ikametgahında yüksek sesle ayin yaptırdığı, özellikle ziyaretine gelen kadınları kabul ettiği, kadın ve erkekleri dudaklarından öptüğü,

6. 3. 1970 tarihinde Sivas ilinde 28 şahıs ile ayin yapmakta iken yakalanmış ve tevkif edilmiştir.

15. 9. 1981 tarihinde ilimiz Üsküdar ilçesi Çengelköy (.....) ikametgahında 677 sayılı kanuna aykırı davranmaktan suç delilleri ile birlikte suçüstü yakalanmış, sevkedildiği Üsküdar C. Savcılığınca tutuklanmıştır.

1982 yılında Konya ilinde tarikat ayini yapan şahısların üzerlerinde Zeynelabidin BURAK'a ait fotoğraflar ve teyp kasetlerinin zuhur etmesi üzerine, 2. Ordu Komutanlığı'nca adı geçen hakkında gerekli tahkikat yapılması istendiğinden adı geçen yakalanmış, 10 gözetim altına alınarak hakkında tanzim edilen tahkikat evrakı ile 1nci Ordu ve Sıkıyönetim Komutanlığına sevkedilmiştir.

Adı geçen, ilimizce B fişi 132'nci sırasında kayıtlıdır. Durum ve temasları kontrol altında bulundurulmaktadır.

Kadiri tarikatına mensup kişiler Kasımpaşa ve Gaziosmanpaşa Eminönü semtlerinde diğer semtlerden daha yoğundurlar.

RUFAİ TARİKATI
RIFAIYYE

12. Yüzyılda Irak'ta **Seyyit Ahmet El-Rıfa'i** tarafından Rıfa'a denilen semtte kurulmuştur. Adını bu semtten almaktadır.

Vücutlarına kızgın demir saplamak, ateş yemek, cam yemek gibi adetleri vardır. Hz. Ali'nin oğullarından Musa Kazım'ın soyundan olduğu bazı kaynaklarda geçmektedir. Kur'an ve Hadislere yorum yapmaksızın uyar. **Rizayet** diye anılan ruh ve beden eğitimini gerektirir. Bu eğitimin alışkanlık haline gelmesinden sonra ateş ve cam yemek vs. şeyler gösterirler.

Kişinin Allah'a ulaşabilmesi için, her türlü ruh ve beden isteklerinden arınmasının lazım geldiğine inanırlar. Ülkemizde en yayılmış olan bir tarikattir. Ancak ilimizde faaliyetleri hakkında fazla malumatımız yoktur.

İlimizde lider durumunda olan ve arşivimizde kayıtları bulunanlar:*

1. **Mehmet Muharrem DİŞKIRAN:** Şemsan oğlu İst. 1927 doğumlu, ilimiz (.....) ikamet etmiş olup, çok sık adres değiştirmektedir.
2. **Mustafa BALPINAR:** Hüseyin oğlu 1938 Saray doğumlu
3. **Celal SORMAZ:** Ahmet oğlu 1941 Lüleburgaz doğumlu
4. **Hali ÇAKIR:** İsmail oğlu 1939 Ünye doğumlu
5. **Abdullah KANDEMİR:** Süleyman oğlu 1929 doğumlu
6. **Şevket SARIBALOĞLU:** Mustafa oğlu 1929 doğumlu
7. **Adem KENAR:** Ali oğlu 1938 doğumlu
8. **Ahmet PEHLİVAN:** Ali oğlu 1932 doğumlu
9. **Abdurrahman ÖZ:** Nuri oğlu 1933 Edincik doğumlu
10. **Salih HIZLI:** Hamza oğlu 1939 Sinakli doğumlu
11. **Kemal ÖZCEYLAN:** Abdulkerim oğlu 1942 Diyarbakır doğumlu
12. **Faruk DEMİRKOL:** Nurettin oğlu 1951 Silivri doğ.

ABDURRAHMAN ARVASİ GRUBU:

İlimiz Eyüp ilçesinde yaşamış ve Eyüp ilçesinde ölmüş olan **Abdülhakim ARVASİ**'de nakşi şeyhi olarak faaliyet göstermiştir. Müritleri arasında Necip Fazıl KISAKÜREK ile Hüseyin Hilmi IŞIK bulunmaktadır. Gazeteci yazar N. Fazıl KISAKÜREK'in cenaze merasiminde yürüyüş yapmak isteyen

* Adı geçenlerin yazılı adresleri, tarafımızdan silinmiştir. (FB)

bazı şahıslar yakalanmış SYNT. K. lığına sevkedilmişlerdir, bilahare kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilmiştir.

Hüseyin Hilmi IŞIK, Ec. Kimyager Öğr. Alb. olup, Yeşilköy semtinde bir eczane çalıştırdığı bilinmektedir. **Kuleli Askeri Lisesi'nde okuyan öğrencilere yönelik faaliyetleri bulunduğu gerekçesiyle hakkında işlem yapılmış SYNT. K. lığına sevkedilmiştir.**

Tarikatçılar arasında yaygın yönünden en önde gelen akımı teşkil ederler. Necip Fazıl Kısakürek'in çok sayıda eseri bulunmaktadır. (Rabıta-ı Şerife, Sahte Kahramanlar) adlı eserlerinde tarikatı ve yöntemlerini şeyhi tanımlamıştır.

Hüseyin Hilmi IŞIK ve çevresi ise Vakıflar ve kitap tercüme sahasında etkindirler. Diyanet İşleri Başkanlığı ile zaman zaman münakaşaları olmuştur. Üniversite gençliği arasında taraftarları çoktur.

CERRAHİ TARİKATI:

Halvetiliğin en büyük koludur. **Nurettin Cerrahi** tarafından XVII. yüzyılda İstanbul'da kurulmuştur. İlimiz Fatih Karagümrük Nurettin Tekke Sokağında bulunan Nurettin Camii müştemilatında faaliyet göstermektedir. Sahaflarda kitapçılık yapan **Muzaffer ÖZAK,** bu tarikatın şeyhliğini 1984 yılına kadar yapmıştır. 1984 yılında ölümü ile yerine **Sefer DAL** geçmiştir. Sefer Dal, halen bu tarikatın şeyliğini yapmaktadır. Halen Nurettin Camii müştemilatında yasal olarak bulunan **"Türk Tasavvuf Musikisini Araştırma ve Yaşatma Derneği"** bu tarikatın faaliyetlerini sağlamaktadır. Tarikata, yabancı turistler de katılmaktadır. Birçok ünlü sanatçı bu tarikata mensuptur (Ahmet ÖZHAN, Canan CEYLAN gibi). Perşembe ve Pazartesi günü akşamları dini toplantı yapılmakta ve zikr çekilmektedir.

1980 öncesi, bu tarikat hakkında ilimizce herhangi bir işlem yapılmamıştır. 1980 sonrasında tarikat mensupları hakkında yasal işlem yapılmıştır. Şahıslar hakkında Fatih 2. Asliye Ceza Mahkemesine dava açılmış, mahkemenin 13. 5. 1986 gün ve

Esas 1986/141, 1986/200 karar sayısına kayden beraat etmişlerdir.

Haklarında yasal işlem yapılan Cerrahi Tarikatı mensupları;

1- **Sefer DAL:** Ramazan oğlu 1928 İstanbul doğ. (Tarikat Şeyhi)

2- **Muzaffer ERGÜR:** Mehmet oğlu 1936 Konya doğ.

3- **M. Rakım CİVELEK:** Yusuf oğlu 1925 İstanbul doğ.

4- **Kemal EVREN:** Mehmet oğlu 1928 İstanbul doğ.

5- **Tuğrul İNANÇER:** Kamil oğlu 1946 Bursa doğ.

Cerrahi tarikatının ilimizdeki faaliyetleri, takip edilmektedir. Devlet düzeni aleyhinde ciddi bir faaliyetleri bulunmamaktadır.

MEVLEVİ TARİKATI:

Ünlü Türk Düşünürü Mevlana Celaleddin-i Rumi tarafından kurulmuştur. İlimizde mensupları bulunmaktadır. İlahiyat Fakültesi öğretim üyelerinden bazılarının bu tarikatın üyesi olduğu bilinmektedir.

HALİDİYE GRUBU:

Esas Şeyhleri, Bayburt'ta ikamet etmekte iken ölen **Paşa DEDE** adlı kişidir. Ölümünde yerine Erzincan ilinde ikamet eden ve bir kolu çolak olan **Abdurrahman** adlı kişi geçmiştir. İlimiz Fatih ve Bakırköy semtlerinde taraftarları vardır. Anadolu'dan gelen vatandaşlar arasında taraftar bulmaktadır. Fatih ilçesinde 57 kişi ayin yaparken yakalanmış SYNT. K. lığına sevkedilmişlerdir. Bilahare kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilmiştir.

NAKŞİBENDİ TARİKATI

Hicri 18 nci asırda Bahattin Nakşi tarafından kurulmuştur. Sünni bir tarikattır. Kur'an ve Sünnet'e bütünüyle uyar. İbadet ve gizli zikir ile Allah'a yaklaşmayı amaç edinmiştir. Aslında zi-

kirleri gizlidir. Özel bir kılık kıyafet söz konusu değilken sonradan sakal bırakma, kara veya beyaz takke, cübbe, şalvar giymek gibi haller benimsemişlerdir. Nakşibendi'nin asıl bir çok kolları vardır. Bazı tarikatların esasını teşkil etmektedir. Halidiye, Vefaiye, Çeştiye Mecidiye Halidiye, Kibriviyei Mecidiyei Halidiye gibi kolları vardır.

İlimizde Nakşibendi tarikatına bağlı olarak, **Ali Haydar Efendi** gurubu, **Mehmet Zahit Kotku** gurubu, **Sami Ramazanoğlu** gurubu ve Adıyamanlılar gurubu en fazla tanınanlarıdır.

1- Mehmet Zahit KOTKU gurubu: İlimiz Fatih İskenderpaşa Camii'nde camii imamı olan **Mehmet Zahit KOTKU** tarafından kurulmuştu. Mehmet Zahit KOTKU'nun 1980 yılında ölmesi üzerine yerini Ankara İlahiyat Fakültesi öğretim üyelerinden **Esat COŞAN** almıştır. Bu gurup aynı zamanda münfesih Millli Selamet Partisi ile irtibatlı olup, eski M. S. P. genel başkanı Necmettin ERBAKAN ve eski senatör Salih ÖZCAN, bu tarikata mensuptur. Her hafta pazar günü Esat COŞAN vaaz vermekte, İskenderpaşa Camii'ndeki bu vaazlara Milli Şuurcu Gençlik katılmaktadır. Gençliğin örgütlenmesinde **Hak Yol Vakfı** da faaliyet göstermektedir.

İslam Dergisi, Bilim Sanat, Kadın ve Aile bu gurubun yayın organı olup, Seba Neşriyat bu yayınların satıldığı merkezdir.

2- Ali Haydar Efendi Grubu: İlimiz ilçesi Çarşamba İsmailağa camii imamlığını yapan **Ali Haydar Efendi** tarafından kurulmuştur. Faaliyet alanı İsmailağa Camii'dir. Ali Haydar Efendi öldüğünde yerine oğlunu tavsiye etmişse de etkinliği fazla olan Ali-Fatma oğlu 1931 Of doğumlu **Mahmut USTAOSMANOĞLU** geçmiştir. Karadeniz yöresinde fazla miktarda erkek ve kadın taraftarları mevcuttur. Erkeklere verdiği vaazda, kadınlarına çarşaf giydirmeyi, kendilerinin de sakal bırakmalarını, şalvar, cübbe giymelerini telkin eder. kadınlara verdiği vaazlarda da, okumamalarını, çocuklarını okula göndermemelerini, çarşaf giymelerini, televizyon seyretmemelerini telkin eder, müridleri devamlı suretle verdiği

vaazları izlemektedirler.

Mahmut USTAOSMANOĞLU, 1981 yılında öldürülen Üsküdar müftüsü Hasan Ali ÜNAL'ın ölüm fetvasını vermesi gerekçesi ile yakalanmış, 1 nci Ordu ve SYNT. Komutanlığına sevk edilmiş, bilahare hakkında beraat kararı verilmiştir. Verdiği vaazlarla ilgili olarak da hakkında zaman zaman soruşturma açıldığından, devamlı takibe alınmıştır. Kendisine bağlı gizli açılan Kur'an kursları mevcuttur. Gizli olarak açılan Kur'an kursları ile ilgili zaman zaman yasal işlem yapılmıştır. Ancak kendisi ile ilgisi tesbit edilememiştir. Ayrıca **İsmail Ağa Vakfı** vasıtası ile de finansman temin etmektedir.

İstanbul vaizlerinden Ahmet VANLIOĞLU, Abdullah VANLIOĞLU, İlyas VANLIOĞLU, Abdullah USTAOSMANOĞLU, Küçükköy camii imamı Cemal TERZİ ile Adil GÖKBURUN, bu tarikatın en faal elemanlarıdır. İleride tehlike teşkil edebileceği kanaati olduğundan, bu tarikat mensupları devamlı suretle tarasut altında tutulmaktadır.

3- Sami RAMAZANOĞLU gurubu: İlimiz Kadıköy ilçesi Erenköy Camii imamı **Sami RAMAZANOĞLU** adıl şahıs şeyh olarak Erenköy civarında faaliyet göstermekte iken 1983 yılında ölmüştür. Halen bu tarikatın liderliğini **Musa TOPBAŞ** yapmaktadır. Diğer tarikatlara nazaran müridlerinin esnaf ve tüccar olması münasebeti ile .....* açmak suretiyle faaliyetlerini sürdürdükleri istihbar edilmişse de yakalanmaları mümkün olmamıştır.

4- Adıyamanlılar gurubu: Adıyaman'da oturan **Muhammet Reşit EROL**'un İstanbul'daki taraftarları ilimiz, Fatih, Üsküdar, Çağlayan, Sarıyer gibi semtlerde dini toplantı yapmak suretiyle faaliyet göstermektedirler. Her hafta pazar günü Şehzade camii'nde vaaz veren **Fikret GÜRLER**, tarikatın İstanbul temsilcisidir. Zaman zaman tarikat mensupları Adıyaman'a ziyaret maksadıyla otobüs kaldırmakatadırlar.

Bu tarikatla ilgili olarak ilimizde yakalanan kişiler ve durumlar aşağıya alınmıştır:

a) İlimiz Fatih/Samatya Sosyal Sigortalar Hastahanesi

* Okunamadı.

sırasında bulunan vakıflara ait ahşap bir binanın içinde 8. 7. 1978 tarihinde Rami Oruç GÜVEN yönetiminde dini toplantı yapıldığı sırada 12 şahıs yakalanmış, haklarında düzenlenen tahkikat evrakı ile birlikte sevk edildikleri İstanbul Cumhuriyet Savcılığı'nca havale oldukları İstanbul 3. Asliye Ceza Mahkemesinin 29. 12. 978 tarih ve Esas 1978/829 sayısına kayden beraat etmişlerdir. Bu şahıslar;

1- Rahmi Oruç GÜVEN: Ahmet Kamil oğlu, 1948 doğumlu
2- Ahmet GİRİTLİOĞLU: Abdullah oğlu, 1340 doğumlu
3- Mustafa GENER: Osman oğlu, 1328 doğumlu
4- Hüdaverdi GAFFAROĞLU: Mehmet oğlu, 1934 doğumlu
5- Fatma GÜLŞEN: Ali kızı, 1949 doğumlu
6- Yusuf DURMAZER: Rasim oğlu, 1956 doğumlu
7- Faruk GENÇ: Mustafa oğlu, 1949 doğumlu
8- Uğur BEKAR: Ali oğlu, 1956 doğumlu
9- Yakup TIMAÇ: Osman oğlu, 1953 doğumlu
10- Hüseyin İLKER: Mustafa oğlu, 1960 doğumlu
11- Nizamettin OĞUZ: Şecahattin oğlu, 1956 doğumlu
12- Naray WRGÜİ: Richard kızı, 1947 doğumlu

b) 4. 2. 1980 günü ilimiz Eminönü ilçesi Gedikpaşa camii sokak No.643 sayılı yerde Selahattin ÖZER yönetiminde dini toplantı yapmaktan dolayı 46 şahıs ile birlikte yakalanarak haklarında düzenlenen tahkikat evrakı ile birlikte sevk edildikleri İstanbul Cumhuriyet Savcılığınca havale olundukları İstanbul 10'ncu asliye Ceza Mahkemesince haklarında dava açılmıştır. Bu şahıslar:

1- Mehmet CANER: Osman oğlu, 1950 doğumlu
2- Selahattin ÖZER: İzzet oğlu, 1943 doğumlu
3- Hasan ALTINTAŞ: Ramazan oğlu, 1942 doğumlu
4- Çavuş ERMAN: Hacı oğlu, 1965 doğumlu
5- İzzet DEMİRHAN: Bekir oğlu, 1954 doğumlu
6- Şükrü AYDOĞAN: Hasan oğlu, 1962 doğumlu
7- Ramazan AYDOĞAN: Hüseyin oğlu, 1954 doğumlu
8- Ahmet SIRMA: Derviş oğlu, 1964 doğumlu
9- Hüseyin AYAYDIN: Şükrü oğlu, 1964 doğumlu

10- Mehmet AYDOĞAN: Osman oğlu, 1963 doğumlu
11- Hamit TORAMAN: Mustafa oğlu, 1955 doğumlu
12- Süleyman ALTINTAŞ: Mehmet oğlu, 1964 doğumlu
13- İsmail AYDOĞAN: Mustafa oğlu, 1955 doğumlu
14- Ali GÜMÜŞ: Ramazan oğlu, 1941 doğumlu
15- Şükrü İNAN: Osman oğlu, 1934 doğumlu
16- İsrahim AKBOĞA: Abuzer oğlu, 1963 doğumlu
17- Abuzer ÖZHİSAR: Halit oğlu, 1933 doğumlu
18- Şerafettin AKDOĞAN: Ali oğlu, 1939 doğumlu
19- Mehmet ÖZPOLAT: Hacı oğlu, 1940 doğumlu
20- Mehmet DURMUŞ: Ali oğlu, 1963 doğumlu
21- Reşit KURUÇAY: Ali oğlu, 1960 doğumlu
22- Şemsettin KURŞUN: Mehmet oğlu, 1960 doğumlu
23- Ömer ÖZAYDIN: Çavuş oğlu, 1962 doğumlu
24- Bayram AYDOĞAN: Bekir oğlu, 1955 doğumlu
25- Abdülaziz GÜLSEROĞLU: Hasan oğlu, 1958 doğumlu
26- Şerif BOZDEMİR: Şambey oğlu, 1955 doğumlu
27- Hilmi TUNCER: Abdülkadir oğlu, 1329 doğumlu
28- Mehmet KARATEKİN: Ali oğlu, 1944 doğumlu
29- Halit DEMİR: Bekir oğlu, 1961 doğumlu
30- Salih KAYA: Hüseyin oğlu, 1955 doğumlu
31- Yasin CANER: Mecit oğlu, 1956 doğumlu
32- Hüseyin BAYHAN: Hasan oğlu, 1943 doğumlu
33- Hasan ASLAN: Mustafa oğlu, 1953 doğumlu
34- Bilal AYDOĞAN: Mustafa oğlu, 1962 doğumlu
35- Celal AYDOĞAN: Ramazan oğlu, 1960 doğumlu
36- Abdullah MÜSLÜMAN: Osman oğlu, 1948 doğumlu
37- Nuri ELMAS: Osman oğlu, 1947 doğ.
38- Şehmuz AKTAŞ: Osman oğlu, 1956 doğ.
39- İzzet AYDOĞAN: Hamit oğlu, 1944 doğ.
40- Mustafa NESLİHAN: Hamit oğlu, 1940 doğ.
41- Emin AKDOĞAN: Mehmet oğlu, 1944 doğ.
42- Hasan BAYHAN: Ramazan oğlu, 1962 doğ.
43- Hüseyin ŞAHİN: Ömer oğlu, 1963 Malatya doğ.
44- İsmet YILDIZ: Osman oğlu, 1960 Malatya doğ.
45- Ahmet SIRMA: Derviş oğlu, 1964 doğ.

c) 25. 6. 1986 günü ilimizin Beykoz ilçesi Gümüşsuyu İşçi Blokları bitişiği Cendere Sok. No: 15 sayılı yerde tarikat toplantısı yapmaktan dolayı 57 kadın yakalanmış, SYNT. K.lığı Ad. Müş. ile yapılan görüşmeler neticesi lider durumunda bulunan Saliha KAYA, Safinaz ÇAKIR, Gülsüme HENDERELİ ve Fatma ÇİL mevcutlu olarak 1. Ordu ve SYNT. K.lığına gönderilmişlerdir. Diğer şahıslar serbest bırakılmışlardır. Yakalanan şahıslar:

1- Saliha KAYA: Emin kızı, 1937 doğ.
2- Safinaz ÇAKIR: Ali kızı, 1928 doğ.
3- Gülsime BENDERLİ: Fazlı kızı, 1934 doğ.
4- Fatma ÇİL: Halil İbrahim kızı, 1966 doğ.
5- Emine BEŞİR: Rıfak kızı, 1955 doğ.
6- Firdevs SATI: Ali kızı, 1959 doğ.
7- Ayşe SATI: Mehmet kızı, 1932 doğ.
8- Binnaz AMANET: Mustafa kızı, 1922 doğ.
9- Emine ÇAP: Ahmet kızı, 1922 doğ.
10- Sevim ENGİN: Ali kızı, 1962 doğ.
11- Sükran ASAN: Ali kızı, 1957 doğ.
12- Sakine USTABAŞI: Süleyman kızı, 1942 doğ.
13- Binnaz ŞENKAL: Sefer kızı, 1927 doğ.
14- Safiye KERİMOĞLU: Mehmet kızı, 1958 doğ.
15- Fatma KESKİN: Battal kızı, 1340 doğ.
16- Hatice KESER: Hasan kızı, 1964 doğ.
17- Fatma ŞENER: Hasan kızı, 1962 doğ.
18- Lütfiye BİNSAŞIOĞLU: Nazif kızı.
19- Bilgi AŞAN: Yunus kızı, 1963 doğ.
20- Azize GÖNÜLTAŞ: Hacı kızı, 1954 doğ.
21- Zekiye MÜLDÜR: Hasbi kızı, 1916 doğ.
22- Müesser YANGÜZ: Recep kızı, 1927 doğ.
23- Meryem AKBULUT: Mehmet kızı, 1932 doğ.
24- Halime TOPRAK: Murat kızı, 1932 doğ.
25- Fatma TOPÇU: 1929 doğ. açık kimliksiz
26- Fatma YILMAZ: 1930 Bozkurt doğ. İst. Beykoz nüf. kay.
27- Sevim YILMAZ: Açık kimliksiz
28- Fatma ÖZTÜRK: Osman kızı, 1957 doğ.

29- Pakize PAŞALIOĞLU: Ali Ferah kızı, 1933 doğ.
30- Hanife ENGİN: Hasan kızı, 1943 doğ.
31- Aliye KÖSEBEY: Ali kızı, 1953 doğ.
32- Hatice BIYIKOĞLU: Ahmet kızı, 1941 doğ.
33- Ayşe ŞAHİN: 1952 doğ.
34- Ayşe DÜZGÜN: 1922 doğ.
35- Fatma GÜNDOĞDU: 1949 doğ.
36- Hanife GÜNDOĞDU: Ali kızı, 1936 doğ.
37- Fatma BAŞAR: Durali kızı, 1964 doğ.
38- Emine MÜDÜR: Arif kızı, 1931 doğ.
39- Şükran KILIC: 1946 Beykoz doğ.
40- Ayşe BAŞAR: 1944 doğ.
41- Fikriye SÜZER: 1967 Paşabahçe doğ.
42- Hacer ÜNLÜ: 1915 doğ.
43- Hatice KABALAK: 1932 doğ.
44- Yeter ÖKSÜZ: Ali kızı, 1949 doğ.
45- Bakiye BAYRAKTAR: Emin kızı, 1939 doğ.
46- Hasime DİL: 1965 doğ.
47- Hatice FENÇ: Mehmet kızı, 1331 doğ.
48- Fatma ARMAN: İzzet kızı, 1958 doğ.
49- İkbal AKTAŞ: Aziz kızı, 1928 doğ.
50- Aysel TOPRAK: İzzet kızı, 1958 doğ
51- Nurhayat MIHÇI: Ömer kızı, 1956 doğ.
52- Azime GÜNERİ: Rahim kızı, 1946 doğ.
53- Seyyare SELİK: Ahmet kızı, 1931 doğ.
54- Binnaz YILMAZ: Tevfik kızı, 1925 doğ.
55- Sare BAYRAM: Salih kızı
56- Fazilet BEDERLİ: İsmail kızı, 1968 doğ,
57- Fatma Halıcı: Halil kızı, 1936 doğ.
58- Fatma GÜZER: Mehmet kızı, 1945 doğ.

d) 16. 10. 1982 günü ilimiz Eyüp ilçesi Hirami Ahmet Paşa Camiinde yatsı namazından sonra tarikat toplantısı düzenlemekten dolayı 36 kişi yakalanmış, haklarında düzenlenen tahkikat evrakı ile 1. Ordu ve SYNT. K. lığına gönderilmiş. SYNT. K. lığı Askeri Savcılığı'nın 12. 1. 1983 gün

ve 1982 esas, 983/17 karar sayısına kaydeden haklarında koğuşturmaya yer olmadığı kararı verilmiştir. Yakalanan şahıslar:

1- Abdurrahman YILDIRIM: Mehmet oğlu, 1954 doğ.
2- Ebemüslüm KAYGUSUZ: Ziya oğlu, 1954 Erzincan doğ.
3- Mehmet Erdem ERTEKİN:Recep oğlu, 1946 doğ.
4- Naim ÖZÇAĞLAR: Açık kimliksiz,
5- Hamit YILMAZ: Hakkı oğlu, 1960 doğ.
6- Hüseyin Avni DOĞAN: Abdullah oğlu, 1935 doğ.
7- Şahmurat OK: Lütfü oğlu, 1948 Erzincan doğ.
8- Naci EREN: Ali oğlu, 1941 Balıkesir doğ.
9- Nihat ÖZ: Ahmet oğlu, 1920 İst. doğ.
10- Murtaza YILDIRIM: Mehmet oğlu, 1955 doğ.
11- Mahmut DÜZGÖREN: Behçet oğlu, 1955 doğ.
12- Necmettin MAHMUT: Arif oğlu, 1952 doğ.
13- Ahmet CANİKLİOĞLU: Hüseyin oğlu, 1942 doğ.
14- Mustafa UMUT (ÜTMİT): Abdulgafur oğlu, 1959 doğ.
15- Osman KARADERE: Mehmet oğlu, 1931 Çankırı doğ.
16- Behzat KENET: Haşim oğlu, 1936 doğ.
17- Hasan AKHAN: Mehmet oğlu, 1936 doğ.
18- İlhan ÖZULU: Hasan oğlu, 1964 Tekirdağ/Saray doğ.
19- Mustafa ÖZCAN: Mehmet oğlu, 1926 Tunceli doğ.
20- Nuri Osman KAYGUSUZ: Ziya oğlu, 1944 doğ.
21- Aslan YAŞAR: Ali oğlu, 1933 Ordu doğ.
22- Bayram YILDIRIM: Mehmet oğlu, 1944 Ilıç doğ.
23- Mehmet AZGAN: Hüseyin oğlu, 1951 doğ.
24- Mehmet KOÇ: Hasan oğlu, 1949 Çankırı doğ.
25- Aziz ÖZCAN: Mehmet oğlu, 1942 Tunceli doğ.
26- Mustafa ÖZÇELİK: Mustafa oğlu, 1340 doğ.
27- Osman KAYADUMAN: Mahmut oğlu, 1942 Malatya doğ.
28- Muharrem SEVGİ: Ali oğlu, 1955 Ereğli doğ.
29- Tevfik BAYRAM: Ali Rıza oğlu, 1941 doğ.
30- Mustafa AKAR: Vahaf oğlu, 1340 doğ.
31- Raşit ÖZKARA: Ali Rıza oğlu, 1943 doğ.
32- Ali İhsan ŞATIR: Mustafa oğlu, 1940 Afyon doğ.
33- Mustafa ÜNAL: Nafiz oğlu, 1951 doğ.

34- Hüseyin KARAGÖZ: Mehmet oğlu, 1959 doğ.
35- Nizamettin ÇİFTÇİ: Osman oğlu, 1965 doğ.
36- Recep BAŞALAN: Ahmet oğlu, 1941 doğ.

SÜLEYMANCILIK

Nakşibendi tarikatının Halidiye kolundan **Süleyman Hilmi TUNAHAN** tarafından kurulmuştur. Süleyman Hilmi TUNAHAN 1888 yılında Silistre'de doğmuş, İstanbul'a gelmiş, ilk ve orta tahsilini yaptıktan sonra Süleymaniye medresesinin İslam Hukuku bölümünü bitirmiş, 1921 yılından itibaren İstanbul'un muhtelif camiilerinde vaizlik yapmıştır.

Şer'i bir devlet düzeni kurulmasını, mevcut rejimin yıkılmasını ve Atatürk devrimlerinin tamamen ortadan kaldırılmasını, halifeliğin geri gelmesini gaye edinmişlerdir.

İlimizde İmam Hatip Liselerinde, İlahiyat Fakültesinde, resmi Kur'an Kurslarında faaliyet göstermektedirler. Liderleri **Kemal KAÇAR**'dır. 1980 Eylül öncesi faaliyetlerini Talebe Federasyonu, buna bağlı pansiyonlar vasıtası ile yürütmekteydiler. Daha sonra Avrupa **İslam Kültür Merkezleri** kurulmuştur. Bu faaliyetler **Hüseyin KAPLAN**'a bağlıydı. İlimizde ilk-orta-lise ve hatta üniveriste seviyesinde Kur'an kursları mevcuttur. 1980 yılından sonra kurs ve okul talebelerine yardım derneği adı altında 40 adet pansiyon kurmuşlardır. Halen faaliyetlerini burada sürdürmektedirler. **Hüseyin KUMA** sorumluluğunda **Fazilet Neşriyat** adı altında yayınlar yapmaktadırlar. Hüseyin KAPLAN, 1980 yılından sonra ayrılarak ilimiz Üsküdar Ümraniye'de faaliyetini sürdürmekte olup, kendisine ait 11 adet pansiyon bulunmaktadır.

İlimizde Süleymancılık tarikatına mensup şahıslar:

1- **Kemal KAÇAR:** Lider
2- **Mustafa DOGANBEY:** Konya Lezzet Lokantası sahibi.
3- **Hilmi BİLGE:** Tokyo Cinza Sandalet sahibi.
4- **Mustafa ÖZALTIN:**
5- **Abdullah SAĞLAM:** Zeytinburnu Kur'an Kursu hocası

6- **Mehmet ARIKAN:** Fatih Merkez vaizi

7- **Abdullah BEŞİNCİ:** Zeytinburnu Camii imamı

8- **Hüseyin KAPLAN:** Bakırköy eski gezici vaizi. Merkezci Süleymanlardan ayrılarak dar bir alanda Üsküdar Ümraniye'de faaliyet göstermektedir.

İlimizde Üsküdar, Fatih, Bakırköy, Sarıyer, Kadıköy, Beyoğlu, Eyüp, Beykoz, Kartal ve Şişli bölgelerinde resmi açılan Kur'an kurslarında ve pansiyonlarda faaliyet göstermektedirler. Tehlikeli bir durumları tespit edilmemiştir. Zaman zaman Emniyet, Müftülük ve Milli Eğitim Müdürlüğünce denetim yapılmakatıdır.

MİLLİ GÖRÜŞ TEŞKİLATI

Türk işçileri tarafından kurulan "AVRUPA TÜRK BİRLİĞİ-AVRUPA MİLLİ GÖRÜŞ TEŞKİLATI", Avrupa'nın çeşitli devletlerinde faaliyet göstermektedir. 400 kadar şubesi bulunmaktadır. Merkezi Batı Almanya'nın KÖLN şehridir. Amacı Avrupa'da bulunan Müslüman Türk çocuklarını Türk İslam ahlakı ile yetiştirmektir. 12 EYLÜL 1980 tarihinden sonra Avrupa'ya Türkiye'den kaçan şeriat yanlısı bazı kişilerin bu teşkilatın üst kademesini ele geçirmesi ile, teşkilat irticai mahiyette Türkiye Cumhuriyeti'nin düzenini değiştirme faaliyetlerine başlamıştır. Son durumu ile İran yanlısı bir örgüt* halini almıştır. Son yıllarda eski Adana Müftüsü olup, Türk vatandaşlığından çıkarılan Cemalettin KAPLAN (HOCAOĞLU)'ın imzası ile çeşitli illerimize ve bu arada ilimize de irticai mahiyette bildiriler gönderdiği tespit edilmiştir.

Milli Görüş Teşkilatı, teşkilat üyeleri Ali ARSLAN ve Süleyman FASLAK'ın ifadelerine göre şu şekilde örgütlenmiştir.

1- Doktor Zeynel Abidin: Örgütün fahri başkanı.

2- Haldun ALKAN: İcra Heyeti Başkanı

3- Cemalettin KAPLAN: Eski Adana Müftüsü, teşkilat üyesi.

* Bu saptama doğru değildir. Sadece AEGT'den kopan Cemalettin Kaplan grubu, İran ile ilişki kurdu.(FB)

4- Hüseyin KEREM (Hüseyin Kamil BÜYÜKGEZER): Teşkilat üyesi. Teşkilatın din derslerini, dış temasları yapacak KARBİR şirketinin yönetimini yürütecek.

5- Ahmet POLAT: Üye (Vazifesi bilinmiyor).

6- Abdullah YÜKSEL: Üye.*

7- Hasan DAMAR: Hicret ve Milli Gazeteyi çıkarıyor.

8- Cemal KAMACI: Üye.

9- Akgün ERBAKAN: Üye (Alman asıllı eşi, teşkilatın avukatlığını yapıyor.)

10- Mustafa GÜL: Üye.

Milli Görüş Teşkilatı'nın Yönetim Kurulu

1- Süleyman FASLAK: Başkan.

2- Osman KOYUNCU: Eski başkan.

3- Ali KAYA: İkinci başkan.

4-Kadir ŞÖHRET: Eski ikinci başkan.

5- Yunus TATİK: Sekreter.

6- Yahya PAKDEMİR: Kültür kolu başkanı.

7- Bahattin GÜMÜŞSUYU: Üye.

8- İbrahim YILMAZ: Üye.

9- Şükrü ARICI: Üye.

10- Veli AKTEPE: Üye.

11- Mustafa BAHADIR: Üye.

12- Hüseyin KANBEROĞLU: Üye.

KAR-BİR ŞİRKETİ:

Bu şirket Milli Görüş Teşkilatı ile sıkı bir ilişki içerisindedir. Şirket, Eski MSP. Milletvekili Şevket KAZAN'ın başkanlığını yaptığı ZEMZEM Şirketi ile alışveriş yapar. Her yıl Avrupa'da ortalama 1500 kişilik hac seferi düzenler. Milli Görüş doğrultusundaki gençlere judo, karate, güreş gibi sportif faaliyetleri yaptırır ve şeri görüşler doğrultusunda eğitir.

Şirketin Yönetim Kurulu:

1- Hasan DAMAR:

* Eski milli boksör.

2- Sabri SURAT: Köln'de İlkokul öğretmeni.
3- Aytekin: Doktor Zeynel ABİDİN'in dünürü.
4- Dr. Zeynel ABİDİN:
5- Musih:
6- Hüseyin Kamil BÜYÜKSER (Hüseyin KELEM)

Milli Görüş Teşkilatı'nın mali kaynaklarını üye aidatları, Kar-Bir Şirketinden kalan kar, Hicret yayınlarından satışlarından elde edelin kar oluşturur.

BAHAİLİK

19Iüncu yüzyılda İran'lı **Muhammet Bap** tarafından kurulan Babilik adındaki mezhebin ikiye ayrılmasından ve Muhammet Bap'ın kurşuna dizilerek öldürülmesinden sonra Babiliğin liderleri **Bahaullah'la Suphi Ezel** arasında çıkan anlaşmazlık sonunda **Ezelilik** ve **Bahailik** diye iki akım meydana gelmiştir.

Bahaullah, asıl adı İran'lı Hüseyin Ali Nuri'dir.

Tamamen yabancı emellerin gerçekleşmesi için kurulmuş uydurma ve ekseriyet itibariyle Hıristiyanlığın yeniden canlandırılmış şeklidir. Din adamları, dinsel törenleri yoktur. Sadece, Haziretil Kudüs dedikleri toplantı yerleri vardır. Her şehirde "adalet evi" denilen bir yönetim yerleri ve 9 kişilik yönetim kurulları vardır. .

Hıristiyanlıktaki Babiliğin meşhur rivayetine göre, Bab öldürüldükten sonra kendisini ve birlikte öldürülen arkadaşlarının cesetlerini atıldıkları hendekten Rus Konsolosu çıkartmış, resimlerini de aldırmıştır. Baha Rus elçiliğine sığınmıştır. Bahailiğin kurucusu bu şahıs, Rus İmparatoruna bir hitabede bulunur ve kendi dinine davet eder. Akka'ya sürülmüştür. Akka*, İngilizlerin göz diktiği bir yerdir. İngilizler yeni din kurucusu olarak bu adamı desteklerler, propagandalar ile büyüterek istifade yolunu tutmuşlardır. Osmanlı zamanında devamlı surette takibe alındıkları anlaşılmaktadır. Dini bir hüviyetten ziyade, menfaatları nerede ise oraya yöneldikleri kutsal bir akidelerinin bulunmadığı anlaşılmaktadır.

Dünya'da tek devlet kurulmasını, tek lisan konuşulmasını,

* Şimdiki İsrail'de bir kent.(FB)

ülke hudut ve bayrakların kaldırılmasını amaç edinmiştir.

Dilekçe form doldurmak suretiyle iki Bahai'nin kefaleti altında Bahailiğe girilir. Barış, sevgi, kardeşlik konuların işlerler. Aralarında büyük dayanışma ve maddi yardımlar mevcuttur. 19 sayısının kutsallığına inanılır. Bir ay 19 gün, bir sene 19 aydır. Ay başı veya sonu olan her 19 günde toplantı yapılır. Katılma zorunludur. Bahai anne ve babanın çocuğu Bahai'dir. Doğan çocuğu rapor ile bölgeye bölge de merkez mahfil'e, merkez mahfil genel merkez olan Hayfa'ya durumu aktarmaktadır. Gençlik Teşkilatı, Eğitim Teşkilatı, Teftiş heyetleri mevcuttur. Toplantıya bir saat geç kalan Adana Mahfili üyesini bir saat toplantıya geç katılmıştır ifadesiyle rapor ettikleri görülmüştür. Sıkı bir takip ve kontrol sistemi ile alt birimlerini çalıştırdıkları gözlenmiştir. Ülkemizde Merkez mahfilleri, Küçükçekmece Bakırköy'dedir. Liderleri **Neyir ÖZSÜCA**'dır.

Her yıl Nevruz Bayramı denilen 20 Mart-6 Mayıs tarihleri arasında Merkez Mahfil'i seçmek üzere toplantılarını yapmaktadırlar. 1983 yılındaki seçimlerinde 34 kişi yakalanmış, haklarında yasal işlem yapılmıştır.

Kurucusu Bahaullah, Osmanlı Devletince 40 yıl Akka'da sürgün edilmiş, Meşrutiyet'in ilanı ile af edilmiştir. Bundan sonra Avrupa'nın değişik yerlerinde propagandasını sürdürmüştür.

Bahaullah'ın oğlu **Abbas**'la torunu **Şevki Rabbani** tarafından Amerika, Almanya, Avustralya,Mısır gibi ülkelerde yaymaya çalışmışlardır. Halen bu ülkelerdeki taraftarlarınca maddi açıdan desteklenmektedirler.

.....*

16- Celal ÇELEBİ: Ahmet oğlu 1938 doğ.

17- Mahmut AFNAN: Habibullah oğlu 1926 doğ.

18- Mesut TAHİR: Mehmet oğlu 1936 doğ.

19- Ali MUHAMMET: Mirza oğlu 1913 doğ.

20- Süreyya FÜLER: Sami kızı 1932 doğ.

21- Münevver YELKEN: A.Hidayet kızı, 1332 doğ.

22- Altan AYTAR: Lütfü oğlu 1959 doğ.

* Bu kısımdaki liste bulunamadı.

23- İbrahim KAAÇAY: Mustafa oğlu 1944 doğ.
24- Hasan MAHSİD: Sarollah oğlu 1934 doğ.
25- İsmail ŞENGÖNÜL: Hüseyin oğlu 1340 doğ.
26- Ataollah SİSAN: Yunus oğlu 1943 doğ.
27- İreç MECİDİ: Muhammet oğlu 1949 doğ.
28- Nurullah VEKİLOĞLU: Fuat oğlu 1960 doğ.
29- N. Suna BOZKUR: Abbas kızı 1934 doğ.
30- M. Aydın GÜNEY: Muzaffer oğlu 1926 doğ.
31- Tevfik ÖZYÖNÜM: A. Hidayet oğlu 1926 doğ.
32- Cavit VEKİL: Ali oğlu 1929 doğ.
33- Nusret ÖNEL: Maşallah oğlu 1937 doğ.
34- Güngör AYDOĞAN: Sami kızı, 1935 doğ.

Bahailik bir din olarak kabul edilmiş olduğundan halen ilimizde Bahai mahfeli toplantıları zaman zaman yapılmaktadır. 20 Mart- 6 Mayıs tarihleri arasında ilimizdeki merkez mahfel üyelerinin seçimi için her yıl toplantı yapılmaktadır.

İlimizde ülke bütünlüğünümüz yönünden önemli herhangi bir faaliyet bulunmamaktadır.

NURCULUK

Bitlis ili'nin Nurs köyünde doğan **Saidi Kürdi** tarafından bu akım ortaya koyulmuştur. Siyasi akım adını Nurs köyünden aldığından, Nurculuk olarak adlandırılmıştır. Ülkemizde ve bu arada ilimizde pek çok taraftarı vardır. Taraftarların Nur Risaleleri'ni okuyup yorumlamalarından dolayı **Nur Şakirtleri** olarak adlandırılmaktadır.

Nurculuğun amacı; Türk milliyetçiliğini ortadan kaldırarak, Türkiye'nin de dahil olacağı tamamen Şeriat hükümlerine göre düzenlenmiş, merkezi Mekke olmak üzere bir İslam Devleti'nin kurulmasıdır. Laiklik ve Cumhuriyet rejimini kurduğu için Atatürk'ü, Ebu Süfyan'a ve Deccal'a benzetmektedir. Faiz'in haram olduğunu ve bu itibarla bankaların kapatılmasını, mahkemelerin kaldırılıp yerine şeri mahkemelerin açılmasını, parlamentonun kapatılarak Kur'an hükümlerine göre hareket etmeyi, Atatürk devrimlerinin kaldırılmasını amaç edinmiştir. Ancak ülkemizde bir çok defa Nurcuların yakalanarak hak-

larında dava açılmasına rağmen, beraat ettiklerinden daha çok taraftar topladıkları ve bu işi rahatça sürdürdükleri anlaşılmaktadır.

İlimiz'de de Nurculuk toplantılarını düzenlemek ve bu toplantılara katılmaktan dolayı yakalanan şahıslar adliyeye intikal ettirilmiştir. 1980 Eylül sonrası yakalanan kişiler ve haklarında yapılan işlemler aşağıya çıkarılmıştır.

a) 31. 1. 1981 günü ilimiz Yalova ilçesi Fatih Caddesi Eczacı sokak Ercan Apt. 22/1 sayılı yerde yakalanarak 1'nci ordu ve SYNT. Komutanlığına sevk edilen şahıslar:

1- Nafiz SÖNMEZ: Ahmet oğlu, 1953 doğ.
2- Burhan ŞEKER: Hüseyin oğlu, 1948 doğ.
3- İlhan KARAER: Osman oğlu, 1963 doğ.
4- Gürcan GÜNDÜZ: Zafer oğlu, 1965 doğ.
5- Nihat GÜNAYDIN: Murat oğlu, 1963 doğ.
6- Kadir ESKİ: İsmail oğlu, 1963 doğ.
7- Sinan ESKİ: İsmail oğlu, 1963 doğ.
8- İsmail KESKİN: Yalova lisesinde öğretmen.

b) 21 Şubat 1981 tarihinde ilimiz Eminönü ilçesi Laleli Derinkuyu Sokak Hilal Apt. 3/1 sayılı yerde Nurculuk faaliyetlerinde bulunmaktan dolayı yirmibeş şahıs yakalanmış, haklarında düzenlenen tahkikat evrakı ile 1'nci Ordu ve SYNT. Komutanlığı'na vesk edilmiş, Askeri Savcılığın 23. 8. 1982 tarih ve 1982/170 sayısına kayden haklarında kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilmiştir.

Bu operasyonda yakalanan şahıslar;

1- Bünyamin ATEŞ: Hacı Mehmet oğlu, 1950 doğ.
2- Muhammed GÜR: Mehmet oğlu, 1959 doğ.
3- Hüsamettin MAKAS: Bilal oğlu, 1961 doğ.
4- Yahya DUT: Mehmet Nuri oğlu, 1949 doğ.
5- Ömer Lütfi METE: Cemal oğlu, 1954 doğ.
6- Sedat MARMARALI: Hakkı İsmail oğlu, 1955 doğ.
7- Muharrem Celal ALASULU: Mustafa oğlu, 1946 doğ.
8- Ökkeş KARABEYLER: Emin oğlu, 1963 doğ.
9- Ali YILDIZ: Mustafa oğlu, 1961 doğ.
10- Şemsettin KURTULMUŞLAR: Hikmet oğlu, 1956 doğ.

11- Kadir NALBANT: Ahmet oğlu, 1958 doğ.
12- Mustafa İdris DAĞ: Hüseyin oğlu, 1949 doğ.
13- Ahmet AKGÜNDÜZ: Cuma oğlu, 1955 doğ.
14- Şükrüllah KİLERCİ: Şirin oğlu, 1956 doğ.
15- Hüseyin ŞAHİN: Mustafa oğlu, 1956 doğ.
16- Halil ÖRNEKOL: Mustafa oğlu, 1956 doğ.
17- Sait İSTEK: Yusuf oğlu, 1957 doğ.
18- Hamza KÖSEDAĞ: Hasan oğl,u 1951 doğ.
19- Ahmet Turan KOÇAK: Mustafa oğlu, 1947 doğ.
20- Enver DİLBER: Refik oğlu, 1956 doğ.
21- Mehmet BAYTEKİN: Mustafa oğlu, 1952 doğ.
22- Eyüp TOKUR: Raif oğlu, 1957 doğ.
23- Ahmet GÜNGÖR: Mustafa oğlu, 1952 doğ.
24- Hayrettin KARABAŞ: Selahattin oğlu, 1942 doğ.
25- Makrem Abdel Fetah ABDEL KHLEK: Abdel Fetah oğlu, 1949 doğumlu.

c) İlimizde Üsküdar ilçesi, Kadıköy ve Fatih ilçelerinde evlerine Askeri öğrencileri davet ederek, kendilerine Saidi Nursi'ye ait kitapları okutmak suretiyle Nurculuk faaliyetlerinde bulunmaktan dolayı Askeri öğrencilerle birlikte yakalanan şahısların durumları aşağıya çıkarılmıştır. Bu şahıslar haklarında düzenlenen tahkikat evrakı ile birlikte 1. Ordu ve SYNT. K. lığına sevk edilmişler Askeri Savcılığın 29. 2. 1984 gün ve 1982/2182 Esas, 484/104 karar sayısına kayden haklarında takipsizlik kararı verilmiştir. Şahıslar:

1-Mesut TOPLAYICI: Fevzi oğlu, 1963 Eskişehir doğ.
2- Özer YURTSEVER: Remzi oğlu, 1961 Bursa doğ.
3- Ali İhsan EROĞLU: Münir oğlu, 1933 Muş doğ.
4- Ulvi EROĞLU: Ali İhsan oğlu, 1961 Muş doğ.
5- İlhami HACIKADİROĞLU: Hüseyin oğlu, 1951 Alanya doğ.
6- Farukhan ÖZHAN: Abdullan oğlu, 1936 Acıgöl doğ.
7- Ali DEMİREL: Mehmet oğlu, 1925 Tefenni doğ.
8- Şaban DÖĞEN: Hüseyin oğlu, 1959 Kargı doğ.
9- Hüseyin DEMİRKAN: İrfan oğlu, 1943 Sivas doğ.
10- İsmail TEKE: Hasan oğlu 1950 Bolu doğ.
11- Rabia TEKE: İbrahim kızı 1950 Bolu doğ.

12- Cavit AKDENİZ: Abrdullah Hilmi oğlu, 1920 eğridir doğ.
13- Recep KOVAL: Mustafa oğlu, 1931 Isparta doğ.
14- Kenan ÜNAL: Kadir oğlu, 1946 İnebolu doğ.
15- Abbas GÜRSOY: Hüseyin oğlu, 1962 Isparta doğ.
16- Şerafettin AYDIN: Dursun oğlu, 1960 Gemlik doğ.
17- Remzi YURTSEVER: Remzi oğlu, 1938 Bursa doğ.
18- Mustafa DUMAN: Hadi oğlu, 1960 Ödemiş doğ.
19- Mehmet Ali SÖYLER: Bekir oğlu, 1961 Gediz doğ.
20- Zeki SARITOPRAK: Hasan oğlu, 1960 Kozluk doğ.
21- Zekeriya KOCAALAN: Mehmet oğlu, 1962 Göynük doğ.
22- Cevat ÇAKIR: Mahmut oğlu, 1961 Rize doğ.
23- Abdulkerim YANMAZ: Hasan oğlu, 1957 Altınözü doğ.
24- Mehmet Emin ALTINTOP: İsmail oğlu, 1959 Gediz doğ.
25- Hacı Nebi YAHİN: Ali oğlu, 1959 Kadirli doğ.
26- Mesut ÖZYAZICI: Fakülte ve Yüksekokullar Komutanlığında öğrenci.

d) İlimiz Şişli Mecidiyeköy 1. Taşocağı Cad. Yaşarbey Sok. No: 16/4 sayılı yerde 6. 2. 1985 günü Nurculuk toplantısı yapmaktan dolayı 34 şahıs yakalanmış, haklarında düzenlenen tahkikat evrakı ile birlikte 1. Ordu ve SYNT. K. lığına sevk edilmişlerdir; Ad. Müş. 985/137 sayısına kayden Zeki ŞİMŞİK-hüseyin UĞUR ve Yakup TOPSÖĞÜT gözaltına alınmışlar, bilahare SYNT. K. lığı Askeri Savcılığınca 26. 6. 1985 gün ve esas 1985/71, Karar 985/80 sayısına kayden haklarında koğuşturmaya yer olmadığı kararı verilmiştir. Yakalanan şahıslar;

1- Zeki ŞİMŞEK: Hasan oğlu, 1949 doğ.
2- Yakup TOPSÖĞÜT: Mehmet oğlu, 1953 doğ.
3- Hüseyin UĞUR: Hasan oğlu, 1953 doğ.
4- Halil UYSAL: Bayram oğlu, 1961 doğ.
5- Mehmet DAL: Osman oğlu, 1960 doğ.
6- Nihat UZUNER: Halil oğlu, 1962 doğ.
7- Şenol PARLAR: Basri oğlu, 1966 doğ.
8- Hamza KÖSEDAĞ: Hasan oğlu, 1951 doğ.
9- Hasan Tahsin ÖZER: Bekir oğlu, 1933 doğ.
10- Ömer GENÇTÜRK: Rıza oğlu, 1964 doğ.

11- Remzi ŞENOL: Ali oğlu, 1956 doğ.
12- Nurettin KAZDAL: Hamdi oğlu, 1953 doğ.
13- Hasan KANDEMİR: Satılmış oğlu, 1964 doğ.
14- Hüseyin GÜLDÜ: Cafer oğlu, 1956 doğ.
15- Harun NAÇAR: Mehmet Sait oğlu, 1955 doğ.
16- Ahmet DOKUYUCU: İsmail oğlu, 1964 doğ.
17- Ali FİDAN: Yakup oğlu, 1941 doğ.
18- Ali KARATAŞ: İsmail oğlu, 1963 doğ.
19- Mehmet DOKUYUCU: İsmail oğlu, 1964 doğ.
20- Faruk FİDAN: Ali oğlu, 1967 doğ.
21- Mehmet CANBAY: Yusuf oğlu, 1940 doğ.
22- Ziya Yusuf AYTÜRK: Şaban oğlu, 1954 doğ.
23- Necati KAVICI: Durmuşali oğlu, 1948 doğ.
24- Mehmet ÇELİK: Vasıf oğlu, 1965 doğ.
25- Ahmet DÜLGER: Muharrem oğlu, 1964 doğ.
26- Ahmet Turan KOÇAK: Mustafa oğlu, 1947 doğ.
27- Hüsnü BİRİNCİ: Osman oğlu, 1934 doğ.
28- Musa Kazım UYSAL: Bayram oğlu, 19656 doğ.
29- Mehmet Cumhur ASLAN: Mehmet Necati oğlu, 1959 doğ.
30- Orhan ENCÜ: Mustafa oğlu, 1932 doğ.
31- Necmettin TAN: Mustafa oğlu, 1948 doğ.
32- Bilal BULUT: Hacı oğlu, 1951 doğ.
33- Mustafa KUNDURACI: M. Ali oğlu, 1949 doğ.
34- Bekir Şahin DÜLGEROĞLU: Ali Fethi oğlu, 1968 doğ.
35- Mehmet TEKİNALP: Hasan oğlu, 1934 doğ.

e) Fetullah GÜLEN grubu Nurcular İlimiz Üsküdar ilçesi Çamlıca Kuran kursu yöneticilerinden Ali KATIRCIOĞLU'ndan himaye görmekte ve bu kursta faaliyetlerini sürdürmektedirler. Ayrıca Ali KATIRCIOĞLU'nun damadı Musa oğlu 1955 Burdur doğumlu Mehmet DEMİRCAN hakkında ilimiz Üsküdar ilçesi Küçükçamlıca Caddesi No: 20 sayılı yerde bulunan Özel Fırat Eğitim Merkezi Dersanesinde Fetullah GÜLEN'in saklamaktan dolayı yasal işlem yapılmış, adı geçen Üsküdar C. Savcılığının 16. 8. 1985 gün ve Hz. 1985/4804, 1985/2376 kara sayısına kayden hakkında kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilmiştir.

f) İlimizde Yeni Nesilci, yazıcı Nurcuların lideri olarak Mehmet KUTULAR, Mehmet Nuri GÜLEÇ ve Mehmet Emin BİRİNCİ faaliyet göstermektedrir. Mehmet KUTULAR aynı zamanda İstanbul **İlim Kültür Vakfı** başkanıdır. İlimizde mevcut faaliyetleri yoğun olmasına rağmen son zamanlarda faaliyetlerinde suç unsuruna rastlanılmamıştır.

g) İlimiz Beyoğlu Tepebaşı Meşrutiyet Caddesinde No:120 sayılı yerde ikamet eden Mahmut oğlu Hemşin 1951 doğumlu Hüseyin COŞKUN'un **Hürriyet** gazetesinde çıkan bir röportajda Nurcu oluduğu anlaşılmış, bakanlığa bilgi sunulmuştur.

İlimizde Nurcuların **Nur Risaleleri**'ni topluca okumaları dışında herhangi bir faaliyetleri tesbit edilememiş, bu faaliyetlerinden dolayı da şahıslar hakkında gerekli yasal işlem yapılmıştır.

NURCULAR'IN LİDER DURUMUNDAKİ ŞAHISLARI

Bu not, bugüne kadar yakalanmış olan ve hakkında yasal işlem yapılarak adalete sevk edilen şahısların dosyalarının tetkikinden çıkarılmıştır.*

1- **Nafiz SÖNMEZ:** Ahmet-Münire oğlu, 1953 Bor doğumlu, (.....) yerde ikamet eder; Yalova Fatih caddesi Eczacı sokak Ercan Apt. No: 22/1 sayılı yerde 6 arkadaşına **Risalei Nur** okuyup, cumartesi günleri sohbet toplantısı yaptığını ve bu risaleleri açıklamada bulunduğunu beyan etmiştir. (1981 Ocak ayı)

2- **Bünyamin ATEŞ:** Hacı Mehmet-Hanım oğlu Boğazlıyan 1950 doğumlu, ilimiz (.....) yerde ikamet eder, Yüksek İslam Enstitüsü mezunu, **Yeni Nesil** gazetesinde çalışır. Evine gelen arkadaşlarına **Risalei Nur** Külliyatından okuyarak açıklamalarda bulunduğunu beyan etmiş, 24 şahıs ile yakalanarak SYNT. K. lığına sevk edilmiş ve tutuklanmış. (1981

* Adresler tarafımızdan silinmiştir.(FB)

Şubat ayı)

3- **Mesut TOPLAYICI:** Fevzi-Sevim oğlu, 1963 doğumlu, Fakülte ve Yüksek Okullar Komutanlığında öğrenci.

Özer YURTSEVER: Fevzi-Vahide oğlu, 1961 Bursa doğumlu, Fakülte ve Yüksek Okullar Komutanlığında öğrenci.

Ali İhsan EROĞLU: Emir-Fenıuri oğlu, Muş 1933 doğumlu

İlhami HACIKADİROĞLU: Hüseyin-Hayriye oğlu

Ali DEMİREL: Mehmet-Havva oğlu, Tefenni 1925 doğumlu, emekli astsubay.

Hüseyin DEMİRKAN: İrfan-Hatice oğlu, 1943 Sivas doğumlu, İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Mühendislik Fakültesinde asistan

İsmail TEKE: Hasan-Güllü oğlu Bolu 1950 doğumlu, Devlet Mimarlık Mühendislik Akademisinde Dr. asistan.

Zeki SARITOPRAK: Hasan-Elmas oğlu 1960 Kozaklı doğumlu, Yüksek İslam Enstitüsü 4. sınıf öğr.

Hacı Nebi ŞAHİN: Ali-Döndü oğlu 1959 Kadirli doğumlu, Boğaziçi Üniversitesi 4. sınıf öğrencisi.

Yukarıda açık kimlikleri yazılı Mesut TOPLAYICI ve 8 şahıs Kuleli Askeri Lisesinde okuyan öğrencileri evlerine alarak onlara **Risalei Nur** okutmak suretiyle irticai faaliyette bulundukları, Kuleli Askeri Lise Komutanlığı'nın yazılarına istinaden 1. Ordu ve SYNT. K. lığının emirleri ile Emniyet ve Merkez K. lığınca yakalanmışlar ve değişik Emniyet Amirliklerine teslim edilmişler; bilahare şubemize getirilerek haklarında yasal işlem yapılmış, 11 Haziran 1982 günü sevk edildikleri Synt. Ad. Müş. liğince gözaltına alınanların ileri gelenleridir.

İLİMİZDE FERDİ OLARAK FAALİYET GÖSTERENLER

1- **SADRETTİN YÜKSEL:** Tahir oğlu 1322 Bitlis doğumlu. Muş ili A fişi 5. sırasına kayıtlı iken, ikametgahını ilimize naklettiğinden ilimiz A fişi 388 sırasına kaydedilmiş olup, zararlı faaliyetleri bir müddet görülmediğinden ilimiz B yedek fişi 1108 sırasına kaydedilmiştir.

Erzurum Valiliği'nin 30. 3. 1972 gün ve Em. Şb. 1. A. 1076 sayılı yazıları ile Sadrettin YÜKSEL'in evinde arama yapılmış, evde ele geçirilen Saidi Nursi'ye ait kitaplar 12. 6. 1972 tarihinde İstanbul Cumhuriyet Savcılığı Basın bürosuna teslim edilmiş, olayın eski olması nedeniyle adli işlem neticesi temin edilememiştir.

Nakşibendi tarikatı mensubu olmasından dolayı Gölcük Donanma ve SYNT. Komutanlığı'nın yazıları gereği adı geçen yakalanarak, 1 nci Ordu ve SYNT. Komutanlığı'na sevk edilerek gözetim altına alınmıştır.

Erzurum Müftülüğü'ne göndermiş olduğu **"Cuma Kitabı"** isimli broşürde T. C. K.'nın 163. maddesine aykırı davrandığı tespit edildiğinden 25. 8. 1984 günü yakalanarak 1. Ordu ve SYNT. Komutanlığı'na gönderilmiş, Adli Müşavirlikçe göz altına alınmıştır.

Sadrettin YÜKSEL'in ilimizdeki faaliyetleri kontrol altında bulundurulmaktadır. Şu an adalete intikalini gerektiren herhangi bir faaliyeti bulunmamamtadır.

2- **ADNAN OKTAR:** Yusuf-Mediha oğlu 1956 Ankara doğumlu. Kamuoyunda Adnan hoca olarak bilinir. 1. Ordu ve SYNT. Komutanlığı'nın 28. 2. 1985 gün ve SVL. İşl. 7130-39-85 SYNT. 1. Hs. Krl. sayılı emirleri ekinde şubemize intikal ettirilen bir ihbar mektubunda, ilimiz Tarabya Özet Dost Lisesi'nde bulunan öğrencilerin din dersi öğretmeni Ahmet UÇAN vasıtası ile Ortaköy'de oturan Adnan OKTAR isimli bir şahsın evine götürülerek dini eğitime tâbi tutulduğunun belirtilmesi üzerine gerekli araştırma yapılmış, netice 1 nci Ordu ve SYNT. Komutanlığı'na sunulmuştur.

Adnan OKTAR ilimiz Beşiktaş Ortaköy Dereboyu caddesi 172/16 sayılı evinde ve ilimiz Tophane Kılıç Ali Paşa Camii'nde zengin kolej ve üniversite gençlerini bir araya toplayarak seçkin bir kitle oluşturmaya devam ettiğinden dolayı yakalanarak İstanbul Cumhuriyet Savcılığı'na sevk edilmiş, Savcılıkça havale olunduğu İstanbul Nöb. 1 nci Sulh Ceza Mahkemesinin 986/87 sorğu sayısına kayden serbest bırakılmıştır.

Daha sonra günlük gazetelerde seri şekilde propaganda ma-

hiyetinde konuşmalar yapan Adnan OKTAR tekrar yakalanarak, İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcılığı'na sevk edilmiş, savcılığın 3. 6. 1986 gün ve 1986/134 Hazırlık ve 1986/25 karar sayısına kayden hakkında kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilmiştir.

İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcılığı'nın 3. 7. 986 günlü talimatları üzerine Adnan OKTAR yakalanarak, D. G. M. Cumhuriyet Savcılığı'na gönderilmiş olup, Savcılıkça havale olunduğu D. G. M. sinin 1986/35, 1986/147 Hazırlık sayısına kayden Ümmetçilik propagandası yapmak sureti ile milli duyguları zayıflatmak suçundan tutuklanmış ve halen tutuklu olarak mahkemesi devam etmektedir.

3- **Emel Leyla SAYAR:** Mehmet Sadettin-Halime kızı, 1939 İstanbul doğ. Evinde dini ayin yaptığı iddiası ile ilimiz Şişli C. Savcılığı'nın talimatları gereğince Emel Leyla SAYAR 10. 6. 1986 günü yakalanarak, sevk edildiği Şişli C. Savcılığı'nın aynı gün 1986/2257 Hz. sayılarına kayden serbest bırakılmıştır.

Adı geçen 26. 6. 1986 günü ilimiz Bakırköy Zuhuratbaba Tekkesinde basın toplatısı düzenlemek ve kendisini "Allah'ın elçisi" olarak tanıtmak suçundan dolayı İstanbul D. G. M. Cumhuriyet Savcılığınca hakkında dava açılmış olup, tutuksuz olarak mahkemesi devam etmektedir.

İLİMİZDE FAALİYET GÖSTEREN KURAN KURSLARI

1- İlimiz Üsküdar ÇENGELKÖY Defterdaroğlu sokak No.3 sayılı yerde izinsiz Kur'an Kursu açtıklarından dolayı aşağıda açık kimlikleri yazılı şahıslar yakalanarak, haklarında düzenlenen tahkikat evraklarıyla birlikte sevk edildikleri Üsküdar 1 nci Sulh Ceza Mahkemesi'nin 15. 11. 1986 gün ve 1986/401 sorgu sayısına kayden Ali KOÇAL ile Fatma CEYLAN tutuklanmıştır. Kur'an Kursu da Üsküdar Kaymakamlığı'nın 15. 11. 1986 tarihli onayı ile kapatılmıştır. Yakalanan şahıslar;

a) Kadir CEYLAN: Mustafa oğlu 1954 doğumlu

b) Fatma CEYLAN: Yusuf kızı, 1954 doğ.

c) Ali KOÇAL: Mehmet oğlu 1952 doğumlu

2- İlimiz Üsküdar Valide Atik Mahallesi Ahmetoğlu Musalla sokak No. 1 sayılı yerde izinsiz Kur'an kursu açmak suçundan yakalanan aşağıda açık kimlikleri yazılı şahıslar hakkında düzenlenen tahkikat evrakı ile birlikte sevk edildikleri 1. nci Ordu ve SYNT. Komutanlığı'nın 27. 1. 1982 gün ve 1982/327 Ad. Müşavirlikçe gözetim altına alınmışlardır. Bilahare haklarındaki dava dosyası Üsküdar Asliye Ceza Mahkemesi'ne intikal ettirilmiş olup, mezkür mahkemenin 9. 2. 1983 tarih ve 1982/7911 Esas, 1983/438 karar sayısına kayden haklarında 5 ay hapis cezası verilerek, cezanın paraya çevrildiği anlaşılmıştır. Yakalanan şahıslar,

a) Nuri ERKAN: Hüseyin oğlu 1931 doğumlu

b) Fahri DURAN: Hüseyin oğlu 1938 doğumlu

3- İlimiz Şişli İlçesi Gürsel mahallesi Sevilen sokak No.6/1 sayılı yerde izinsiz Kur'an kursu açıp 60 kadar 10-15 yaşları arasında kız çocuklarına yatılı olarak kurs verdiklerinden ötürü aşağıda isimleri yazılı şahıslar yakalanarak haklarında düzenlenen tahkikat evrakı ile birlikte sevk edildikleri Şişli Cumhuriyet Savcılığınca 3. 10. 1984 günü serbest bırakılmışlardır. Vilayet makamının onayı ile mezkür Kur'an kursu 4. 10. 1984 günü kapatılmıştır. Yakalanan şahıslar,

a) Hüseyin KILIÇ: Ahmet oğlu 1933 doğumlu

b) Çiçek GÜRBÜZ: Selim kızı 1957 doğumlu

4- İlimiz Eyüp ilçesi Bayrampaşa Murat Mahallesi Kamil caddesi No: 66/1 sayılı yerde kendilerine ait binanın birinci katında izinsiz Kur'an kursu açarak kız öğrencilere ders verdiklerinden ötürü yakalanan aşağıda açık kimlikleri yazılı şahıslar hakkında tanzim edilen tahkikat evrakıyla birlikte Eyüp Cumhuriyet Savcılığı'na sevk edilerek 9. 1. 1986 günü sorgularını müteakip serbest bırakılmışlardır. Yakalanan şahıslar;

a) İsmail YÜKSEL: Macit oğlu 1932 doğumlu

b) Nafie YÜKSEL:

******

HİZB-ÜT TAHRİR CEMİYETİ
(İslamcı Kurtuluş Partisi)

1952 yılında Kudüs'te kurulmuştur. İlk kurucusu **Takiyyüd-din El Nebhani** isimli Filistinli kişidir. Bu kişi partiyi kurmadan önce ilk Arap Filistin savaşımı müteakip bütün Müslümanların halletmeye çalışmaları gereken en önemli meselesi, İslam meselesi davası olduğunu benimsemiş, özellikle İslam Hükümlerini bütün İslam Aleminde tetkik edilmesi hususunda gayret sarfedecek kitlelerin meydana getirilmesine karar vermiştir.

Hizb-üt Tahrir Partisi programı İslamda İktisat Nizamı, İslamda Siyasi Nizam, İslamda Eğitim Sistemi, İslamda Şeriat Nizamı, İslamda Sosyal Nizam ve benzeri konulardan oluşmaktadır.

İlk önce Kudüs'ü merkez olarak ittihaz eden bu parti daha sonraları Ürdün devleti tarafından çeşitli baskılara maruz kalacağı düşünülerek, partinin genel merkezinden ..... bir yerde kalması mahzurlu görülmüş olup, bilahere Lübnan, Suriye, Irak, Kuveyt, Mısır ve Sudan'da faaliyetlerine devam etmiştir. Türkiye'de 1969 yılından bu yana zaman zaman faaliyet gösterdiği, **Ahmet Sahil El Ali** adlı kişi lider olarak Ankara'da yakalanmıştır. Bu senelerde 20 kadar üyesi olduğu belirlenmiştir. İlimizde 1985 yılında Türkiye Lideri .... **Esat Mustafa Mansour** ve 16 parti üyesi yakalanmış örgüt çökertilmiştir. Sanıkların bir kısmı tahliye olmuş, diğer kısmı halen 8 kişi tutuklu olarak Metris Ceza ve Tutukevindedir.

Partinin Mali Kaynakları:

Daha ziyade açık ve gizli teberru'lardan meydana gelir. Müslüman ülkelerde bu partinin İngiliz Amerika ve Rusya tarafından desteklendiği görülmektedir.

Genel Görüşleri:

İlerde kurulacak olan İslam Devletinin (Türkiye dışında) şimdilik hiç olmazsa gelişmesine mani olmayacak ortam yaratmak veya Türkiye'nin karşı hareketine mani olmak için ge-

reken önleyici tedbirleri almak, önce izole ettikten sonra bilahere merkez devletin Türkiye olması şartıyla daha kuvvetli bir İslam devleti kurmaktır.

Parti Genel Başkanı **Ahmet Ebu Muhammed** isimli şahıstır. Beyrut'ta Hizb-üt Tahrir Genel Merkezi mevcut olduğu duyumlar arasındadır.

Amacı:

Partinin esasları **Takiyyüddin El Nebhani** tarafından yazılan **İslam Nizamı** adlı kitapta izah olunmuştur. Bu partinin Anayasa, Tüzük ve bilumum mevzuatını ekonomik, sosyal vs. görüşleri **Mukkeddematı Düstur** adlı kitapta beyan edilmiştir. Partinin bazı yabancı devletler tarafından finanse edildiği Türkiye Mümessili **Ahmet Salih El Ali** tarafından ifade edilmiştir. Hizb-üt Tahrir Partisi vatan ve millet mevhumunu red etmekte, akli hukuku kabul etmemekte, yegane doğru ve hukuki yolun vahiy ile hasıl olan ideoloji olduğunu topluluk kurmak için ortaya konulan yüksek hedeflerin insanlar tarafından vaz edilen kaideler olmayıp, Allahın emir ve vahiylerinden ibaret olduğunu ileri sürmektedir.

HİZB-ÜT TAHRİR

Kökü yurt dışında bulunan bu örgütün kurucusu **Taküyuddin Nebhani**'dir. Taküyuddin Nebhani 1953 yılında Ürdün'de yasal olarak bu partiyi kurmuştur. 1957 yılında Ürdün hükümeti tarafından partinin kapatılması ile parti illegaliteye düşmüş, Lübnan şubesi başta olmak üzere Ürdün, Suriye, Irak, Mısır, Tunus ve Sudan'da faaliyet göstermeye başlamıştır. 1957 yılında Taküyuddin Nebhani'nin ölümü üzerine, yerine **Abdülkadim Zellum** geçmiş ve halen başkan olarak partiyi bu şahıs yönetmektedir.

1967 yılından sonra yurdumuzda da faaliyet gösteren bu örgütün amacı, merkezi Türkiye olmak üzere bütün Müslüman devletlerin dahil olduğu şer'i bir İslam Devleti kurmaktır. İstanbul'un yapısı itibariyle, Türkiye'deki örgütlenme bu şehirde başlamıştır. Örgütün silahlı eylemleri bulunmaktadır.

Örgüt eylemlerini hükümet ve devlete karşı kışkırtmayı hedef alan bildiriler dağıtmak suretiyle halka şeklinde faaliyet göstermektedir. 1985 yılında örgütün tüm elemanları ve arşivleri ele geçirilerek örgüt çökertilmiştir. Halen ilimizde bu örgütün herhangi bir faaliyeti bulunmamaktadır.

1967 senesinde yapılan operasyonda ilimizde bu örgüte adı karışan şahıslar şunlardır:

1. Ali Nihat Eskioğlu:
2. Turhan Özyılmaz: Milliyet Gazetesi İlan Bürosu yanında Saffet Matbaası sahibi.
3. Bekir Yıldız: Cağaloğlu Atasaray Han'da matbaa sahibi.
4. Ali Yıldız: Cağaloğlu Atasaray Han'da matbaa sahibi.
5. Mehmet Şevki Eygi: Nuri Osmaniye'de Bugün matbaası sahibi.
6. Erdoğan Tınaztepe: Nuri Osmaniye'de Gün matbaası sahibi.
7. Mehmet Sıralar: Nuri Osmaniye'de Sıralar matbaası sahibi.

24.9.1980 yılında yakalanarak haklarında düzenlenen tahkikat evrakı ile 1.10.1980 tarihinde 1. Ordu SYNT. Komutanlığınca gözaltına alınan şahıslar:

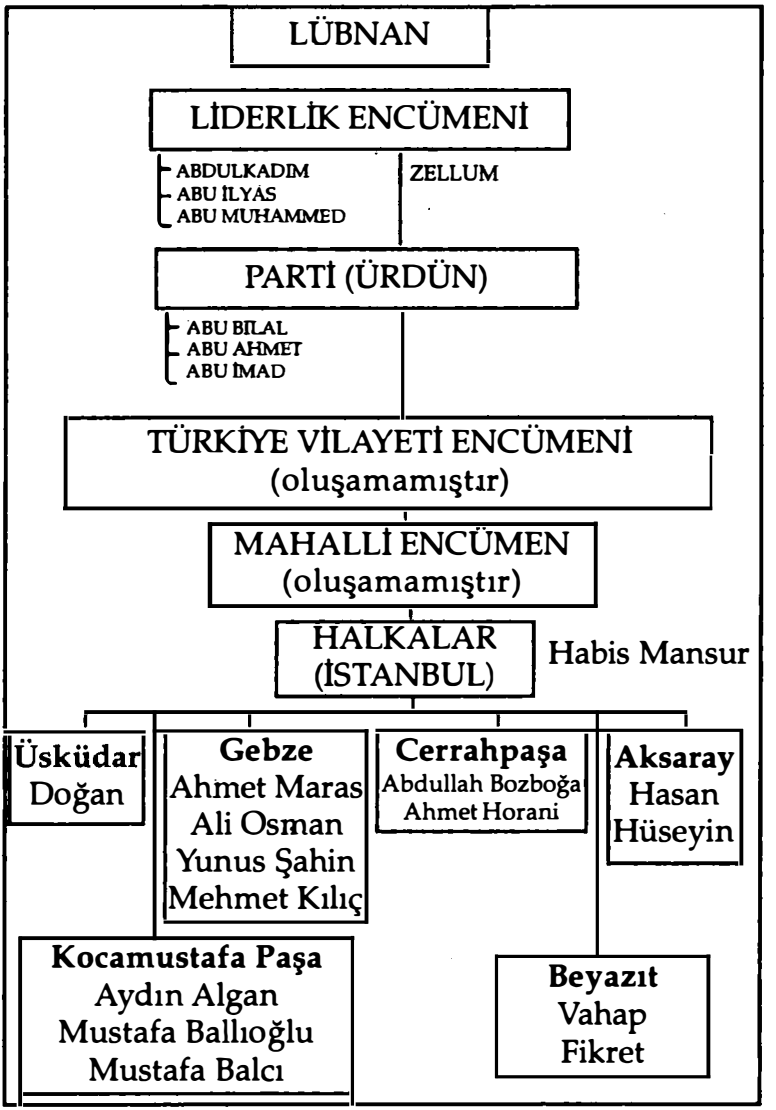
1. Muhammed C. Hüseyin: Muhammed Oğlu 1954 Ürdün doğ.
2. Bedreddin Hüseyin: Muhammed oğlu 1956 Ürdün doğ.
3. Haşim Ebubekir: Sait oğlu 1951 Ürdün doğ.
4. Muhammed Ebuergup: Firar
5. Muhammed El Kurdi: Firar

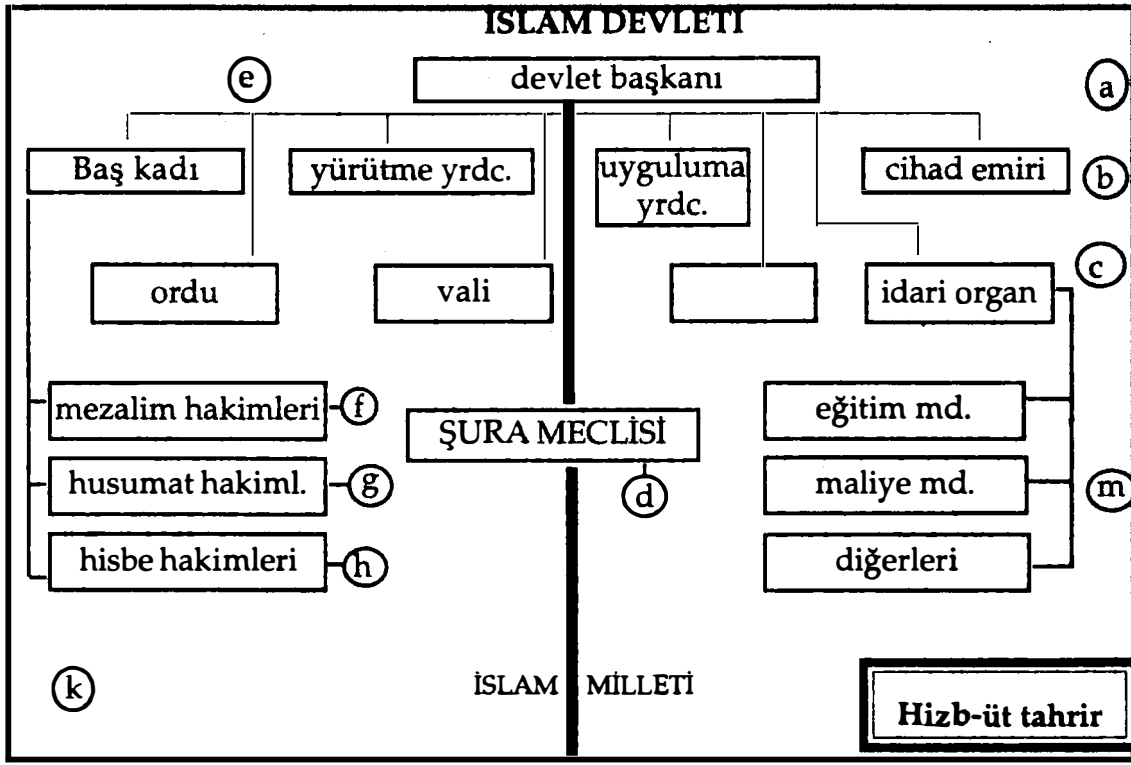
12 Eylül 1980 tarihinden sonra Hizb-üt Tahrir örgütünün muhalif yerlere "Türkiye Vilayeti" başlıklı bildirileri dağıtmak suretiyle varlığını ortaya koymuştur. İlimizde 22.9.1986 gününden itibaren devlet düzenimize yönelik yıkıcı ve bölücü mahiyetindeki bildirilerin atılması olayından sonra yapılan sıkı bir çalışma neticesinde 20-21 Eylül 1985 gecesi devam eden seri operasyonlarla örgüt üyesi 17 şahıs, örgütün arşivi, örgüte ait

teksir makinası, 3 adet daktilo ve 4341 dolarla birlikte yakalanmışlardır. Örgüt üyeleri haklarında tanzim edilen tahkikat evrakı ile birlikte 1. Ordu ve SYNT. Komutanlığına sevk edilmiş, Komutanlığın adli müşavirliğince gözaltına alınmışlardır. Yargılanmaları neticesinde SYNT.K.lığı 2 No.lu Askeri Mahkemesince 11.8.1986 gün ve Esas 1985/148, karar 1986/183 sayı ile örgüt lideri Habes Esad Moustafa Mansour, Aydın Algan ve Mustafa Ballıoğlu hakkında çeşitli hapis cezası verilmiş, diğer 14 şahıs beraat etmiştir.

Örgütle İlgili Olarak Yakalanan Şahıslar:

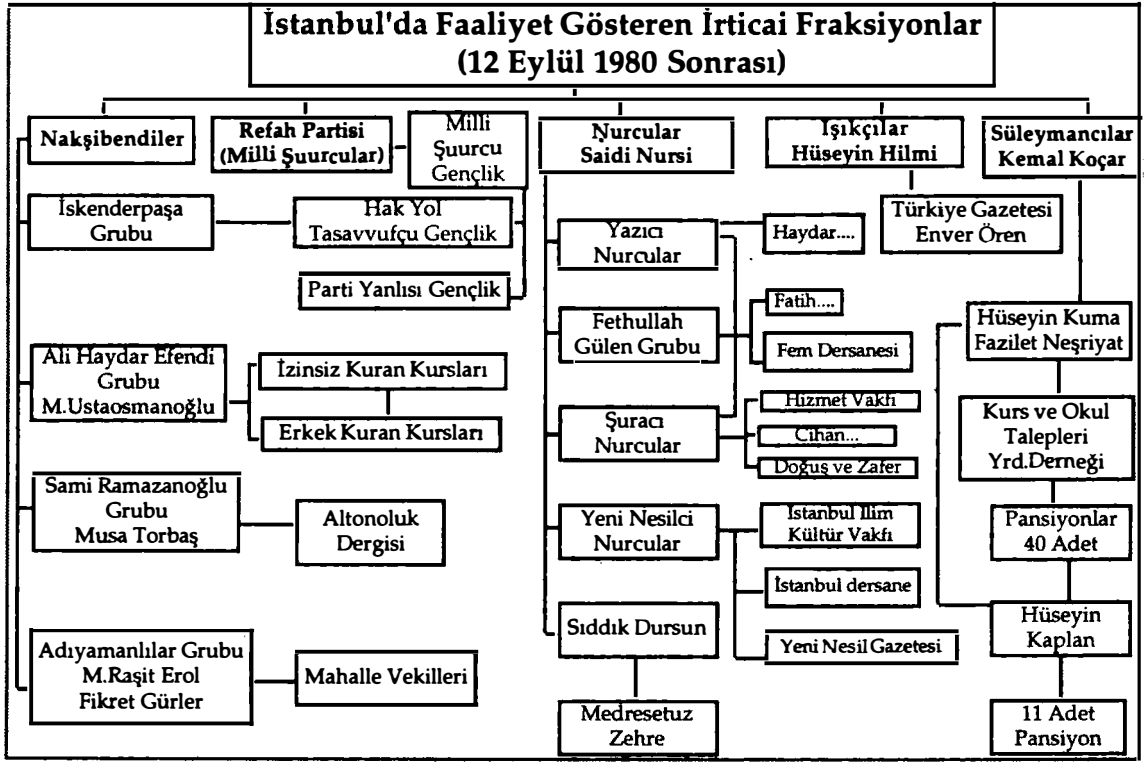
1. Habes Esad Moustafa Mansour: Esad oğlu 1955 Ürdün doğ.(Örgütün Türkiye sorumlusu)
2. Aydın Algan: Muhittin oğlu 1964 Mardin doğ.
3. Mustafa Ballıoğlu: Osman oğlu 1963 Elazığ doğ.
4. Hatem Abdel Fettah İshag Abu Khalef: Abdel Fettah oğlu 1961 Ürdün doğ.
5. Raid Ali Abdullah İlaiwi: Mohammed Ali oğlu 1961 Ürdün doğ.
6. Ahmad Amin Mahmoud Horani: Amin oğlu 1960 Ürdün doğ.
7. Nafez Khader H.Hussein Mansour: Khader oğlu 1960 Ürdün doğ.
8. Fakhri Yousef Hawid Khail Haiwour: Yousef oğlu 1960 Amman doğ.
9. Mustafa Balcı: Aziz oğlu 1960 Sürmene doğ.
10. Abdullah Bozboğa: Aşur Mehmet oğlu 1953 Darende doğ.
11. Ahmet Yaraş: Temel oğlu 1965 Espiye doğ.
12. Mahmut Kılıç: Mustafa oğlu 1962 İstanbul doğ.
13. Hilal Aslan: Mehmet oğlu 1964 Malatya doğ.
14. Yunus Şahin: Halil oğlu 1965 Giresun doğ.
15. Mehmet Resmi İkizer: Necip oğlu 1936 İstanbul doğ.
16. Hasan Yılmaz Postoğlu: Osman oğlu 1939 Arapkir doğ.
17. Alaattin Gürol: Mehmet oğlu 1939 Gebze doğ.

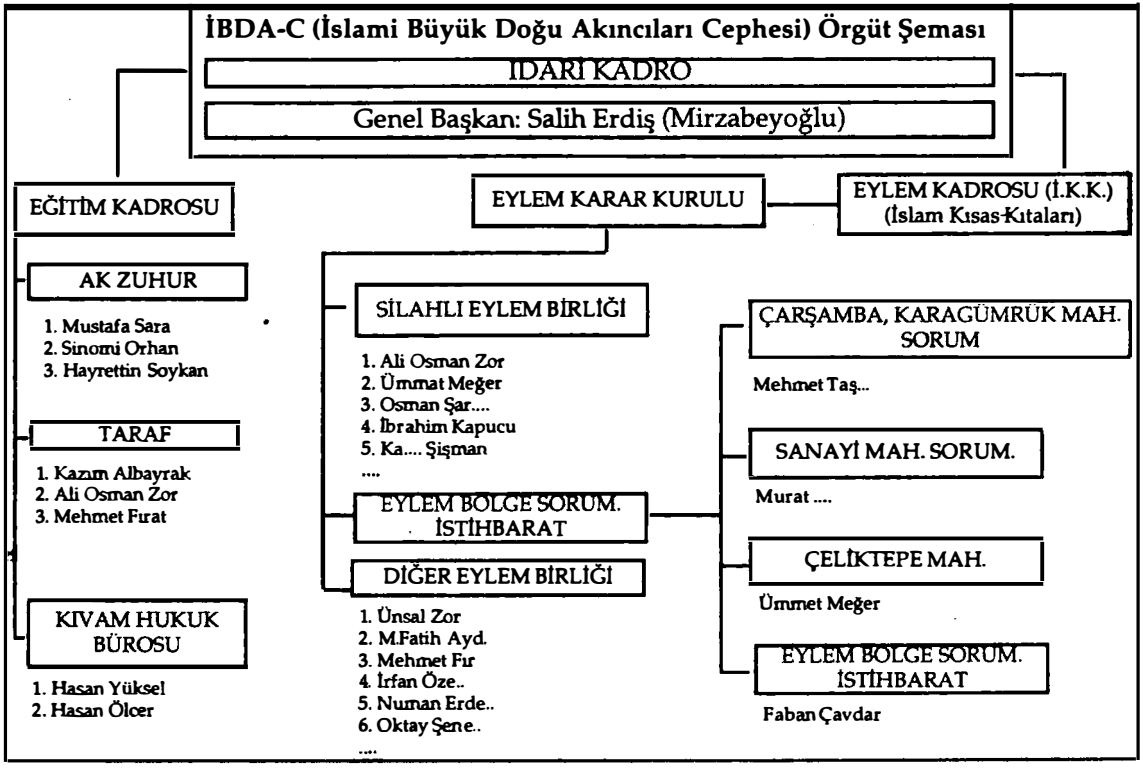

LÜBNAN
LİDERLİK ENCÜMENİ
ABDULKADIM
ABU İLYAS
ABU MUHAMMED
ZELLUM
PARTİ (ÜRDÜN)
ABU BİLAL
ABU AHMET
ABU İMAD
TÜRKİYE VİLAYETİ ENCÜMENİ
(oluşamamıştır)
MAHALLİ ENCÜMEN
(oluşamamıştır)
HALKALAR
(İSTANBUL)
Habis Mansur
Üsküdar
Doğan
Gebze
Ahmet Maras
Ali Osman
Yunus Şahin
Mehmet Kılıç
Cerrahpaşa
Abdullah Bozboğa
Ahmet Horani
Aksaray
Hasan
Hüseyin
Kocamustafa Paşa
Aydın Algan
Mustafa Ballıoğlu
Mustafa Balcı
Beyazıt
Vahap
Fikret

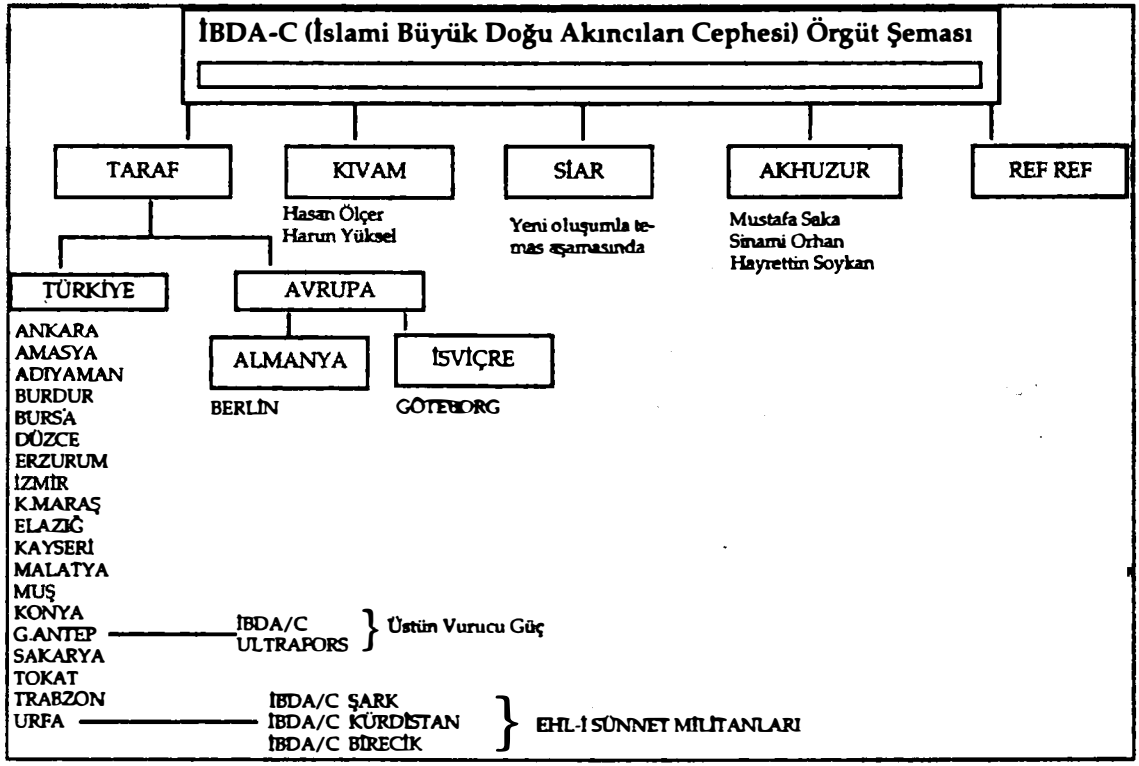

İSLAM DEVLETİ
e
devlet başkanı
a
Baş kadı
yürütme yrdc.
uyguluma yrdc.
cihad emiri
b
ordu
vali
idari organ
c
mezalim hakimleri
f
ŞURA MECLİSİ
d
eğitim md.
husumat hakiml.
g
maliye md.
m
hisbe hakimleri
h
diğerleri
k
İSLAM MİLLETİ
Hizb-üt tahrir

İstanbul'da Faaliyet Gösteren İrticai Fraksiyonlar (12 Eylül 1980 Öncesi)

- **Nakşibendiler**
  - Mehmet Zait Kotku
  - Ali Haydar Grubu Mahmut Ustaosmanoğlu
  - Sami Ramazanoğlu
  - Muhammet Raşit Erci Em.Alb. Fikret Gürler
- **Milli Selamet Parti Milli Görüşçüler**
  - Akıncılar
  - Avrupa Milli Görüş Teşkilatı
- **Nurcular (Saidi Nursi)**
  - Yazıcı Nurcular
  - Fethullah Gülen Grubu
  - Yeni Asya Grubu Nurcuları
  - Sıddık Dursun
- **Süleymancılar Kemal Koçar**
  - Hüseyin Kaplan Talebe Federasyonu
    - Pansiyonlar
  - Avrupa İslam Kültür Merkezi
- **Işıkçılar Hüseyin Hilmi Işık**
  - Türkiye Gazetesi Enver Ören
  - İhlas Vakfı
  - Yüksek Tahsil Talebelerine Yardım Derneği

İstanbul'da Faaliyet Gösteren İrticai Fraksiyonlar
(12 Eylül 1980 Sonrası)
Nakşibendiler
Refah Partisi (Milli Şuurcular)
Milli Şuurcu Gençlik
Nurcular Saidi Nursi
Işıkçılar Hüseyin Hilmi
Süleymancılar Kemal Koçar
İskenderpaşa Grubu
Hak Yol Tasavvufçu Gençlik
Parti Yanlısı Gençlik
Ali Haydar Efendi Grubu M.Ustaosmanoğlu
İzinsiz Kuran Kursları
Erkek Kuran Kursları
Sami Ramazanoğlu Grubu Musa Torbaş
Altonoluk Dergisi
Adıyamanlılar Grubu M.Raşit Erol Fikret Gürler
Mahalle Vekilleri
Yazıcı Nurcular
Haydar....
Fethullah Gülen Grubu
Fatih....
Fem Dersanesi
Şuracı Nurcular
Hizmet Vakfı
Cihan...
Doğuş ve Zafer
Yeni Nesilci Nurcular
İstanbul İlim Kültür Vakfı
İstanbul dersane
Yeni Nesil Gazetesi
Sıddık Dursun
Medresetuz Zehre
Türkiye Gazetesi Enver Ören
Hüseyin Kuma Fazilet Neşriyat
Kurs ve Okul Talepleri Yrd.Derneği
Pansiyonlar 40 Adet
Hüseyin Kaplan
11 Adet Pansiyon

İBDA-C (İslami Büyük Doğu Akıncıları Cephesi) Örgüt Şeması
İDARİ KADRO
Genel Başkan: Salih Erdiş (Mirzabeyoğlu)
EĞİTİM KADROSU
AK ZUHUR
1. Mustafa Sara
2. Sinomi Orhan
3. Hayrettin Soykan
TARAF
1. Kazım Albayrak
2. Ali Osman Zor
3. Mehmet Fırat
KIVAM HUKUK BÜROSU
1. Hasan Yüksel
2. Hasan Ölcer
EYLEM KARAR KURULU
EYLEM KADROSU (İ.K.K.) (İslam Kısas-Kıtaları)
SİLAHLI EYLEM BİRLİĞİ
1. Ali Osman Zor
2. Ümmat Meğer
3. Osman Şar....
4. İbrahim Kapucu
5. Ka.... Şişman
....
EYLEM BÖLGE SORUM. İSTİHBARAT
DİĞER EYLEM BİRLİĞİ
1. Ünsal Zor
2. M.Fatih Ayd.
3. Mehmet Fır
4. İrfan Öze..
5. Numan Erde..
6. Oktay Şene..
....
ÇARŞAMBA, KARAGÜMRÜK MAH. SORUM
Mehmet Taş...
SANAYİ MAH. SORUM.
Murat ....
ÇELİKTEPE MAH.
Ümmet Meğer
EYLEM BÖLGE SORUM. İSTİHBARAT
Faban Çavdar

İBDA-C (İslami Büyük Doğu Akıncıları Cephesi) Örgüt Şeması
TARAF
KIVAM
SİAR
AKHUZUR
REF REF
Hasan Ölçer
Harun Yüksel
Yeni oluşumla temas aşamasında
Mustafa Saka
Sinami Orhan
Hayrettin Soykan
TÜRKİYE
AVRUPA
ALMANYA
İSVİÇRE
BERLİN
GÖTEBORG
ANKARA
AMASYA
ADIYAMAN
BURDUR
BURSA
DÜZCE
ERZURUM
İZMİR
K.MARAŞ
ELAZIĞ
KAYSERİ
MALATYA
MUŞ
KONYA
G.ANTEP
SAKARYA
TOKAT
TRABZON
URFA
İBDA/C ULTRAPORS
Üstün Vurucu Güç
İBDA/C ŞARK
İBDA/C KÜRDİSTAN
İBDA/C BİRECİK
EHL-İ SÜNNET MİLİTANLARI

İSLAM TEBLİĞ CEMAATİ

Kurucusu: Mevlâna (ALİM) Muhammed KUREYŞİ
" " " İİLYAS
GNL.MRKZ: Başlangıçta Bengali Veli Mescid-i
Daha sonra ve bugün Medrese-i Arabiye
Genel Başkanı: İnamül Hasan

Kuruluşu Tesbit Edilen
Ülkeler

TÜRKİYE
Kurucusu: Süleyman Kuşçuoğlu
Genel Merkez: Mescid-i Selam
Sorumlusu: Ömer Vanlıoğlu
1978- Halen devam ediyor.

İSLAM TEBLİĞ CEMAATİ

TÜRKİYE

İSTANBUL: 1952 Süleyman Kuşçulu-1967 Ahmet Saruhan-
1978 Ömer Vanlıoğlu (halen)
ANKARA: Çinçinbağları Atilla Cami Hocası Nurettin
KÜTAHYA:
KONYA: Can Baba
BALIKESİR:
GAZİANTEP: Mustafa Bağrıyanık (Murtaza)
MARDİN:
RİZE: Mehmet Durmuş- Ali Seyhan
BİGA: Naim Saruhan
KIRIKKALE: Mustafa To..
TAVŞANLI: Süleyman Şener
KARS:
GÜMÜŞHANE:
ERZURUM:
BURSA:
İNEGÖL:
DURSUNBEY:
EDREMİT:
HATAY:
SİVAS:
İZMİT:
SİİRT: Edip Alter Güler
SAKARYA: Mustafa Kılıç-Vacip Suda-
İhsan Hacıosmanoğlu
KAYSERİ:
K.MARAŞ:
ELAZIĞ:
URFA:

İSLAM TEBLİĞ CEMAATI

KURULUŞU TEBİT EDİLEN ÜLKELER

PAKİSTAN
Kurucuları: Abdül Vahap Efendi-Muhammed Beşir- Zair Şah Cemşid Efendi-İhsan Efendi

HİNDİSTAN
Kurucuları: Mevlâna (Alim) Muhammed Kureyşi-Mevlâna (Alim) Muhammed İlyas
Sorumlusu: Abdullah Vahap Efendi.

BENGLADEŞ
Kurucuları: Molla Abdül Aziz Efendi-Mevlana Lütfullah
Gnl. Mrkz.: Mescid-i Kakrayıl (Dakka)

İNGİLTERE
Kurucuları: Hafız Patel
Gnl. Mrkz.: Merkezi Mescidi (Dijbori)
Sorumlusu: Hafız Patel

MALEZYA
Kurucuları: Bilinmiyor.
Gnl. Mrkz.: Malezya eski Cumhurbaşkanı
Cemaat gelir isimleri bilinmiyor.

FUJİ ADALARI
Kurucusu: Bilinmiyor
Gnl. Mrkz.: Bilinmiyor
Sorumlusu: Bilinmiyor.
(Buradan Cemaat gelir şahsen tanırız.)

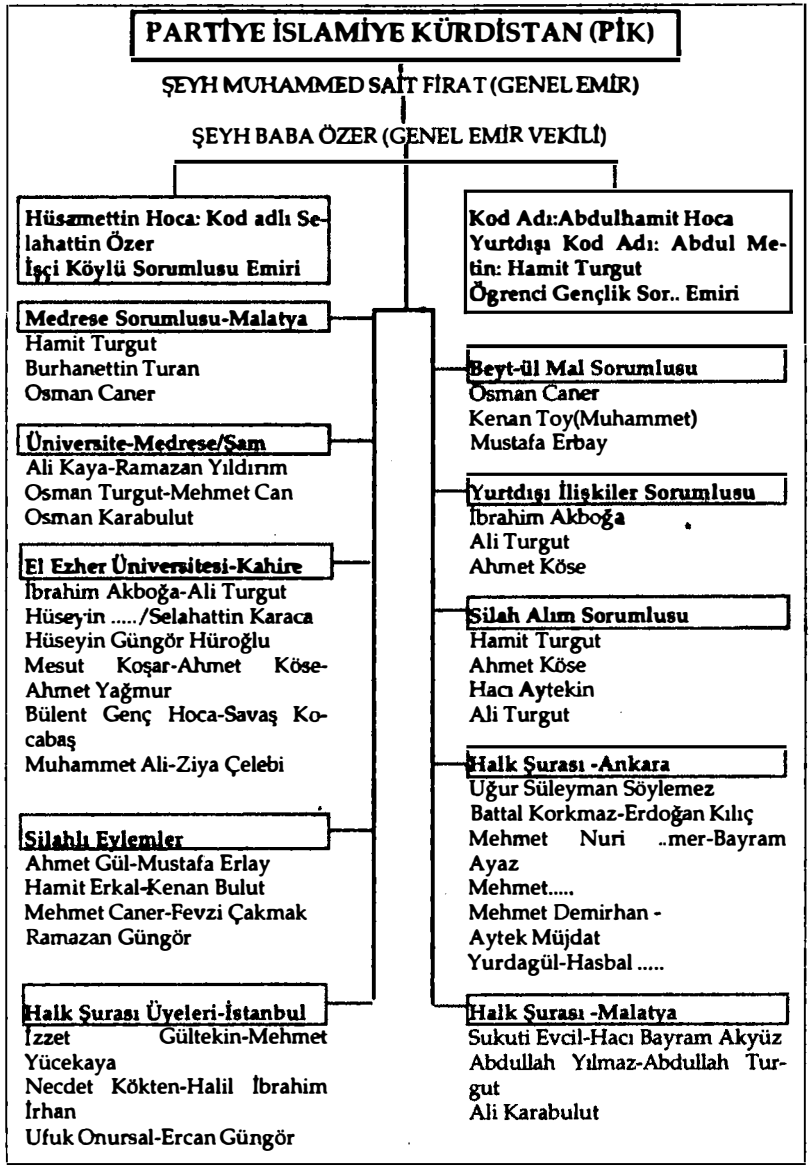
FRANSA
Kurucusu: Bilinmiyor
Gnl. Mrkz.: Paris
Cemaat gelir şahsen tanınırlar

ÜRDÜN
Kurucusu: Muhammed Rutayı
Gnl. Mrkz.: Amman (Mescid-i Medinet-ül Hüccac)
Sorumlusu:

FAS
Kurucusu: Hamdavi
Gnl. Mrkz.: Rabat
Sorumlusu: Hamdavi

İRAN
Kurucuları: Abdurrauf- Abdül Kerim
Gnl.Mrkz.: Zaidan şehri (Pakistan sınırı) sunni kesim
Sorumlusu: Abdurrauf-Abdülkerim

YUGOSLAVYA
Kurucusu: Osman Şerif
Gnl. Mrkz.: Üsküp
Sorumlusu: Osman Şerif

PARTİYE İSLAMİYE KÜRDİSTAN (PİK)
ŞEYH MUHAMMED SAİT FİRAT (GENEL EMİR)
ŞEYH BABA ÖZER (GENEL EMİR VEKİLİ)
Hüsamettin Hoca: Kod adlı Selahattin Özer
İşçi Köylü Sorumlusu Emiri
Kod Adı:Abdulhamit Hoca
Yurtdışı Kod Adı: Abdul Metin: Hamit Turgut
Ögrenci Gençlik Sor.. Emiri
Medrese Sorumlusu-Malatya
Hamit Turgut
Burhanettin Turan
Osman Caner
Beyt-ül Mal Sorumlusu
Osman Caner
Kenan Toy(Muhammet)
Mustafa Erbay
Üniversite-Medrese/Şam
Ali Kaya-Ramazan Yıldırım
Osman Turgut-Mehmet Can
Osman Karabulut
Yurtdışı İlişkiler Sorumlusu
İbrahim Akboğa
Ali Turgut
Ahmet Köse
El Ezher Üniversitesi-Kahire
İbrahim Akboğa-Ali Turgut
Hüseyin ...../Selahattin Karaca
Hüseyin Güngör Hüroğlu
Mesut Koşar-Ahmet Köse-Ahmet Yağmur
Bülent Genç Hoca-Savaş Kocabaş
Muhammet Ali-Ziya Çelebi
Silah Alım Sorumlusu
Hamit Turgut
Ahmet Köse
Hacı Aytekin
Ali Turgut
Halk Şurası -Ankara
Uğur Süleyman Söylemez
Battal Korkmaz-Erdoğan Kılıç
Mehmet Nuri ..mer-Bayram Ayaz
Mehmet.....
Mehmet Demirhan -
Aytek Müjdat
Yurdagül-Hasbal .....
Silahlı Eylemler
Ahmet Gül-Mustafa Erlay
Hamit Erkal-Kenan Bulut
Mehmet Caner-Fevzi Çakmak
Ramazan Güngör
Halk Şurası Üyeleri-İstanbul
İzzet Gültekin-Mehmet Yücekaya
Necdet Kökten-Halil İbrahim İrhan
Ufuk Onursal-Ercan Güngör
Halk Şurası -Malatya
Sukuti Evcil-Hacı Bayram Akyüz
Abdullah Yılmaz-Abdullah Turgut
Ali Karabulut

İSLAMDA İKTİDAR

1. En üstün şeriattır.
2. Söz sahibi millettir.
3. Halifeyi seçmek, bütün müslümanlar için görevdir.
4. Şeriatı uygulamak halifenin görevidir.

İSLAM DEVLETİNİN TANIMI

İslam Devleti şeriatla hükmetmekle görevlidir. Şiarı her zaman içte şeriatı uygulamak, dıştakileri İslama davet etmektir.

İSLAM DEVLETİNİN OLUŞUMU

İslam Devleti, geçici sınırları olan topraklar üzerindeki yönetim organlarından oluşur. Sabit sınırları yoktur. Halk da böyledir. Devletin görevi halka ve araziye yenilerini eklemektir.

ŞURA MECLİSİNİN YETKİLERİ

1. Hilafet makamına gelecek kişileri belirlemek.
2. Yasamada oy kullanmak.
3. İktidarı denetlemek, halifeyi eleştirmek ve hesap sormak.
4. Valiler ve yardımcılara karşı hoşnutsuluğunu belirtmek.

DEVLET BAŞKANI'NIN YETKİLERİ

1. Yardımcılarını, valileri, daire müdürlerini, cihad emirini, Baş Kadı'yı, Ordu komutanlarını ve Şura Meclisi dışındaki emirleri tayin etmek.
2. Şer'i hükümleri uygulamak, emirleri herkese şamildir.
3. Devlet bütçesini vatetmek
4. Yabancı devletlerle barışa ve savaşa karar vermek, anlaşmaları imzalamak.
5. Devletin dış siyaseti ile ilgili diğer hususlar.

MAZALİM MAHKEMESİNİN GÖREVLERİ

1. Anayasadan şer'i hükümler çıkarmak.
2. Halifenin şeriata aykırı davranması durumunda onu yargılamak, halifeyi azletme yetkisi vardır.

3. Halifeye, yardımcılarına ve valilere karşı işlenen davalara bakmak.

4. Vergi ve ücretler gibi halkı ilgilendiren konulara bakmak.

HUSUMAT MAHKEMELERİ

Devlet aleyhine işlenen suçlar, öldürme, ağır yaralama ve şahsi durumlarla ilgili çeşitli davalara bakmak.

HİSSE HAKİMLERİ

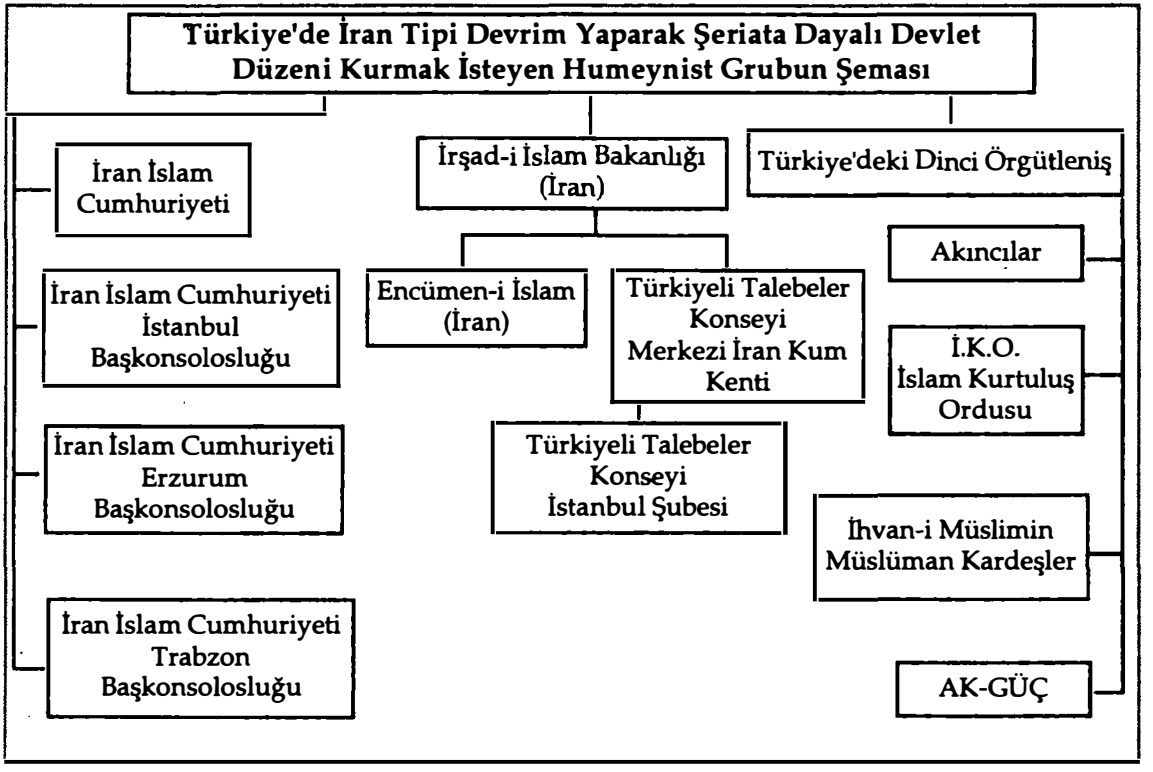
Kamu hukuku ile ilgili genel temizlik ve trafik ihlali gibi davalara süratle bakmak.

GAYRI MÜSLİMLERİN YÖNETİME KATILABİLECEĞİ MAKAMLAR

1. Şura Meclisinde 3 ve 4üncü derecede önemi haiz konuların görüşülmesine katılmak.
2. Eğitim konuları hariç idari organlara katılmak
3. Üst düzey yöneticisi olamak kaydıyla Ordu'ya katılmak.

KADININ YÖNETİME KATILABİLECEĞİ MAKAMLAR

1. Şura meclisi
2. İdari organlar
3. Mazalim Mahkemesi dışındaki yargı organları
4. Ordu.

Türkiye'de İran Tipi Devrim Yaparak Şeriata Dayalı Devlet Düzeni Kurmak İsteyen Humeynist Grubun Şeması
İran İslam Cumhuriyeti
İran İslam Cumhuriyeti İstanbul Başkonsolosluğu
İran İslam Cumhuriyeti Erzurum Başkonsolosluğu
İran İslam Cumhuriyeti Trabzon Başkonsolosluğu
İrşad-i İslam Bakanlığı (İran)
Encümen-i İslam (İran)
Türkiyeli Talebeler Konseyi Merkezi İran Kum Kenti
Türkiyeli Talebeler Konseyi İstanbul Şubesi
Türkiye'deki Dinci Örgütleniş
Akıncılar
İ.K.O. İslam Kurtuluş Ordusu
İhvan-i Müslimin Müslüman Kardeşler
AK-GÜÇ

TÜRKİYE'DE DEVRİM YAPARAK ŞERİATA DAYALI DEVLET DÜZENİ KURMAK İSTEYEN HUMEYNİST GRUBUN ŞEMASI

A- İRAN'A KAÇIP ORADA FAALİYET GÖSTERENLER

1. Selahattin Eşçakırgil
2. Mehmet Cansız
3. Ali Naci
4. Mehmet Çiçek
5. Mustafa
6. Tahir
7. İsmail
8. Mehmet Güney

TÜRKİYE'DE HUMEYNİ YANLISI AKINCILARIN ÖRGÜTLENİŞİ

I- AKINCILAR

1. Tim:	2. Tim:	3. Tim:	4.Tim:	5.Tim:
Mehmet Keleş	Ali Çelik	Ali Naci	...sorumlusu)	Mithat Öztürk
(Tim Sorumlusu)	(Tim Sorumlusu)	Metin Külünk	..met	Dursun
Maraşlı Dr.Hüseyin	Fikret	İlyas	..can	Hasan
İHİ Kukut	Mehmet Kaya	Mustafa	..Şimşek	Dr.Ali
Seracettin Emre	Mithat Genç	İhsan Naz	..al Türkkan	Habib İmamu
	Kemal Parlak	Memduh Ergül	..Vural	
	(cezaevinde)			

6. Tim:
İmdat Kaya
Behruz Amin
Furuz Memegani Four

II- İKO (İslami Kurtuluş Ordusu)

1. İlyas	5. Kemal Parlak	9. Hakkı Öztürk	13. İsmail Yeşilboğa
2. Seracettin Emre	6. Musa Genç	10. Mithat Genç	14. Metin Külünk
3. Mehmet Ali Tekin	7. Ali Çiçek	11. Mehmet Keleş	15. Yasin Çiçek
4. Halit Tekin	8. Mehmet Şahın	12. Cellat Mustafa	16. Mustafa Demirci

İKO ve Akıncıların Yayın Organları:1. Şura 2. Hicret 3. Akıncılar 4. Gölge

III- İHVANI MÜSLİMİN(Müslüman Kardeşler)

1. Şeracettin Emre	4. Mehmet Ali Tekin	7. Metin Külünk
2. Mithat Öztürk	5. Halit Tekin	8. Necdet Külünk
3. İlyas	6. Musa Genç	9. Cellat Mustafa

IV- AK-GÜÇ:
1. Hüsnü Kılıç (Sorumlu) 2. Hasan (Eskişehirli) 3. Engin 4. Hasan 5. İsmail

ANAYASAYA HAYIR AMACIYLA EYLEM YAPANLAR

* Kart Arkalarına Slogan Yazanlar: 1. Ali Çeltik 2. Mehmet Akif Çelik 3. Nafiz Keskin
* **Öldürme ve Yaralama Eylemi Yapanlar:** 1. İhsan Naz 2.
* **Humeyni Lehine Yürüyüş Yapanlar:** 1. Mithat Oruç 2. İmdat Kaya 3. Necdet Külünk 4. Metin Külünk 5. Firuz (Memegani pour) 6. Mehmet Kaya 7. Mithat Öztürk 8. Memduh Ergül

TÜRKİYE'DE DEVRİM YAPARAK ŞERİATA DAYALI DEVLET DÜZENİ KURMAK İSTEYEN HUMEYNİST GRUBUN ŞEMASI

B-HALEN İRAN'DA OLUP İRAN ve TÜRKİYE'DEKİ HUMEYNİ YANLISI AKINCILARLA İRTİBAT SAĞLAYANLAR

1. Ali Naci
2. Mehmet G ney

TÜRKİYELİ TALEBELER KONSEYİ

Merkez: .....
.... Talebeleri
Konsey... bilinen lideri
Esas İsim: T.C. Uyruklu .... Kalaycıoğlu
Kod İsim: Halil Şeriati

I- Doğu İllerinde Faaliyet Gösterenler

1. Şeref ... TC
2. Haşim Erdoğan TC
3. Ziya Gök TC(Y)

II.....

.....
.....
..... (İran Uyruklu)
.....
Abbas....
Ali Selim...
Kemal Kelleci, TC uyruklu
İbrahim Bulak, TC uyruklu
....
Ali Bulak, Çevirmen, Düşünce Yayınevi
Mehti.....
İranlılar Camii İmamı, Camilerde ..kışkırtıcı konuşmalarından dolayı....ve yurtdışı edildi.

III- .....

.....
Ab ülaziz Aygün,....
Ahmet Kuru, Üsküdar Sorumlusu
Ali Gök, Kumkapı .... Bekçi

İRAN YANLISI
TÜRKİYE'Lİ TALEBELER KONSEYİ

İran'ın Kum kentinde Türkiye'li öğrenciler tarafından kurulmuş olup, İran rejimi paralelinde bir düzen getirmeyi amaç edinmiştir. Bilhassa Doğu vilayetlerimizdeki şii mezhebine bağlı kişiler bu örgüte mensupturlar. Örgütün lideri Salih ..... 1963 doğumlu, Habil Şeriati kod isimli Muzaffer KALAYCIOĞLU'dur. Örgüt **Şeriat madari** tarafından yönlendirilmektedir. Türk asıllı talebeler İran'ın Kum kentinde eğitildikten sonra Türkiye'ye gönderilmekte, gelen öğrenciler İran'lı diplopatik şahsiyetli kişilerden aldıkları emirleri Türkiye'de uygulamaktadırlar. 1980 sonrası bu örgütün faaliyetleri yoğunluk kazanmıştır. Halen İran konsoloslukları vasıtası ile **İran İrşat Tebliği Başkanlığı** emirleri ile örgüt gizli bir şekilde faaliyet göstermektedir. 8. 12. 1981 günü yapılan bir operasyonla örgüt mensupları yakalanmış, sorgularını müteakip haklarında düzenlenen tahkikat evrakı ile birlikte 1. Ordu ve SYNT. K. lığına sevk edilmiş, gözaltına alınmıştır. bilahare haklarında 1 No'lu Askeri Mahkemece 7. 3. 1984 gün ve 1983/246 Esas, 1984/103 karar sayısına kayden beraat etmişlerdir.

Örgüt mensupları*

1- Muzaffer KALAYCIOĞLU: Salih-Seher oğlu 1963 doğ.

2- Ali BULAÇ: Mehmet-Emine oğlu 1951 Mardin doğ.

3- Cengiz ERGÜVEN: Mustafa-Müveddet oğlu 1959 Bolvadin doğ.

4- Ali Gholan FATİHİ: Fethullah oğlu 1956 Tebriz doğ.

5- Raci DURUCAN: Satılmış oğlu 1960 Zonguldak doğ.

6- Abdülaziz ERGÜN: Selahattin oğlu 1952 Kızıltepe doğ.

7- Abbaz TEHBAZİ: Abdülhalif oğlu 1954 Iğdır doğ. (İrtibat sağlayıcı)

8- Saber SEZDAR: Hüseyin oğlu 1957 Tebriz doğ.

9- İbrahim BULAÇ: Mehmet oğlu 1957 Mardin doğ.

* Daha sonra böyle bir örgütün varolmadığı açıklığa kavuştu. Örneğin Ali Bulaç gibilerinin ise radikal ve öze dönüşçü düşünceleri savunan İslamcı aydınlardan olduğu ortaya çıktı.(FB)

Düşünce Yayınevi sahibi.

10- İlkin ÇİMEN: Hayri oğlu 1962 İstanbul doğ.

11- Kemal KELLECİ: Ali-Emine oğlu 1943 Yalvaç doğ.

12- Behruz: Açık kimliksiz. İran'ın İstanbul konsolosluğunda görevli iken İran'ın Sofya konsolosluğuna atanmış.

13- Ahmet KURU: Hikmet oğlu 1954 Of doğ.

14- Ziya GÖK: Muhbali oğlu 1962 doğ.

15- Sefter ELMAS: Aziz oğlu 1964 İstanbul doğ.

16- Mehdi POUR: İran tebalı olup, İran'lılar camii imamı, yurt dışına çıkarılmıştır.

Daha sonra yapılan bir ihbar üzerine bu örgütle ilgili olarak, beş şahıs yakalanarak 1 nci Ordu ve SYNT. Komutanlığına gönderilmiş, Askeri Savcılığın 29. 6. 1982 gün ve Esas 1982/1078, 1982/887 karar sayısına kayden haklarında koğuşturmaya yer olmadığı kararı verilmiştir.

1- Kamber Kaim KOÇAK: Haşim oğlu 1951 doğ.

2- Ali GÖK: Muhbali oğlu 1947 doğ.

3- Emir Edip EŞ: Mehmet oğlu 1951 doğ.

4- Hasan GÜNEŞER:

5- M. Kemal KELLECİ: Ali oğlu 1934 doğ.

6- Ziya GÖK: Muhbali oğlu, 1968 doğ.

Bu örgütün firari sanıklarında SYNT. K. lığı 1 nolu Askeri Mahkemesince verilen 7. 3. 1984 gün ve 1983//246 Esas. 1984/103 karar sayısına kayden beraat kararından ötürü aranmalarından sarfınazar edilmiştir.

Örgütün ilimizde şu anda belirgin bir faaliyetine rastlanılmamakta, ancak kontrol altında tutulmaktadır.

MUHTELİF RAPORLAR

ŞEYH RAŞİT EROL*

Raşit Erol ve tarikatı ile ilgili olarak, Sıkıyönetim Komutanlıkları bölgelerinde yapılacak İncelemę ve araştırmalar sonucu elde edilecek adli işleme esas olacak bilgilerin ivedi Genelkurmay Başkanlığı'na gönderilmesini bilgilerinize arz ederim.

GENELKURMAY BAŞKANI EMRİYLE
Necdet ÖZTORUN
Orgeneral
II nci Başkan

DAĞITIM:

Gereği :	Bilgi :
1 nci Ordu ve Synt. K. lığına	Başbakanlık Makamına
2 nci Ordu ve Synt. K.	Jandarma Genel Kom
DGM Ordu ve Synt. K. lığına	İçişleri Bakanlığına
4 ncü Kor. ve Synt. K. lığına	3 üncü Ordu ve Synt Kl.
7 nci Kor. ve Synt. K. lığına	Donanma ve Synt. K. lığı.
8 nci Kor. ve Synt. K. lığına	6 nci Kor. ve Synt. K.lığı
9 nci Kor. ve Synt. K. lığına	MİT Müsteşarlığına
1 nci Tak. Hv. Kv. ve Synt. K.lığı	

Sayın Hrk. Kur. Yar. Bşk. Arz. 9/7

Kamu ile ilgili bilgi toplayalım.
(Mesela 59 nci Tug. Kllığında Sivil aşçı bu adama mürid oldu ve kafası bozuldu. (üşüttü). Bu ve benzeri bilgiler derleyelim ve Gn. Kur'a gönderelim.
İsth. Bşklığınca 9/7

İSTH BŞK.
Evveliyet ile arz ederim

******

* 1993 yılında vefat etti. Kürt kökenli olup, soyunu peygamberler sülalesine kadar uzatır. Nakşi tarikatına mensup cemaatler içinde en kalabalık mürit topluluğun'a sahip olan zat'tır.MHP'ye yakınlığıyla biliniyor.(FB)

SYNT. KOOR : 7130- 1640- 82/SVL. İŞL. Ş.3. Ks. 1640
30 HAZİRAN 1982

.....
.....

3. Başbakanlık Makamının ilgili (f) yazısında; Nakşibendi Şeyhi **Raşit EROL** ve tarikat mensuplarının çalışmaları hakkında yapılan inceleme sonunda ismi geçen kişinin ve tarikatın çalışmalarının gizli bir şekilde dikkatlice izlenip, yapılacak bir operasyonda suç delilleriyle beraber yakalanıp adli makamlara sevk edilmesinin sorunun çözümü için tek alternatif olduğu ve operasyonun, yurt çapında bilgi toplama ve değerlendirme aşamasından sonra yapılmasının uygun mütalaa edildiği bildirilmiştir.

4. Yukarıda hakkında yapılmış olan işlemler açıklanan Nakşibendi Şeyhi **Raşit EROL** ve tarikatı ile ilgili olarak, Sıkıyönetim Komutanlıkları bölgelerinde yapılacak inceleme ve araştırmalar sonucu elde edilecek adli işleme esas olacak bilgilerin ivedi Genelkurmay Başkanlığı'na gönderilmesini bilgilerinize arz ederim.

GENELKURMAY BAŞKANI EMRİYLE

Necdet ÖZTORUN
Orgeneral
II nci Başkanı

DAĞITIM :

Gereği :	Bilgi :
1 nci Ordu ve Synt. K. lığına	Başbakanlık Makamına
2 nci Ordu ve Synt. K.	Jandarma Genel Kom
DGM Ordu ve Synt. K. lığına	İçişleri Bakanlığına
4 ncü Kor. ve Synt. K. lığına	3 üncü Ordu ve Synt Kl.
7 nci Kor. ve Synt. K. lığına	Donanma ve Synt. K. lığı.
8 nci Kor. ve Synt. K. lığına	6 ncı Kor. ve Synt. K.lığı

******

(e) Gnkur. Bşk.lığının 26 MAYIS 1982 gün ve SYNT. KOOR : 7130-1350-82/Svl. İşl. Ş. 3. Ks. sayılı yazısı.

(f) Başbakanlık Makamının 5 MAYIS 1982 gün ve 08-M.G. Kon. İ. İLŞ. D. : 01793 sayılı yazısı.

1. İlgi (a) yazıda; Kahta-URFA karayolu üzerinde bulunan Menzil köyü sahibi ve Nakşibendi Şeyhi **Raşit EROL** hakkında 6 ncı Kolordu ve Sıkıyönetim Komutanlığına çok sayıda şikayet dilekçesi intikal ettiği ve bu nedenle yapılan inceleme sonucu, ismi geçen kişinin tarikatçılığı teşvik ve dini istismar ettiğinin kanıtlandığı ifade edilerek bu kişinin BOZCAADA veya benzeri bir yerde ikamete raptedilmesinin faydalı mütalaa edildiği bildirilmiş olup, konu ilgi (b) ile Başbakanlık Makamına ve MİT Müsteşarlığına intikal ettirilmiştir.

2. İlgi (c) ile; İZMİT bölgesinde inşa edilmekte olan FETİH camiinin, 6785/1605 sayılı İmar Kanununa aykırı olarak kaçak inşa edildiği ve inşaat alanının imar planı bulunmadığı gerekçesi ile inşaatının durdurulduğu bildirilerek, ismi geçen cami ve eklentilerinin, Şeyh **Raşit EROL**'un bu bölgeye yerleşmesi ve dini istismar edici çalışmalarına devam edebilmesi amacıyla yapılmakta olduğunun saptandığı ifade edilmiş ve inşaatı durdurulan bu caminin tamamının **TÜRKİYE** Diyanet Vakfı'na devredilerek, burada görevlendirilecek kişilerin Diyanet İşleri Başkanlığı'nca atandırılması istenmiş olup, istem ilgi (d) ile Başbakanlık Makamına intikal ettirilmiş, ilgi (e) ile de ismi geçen kişi ile ilgili yapılmış olan işlemlerin bildirilmesi Başbakanlık makamından istenmiştir.

******

T.C.
GENELKURMAY BAŞKANLIĞI
ANKARA

30 HAZİRAN 1982

SYNT. KOOR : 7130-1640-82/SVL. İŞL. Ş. (KS.3)1640

KONU : Nakşibendi Şeyhi Reşit EROL Hk.

İLGİ : (a) 6 ncı Kor. ve Synt. K. lığının 6 EKİM 1981 gün ve İSTH : 7130-5002-81/İd. K. (5002) sayılı yazısı.

(b) Gnkur. Bşk.lığının 28 EKİM 1981 gün ve SYNT. KO-OR. : 7130-1303-81/İsth. Hrk. Ks. 1. 1118 sayılı yazısı.

(c) Donanma ve Synt. K. lığının 20 NİSAN 1982 gün ve SYNT. 7130-1372-82/Svl. İşl. (Ks.3) sayılı yazısı.

(d) Gnkur. Bşk.lığının 28 NİSAN 1982 gün ve SYNT. KO-OR. : 7130-1080-82/Svl. İşl.1. Ks. 1080 sayılı yazısı.

(e) Gnkur. Bşk. lığının 26 MAYIS 1982 gün ve SYNT. KO-OR.: 7130-1350-82/Svl. İşl. Ş. 3. Ks. sayılı yazısı.

(f) Başbakanlık Makamının 5 MAYIS 1982 gün ve 08-M.G.Kon. İ. İLŞ. D. : 01793 sayılı yazısı.

1. İlgi (a) yazıda; Kahta-URFA karayolu üzerinde bulunan Menzil köyü sahibi ve Nakşibendi Şeyhi **Reşit EROL** hakkında 6 ncı Kolordu ve Sıkıyönetim Komutanlığına çok sayıda şikayet dilekçesi intikal ettiği ve bu nedenle yapılan inceleme sonucu, ismi geçen kişinin tarikatçılığı teşvik ve dini istismar ettiğinin kanıtlandığı ifade edilerek bu kişinin BOZCAADA veya benzeri bir yerde ikamete raptedilmesinin faydalı mütalaa edildiği bildirilmiş olup, konu ilgi (b) ile Başbakanlık Makamına ve MİT Müsteşarlığına intikal ettirilmiştir.

2. İlgi (c) ile; İZMİT bölgesinde inşa edilmekte olan FETİH camiinin, 6785/1605 sayılı İmar Kanununa aykırı olarak kaçak inşa edildiği ve inşaat alanının imar planı bulunmadığı gerekçesi ile inşaatının durdurulduğu bildirilerek, ismi geçen cami ve eklentilerinin, Şeyh Raşit EROL'un bu bölgeye yerleşmesi ve dini istismar edici çalışmalarına devam olabilmesi amacı ile yapılmakta olduğunun saptandığı ifade edilmiş ve inşaatı durdurulan bu caminin tamamının TÜRKİYE Diyanet Vakfı'na devredilerek, burada görevlendirilecek kişilerin, Diyanet İşleri Başkanlığı'nca atandırılması istenmiş olup....*

******

* Devamı okunamıyor.

Raşit EROL*

Abdülhakim oğlu, Siirt / BAYKAN - 1944 doğumlu olan adı geçenin;

- Adresinin ADIYAMAN / KAHTA- MENZİL köyü olduğu,
- TÜRKİYE'ye SURİYE'den gelen ve DOĞUBEYAZIT, BİTLİS, SİİRT yörelerinde ikamet ettikten sonra ADIYAMAN / KAHTA / MENZİL köyüne yerleşen ve 1972 yılında vefat eden Kürt orijinli Nakşibendi Şeyhi Abdülhakim EROL'un oğlu olduğu,
- Babasının ölümü üzerine söz konusu tarikat şeyhliğini üstlendiği,
- 20 Mart 1973 tarihinde, URFA'dan bir kamyona yeşil bayrak çekerek kendisini ziyaret etmek üzere ADIYAMAN'a gelen müritleri ile birlikte yasal takibata uğratıldığı,
- Müridlerince "TÜRKİYE'nin Humeynisi" olarak nitelenen mezkür şahsın çeşitli il ve ilçelerde vekillerinin bulunduğu,
- Mürid ve sempatizan sayısı giderek artan şeyhi ziyaret maksadıyla çok sayıda tarikat yanlısının Menzil Köyüne gittiği,
- Anılan köydeki dükkanlarda Abdülhakim EROL'un yazdığı "Sohbetler" adlı kitap ile "Hatme" kitabı, kaset bantlar ve Raşit EROL'un resimlerinin el altından taraftarlara satılarak sözü edilen şeyh adına maddi çıkar sağlandığı,
- MSP ve MHP ye mensup şahıslar ile temasının olduğu ve sözkonusu partilerin üst düzey yöneticileri ile görüşmeler yaptığı,
- MSP'nin eylem gücü olarak tanımlanan Akıncı unsurlar arasında önemli sayıda taraftarlarının olduğu,
- Çoğunluğu ERZURUM, ERZİNCAN, ANTALYA, ANKARA, BALIKESİR illerinde olmak üzere, bazı illerdeki Ülkücü şahısların da sözkonusu şeyhin müridleri arasında bulunduğu istihbar olunmuştur.

Ayrıca mezkür şeyhin, 1979 yılı itibariyle müridlerine; "Bütün müslümanlar bankalarda varsa, para bulundurmasınlar.

---

* Talimat üzerine, isteyen makama gönderilen istihbarat raporundan

Hızla silahlansınlar. Erzak depo ve stok etsinler, çünkü yakında cihad başlıyor." tarzında buyruk verdiğine dair bir duyum alınmıştır.

Ancak sözkonusu duyum teyid edilememiştir.

- Bu bilgiler söylenti mahiyetinde olup, kesinlik kazanacak derecede muteber değildir.

******

T.C.
BAŞBAKANLIK

SAYI : 08. MG. KON. İ. İLŞ. D.
KONU : Nakşibendi Şeyhi
Raşit EROL hk.

5 Mayıs 1982

MİT MÜSTEŞARLIĞINA

İLGİ : a. Gn. Kur. Bşk. 28 Ekim 1982 gün ve 7130-303-81 sayılı yazısı. (HAY)

b. Başbakanlığın 13. 1. 1982 gün ve 08. MG. KON. İ. İLŞ. D. 0326- say. (HAY)

c. İç İy. Bk. Nisan 1982 gün ve iller idaresi Gn. Md. 410-2112- sayılı yazısı. (HAY)

1. Nakşibendi şeyhi Raşit EROL ve tarikat mensuplarının faaliyetlerine karşı önlem alınmadığı takdirde bu tarikatın genişleyerek büyük boyutlara ulaşacağı ve ülke için zararlı olacağının ilgi (a) ile bildirilmesi üzerine ilgi (b) ile oluşturulan komisyon gerekli incelemeyi yaparak sonuç raporu ilgi (c) ile başkanlığına intikal ettirilmiştir.

2. Anılan raporda.

a. Adı geçen şahsın tarikatın faaliyetlerinin gizli bir şekilde dikkatlice izlenip yapılacak bir operasyonda suç delilleriyle beraber yakalanıp adli makamlara sevk edilmesi sorunun çözümü için tek alternatif olduğu,

b. Yapılacak operasyonun 6 nci Kolordu komutanlığının

emir ve komutasında jandarma genel komutanlığı, emniyet genel müdürlüğü ve MİT elemanlarından oluşturulacak özel timlerle yurt çapında bilgi toplama ve değerlendirme aşamasından sonra yapılmasının uygun mütalaa edildiği bildirilmektedir.

Gereğini ve sonucunun bildirilmesini arz ve rica ederim.

BÜLENT ULUSU
Başbakan

DAĞITIM :
Gereği :
Gn. KUR. Bşk. İç. İşl. Bk.
Jan. Gn. Kom. MİT Müsteşarlığına

******

"ÖZAL BENDEN İKİ RİCADA BULUNDU / 1984"*

Özal'la konuşmamda diğer devlet ve hükümet işleri üzerinde görüş alış-verişinde bulunurken, tam olarak tarihini tespit edememekle beraber, büyük bir ihtimalle bugünkü görüşmemizde Özal benden iki ricada bulundu. Bunlardan birisi yine protokol sıralamasında **Diyanet İşleri Başkanı**'nın yerini bir hayli öne almayı teklif etti. Ben de kendisine uzun senelerden beri uygulanan bir protokol listesi bulunduğunu, şimdi bunda yalnız **Diyanet İşleri Başkanı**'nı ele alarak onu yukarı sıralara almanın birtakım dedikodulara yol açacağını, bunun arkasından başka makamların isteklerinin geleceğini, esasen hiç kimsenin protokoldeki yerinden memnun olmadığını, her makam sahibinin daima protokolde yukarılarda yer almak istediklerini, rahmetli **İsmet İnönü**'nün de zaman zaman önüne protokol listesi değişikliği getirildiğinde **"Dursun şimdi bu iş"** dediğini duyduğumu, ayrıca **Diyanet İşleri Başkanı**'nın yerinde yapılacak böyle bir değişikliğin, taşra teşkilatında vilayet ve ilçelerdeki müftülere de sirayet edeceğini, neticede gereksiz yere alınmalara, hoşnutsuzluklara sebebiyet vereceğini anlattım ve yaptığı teklifi uygun bulmadım. Nedense **Özal** bunun üzerinde fazlaca durdu. Batıdaki papazlardan örnekler verdi,

* Evren'in Anıları kitabından.

ama ben kabul etmeyince kaldı.

İkinci teklifi; seçimlerden bir hayli zaman evvel **Adıyaman** ilinde bulunan **Nakşibendi Şeylerinden Şeyh Raşit Erol**'un kendisine her gün gelen çok miktarda vatandaşa muska yazdığı, ayağını veya vücudunu yıkadığı suları gelenlere içirmek suretiyle sigarayı, içkiyi bıraktırdığı, böylece sözde bazı hastaları iyi ettiği anlaşılınca mahallin Sıkıyönetim Komutanı kanuni yetkisine dayanarak bu şeyhi il dışına çıkarmış ve zannediyorum beş sene süreyle **Çanakkale**'nin **Bozcaada** ilçesinde ikamete memur etmişti. **Şeyh Raşit** halen **Bozcaada**'da idi. Özal adı geçen Şeyh'ten bahisle, mümkünse bunun cezasının kaldırılması ricasında bulundu. Ben, "**Olmaz böyle şey. Sıkıyönetim Komutanı'nın verdiği bir cezayı ben kaldırmam. Kaldı ki Şeyh olarak geçinen bu kişi üfürükçülük yapıyor ve bu yüzden dünyanın parasını kazanıyormuş. Üfürükçülük kanunen de dinen de yasaklanmıştır.**" deyince, **Özal, "Hiç olmazsa Bozcaada'dan Çanakkale'ye alınsın, hasta imiş"** şeklinde ricada bulundu. Ben bunu da reddettim ve "**Sayın Özal bu gibi şeylerin üzerinde durmayın**" diye konuyu kapattım.

Özal'ın dindar olduğunu ve geçmişte seçimlerde MSP'den İzmir'den aday olduğunu biliyordum. Hatta bu yüzden parti kurmak için bize gelip müsaade istediğinde, "**Müsaade ederim ama, eğer partiye MHP ve MSP tandanslıları dolduracak olursan, bunlara müsaade etmeyeceğimi, veto edeceğimi bilesin**" demiştim. Daha seçimi kazanıp Başbakan olur olmaz yaptığı bu iki teklif benim midemi bulandırdı. Kendi kendime, "**Galiba Özal'a bu müsaadeyi vermekle hata işledik**" dedim. Ama olan olmuştu. İnsanların iç dünyası tam anlamıyla anlaşılamıyor ki... Karı koca medeni görülmüştü, Amerika'da bulunmuş, Başbakanlık Müsteşarlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı yapmış ve Demirel'in de sağ kolu bir kişi... İnşallah ileride başımıza gaileler çıkarmaz dedim. O tarihte **Özal'ın bu tarikata mensup olduğunu** da bilmiyordum. Bilseydim müsaade vermezdim.

******

SHP EVRAK KAYIT
24. 12. 1986

Sayı: 24
Konu: İrticai Faaliyetler hk.*

Sosyal Demokrat Halkçı Parti Genel Sekreterliği
Ankara

ilçemizde irticai faaliyet vardır. Bunlardan Süleymancılar ilçe merkezinde. ..... kasabası ..... köyünde çalışma yapmaktadırlar.

..... Kasabasında öğrencilerin, aynı yerde yaptığı pansiyon binası vardır. Öğrenciler barınsın diye halkın iyi niyetlerini kötüye kullanmış, bulunan yardımlarla yapılmış, sonra da 12 Eylül hareketinde parti ve bazı sendikaların mal varlıklarına el konduğu gibi buraya da devlet el koymasın diye şu anda kasabada bu tarikatın başları olan ..... ve bacanağı ..... 'nın üzerlerine tapu tescillidir. Bu **Süleymancılık** tarikatının etkili olduğu kasabada halkın çoğu, bu kişilere karşıdır. Bu pansiyonda çalışan (Hem aşçılık hem de çocukların başında durup öğretim yaptıran) kişi, 1986 yılı içinde bir öğrenciye tecavüz etmiş olup, ... kasabasından olan bu erkek çocuğun babasının mahkemeye başvurması sonucu kasım ayında 8 yıl ağır hapis cezasına çarptırılmıştır. Bu kasabada bu tarikatın gelişmesine sepep olan ..... oturmakta olup bu kasabalıdır. Diğer köy ve kasabalarda bulunan bu gibi yerleri denetlemektedir. ..... kasabasında bulunan pansiyonun tapusuna, bu kişi de ortak olabilir. Bu tapu ile ilgisini net olarak belirleyemedik.

..... köyünde ise yine modern bir biçimde pansiyon mevcut olup binanın her yeri halı ve yolluklarla kaplıdır. Bu köyde yine Süleymancıların bir taktiği olan pansiyon binası ..... ve bu köyden olmayıp ..... köyünden olan..... üzerine tapuludur.

* Akdeniz bölgesindeki bir SHP ilçe başkanlığınca SHP Genel Merkezi'ne iletilmiş bir rapor. Kuşkusuz bu, o dönemde devlet raporu değil. Ama günümüz hükümet ortağı devletçi SHP'nin resmi raporu oluvermiştir. (FB)

Köyde çok az bir taraftarı olup, diğer yerlerden toplanmış çocuklar kalmaktadır..... orta dereceli okullarda öğrenci olan bu çocukları bu yaz aldıkları ford minibüsle köye getirip götürmektedirler. Diğer zamanlarda ise bu minibüsü .... sorumlusu olan ..... kullanmaktadır. Öğrendiğimize göre bu köye ekim veya eylül aylarında 1.500.000 TL nakit para dışarıdan gönderilmiştir. İl düzeyinde de genel bir koordinatör ile yakın işbirliği içinde olup onlardan talimat almaktadırlar.

.... kasabasında ise bu tarikat mensuplarının başında .... bulunmakta olup, 1956 yılı içinde kasabadan uzak elmalık bahçelerinin bulunduğu bir yer satın alınmış olup, bu bahçeye inşaat yapılmaya başlanmıştır. Yine diğer örneklerde olduğu gibi bu arsaya inşaat izni, 4 kişi adına verilmiştir. Bina bittiğinde bu kasaba diğerlerine oranla daha fazla gericilik hareketlerine yatkın olduğundan (Esasında halkın iyiniyetle islama ve müslümanlığa faydalı olacağım diye) gelecek yıllarda diğer köylere oranla daha fazla bu tarikatın elemanlarının artması beklenmektedir.

..... ilçe merkezinde ise çok sayıda bir taraftarı bulunmamakla birlikte .... kasabasında bahsetmiş olduğum mobilya ticareti yapan ..... başkanlığında bazı din görevlileri ile çalışma yapılmaktadır. Ama ilçe merkezinde hareketlilik çok azdır.

İrticai faaliyetlerden **Nurculuk** ise Süleymancılığın aksine köylerde fazlaca gelişmemiş, buna karşın İlçe Merkezinde etkin bir durumdadır. Bunların başkanlığını emekli imam ..... yapmakta olup, yandaşları din görevlileri ve esnaflardan oluşmaktadır. Bunlar pansiyon olarak legal olan İmam Hatip Öğrencilerini Koruma Derneği adında derneğin pansiyonunda kalan öğrencilere etkindirler. Ayrıca hiç bir dernek ve kuruluşa bağlı olmayan, yeri de ..... lojmanının karşısında bulunan üç katlı bir binayı kiralamış olup bu öğrencilerden hiç bir para talep etmeden bu yerde kalmaları, yemeleri ve çalışmaları sıkı bir disiplinle takip etmektedir. Akşamları da gerekli eğitim, Nurcularla verilmektedir.

İlçemizde faaliyetlerde bulunan başka tarikat yoktur.

Çalışmalar hakkında şimdilik bu kadar bilgi toplanabilmiştir.
Bilgilerinize arz ederim.

.....İlçe Başkanı

******

SHP Genel Sekreterliği'ne*
ANKARA

Ekte sunduğumuz belgeyi (.....) İlçe Müftülüğü tarafından Kaymakamlığın muhtarlarla yaptığı toplantıda muhtalara ve cami imamlarına dağıtılmıştır. Bilgilerinize sunulur.

SHP İlçe Başkanı

EK (1)

Muhterem Müslümanlar!

Yüce Allah, topraktan yarattığı şu güzel vücutlarımızı ruhumuzla zinetlemiştir. İnsan denince akla, maddesi ve manası gelir. Korunamayan bir madde, o beden elbisesindeki ruhu da perişan eder. Bunun içindir ki, İslam dininde, vücudu korumak sadece sağlıklı yaşamak için değil, aynı zamanda manevi hayatımızı korumak için gereklidir. Ne yazık ki asrımız insanı emanet olarak verilen vücudumuzu içkiyle, kumarla, zina ile mahvetmektedir. Dinimizin bütün emirlerinde bir takım hikmetler gizlidir. Beşeriyeti kucaklayan dünya ve ahiret saadetimizi temin eden o koca İslam çatısı, nice nice prensipler koymuştur. Özel yaşantından tutun da evinde beslediğin hayvanların zararlı ve zararsız oluşuna kadar girmiştir. Öyle ki; evinde beslediğin köpeğin elbiseye dokunmasıyla namaza zarar vereceğini savunan fıkhi görüşler doğmuştur. Ne yazık ki dinimizin koyduğu bu ana temelleri, bugün insan oğlu kendi arzularıyla kendi aleyhine çevirmektedir. Yeryüzünde açlıktan

* Ege bölgesindeki bir SHP ilçe başkanı tarafından alınıp, parti Genel Merkezi'ne gönderilmiştir. SHP Evrak Kayıt no: 2915 ve 24 Aralık 1986 tarihlidir.

kıvranan insanlar kıt'aları almazken, binbir çeşit gıda maddesini köpeğine mama diye hazırlayan insanlar az değildir. Dinden imandan haberi olmayan nice insanlar vardır ki, gayri meşru çocuğunu bile tanımazken köpeklerinin sicil defterini tutmakta. Dinimizin yapın dediği şey, mutlaka bizim kurtuluşumuz ve felahımız içindir. Namaz kılın deniliyorsa, ruhumuz olgunlaştırılmak isteniyor. Zina yapmayın deniliyorsa, nebeplerimiz ve nesillerimiz korunuyor. İçki içmeyin deniliyorsa, ruhumuz ve bedenimiz korunuyor. Faiz yemeyin, tefecilik yapmayın diye söyleniyorsa, insanların arasındaki sosyal münasebetler düzenleniyor demektir.

Muhterem Müslümanlar!

İslam Dini, hastalıkları taşıyan vasıtalar ile büyük bir savaş vermektedir. İslamın imanın yarısı olarak değerlerdirdiği temizliktir. Çünkü mikroplar pisliklerden geçer. Zaruret halleri müstesna köpeğin beslenmesi de dinimizce yasaklanmıştır. Ancak, çobanın köpeği ile avcının köpeği bunun haricine bırakılmıştır. Eline aldığı köpeğini sokaklarda zevk vasıtası yapan insanlara bilmem ne demek gerekir. Asrımızda ve memleketimizde bu benzeri hayvanlar sebebiyle KUDUZ hastalığının yaygınlaştığını hepimiz bilmekteyiz. Dinimizin inceliklerini bilseydik bugün bu dert bizim değil, belki inanmayanların derdi olurdu. Çünkü müslümanların hayatında zevk için kullanılan köpeğin yeri yoktur. Şunu da ifade edelim ki, bu hastalık yanlızca köpeklerle değil, kedi ve farelerle de ulaşmaktadır. Bu korkunç hastalığa karşı ilçemiz merkezinde 16. 12. 1986 , köylerimizde de 18. 12. 1986 tarihinde Kuduzla Mücadele kampanyası başlatılmıştır. Bu hususta ilgili kamu görevlileri gereken bütün önlemleri alacaklardır. Sahipsiz olanlar itlaf edilecek, sahipliler ise aşılanacaktır. En büyük görevin halkımıza ait olduğu tabidir.

Muhterem Müslümanlar!

Gerek dini bilgiler ve erekse müsbet ilimler bakımından gelişen bir toplum haline dönemezsek, sadece kuduz konusunda değil her konuda ızdıraplarımız dinmeyecektir. Bu vücudumuz, Allah'ın bize bir emanetidir. Yüce Rabbimiz "Ken-

di ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayınız" buyuruyor. Yaygın hastalıkların sadece bir kişi değil, milletleri silip süpürdüğü bilinen bir gerçektir. Peygamber Efendimiz; Veba hastalığı zuhur ettiği zamanlarda İslam toplumu içinde hemen tedbirini almış, ulaşma vasıtalarını ortadan kaldırmıştır. En küçük rahatsızlığımızda nasıl doktora koşuyorsak, toplumumuzu topyekün ilgilendiren bulaşıcı hastalıklarda daha titiz davranmalıyız. Bilhassa köylerimizde ve şehir merkezlerinde başıboş dolaşan köpeklerin, ilgililere teslim edilerek imha edilmesi dini ve milli bir zarurettir. Sözlerimi Kanuni'nin sağlığa dair güzel bir söyüyle tamamlamak istiyorum. "Olmaya devlet cihanda bir sıhhat nefes gibi"

******

T. C.
DENİZLİ VALİLİĞİ
Yazıişleri Müdürlüğü

SAYI : 8054VI.K4200300.15(11).1/598
KONU: Kurban Dergileri

DENİZLİ
10/05/1993

TÜRK HAVA KURUMU TEFTİŞ KURULU
BAŞK. TUNCAY DİKRİYE

İLGİ: a) 2860 sayılı Yardım Toplama Kanunu,
b) 02/05/1992 tarih ve 21216 sayılı resmi gazetede yayınlanan Yarım Toplama Kanunu Yönetmeliği.

Bilindiği üzere, ilgi (a) Kanunun 29.maddesinin 1. fıkrası hükmü ile izinsiz yardım toplayanlar hakkında cezai hüküm getirilmiş ve izinsiz toplanan mal ve paranın müsadere edileceği açıkça belirtilmiştir.

İlgi, (b) Yönetmeliğin 2. maddesi ile "Kurban derisi ve bağırsak toplama ile fitre-zekat zarfı dağıtmak suretiyle yardım toplama yetkisi" sadece TÜRK HAVA KURUMU'na verilmiştir. Elde edilen gelirlerin %40'ı T.H.K.'na, %25'i Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfına, %15'i Kızılay Derneğine, %15'i Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna ve %5'i de Diyanet Vakfı'na verilmektedir.

İlgi (a) Kanunun ve ilgi (b) Yönetmelik hükümleri uyarınca, Türk Hava Kurumu dışında başka kişi ve kuruluşların, kurban derisi ve bağırsakları ile fitra Zekat toplama faaliyetleri yasaklanmıştır. Bunun yanısıra, Türk Hava Kurumu dışındaki kişi ve kuruluşlarca yardım toplama faaliyetleri arasında mütelaa edilen; el ilanı ve poşet bastırılıp-dağıtılması, yazılı ve görsel basın yoluyla ilan verilmesi, afiş ve pankart asılması v.b. gibi tutum ve davranışlar da Yardım Toplama Kanununa muhalefet kapsamındadır.

Bu nedenle, 1993 yılı Kurban döneminde herhangi bir aksaklığa sebebiyet verilmemesi için; camilerde verilecek vaazlarda vatandaşa telkinatta bulunulması; deri toplama faaliyetlerine herhangi bir müdahalede bulunulmaması ve görevlilere gerekli yardımlarda bulunulmasını önemle rica ederim.

Oğuz Kağan KÖKSAL
DENİZLİ Valisi.

DAĞITIM:

GEREĞİ
- İlçe Kaymaklamlıklarına
- İlçe Emniyet Müdürlüğüne
- İl Jandarma Alay Komutanlığına
- İl Müftülüğüne
- T. H. K. DENİZLİ Şube Başkanlığına
- Merkez Köy Muhtarlıklarına
- Merkez Mahalle Muhtarlıklarına

BİLGİ
- Belediye Başkanlığına
- Resmi Daire Kurum ve Kuruluşlara
- Derneklere

******

TÜRK HAVA KURUMU
DENİZLİ Şubesi

TARİH
14/06/1993

EVRAK NO: 1993/23
KONU: Vergi denetimi hk.

VALİLİK MAKAMINA
DENİZLİ

02 MAYIS 1992 gün ve 21216 sayılı resmi gazetede yayınlanan Yönetmelik ile "Fitre-Zekat ve Kurban derisi toplama yetkisi"nin Türk Hava Kurumu'na verilmesi nedeniyle, 1993 yılı kurban derileri toplama faaliyeti gerçekliştirilmiştir. DENİZLİ İli kurban derisi potansiyeli tahmini olarak 60000 civarında olup, Şubemizce alınan tüm önlemlere rağmen ancak 8300 deri toplanabilmiştir. 1992 yılında olduğu gibi 1993 yılında

da Türk Hava Kurumu dışındaki kişi ve kuruluşların etkin ve yaygın toplama faaliyetlerinde bulunmaları sonucu, **52000 civarında kurban derisi yasal olmayan yollardan toplanmıştır.** Şubemiz kontrol ekiplerince yapılan denetimler sonucunda, aktif olarak ve dolaşarak deri toplayan bazı kişi ve kuruluşlar teksbit edilerek, konu Emniyet ilgililerine intikal ettirilmiştir.

Yasadışı yollardan toplanan 52000 adet deri tutarı takribi olarak 5 milyar lira civarındadır. Bu miktar için herhangi bir belge düzenlenmemiş olup, hem vergi kaybına yol açılmış, hem de bu toplama işini gerçekleştiren vakıf ve dernek kayıtlarına da gelir olarak tamamının intikal ettirilmemiş olabileceği ihtimalini ortaya çıkarmaktadır.

Şubemizce 1993 yılında elde olunan deri gelirlerinden 96.480.000-TL.sı katma değer vergisi tahsil edilmiştir. Yasa dışı yollardan toplanan derilere ilişkin katma değer vergi kaybı ise 600 milyon lira civarındadır. Vergi kaybı sadece Katma Değer Vergisi ile kalmamaktadır. Derilerin kişlenmesi, mamul hale getirilmesi ve tüketiciye intikaline kadar geçen süreç içerisinde elde olunan kazançlar da gelir vergisine tabi tutulmamaktadır. Sözkonusu vergi kaybının önüne geçilebilmesi için, Defterdarlık Vergi inceleme elemanlarınca;

a- Deri alımı ile iştigal eden kişi ve kuruluşların defter ve belgelerinin incelemeye tabi tutularak, fiili envanter yolu ile belgesiz alınan derilerin tesbit edilerek kimlerden alındığının belirlenmesi,

b- Denizli ili ve İlçelerindeki tüm Dernek ve Vakıfların (Kurs ve Okul Talebelerine Yardım Dernekleri, yurtlar, cami yaptırma ve yaşatma dernekleri, Spor Kulüpleri, Akyazılı ve Server Gazi Vakıfları ve diğer Dernek ve vakıflar) kayıtlarının zaman aşımı süresini kapsayacak şekilde incelenerek, katma Değer Vergisi mükellefiyet kayıtlarının bulunup-bulunmadığı, fatura ve benzeri belge düzenleyip-düzenlemedikleri, elde edilen kurban deri gelirlerinin hangi ad altında gelir kaydedildiğinin tesbit edilerek, deri satışlarından K. D. V. tahsil edilip ilgili Vergi dairelerine yatırılıp-yatırılmadığının belirlenerek sorumlular

hakkında yasal işlemlerin yapılması,

c- Dernek ve Vakıfların banka hesaplarının incelenmesi yolu ile de deri satışlarının tesbiti mümkün olabilecektir. Şayet deri satışlarından dolayı çek, senet vb gibi belge alınmış ise tahsilatları banka cüzdanları giriş bölümünde görülebilecektir. Bunun yanı sıra, deri gelirlerinin kamufle edilerek Dernek Üyelerinden birisinin adına bağış geliri olarak kayıtlara intikali olasılığına karşı dernek vezne defterindeki büyük miktardaki bağış gelirleri girdilerinin kaynağının araştırılması, halinde ülke ekonomisine önemli ölçüde zararı olan vergi kaçakları ortaya çıkarılmış olabilecektir.

Defterdarlıkça yaptırılacak vergi denetimleri yanısıra, Dernek denetleme elemanlarınca da yukarıda belirtilen hususlar üzerinde ayrıca durulmalı ve toplanan deriler için makbuz verilip-verilmediği tetkik edilmelidir. Çünkü, makbuzsuz yardım toplanması 2860 sayılı Yardım Toplama Kanunu hükümlerince menedilmiş ve suistimale açıktır.

Gereğinin yapılmasını emir ve müsadelerinize arz ederim.

Erol ÖZBAL
T.H. K. DENİZLİ Şube Başkanı
Gazeteciler Cemiyeti Bşk.
Denizli Gazetesi Sahibi

DAĞITIM :

Gereği
Denizli Valiliğine

Bilgi
- Cumhurbaşkanlığına
- T. B. M. M. Başkanlığına
- Başbakanlığa
- İçişleri Bakanlığına
- Maliye Bakanlığına
- Siyasi Partiler Genel Başkanlıklarına
- Milletvekillerine
- Diyanet İşleri Başkanlığına
- T. H. K. Genel Başkanlığına
- Gazetelere

******

TÜRK HAVA KURUMU
GENEL BAŞKANLIĞI
ANKARA

İŞL. D. : 15515/3079/İşl.Md.
KONU : Vergi Denetimi.

TARİH
27 / 8/ 1993

Sayın Kemal KABATAŞ
Maliye Bakanlığı Müsteşarı

2860 Sayılı Yardım Toplama Yasasının uygulama Yönetmeliği gereği Kurban Derisi ve Bağırsak ile Fitre ve Zekat toplama yetkisi, Türk Hava Kurumuna aittir. Yasanın 29 uncu maddesi izinsiz kurban derisi ve bağırsak toplayanların **üç aydan altı aya kadar hafif hapis,** ikibinbeşyüz liradan onbin liraya kadar hafif para cezasına çarptırılmasını hükmetmektedir. Ancak, hüküm yeterince uygulanamamaktadır.

Bunun sonucu olarak da, 1992 yılını baz alırsak, Türkiye'de kesilen kurbanların ancak %20sini THK toplayabilmiştir. **Kurban derisi ve bağırsağın geri kalan %80'lik kısmı yani 3 milyon adet deri, yetkisiz kişi, dernek ve vakıflarca** (Kurs ve Okul talebelerine Yardım dernekleri, yurtları, cami yaptırma ve yaşatma dernekleri, okul yaptırma ve yaşatma dernekleri, spor kulüpleri, Akyazılı Vakfı, Milli Gençlik Vakfı, Server Gazi Vakfı ve diğer dernek ve Vakıflar) toplanmıştır. **Böylece yaklaşık 200 milyar TL, aşırı dinci gruplara, doğuda PKK ve Hizbullah'a gitmiştir.** Bu, bizdeki belgeler yanı sıra İçişleri Bakanlığınca da tespit edilmiş bir gerçektir.

Ancak konunun, bir de Maliye Bakanlığını ilgilendiren yönü vardır. 200 milyar üzerinden % 12 KDV ile birlikte gelir vergisi yaklaşık 100 milyarı bulacaktır. Bu konu THK Genel Başkanlığın 17. 5. 1993 gün ve İŞL. D. : 9238/1873/İşl. Md. sayılı yazımızla Maliye Bakanlığına da bildirilmiştir. (Yazının fotokopisi ektedir.)

19932 Yılında kurban derilerinin Türk Hava Kurumu'nca or-

talama satış fiatı 96.000. - TL. olup, deriler irsaliye ve fatura karşılığı müteahhitlere teslim edilmiştir. Buna göre, bu yıl kesilen kurban derilerinin toplam değeri 312,5 milyar TL. tutmaktadır. İllegal kurumların topladıkları deriler, deri tüccarlarına ortalama 30-50 bin TL. arasında irsaliye ve faturasız olarak satılmıştır. Bazı deri tüccarları, bu derileri, Türk Hava Kurumu'nun irsaliye ve faturaları ile diğer deri müteahhitlerine veya deri fabrikalarına satış yaparak bu yollarda haksız kazanç elde etmişler, dolayısıyla da vergi ödemekten kaçmışlardır.

Deri toplama yetkisinin THK'na verilmesinin üzerinden iki yıl geçmiştir. Yaptığımız araştırma sonucu iki yılda devletin 50 milyar KDV ve 200 milyar vergi kaybı olduğu tahmin edilmektedir.

******

ORDU GENELGESİ
DİNE KARŞI ATATÜRKÇÜLÜK
BURDUR ASK. OK. 1987

K.K.K'nun 19 Şub. 1987 gün ve per: 73-10-22-87 Sb. ve Ast. Sb. Kd. Ş. Dv. Şb. (273) sayılı emriyle
OK. VE EĞT. MRK. BŞK: 3950-38-86/Orta Öğt. Ş. 2681

26 ARALIK 1986

3. 2.nci maddede açıklanan üç ana konuda, Askeri Lise Komutanlıklarınca yeniden bir inceleme yapılacak ve konu ile ilgili görüş ve öneriler, anılan Komutanlıklarca görevlendirilecek yetkili birer subay tarafından, 23 OCAK 1987 tarihine kadar, Okullar ve Eğitim Merkezleri Başkanına elden getirilecektir,

4. KULELİ Askeri Lisesi Komutanlığında yıkıcı ve bölücü faaliyetlere karşı alınacak önlemleri de içeren bir eğitim/öğretim programı geliştirilecek ve bu programda;

a. Öğrenilerin irticai ve diğer yıkıcı/bölücü akımlara kapılmamaları için, ATATÜRKÇÜLÜK ve T.C. İnkılap Tarihi dersinde; ATATÜRK İlkeleri ve milli değerlerimizin öğretilmesine ağırlık verilecektir.

b. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde ise, laiklik ilkesi iyi açıklanacak ve laik bir kimsenin davranışlarının nasıl olması gerektiği ile laik düşüncenin davranışa nasıl dönüştürüleceğinin ve dini konuların akılcı bir şekilde öğrencilere anlatılması sağlanacaktır.

5. Ayrıca, Okul Komutanlıklarınca tespit edilecek öğretmenler tarafından bilhassa sosyal derslerde, ders başlangıcında veya bitiminde 5 ila 10'ar dakikalık müddet içerisinde, işlenen konu ile bağlantılı olarak ve özellikle milli günlerimiz, vesile edilerek ATATÜRK'ün görüş ve düşünceleri ile Milli değerler konularında konuşmalar yapılacaktır.

6. Son günlerde kamu oyunda güncelliğini muhafaza eden irticai faaliyetler ile ilgili haberler arasında; Askeri Liselerdeki

Nurculuk faaliyetlerine de geniş yer verilmiş ve askeri liselerdeki uygulamalara ait doğruya yakın bilgilerin basında yer aldığı görülmüştür. Bilhassa 28 ARALIK 1985 tarih ve 51 sayılı NOKTA DERGİSİ'nde Askeri Liseler ile ilgili açıklamaların, içimizden birisi tarafından sızdırıldığı intibaını vermektedir. Okul Komutanlıklarınca bu veya buna benzer her türlü konuda, basınla, sivil veya askeri dernekler ile muhatap olmayacak ve bu tür müracaatların Genelkurmay Başkanlığına yapılması gerektiği, müracaat sahiplerine uygun bir dille belirtilecektir. ....., gizlilik, ... ait bilgilerin okul dışına çıkarılmaması için, okul personeline gerekli uyarı yapılacak ve İ.K.K. Şubeleri vasıtasıyla yeterli önlemler alınacaktır. Konu ile ilgili okul Komutanlıklarınca soruşturma yapılacak ve suçlulara 23 OCAK 1987 tarihine kadar Okullar ve Eğitim Merkezleri Daire Başkanlığına bildirilecektir.

Rica ederim.

******

CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
REKTÖRLÜK

KİŞİYE ÖZEL
20.06.1983

SAYI : 50-500/1494

Sayın Tuğgeneral
Cemal Cezgölülü
Sıkıyönetim Komutan Yardımcısı
Sivas

İlimizde neşredilmekte olan ve tamamen yalan ve iftiralarla dolu olan **Hakikat** Gazetesinin 18 Haziran 1983 Cumartesi günkü sayısında yayınlanan (Bu Kadarı da Fazla) başlıklı yazı hakkında sözü edilen gazeteye Rektörlüğümüzce gönderilen yazılı açıklamanın bir sureti ilişikte arzedilmiştir. Bu açıklamamız aynen yayınlanmadığı takdirde yasal yollardan tekzip edilmesinin doğru olacağını düşünüyoruz.

Gazete ilgilileri, kendilerine Üniversitemiz Basın ve Halkla İlişkiler Büro Şefi Halil Daşgın'a ifade etmişlerdir. Bildiğimiz kadarıyla yasalarımıza göre Sıkıyönetim makamlarının bilgi ve izinleri olmaksızın toplu dilekçe vermeleri ve bildiride bulunmaları yasaklanmış bulunmaktadır.

Açıklamamızdan da anlaşılacağı gibi bu başvuruların Üniversitemizde hakikati uygulama ile hiç bir ilişiği yoktur. Bu konuda adı geçen gazeteye yalan beyanda bulunarak ortalığı bulandırmak ve kişileri küçük düşürmek, kurumları zedelemek amacına yönelik olanların isim ve hüviyetlerini bizim tesbit etmemiz mümkün değildir. Ancak öğrenci lehine ve büyük fedakarlıklarla yürütülen çabaların öğrenci kitlesinin büyük çoğunluğunda memnuniyetle karşılanmasına karşın, bu bir avuç beyni yıkanmış kişilerin amaçları bizce malumdur. Büyük bir ihtimalle bunlar şehirle de bağlantısı bulunan, **Süleymancılıkla** ilişkili hakiki müslümanlık ve dindarlık peşinde değil, Atatürk Devrimleri aleyhinde olan, **şeriatcılık**

güden HUMEYNİ Sempatizanı bir gruptur. Halen Rektör yaşındaki kişilerin Atatürk Devrimleri ile yetiştiği bir ildeki Üniversitemiz içinde bile erkek oludğu için, elini sıkmayı reddedebilen ve buna cesaret edebilen kız öğrenciler bulunmaktadır. Atatürk Türkiyesinde bu tip davranışlara müsaade edemeyeceğimiz ve etmememiz gerektiği meydandadır.

Üniversitedeki Süleymancı ve Şeriatçıların tümünü tesbit edemesek bile, bunun ele başlarını tahmin edebiliyoruz.

1) Dr. Sadi Sunel, Üniversitemiz Tıp Fakültesi Hastanesinde Pediatri Bölümünde asistandır. Daha önce de Sayın **Evren**'e ve "Anayasaya Hayır" kampanyasına Ödemiş'de karıştığı ithamı ile tarafımızdan hakkında soruşturma açılmış, fakat delil yetersizliğinden bir işlem yapılmamıştır.

******

Sayı : .....
Konu: Bir Tarikat Mensupları

700-10

GÜMÜŞHANE
20/10/1983

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
(İSTİHBARAT BAŞKANLIĞINA)

Din ve Şeriatçılığın her türlü fikre hakim olduğu, kadınların Ehram (Erham) denilen bir örtüye sarındığı, Gümüşhane ilinin daha küçük olması nedeniyle Vilayet olarak tanımama görünümü arz eden, bu nedenle Devlet adamlarına tavır almasıyla, Avrupa İslam Merkezi ve Alemi İslam Cemiyetinde birçok üye bulundurmasıyla tanınan Bayburt İlçesinde;

Nakşibendi tarikatının **Halidiye** kolunun Mürşidi (Genel Başkanı) Erzincan Nahiyesinde ikamet eder, yöre halkına "ABDÜL RAHİM HAZRETLERİ" olarak tanınır. **Reyhani Kokulu** ile yöne aynı tarikat Rafahi kolu şeyhi olarak tanınan Günüşhane Bayburt ilcesinde ikamet eder. **Şaban Temur**'un büyük gayretleriyle bu yörede faaliyetlerini sürdüren Nakşibendi tarikatının çok büyük taraftar topladığı, yapılan propagandalarında tarikata girmek isteyenlere, bu tarikatın müridi olmak isteyenlere "2 rekat namaz kıldırdığı, 70 defa istigfer, 100 defa hemi ettirildiği" kötü huylarına tövbe ettirilen bu kişilere borçlarından arınmaları için büyük paralar verildiğinin duyurulması üzerine genelde Almanya'da ve Arap ülkelerinde çalışan yakınlarından yardımları ile geçimlerini sürdüren, çalışmayı pek sevmeyen yöre halkının tarikata olan ilgilerinin arttığı ve tarikata giren mürit saysının gün geçtikçe çoğaldığı, maddi menfaatlerine düşkün, Din ve Şeriatçılığın her türlü fikre hakim olduğu bu ilimizde 12 Eylül öncesi M.H.P. li olarak bilinenlerin de hemen tamamının bu tarikat bünyesinde toplandığı, tarikattan borçlarını ödemek üzere maddi menfaat

alan ve tarikatın müridi sayılan bu şahısların, tarikatın ibadetlerinden olan SOHBETLERE katılmaları ve bilgilerini arttırmaları zorunlu olup, yine tarikatın ibadetlerinden sayılan ve çok önemli yeri olan SEYAHATLERİ özellikle üst düzeydeki tarikat şeyhlerinin gerçekleştirdikleri, seyahatlerde yeni müridlerden de yanlarına aldıkları, Hart isyanında büyük rolü bulunan **Hartlı Eşref**'in yakınlarının bulunduğu Hart Ovası ve civar köylerde tarikat propagandasının yapıldığı, bir kısmının tarikat Allahın Anayasası olan Kur'anla yönetildiği, tarikat mensuplarını 6 Kasım'da (1983) yapılacak seçimlerin bağlamıyacağı, yine aynı tarikatten bir diğer kısmının ise Türkiye genelinde tarikatlardan ileri gelen birçok kimsenin Anavatan Partisi içerisinde görev aldığını ve tarikatlarının geleceği ve selameti açısından bu partinin desteklenmesi gerektiği şeklinde propaganda yaptıkları, İstanbul bölgesinde çok kuvvetli adaylarının olduğunu da ileri süren bu kimselerin genelde tarikatın Eski M.H.P. liler tarafından oluşturulduğu bölümünün olduğu, tarikat içerisinde büyük söz sahibi Reyhani KOKULU'nun seyahatlere herkesin yetkili olmadığını, bizzat kendisinin bu yörede seyahatlerde bulunacağını ilgililere duyurduğu alınan duyumlar arasındadır.

Konu üzerinde hassasiyetle çalışılmakta olup, gelişmelerden ayrıca bilgi verilecektir.

Bilgilerinize arz ederim.

Mazhar ERDOĞAN
EMNİYET MÜDÜRÜ

******

T.C.
BAŞBAKANLIK
DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI

Prs. D. Bşk.
SAYI : PS/6.2.2. 46858
KONU :

25/11/1982

DEVLET BAKANLIĞINA

"Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Çalışan Personelin Kılık ve Kıyafetine Dair Yönetmelik" Bakanlar Kurulunun 8/5105 sayılı kararıyla 16. 7. 1982 tarihinde kararlaştırılmış ve 25. 10. 1982 tarih ve 17849 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş bulunmaktadır.

Söz konusu Yönetmeliğin 15. nci maddesinde "Diyanet İşleri Başkanlığında bilfiil din işleriyle ilgili personelin giyim ve kuşamına ilişkin hususlar, 17 nci maddede belirtilen mevzuata aykırı olmamak koşulu ile Başkanlıkça tesbit ve bağlı olduğu Bakanlıkça onaylanacak esaslar çerçevesinde yürütülür." hükmü yer almaktadır.

Buna göre;

Başkanlığın personelinden olup din öğrenimi görmüş olma niteliği aranan görevliler hakkında, Yönetmeliğin 5. nci maddesinde öngörülen mevzuat hükümleri uygulanmakla birlikte, anılan maddenin kadınlar için "görev mahallinde başını örtmek", erkekler için "sakal bırakılmaz" hükümlerinin istisna kılınmasını aynı Yönetmeliğin 15 nci maddesi uyarınca tensiplerinize arzederim.

TAYYAR ALTIKULAÇ
Diyanet İşleri Başkanı
14.2.1982

******

T. C.
J. Gn. K.
İLÇE JANDARMA BÖLÜK KOMUTANLIĞI/MAHMUDİYE

İSTH : 0621-238-89/1130
KONU : Tehdit Mektubu

VALİLİK MAKAMINA
(Emniyet Müdürlüğüne)
İSTANBUL

İlçemiz Kaymakamı İsmet AKYOL'a, İliniz Tıp Fakültesi Topkapı Şubesi P. T. T. 'sinden 16. 05. 1989 tarihinde gönderilen bir grup Türk- İslam Sentezcisi adını taşıyan tehdit mektubu Ek'te sunulmuştur.

Gereğini Bilgilerinize Arz Ederim.

322. 05. 1989 J. K. İsmail ÖZCAN

EKLER:
EK/A (1) Adet Zarf
EK/B (1) Adet Tehdit Mektubu. Aslının fotokopisidir.

İsmet AKYOL
Kaymakam

******

9. 4. 1989

Kaymakam İsmet Akyol;

İsmet, temiz demekdir, amma ne yapalım ki bundan bazan muzharafat da sadır oluyor. 8 Nisan tarihli Yeni Nesil Gazetesinde ilk sahifada (Kaymakama bak) başlıklı yazıda marifetlerini okudum. Bir kere de ben diyeyim. Kaymakama bak....

Behey gafil, İslam eğer Atatürk ve laikliğe ters düşüyorsa Atatürk ve laiklik de İslama tersdir. bunlardan birinin mutlaka tercihi gerekecektir, iyi bil ki tercih başından beri İslamdır. Bu husuta bu güne kadar nice aslanlar uludular, hepsi künfeyekün olup öbür tarafı boyladılar.

Hiç düşünemiyor musun İslam gönüllerde, senin ilke dediğin şeyler Kanun sahifalarında... yaşıyor. Çek devlet desteğini bak ilke diye bir tümen kalır mı? İslam ise gönülden fışkırmıyor mu? Çünkü geleneklere ters ilke olmaz. Olsa da

sonsuz yaşamaz.

Atatürk... Atatürk evet anladık, bu bir gerçekdir. Pis emellerine, aldığın İslam düşmanlığı terbiyesi ile bunu ileri sürüp DDT ya da haşarat gibi neden yerinde.....

Din ile devlet işlerinin bir arada yürütülemeyeceği tezini yumurtluyorsun. Sakarya da Dumlupınarda Allah yolunda şehit mertebesi peşinde harp ile din bir arada olamaz demedi ki kimse. Şimdi... Dinden kopuk devleti yani din düşmanı idareyi kabul edemeyiz ve etmiyoruz da... Amma laikliğe evet.... ancak insanca olursa.. Ne demek müslümanın namazı için mescit bilmem neye aykırı imiş kapanmalı imiş... Hadi ordan kontak. Bu gün yaşadığın bu topraklar islam aşkı ile kazanılmıştır. Babandan mı kaldı sanıyorsun. Senin gibi haramzadelere burası zaten haramdır. Ahlaka İslama aykırı nice kuruluş `ve gösterişlere birşey mi diyoruz. Avrupalı olma iddiasında, sorarım Avrupa'da böyle zibidilik var mıdır? Yarın musallada başına namaz istemeyenlerden misiniz, isteyeceksen bu iki yüzlülük nedir?

Kaymakam bozuntusu,

Bu millet senin gibi İSLAM'a saldırma cür'etini kendinde bulan nice reziller gördü, velevki Şeytan oldukça görmeye devam edecektir. Ama şunu asla aklından çıkarma, senden önce İSLAM'a saldıranlar gibi senin de sonun layık olduğun çirkef kuyusu olacaktır. Bir ülkeyi daima yüzde birkaçlık aksiyon grubu yönlendirir. Sizler, uzun zamandır işte bunu yapıyorsunuz. Senin şahsi itliğin de işte bu ayrıcalıklı konumunuzun elinizden yavaş yavaş kayıp gittiğini hissetmenden kaynaklanıyor olmalı. Artık bu vatanın evlatların da (yavaş yavaş olsa) engelleri yıka yıka geliyorlar piç kurusu. Artık dövünme sırası sen ve Atatürkçü yandaşlarında.

Sırf kendin değil, ailenin de selametini ister isen yediğin haltlardan geri dönüp şu asil Millet'den özür dilersin. Yoksa hiç ummadığınız bir zamanda başına çok müessif olaylar gelebilir. Tamam mı tosuncuk?.....

Bir GRUP TÜRK-İSLAM SENTEZCİSİ

Aynının fotokopisidir. 22. 05. 1989

ASKERİN DİN BİLGİSİ*

ÖNSÖZ

İyi insan, iyi vatandaş ve iyi asker olmanın yolu eğitimden geçer. Bu nedenle eğitim, Silahlı Kuvvetlerdeki etkinliklerin özünü oluşturmaktadır. Silahı olmayan ama iyi eğitim görmüş bir asker, kendisine verilen her türlü görevi en iyi ve en verimli biçimde yapabilir. Buna karşılık, eğitimsiz bir asker, silahı ne denli güçlü olursa olsun başarıya ulaşamaz.

Eğitim ruh, kafa ve beden gelişimini ve gücünü artıracak düzeyde gerçekleştirilirse, istenen ve beklenen verimi sağlayabilir. Kısaca, sağlıklı ve dengeli bir eğitim ancak bu üç öğenin, yani ruh, kafa ve bedenin birbiriyle uyumlu biçimde eğitilmesiyle oluşur.

Bir asker, insan ruhundaki vatan ve millet sevgisinin büyüklüğü oranında bu değerler uğrunda fedakarlıklarda bulunur. Gerektiğinde bu değerler için hiç çekinmeden, gözünü kırpmadan canını verir. Kendine, ailesine, milletine ve hatta insanlığa karşı görevlerinin neler olduğunun bilincine varmak ve bu yolda fedakarlıklara hazır olmak o kişinin ruh ve kafa eğitiminin gelişmiş olmasına bağlıdır. Olumlu ve sağlıklı bir ruh ve kafa yapısına sahip olmak da sağlam bedenin varlığı ile mümkündür. İşte bu nedenlerledir ki, gençlerimizin, vatan ve millet gibi üstün değerler uğrunda her yönden fedakarlıklara hazır duruma getirilebilmeleri için özellik ve öncelikle onların eğitim ve öğretimlerine önem verilmelidir. Onların, sözü edilen bu varlıklara büyük sevgi ve inançla bağlı olmalarını sağlayacak, bu sevgi ve inançlarını pekiştirecek her türlü önlem alınmalıdır.

---

* Genelkurmay Başkanlığı Kara Kuvvetleri Komutanlığı Ankara Basımevi, 1981'de çıkarılan kitap, toplam 380 sayfadan oluşuyor. Hazırlayanlar: Osman Güngör Feyzioğlu, Ahmet Okutan ve Turgut Durukan. Biz, konumuzla yakından ve dolaysız ilgisi olan yerleri aldık. Ayrıca kitapta, 200'den fazla Kur'an Ayeti ve Peygamber Hadisi'nin yanında çok sayıda ilahi de yer alıyor.

Halkımızın en büyük inanç müessesesi olan İslam dini ve bu dinin gereklerine uygun olarak geliştirilmiş vatan ve millet anlayışı ve sevgisi, çok daha mutlu ve güçlü bir Türkiye'nin gerçekleşmesinde büyük etken olacaktır. Hiçbir zaman gözden uzak tutulmaması gereken husus İslam dininin, bir birlik ve bütünlük dini oluşudur. İnsanlar arasında kardeşliği ve sevgiyi telkin eden bir dinin milli birlik, beraberlik ve bütünlüğü yüceltmesinden daha doğal ne olabilir? Bu anlayış bize, aynı büyük ve soylu milletin çocukları olmanın talihini ve mutluluğunu paylaşmanın eşsiz zevkini tattırır. Bu noktada şu hususa da dikkat etmeliyiz ki, İslam dini, yüzyıllardan beri kendine musallat olan hurafe, safsata ve batıl inançlardan arındırıldığı oranda, getirdiği esaslarla ve gerçek yüzüyle insanlık için bir umut ve mutluluk kaynağı olma onurunu daima koruyacaktır. Gene unutmamalıyız ki, hurafe, safsata ve batıl inançların gerçek dinle ve özellikle İslam diniyle hiçbir ilgisi yoktur. Öyleyse, çağdaş kültür düzeyinin üstüne çıkmak, uygarlık öncülüğünde tarihin bize verdiği görevi en iyi biçimde yapmak, iyi insan ve iyi vatandaş olmanın huzurunu ve onurunu duymak, bizden sonraki kuşaklara daha mutlu ve daha güçlü bir vatan bırakmak için kutsal kitabımızın vurgulayarak üzerinde durduğu bilime ve bilimin kılavuzluğuna hem toplumsal hem de bireysel yaşamımızda gerekli yeri ve önemi vermek zorundayız. Ulu Önderimiz ATATÜRK'ün, "Hayatta en hakiki mürşit ilimdir" özdeyişinin, İslam dininin bu konudaki hüküm ve görüşleriyle nasıl bir uyarlık içinde bulunduğunun gözden uzak tutulmamasında büyük yararlar vardır.

İnsanlara temizliği, doğruluk ve dürüstlüğü, çalışmayı, birbirini sevip saymayı, vatan ve millet uğrunda ölmeyi ve her alanda iyi ve yüksek ahlak sahibi, erdemli kişiler olmayı telkin eden bir dinin mensupları olmak, elbette sonsuz bir onur ve kıvanç nedenidir. Müslümanlığın özünde, gerçek insanlığın kabul etmeyeceği hiçbirşey yoktur. Yeter ki bu özü bularak ve ona sadık kalarak davranışlarımızı ayarlayalım. O zaman aynı milletin çocukları olmanın mutluluğunu duyar, birbirimizi daha çok sever, daha çok sayarız.

İşte bu anlayışladır ki, erlerimizin ruh eğitimini geliştirmek ve bu konudaki çalışmalara yeterli katkıyı sağlamak amacıyla ASKERİN DİN BİLGİSİ adlı kitap hazırlanmıştır. Kitap, erlerimize olduğu kadar, bu alanda ön bilgileri edinmek isteyecek herkes için yararlı olacak nitelikleri taşımaktadır. **Ayrıca, bu kitabın, bilgi vermekten de öteye, İslamlık gibi evrensel bir dinin insanları mutlu etmeye yönelik amaçlarını,** örnekleme yoluyla vurgulama yöntemine uygun biçimde düzenlendiği de dikkati çekecektir.*

Osman Güngör FEYZİOĞLU

DERS KONULARININ İŞLENMESİNE AİT ÖĞRETMENE NOT

1. Derslerin okutulmasında, kitapta bulunan her konu, bütünün tamamlayıcı bir bölümü olarak ele alınacaktır. 16 ders konusu ve bunlara bağlı okuma örnekleri, birbirlerinden ayrı ve birbirleriyle ilişkisi olmayan parçalar olarak değerlendirilmeyecektir.

2. Konular işlenirken, ulusumuzun, dinsel olduğu kadar ulusal inanç ve ahlakının da temel yapısı, anlatımda bütünleştirilecektir. Başka bir deyişle, tarih boyunca süregelen ulusal adetlerimizin ve ahlak anlayışlarımızın Müslümanlığın esasları ile birbirine karşıt düşen değil, birbirine uyan, hatta birbirini tamamlayan nitelikler olduğu göz önünde bulundurulacaktır.

3. Her şeyden önce en olgun anlamda bir insanlık ve uygarlık dini olan Müslümanlığın getirdiği birlik ve barberlik anlayışı ile Atatürk İlkelerinin ve Anayasamızla öteki yasalarımızın bu konudaki esaslarının ne denli uyumlu anlayışlar olduğuna dikkat edilecek ve önem verilecektir.** Özellikle, di-

* Önsözden de anlaşılacağı gibi; amaç askere Din bilgisi ve kültürü vermek değil, onu İslami öğretilerle donatmaktır. Burada resmi din ile resmi siyaset'in bir karışımı sözkonusudur.(FB)

** Bu çerçevede Atatürkçülük ile İslamiyet arasında özdeşlik yaratılmıştır. (FB)

nimizdeki inanç ve vicdan özgürlüğü anlayışının Laiklik ilkesiyle uyumu vurgulanacak, bu yoldan insan onuruna verilen değerin üzerinde durulacaktır.

4. Ders konuları işlenirken, konu dışı olay, ideolojik ve siyasal görüş, anlayış ve açıklamalara yer verilmeyecek, kötü, yanlış, hurafe ve safsataya dayanan örneklerin tartışılmasına hiçbir şekilde yol açılmayacaktır.

5. Ulusumuzun din anlayışının, öteki Müslüman toplumlarla dayanışmaya nasıl bir yön verdiği anlatılırken, ulusal varlığımızın ve çıkarlarımızın bu anlayış içerisinde tuttuğu önemli ve üstün yer özenle belirtilecektir.

6. Her ders konusunun işlenmesinde, ulusumuzun yapıcı, yaratıcı ve geliştirici karekteri; bu karekterin İslamlık esasları ile uyumlu olduğu, ulusumuzun doğruya, iyiye ve güzele olan eğilim ve tutkunluğu; ideal düzeydeki insan ve insanlık anlayışındaki seçkin niteliği, Türklüğün, İslamlığın yayılmasında ve savunulmasında tuttuğu yerin ve yaptığı öncülüğün önemi özellikle vurgulanacaktır.

7. Her ders birimi;

a. Ders konusu ve açıklayıcı sorular,

b. Kuran'dan ayetler ve Peygamberimizin bazı hadisleri,

c. Okuma örnekleri'nden oluşmaktadır. Bu bölümler ders birimi bütününü oluşturacak biçimde düzenlenmiştir. Uygulama yapılırken bu husus göz önünde bulundurulacaktır.

8. Ders konularının iyice öğrenilip anlaşılması bakımından:

a. "Açıklayıcı Sorular" üzerinde yeterince durulacaktır.

b. "Kuran'dan Ayetler ve Peygamberimizin Bazı Hadisleri"nden seçilecek örnekler üzerinde, konuyu açıklayıcı ve tamamlayıcı biçimde durulacaktır. Kitabın ve ders konusunun ruhuna uymayan açıklama ve yorumlar yapılmayacaktır.

c. "Okuma parçaları" örneklerinde öncelik ve özellikle "Atatürk'ten seçmeler" üzerinde, konuyu açıklama ve değerlendirme bakımlarından, önem ve ısrarla durulacak, öteki örneklerden seçilecekler, konunun işleniş ve gelişimine uygun biçimde okutulup açıklanacaktır.

9. Ders konularında ve okuma parçalarında, geçen eski ve

yabancı sözcüklerle özel ad ve terimleri açıklayıcı sözlükler kitabın sonuna konmuştur. Gerektiğinde bu sözlüklerden yararlanılacak, sözcük, ad, terim ve deyimlerin açıklanmasında bu sözlüklerde bulunmayan açıklama ve değerlendirmelere yer verilmeyecektir.

10. Ders konularına ve açıklamalara ilişkin olarak, uygulamalardan doğacak bütün görüş ve öneriler konusunda başemirde belirtilen biçimde ve yolda hareket edilecektir.

******

Ders : 1

DİN

1. Din Nedir?
2. Dinin Toplum İçindeki Önemi
3. İlkel Toplumlarda Din ve Dinsel İnanç
4. İlk Çağlardan Günümüze Dek Dinsel Gelişim
5. İslam'ın Doğuşu ve Evrensel Bir Din Oluşu

Din Nedir?

Dünya yaratılalıdan beri toplum bir dine inanmış ve bir tapınağa devam etmiştir. Dinsel inancı olmayan, tapınağı bulunmayan bir toplum şimdiye değin tarihte görülmemiştir. Öyleyse, bu denli önemli ve insanlık kadar eski, insanın, her an onunla birlikte olduğu, hatta içinde duyduğu bu din nedir? Dini nasıl tanımlayabiliriz? Gerçekte, bunu çoğu kez sizler de düşünmüş, karşılığını bulmaya çalışmışsınızdır.

Dinsel kuralların ya da buyrukların gerçek olabilmesi için bunları Allah'ın bildirmesi gerekir. Allah katından bildirilmeyen buyruklar kutsal ve dinsel kurallar olamaz.* Buna ancak yalancı ya da çıkarcı kimi kişilerin, insanlara din diye inandırmaya çalıştıkları uydurma, gerçek olmayan türlü hurafeler diyebiliriz. Hurafe demek, anlamsız söz, boş inanç de-

* Dinin, tarihsel ve toplumsal bilime uymayan bir tanımı ve anlatımıdır bu. (FB)

mektir. Hurafenin aslı esası yoktur. Hurafe uydurmadır, yalandır. Dünyada bu gibi uydurmalara, yalanlara inanmış insanlar ve toplumlar olmuştur-ve şimdi de vardır. Bunların çoğu kendi elleriyle yaptıkları putlara tapmışlar, günümüzde bile tapınmayı sürdürmektedirler. Böyle, içlerinde hurafeler olan, gerçekle ilgisi bulunmayan, insanların uydurdukları dinlere "batıl dinler" diyoruz. Öyleyse gerçek din nedir?

Gerçek din, "insanları hep iyi yola çağıran ilahi (Tanrısal) buyruklar topluluğudur" diye tanımlanabilir. Gerçek dinin buyrukları insanları iyiliğe ve mutluluğa götürür. Bu buyruklar gerçek peygamberler aracılığı ile Allah katından toplum için gönderilmiştir. Buna göre, dinsel buyrukların gerçek olabilmeleri için iki temele dayanmaları gerekir. Bu temellerden birincisi, bu buyrukların Allah katından gönderilmiş olmaları, ikincisi de insanlığın iyiliğini ve mutluluğunu amaç edinmeleridir. Tanrısal olmayan buyruklar topluluğu, hangi amaca yönelik olursa olsun, hiçbir zaman gerçek din olamaz.

Dinin Toplum İçindeki Önemi

Bir toplumu oluşturan insanları birbirine yaklaştıran ve bağlayan ancak manevi bağlardır. Bu bağlar, vatan sevgisi, aile sevgisi ve ulusal ülküler ve dilekler gibi değerlerden oluşur. Dinsel inançlarımız, yaşantımız bunların hepsini içerisine alır, tümünü kapsar.

Bizim dinimiz "Bütün Müslümanlar kardeştir" buyurur. Müslümanlık, yaratandan ötürü yaratılmışı sevmeyi ister. Dinimiz vatan ve ulus sevgisini, ulus olarak birlik ve beraberliği, kardeşçe yaşamayı, hatta başka dinlerden olanlara da saygılı olmayı buyurur. Bu bakımdan, toplumumuzun huzur bulmasında, her türlü manevi değerlerinin sürekli olmasında ve ahlak kurallarının sağlam kalmasında dinimizin yeri ve değeri çok büyüktür.

Şöyle bir düşünelim; yüce dinimiz, asker olarak bizlere vatanımız için seve seve can vermeyi, yatan ve ulus yolunda hiçbir özveriden (fedakarlıktan) kaçınmamayı buyurmuyor

mu? Bundan ötürü değil midir ki, ŞEHİTLİK bir asker için en yüksek rütbe olarak biliniyor. Şehit olan Allah katında en seçkin yeri alıyor. Cennet onun yani şehidin yeri (mekanı) oluyor. GAZİ, yani vatan ve ulus uğrunda düşmanla savaşan, bu yolda korkmadan, yılmadan düşmanın üstüne atılmak için savaşa katılan kişi en onurlu, en saygın insan sayılır. Bu rütbeleri ve onuru askere kazandıran manevi değerlerin başında kuşkusuz "din" gelmektedir.

İnsanların, yeryüzünde yaratılmasından zamanımıza değin dinin var olduğunu öğrenmiştik.* Bu gerçek de, insanlarla dinsel yaşantının birbirini tamamladığını ve her insanın ekmeğe, suya olan gereksinme gibi dine inanmasının da ruhsal bir gereksinme olduğunu kanıtlar. Öyleyse, insanların yüreği, gönlü Tanrısal inanç ve duygularla dolmaya her an hazırdır. Bu yönden de dinle toplumu birbirinden ayrı düşünemeyiz. Öyleki, bir ulusu oluşturan öğelerden olan vatan birliği, dil birliği, ülkü birliğinin yanında bir de din birliği vardır. Ulusu oluşturan kişiler arasındaki ilişkileri düzenleyen ya da toplum disiplinini kuran ahlak ve hukuk kurallarının en büyük yardımcısı, hatta bunların kaynağı dindir.

Hukuk yasalarımıza göre tanık ya da kanıtlarla ispatlanamayan suçlar ve suçlular cezasız kalır. Bu nedenle mahkemelerimizde kanıt yetersizliğinden ya da esas suçluların bulunmayışından birçok dosyalar kapanır. İşte bundan sonradır ki din, en büyük etkendir. Hukuk yasaları yoluyla cezalandırılmayan suçluların cezaları din yönünden asla cezasız bırakılmaz. Yüce Allah, kutsal kitabımız Kuran-ı Kerim'de buyrulan "Tanrı'n, hiç kuşku yok ki herkese yaptığı işlerin karşılığını verecektir. Tanrı'n onların bütün yaptıklarını bilir." (Hut/111) ayetine içtenlikle inanan bir Müslüman kötü bir dav-

* Bilimdışı bir saptamadır. Çünkü 3 milyon yıl önce varolan insan türünün o sırada değil din, en küçük bir sihirsel düşünüşü bile yoktu. Dinler öncesi sihirsel düşünüşün geçmişi 10-15 bin yıldır. Dinler ise yaklaşık 5000 yıl önce ortaya çıktılar. Dolayısıyla "dünya yaratılalıdan beri din vardır" demek, tipik Tevrat-Kur'an söylemidir. Çünkü her ikisi de, dinleri ilk insan olan Hz. Adem'den başlatmaktadır.(FB)

ranışta bulunabilir mi? Bir suç, bu dünyada hukuk yasaları ile cezasız kalsa da Tanrısal adalet kesin olarak bir gün kendini gösterecektir. Böyle bir inanca sahip olan kişi, bu inancı nedeniyle her zaman iyiye, kötü davranışlardan kaçınmaya yönelecektir. Çünkü, her insanın ne yaptığını ve neler düşündüğünü Yüce Allah bilir. Bu nedenle, Tanrısal cezaya değil, Tanrısal mükafata kavuşmak her Müslüman için bir amaçtır. Bu amaca ulaşabilmek için her zaman yasalara, kişilere saygılı, ahlaklı ve örnek insan olmaya çalışacaktır. Böylece toplumu oluşturan kişiler arasında sevgiye ve saygıya dayanan karşılıklı bir güven doğacaktır. Bu da toplumda birlik ve beraberlik ruhunun gelişmesini ve pekişmesini sağlar.

İlkel Toplumlarda Din ve Dinsel İnanç

Dinler tarihi gösteriyor ki, uygar olsun, ilkel olsun, bilgili olsun, bilgisiz olsun bütün insanlarda din duygusu vardır. Bir zamanlar mağaralarda yaşamış olan ilkel insanlar da bu duygudan yoksun değillerdi. Bunların kendilerine göre tapındıkları ve bir dine inandıkları, araştırmalar sonucu kesinlikle bilinmektedir.

İslam'ın Doğuşu ve Evrensel Bir Din Oluşu

İslam dini, dünyanın ilk insanı ve ilk peygamberi olan Hazreti Adem'le başlayıp sayısız peygamberlerle gelişen ve Hazreti Muhammed'le son şeklini almış olan gerçek bir semavi dindir. İnsanları iyiliğe ve mutluluğa götüren bir yoldur. Hazreti Adem'den Hazreti Muhammed'e kadar Allah tarafından görevlendirilen birçok peygamberler bu yolun kılavuzları olmuştur.

İslam dini dünyanın ilk insanı olan Hazreti Adem'le*

* Bu saptama da doğru değil. Hz. Adem, ilkel komünal bir toplumun üyesi olarak ya dinsiz idi ya da henüz din disiplinli olmayan sihirsel düşünüşün sahibi biriydi. Burada da, egemen İslami görüş benimsenmiş.(FB)

başladığına göre, onun doğuşu insanlığın başlangıcında gerçekleşmiş oluyor. Hazreti Adem'den Hazreti Muhammed'e gelinceye kadar birçok peygamberler, zamanlarının gereksinmelerine göre, bu dinin kurallarını ve ilkelerini insanlara duyurmaya çalışmışlardır. Hazreti İsa'dan sonra, 6 ncı yüzyılda, Hazreti Muhammed İslam dinine, insanlığın gelişimine uygun olarak son biçimini veriyor. Böylece İslam dini dünyanın ve insanlığın son gerçek dini oluyor.

İslam dini dil, soy, ulus ve cins ayrımı gözetmeksizin bütün insanlara seslendiği için evrensel bir dindir. Bu dine göre, bütün evreni yaratan Yüce Allah bütün insanların Allah'ıdır.

ATATÜRK'TEN SEÇMELER

- I -

Tanrı birdir, büyüktür. Tanrısal olguların belirmesine bakarak diyebiliriz ki, insanlar iki sınıfta, iki dönemde düşünülebilir. İlk dönem, insanlığın çocukluk ve gençlik dönemidir. İkinci dönem, insanlığın erginlik ve olgunluk dönemidir. İnsanlık birinci dönemde tıpkı bir çocuk gibi, tıpkı bir genç gibi, yakından, maddi aracılarla kendisiyle uğraşmayı gerektirir. Tanrı, kullarının gerekli olan olgunlaşma noktasına kadar, içlerinden (seçtiği) aracılarla da olsa, onlarla uğraşmayı Tanrılık gereği saymıştır. Onlara Hazreti Adem'den başlayarak sonsuz (sayıda) denecek kadar çok nebiler, peygamberler ve resuller göndermiştir. Fakat, Peygamberimiz aracılığı ile en son din, uygarlık gerçeklerini verdikten sonra, artık insanlarla aracı ile ilişki kurmayı gerekli görmemiştir. İnsanlığın anlayış, aydınlanma ve olgunlaşma derecesinin doğrudan doğruya Tanrısal ilhamlarla ilişki kurma yeteneğine ulaştığını kabul buyurmuştur. Ve bu nedenledir ki, Peygamberimiz, Hatemülenbiya (son peygamber) olmuştur ve kitabı (Kuran-ı Kerim) hiç eksiği olmayan (en olgun) kitaptır.

(Söylev ve Demeçler -I nci Cilt)

Bizim dinimiz en akla uygun ve en doğal bir dindir. Ve ancak bundan dolayı son din olmuştur. Bir dinin doğal olması için akla, fenne, bilime ve mantığa uyması gerekir. Bizim dinimiz bunlara tam olarak uygundur.

(Söylev ve Demeçler -II nci Cilt)

ASKERE GİDERKEN HASAN ÇAVUŞ'A BABASININ ÖĞÜTLERİ

"Evladım! Askere çağırılmadığın zaman üzül; çağırıldığında da sevinerek koş. Askerde senden üstün olanları say, itaatlı ol. Verdikleri dersleri, söyledikleri sözleri can kulağıyla dinle; kafana iyi yerleştir. Verilen silahı öperek başına koy; o sana milletin mukaddes bir emanetidir. Onu korumamak, emanete hiyanettir. Emanete hiyanet edenleri Allah da sevmez Peygamber de. Sakın ona toz kondurma; onu canın gibi koru. Nişancı ol ki, tek başına beş on kişiye karşı durabilesin. Sana verilen cephaneyi iyi kullan ki, babanın veya annenin köyde verdiği vergiyi boşa harcamış olmayasın. Düşman yakınında ne görür ve ne duyarsan, hemen üstlerine, amirlerine haber ver. İlerlerken ve ateş ederken yolun ve yerin iyisini tut; oradan ayrılma. İleri emrini sabırsızlıkla bekle. Hele geri, sakın ha! Eger böyle bir şey duyarsan, bu sözün dönmek için değil, düşmanı yenmek için bir hile olduğunu anla. Geri emri alırsan, bunun, düşmana arka çevirmek değil, düşmanı zayıflatmak ve daha büyük bir kuvvetle onun üzerine biraz sonra atılmak için yay gibi gerilmek anlamına geldiğini unutma. Büyük bir tehlike karşısında kalırsan, hiç şaşırıp kalma, yüreğini bozma. Tehlike arttıkça keyfin ve cesaretin de artsın. Yoksuzluk şiddetlendikçe diren; cephanen azaldıkça sabrın ve güvenin artsın. Çünkü erlik ve Türk'lük sınavı geçireceksin demektir. Savaş için eline verilen kılıca kısa deme; Allah deyip de ileriye doğru bir adım atınca o kılıç uzar. Fakat geri dönecek olursan, işte o zaman gerçekten

kısalır. Düşmana öyle bir saldır ki, yüreği hoplasın, korkudan sinirleri gevşesin, dudakları çatlasın. Onu bulduğun yerde yakala, ele geçmezse kovala, sakın peşini bırakma. Unutma ki düşman karşısında gösterilen gevşeklik, düşmanın işine yarar. Elindeki tüfek bozulup parçalanırsa, pazun kuvvetlensin, süngün parlasın. Haydi benim sevgili oğlum! Daima savaşa hazır ol. Allah seninle beraberdir!".

Ahmet Hamdi AKSEKİ
(ASKERE DİN KİTABI'ndan)

SEMAVİ DİNLER

Semavi dinler ilahi (Tanrısal) ve gerçek dinlerdir. İlahi olmayan dinlere batıl, yani gerçek olmayan dinler denir. İlahi dinleri batıl dinlerden ayıran başlıca özellikler şunlardır;*

İlahi dinler akılcı ve uygar gelişmeyi ve toplumun çıkarlarının amaçlanmasını ister. Yani ilahi buyruklar, hep insanlığın maddi ve manevi mutluluğu içindir. İlahi buyrukları insanlara tebliğ eden (bildiren) peygamberlerin hepsi de tarihte büyük kişiler olarak bilinir. Onlar din gibi büyük toplumsal müesseselerin (kurumların) kurucularıdır. Sihirbazlarla, kahinlerle, bilgin ya da hükümdarlarla karşılaştırılamazlar.

Bu nedenlerle Allah zihinlerde asla tasavvur edilemez. Çünkü, bizler ancak gördüğümüz madde olan şeyleri tasavvur edebiliriz. Allah, madde değil ki görelim ve tasavvur edebilelim. Bunun için Allah, nasıldır, nasıl bilinir, nasıl görüp işitir, bunları anlayamayız. Çünkü bizim aklımız bu kadarları bilemez. Bir şairin dediği gibi O "yücelerden yücedir, kimse bilmez nicedir."

Allah'ın Varlığını Akıl Yönünden Nasıl Buluruz?

İnsan aklı O'nu kavramada güçsüz ve yetersiz kaldığı için

* Semavi dinlerin gerçek, diğerlerinin batıl dinler olduğu yolundaki iddia da bilimsel sosyolojik gerçeklerle bağdaşmıyor. Tersine bu görüş, İslamlığın bağnazlığını taklit edip, fikri cephanesini ondan alıyor. (FB)

nasıl olduğunu tasavvur edemediğimiz Yüce Allah'ın varlığını, çevremize biraz düşünerek bakacak olursak hemen anlar, inanırız.

Her eser, bir yapıcının, bir ustanın elinden çıkar, yapıcısı olmadan bir maddede kendiliğinden değişiklik olmaz. Evimizi yapan bir usta, masamızı yapan bir marangoz vardır. Bu yapıcıların olmaması halinde evden, masadan söz etmek saçmadır. Bunun gibi evrenin, bir yapıcısı ve yöneticisi olmadan kendiliğinden oluştuğunu ileri sürmek de benzer biçimde saçmadır. Öyleyse bu evren düzenini yoktan yaratan, yöneten, bizleri yaratan, yaşatan, türlü gereksinmemizi önümüze seren bir yüce varlığın olması gerekir ki, o yüce varlığa da Allah diyoruz.

Böylece varlığına inandığımız Yüce Allah, kısa da olsa bize yaşam verdi, can verdi. Bu dünyayı bizlere bir sınav yeri yaptı. Bu sınav, ahlak, erdem (fazilet) ve O'na kulluk etme sınavıdır. Bu kısacık yaşam süresi içerisinde ahlaklı, faziletli yaşayıp kulluk görevini eksiksiz yapanlara ahret yaşamında iyilikler, iyi yerler verecek O'dur. Hepimizin de katında toplanacağımız ve her davranışımızın hesabını vereceğimiz varlık, O'dur. O'nun isteği ve buyruğu dışında bir yaprak bile yere düşmez.

O' öyle bir yüce varlıktır ki, düşünebilen herkes için yaptıkları, yarattıkları ile apaçık gözlerimizin önünde, gönlümüzde, yüreğimizde ve bütün benliğimizdedir.

Allah'a İnanmanın Davranışlar ve Moral Üzerine Etkisi:

Varlığını, yüceliğini eserleri ve sıfatları ile tanıdığımız Allah'a inanmak, kişilerin davranışları, düşünceleri ve moralleri üzerinde büyük etkiler yapar. İslam dinine göre kişiler, serbest istek ve iradeleri sonucu yaptıkları hareketleri nedeniyle ödüllendirilirler ya da cezalandırılırlar. Kişilerin serbest davranışları hatta konuşmaları inançlarına bağlıdır. Başkalarına zarar verilmesinin kötü bir davranış olduğuna inanan bir kişi, başka bir kimseye asla kötülük yapamaz. Allah'ın varlığına, O'nun her şeyi bildiğine, gördüğüne inanan, O'nu canından çok

seven bir Müslüman, Yüce Allah'ın "... İyilik etmek, fenalıktan sakınmak üzere yardımlaşın..." (Maide/2) buyruğunun dışına çıkabilir mi hiç? O kişi canından çok sevdiği Allah'ın buyruklarına böylece uymaktan daha büyük mutluluk düşünemez. Hırsızlık yapanlara ne büyük cezaların, Allah tarafından mutlak verileceğine inanan bir Müslüman, hangi koşullar altında olursa olsun, hiçbir zaman başkalarının haklarına el uzatmaz. Yüce Allah'ına gönülden bağlı bir asker:

"Allah yolunda öldürülenleri (şehit olanları) ölülerden saymayın. Rab'leri katında diridirler. Allah'ın ihsan ettiği nimetlerle rızıklanırlar." (Ali İmran-169) ilahi buyruğuna inandığı için savaştan korkmaz, düşmandan kaçmaz. Bütün sıkıntılara göğüs gerer. Askerlik görevinin kutsal bir görev, en yüce bir ibadet olduğunu kabullenir ve içtenlikle yapar. Düşmanlardan korkmaz. Çünkü Yüce Allah'ın daima kendisine yardımcı olduğunu, düşman karşısında hiçbir zaman yalnız kalmayacağını bilir. İşte bu inanç o askeri bütün güçlük ve tehlikeler karşısında güçlü yapar. Onun hiçbir şeyden yılmamasını sağlar. Onu daima üstün bir morale sahip kılar.

ATATÜRK'TEN SEÇMELER

I

Bizim dinimiz için herkesin elinde bir ölçü vardır. Bu ölçü ile hangi şeyin bu dine uygun olup olmadığını kolayca değerlendirebilirsiniz. Hangi şey ki akla, mantığa, kamunun çıkarlarına uygundur, biliniz ki o bizim dinimize de uygundur. Bir şey akıl ve mantığa, ulusun çıkarlarına, İslam'ın çıkarlarına uygunsa kimseye sormayın. O şey dinseldir. Eğer bizim dinimiz aklın, mantığın uyduğu bir din olmasaydı en olgun (din) olmazdı, en son din olmazdı.

(Söylev ve Demeçler, II nci Cilt)

II

Türk ulusu dinine daha bağlı olmalıdır. Yani bütün sadeliği ile dindar olmalıdır, demek istiyorum. Akla aykırı, ilerlemeye

engel hiçbir şeyi içine almıyor. Oysaki Türkiye'ye bağımsızlığını veren bu Türk ulusu içinde daha karışık, yapma, doğru olmayan inançlardan oluşan bir din daha vardır. Fakat bunları benimsemiş olan bilgisizler, güçsüzler sırası gelince aydınlanacaklardır. Onlar ışığa yaklaşmazlarsa kendilerini yok etmişler demektir.

(Tasvir Gazetesi, 11. II-1924)

İSLAMİYETİN ANLAMI

İslamiyet, Kur'an'a inanmaktır. Hz. Muhammed'in Peygamberliğini kabullenmektir. İman esaslarını dil ile söylemek, kalp ile tasdik etmektir.

İslamiyet, bir ahlak düzenidir. Adalet düzenidir. Fazilet düzenidir.

İslamiyet, bir vicdan işidir. Kalp işidir. Gönül işidir.

İslamiyet, Tanrı'ya kulluk etmektir. İbadet etmektir. Hizmet etmektir.

Bir lokma bir hırka yeter zihniyeti gütmek, İslamiyet demek değildir. Çalışmayı terkedip tembelliği seçmek, İslamiyet demek değildir. Bilime, tekniğe ve san'ata yüz çevirip inzivaya çekilmek, İslamiyet demek değildir.

İnançları çıkarcılık nedeni ile kötüye kullanmak, iki yüzlülüğü adet edinmek ve şekilcilikle yetinmek İslamiyet değildir.

Koğuculuk, dedikoduculuk ve arabozuculuk İslamiyet'te yoktur. Sihirbazlık, falcılık ve üfürükçülük de İslamiyet'te yoktur. Yalancılık, dolandırıcılık ve çıkarcılık İslamiyet'te hiç yoktur.

İslamiyet'te insanlara saygı vardır, sevgi vardır, bağlılık vardır. İslamiyet'te doğruluk, iyilik ve kadirbilirlik vardır.

İslamiyet kumara karşıdır. Çalmaya karşıdır. Yetimin hakkını almaya karşıdır. Kıskançlığa, hilekarlığa ve vurgunculuğa da karşıdır İslamiyet.

İslamiyet yumuşaklıktır, affetmektir ve sabretmektir. İslamiyet birliktir, dirliktir ve düzenliktir.

İslamiyet hilafetçilik, bölücülük ve Cumhuriyeti yıkıcılık

değildir.

Görülüyor ki dinimiz Kuran'ı ile, Peygamber'i ile ve öğütleri ile insanları gerçekten olgun kılmak için gönderilmiştir. Umarız ki her müslüman şekilcilikle yetinmesin ve İslamiyet'in sözünü ettiğimiz gerçek anlamlarına nüfuz etsin.

Prof. Dr. İbrahim Agah ÇUBUKÇU
(İSLAM'IN TEMEL BİLGİLERİ)

Meleklere İnanmanın Davranışlarımıza ve Moralimiz Üzerine Etkileri:

Kuran-ı Kerim'de, savaşan askere Yüce Allah'ın melekleri yardıma göndereceğini konu edinen ayetler var. Onlar vatanı için düşmanla çarpışan askeri yüreklendirir, düşman karşısında yılmadan, çekinmeden savaşmasına yardımcı olurlar. Bu da gösteriyor ki, vatanı için dövüşen askerin Allah katında ayrı ve seçkin bir yeri vardır. Bunu bilen ve Allah'ın kendisine yardımcı olduğuna inanan ve güvenen askerin zaferi kazanmasına hangi güç engel olabilir? Yüzyıllarca, imanlı Türk askerinin, savaş alanlarında zaferden zafere koşarken, düşmana saldırırken "Allah! Allah!" diye çağırıları bu inancın sonucu değil midir? Koruyucu melekleriyle Alah'ın kendisini daima koruyacağına inanan askerin yüreğine hiç korku düşer mi? İşte Türk askeri tarihte hep böyle inançlı olmuştur ve bundan böyle de inançlı olacaktır.

Hazreti Peygamber, "Şeytan da, melek de insanoğluna sokularak onun yüreğine birtakım şeyler getirirler, bırakırlar. Şeytanın işi kötülüğe çağırmak, onu kötü ve zararlı olan şeylere kışkırtmak, hakkı yalanlamak ve haktan uzaklaştırmaktır."

ATATÜRK'TEN SEÇMELER

I

İnsanlara bilgi ve olgunluk veren dinimiz, son dindir. En olgun dindir. Çünkü dinimiz akla, mantığa, gerçeğe tam olarak

uyuyor. Eğer akla, mantığa ve gerçeğe uymamış olsaydı, bununla öteki ilahi tabiat (doğa) yasaları arasında karşıtlık olması gerekirdi. Çünkü tüm yaratılış yasalarını yapan Yüce Allah'tır.

(Söylev ve Demeçler -II nci Cilt)

II

Allah'a hamdolsun ki hepimiz Müslümanız, hepimiz dindarız. Artık bizim dinin gereklerini öğrenmek için şundan bundan derse ve akıl hocalığına gereksinimimiz yoktur. Analarımızın, babalarımızın kucaklarında verdikleri dersler bile, bize dinimizin esaslarını anlatmaya yeter.

(Söylev ve Demeçler -II nci Cilt)

III

Toplumsal yaşamında hiç kimsenin bir özel sınıf durumunda varlığını korumaya hakkı yoktur. Kendilerinde böyle bir hak görenler dinin hükümlerine uygun davaranışta bulunmuş olmazlar. Bizde ruhbanlık yoktur, hepimiz eşitiz ve dinimizin hükümlerini eşit olarak öğrenmek zorundayız. Her kişinin dinini, diyanetini, imanını öğrenmek için bir yere gereksinimi vardır. Orası da okuldur.

(Söylev ve Demeçler -II nci Cilt)

KUTSAL KİTAPLAR

a. Tevrat:

Hz. Musa'ya bildirilen ilahi bir kitaptır. O vakitler bu kitabın buyruklarına göre hareket ederlerdi. Kitap çok az sayıda yazıldığı için okuyanlar da azdı. Hz. Musa'dan sonra zamanla çeşitli savaşlar sonucu İsrail Oğulları uzun süre tutsaklık altında kaldıklarından Tevrat'ı koruyamamışlardır. Hz. Musa'nın ölümünden yüzyıllar sonra, Hz. İsa'nın doğumundan 622

yıl önce Azra adında bir kahin, Tevrat'ın esas nüshasının Kudüs'te bulunduğunu ilan etti. Anlatılanlara göre bunu Azra yazmış ve içine bazı eklemeler yapmıştır.*

Bu kitap, Hz. Musa'dan çok sonra Tevrat'ın aslı diye çoğaltılmıştır. Bugün Yahudilerin ve Hıristiyanların **Ahdi Atik** (Eski Ahid) adını verdikleri Tevrat kitabı böylece oluşmuştur.

b. İncil:

İncil de, Hz. İsa'ya gönderilmiş bir Tanrısal kitaptır. Fakat bugün Hıristiyanların inandıkları İncil, Hz. İsa'ya Allah tarafından gönderilen İncil değildir.**

İncil, Ahd-i Cedid (Yeni Ahid) adı altında, dört İncil'den oluşmuştur. Gerçekte İncil'in bir tane olması gerekir. Çünkü Allah, Hz. İsa'ya bir İncil göndermiştir. Bu İncil'lerin dördü de Hz. İsa'nın yaşamını konu etmektedirler. Bunların içerisinde gerçek ilahi ayetler belki vardır.

Hz. İsa'dan sonraki ilk zamanlarda birbirine benzemiyen yüzlerce İncil vardı. Bu nedenle Hıristiyanlar arasında uzun yıllar süren din savaşları olmuştur. Son olarak Bizans İmparatoru Konstantin'in isteğiyle İsa'nın doğumundan 325 yıl sonra İznik'te din adamlarının katıldığı bir toplantı yapıldı. Toplantıda 100'ün üstünde Hıristiyan din bilgini bulundu. İşte bu toplantıda bugünkü dört İncil kabul edilmiştir.

İncil olarak benimsenen dört kitap da birçok noktalarda birbirinden ayrıdır. Birinde olan bir konu ötekinde yoktur. Bunların her biri, Hz. İsa'dan 50-100 yıl sonra yazılmştır. Bunları yazanların kendi kalemleri ile olan nüshaları tam olarak bulunmamaktadır. Bu İnciller yazarlarına göre adlandırılmıştır.

Biz Müslümanlar, Allah tarafından peygamberlerine gönderilen kitaplara inanırız. Fakat bugün elde bulunan ne

---

* Bu iddia, tarihsel açıdan doğru olmakla birlikte, esas olarak Müslümanların Yahudilik inancına bakış açısından kaynaklanıyor. (FB)

** Bu iddia makul olmakla birlikte İslami çevrelerin diğer dinleri küçümsemek için yaydıkları genel görüşün ifadesidir. (FB)

Tevrat'ı ve ne de İncil'leri bütünü ile ilahi kitap olarak kabul edemeyiz. Esas olarak eski kitapların hükümleri, Allah'ın son kitabı olan Kuran-ı Kerim ile kaldırılmıştır.*

Kuran-ı Kerim'in Hz. Peygambere Bildirilişi ve, Kitap Oluşu:

Kuran-ı Kerim, son Peygamber olarak görevlendirilen Hz. Muhammed'e Allah tarafından vahiy yoluyla bildirilmiş kutsal bir kitaptır. Bundan sonra, insanlık yeryüzünde kaldığı sürece, başka kutsal kitap gönderilmeyecektir. Bu nedenle kutsal kitapların sonuncusudur.

Dünyayı bilgisizlik karanlığından kurtarıp, her yeri gerçek ışığı ile aydınlatan ve her kelimesinin Allah sözü olduğunda kuşku bulunmayan bu kitaba saygılı olmak, O'na karşı sevgi duymak, gösterdiği yoldan gitmek biz insanlar için bir borçtur.. Bu nedenle onu sevelim, onun ilahi buyruklarına uyalım.

ATATÜRK'TEN SEÇMELER

I

Son olarak Kuran'ın çevrilmesi buyruğunu verdim. Bu da ilk kez olarak Türkçeye çevriliyor. Hz. Muhammed'in yaşamına ait bir kitabın çevirilmesi buyruğunu da verdim.

(Söylev ve Demeçler -II nci Cilt)

II

Minberlerden halkın anlayacağı dille ruh ve beyinlere seslenmekle Müslümanların vücudu canlanır, beyni temizlenir, inancı güçlenir, yüreği cesaret bulur. Fakat bu bakımdan büyük hatiplerin taşımaları gereken bilimsel nitelikler, özel değerlilikler ve dünyanın durumu hakkında bilgi sahibi olma önem taşır.

* Bu görüş, bilimsel değil İslami bir bakış açısından kaynaklanmaktadır. (FB)

KURAN

Dinimizin büyük kitabının adı, "Kuran" dır. Onu böyle adlandıran, kullar değil; bizzat kitabın sahibi Allah'tır. "Kuran", okunacak şey demektir. Yani okuma kitabı -Okumadan murat ise anlamaktır. Allah kendi kitabına, birçok yerlerinde "Mübin" sıfatını vermiştir. Mübin, beyan eden, o da "açıklayan" anlamına gelir. Dinimizin temeli olan kutsal kitabı, gizli manalar dolu bir sırlar dergisi gibi görüp gösterenler, Allah'ın, kendi kitabındaki açıklık, sarihlik hükmüne ve iradesine karşı koymuş olurlar. Kuran, anlaşılır bir kitaptır. O, ne bir bilmece ne bir muammadır. Allah'ın birliğine, Hazreti Muhammed'in yalvaçlığına inananlar için kutsal hayatın kaynağıdır. Kul, onda Yaradan'ın sözlerini işitir, buyruklarını öğrenir. Ölüm ve dirim üstüne O'nun söylediği gerçekleri dinler. O'nda varlığının anlamına girer. İnanan, inancının özünü bulur. Yanan ruhlara serinlik, ızdırap çeken gönüllere şifa, çözülmemiş dert düğümlerini açacaklara O'nda ferah vardır. Yüzlerce milyonluk ölümlü, asırlardan beri yüzlerce milyar defa O'ndan yaşama kudreti almıştır.

Hasan-Ali YÜCEL
(Hürriyet gene Hürriyet II'den)

BAZI YABANCI DÜŞÜNÜRLERİN KURAN-I KERİM'E İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Sana çağdaş olamadığımdan dolayı çok üzgünüm ey Muhammed, Öğreticisi ve yayıcısı olduğun bu Kitap senin değildir. O Tanrısaldır. Bunun Tanrısal olduğunu inkar etmek, var olan bilimlerin aslı olmadığını ileri sürmek kadar gülünçtür. Bunun için insanlık, senin gibi bir varlığı bir kez görmüş, bundan sonra da göremeyecektir. Ben görkemli katında saygı ile eğilirim.

BİSMARCK

KURAN'ın neresine baksan gözümde büyür. Bu öyle bir

üstünlüktür ki öteki özelliklerini içine alır.

CARLYLE

KURAN'a üstünkörü bir bakışla bakan kimse ilk kez onun gerçeklerine erişemez. Dikkat ettikçe güzelliklerine ve içindeki hikmetlere ve inceliklere hayran kalır.

J.N. GOETHE

KURAN, doğanın ezeli iyilik ve lütuf ile insana armağan ettiği semavi kitapların en güzelidir.

DR. MAURİS

KURAN'ı okudukça, O'nun bizi büyülediğini ve hayretlere düşürdüğünü, sonunda bize üstünlüğünü kabul ettirdiğini ve huzurunda bizi secdeye vardırdığını görürüz.

G.M. RODWEL

KURAN'ın kendisi devalı bir mucizedir. Bu kutsal Kitabın kendisi, aslının Allah tarafından gönderildiğini ispata yeter.

Arabistan'ın çıplak ve kısır çöllerini aydınlatan şair ve hatiplere meydan okuyan KURAN, bir ayetinin benzerini söylemelerini istemiş, fakat hiç kimse bu meydan okuyuşa karşı çıkamamıştır.

G. SALE

Avrupalılar içinde, KURAN'ı inceleyenler azdır. Bu bilgisizlik yüzünden ona çok iftira edilmektedir.

KURAN, Tanrısal buyruklara dayanarak Müslümanları en sıkı kardeşlik bağlarıyla bağlamıştır. Öyle bir kardeşlik ki, ırk, renk, dil farklarına önem vermez.

H.C. WELS

ATATÜRK'TEN SEÇMELER

Kendisine peygamberlik görevi verilen Fahrialem Efendimiz (Dünyanın övüncü olan Peygamberimiz) Mekke'de dünyaya

gelmiş bir mübarek varlık idi.

..... Son peygamber olan Muhammed Mustafa (Sallallahü Aleyhi Vesellam: Tanrı'nın selamı onun üzerine olsun) 1934 yıl önce Rumi Nisan içinde Rebiulevvel ayının on ikinci pazartesi gecesi sabaha doğru tan yeri ağarırken doğdu, gün doğmadan....

.... Hazreti Muhammed, çocukluk ve gençlik günlerini geçirdi. Fakat henüz peygamber olmadı. Yüzü nurlu, sözü melek gibi, akıllı ve görüşte benzersiz, sözüne bağlı ve yumuşak huylu ve mertlik ve insanlık bakımından başkalarına üstün olan Muhammed Mustafa, önce bu özel ve belirgin nitelikleriyle kabilesi içinde "Muhammed-ül-emin" (güvenilen Muhammed) oldu. Ondan sonra ancak kırk yaşında peygamberlik ve kırk üç yaşında elçilik geldi. Fahrialem (dünyanın övdüğü) Efendimiz (Peygamberimiz) sonsuz tehlikeler içinde, ölçüsüz sıkıntı ve eziyetler karşısında (20) yıl çalıştı ve İslam dinini kurmaya ilişkin peygamberlik görevini başardıktan sonra Tanrı'nın rahmetine kavuştu. Kendisinin aydınlattığı bütün Müslümanlar ve özellikle Ashab-ı Güzin (Seçkin Sahabeleri) birçok gözyaşları döktüler. Fakat insanlığın gereklerinden olan bu üzüntülü durumun yararsız olduğunu hemen anlayan akıllı kişiler, Peygamberin arkasından ağlamak değil, Müslümanların işlerini bir an önce iyi bir biçimde yürütmeye ulaştıracak önlemleri almak düşüncesiyle toplandılar. Peygamber'in yerine geçecek bir başkan seçimi sözkonusu edildi.

(Söylev ve Demeçler- I nci Cilt)

******

Cennet ve Cehennem İnancı:

Dünya yaşamı süresince yapılan hiçbir davranışın karşılıksız kalmayacağını, iyi davranışlara ödül, kötü davranışlara da ceza verileceğini öğrenmiştik. İşte Yüce Allah Kuran-ı Kerim'de iyi davranışlarımıza ödül olarak cennetler vadetmekte, kötü davranışlarımıza karşılık olarak da bir azap ve

işkence yeri olan cehennemi haber vermektedir.

"İman edenleri ve iyi işler işleyenleri Biz, yakında (ağaçlarının) altından nehirler akan cennetlere sokacağız. Onlar, orada sonsuza dek kalıcıdırlar..." (Nisa Suresi- 57)

Yüce Allah'ın kutsal kitabında bildirdikleri ilahi vaatleri mutlaka gerçekleşecektir. Cennet de, iyi, güzel davranışlarda bulunan inançlı Müslümanlara vaat edilen ahret yaşamında sonsuz bir mutluluktur. Öylesine güzel mutluluğa kim ulaşmak istemez. Fakat cehennem de bunun karşıtı olarak, kötülük yapan inançsız kişilere vaat edilen bir ceza yeridir:

"Gerçek budur ki: Kim Rabb'ine suçlu olarak gelirse muhakkak ona cehennem vardır. Orda ölmez (cezadan kurtulmaz) ve yaşamaz (hayatın bütün zevklerinden yoksun)" (Taha Suresi- 74)

"(Ey Muhammed!Bir) görsen, onlar, ateşin karşısında durdukları vakit -ah ne olurdu bize, (dünyaya) geri döndürülseydik, Rabb'imizin ayetlerini yalan saymasaydık, müminlerden olsaydık- derler. Hayır, önceden gizledikleri (küfür, nifak gibi) şeyler, karşılarına çıktı (da öyle söylerler) ve geri dönselerdi yine nehyolundukları şeye yeniden dönerlerdi. Kuşkusuz ki onlar, yalancıdırlar." (Enam Suresi- 27, 28)

Kaza ve Kader İnancı:

İnanç esaslarımızdan biri de kaza ve kadere inanmaktır. Kader, Allah'ın ezelden ebede (önüzden sonsuza) kadar bütün yaratıkların ne vakit, nerede ne yapacağını henüz onlar yokken zamanında ve yerinde ezelde bilerek öylece takdir etmesidir. Bunu bir örnekle açıklayalım.Henüz siz bu dünyaya gelmeden önce hangi gün ve saatte asker ocağına geleceğinizi, bu ocakta elinizde bulunan Askere Din Bilgisi Kitabını okuyacağınızı Allah'ın bilmesine ve öylece takdir etmesine kader diyoruz. Bu, Allah'ın ilim sıfatının sonucudur.

Kaza ise, takdir edilen kaderin gerçekleşmesidir. Yukarıdaki örnekle açıklayalım. Daha siz dünyaya gelmeden, askere gideceğinizin ve asker olduktan sonra da bu kitabın bu satırlarını

okuyacağınızın Allah tarafından ezelde takdir edilmesi kaderinizdi: İşte bu takdir edilen olayların vakti gelince asker olmanız ve bu kitabı okumanız da kazadır. Buna göre kaza, kaderin vakti gelince olması ve gerçekleşmesidir.

Kaza ve kadere iman, Allah'ın ilim, irade ve yaratıcılık sıfatlarına da iman etmektir. Allah, ebede kadar her türlü olayların hepsini, en basit düşüncelere kadar ezelde bilir. Bu ilmi asla değişmez. O'nun ilmi ve iradesi dışında hiçbir şey ve hiçbir istek de gercekleşemez.

******

ATATÜRK'TEN SEÇMELER

I

... Yalnız biz zulüm görmedik, bütün Müslümanlar zulüm gördü ve tutsaklık altında kaldı. Düşmanlar bizi tutsaklık zinciri altında bırakmak istediler, fakat ulusumuzun kararlılığı ve vatanseverliği bu zinciri parçaladı, bağımsızlığını elde etti. Müslümanların uğradığı zulüm ve sefilliğin elbette birçok nedenleri vardır. İslam dünyası din gerçekleri içinde Allah'ın buyruğunu yapmış olsaydı bu sonuçlarla karşılaşmazdı. Allah'ın buyruğu çok çalışmaktır. Açıkça söyleyelim ki, düşmanlarımız çok çalışıyor. Biz de onlardan çok çalışmak zorundayız. Çalışmak demek, boşuna yorulmak, terlemek değildir. Zamanın gereklerine göre bilim, fen ve her türlü uygarlık buluşundan en üst düzeyde yararlanmak zorunludur.

(Söylev ve Demeçler - II nci Cilt)

II

Bizim dinimiz ulusumuza değersiz, bayağı, zavallı, beceriksiz ve aşağılanmış olmayı öğütlemez. Tam tersine Allah da Peygamber de insanların ve ulusların yücelik ve onurlarını korumalarını buyuruyor.

(Söylev ve Demeçler - II nci Cilt)

Hz. Muhammed, tevekküle çok önem vermiştir. Ama bu tevekkûl çoğunlukla halkın anladığı anlamda, işlerini olayların akışına bırakarak, akıl ve iradelerini kullanmaksızın, her şeyi Tanrı'ya havale etmek demek değildir. Ali İmran suresinin 159'ncu ayetinde Tanrı:

"Bir işe azmedersen tevekkül et, Tanrı tevekkül edeni sever" diye buyurmaktadır.

Peygamberin hayatını inceleyince görüyoruz ki, O, her işinde aklını, iradesini ve bütün bilgi ve görgüsünü kullanmış ve gereken bütün tedbirlerini aldıktan sonra işlerinin sonucu hakkında Tanrı'ya tevekkül ederek manevi kuvvetini artırmaya çalışmıştır.

Atatürk, bir kısım halkımızın kabul ettiği manadaki ters tevekkül anlayışından ulusumuzu kurtarmış ve ona hamleci bir ruh vermiş ve dinamizm aşılamıştır.

Batıl anlamda tevekkül; insanların medeni ihtiyaçlarını sağlamak için çalışma isteklerini söndürür. Bu da uygarlığa yetişmeyi güç ve geç hale getirir.

Bu hususu gayet iyi gören Atatürk, hurafe ve safsata içinde, asıl anlamını kaybeden tevekkül üzerinde durmuş ve onu imanı anlayıştaki yerine yükseltip ulusuna çalışmayı emrederek uygarlaşmayı da hedef vermiştir.

Hz. Muhammed, sadece bir (Tanrı bilimci) ve bir peygamber gibi davranmamıştır. O, akla ve deneye dayanan bir tabiat bilgini gibi çevresine ve evrene dikkatle bakarak gördüklerini, Ulu Tanrı'nın varlığına bir delil saymış ve bütün bu dünya nimetlerinden insanların faydalanmaları için Tanrı'nın onlara akıl, irade ve düşünceyi de bağışlamış olduğunu her fırsatta söylemiştir. Hz. Muhammed'e göre insanlar Tanrı'nın verdiği nimetlere seyirci kalıp rızkını yalnız Allah'tan bekliyerek fakirleşirse bunlara sadaka vermek bile caiz değildir. Peygamber, sadakayı; el açıp utanmadan dilenenlere değil; sabırlı fakirlere, çalışıp kazanamıyacak olan acizlere bir yardım olarak sa-

vunmuştur. Tanrı ve Peygamberimiz, özellikle cahillik ve fakirlik üzerinde durmuş ve bunları yermişlerdir.

Peygamberimiz, ümmetine; "Hem bilgin, hem yararlı ve hem de zengin olmalarını" emretmiştir.

Turhan OLCAYTU
(DİNİMİZ NEYİ EMREDİYOR ATATÜRK NE YAPTI İNKILABIMIZ- İLKELERİMİZ'den)

İLAHİ İRADE

Müslümanlığı güçlük, zamana uymamazlık, yerinden kıpırdamamazlık saymak, Allah'a ve Resulüne karşı gelmektir. Allah, Resulüne "Taha" suresine başlarken "Biz sana Kur'anı meşakkat olsun diye göndermedik" buyuruyor. Bu büyük ve insan fıtratına uygun dini, yanlış tefsirlerle bütün cihanın gidişine aykırı bir yola çekmek, ne hazin, ne korkunç bir sapıklıktır? Bugün şahidi olduğumuz ilim ve teknik alanındaki ilerlemeler, ilahi iradeye zıd olarak vuku buluyor diyebilir miyiz? Havalarda sesten daha hızlı uçan uçaklara, deniz diplerinde balıklar gibi gezen gemilere bakın insan eliyle ortaya çıkan ilahi kudreti görmemek için din bakımından kör olmak lazımdır.

İlahi iradenin tecellisinde hayra olduğu gibi şerre de alet olmak vardır ve bu alet, bizzat insandır. Haccac ile Neron, şer vasıtalarına misal ise, Atatürk de hayır vasıtasına bir örnektir. Türk milletinin ona borcu yoktur demek ilahi iradeye, onu vasıta olarak çıkaran büyük kudrete hürmetsizliktir. Nankör fikirlere ve telkinlere uyan toplulukların başına gelenleri gene Allah'ın kitabı bize ibret olarak söylemiyor mu? Uğradıkları felaketleri, bize acı acı anlatmıyor mu? Müslüman olup bunları bilmemezlikten gelmek, ne acı, ne yoldan çıkarıcı bir haldir?

Evet, Müslümanlığın gayelerinden biri de "aklın muhafazası"dır. İtikaddaki ihtilafın sebeplerinden biri, akılla nakil karşıt olursa hangisine dayanılacağıdır. Halbuki "nakil"e karşı olan "akıl", Müslümanlığın temelidir. İnsana kendini kaybettiren

sarhoşluğu Müslümanlığın yasak edişi de bu sebepledir.

Hasan-Ali YÜCEL
(HÜRRİYET GENE HÜRRİYET I'den)

******

ATATÜRK'TEN SEÇMELER

I

Camilerin kutsal minberleri halkın ruh ve ahlakla ilgili besinlerine en yüksek, en bereketli kaynaklardır.

(Söylev ve Demeçler - I nci Cilt)

II

Camiler, birbirimizin yüzüne bakmaksızın yatıp kalkmak için yapılmamıştır. Camiler, itaat ve ibadet ile birlikte din ve dünya için neler yapılmak gerektiğini düşünmek yani karşılıklı konuşma ve danışma için yapılmıştır. Ulus işlerinde her kişinin aklının, başlıbaşına çalışması çok gereklidir.

(Söylev ve Demeçler -II nci Cilt)

III

Ulusumuz, din ve dil gibi iki erdeme sahiptir. Bu erdemleri hiçbir güç, ulusumuzun gönlünden ve vicdanından çekip alamamıştır ve alamaz.

(SÖYLEV VE DEMEÇLER - II nci cilt)

IV

İnsanlar ve insanlardan oluşan toplumlar her şeyden önce bütün kişileriyle sağlam bir düşünceye sahip olmalıdırlar. Düşünce ve anlayışı zayıf, çürük, hastalıklı ve yanlış olan bir toplumun bütün toplumlarında hep yanlış düşünce ve anlayışlar egemen olduğu içindir ki, doğudan batıya kadar İslam

ülkeleri düşmanların ayakları altında çiğnenmiş ve düşmanların tutsaklık zincirine geçmiştir.

(Söylev ve Demeçler- II nci Cilt)

******

DUA

Peygamberimiz Hazreti Muhammed "Dua ibadetin özüdür" buyurmuşlardır. Bütün dinlerde ibadet tarzı bazı özellikler göstermekle beraber, ibadetin en saf şekli olan duada ruh halimizi açıklayacak olursak, dua Allah'a doğru ruhun yönelişidir, diye genel bir tarif yapılabilir. Bu hal kalpten doğup dile gelmiş samimi söyleyişlerin ve kutlu sözlerin aracılığıyla yerine getirilir.

Duanın en yüce tarzı, şükürdür. Bununla beraber bir yardım dileyiş, bazı vesileleri değerlendirmek üzere anışlar, kısa zikirler de dua sayılır. Dua bütün benliğimizi kaplıyan bir gayrettir. Zira, Allah'ın büyüklüğünü sadece düşünmek ve söylemek eğer ona olan iman duygusundan mahrum isek bir dua özelliği taşımaz. Böylece duada bütün varlığımızla içten olduğu gibi yönelme gerekir. Bundan ötürüdür ki islam itikadında ibadetin, amellerin değerlendirilişi açık veya gizli olarak kalpten yapılan niyet iledir. En kısa anış olsun veya uzun niyazlar olsun hepsi duadır ve bunların değerlendirilişi ancak Allah'a aittir.

Müslümanlıkta fazlasıyla zikredilen (Besmele) ile Allah'ın adını yüceltmek ve O'nu hayatın çeşitli vesilelerine baş kılmak örneğin, yataktan kalkarken, Allah'ın bir nimeti, ihsanı olan ekmeği yemeğe başlarken, veya yeni bir işe girişirken (Bismi'llahir-Rahma-ni'r-Rahim) Rahman ve rahim olan Allah adı ile, diye sesli veya sessizce bu duayı zikretmek her müslümanın en belli müşterek duasıdır denilebilir. Esasen besmele, bir istisna ile bütün surelerin başında yer alan bir ayeti Kerimedir ve her ibadetin anahtarı gibidir. Kısalığı nisbetinde veciz bir islam duasıdır, zira Rahman ve Rahim sıfatları ile o sonsuz nimetler

veren, bağışlayan ve bütün yaratıklar için merhamet edendir. Bu dua ile gönüllere iman gelir. Kendine sığındığımız varlığın esirgeyen, koruyan, bağışlayan oluşu ile ruh huzura ve güvene ulaşır. A'raf suresinin 154. ayetinde buyrulduğu üzere bir çok ayetler O'nun bu güzel vasıf ve kudretini duyurur. Şöyle ki, "Bizim koruyucumuz sensin, bizi yarlığa, bizi bağışla, yarlığayanların en hayırlısı sensin".

Eda ettiğimiz duaları, yalnız bir tehlikeye karşı koymak veya insanların bunaldıkları anlarda tekrarladıkları sözlermiş gibi düşünüp öylece hareket etmek yanlıştır. Diğer bir deyimle, duayı, teskin edici, ızdıraptan, hastalıktan, ölümden korkmamıza karşı yerine getirilmesi gerekli bir hareket, bir ilaç gibi saymakta doğru değildir. Dini duygu, düşünce ve davranışta ilk şart, evvela inancımızın sağlam ve kesin bir şekilde içimizde var olması, içimize sindirilmesidir. Duada bulunduğumuz herşeyi Tanrının işittiğine, her halimizi bildiğine yürekten inanıp, benliğimizin bütün samimiyetiyle niyazda bulunmalıyız. Bu suretle duada ruhi, ahlaki ve terbiyevi yönün üstünlüğünü kurabildiğimiz derecede manevi hayatımız; kişiliğimiz ancak bir üstünlük kazanabilir. Bu üstünlük ise insanda iç huzuru, ruhi ve bedeni faaliyetlerimizde bir düzen sağlar. Türlü sıkıntılarımıza karşı bizleri daha güçlü ve sabırlı kılar.

Dr. Neda ARMANER
(RADYO KONUŞMALARI'ndan)

NAMAZ

Namaz İslam'ın beş şartından birisidir. Peygamberimizin de buyurduğu gibi namaz dinin direği sayılır. Namaz sayesinde kul Allah'la başbaşa kalır. Allah'ın ayetlerini okur. O'na yaklaşmak ister.

Namazın bir çok fazileti vardır. Her şeyden önce temiz bir kalple kılınmış namaz, insanı ferahlatır. İnsana iç huzuru verir. Kul onunla günün beş vaktinde Allah'a yalvarmak ve O'nun rızasını almak imkanını bulur. Huşu içinde kılınan namaz, in-

sanı kötü işlerden korur.

İslamiyette gösteriş için namaz kılmak sakıncalıdır. Dinimizde samimiyet esastır. Namaz ancak Allah için kılınır. Kuran'da ikiyüzlülük kesin surette yasaklanmıştır. Allah'a yaklaşmak için değil de halktan itibar toplamak için kılınan namazlar İslamiyette makbul değildir. Nitekim sevgili Peygamberimiz şu hadisleriyle bu nokta üzerinde ısrarla durmuştur: "Kim, kıldığı namaz namussuzluktan ve kötü işlerden korumazsa, o kişinin Allah'tan uzaklaşması artar". "Nice namaz kılan var ki yaptığı şeyden nasibi yorgunluk ve gösterişten başka bir şey değildir".

Namaz kılanın kalbi ile fiilleri birbirini tutmalıdır. İyi bir müslüman, her şeyden önce iyi bir insan ve iyi bir vatandaş olmalıdır. Kazancında helali, toplumda adalet ve ibadette samimiyeti seçmelidir. Milli birlik ve bütünlüğü korumak, her iman sahibine saygı beslemek ve başkalarının hakkını gözetmek iyi bir müslümanın görevidir. Kuran'da "... Namazı dosdoğru kılın ve dinlerini darmadağanlık eden, fırka fırka olan müşriklerden olmayın..." diye buyrulan ayet çok anlamlar taşımaktadır. Bu sebeple iyi bir müslüman olmak isteyen her kulun, namazını kalp sükunu ile Allah için kılması, huzursuzluktan sakınması ve ahlaka aykırı şeylerden kaçınması gereklidir.

Prof. Dr. İbrahim Agah CUBUKÇU
(İSLAMIN TEMEL BİLGİLERİ'nden)

******

ATATÜRK'TEN SEÇMELER

I

Bütün İslamların, İslamlık dünyasının rahat yaşama ve mutluluğu, kendi rahat yaşama ve mutluluğumuz gibi değerlidir.

(Söylev ve Demeçler - I nci Cilt)

II

Hutbe demek insanlara hitabetmek, yani söz söylemek de-

mektir. Hutbenin anlamı budur. Hutbe denildiği zaman bundan birtakım kavram ve anlamlar çıkarılmamalıdır. Hutbeyi veren hatiptir. Yani söz söyleyen demektir. Biliyoruz ki, Hazreti Peygamber mutluluk dolu zamanlarında hutbeyi kendisi verirlerdi. Gerek Peygamber Efendimiz ve gerek Hulefayı Raşidin (İlk dört halife) hutbelerini okuyacak olursanız görürsünüz ki, gerek Peygamberin, gerek Hulefayı Raşidinin söylediği şeyler o günün sorunlarıdır, o günün askerliğe, yönetime, maliye ve siyasete ve topluma ilişkin konularıdır. Müslümanların sayısı çoğalmaya ve İslam ülkeleri genişlemeye başlayınca, Peygamberin ve Hulefayı Raşidinin hutbeyi her yerde doğrudan doğruya kendilerinin vermelerine olanak kalmadığından halka söylemek istedikleri şeyleri bildirmekle birtakım kişileri görevlendirmişlerdir. Bunlar herhalde en büyük başkanlar idi. Onlar kutsal camide ve alanlarda ortaya çıkar, halkı aydınlatma ve uyarma için ne söylemek gerekiyorsa söylerlerdi. Bu yöntemin sürdürülmesi için bir koşul gerekliydi. O da ulusun başkanı olan kişinin halka doğruyu söylemesi, halkı dinlemesi ve halkı aldatmaması! Halkı genel durumdan haberli kılmak son derece önem taşır. Çünkü her şey açık söylendiği zaman halkın kafasına işleyecek, iyi şeyleri yapacak ve ulusun zararına olan şeyleri kabul etmeyerek şunun bunun arkasından gitmeyecektir.

(Söylev ve Demeçler - II nci Cilt)

III

Ölülerden yardım dilemek ayıptır, lekedir.

(Söylev ve Demeçler- I nci Cilt)

HUTBE VE ASKERLİK

İslam dini, askerliği en kutsal görevlerden biri olarak kabul etmiştir. Askerliğin şerefi hiç bir makam ve rütbe ile ölçülemez. Her zaman saygı ile andığım rahmetli Cemal Gürsel Paşa'nın askerliğe olan bağlılığını gösteren şu veciz sözlerini hiç unutamam. Geçen nüfus sayımında rahmetli Gürsel Paşa Cum-

hurbaşkanı idi. Çankaya'daki Cumhurbaşkanlığı Köşküne giden sayım memuru, elindeki soru gereğince Gürsel Paşa'ya mesleğini sordu: O büyük asker, Cumhurbaşkanıyım demedi, sadece "Mesleğim asker" diye, soruyu cevaplandırdı. Görülüyor ki rahmetli Cemal Gürsel Paşa, askerliği Cumhurbaşkanlığının üstünde tutmuştur.

Allah, kitabında, Peygamberimiz hitabında en çok askerleri övmüştür. Vatan, millet uğrunda askerlik görevini yapanlar çok meth-ü sena edilmişlerdir. Kur'an-ı Kerim'de bir çok sure ve ayetlerde askerliğin önemi beyan buyrulmuştur. Kur'an ve hadislerde askerler hakkındaki metihler ve senalar bir araya toplanıp, açıklamalar yapılacak olsa bir kaç kitap teşkil eder.

Altın kalemle yazılmağa değer gerçek bir olay; Asrı Saadette bir Cuma gecesi Peygamberimiz İslam ordularının komutanlarından Abdullah bin Revahe (R.A.) hazretlerini huzurlarına davet ettiler ve (Ya Abdullah, biliyorsun halen düşman ile savaş halinde değiliz, barıştayız. Fakat, düşmanlarımızın savaş hazırlığı yaptığını haber aldım. Yanına 20 kadar seçme asker al, yarın sabah erkenden yola çık, düşman hududuna yaklaş, bir keşifte bulun. Düşmanın savaş hazırlığı yapıp yapmadığını incele ve sonuçtan beni haberdar et) diye, emir buyurdular.

Abdullah bin Revahe (R.A.) Peygamberimizden bu emri aldı. Cuma sabahı erkenden yola çıkacaktı. Fakat bu muhterem insan kendi kendine şöyle düşündü; Halen düşmanla savaş halinde değiliz, yapacağım görev sadece askeri bir keşiftir. Halbuki yarın Cumadır. Peygamberimiz Medine Mescidinde hutbe okuyacak, mihraba geçip Cuma Namazını kıldıracaktır. Eğer ben erkenden askerlerimle yola çıkarsam, Cuma Namazının sevabından mahrum kalacağım. En doğrusu askerlerimi yola çıkartır, kendim Cuma namazını kıldıktan sonra bir ata biner askerlerime, yetişirim.

Abdullah bin Revaha düşündüklerini aynen tatbik etti. Peygamberimiz Cuma Namazında onu sahabe arasında gördü. Cuma namazını kıldırdıktan sonra Abdullah bin Revahe'ye hitaben; (Ya Abdullah ben sana vazife vermiştim, ne için

görevinin başında değilsin) diye sordular. Abdullah, Peygamberimize cevaben, (Ey Allahın hak resulü! Askerlerimi erkenden yola çıkardım, bana gelince, bugün mübarek ağzından çıkan hutbeyi ve farz'dan Cuma namazını terk etmek istemedim. Şimdi atıma binecek, askerlerime yetişeceğim.

Bu cevap Peygamberimizi üzdü. Bütün sahabenin huzurunda şu hadis-i şerifi irad buyurdular. (Ya Abdullah, eğer yeryüzünde ne varsa, hepsi senin olsa, bunları Allah rızası için dağıtsan, yine o asker arkadaşların ile birlikte yolda yürümek sevabını elde edemezsin. Ya Abdullah bil ki sabah erkenden yola çıkan askerler senden fazla sevap aldılar.)

Bu hadis-i şerif ispat ediyor ki, bir askerin aldığı emir gereğince yola çıkması, Peygamber ağzından çıkan hutbeyi dinlemekten, Peygamber arkasında Cuma namazı kılmaktan daha faziletli olduğu gibi bütün dünya malını Allah yolunda sadaka olarak dağıtmaktan da daha hayırlı ve daha çok sevabı mucib olduğunu göstermektir.

Sayın okuyucularımın dikkat nazarlarından kaçmadığına eminim, hadis-i şerifte çok önemli bir husus daha vardır. O da, bir askerin mafevkinden aldığı emri kayıtsız, şartsız yerine getirmesine işarettir. Peygamberimizin, askerliğin, fazileti hakkında hadisleri çoktur. Bunlardan birini mealen yazıyoruz. (Allah rızası için vatan uğrunda elde silah bir gece nöbetçi durmak, nafile olarak bin gün oruç tutmaktan, bin gece sabaha kadar ibadet etmekten daha hayırlıdır.

Ercüment DEMİRER
Hacı Nimet Camii Hatibi
(DİN, TOPLUM VE KEMAL ATATÜRK'ten)

ATATÜRK'TEN SEÇMELER

I

Bence halk çağı, iktisat (ekonomi) çağı kavramı ile anlatılır. Öyle bir iktisat çağı ki ülkemiz bayındır, ulusumuz rahata kavuşmuş ve zengin olsun. Bu noktada bir felsefeyi (düşünceyi)

hatırlayınız, o da: "Kanaat tükenmez hazinedir."

Bir düşünceyi yanlış yorumlama yüzünden, bu ulusa büyük kötülük yapılmıştır. Allah, yarattığı nimet ve güzellikleri insanların yararlanması için yaratmıştır. Allah, zeka ve aklı insanlara bunun için verdi.

(Türkiye İktisat Kongresi - 1923
İzmir açılış Konuşması'ndan)

II

Bizim ulusumuz ve onu temsil eden Hükümetimiz, doğal olarak dünya yüzünde bulunan tüm dindaşlarımızın mutlu ve varlıklı olmasını isteriz. Dindaşlarımızın türlü çevrelerde oluşturdukları toplumun, bağımsız olarak yaşamasını isteriz. Bununla yüksek bir zevk ve mutluluk duyarız.

(Söylev ve Demeçler - I nci Cilt)

III

Büyük dinimiz, çalışmayanın insanlıkla ilgili olmadığını bildiriyor. Bazı kimseler çağdaş olmayı kafir olmak sanıyorlar. Asıl küfür onların bu sanısıdır. Bu yanlış yorumu yapanların amacı, İslamların kafirlere tutsak olmasını istemek değil de nedir?

(Söylev ve Demeçler - II nci Cilt)

ORUÇ VE MANEVİ VAZİFELER'den

Oruçlu kimsenin dikkat edeceği bir husus da açlık sebebiyle yakınlarını kırmamasıdır. Hz. Muhammed (S.A.) yumuşak huyluyu öğerken şöyle buyurmuştur: "Allah yumuşak davranır ve yumuşaklığı sever. Sert davranana vermediği şeyi, yumuşak huyluya verir." "Allah'a farz ibadetlerden sonra en hoş gelen şey müslümanların kalbine sevinç koymaktadır.". "İnanan kimse, ahlak güzelliği ile namaz kılan ve oruç tutanın derecesine ulaşır." "Çocuklarınıza iyi muamelede bulununuz."

Demek oluyor ki oruçlu kimsenin görevi sadece aç durmak değildir. Asıl görevi orucun verdiği manevi güçten de faydalanarak örnek bir insan, iyi bir yurtaş ve ahlaklı bir müslüman olmaktır.

Son olarak bir husus üzerinde de durmak isteriz. Toplumda dini inanç ayrımları yüzünden de düşmanlık duygularının zaman zaman yayıldığı gerçektir. Bu, dinimiz açısından doğru değildir. Her şeyden önce Allah'ı "bir" bildiğine ve Hz. Muhammed'i (S.A.) Allah'ın son elçisi olarak tanıdığını dil ile söyleyip kalple doğrulayan herkes mü'mindir. Ayrıca Yüce Allah "Birbirinizden ayrılıp bölük bölük olmayınız" diye buyurmuştur. "Dini sebeple fitne çıkarmak adam öldürmekten daha zararlıdır." ayeti de bu konuda bizleri uyarıcıdır.

Demek ki dinimiz birlik,kardeşlik ve iyi ahlaktan yanadır. Hele Ramazan ayında bu birlik ve kardeşliği daha çok güçlendirmeğe çalışmak islami buyruklar arasındadır. Ayrıca dünyanın bugünkü şartları içinde Cumhuriyet Türkiye'sinde, herkesin birlik ve beraberliğe titizlikle önem vermesi, yurttaşlık görevidir.

Prof. Dr. İ. Agah ÇUBUKÇU
(İSLAM'DA AHLAK VE MANEVİ VAZİFELER'den)

ZEKAT

Zekat Kur'an-ı Kerimde mücmel olarak "Zekat veriniz" şeklinde emrolunmuş, Peygamberimiz tarafından teferruatı bildirilmiş bir nevi vergidir. İslamın ilk devirlerinde zekat memurları tarafından toplanıp beytülmale, yani devlet hazinesine yatırılmakta olan bir vergidir. Her müslüman mal ve para olarak elinde bulunanın bir kısmını, diğer müslümanlar uğrunda sarfedilmek üzere vermekle görevlidir. Vermeyen tıpkı namaz kılmayan, oruç tutmayan, hacca gitmeyen kimse durumuna düşmektedir. Diğerleri Allah tarafından -belki- affedilebilir, fakat diğer müslümanların hakkı böyle değildir.

Öyleyse müslümana düşen nedir? Kendisini ve Allah'ı değil,

diğer insanları, kamuyu ilgilendiren vergi hususunda müslümanca davranmak, vermesi gerektiği miktarı vermediği zaman korkunç bir vebal altına girdiğini, gireceğini bilmek ve müslümanca davranmak.

Doç. Dr. Yaşar KUTLUAY
(RADYO KONUŞMALARI'ndan)

ATATÜRK'TEN SEÇMELER

I

... İslam dünyasının başarısını o kadar güçlü görüyorum ki, bu inançla duygularımı açıkladığımdan dolayı duyduğum vicdan zevki pek büyüktür.

(Söylev ve Demeçler -II'nci Cilt)

II

Kutsal ve Tanrısal olan inanç ve vicdanla ilgili duygularımızı karışık, kararsız ve her türlü kşisel çıkar ve aşırı isteklerin ortaya çıkma alanı olan siyaset işlerinde ve siyasetin bütün organlarından bir an önce kesin olarak kurtarmak ulusun dünya ve ahretle ilgili mutluluğunun gerekli kıldığı bir zorunluluktur.

(Söylev ve Demeçler -I'nci Cilt)

******

İSLAM VE BAYRAM

İslam, fazilet ve güzel ahlaktır. Dinimizin bu en belirli vasfı ile birlikte vatandaşlarımızın, daha aile ocağında geliştirilmiş bir şekilde, vatan sevgisi bağlılığı ve milli birlik bilinci gibi hasletlere sahip olmaları gereği vardır. Gelecek için de daha ümit verici, milletce güç ve kudret kaynaklarımızı besleyici gayretlere ihtiyacımız olduğunu; atadan miras olan bu tür

varlıklarımızı geliştirmenin lüzumunu, hiç şüphesiz herkes, his ve teslim etmektedir.

Dinimiz ayırıcı ve bölücü değil, yaklaştırıcı ve birleştiricidir. Gerçek dindar, anlayışlı ve müsamahalıdır; yardım ve hayırsever insandır. Bayram toplarıyla birlikte gönüllerimizde uyanan nurlu neşeler, ümit ve sevinç ışıkları ile daha olumlu, daha yapıcı çabalara yönelmeliyiz.

Bayram sevincinin en güzel parladığı simalar, ferahlı çocuk yüzleridir. Bu nedenle, düşüncelerimiz çocuklarımıza ve yurdumuzun geleceği için kurtarılması ve kazanılması gereken, yoksul, kimsesiz, korunmaya muhtaç çocuklara yönelmektedir.

Cevdet SUNAY
(CEVDET SUNAY'ın SÖYLEV VE DEMEÇLERİ'nden)

HAC

Hac, namaz ve oruç gibi Tanrı rızası için yapılan bir ibadettir. Mekke ve Medine, ticaret pazarı, alış-veriş yeri değildir. Evine, eşine, dostuna hediye getirmek için resmi dövizden başka yurdumuzdan gizli olarak para çıkarmak, bir suçtur. Kanunlara karşı gelmek ise, dinen günahtır.

Hac, uzun ve meşakkatli yollara katlanmak, sadece kutsal Kabe'nin taşını toprağını öpüp, gözü kapalı gidip gelmek değildir. Kur'anın Ayetlerinde bildirildiği üzere haccın gayesi, bu dini yolculuktan faydalanmak ve gödüklerinden din kardeşlerini faydalandırmaktır.

Hac, hali vakti yerinde olanlara farzdır. Hali vakti yerinde olan bir müslüman yurt içinde dahi yeni ve temiz elbiseleriyle gezmesi icap eder. Yüce Tanrı bir kuluna mal ve servet ihsan ederse, o servetin eserini kulunun üzerinde görmek ister. Binaenaleyh, hali vakti yerinde olan bir müslümanın yırtık ve kirli elbise ile dolaşması dinen günahtır. "Müslümana bir lokma, bir hırka kafidir; müslümana dünya hayatı değil ahiret hayatı lazımdır" sözü kesin olarak yalandır. Bu çirkin söz islam dinine

büyük bir iftiradır. Müslümanların, müslüman olmayan milletlerden ileri olmaları, onlardan daha güzel giyinmeleri lazımdır. Kur'anın, islam dininin gösterdiği yol budur.

Ercüment DEMİRER
Hacı Nimet Camii Hatibi
(DİN- TOPLUM VE KEMAL ATATÜRK'ten)

AHLAK

Burada göz önünde bulundurulacak önemli bir nokta şudur: Ulusumuzun ahlak anlayışı, ahlakla ilgili davranışları Müslümanlığın getirdiği ahlak anlayışına tam anlamı ile uyan bir anlayıştır. Tarihimize en eski çağlarından bu yana bir göz gezdirecek olursak, açıkça görürüz ki, Müslümanlığın önem ve değer verdiği bütün iyi, güzel ve doğru davranışlar ulusumuzun ahlak anlayışında yer alan, değer verilen davranışlardır. Bu nedenledir ki, ulusumuzun İslam dinini kabul edişi ve dine geçişi kolay olmuştur. Son olarak, Türkiye Cumhuriyetinin kurucusu büyük ATATÜRK de, "İyiye, güzele, doğruya" diyerek gösterdiği yönle bu anlayışı pekiştirmiştir.

Bu konuya ilişkin olmak üzere aşağıda değineceğimiz her nokta, dinsel olduğu kadar, ulusal anlayışımızın da bir belirtisi olarak görülecektir.

İSLAMİYET VE İÇKİ

Hazreti Ali'nin "Bir kuyuya bir damla içki düşse o kuyunun suyundan içmezdim, sonra oraya bir minare yapılsa ben o minarede ezan okumazdım. Ve bir damla içki bir denize düşse, sonra o deniz kuruyup da yerinde otlar bitse orada hayvan gütmezdim." Dediği meşhurdur. Bu ifadeler tahlil edilecek olursa ne demek istendiği, ne ince ima ve fikirler olduğu kolayaca anlaşılır.

Hazreti ÖMER'in de "Bir parmağı bir içkiye sokmuş olsam, o

parmak bende kalmazdı. Yani keserdim." dediği menkuldür. Bu beyanlar ashabın ne büyük bir şevk ve imanla Kur'an emirlerine sarıldıklarını ve nasıl bir takva sahibi bulunduklarını anlatır.

Türkler islamiyeti kabul etmeden evvel de içkiye düşkün olmayan bir kavimdi. İslamiyeti kabul ettikten sonra ise daima içkiye nefretle baktı. Atalarımızın kuvvet, cesaret ve zeka bakımından Müslüman olmayan ve sarhoş zümrelere üstün olmasına içki içmemelerinin tesiri çoktur.

Enver TUNÇALP
(YEŞİLAY'dan)

AİLE

Hem ulusal anlayışımız hem de İslam dini bakımından aile kutsal bir toplumdur. Sevgili Peygamberimiz bir hadisinde, "Evleniniz, çoğalınız, çünkü ben, kıyamet gününde sizinle övünürüm" buyurmuştur.

Aileyi oluşturan bireylerin birbirlerine karşı görevleri vardır. Bu bakımdan aile, ulusun en küçük bir örneği gibidir. Ulusu yönetenler hükümet ve devlet adamlarıdır. Aileyi yönetenler ise baba ve annedir. Baba ailenin başkanıdır ve ailenin tüm sorumluluğunu üstlenmiştir. Devlet başkanları da, başka uluslara karşı kendi ulusunu temsil eder. Ulusun bireyleri, hükümetin yasalarına uymakla yükümlüdürler. Ailenin bireyleri de aile reisinin ve büyüklerinin buyruklarına uymakla yükümlüdürler.

.....

Büyüklerimize ve Komutanlarımıza Karşı Görevlerimiz:

İslam dininin insana yüklediği görevlerden biri de, büyüklere saygı, küçüklere sevgi ve şefkat göstermektir. Şefkat, acımak, merhamet demektir. Karşıtı ise kibir, kabalık ve katı yürekliliktir. İnsanlar, kendilerinden yaşça büyük olanlara

saygı göstermeli, küçüklere sevgi ve şefkat göstermeli, aynı yaşta olanlara ise hoşgörü ile davranmalıdır. Bu, İslam dininin öngördüğü ahlak görevlerindendir.

Sevgili Peygamberimiz bu konuda şöyle buyurmuştur:

"Küçüğümüze acımayan, büyüğümüzün hakkını tanıyıp ona saygı göstermeyen bizden değildir."

Yalnız yaşça büyük olanlara değil, bilgi ve rütbe bakımından büyük olanlara da saygı göstermek, İslam dininin ahlak kurallarındandır. Baba çocuklarına, öğretmen öğrencilerine, amir memurlarına, komutan buyruğu altına bulunan astlarına sevgi ve şefkatle davranmalıdır. Buna karşı çocuklar baba ve annelerine, öğrenciler öğretmenlerine, memurlar amirlerine, astlar da üstlerine ve komutanlarına karşı saygılı olmalıdır. Zira sevgi ve saygı karşılıklı olursa önem kazanır. Karşılıklı olmayan sevgi ve saygıdan insanlara yarar gelmez; ancak zarar gelir.

Komutanların, sizler için ne kadar önemli kişiler olduğunu saymakla bitiremeyiz. Özet olarak söylemek gerekirse; komutanlar, hem bizim büyüğümüz, hem de anne ve babamızdır. Bu nedenle, onlara sadece büyüklerimize gösterdiğimiz saygıyı değil, aynı zamanda anne ve babamıza gösterdiğimiz saygıyı da göstermeliyiz.

Silahlı Kuvvetlerimizde küçük büyük, ast ve üst arasındaki ilişkiler İç Hizmet Kanunu ve Yönetmeliği esasları ile düzenlenmiştir. Bunlar ulusumuzun ahlak anlayışı ile dinimizin buyruklarına uyan ve onları pekiştiren esaslardır. Her şeyden önce unutmamak gerekir ki, askeri güçlü kılan, onu düşman karşısında sarsılmaz bir kale yapan niteliklerin başında disiplin gelir. Disiplini olmayan bir rodu başarıya ulaşamaz. Disiplin de astın üste tam bir inanmışlık, saygı ve bağlılıkla itaat etmesi; verilen emirleri ve görevi zamanında ve eksiksiz olarak yerine getirmesi; üstün de astlarına sevgi ve şefkat göstermesiyle oluşur. Disiplinsiz bir ordu, ulusun sırtında bir yük gibi, bir kambur gibi durur. Ulusun böyle bir orduya yedirdiği ekmek haramdır. Bu nedenle, disiplinli birer asker olmaya büyük önem verelim. Bizi besleyen, bize umut bağlayan

ulusumuza ve vatanımıza hayırlı evlatlar olmaya özen gösterelim. Ulu Tanrı da, Sevgili Peygamberimiz de bizden bunu istemektedirler.

ATATÜRK'TEN SEÇMELER

II

Bizim dinimiz hiçbir zaman kadınların erkeklerden geri kalmasını istememiştir. Allah'ın buyurduğu şey, erkek ve kadın Müslümanların birlikte bilgi ve kültür sahibi olmalarıdır. Kadın ve erkek bu bilgi ve kültürü aramak ve nerede bulursa oraya gitmek ve onunla donanmak zorundadır.

(Söylev ve Demeçler -II'nci Cilt)

AİLE VE MÜMİN KADIN

Toplum yapısının en önemli unsuru, şüphesiz ailedir. Aile, insan münasebetlerinin adeta düğüm noktasıdır. İslam dini aileyi yapısı ve düzeni bakımından bir motif gibi işlemiş ve ailede her ferdin sorumluluğunu belirtmiştir. Aile deyince düşünüyoruz; anne, baba ailenin temel direği ve sorumluları, çocuklar ve onları tecrübe, feragat ve sevgi ile kucaklıyan büyük anne, büyük baba, hepsini içinde barındıran müşterek gayretlerle kurulmuş bir yuva. Her gönül bu yuvanın sevgi, bağlılık, huzur ile sıcacık olmasını ister. Rabbımız Allah Nur Suresinin 32 nci ayetinde buyuruyor, "İçinizde bekar olanları evlendirin, eğer fakir iseler Allah onları evlenmeleri sayesinde falz-u keremi ile zengin yapar. Allahın lutfu boldur. O her şeyi hakkıyla bilendir." Rabbımızın emri açıktır. Peygamber efendimiz ise "Evlenininiz, artınız, çünkü ben kıyamet gününde evvelki ümmetlere karşı sizinle iftihar ederim." buyuruyor. Fakat yine de mutluluğa ermemiş binlerce aile var, onları gören, emin olamadığı bir huzur ve bahtiyarlık uğruna bağlanmaktan, sorumluluk yüklenmekten kaçınan gençler de var. İslam, ailenin

yapı unsuru olan kadın ve erkek sorumlusunu kendi düzeni içinde değerlendirir, hak ve vazifelerini açıkça belirtir. İman ile bu düzene bağlılık, mutluluğun anahtarını eşlerin eline verir. Unutmamak gerekir ki manevi sorumluluk duygusu insana bütün davranışlarını derinden kavrama ve onlara hakim olma gücünü kazandırır. Bir mümin bütün davranışlarının derinliğinde Rabbi ile olan ahdının sorumluluğunu duyar.

Peygamber Efendimiz "Kadınların hayırlısı bakınca seni sevindiren, emredince emrine itaat eden, senin bulunmadığın vakitte ırzını namusunu koruyan kadındır" buyuruyor. Mümin kadının ırzını korumada sorumluluğu sadece kocasına karşı değildir. O kendi namusundan, önce Rabbine karşı sorumludur. Onu ölçülü yaşamda kontrol eden bu sorumluluktur. Resullullah "Allah kulları" dediği kadınlara karşı ince bir şefkatle dopdoludur. Bir hadisi şerifte buyurur. "Onlara yediğinizden yedirin, giydiğinizden giydirin. Onları dövmeyin, onlara çirkin demeyin, fena söz söylemeyin."

Kadınlarla iyi geçinme konusunda Rabbimiz Allah Nisa suresinin 19 ncu ayetinde "Kadınlarımızla iyi geçinin, eğer onlardan hoşlanmadınız ise bile... olabilir ki bir şey sizin hoşunuza gitmez de Allah onda bir çok hayır takdir etmiş bulunur" buyuruyor. Ailede ahengi sağlayacak, Resullullahın emirlerinden biri "Mümin bir erkek mümin kadına kızıp darılmasın. Eğer onun bir huyundan hoşlanmasa öbüründen memnun olabilir." Eşleri bir yuva içinde mutlu kılacak, onların toplum içinde verimli fertler olmalarını sağlayacak olan, eşler arasındaki iman birliği, sevgi, muhabbet, anlayış, sadakat, karşılıklı güven duygusudur. Peygamber efendimiz, "Erkek yalnız karısına, kadın da kocasına bakarsa, Allah ikisine de rahmetle bakar. Erkek karısının elini tuttuğu zaman ikisinin de günahları parmak uçlarından dökülür gider" buyuruyor. Müminler için muhabbeti Allah rahmetiyle değerlendiren bir resulün aile hayatı ne güzel örnektir. 25 yıllık evlilik hayatının her anında muhabbet, anlayış, güven ve destek olma var.... Büyük Hz. Hatice O'na ilk iman eden insan. O'nu sadece sevdiği erkeği ve çocuklarının babası olarak göremezdi. Eşi Hz.

Muhammed ona Tanrı tarafından verilmiş mukaddes bir emanettir. Ona yapılan her hizmet, her yardım, her muamele Rabbine yapılır demektir.

Mümin kadın, eğer evinin dışında da vazife alıyorsa, bunda bir insan olarak topluma hizmet etmenin yükseltici gayesi yanında, eşine iktisadi zorlukları yenmede yardımcı olabilme çabasını da görmek gerekir. Mümin kadın bu çabasında, ekonomik bir üstünlük kazanmaktan uzaktır. Asıl olan; analık ve zevcelik vazifeleri yanında eşine destek olma ve kabiliyetini toplum yararına verimli kılma, bunun yanında şeref ve haysiyetini muhafaza ile Allaha karşı sorumluluğunu derinden duyarak yaşamadır.

Cümlemizin yuvasına Rabbimizin rahmet ve rızasını, gönüllerimize huzur, muhabbet niyaz ederim.

Aysel AYAS
(RADYO KONUŞMALARI'ndan)

GÖREVLERİMİZ

Devlet, ulusun yönetilmesi için kurulmuştur. Devlet, temsil ettiği ulusun ve ona bağlı insanların can, namus ve malları üzerindeki büyük haklarını korur. Onların gereksinmelerini karşılar. Ulusun yapamayacağı büyük işleri başarır. Fabrikalar kurmak, yollar yaptırmak, okullar ve hastahaneler açmak gibi sayısız görevler yapar. Ulusu oluşturan bireyler, kişiler arasındaki ilişkileri düzenlemek için yasa ve nizamlar koyar. Ulusunu dış düşmanlara karşı korumak için büyük masraflara katlanarak, gerektiği kadar asker besler. Kısacası, ulusunun mutluluğu için her türlü önlemleri alır.

a. Yasalara ve Nizamlara Uymak:

Vatandaş olarak, her şeyden önce devletin buyruklarına yani yasalarına itaat etmek zorundayız. Yüce Allah Kuran-ı Kerim'de şöyle buyurmuştur:

"Ey iman edenler, Allah'a itaat edin, peygamberlere ve sizden olan emir sahiplerine de itaat edin." (Nisa Suresi-59)

Allah bu ayet-i kerime ile, hükümetin buyruklarına yani yasalara itaat etmenin, Allah'a ve peygamberlere itaat derecesinde olduğuna işaret buyurmaktadır. Yani, yasalara itaat etmek, Allah'ın buyurduğunu yerine getirmek demektir. Bu nedenle, yasalara ve nizamlara aykırı davrananlar, dünyada cezalandırılacağı gibi, Allah tarafından ahrette de cezasız bırakılmayacaktır.

Dinimiz, vergi vermeyi büyük bir fazilet ve dürüstlük saymıştır. Kazancının, vergisini vermeyen ya da gereğinden az veren insanlar, kul hakkını üzerine geçirmiş sayılırlar. Hem de bütün ulusun hakkını üzerine geçirmiş sayılırlar.

c. Askerlik Yapmak:

Devlete karşı iki türlü vergi borcumuz vardır. Birincisi yukarıda belirttiğimiz gibi para olarak verdiğimiz vergidir. İkincisi ise can vergisidir. O da askerliktir. Askerlik görevi, can vergisi verme görevidir. Bu görev, her Türk için en şerefli görevdir. Bu nedenle her Türk çocuğu askerlik görevini seve seve yapmalıdır. Vatanı düşmanlardan korumak ve yurt içinde huzuru sağlamak için "güçlü olmak" gerekir. Güçlü olmak için de devlete karşı olan para ve can vergimizi seve seve vermeliyiz. Bu görevden kaçmak, düşmandan kaçmak demektir. Düşmandan kaçmanın, dinimizce ne denli günah sayıldığını geçen derslerimizde belirtmiştik.

İslam'da Devlet Yönetimi, Cumhuriyet ve Laiklik:

Kuran-ı Kerim'de ve hadislerde herhangi bir devlet biçimi belirtilmemiştir. Fakat, iyi bir devlet yönetiminin özellikleri, iktidarda bulunan kişilerin uymaları gereken esaslar açıkça belirtilmiştir. Bunları incelediğimiz zaman, İslam dininin, insanlara demokratik bir devlet düzenini öğütlediğini görürüz. Demokrasinin esaslarını oluşturan ilkeleri, birçok ayet ve ha-

dislerde bulmak olanağı vardır.

Demokrasinin en önemli ilkelerinden biri, "insanların eşitliği" ilkesidir. Buna göre, herkes eşit olarak doğar, hiçbir insan doğuştan bir ayrıcalığa sahip değildir. Herkes, her türlü hak ve özgürlüklerini özgürce kullanır. Herkes, yasalar mahkemeler ve fırsatlar karşısında eşittir.

İslam dininde görülen demokrasi ilkelerinden biri de "meşveret anlayışı"dır. Bu da danışma esasına dayanır. Akıl akıldan üstündür esasına dayanır. Danışma demek, bir iş yaparken başkalarının da görüşünü almak demektir. Dinimiz, toplumların yönetiminde, bir kişinin değil, bir çok kişilerin söz sahibi olmasını öğütlemektedir. Bu konuda insanların birlikte karar vermelerini, yani seçim yapmalarını öngörmektedir. Nitekim, Hz. Peygamber'den sonra gelen dört halife seçimle işbaşına gelmişlerdir.

Anayasamıza göre Türkiye Cumhuriyeti laik bir devlettir. Acaba laiklik ne demektir? Laik devlet ne demektir? İslam dini, laiklik konusunda nasıl bir hüküm getirmiştir? Şimdi bu soruların karşılığını vermeye çalışalım:

Laiklik, din işleriyle devlet işlerinin ayrı tutulması, dinin devlet işlerine karışmaması demektir. Din bir inanç sorunu olduğu için, devletin de kişinin inançlarına karışmaması demektir.

Laik devlet, vatandaşlarının dünya ile ilgili sorunlarıyla ilgilenir ve gereksinimlerini karşılamaya çalışır. Aynı zamanda, kişinin din ve vicdan özgürlüğüne de saygı gösterir. Çünkü, din ve vicdan özgürlüğü olmazsa laik devletten söz edilemez.

Laik bir devlet, toplumu yönetirken din kurallarına bağlı kalmaz. Vatandaşları da dinsel inançlarında özgür bırakılmıştır. Hiçbir vatandaş dinsel inançlarından ötürü kınanamaz, baskı altında tutulamaz. İnanç özgürlüğü, ibadet serbestliği yasaların güvencesi altına alınmıştır. Anayasamızın 19 ncu maddesinde "Kimse, dini inanç ve kanaatinden dolayı kınanamaz" hükmü yer almıştır. Böylece dinsel inançlar, anayasa güvencesi altındadır.

İnanç özgürlüğü karşısında, Yüce Allah Kuran-ı Kerim'in

kafirun Suresinde şöyle buyurmuştur:

"Ey Muhammed! de ki: Ey inkar edenler! Ben sizin taptıklarınıza tapmam. Benim taptığıma da sizler tapmazsınız. Ben de sizin taptığınıza tapacak değilim. Benim taptığıma da sizler tapmıyorsunuz. Sizin dininiz size, benim dinim banadır."

Sevgili Peygamberimiz ise laiklik konusunda şöyle buyurmuştur:

"Siz dünyanın işlerini benden iyi bilirsiniz; bildiğiniz gibi yapınız."

Özet olarak söylemek gerekirse; laik bir devlet dinsel buyruklarla yönetilemez. Devlet de vatandaşlarının dinsel inançlarına karışamaz, onların inanç ve vicdan özgürlüklerine saygı gösterir. Bunu, yasalarla güvence altına almıştır.

Cumhuriyet, yurt ve ulus, askerin mukaddesatındandır. Bunlara içerden ve dışardan olabilecek her türlü saldırıyı karşılamak, defetmek ve gerektiğinde bu uğurda canını vermekten çekinmemek her askerin görevi ve borcudur.

Kuran-ı Kerim Vatan Savunmasını Buyurur.

Bir insanın vatanına karşı en başta gelen görevi, onu korumaktır. İslam dini, vatanı sevmeyi, vatan için çalışmayı ve vatanı korumak için çarpışmayı dinsel bir görev saymıştır. Bu nedenle vatan savunması kutsal bir görevdir.

Müslümanlık, vatana tecavüz eden düşmana karşı koymamızı, vatanımızı savunmamızı buyurmaktadır. Bu konuda Kuran-ı Kerim'de birçok ayetler vardır. Yüce Allah, Bakara Suresinin 190'ıncı ayetinde şöyle buyurmuştur:

"Size savaş açanlara karşı, Allah yolunda, siz de dövüşün (savunma savaşı yapın, ancak) aşırı gitmeyin. Şüphesiz ki Allah, aşırı gidenleri sevmez."

Görülüyor ki, İslam dini, bizim herhangi bir saldırıda bulunmamızı yasaklamaktadır. Fakat, kendi haklarımıza tecavüz edenler bulunursa, onların cezasını vermemizi de buyurmaktadır. Böylece dinimiz, daima barışı ve insan hak ve özgürlüklerini savunan bir dindir. İnsanların en doğal hakkı

olan özgürlüğünü korumayı en büyük hak olarak tanımıştır.

Bir başka ayette ise şöyle buyurulmaktadır:

"(Ey müminler) Hoşunuza gitmediği halde savaş size farz kılındı. Olur ki, hoşlanmadığınız şey sizin için hayırlı olur ve olur ki sevdiğiniz bir şey sizin için şer olur. Allah bilir, siz bilemezsiniz." (Bakara Suresi- 216)

Bu ayette "hoşunuza gitmeyen şey"le adam öldürmek anlatılıyor. Savaşta adam öldürmek, yani vatanın ve ulusun düşmanlarını yok etmek Yüce Allah tarafından, inananlara, farz kılınıyor. Bu farzı yerine getirmek gerekli olduğu kadar övünç verecek bir davranıştır da... Allah'ın insanlara verdiği en büyük hak hayat (yaşam) ve özgürlüktür. İnsanların bu kutsal haklarını sona erdirmek isteyen vatan ve ulus düşmanlarını yok etmeleri kadar doğal bir davranış olamaz.

Görülüyor ki, Allah, vatan savunmasını insanlara farz kılmıştır. Vatan savunması, Allah katında en geçerli bir ibadet sayılmaktadır.

Hazreti Peygambere, savaşa denk (eşit) bir amelin olup olmadığı sorulduğunda; "Ben cihada (savaşa) denk (eşit) bir amel bulamıyorum" yolunda cevap vermiştir.

İslamda Askerlik :

Yukarıda belirttiğimiz gibi, vatanını düşmanlara karşı savunmak, Allah tarafından biz Müslümanlara farz kılınmıştır. Yani vatanımızı savunmak dinsel bir görevimizdir. Acaba bu görevimizi nasıl yerine getireceğiz?

Vatanımızı savunabilmemiz için hazırlıklı olmamız gerekir. Hazırlıklı olmak için de harp sanatı ile harp silah, araç ve gereçlerini öğrenmeliyiz. Bunları da ancak asker ocağında öğrenebiliriz. Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu'nda askerlik şöyle tanımlanmıştır: "Askerlik; Türk vatanını, istiklal ve cumhuriyetini korumak için harp sanatını öğrenmek ve yapmak mükellefiyetidir."

Askerlik yapmak, her vatandaşın devlete karşı olan can vergisi borcunu ödemesi demektir. Bu nedenle her Türk vatandaşı,

seve seve askerliğini yapmalı, vatan savunmasına hazırlıklı olmalıdır. Bu konuda görev yalnız vatandaşlara düşmez. Aynı zamanda devlete de büyük görevler düşmektedir. Devlet, vatandaşlarının huzur ve mutluluğu için yurtta barışı sağlamak ve dünyada barışın sağlanmasına yardımcı olmakla görevlidir. Bu görevini yapabilmek için, büyük fedakarlıklara katlanır. Bütçesinin büyük bir kısmını yurdun savunması için harcamak zorundadır. Yani, asker beslemek, onları savaşa hazırlamak, çağın harp silah ve araçlarını sağlamak devletin görevidir.

Düşmana karşı savunmak için, çağın gereklerine göre kuvvet hazırlamak dinimizin buyruklarındandır. Allah, Kuran-ı Kerim'de şöyle buyurmuştur:

"Ey iman edenler! Onlara karşı gücünüz yettiği kadar, Allah'ın düşmanlarını ve sizin düşmanlarınızı ve bunların dışında Allah'ın bilip sizin bilmediklerinizi yıldırmak üzere, kuvvet ve savaş atları hazırlayın. Allah yolunda sarfettiğiniz her şey size haksızlık yapılmadan, tümüyle ödenecektir." (Enfal Suresi- 60)

Yukarıdaki ayet bize, gücümüzün yettiği kadar kuvvet hazırlamamızı buyurmaktadır. Ayette geçen "At" o zamanın harp araçlarındandır. Peygamberimiz zamanında harp silah ve araçları, at, ok, yay, kılıç, mızrak gibi silah ve araçlardı. O zamanın savaşları bu gibi silahlarla yapılırdı. Bu nedenle Peygamberimiz de birçok hadislerinde "at" beslemenin sevap olduğunu belirtmiştir. Ancak, sevap olan, yalnızca at beslemek olarak düşünülmemelidir. Aynı zamanda, bütün savaş araç ve gereçlerini sağlamak da aynı biçimde sevaptır. Çünkü, önemli olan düşmana karşı hazırlıklı ve güçlü olmaktır.

Hz. Muhammed bir hadis-i şerifinde şöyle buyurmuştur: "Dikkat edin kuvvet atmaktır. Dikkat edin kuvvet atmaktır. Dikkat edin kuvvet atmaktır." Peygamberimiz bu sözleriyle, zamana göre atım silahlarının değişebileceğini göstermiştir. Aynı zamanda, en etkili silahların, "atım" biçiminde olan silahlar olduğunu belirtmiştir. Bu nedenle, önceleri "ok atmak" biçiminde olan kuvvet, daha sonraları top, tüfek, füze, atom ve hidrojen bombaları atmak biçimine dönüşmüştür. Her ne kadar atma biçimi değiştiyse de, atma eylemi değişmemiştir.

Peygamber efendimiz bir hadislerinde "savaş için yürüyen ayaklar cehenneme girmez" diğer bir hadislerinde de "cennet kılıçların (silahların) gölgesi altındadır" buyurmuşlardır.

Yurdumuzu koruyabilmemiz, vatan toprakları üzerinde bağımsız, özgür ve şerefli olarak yaşayabilmemiz için daima hazırlıklı ve güçlü olmamız gerekiyor. Bu da savaşa hazırlanmakla olabilir. Savaşa hazırlanmak ise her vatandaşın askerlik yapmasıyla, askerlik disiplin ve eğitiminden geçmesiyle gerçekleşebilir. Disiplin ve eğitim ise askerliğin vazgeçilmez iki temel öğesidir.

Askerlik'te İtaat:

Askerliğin temeli mutlak itaattır. İtaat, her astın üstünden aldığı buyruğu hiçbir kayıt ve koşul düşünmeden ve en ufak bir duraksama göstermeden canla, başla yapması, yasaların ve nizamlarının dediğinden dışarı çıkmaması ve yasak şeyleri yapmaması demektir.

Her askerin görevlerinden biri de mutlak itaattir. İtaat olmayan yerde disiplinden söz edilemez. Disiplin olmayınca da askerlik olmaz.

Allah Kuran-ı Kerim'de şöyle buyurmuştur:

"Ey iman edenler! Allah'a itaat edin; peygamberlere ve sizden olan emir sahiplerine de itaat edin. Eğer bir şeyde çekişirseniz, Allah'a ve ahret gününe inanmışsanız, onun çözümünü Allah'a ve peygambere bırakın. Bu hayırlı ve sonuç bakımından en güzelidir. (Nisa Suresi - 59)

Yukarıdaki ayetten açıkça anlaşıldığına göre, yasalara, nizamlara ve amirlere itaat etmek, Allah'a ve peygambere itaat etmek derecesinde kabul ediliyor. "Sizden olan emir sahiplerine de itaat edin" sözüyle, yasalar, nizamlar ve amirler anlatılmaktadır. Bu nedenle, askerlikte itaat Allah'ın buyruklarından biri sayılmaktadır. Öyle ise, biz, amirlerimize itaat etmekle, dinimizin buyruklarını yerine getirmiş oluyoruz. Bunun için, verilen buyruklara uygun davranışta bulunmayan, disiplinsiz bir asker günahkar bir Müslümandır. Eğer itaatsizlik

savaş alanında yapılırsa sonucu daha da kötü olur.

Savaşta itaatsizliğin ne denli kötü sonuçlar ortaya çıkardığını anlatabilmek için İslam tarihinden bir örnek verelim:

Uhut savaşı, putperest Kureyşlilerle, Müslümanlar arasında yapılan ikinci büyük savaştır. Kureyşliler, Bedir savaşı yenilgisinin öcünü almak için büyük bir ordu ile Ebu Süfyan komutasında Mekke'den Medine'ye doğru yola çıkarlar. Müslümanlar da Hz. Muhammed komutasında düşmanları karşılamak üzere Mekke'den yola çıkarlar. İki ordu Uhut denilen yerde karşılaşırlar.

Müslümanlar sayıca az olduğu için, Uhut Dağına arkalarını vererek mevzilenirler. Cephe gerisinde ve dağın yamacında bir geçit vardır. Burası çok önemli bir yerdir. Peyamberimiz, düşmanın, cephe gerisinden saldırısını önlemek için, dağın geçit veren yerini beklemek üzere, en iyi okçulardan 50 asker yerleştirdi. Onlara şu buyruğu verdi: "Düşman ister yensin, isten yenilsin, benden emir almadıkça buradan asla ayrılmayacaksınız. Düşman süvarisi gelirse atlarına ok atın; çünkü at oku yiyince ilerlemez."

Savaş başlar. Düşmanın sağ kanadında süvari komutanı Halit bin Velit bulunmakta ve devamlı geçidi izlemektedir. Uzun ve şiddetli çarpışmalar sonunda, savaş Müslümanların lehine döner. Düşman safları bozulur; panik başlar. İlk zafer kazanılır.

Fakat okçular, düşman nasıl olsa bozuldu diyerek yerlerini bırakırlar ve ganimet toplamaya koyulurlar. Bunu fırsat bilen Halit bin Velit, süvarileriyle saldırarak geçitten kolayca geçer ve Müslümanları arkadan vurur. Bunu gören müşrikler toplanarak yeniden saldırıya geçerler. Müslümanlar bir anda iki ateş arasında kalırlar. Neye uğradıklarını bilemezler. Bir kargaşalık başgösterir. Savaş yönünü değiştirir. Bu kez Müslümanlar güç duruma düşerler. Başlangıçta kazanılmış olan bir zafer, yenilgi ile son bulur. Bir ara Peygamberimizin şehit olduğu haberi duyulur. Bir grup Müslüman Hz. Peygamberin cevresinde halka olur ve canları karşılığı da olsa O'nu korurlar. Hatta bir ara zırhı yanağına battığı için dişi kırılır ve

gazi olur. Daha sonra, Kureyşliler, Hz. Peygamberi öldü sanarak çekilip giderler.

Anlattığımız bu tarih olayı, Peygamberimizin buyruğuna itaat etmeyen 50 askerin itaatsizliğinin kötü sonucunu sergilemektedir. Bu nedenle her Türk askeri, bu olaydan örnek almalı ve komutanlarının verecekleri her buyruğa mutlak surette itaat etmelidirler. Yoksa bu güzel vatanımızı düşmanlara karşı savunamayız. Aynı zamanda, din bakımından da büyük günah işlemiş oluruz.

Eğitim Yapmanın ve Nöbet Tutmanın Bir İbadet Oluşu:

Savaşa hazırlanmak için, yalnızca ordu beslemek ve harp silah ve araçlarını sağlamak yeterli değildir. Aynı zamanda, askerlere savaş yapma usullerini, harp silah, araç ve gereçlerinin kullanılmasını da öğretmek gerekir. Askerlik bir meslektir. Savaşmak ise bir sanattır. Bu nedenle, harp sanatını öğrenmek her askerin, öğretmek ise her komutanın görevidir. Bu görevi tam ve hakkı ile yapabilmek, disiplinli bir eğitimle olabilir. Eğitim askerliğin temel taşıdır. Barışta Eğitim yapmayan bir ordu, temelsiz yapılmış bir yapıya benzer. En küçük bir sarsıntıda yerle bir olur.

Savaşta düşmana nasıl saldırılır, nasıl savunma yapılır, geri çekilme harekatı ve manevra nasıl yapılır, harp silah ve araçları nasıl kullanılır? Eğer bunları bilmezsek, üzerimize farz olan vatanımızı ve ulusumuzu koruma görevini yapamayız.

Yüce Allah Kuran-ı Kerim'de şöyle buyurmuştur: ".... De ki: Bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?" (Zümer Suresi- 9)

Evet, bilenlerle bilmeyenler, dünyada olduğu gibi Allah katında da bir tutulmayacaktır. Bir tüfek nasıl doldurulur, nasıl nişan alınır, nasıl ateş edilir? Biz bunları bilirsek, tüfek bizim için ancak o zaman bir silah olur. Eğer doldurup nişan almasını ve ateş etmesini bilmezsek, o tüfek bizim için bir çoban sopasından farksız olmaz mı? Hatta, ağırlığı nedeniyle onu sopa gibi kullanmak bile kolay değildir.

Öğrenmemiz gereken bilgileri yalnız dinlemek ve okumakla

yetinmemeliyiz. Öğrendiğimiz bilgileri uygulamak zorundayız. Uygulaması yapılmadan kazanılan bilgi bir işe yaramaz. Bu nedenle, asker ocağında, hem askerliğe ait bilgileri öğreniyoruz, hem de öğrendiklerimizi eğitim yolu ile uygulamalı olarak yapıyoruz.

Peygamberimiz bir hadis-i şeriflerinde şöyle buyurmuştur:

"Allah, bir tek okla üç kişiyi cennete sokar: Hayır için o oku yapan sanatçıyı, oku atanı ve atana yardım edeni." Bu hadiste peygamberimiz, silah kullanmayı öğrenenin de, öğretenin de cennete gideceğini müjdelemiştir. Aynı zamanda oku yapan sanatçının da cennete gideceğini söylemekle, savaş sanayiinin de kurulmasını teşvik etmiş bulunuyor.

Askerlikte nöbet tutmak da eğitim yapmak gibi Allah tarafından farz kılınmış bir görevdir. Vatan ve ulusun mutluluk ve esenliği için sınırda düşmanı gözetlemenin fazileti çok büyüktür. Sevgili Peygamberimiz, askerlikte nöbet tutmanın ne denli sevap olduğunu şu hadisleriyle dile getirmiştir:

a. "Allah yolunda sadece bir gün düşmana karşı durup beklemek, dünyadan ve dünyada bulunan her şeyden daha hayırlıdır... Kulun Allah yolunda savaş için her yürüyüşü, dünyada bulunan herşeyden daha hayırlıdır."

b. "Her insan ölünce ameli mühürlenir. Ancak, Allah yolunda cihat (savaş) için bekleyen müstesna. Onun ameli kıyamete kadar artırılır ve o, kafir fitnesinden emin kılınır."

c. "Kim ki, Müslümanların arkasında bir gece durup nöbet beklerse, ardında bütün namaz kılanların ve oruç tutanların sevabına erer."

d. "İki göz var ki, bunlara ateş dokunmaz: Allah korkusundan ağlayan göz ile geceyi Allah yolunda nöbet bekleyerek geçiren göz."

e. "Allah için bir saatlik nöbet, gündüzü oruçlu, gecesi iba-

detle geçen bin yıl yaşayışa yeğ tutulur. "

Yukarıda örneklerini verdiğimiz hadislerden anlaşılıyor ki, askerlikte eğitim yapmak ve nöbet tutmak dinimizce bir ibadet sayılmaktadır. Peygamberimizin buyruklarından ilham alarak siz askerlere, bu konuda şu öğütlemede bulunmak isteriz:

Türk ordusunun kahraman askeri! Eğitimde ve nöbette kusur etme ki ödülünü göresin. "Askerlik hile götürmez" atasözü kulağınızda küpe olsun. Eğitimde, bakımda, nöbette, disiplinde, kısaca sana verilen her türlü görevde asla kusur etme. Görevini eksiksiz ve zamanında yap. Vatanını ve ulusunu seviyorsan, dininin buyurduğu şeyleri yapmak istiyorsan, sana verilen her türlü görevi seve seve, eksiksiz ve zamanında yap. Vatanına ve ulusuna layık bir asker ol.

Savaşta Sabır, Cesaret ve Kahramanlık:

Sabır, sebat, cesaret ve kahramanlık, İslam ahlakının temel ilkelerindendir. Sabır, bir amaca ulaşmak isteyen insanın, önüne çıkan güçlüklere göğüs gererek, yılmadan usanmadan çalışarak, savaşım gücünü yitirmeksizin doğru bildiği yolda yürümeyi sürdürmesidir.Her kazanç, çalışma, emek, dayanma gücü ve güçlü iradenin harcanması ile elde edilir. Bu nedenle, başarıya ulaşmak isteyen bir insan, görevini sevmeli, çok çalışmalı ve önüne çıkan güçlüklerden yılmamalıdır. Bu da, sabırlı olmakla, dayanıklı olmakla ve karşılaşılan güçlüklerin üzerine cesaretle gitmekle gerçekleşebilir.

Güçlüklere dayanamayarak yılgınlık göstermek, umutsuzluğa düşmek, başarısızlığa neden olur. Zaten yaşam, bir savaşım alanıdır. Bu alanda, önüne çıkan engelleri aşmasını en iyi bilen ve umutsuzluğa kapılmayan insan ancak başarıya ulaşır. Yüce Allah, bu gibi insanların yardımcısı olacağını Kuran'da açıkça bildirmiştir:

"Allah'a ve Peygamberine itaat edin; çekişmeyin, yoksa başarısızlığa düşersiniz ve gücünüz gider. Sabredin, doğrusu Alah sabredenlerle birliktedir." (Enfal Suresi- 46)

Peygamberimiz ise bir hadisinde şöyle buyurmuştur: "Dünya ve ahrette kendine yararlı olan şeye çalış. Allah'tan yardım iste, güçsüzlük gösterme. Eğer başına bir iş gelirse (şöyle yapmış olsaydım, şöyle olurdu) deme."

Sabır, sebat, cesaret ve kahramanlık bir asker için en önemli nitelik ve üstünlüklerdir. Asker, görev yaparken karşılaşacağı her türlü güçlük ve yokluklara katlanmalıdır. Asla usanç ve yılgınlık göstermemelidir. Sessizce ve düzenli olarak görevini sürdürmeli ve görevini istenildiği biçimde tamamlamalıdır.

Asker tehlikeden asla korkmamalı, görev yaparken gerektiğinde ölmekten çekinmemelidir. Çünkü korkaklık, bir asker için en büyük ve bağışlanmayacak bir kusurdur. Korkaklık, askerin namus ve onuruna gölge düşürür. Nefsini zarardan ve tehlikeden korumak için görevden kaçmak ya da görevi ihmal etmek bir asker için en büyük şerefsizliktir.

Yüce Allah Kuran'da, sabır, cesaret ve kahramanlık konusunda şöyle buyurmuştur:

"Ey Peygamber! İnananları savaş için coştur. Sizin sabırlı yirmi kişiniz onlardan ikiyüz kişiyi yener. Sizin yüz kişiniz, inkar edenlerden bir kişiyi yener. Çünkü, onlar anlayışsız bir kalabalıktır. Şimdi Allah yükünüzü hafifletti, zira içinizde zayıflık bulunduğunu biliyordu. Sizin sabırlı yüz kişiniz onlardan ikiyüz kişiyi yener. Sizin bin kişiniz, Allah'ın izniyle iki bin kişiyi yener. Alah sabredenlerle birliktedir." (Enfal Suresi- 65, 66)

Ayetten anlaşılıyor ki, Allah sabırlı olanlar, cesur, ve kahraman insanları sever ve onlara her zaman yardım eder. Kahramanlık, herkesçe de takdirle karşılanan bir niteliktir. Bir fedakarlıktır. Vatanımızın ve ulusumuzun cesur, fedakar ve kahraman askerlere her zaman gereksinimi vardır. Tarihimiz kahramanlık destanlarıyla doludur. Her Türk askeri, gerektiğinde gösterdiği cesaret, fedakarlık ve kahramanlıkla kendini tüm dünyaya kabul ettirmiştir. Tarih sayfaları Türk askerinin kahramanlık örnekleriyle doludur. Kurtuluş Savaşındaki "YA İSTİKLAL YA ÖLÜM" parolası Türk'ün cesaret ve kahramanlığının bir ifadesidir.

Şehitlik ve Gazilik

Biz Türkler, asker olarak doğduk ve asker olarak öleceğiz. Tarih, bu gerçeği ispat etmiştir. Fakat Türk, vatanını savunmak için asker olur. O'nun niyeti tecavüz etmek değildir. Bu kutsal görevini başaran her Müslüman Türk'ü Allah ödüllendirecektir. Türk askeri, kendine ait hiç bir çıkar gözetmeksizin yalnız vatan ve ulusunun esenliği uğruna kendini feda etmekten çekinmeyen bir kahramandır. Bunun için dinimiz de bunlara layık olduğu en yüksek rütbeleri vermiştir. Bir asker için en büyük rütbe şehitlik, ikinci büyük rütbe ise gaziliktir.

Vatan ve ulus yolunda ölenlere ŞEHİT, çarpışıp da sağ kalanlara ise GAZİ denir. Bu iki rütbe, her Türk askerine Allah'ın bağışladığı en son ve en yüksek rütbelerdir.

Şehitlik ve gazilik konusunda Allah Kuran-ı Kerim'de şöyle buyurmuştur.

a. "Allah yolunda öldürülenlere -ölüler- demeyin, bilakis onlar diridirler. Fakat siz iyice anlayamazsınız" (Bakara Suresi- 154)

b. "O halde, dünya yaşamını ahrete değişenler, Allah yolunda savaşsınlar. Kim Allah yolunda savaşır, öldürülür, ya da üstün gelirse biz ona büyük bir ecir vereceğiz" (Nisa Suresi- 74)

Peygamberimiz ise bu konuda şöyle buyurmuştur:

"Keşke ne olaydı, Allah yolunda öldürülseydim. Sonra dirilip yine öldürülseydim. Sonra dirilip yine öldürülseydim."

Görülüyor ki Peygamberimiz bile, tekrar tekrar şehit olmayı istemiştir. Onun için, Vatan yolunda yani Allah yolunda şehit olanlara ne mutlu!

Dinimizce, Peygamberlikten sonra Allah'ın insanlara bağışladığı en büyük rütbe şehitliktir. bu yüce rütbeye ulaşabilmek için, savaş alanında düşman kurşunu ile ölmek koşulu da yoktur. Eğitim yaparken, nöbet beklerken ya da herhangi bir görevi yaparken can veren her Müslüman şehitlik

rütbesine erişmiş sayılmaktadır.

İçinde yaşadığımız bu dünya, ahretin bir tarlasıdır. Burada ne ekersek, ahrette onu biçeceğiz. Bu nedenle, Hak yolunda, vatan yolunda ölenlerin, ahret gününde biçecekleri ürün de çok büyük olacaktır.

Bu konuya ilişkin önemli bir nokta vardır. Onu da belirtmek yararlı olur, İslam dini, "Siz şehit olmak istiyorsanız, kendinizi bilinçsiz olarak ölümün kucağına atın" demek istemiyor. Dinimiz ölmeyi değil, savaşta düşmanları öldürmeyi buyuruyor. Amaç, hak ve vatan yolunda yurdun, ulusun şerefini kurtarmaktır. Bunun için de olabildiğince ölmemeye çalışacağız. Düşmanın ateşinden kendimizi korumak için her türlü önlemi alacağız. Gerektiğinde göğsümüzü siper ederek düşmanı yok etmeye çalışacağız. Böylece görev yaparken ölürsek, ancak o zaman şehit sayılırız.

Allah, vatan ve ulusu uğrunda görev yaparken ölenlere şehitlik rütbesini ihsan ettiği gibi, vatanı uğrunda kahramanca çarpışarak sağ kalanları da gazilik aşamasına kavuşturacağını muştulamıştır. Bu nedenle, kutsal görev uğrunda çarpışıp sağ kalan gaziler de, şehitlik aşaması gibi yüce bir aşamaya ulaşmış kişilerdir.

Gaziliğin de şehitlik gibi büyük bir rütbe olduğunu Peygamberimiz şöyle belirtmişlerdir:

"Birinizin Allah yolunda duruşu, evinde yetmiş yıl namaz kılmasından hayırlıdır. Allah yolunda bir deve (savaş araçları) üzerinde savaşan kimseye Cennet vacip olur."

Ne mutlu vatanı uğruna çarpışarak can verenlere! Ne mutlu vatanı uğruna çarpışarak sağ kalanlara! Ne mutlu Türk'üm diyene!

III

Bütün keyfe göre yöneten hükümdarlar hep dini araç olarak kullandılar; tutkularına ve keyiflerine göre yürüttükleri yönetimlerini sürdürmek için hep bilginler (din bilginleri) sınıfına başvurdular. Gerçek bilginler, dine gerçekten ve tam anlamı ile bağlı bilginler, hiçbir zaman bu keyfe göre yönetim yanlıları tac sahiplerine yani hükümdarlara boyun eğmediler. Onların buyruklarını dinlemediler, korkutmalarından ürkmediler. Bu gibi bilginler kamçılar altında dövüldü, yurtlarından sürdürüldü, zindanlarda çürütüldü, darağaçlarında asıldı. Ama onlar yine o hükümdarların keyfine dini araç yapmadılar. Fakat gerçekte bilgin olmamakla birlikte, sırf o kılıkta bulundukları için bilgin sanılan, çıkarına düşkün, hırs sahibi ve imansız birtakım hocalar da vardır. Hükümdarlar işte bunları ele aldılar ve işte bunlar dine uygundur diye fetvalar verdiler. Gerektikçe yanlış hadisler bile uydurmaktan çekinmediler. İşte o tarihten beri saltanat tahtında oturan, saraylarda yaşayan, kendilerine halife namı veren, halkı keyiflerine göre yöneten hükümdarlar bu gibi hoca kılıklı arsızlara yüz verdiler ve onları korudular. Gerçek ve imanlı bilginler her zaman ve her dönemde onlarca sevilmediler.

(Söylev ve Demeçler- II'nci Cilt)

IV

Din, gerekli bir kurumdur. Dinsiz ulusların yaşamlarını sürdürmesine olanak yoktur. Yalnız şurası var ki din, Allah ile kul arasındaki bağlılıktır. Softa sınıfının din simsarlığına izin verilmemelidir. Dinden maddi çıkar sağlayanlar, iğrenç kimselerdir. İşte biz, bu duruma karşıyız ve buna izin vermiyoruz. Bu gibi din ticareti yapan insanlar, temiz ve suçsuz halkımızı aldatmışlardır. Bizim ve sizlerin savaşacağımız ve savaştığımız bu kimselerdir.

(Kılıç Ali, Atatürk'ün Hususiyetleri'nden)

VI

Size, Bombasırtı olayını anlatmadan geçemeyeceğim. Karşılıklı siperlerimiz arasında uzaklığımız sekiz metre, yani ölüm kesin... Birinci siperdekiler hiçbiri kurtulamamacasına tümüyle düşüyor, ikincidekiler onların yerine gidiyor. Fakat ne denli imrenmeye değer bir soğukkanlılık ve her şeyi Tanrı'ya bırakmışçasına biliyor musunuz? Öleni görüyor, üç dakikaya kadar öleceğini biliyor, en ufak bir gevşeklik bile göstermiyor, sarsılmak yok. Okumak bilenler ellerinde Kuran-ı Kerim, Cennete girmeye hazırlanıyorlar. Bilmeyenler, Kelime-i Şahadet çekerek yürüyorlar. Bu, Türk askerlerindeki ruh gücünü gösteren, şaşılacak ve övülecek bir örnektir. İnanmalısınız ki, Çanakkale Savaşını kazandıran bu yüksek ruhtur.

(Atatürk - Türk Gencinin El Kitabı'ndan)

CUMHURİYET

Cahiliye devrinde Mekke halkı "Darün-nedve" denilen bir evde toplanarak şehrin işlerini görmek üzere meclis kurmuşlardı. Bunu şimdiki illerimizin "İl genel meclislerine" benzetebiliriz. Bu meclis, meşveret (yani danışıp konuşma) ve müzakere usulüyle çalışır ve burada alınan kararlar Mekke'de uygulanırdı. Peygamberimiz bu yönetim tarzını beğenmişti. Darün-nedve'nin çalışması bugünkü anlamda parlamenter çalışmanın basit bir örneği şeklindeydi. Burada toplumu ilgilendiren problemler ele alınır, danışıp görüşülerek sonuca bağlanırdı.

Hz. Muhammed'e gelen Ayetlerden; Tanrı'ya, Peygambere ve toplumu yönetenlerin emirlerine itaatı bildirenler bu dönemde gelmeye başlamıştır. Örneğin:

Nisa 59. Ayet:

(Allah'a itaat edin, Peygambere ve sizden olan idarecilere itaat edin. Birşey hakkında anlaşmazlığa düşerseniz, Tanrı'ya ve Elçisine başvurun)

Nisa 58. Ayet:

(Gerçekten Allah size emanetleri ehline vermenizi, insanlar arasında hükmettiğiniz zaman, adaletle hüküm vermenizi emreder.)

Bu ayetlerden başka Hz. Muhammed, hadislerinde:

(Tanrı ve elçisi müşavereye muhtaç değildir. Lakin Yüce Tanrı, bunu benim ümmetime bir rahmet yaptı; onlara danışanlar, yetkinlikten yoksun kalmaz, bunu terkedenler de yanılmaktan kurtulmaz.)

(Müşavere eden bir kavim, işlerin en doğrusunu başarmış olur.)

Diyerek kurduğu devleti demokratik esaslara oturtmuştur. Atatürk'ün kurduğu Büyük Millet Meclisi, padişahın çok kere müşaveresiz idaresine son vermiş ve Hakimiyet Milletindir prensibi ile (Danışarak işleri, yoluna koymanın sistemini getirmiştir.

Peygamberimiz, devlet başkanlığının babadan oğula verasetle geçmesini istememiş ve saltanatın ve saltanat usulünün uluslar için hayırlı olmıyacağını bildirmiştir.

Bakar 124 ncü ayet, liderliğin, zürriyete (yani babadan evlada) aynen intikal etmiyeceğini kesin olarak bildirmiştir. Birlikte okuyalım:

Tanrı, Hz. İbrahim'e:

(Ben seni insanlara imam yapacağım, ta ki din işlerinde sana uysunlar) diye buyurdu. Hz. İbrahim: Benim zürriyetimi de imam yap diye yalvardı.

Tanrı: (Senin zürriyetinden olan zalimler, benim imametime nail olamazlar) buyurdu.

Bu ayet, bir ulusun yönetiminde, saltanat esasının zulme alet olacağını ve Yüce Tanrı'nın zalimlere böyle bir görevin verilmesini istemediği anlatmaktadır. Bu nedenle, uluslar kendi yöneticilerini, kendileri seçmeli ve idarelerini buna göre kurmalıdırlar.

Güvenilir hadis kitaplarından birisi de Sünen-i Tirmizi'dir. Peygamberimizin bu kitaptan aldığımız bir hadisi şerifinde; "Benden sonra, hilafet 30 sene devam edecektir. Ondan sonra

zalim bir saltanata dönecektir" buyurmuştur.

Gerçekten de Hz. Ebubekir 3 yıl, Hz. Ömer 10 yıl, Hz. Osman 12 yıl ve Hz. Ali de 5 yıl hilafet makamını işgal etmiş ve toplam 30 yıl sonunda kurulmuş olan Emevi Devletiyle bu hilafet; bir saltanata dönüşmüş ve birçok saltanat idaresinde olduğu gibi, zevk ve safa alemleri başlamış, hanedanın çevresinde toplanan madrabazların kişisel çıkarları uğruna, halifelik makamı çeşitli entrikaların ocağını teşkil etmiştir.

Osmanlı İmparatorluğunda olduğu gibi diğer her imparatorlukta da kuvvetli padişah (veya hükümdar) devrinde ülke, büyüyüp gelişmiş, aciz yöneticilerin zamanında da duraklamış ve daha sonra da batmıştır.

O halde din emri olan "Cumhuriyet"i Atatürk kurmuş, Tanrı'yı da Peygamberimizi de hoşnut etmiş, en büyük sevabı kazanmıştır.

Turhan OLCAYTU
(DİNİMİZ NEYİ EMREDİYOR ATATÜRK
NE YAPTI İNKILABIMIZ - İLKELERİMİZ'den)

TALİME ÇIKMAK, NÖBET VE KARAKOL BEKLEMEK

Talim, Allah'ın sevdiği, Peygamberimizin hoşlandığı iyi amellerdendir. Talimden kaçmak ise, en önemli bir görevi terketmek, işi benimsememektir. Dinini ve ülkesini seven bir asker, hiçbir zaman talimden kaçmaz. Hele talime çıkmamak için yalandan hasta olmak, yahut başka başka bahaneler uydurmak çok büyük günahtır. Bunu yapan bir asker hem Allah'ın ve Peygamberin emirlerine karşı gelen bir insanın da, dünya ve ahirette başına neler geleceğini artık herkesin bilmesi gerekir. Damarlarında Türk kanı taşıyan hiçbir müslümanın, bu gibi çirkin şeyleri yapmayacağı muhakkaktır. Şunu da unutmamak gerekir ki, bu gün dost olsun, düşman olsun, diğer milletlerin elinde ne çeşit modern silahlar varsa, onların bizim elimizde de bulunması için, bunları bizzat kendimizin yapabilmesi için çok çalışmamız, dinlenme zamanlarını bile çalışmaya ayırmamız lazımdır. Vatanımızı, dinimizi, ırz ve namusumuzu ancak böyle

davrandığımız zaman koruyabilir ve yanımızdan emin olabiliriz. Silahımızı kendimiz yaptıktan sonra da, bunları en iyi bir şekilde kullanabilmek için her çeşit talimi yapmalıyız. Madem ki talim dinimize göre bir ibadettir; bunu da seve seve yapmamız gerekir.

Askerlikte bir de nöbet beklemek vardır. Dinimizde nöbet beklemek de talim gibi bir ibadet sayılır. Peygamberimiz bu hususta şöyle buyurmuştur:

"İki göze, ateş dokunmayacaktır. Biri Allah korkusundan ağlayan göz; diğeri de Allah yolunda gece vakti karakol bekleyen ve düşman gözleyen göz."

Peygamberimizin bu mübarek sözlerinden anlıyoruz ki, gece vakti uykuyu feda ederek karakol beklemek, büyük bir ibadettir. Ancak şunu unutmamak gerekir ki, her ibadette olduğu gibi nöbetin de iyi niyet ve samimiyetle ifa edilmesi lazımdır. Nasıl namaz kılacağı yerde oturup uyuyan bir kimse namaz kılmış sayılmazsa nöbet beklerken uyuyan bir asker de bu önemli görevi yapmamış sayılır. Bu bakımdan nöbette uyuyan bir askerle nöbetten kaçan asker arasında hiçbir fark yoktur: Her ikisi de görevlerini yapmamış ve günaha girmiş olurlar. Nöbette uyumak, bulunduğu karakolu düşmana teslim etmek gibi büyük bir hıyanettir. Dini bütün bir müslüman asker, böyle bir hiyaneti irtikab etmez. Ona yaraşan, biraz önce zikrettiğimiz Peygamberimizin hadisinde de görüldüğü gibi gözünü açmak ve cehennem ateşinden kurtulmaktır.

A. Hamdi AKSEKİ
(ASKERE DİN KİTABI'NDAN)

ŞEHİTLİK

Gaziliğin üstünde bir makam daha vardır ki o da şehitliktir. Uhud savaşında sahabeden Ziyad (R.A.) göğsünden ağır bir yara aldı. Mübareğin göğsünden oluk gibi kan akıyordu. Ziyad'ın ağır bir şekilde yaralandığını gören Peygamberimiz yanına koştu ve kucağına aldı. Ziyad (R. A.) Peygamberimizin ku-

cağında Resul-ü Ekrem'in yüzüne bakarak can verdi. Eshab Ziyad'ın bu haline çok imrendi, ah ne olurdu biz de Peygamberimizin kucağında can verseydik dediler. Bu sözleri işiten Hazret-i Muhammed (S. A.) eshabına hitaben, "Peygamber kucağında şehid olarak can vermek her kula müyesser olmaz demeyiniz, kıyamete kadar gelip geçecek ümmet-i Muhammed'in şehitleri beni başlarında görmedikçe Allah'a can vermeyecekler", buyurmuşlardır.

Bütün şehitlerimiz gibi İstiklal Savaşı'nda can veren aziz şehitlerimiz de son nefeslerinde Peygamberimizi başuçlarında görerek, Peygamberimizin mübarek yüzüne bakarak Tanrı'ya can vermişlerdir.

Bir önemli hususa temas etmeden geçemiyeceğiz. Batıl inanış ve hurafatın esiri olmuş kuş beyinli bazı kimseler, yakın tarihimiz İstiklal Savaşı'ndaki büyük zafere hurafat sokmaktan utanmamışlardır. Hak dostu velilerden himmet beklenir, bu yardım manevidir. Ölen bir kimsenin cesedi mezarda çürür. Kur'an-ın ayetleri ile sabittir ki, her insan kıyametten sonra dirilecektir. Ölen bir kimse, ister evliya olsun, mezardan çıkarak ceset halinde dolaşamaz. Aksini iddia etmek Kur'an-a muhalefet olur. İşte Kur'an-ı bırakarak hurafatın esiri olmuş bu insanlar haya etmeden iddia ederler ki, yeşil sarıklı evliyaları görmüşlerdir, düşman evliyalardan korkarak bozguna uğramışlar. Bu saçma sözler, başta Hazreti Kur'an-a, kutsal İslam dinine olduğu kadar, kahraman Mehmetçiğe de hakarettir. Kesin olarak ifade ederiz ki, Yunan orduları evliyalardan değil, kalpleri iman ile dolu Mehmetçiğin süngüsünden, Türk ordularının fedakarlığından bozguna uğramışlardır. Ayırptır efendiler, günahtır efendiler, şanlı Türk tarihine hurafat karıştırmayınız. Bir asker bin evliyadan üstündür, zira, evliyaların ibadeti kendi şahsına, askerin hizmeti ise bu aziz vatana, necip Türk milletinedir.

Kur'an-ın ayetlerinden, Peygamberimizin hadislerinden ilham alan rahmetli Mehmet Akif'in şehitler manzumesinin son mısraları ile sohbetimize son veriyoruz.

Ey Şehit oğlu şehit, isteme benden makber

Sana aguşunu açmış duruyor Peygamber.

Ercüment DEMİRER
Hacı Nimet Camii Hatibi
(DİN, TOPLUM VE KEMAL ATATÜRK'ten)

LAİKLİK, DİNSİZLİK DEĞİLDİR

Laiklik nedir? Bu sorunun cevabının birkaç kelime ile vermek mümkündür. Dinde olmayan asılsız bir şeyi dine sokmamak dünya işlerini dine karıştırmamak laikliktir ve bu yol islam'ın ruhuna da uygundur. Peygamberimiz din ile dünya işlerinin birbirine karıştırılmasına asla müsaade etmezlerdi. Bu hususta irad ettikleri hadisi şerifte, "Dünya işlerini siz benden daha iyi bilirsiniz" buyurmuşlardır. Hemen ilave edelim ki, ekmel-i insan olan Peygamberimiz dünya işlerinde de herkesden fazla bilgi sahibi idi, fakat dünya işlerinin dine karıştırılmaması maksadı ile dünyevi mesailin kendisinden sorulmasını arzu etmezlerdi. Eshabdan bazılarının "Ya Resulallah; dünyaya ait şu işimizi nasıl yapalım" sorularına karşılık olarak, "Dünya işlerini benden sormayınız, Müslümanlığı darlaştırmayınız" buyurmuşlardır. Mealen yazdığımız bu iki hadis-i şerif gayet açık olarak gösteriyor ki dünya işlerini kesin olarak ayırmışlardır.

Laiklik, İslamın esasında vardır. Peygamberimizin "İlim Müslümanın malıdır, onu nerede bulursanız alınız." hadisi de Müslümanların ilim ve tefekkürde bir takım dini kayıtlara bağlı olmadığını göstermektedir.

Kur-an'ın ayetleri ile sabittir ki, İslam dininde ilim ve tefekkür farzdır. Peygamberimiz bir hadis-i şerifinde, "İlim iki çeşittir, birincisi bedenler ilmi, ikincisi din ilmi" buyurmuşlardır. Görülüyor ki İslam Peygamberi din ile dünya işlerini birbirinden ayırdıkları gibi müsbet ilimle din ilmini de yekdiğerinden ayırmışlardır. Bu emre göre bir bilgin fizik ve kimya denemeleri yaparken veya bir tıp bilgini vücutta organ nakli, otopsi, ameliyat yaparken bunlar dinde var mı diye düşünmez, zira fizik, kimya, tıp din konusu değildir. tarım

işleri ile uğraşanlar tarlalarını fenni usuller ile gübreler, makineli araçlarla toprakları sürerler, zararlı böceklerden korunmak için ağaçları ilaçlarlar. Hayvancılık işleri ile uğraşanlar veterinere danışarak hayvan neslini islaha çalışırlar, makinelerde civciv çıkarırlar. Bunları yaparken acaba dinde var mı diye müftüye, vaize danışılmaz. Bu saydıklarımız ve buna benzer işler dini konular değil dünya işleridir.

Ercüment DEMİRER
Hacı Nimet Camii Hatibi
(DİN, TOPLUM VE KEMAL ATATÜRK'ten)

MÜSLÜMANLIĞIN YASAKLARINDAN BAZILARI

Devlet Malını Kötü Kullanmak:

İslam dininin yasak ettiği işlerden biri de devlet ve ulus malını kötü kullanmaktır. Hepinizin bildiği gibi, biz kalkınmak için çalışan bir ulusuz. Dişimizden, tırnağımızdan artırarak aldığımız araç ve gereçlerin, içinde barındığımız yapıların uzun ömürlü olmaları sizlerin onları kullanışınıza bağlıdır. Bunları sizden sonra gelecek kardeşleriniz de kullanacaklardır. Yarar sağlamak da zarar vermek de sizin elinizdedir. Sağlanacak yararlar kadar, uğranacak zarar da büyüktür. Her türlü ordu malına göstereceğiniz özen ve dikkat, kendi özel malınıza göstereceğinizden daha çok olmalıdır. İnsanlık da din de bunu buyuruyor. Toplumun çıkarı her zaman kişinin çıkarından üstün tutulmalıdır. Bu tutum kişiye mutluluk verir.

Bakım formlarına uygun olarak bakımları yapılmayan araç ve gereçler çabuk yıpranır ve görev yapamaz duruma gelir. Görev yapamayan araç ve gereçlerin yerine yenisini almak gerekecektir. Dikkat ederseniz, bunların büyük bir bölümü dış ülkelerden satın alınmaktadır. Böylece paramız; dikkatsizliğimiz, ihmalimiz ve tembelliğimiz yüzünden yabancı devletlere gidecektir. Dolayısıyla ulusal varlığımız gereksiz ye-

re harcanmış olacaktır. Bunun sorumlusu da, o malı kötü kullanan olacaktır. Ahrette de sorumlu tutulacaktır. Zararını hem bu dünyada, hem de öbür dünyada görmektense, onlara kişisel malımız gibi özenle bakmak daha hayırlı değil midir?

Şimdi savaşı kazandıran ya da kaybettiren başlıca öğe, insan gücü kadar araç ve gereç gücüdür. Elde olanları korumak ve çoğaltmak başlıca görevimiz olmalıdır. Dünyanın hayranlığını kazanan bilek gücünle, araç, gereç gücünü üstün bir düzeyde tuttuğun gün, sırtın hiçbir biçimde yere gelmeyecektir. Bundan asla kuşkun olmasın. Yeter ki iste, çalış ve görevini bilinçli bir biçimde yap.

Asker Arasında Fesat Çıkarmak:

Fesat (fitne), bozukluk, geçimsizlik, karışıklık, ortalığın birbirine düşüp karışması demektir. Fesatçı (fitneci) ise; karıştırıcı, arabozan, karışıklık çıkaran demektir.

İslam dininin amacı, insanları ahlak yönünden olgunlaştırmak ve onları mutlu kılmaktır.Yani, insanları iyi ahlak sahibi, üstün faziletli birer kişi yaparak onların yeryüzünde dostça, kardeşçe, özgür olarak ve barış içinde yaşamalarını sağlamaktır. Bunun için iyi bir Müslüman, insanlarla iyi geçinmeli, insanlar arasındaki kardeşlik bağlarının güçlenmesi için çalışmalıdır. Dinimiz bütün Müslümanları kardeş saymıştır. Peygamberimiz bir hadisinde: "Müslüman, Müslümanın kardeşidir, ona hıyanet etmez, onu yalanlamaz, onu utandırmaz" buyurmuştur.

Kimi insanlar vardır, kötülüğe eğilim duyarlar. İftira ederek, dedikodu yaparak, yalan söyleyerek, hile yaparak insanlar arasında fesat çıkarırlar. Bu gibi davranışlar, insanlar arasındaki iyi ilişkileri ve toplum düzenini bozduğu için İslam dininde yasak edilmiştir. Bu nedenle, insanlar arasında huzursuzluk çıkaran, insanları birbirine düşüren, sevgi ve kardeşlik bağlarını yok etmeye çalışan kimselere fesatçı (fitneci) denir. Fesat, insanlar arasında huzursuzluk, guruplaşma, kin, fitne gibi kötü tohumlar saçan toplumlar, ulusal birlik ve be-

raberliklerini koruyamazlar. Her an yok olmaya mahkum olurlar.

Bir ulusun, dış düşmanlara karşı bağımsızlığını, o ulusun silahlı kuvvetleri korumakla görevlidir. Türk askerinin görevi, Türk vatanını, bağımsızlık ve Cumhuriyetini her türlü koşullar altında korumak, yükseltmek ve Türk ulusunun mutluluğunu sağlamaktır. Bu kutsal görevin başarı ile yapılması, Silahlı Kuvvetleri oluşturan askerler arasındaki ilişkilerin insanca, dostça kardeşçe olmasına bağlıdır.

Askerler arasında fesat çıkarmak, onlar arasında olması gereken insanlık, dostluk ve kardeşlik bağlarını yok eder. Ulusal birlik ve birliktelik ülküsünü zedeler. Askerleri birbirine düşürür, onları birbirlerine düşman eder. Ordunun savaşma gücünü zayıflatır. Güçsüz kalan bir ordu ise, Allah tarafından farz kılınan vatan savunması görevini gereğince yapamaz. Bu nedenle, askerler arasında fesat çıkarmak, insanlar arasında fesat çıkarmaktan daha büyük bir suç sayılır.

ATATÜRK'TEN SEÇMELER

I

Ulu Tanrı birlikte ve dayanışma ile çalışan, onurunu, namusunu koruyan ulusları mutlu eder. Biz de bundan önce olduğu gibi bundan sonra da bu birlik, bu dayanışma ile çalışırsak, Allah'tan böyle bir mutluluğu haklı olarak bekleyebiliriz.

(Söylev ve Demeçler - II'nci Cilt)

III

Bizim dinimiz, hiçbir zaman kadınların erkeklerden geri kalmasını istememiştir. Allah'ın buyurduğu şey, erkek ve kadın Müslümanların birlikte bilim ve kültür kazanmalarıdır. Kadın ve erkek bu bilim ve kültürü aramak ve nerede bulurlarsa oraya gitmek ve onunla donanmak zorundadır. İslam ve Türk tarihi incelenirse görülür ki, bugün kendimizi bin türlü sınırlamalarla sınırlanmış sandığımız şeyler yoktur. Türk top-

lumsal yaşamında kadınlar bilim ve kültürce ve başka konularda erkeklerden asla geri kalmamışlardır.

(Söylev ve Demeçler- II'nci Cilt)

IV

Birktakım şeyhlerin, dedelerin, seyidlerin, çelebilerin, babaların, dervişlerin arkasından sürüklenen ve falcılara talih ve yaşamlarını güvenen insanlardan oluşan bir topluluğa,uygar bir ulus gözüyle bakılabilir mi? Ulusumuzun gerçek niteliğini, yanlış anlamda gösterebilen ve yüzyıllarca göstermiş olan bu gibi unsurlar ve kuruluşlar, yeni Türkiye devletinde, Türk Cumhuriyetinde sürdürülmeli miydi?

(Atatürk'ten Düşünceler'den)

BÜYÜCÜLÜK VE ÜFÜRÜKÇÜLÜĞÜN KALDIRILMASI

Büyücülük, üfürükçülük ve falcılık da, dini inançlarımız arasında kat'iyen yoktur. Bunlar tamamen küfürdür. Çünkü Peygamberimiz diyor ki:

"Şüphe yok ki manasız laflarla üfürükçülük etmek ve ettirmek, nazar için çocukların orasına burasına bir şeyler takmak, kendilerini sevsin diye kadınlar tarafından bir şeyler yapmak, yaptırılmak, Tanrı'ya şirk koşmaktır." Bu gibi kişiler, kendilerini Allah'ın himayesinden çıkararak taktıkları o nesnenin, o muskanın himayesine terketmiş, binaenaleyh Tanrı'ya şirk koşmuş olurlar.

İslamiyet'te, her şeyin affı olduğunu, sadece şirk'in affı olmadığını Allah, kitabında bildirilmektedir.

Atatürk, müslümanları, affı olmayan bir günahtan kurtarmak için muskacılığı, üfürükçülüğü ve büyücülüğü (kanun çıkararak) yurt dışına atmıştır.

Akıl dini olan İslamiyet, (Aklı olmayanın dini yoktur) bildirisiyle, her şeyde bize aklın yol göstereceğini kabul etmiştir. Hal bu iken, yıldızlara bakarak, gelecekten haber alan ve verenler, Osmanlı saraylarında özel mevki sahibi olacak derecede ileriye gitmişler ve birçok padişahlarımız, yıldızlara baktırarak girişecekleri işlerin hayırlı olup olmayacaklarını

büyücülerden öğrenmek istemişlerdir.

Bunlara karşı Peygamberimiz de:

"Kim, bir yıldıza bakana yahut bir kahine başvurur da onun dediğini gerçek bilirse kafir olmuştur." demektedir. Atatürk, Falcılık Üfürükçülük için:

"Birtakım şeyhlerin, dedelerin, seyyitlerin, çelebilerin, babaların, dervişlerin arkasından sürüklenen ye falcılara, büyücülere ve üfürükçülere, muskacılara talih ve hayatlarını emanet eden insanlardan mürekkep bir kitleye, uygar bir ulus gözüyle bakılabilir mi?" demiştir.

Hz. Muhammed'in bu hadisi karşısında Atatürk'ün direktifini gözden geçirince falcılığın, üfürükçülüğün ve büyücülüğün; cumhuriyet döneminde niçin yasaklandığını kolaylıkla anlayabiliriz.

Tuğgn.Turhan OLCAYTU
(DİNİMİZ NEYİ EMREDİYOR ATATÜRK NE YAPTI İNKILABIMIZ - İLKELERİMİZ'den)

ATATÜRK VE DİN ANLAYIŞI

"Atatürk'ün Ölüm Yıldönümü Münasebetiyle 10 Kasım 1971 Günkü Radyo Konuşması"

Sayın dinleyicilerim,

Her ulusun çeşitli iyi veya kötü şartlar altında yetiştirdiği önderleri, milli kahramanları vardır. Ulusların zafer ve şeref sayfalarını dolduran büyük önderler arasında öyleleri vardır ki; bunlar, ulusunun ta kendisi olmuştur. Yüzyıllar geçse de o ulusun tarihinden onları koparmak, onlarsız tarih yazmak, onların ülkülerine, onların ilkelerine dayanmadan ileriye hamle yapmak imkansızdır.

Bugün Türk Ulusunun hürriyet kalesi ve ümit bayrağı olan Anadolu'muzun dört bir yandan saldıran düşmanlarca işgal edilmesine ve yokolmasına karşı koyan, böylece Türk Ulusunu kurtaran büyük kahraman Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK'ün, aramızdan ayrılışının 33'üncü yıldönümüdür. Onun için ko-

nuşmamızda büyük önderimizi anacak, onun din anlayışından söz edeceğim.

"Bizim dinimiz en makbul en tabii bir dindir. Bundan dolayıdır ki son din olmuştur. Bir dinin tabii olması için akla, fenne, ilme ve mantığa uygun olması lazımdır. Bizim dinimiz, bunlara tamamen uygundur. İslamın sosyal hayatında, hiç kimsenin bir özel sınıf halinde mevcudiyetini muhafazaya hakkı yoktur. Kendilerinde böyle bir hak görenler, dini hükümlere uygun harekette bulunmuş olmazlar. Bizde ruhbanlık yoktur, hepimiz eşitiz ve dinimizin hükümlerini öğrenmeye mecburuz. Her fert, dinini, diyanetini, inancını öğrenmek için bir yere muhtaçtır. Orası da okuldur."

Atatürk, bu sözleri ile din adamları saltanatı olan ruhbanlık sınıfının İslam dininde olmayışına dikkati çekmektedir. Her yurttaşın dinini, diyanetini öğrenmekte sebest olduğunu ilan etmektedir. 7 ŞUBAT 1923 günü Balıkesir'de bir camide yaptığı konuşmada da:

"Millet! Allah birdir. Şanı büyüktür. Allah'ın selameti, bağışı, hayrı üzerinize olsun.

İnsanlara ruh zenginliğini vermiş olan dinimiz son dindir, dinlerin tamamlayıcısıdır. Çünkü dinimiz akla, mantığa ve gerçeğe uymamış olsaydı, bunlarla diğer ilahi esaslar arasında tezat olması icabederdi."

Atatürk, aynı konuşmasında camilerin gerçek anlamını şu özlü düşüncesi ile açıklamıştır:

"Efendiler, camiler birbirimizin yüzüne bakmaksızın yatıp kalkmak için yapılmamıştır. Camiler, ibadet ile birlikte din ve dünya için neler yapılmak gerektiğini düşünmek için yapılmıştır. Millet işlerinde her ferdin zihnen, bedenen başlıbaşına faaliyette bulunması elzemdir. İşte biz de burada din ve dünya için, istiklalimiz ve geleceğimiz için neler düşündüğümüzü ortaya koyalım.

Ben, yalnız kendi düşüncemi söylemek istemiyorum. Hepinizin düşündüklerini anlatmak istiyorum. Milli gaye, milli irade yalnız bir şahsın düşünmesinden değil, bütün millet fertlerindeki isteklerin, emellerin bir araya gelmesinden doğar.

Onun için benden ne öğrenmek, ne sormak istiyorsanız serbestçe sormanızı rica ederim."

Gazi Mustafa Kemal Atatürk, bu sözlerinden sonra, çeşitli kimselerce sorulan yirmiden fazla soruyu cevaplamıştır. Hutbeler hakkında sorulan ilk soruyu şöyle açıklamıştır.

"Hutbeler hakkındaki sorudan anlıyorum ki, bugünkü hutbelerin tamamı, milletin duygu ve düşünceleriyle, dili ile, medeni ihtiyaçları ile uygun görülmemektedir. Efendiler, hutbe demek, insanlara hitabetmek demek, yani söz söylemek demektir. Hutbenin manası budur. Hutbe denildiği zaman bundan bir takım kapalı sözler ve manalar çıkarılmamalıdır. Hutbeyi iradeden, hatiptir. Yani söz söyleyen demektir. Biliyoruz ki Hz. Peygamber yaşadığı zamanlarda hutbeyi kendisi iradederdi. Gerek peygamberimiz ve gerek halifelerinin söylediği şeyler o günün meseleleridir.

Bunlar, herhalde en büyük önderlerdi. Onlar, camilerde ve meydanlarda ortaya çıkar, halkı aydınlatmak ve yol göstermek için ne söylemek lazımsa söylerlerdi. Bunun devam edebilmesi için bir şart lazımdı: O da milletin reisi olan zatın, halka doğruyu söylemesi, halkı dinlemesi ve halkı aydınlatması. Halkı genel durumdan haberli kılmak son derece önemlidir. Çünkü her şey açık söylendiği zaman halkın dimağı çalışır durumda bulunacak, iyi şeyleri yapacak ve milletin zararına olan şeyleri reddederek şunun veya bunun arkasından gitmeyecektir. Ancak, millete ait olan işleri milletten gizli ettiler. Hutbelerin, halkın anlayamayacağı bir dille okunması ve onların da bugünkü ihtiyaclara temas etmemesi halife ve padişah adını taşıyan zorbaların arkasından köle gibi halka yol gösterilmesidir, başka değildir. Yüz, iki yüz yıl önceki hutbeleri okumak, insanları cehalet ve gaflet içinde bırakmak demektir. Hutbenin, her zaman insanların kullandığı dille okunması elzemdir. Geçen yıl Millet Meclisinde iradettiğim bir nutukta demiştim ki:

Minberler, halkın dimağları, vicdanları için bir manevi zenginlik, bir manevi ışık kaynağı olmuştur. Böyle olabilmek için minberden aksedecek sözlerin bilinmesi, anlaşılması gerçek il-

me ve gerçek İslamiyete uygun olması lazımdır. Hatiplerin, memleketin gerçeklerini bilmeleri ve milletimizi çağdaş uygarlık düzeyine çıkartacak olan gelişmeleri takip etmeleri gereklidir. Bunlar, bilinmediği takdirde halka yanlış telkinler verilmiş olur. O halde hutbeler, tamamen Türkçe ve günün, zamanın olaylarına uygun olmalıdır ve olacaktır."

Din konusundaki değerli söz ve düşüncelerinden özet de olsa sizlere sunduğum büyük kurtarıcı Atatürk'e Allah'tan rahmet dilerken, O'nun ilkelerine bağlı, imanlı Türk ve Müslüman olarak çağdaş medeniyet seviyesine milletçe hep birlikte el ele yükselmek ve bize emaneti olan güzel yurdumuzu korumak hepimizin görevidir.

Hoşça kalın sayın dinleyicilerim.

Ahmet OKUTAN
Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı

ATATÜRK'TEN SEÇMELER

III

Müslüman uluslar içinde Türkler gelenekleri ve ulusal alışkanlıkları bakımından yanlış şeylere sahip değillerdi. Türk Toplumsal geleneklerinin pek çoğu İslam gerçeklerine uygun ve yakındı. Fakat Türkler bulundukları alan, yaşadıkları bölgeler bakımından bir yandan İran ve öte yandan Arap ve Bizans uluslarıyla ilişki kurma durumunda idiler. Kuşku yok ki ilişkilerin uluslar üzerinde etkileri görülür. Türklerin ilişki kurduğu ulusların o zamanki uygarlıkları ise bozulmaya başlamıştı. Türkler bu ulusların yanlış alışkanlıklarından, kötü yönlerinden etkilenmekten kendilerini kurtaramamışlardır. Bu durum kendilerinde karışık, bilimsel olmayan, insanlığa uymayan düşünce ve anlayışlar doğmasından uzak kalmamıştır. İşte düşüş ve gerileyişimizin belli başlı nedenlerinden birini bu nokta oluşturur.

(Söylev ve Demeçler- II'nci Cilt)

ÇALIŞMAK

İslam dininin kurallarına göre tufeyli yaşamak, gücü kuvveti olduğu halde dilenmek, kesin olarak haramdır. Bu gibi kimselere yardım etmek haramdır. Çalışan, fakat az kazandığı için ailesini geçindirmekte zorluk çeken veya çalışmak istediği halde iş bulamıyanlara ve yoksul öğrencilere yardım etmek, zengin bir Müslümanın üzerine namaz ve oruç gibi farzdır.

Allah kitabında, Peygamber hadisinde hayırsever zenginlerini övmüştür. İslam dininde en çok kınanan cehalet ile fakirliktir. Fakir bir insan zühtü takvası sayesinde evliyalık derecesine yükselebilir. Fakat bir evliya fazilet sahibi bir zenginin derecesine ulaşamaz; Zira hayırsever bir zenginin şahsına olduğu kadar vatanına, milletine faydası dokunur.

Fakirin evliyalığı ise sadece kendi şahsına aittir. Peygamberimiz ümmetlerine; "Hem bilgin, hem salih, hem zengin olmalarını" önemle tavsiye etmiştir. Kur'anı Kerim'de mal ve servet "hayr" kelimesi ile ifade buyrulmuştur. Şurasını açıklayalım ki; çalışkan, dinini, vatanını seven bir fakir, topluma yararlı olmayan cimri bir zenginden daha faziletlidir.

İslam dininin kurallarına göre tufeyli yaşamak, şunun bunun sırtından geçinmek, gücü kuvveti olduğu halde dilenmek kesin olarak haramdır.

Ercüment DEMİRER
Hacı Nimet Camii Hatibi
(DİN, TOPLUM VE KEMAL ATATÜRK'ten)

İSLAM DİNİNDE KADIN HAKLARI

Aile topluluğunun en belli başlı elemanı olan kadının İslam Dinine göre toplumda özel bir değeri vardır. Kadın, anne, eş ve kız evlat olarak aile ve toplum içinde birçok hak ve sorumlulukları taşır.

Yaratılışta, her iki cins arasında tam bir eşitlik değil, akla uy-

gun bir işbölümü görülür. Çoğu zaman bir erkek, kadının işini yapamıyacağı gibi kadın da hiçbir zaman erkeğin kendi tabiatı gereği yapması gereken işleri yapamaz. Her ikisinin fizik ve psikolojik yapıları da bu genel iş bölümünü zorunlu kılacak niteliktedir.

İslamdan önce kız çocuklarının ne kadar önemsenmez olduğunu, onların doğum haberleri geldiğinde babaların nasıl bir üzüntüye düştüğünü, hatta utançlarından halkın içine çıkamadığını Kur'andan öğreniyoruz.

İslam dini, bugün bile bazı toplumlarda görülen bu çeşit ilkel davranışların karşısına çıkararak kadını saygıdeğer bir varlık olarak topluma sokmuştur. Anne olarak, saygıların en yükseğini ona ayırmış, "Cennet anaların ayakları altındadır." demek suretiyle, sonsuz mutluluğu onun hoşnutluğuna bağlamıştır.

Peygamberimiz, erkeklere eş olarak da onlara daima sevgi ve saygı gösterilmesini öğütlemiştir. Bir hadislerinde: "Sizin içinizde en iyiniz, eşine karşı en iyi olanınızdır. demiştir. Ölümlerinden az önce ünlü veda haccındaki hitabelerinde belli başlı bir bölümü bu konuya ayırarak: "Ey insanlar, kadınların sizin üzerinizde ve sizin de onlar üzerinde haklarınız vardır. Size kadınlarımıza en iyi şekilde muamele etmenizi emrediyorum!" buyurmuşlardır.

Kur'anda kadına karşı işlenen suçlar, erkeğe karşı işlenen suçlara eşit tutulmuştur. Kadın kendi malı, mülkü, parası üzerinde tam bir hakka sahiptir.

Mal edinmek konusunda kadınla erkek arasında hiçbir fark yoktur. Çalışarak veya miras yoluyla mal sahibi olurlar. Malını istediği gibi satar veya istediğine bağışlayabilir.

Evlenme, İslamda taraflar arasında bir anlaşmadır. Eşler serbestçe birbirlerini seçerler ve evlenirler. Kimsenin kimseye üstünlüğü yoktur.

İslam tarihinde, kadınlar arasında sayılı bilginlerin ve önemli yöneticilerin yetiştiğini biliyoruz. Fakat, ne yazık ki aşırı taassup, kadını toplumdan uzaklaştırmış, hareme itmiş, bu çeşit ilerlemeler, çok sınırlı kalmış, kadının sosyal haklarının ge-

lişmesine engel olmuştur.

Toplumu yükseltmek ve geliştirmek istiyorsak, kadını yetiştirelim, ona millet hayatındaki gerçek yerini verelim.

"Elbet sefil olursa kadın, alçalır beşer."

Tevfik Fikret

İbrahim OLGUN
(DİN DERSLERİ I-II'den)

TARİKATLAR

Tarikatçılığın kaldırılması:

Tarik, yol demektir. Tarikat, Allah'a giden yol üzerinde bulunduğunu sananların toplandığı ve o tarikatı kuran şeyhin arkasından Cennete gideceklerine inanmış zavallı kişilerin bir topluluğudur.

İslamiyette tarikat olur mu?

Tarikat inancı ve müessesesi İslami anlayışın temel felsefesine ve ruhuna aykırıdır. Çünkü ne Tanrı'nın, ne de Peygamberimizin, tarikatların kurulmasına değinen bildirisi mevcut değildir. Tarikat, Müslümanları francala gibi dilim dilim kesip çeşitli bölümlere ayırmış ve bu ayrılan kollar, birbirlerine çoğu kere düşmanca bakar hale getirilmiştir. O halde tarikatçılık, bir manada tefrikacılık (ayırıcılık) demektir. Peygamber, müminler arasında ayrılık yaratanları lanetlemiştir.

Atatürk tarikatçılar için diyor ki:

"Mevcut tarikatların amacı, kendilerine bağlı olan kimseleri, dünyevi ve manevi olan hayatta, sadeate erdirmekten başka ne olabilir. Bugün ilmin ve fenin ve bütünü ile uygarlığın aydınlatıcı alevi karşısında, filan veya falan şeyhin uyarması ile maddi ve manevi saadeti arayacak kadar ilkel insanların Türkiye medeni toplumunda varlığını asla kabul etmiyorum."

Tarikatların kuruluş tarihine bakacak olursak, hemen hiçbir şeyh, kendi ismi ile anılan tarikatı, bizzat kendisi kurmamıştır. Hemen bütün tarikatlar; çeşitli din bilginlerinin ölümünden sonra başkaları tarafından kurulup işletilmiştir.

Örneğin Mevlevi tarikatı Mevlana'nın ölümünden onbir sene sonra, Bektaşilik ise Hacı Bektaşi Veli'nin ölümünden yüz yıl kadar sonra kurulmuştur.

Atatürk bu konuda diyor ki:

"Efendiler ve ey Millet... iyi biliniz ki, Türkiye Cumhuriyeti şeyhler, dervişler, müritler, mensuplar memleketi olmaz. En doğru en gerçek tarikat, uygarlık tarikatıdır. Uygarlığın buyruk ve isteklerini yapmak, insan olmak icin kafidir. Tarikatın başındakiler bu dediğim gerçeği bütün açıklığı ile anlayacak ve kendiliklerinden derhal tekkelerini kapatacak, müritlerinin doğru yola ulaştıklarını elbette kabul edeceklerdir."

Atatürk'ün bu düşünce ve direktifi sonucunda tarikatçılık kaldırılmıştır. Şüphesiz bu icraatın da dinimizle çatışan hiçbir tarafı mevcut değildir. Çünkü ayet ve hadislerle de bu tür çalışmalara izin verilmemiştir.

Öteden beri kurulan bütün tarikatlardan birçoğu aslında kurulduğu çağların İslam anlayışına yenilikler getirmek ve dini inanışları ve davranışları devrin gidişine ve değişen şartlarına uydurmak zorunluluğundan dolayı kurulmuştur. Bu tip tarikatlar başlangıçta reformist birer teşekkül iken sonradan bazı çıkarcılar elinde dejenere edilmiş, hurafe ve safsata yatağı haline getirilmiştir. Örneğin: Mevlana İslamiyete müziği, raksı ve laik anlayışın en güzel örneklerini getirmiştir. Hatta, hayatta bulunduğu devirlerde Mevlana'yı bu düşüncelerinden dolayı kafirlikle suçlayanlar bile çıkmıştır.

Keza bektaşilik, dinimize şiiri, hoşgörüyü ve geniş bir toleransı getirmiş, İslamiyeti çok katılaştıran bazı inançları yumuşatmayı amaç edinmiş iken sonradan bozulmuştur.

Mevlevihaneler yüzlerce yıl, konservatuvar yerini tutmuş, birçok değerli bestekarlar buralardan yetişmiştir.

Bektaşilik ise Türk Müziği, edebiyatı ve bilhassa şiire yenilikler katmış bir tarikat olarak tarihi görevini tamamlamış ve

tarihe karışmıştır.

Şimdi Mevlana'run doğumu ve ölümü sebebiyle ve Hacı Bektaşi Veli'yi anma adı altında yapılan resmi devlet ihtifalini, dini tören ve ayinler içerisinde tekkecilik gösterisi haline getirmemeliyiz. Atatürk'ün müzeye çevirdiği bu gibi tekke ve dergahlar bir milli folklör veya eski eserlerin sergilendiği yerler olarak Atatürk'ün verdiği emirler içerisinde bulundurulmalıdır.

Her yıl Hacıbektaş ilçesinde düzenlenen "Hacı Bektaşi Veli'yi anma törenleri" ile Konya'daki "Mevlana Haftası" iç ve dış Turizm bakımından şüphesiz faydalı birer teşebbüstür.

Atatürk'ün yıktığını yeniden canlandırma sevdasından ve dolayısıyla devrimlerimizi zedelemekten başka bir anlam taşımayan bazı eğilimleri Atatürk fikrinin rayına oturtturmak lazımdır.

Bu anma ve ihtifaller, milli birer folklor gösterisi halinde kaldıkça ve bu büyük İslam düşünürünün kendi çağlarında İslamiyete kazandırdıkları yeri düşünce tarzlarının birer izahı ve taassuba karşı direnişlerinin felsefesi yapıldıkça elbette ki faydalı olacaktır.

Ancak, bu törenler fırsat bilerek Bektaşiliği ve Mevleviliği yeniden canlandırma hevesine kapılan dergah zihniyetine ve tekkecilik ruhuna karşı da çok dikkatli ve uyanık bulunmaya mecburuz. Bu konuda yapılacak en küçük müsamaha, Atatürk Türkiyesinde tarikat heveslerinin derhal kıpırdamalarına sebebiyet verebilir.

İslamiyette tarikat ve tarikatın ocağını teşkil eden tekkelere ait hiçbir bildiri mevcut değildir. Eğer gerekli olsaydı, buna işaret edilir ve prensipleri gösterilirdi. Yegane tarikat, Peygamberimizin ve Kur'anımızın ortaya koyduğu esasları taşıyan İslamiyettir.

Allah, Kur'anda herşeyi apaçık bildirmiştir. Apaçık olan Kur'an ayetlerini tefsir ede ede, tarikat ocaklarında Kur'an, aslını kaybetmiş ve tefsircilerin keyfine ve düşünüşüne göre değiştirilmiştir.

Tarikat kurmak; bir manada Kur'anın gösterdiği ve Peygamberin ortaya koyduğu dini buyrukların, açık olmadığını ve

kurulan tarikatın ortaya koyduğu esaslara uyularak Cennete gideceğini iddia etmek anlamına gelir ki, bu düşünce dinimizin yüceliğine yakışmaz. Atatürk diyor ki: "En hakiki tarikat, medeniyet tarikatıdır." gerçi İslamiyet de, medeniyettir ama Atatürk'ün burada kastettiği medeniyet, layık anlamdaki sınırsız ve çağdaş medeniyettir.

Tarikatlar, Kur'anın değişik yorumuna yol açtı.

Herhangi bir adam çıkıp da şeyhlik taslayarak: "Vatandaşlar, Allah her ne kadar Kur'anda böyle emrediyor ve Peygamberimiz de şöyle buyuruyor ise de, ben bu emir ve bildirileri şu şekilde anlıyorum, siz de benim gibi anlar arkamdan gelirseniz Cennete gidersiniz" diyerek bir tarikat kurarsa bu dini bozmaktan başka ne mana taşır? Eğer Kur'an her okuyanın anlıyabileceği kadar açık ve kesin değilse ve beyler bunu demek istiyorlarsa bu, bizzat Kur'anın aslına aykırı olur.

Tarikat, İslamiyette geçerli olmayan bir müessesedir. Yüzlerce yıl milletimizin eteğinden çekerek safsatalar içerisinde kalmamızdan ve uygarlığın gerisine düşürülmemizden başka bir işe yaramamıştır.

Tarikatlar bugün fonksiyonlarını tamamlamış ve Atatürk'ün eliyle tarihe gömülmüştür.

Atatürk birer gericilik ocağı haline getirilen tekke, zaviye ve tarikatçılığın ocaklarını söndürdükten sonra Türkiye'de bilim devrinin kapılarını açmış ve ulusumuzu, çağdaş uygarlığa giden yolun sahanlığına çıkarmıştır.

Turhan OLCAYTU
(DİNİMİZ NEYİ EMREDİYOR - ATATÜRK NE YAPTI İNKILABIMIZ - İLKELERİMİZ'den)

VEDA HUTBESİ'nden

(Hazreti Peygamber M. S. 632 yılında hacca gitmişlerdi. Arafat ovasında toplanan on binlerce Müslümana bir konuşma yaptılar. Bu hac Peygamber Efendimizin yaptıkları son hac ol-

muştur. Bu nedenle bu hacca VEDA HACCI, yaptıkları konuşmaya da VEDA HUTBESİ denmiştir. Peygamberimizin bu konuşmalarından bazı bölümler aşağıya alınmıştır.)

"Ey insanlar, beni dinleyiniz, belki bu yıldan sonra burada sizinle bir daha buluşamam."

"Ey insanlar, kanlarınız ve mallarınız; bu ayınızda, bu ilinizde, bu gününüzün dokunulmazlığı gibi dokunulmazdır. (Her türlü saldırıdan korunmuştur.) İyi bilin ki, Rabbinizin huzuruna çıkacaksınız. O, size yaptıklarınızı soracak."

"Benden sonra birbirlerinin boyunlarını vuran kafirlere dönmeyiniz. Söylediklerimi burada bulunan, bulunmayana duyursun. Olabilir ki, duyurulan kimse, sözlerimi, burada bulunup da işitenden daha iyi anlar."

"İyi bilin ki Cahiliyye adetlerinin hepsini kaldırıp ayaklarımın atlına aldım. Cahiliyye döneminin kan gütmeleri ayaklarımın altındadır."

"Ne haksızlık ediniz, ne de haksızlığa uğrayınız."

"Kim bir cinayet işlerse kendi aleyhine işlemiş olur. Artık şeytan, sizin şu topraklarınızda yeniden etki ve egemenliği kurmak gücünü sonsuza dek yitirmiştir. Ancak siz, bu kaldırdığım şeylerin dışında, küçümsediğimiz işlerde şeytana uyarsanız onu sevindirirsiniz. Bunlardan da sakının."

"Müslüman Müslümanın kardeşidir. Hiçbir Müslümana, kardeşinin malından, onun gönlünden istiyerek verdiğinden başkası helal olmaz.'"Kadınlar hakkında Allah'tan korkun, onlara iyilik etmeyi birbirinize öğütleyin. Siz onları Tanrı emaneti olarak aldınız. Onların namuslarını ve iffetlerini Allah adına söz vererek helal ediniz. Sizin kadınlar üzerinde hakkınız, onların da sizin üzerinizde hakları vardır. Sizin kadınlar üzerindeki hakkınız, onların, aile yuvasını hoşlanmadığınız hiçbir şeyle çiğnetmemeleri, hoş görmeyeceğiniz kimseyi içeriye almamalarıdır. Onların sizin üzerinizdeki hakları da onlara iyilik etmeniz, giyeceklerini ve yiyeceklerini sağlamanızdır."

HZ. MUHAMMED

HALİFELİK

Halifelik sorunu dinsel olmaktan çok, dünya ile ilgilidir. İnanç ile ilgili sorunlardan değildir. Millete ait hukuk ve kamu işlerindendir. İnançla ilgisi yoktur.

Halifelik demek "hükümet" demektir. Doğrudan doğruya millet işidir. Günün gereklerine uyar. Onun içindir ki; Peygamberimiz ölürken yakın dostlarına halifelik sorununu açıklayan bir şey söylememiştir.

Temel din yasası olan Kur'ana bakarsanız görürsünüz ki; Halifelik şekli hakkında yani İslam Halifeliği hakkında hiçbir ayet (Kur'andaki cümle yada cümlecik) yoktur. Kur'an, ülke yönetiminde iki ana ilke gösteriyor:

Biri, bugün uygarlık dünyasında uygulanan Meşveret Kaidesi (danışma kuralı) dir ki; bunu Kur'an 1300 yıl önce koymuştur. O da; "Müslümanların işi kendi aralarında danışma ile görülür" kuralıdır.

Kur'andaki ikinci kural da; emir vermek durumunda olanlara itaat'dir. Bu konudaki Yüce Ayetin yüksek anlamı; Tanrıya, Peygambere ve sizin içinizde emir sahibi olanlara itaat ediniz, demektir. Bu da ikinci kuraldır. Ve anarşiyi, hükümetsizliği yoketmek, ortadan kaldırmak içindir. Memleketin düzenini sağlamak içindir. Hükümet emirlerine itaat etmenin din gereği olduğunu bildiriyor. Bu ayet kişilere, yetkili devlet adamlarının buyruklarına uyma görevi yüklüyor.

Kur'anda (Halife) ve (İmam) deyimleri vardır ama bunlar Peygamberimiz hakkında ya da sonradan gelecek olan Halifeler hakkında değildirler. Eski Peygamberler hakkındadır. Bir Yüce Ayet'de; "Ya Davut biz seni yeryüzünde Halife yaptık, bundan ötürü insanlar arasında hak ve adaletle hükmet" denmektedir. Fıkıh (İslam Hukuku) Usulü'nün bilimine ve Arap Edebiyatı'na yakın olanlar, bunlardan anlıyanlar bilirler ki; bu ayetde hakka yakın olan hüküm yani adalet, birlikte izlenmek ve özden ayrıntılı hükümler çıkarmak yolunda, Halifelikle birleştiriliyor. Yani "Seni Halife yaptık, o halde haklı hükümler ver" deniyor. İşte bunlardan anlaşılıyor ki; halifeliğin amacı, adalet

dağıtmaktır. Hakkı sahibine vermek ve haksızlığı yoketmektir, insanların haklarını korumaktır. İşte halifenin görevi bu amaca ulaşmaya çalışmaktır ki, hükümet görevidir.

(Halife) ve (İmam) deyimlerinin anlamlarını açıklayayım. Hilafet yani halifelik, sözlükte; "halep olmak" yani birinin yerine geçmek demektir. Şu halde Davut Peygamber Halife'dir, yani "halef"dir. Kimin Halefi ya da Halifesi'dir? Tanrının Halefi'dir. (Onun yerine geçmiş, vekili olmuştur.) Nerede Halife'dir? (Hangi işlerde bu vekilliği yapacaktır?) İşleri adaletli görmekte, hakları sahiplerine vermekte, haksızlıkları ortadan kaldırmakta.

İmam deyimine gelince; İmam demek, pişva (söylediklerine ve yaptıklarına uyulan kimse) ve muktedabih (Örnek tutulan, önde giden) demektir. Bunun içindir ki; mahalle imamlarına da İmam denir. Halifeye de imamilmüslim (Müslümanların İmamı) denir. Hatta bir bilimsel meslekte önder olan en büyük bilginlere de İmam denir. İmamı Azam, İmamı Şafii gibi büyük bilginlere İmam denmesi bundandır. Bu kelimelerde kutsallık yoktur.

Evvelce de söylemiştim: halifelik sorunu, dinsel olmaktan çok, dünya işleri ve siyasetle ilgili bir sorundur. Doğrudan doğruya milletin kendi işidir. Onun içindir ki; din belgelerinde bu sorun hakkında ayrıntılı bilgi yoktur? Halife nasıl atanır? Halifeliğin şartları nelerdir? Her durumda ve işde, her zaman bir halife atamak millet için gerekli midir? Bu gibi sorular hakkında ne Kur'anda, ne de hadislerde bir açıklık yoktur. Dikkatinizi çekerim; tırnak kesmek, sakal bırakmak gibi en küçük eğitim ve alışkanlıklara ve sağlık işlerine ait konularda bir çok hadisler bulunduğu halde, halifenin nasıl atanacağı, halifelik şartlarının neler olduğu ve her zaman halife atamanın gerekip gerekmediği hakkında açık ve kesin hiçbir hadis yoktur. Bunun sebebi, bilimsel dayanağı nedir? Eğitim ve alışkanlıklara dair bir çok hadisler olsun da, niçin halifelik sorunları hakkında açık bir hadis olmasın? Bu, dikkati çekici değil midir? Bunun sebebi şudur ki; halifelik öyle sanıldığı gibi dinin temel sorunlarından değildir. Politik bir sorundur. Zamana, alışkanlıklara göre

değişir. Günün gereklerine uyar. Onun içindir ki; Peygamberimiz, demin söylediğim halifelik sorunları hakkında susmuşlar, bir şey söylemek istememişlerdir.

Halifelik sorunu'nun politik yönünü ben de çok düşündüm. Sanılıyor ki; biz halifeliği kaldırırsak Mısır da, Hindistan'da ve öteki islam ülkelerinde çok kötü etki yapacak. Bu, bence çok boş bir düşüncedir. İnanın ki, bunun islam dünyasında hiçbir etkisi olmaz. Evvelce de söylediğim gibi, İslam dünyasının bilginleri kimin halife olacağını ve nasıl olmak gerekeceğini bizden iyi bilirler. İslam dünyasının bize olan yardımı denmez. Vaktiyle İstanbul'da Cihad Fetvası (Halifenin kutsal savaşa çağırma buyruğu) çıkarıldığı zaman İslam dünyasından hiçbir katılma sesi gelmedi. Irak'ı, Suriye'yi ve hatta Halifelik Merkezi sayılan İstanbul'u işgal eden ordular Hindistan'ın Müslüman askerlerinden meydana gelmişti. Beni, Arapyan Hanında (İstanbulda) bir odaya kapayarak başımda bekleyen nöbetçi, Müslüman Hind askeri idi. İçimizde Şeyhülislamlık etmiş bir kimse de bulunduğu halde, Malta'da tutsak yaşadığımız zaman İslam dünyasının hiçbir yanından bize yardım eli uzatılmamıştır. Kendimizi aldatmayalım, gerçeği olduğu gibi görelim ve görmeyenlere de gösterelim. Evet, İslam dünyasının bize ve bizim onlara yardımımız gereklidir, hatta din bakımından gereklidir. Fakat bu, bir halifelik sorunu değildir, halifelikten ötürü değildir, bu bir din kardeşliği sorunudur. Müslümanların birbirlerinin kardeşi olduklarındandır. Kur'an; "Müslümanlar birbirinin kardeşidir" diyor. İşte islam dünyası için bize yardım etmek, bu din kardeşliğinden ötürü gereklidir. Yoksa bir kimsenin Halife adı ile, korkunç bir hayal gibi, bir makamda oturmasından değildir. İslamlıkta insanlar için kutsallık yoktur. İslamlıkta, öyle Hıristiyanlarda olduğu gibi Ruhaniyet (ölmüş kutsal kimselerin ruhlarının yaşamayı sürdürmesi) diye bir şey yani buna dayanan hükümet yoktur. Yine İslamlıkta ne dinsel kuruluşlar, ne de yönetim kuruluşları yoktur. İslamlığın din kuralları; dinsel kuruluşlar yapmadığı gibi yönetim kuruluşlarını da Müslümanlara bırakmıştır. İslamlık, kutsal olarak yalnız bir şey tanır ki; o da "Hak" tır.

Kutsallık da ondadır. Bazı dinlerin, bazı eşyaya verdiği kutsallığı İslamlık vermemiştir. Hele insanlara hiç vermemiştir. Peygamberin en büyük duası; "Tanrım bize eşyanın gerçeklerini olduğu gibi göster" idi. Özet bir duası da; "Tanrım, benim mezarımı tapılır put yapma" anlamındaydı.

Şimdi size soralım, böyle bir yüksek din, bazı kimseleri halife diye başınıza oturtmayı ve ona taparcasına bazı kutsal nitelikler vermeyi kabul eder mi? Buna imkan yoktur. İslamlık bundan arınmıştır, bunların üstündedir. Bu bir aldatmacadan, İstibdat Dönemi'nde Sultanların yaptıkları kötülükleri örtmek için zorba hükümdarların çevresindeki dalkavukların, ikiyüzlülerin bilerek ve isteyerek, bazı saf kimselerin de yanlışlıkla yaptıkları düşünce aşılamalarından doğmuş ve giderek genelleşmiş bir hurafe (boş inan)'dır.

Sözün kısası; Müslümanların birbirlerine yardım etmeleri bir din gereğidir. Bu dayanışma, İslamlığın dinsel ve sosyal önermesidir, gereğidir. Müslümanlar; parçaları birbirlerine kenetlenmiş yapı gibidirler, birbirlerini tutarlar, birbirlerinden ayrılmazlar, anlamında bir hadis vardır ki, Müslümanlar arasındaki dayanışmanın gereklilik derecesini gösterir. Bu konuda daha çok hadisler vardı. Her biri bir yüksek ahlak ilkesi ve çok yüksek sosyal vecize (özlü söz)'dir. Onun için Hind'in, Mısır'ın, Afgan'ın, Türkistan'ın ve öteki İslam ülkelerinin bize ve bizim olanlara bağlılıklarımız hep bu dinsel dayanışmadan doğmadır.

NOT: TBMM'nde Halifeliğin kaldırılmasına ilişkin görüşmelerde o zamanın Adalet Bakanı Seyyit BEY'in konuşmalarından.

LAİKLİK

Devlet İşleri, Din İşleri ve Vicdan Özgürlüğü:

Laiklik, devlet işleri ile din işlerinin birbirine karıştırılmamasıdır. Başka bir deyişle, Tanrı ile kulu arasına, devletin ya da bir başka varlığın girmemesidir.

Devlet işleri dünya işleridir. Dünyadaki yaşamamızla ilgilidir.Devlet bilimden de yararlanma yolu ile dünya işleri için birtakım kurallar koyar. Yasalar bu kuralların başında gelir. Vatanımızda, öteki insanlarla, vatandaşlarımızla en iyi ilişkiler içinde olmamız için bu kuralların bulunması zorunludur. Bu kurallar, bizim bir arada, birbirimizi severek, sayarak yaşamımızı sağlar. Toplum düzenimizin bozulmadan sürüp gitmesine katkıda bulunur. Kısacası, devlet bu kurallarla ayakta durur. Devletin işleri, bu kurallarla yürütülür. Din işleri ise öteki dünya dediğimiz ahretle ilgilidir. Tanrı inancı ile ve O'na ibadetle ilgilidir. İnsanlar, bu dünyada ne denli iyi, temiz, dürüst yaşarlarsa, Tanrı'ya ibadetlerini gereği gibi yaparlarsa öteki dünyada o kadar mutlu olacaklarına inanırlar.

Bu dünyanın işlerini düzenleyen kuralların, yani yasaların zorlayıcı yanı vardır. Her vatandaş onlara uymak zorundadır. İsteseniz de istemeseniz de, inansanız da inanmasanız da yasaların buyruğunu yerine getirmek zorundasınız. Bunu yapmazsanız ya da yapmak istemezseniz de devlet size yaptırır. Ama din öyle değil. Din bir vicdan işidir. Kimseyi şu dine, ya da bu dine girmeye, şu dinin ya da bu dinin kurallarına uymaya zorlayamazsınız. İnsan Tanrı'ya istediği yolda ve biçimde ibadet eder. Aynı dinden olan insanlar arasında bile ayrılıklar bulunur. Bu inanç ve ibadette ayrılıkların olması doğaldır. Kimsenin kalbine, vicdanına giremezsiniz.Bunu korku ile de, ceza ile de sağlayamazsınız. Adam korkudan inanır görünür, içinden bildiği gibi duyar, düşünür. Hem bir kimseyi din kurallarına sizin gibi uymadığı için suçlayıp cezalandıramazsınız. Bu, sizin işlediğiniz bir günah olur. Diyelim, bir kimse Müslüman görünüyor da oruç tutmuyor, namaz kılmıyor. Bu kimseyi cezalandırmaya kalkışırsak din bakımından suç işlemiş oluruz. Çünkü o kişiyi, ibadetini tam yapmadığı için Tanrı cezalandıracaktır. Müslüman olarak buna inanmak zorundayız. Ama "Sen namaz kılmıyorsun, oruç tutmuyorsun" diye o kişiyi biz cezalandırırsak Tanrı'nın işine karışmış oluruz. Belki o kişinin kimseye açmadığı bir derdi, bir sıkıntısı ya da bir sorunu vardır. Tanrı bunu bilir. Ya da hiçbir

sorunu yoktur da Tanrı gene onu bağışlayacaktır. Kul, Tanrı'nın işine nasıl karışır?

Dünyanın düzeni ve işleri devletin koyduğu kurallarla yani yasalarla, din işleri ise din kuralları ile yürütülür. Nasıl din kuralları ile devlet işleri yürütülemezse, devletin koyduğu kurallarla da ibadetler şöyle ya da böyle yapılamaz. Ancak, dinin, toplumu ilgilendiren yönleri dolayısıyla, toplum işlerini. düzenleyen kuralları bozucu, çiğneyici yanı olmamalı...

(ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİMİZ'den)

DÜŞÜNCE VE İNANÇ

İbadetin (Tanrı'ya kul olmanın) yani ahlaklı, faydalı ve iyi insan olmanın birçok şartı vardır. Bunların en önemlilerinden biri de namaz ve oruçtur. Zaten namaz, oruç ve zekat gibi İslam temellerinin amacı, kişiyi iyi insan kılmaktır. Bu tür ibadetler, bunları yerine getireni iyi insan yapamamış, bu kişi namaz kılıp oruç tuttuğu halde iftiradan, yalandan, her çeşit hırsızlıktan, mala, cana, ırza el uzatmaktan kendini koruyamamışsa o namazın o orucun ona hiçbir faydası yoktur. Bu tür faydasız ibadet, başa bere giyip sakal bırakmak insana bir şey kazandırmaz. İbadetten yani Allah'a kulluktan gaye, başkalarının sevgi ve saygısını kazanmak, iftira ve kötülük etmemek, herkese iyilik ve yardım etmektir.

Bencil çıkarlarımız uğruna herkesi kendimiz gibi düşünmeye zorlamaya hakkımız yoktur; "dinde zorlama yoktur"'un anlamı da budur. Herkes istediği gibi düşünmekte ve inanmakta serbesttir; ama hiç kimsenin, başkasının düşünce ve inanç hürriyetine karışmaya, onu kendi gibi düşünmeye zorlamaya, o düşüncenin propagandasını yapmaya hakkı yoktur. anayasamız bu hürriyeti garanti altına almıştır. Herkes bu hürriyete saygı gösterir ve kişiler ve toplum da bu hakkına sahip çıkarsa yurdumuz huzur ve sükuna kavuşur, mutluluk içinde yaşar.

Prof. Dr. Neşet ÇAĞATAY

(TÜRKİYE'de GERİCİ EYLEMLER'den)

ORDUDA KUVVET ASKERLER ARASINDAKİ BİRLİKTEN DOĞAR

Asker, dinini, vatanını, milletini, memleketin şeref ve namusunu düşmana karşı koruyan ve savunan bir kale demektir. Bu kalenin bir taşı yerinden oynarsa, hatta azıcık gevşerse, dayanma gücü azalır. Sağlam bir kale nasıl olmak gerekirse, asker de erleri ve subayları ile öylece tek bir vücut gibi olmalıdır. Müslümanlıkta birlik esastır; bu birliği bozacak olan her şey bozgunculuktur ve dinimize göre yasaktır.

Ailede ve toplumda, fikir birliği, iman birliği ve iş birliği, Kuran'ı Kerim'in açık ve kesin emirlerindendir. Ailenin bütün fertleri, taşları ve duvarları birbirine kurşunla kenetlenerek yekpare bir bütün haline gelmiş bir bina gibi, birbirine sımsıkı bağlanmış olmalıdır. Aile böyle olunca, şüphesiz, böyle olan ailelerden meydana gelmiş bir toplum da böyle olacaktır.

Böyle bir toplumu her türlü saldırıya karşı korumakla görevli olan askerin de, kuvvetli bir bağ ile birbirine bağlanmış, kenetlenmiş ve kaynaşmış sağlam bir saf teşkil etmeleri ve böyle bir saf halinde çarpışmaları gerekir. Onları bu birliğe sokacak ve bir bütün haline getirecek terbiye ve disiplin ne kadar gerekli ise, onların birbirlerini sevmelerini sağlayacak tek bir gaye ve tek bir iman etrafında toplanmalarını sağlamak da o kadar gerekli ve önemlidir. Buna göre oluşturulacak tek vücudu zayıf düşürecek ve aradaki birlik ve sevgi bağlarını gevşetecek her şey bir ahlaksızlıktır ve İslam dinince haram kılınmıştır. Allah Ta'ala Kuran-ı Kerim'de, savaş alanlarında düşmana galip gelmek için, bir orduyu teşkil eden bütün fertlerin birbirine sımsıkı bağlı olmaları gerektiğine işaret ederek şöyle buyurmuştur:

"Haberiniz olsun ki, Allah kendi uğrunda, (taşları kurşunla) kenetlenmiş bir bina gibi saflar bağlayarak çarpışanları sever" (Saf Suresi- 4)

Bu ayeti kerimeden anlaşılıyor ki, bir orduyu zafere götüren başlıca yol, asker arasındaki sevgi ve saygıdır; çünkü birlik ve beraberlik, ancak bu sevgi ve saygıdan doğar; askerin birlik ve

beraberliği ise, ordunun başlıca kuvvet kaynağıdır. Eğer asker arasında sevgi ve saygı yerine geçimsizlik ve birbirini çekememezlik bulunursa, bu hal birlik ruhunu öldürür; çünkü geçimsizlik kavgaya sebep olur ve dirliği ortadan kaldırır. Dirlik olmayan yerde birlik olmaz. Birlik kalmayınca da kuvvet yok olur ve düşmana karşı durulmaz. İşte bunun içindir ki, asker arasında birbirine haset etmek, birbirini çekememek gibi kötü hallerin bulunmaması gerekir. Rütbesine göre küçük büyüğe daima saygı büyük de küçüğe karşı sevgi beslemelidir. Özelllikle kumandana kayıtsız şartsız itaat her şeyin başında gelir.

.....

Ahmet Hamdi AKSEKİ
(ASKERE DİN KİTABI'ndan)

SAVUNMA VE ASKERLİK VAZİFESİ

Askerliğin İslamda yüksek bir yeri vardır. Kuran-ı Kerim'de ve hadis-i şeriflerde **"cihat ve gaza"** olarak adlandırılan savaş, insanlık kadar eskidir. İnsanlarda üstünlük kurmak, düşmanlık ve kazanç hırsı bulundukça savaşlar yeryüzünden kalkmayacaktır. Dış saldırılara karşı yurdu ve milleti korumak, yurt içinde bozguncu kuvvetlerin nizam ve asayişi bozmak için yapacakları saldırılar, silahlı kuvvetler tarafından önlenir ve ezilir. İslam dini, kutsal kitabımız ve hadis-i şerifler, İslam yurduna karşı yapılacak her türlü yabancı saldırılara karşı koyacak bir kuvvet hazırlamayı ve bu kuvveti zamanın gereklerine göre yetiştirmeyi farz kılmıştır. Hazreti Peygamberin bu konudaki emirlerinden birkaçı şöyledir: "Din ve devlet uğrunda nöbet beklerken hayatını kaybedenler şehadet rütbesini kazarırlar"; Allah rızası için bir gün nöbet beklemek geceleri namaz, gündüzleri oruç ile geçen bin geceden daha efdaldir"; "Allah rızası için bir gün nöbet bekleyen kimseye bir ay oruç ve namazın sevabı vardır."

Yurt ve milletin savunması kadın, erkek her Müslümana farzdır. Bu savunma hem barış zamanında, hem' savaş za-

manında yapılacak hazırlıklarla sağlanır. Bu hazırlıklar maddi ve manevi olmak üzere iki alanda yürütülür. Maddi alanda savunma, yaşanılan zamanın icat ettiği her çeşit silah ve araçları sağlamakla olur.

.....

İslam dini, millet ve vatanın savunması için her çareye başvurarak hazırlanmayı bize emretmiştir. Hazreti Peygamberin hayatı da bu alanda bize parlak örnekler ve misaller vermiştir. Peygamberimiz, bir devlet kurarken düşmanlarına karşı birçok savaşlar yapmış, bizzat ordular idare etmiştir. Bu savaşlarda o zamana göre yapılması gerekli olan bütün tedbirlere başvurmuştur. Her çağda savaşlar, silah, malzeme üstünlüğü ile kazanılır.

Savaşların manevi alanı, kalp ve ruh kuvveti, yahut moral gücüdür. Askerlikte maddi kuvvet ne kadar lazım ise manevi kuvvet de o kadar gereklidir. Yalnız maddi kuvvete güvenmek yeterli değildir. Silah ve araçları kullanacak insanların kalplerinde iman ateşinin yanması da lazımdır. İman dini, ahlaki, milli ülkülere bağlanmak demektir. Allah'a ve dinine bağlanan kimsede millet ve yurduna bağlanmak kuvveti de artar. İman, ruhun ve kalbin inanmak, bağlanmak kabiliyetlerini artırır. Bundan dolayıdır ki modern ordularda moral eğitimine de büyük önem verirler. Savaş zamanlarında yalan haberlerle halkın ve ordunun güven ve cesaretini kırmak isteyen kötü kimselerin faaliyetlerine engel olmalı, azim ve cesaret sahibi milletlerin her zorluğu yeneceği hakkında orduya ve halka telkinlerde bulunmalıdır. Türk ve İslam tarihinde moral kuvvetinin üstün olduğu çağlarda büyük zaferlerin kazanıldığını tarihlerdeki misalleriyle görmekteyiz. Moral kuvveti, tehlike zamanında bütün milleti, bir vücut gibi tek ve sarsılmaz bir kuvvet halinde birleştirir, küçük menfaatler ve düşünceler silinir, milletin bütün kuvvetleri savaşın kazanılması için seferber hale getirilir. Yurt ve millet için her fedakarlığı yapmak, zafere ulaşmak için elbirliğiyle çalışmak savaşı kazanmanın tek yoludur. Din ve yurt savunmasında ölenlere İslam dini "şehitlik" rütbesini vermiştir. İslam nazarında şehitlik en büyük, en

yüksek bir mertebedir. Şehit ile peygamber dereceleri birbirine eşittir. Savaştan sağ kalanlara "gazi" denilir ki, bu da, yeryüzünde kazanılan unvanların en büyüğüdür. Kuran-ı Kerim'de, Bakara suresinde Allah'ın emri şöyledir: "Allah yolunda ölenler için ölüdür demeyiniz. Belki onlar diridir, lakin siz farkında değilsiniz, bilemezsiniz." Hadis-i şeriflerde şehitlerin değeri şu sözlerle belirtilmektedir: "Allah yolunda şehit olmak, alacaklının hakkından başka bütün kusurlarını affettirir"; "Denizlerde şehit olanlar Allah katında karada şehit olanlardan efdaldir."

Birinci Halife Hazreti Ebubekir, savaşta ordu kumandanlarına şu öğütleri vermişti: "Kiliselerde Allah için nefsini hapseden rahiplere dokunma, Müslümanlarla savaşmayı ve boğuşmayı teşvik edenleri öldür, savaşa katılmayan küçükleri öldürme, savaşa katılmayan kadınları öldürme, savaşlarda oy ve girişimi olmayan ihtiyarları öldürme, meyveli ağacı kesme, ancak yemek için kes, ganimet alınan mallara hiyanet etme, savaşta cesaretli ol, korkma, fesat çıkarma, asi olma!"

Bu öğütlerde İslamın savaş hukukuna ne kadar saygılı olduğu görülmektedir. Bu emrin verildiği çağlarda, yenilenlerin kılıçtan geçirilmesi, memleketlerin yağma edilmesi tabii bir hak sayılırken İslamlar savaşı medeni ve insani manada almışlar ve bu suretle dünyaya hak ve adalet dersi vermişlerdir.

Osman PAZARLI
(İSLAMDA AHLAK'tan)

TEMİZLİK HAKKINDA BİR KONUŞMA

"- Bir müslümanın her şeyden önce kalbi temiz olmalıdır. İçinde kimseye karşı en ufak bir kötülük beslememeli, fitne ve fücur düşünmemelidir. İşte ilk temizlik budur. Buna iç temizliği de denir. Bundan sonra sıra dış temizliğe, yani beden temizliğine gelir. Üstünde başında hiç pislik bulunmamalı, şüpheye düşerse hemen yıkamalıdır. Giydiği elbiseye, takke veya kaskete ve özellikle çoraplarına çok dikkat etmelidir. Çünkü

bunlar, insanın biraz terlemesiyle kısa zamanda yağlanır ve pis pis kokmağa başlar. Pis kokan elbise veya çorapla dolaşan ve etrafındakileri de rahatsız eden bir kimse, dinimizin istediği temizliği yapmamış olur. Bunlar müslümanlığa aykırıdır. Müslümanın, kalbi üstü başı da temiz olmalıdır. Peygamberimizin şu hadisi hiç unutulmamalıdır: "Soğan ve sarmısak yiyen kimse, bunları kokusunu gidermedikçe, camimizden ve cemaatımızdan uzak dursun".

ATA'NIN BİR HOCAYI TAKDİR EDİŞİ

Gazi (Mustafa Kemal ATATÜRK) çıktığı yurt gezisinde Amasya'ya uğramıştır. Tarih, 24 Eylül 1924. Belediyede onuruna elli kişilik bir şölen veriliyor. Amasya'nın, Ulusal Kurtuluş Savaşı tarihinde önemli bir yeri vardır. Şölenin sonunda Ata bir demeç veriyor. Bir ara sözü Kurtuluş Savaşına getirerek şöyle diyor.

- Baylar, bundan beş yıl önce (1919'da) buraya geldiğim zaman bu kent halkı da bütün ulus gibi gerçek durumu anlamışlardı. Düşüncelerde karışıklık vardı, kafalar sanki durgun bir durumdaydı. Ben burada birçok kişiyle birlikte Kamil Efendi Hazretleriyle de görüştüm. Bir camide gerçeği halka açıkladılar. Efendi Hazretleri halka dediler ki;

- Ulusun onuru, saygınlığı, özgürlüğü, bağımsızlığı gerçekten tehlikeye düşmüştür. Bu felaketten kurtulmak, bunun için vatanın son kişisine kadar ölmeyi almak gerekir. Padişah olsun, halife olsun adı ve sanı her ne olursa olsun hiçbir kişi ve makamın varlığının nedeni kalmamıştır. Tek kurtuluş yolu halkın doğrudan doğruya egemenliği ele alması ve yapıcı gücü kullanmasıdır.

İşte Efendi Hazretlerinin bu yol gösteren vaaz ve öğütlerinden sonra herkes çalışmaya başladı. Bu nedenle Müftü Kamil Efendi Hazretlerini takdirle anıyorum. Ve genç Cumhuriyetimiz, bu gibi bilginlerle övünür.

ATA'NIN DUASI:

14 Ekim 1924.... Gazi, Kayseri'de, Memleket Hastanesinin açılına törenindedir. Kurdeleyi kesmek üzereyken orada bulunanlardan biri, bir türbe görevlisini göstererek:

- Efendim, diyor; izin verirseniz bir dua yapsın.

Ata yanıt veriyor:

- Hoca efendinin dua yapmasına gerek yoktur. Yüce Tanrı benim de dilimi bilir, duayı ben yaparım.

Ve duayı yapıp kurdeleyi kesiyorlar.

NAMAZ

... Atatürk, yobaza karşı idi. Size başımdan geçen bir olayı anlatayım:

Bir gün bir arkadaşım, O'na:

- Efendim, Münir Hayri namaz kılar, dedi.

En yakın bir dostumun, beni, bu biçimde tanıttığını gören beni sevmeyenler, şimdi kovulacağımı sanarak gülüştüler.

Atatürk'le aramızda şu konuşma geçti:

- Doğru mu? (Sen namaz kılıyor musun?)
- Evet Paşam.
- Niçin namaz kılıyorsun?
- Namaz kılınca içimde bir huzur ve rahatlık duyarım.

Atatürk demin gülenlere döndü:

- Batmak üzere olan bir gemide bulunsanız, sanırım, "Yetiş Gazi" demezsiniz, Allah, dersiniz. Bundan doğal ne olabilir?

Sonra bana döndü:

- Dünyadaki işlerine zarar getirmemek koşulu ile namazını kıl, ama, heykel de yap, resim de.

(Münir Hayri EGEMİ)

Ülkemizde hem ordu hem de din konusunda ayrı ayrı pek çok araştırma yapıldı. Ama bu güne kadar ordu-din ilişkileri ve askerin gözüyle İslamcı örgütler ve faaliyetleri meselesine dokunan olmadı.

Faik Bulut, işlenmemiş bir alana ilk adımı atıyor ve derlediği onlarca belge ile ordunun gözünden İslama ve İslamcı faaliyetlere bakıyor.

Süleymancılar, Nurcular, Fethullahçılar, Refah Partisi, İBDA-C, Avrupa Milli Görüş Teşkilatı, İslam Kültür Merkezleri, Cemaleddin Kaplan grubu, Hizbullah, Nakşibendiler (Esat Coşan, Mahmut Ustaosmanoğlu, Sami Efendi, Şeyh Raşit Erol, Hüseyin Hilmi Işık vd.) Hizb-ül Tahrir, İran yanlısı gruplar, Cerrahiler, Rufailer, Kadiriler ve liderleri, ordunun dikiz aynasında yansıyanlardan bazıları. Ayrıca Yehova Şahitleri ve Bahailer de gözden kaçırılmamış.

Aralanan bu kapıdan girip üniformalılar dünyasına adım attığınızda biraz şaşıracaksınız. Ülkemizdeki, bir o kadar da beyinlerimizdeki, bir giz perdesini daha kaldırmak isterseniz, siz de girin içeri, bakalım ne göreceksiniz.

ISBN 975-7350-43-5

9 789757 350439

450000 TL

tümzamanlaryayıncılık